This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Verslag Van Den Dienst Van Het Boschwezen In ...

Digitized by Google

EA
587
Neth
V1

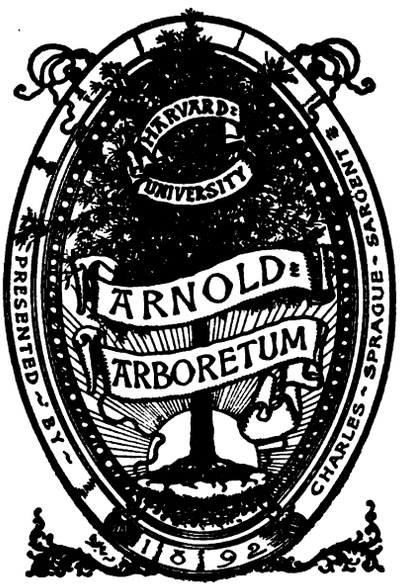

DEPOSITED AT THE
HARVARD FOREST
1941

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

IV 85
10,50
2 dlw
Pattern
n. 234/10
S. 2

VERSLAG

VAN DEN

DIENST VAN HET BOSCHWEZEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË.

OVER HET JAAR

1905.

DEEL I.

ALGEMEEN VERSLAG.

'S-GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1906.

Digitized by Google

Digitized by Google

VERSLAG

VAN DEN

East Indies, Dutch—

DIENST VAN HET BOSCHWEZEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË.

OVER HET JAAR

1905.

DEEL I.

ALGEMEEN VERSLAG.

BATAVIA
G. KOLFF & Co.
1906.

Digitized by Google

Digitized by Google

INHOUD.

BLADZ.

I. Boschbeheer in engeren zin . . . . . 1.
Uitgestrektheid en gesteldheid der bosschen . . . . . 1.
Grensregeling en afbakening der bosschen in het algemeen . . . . . 2.
Verschillende andere werkzaamheden met de voorloopige inrichting der djatibosschen in verband staande . . . . . 2.
Boschculturen . . . . . 4.
Kaoetsjoekcultuur . . . . . 9.
Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen . . . . . 21.
Uitdunning der bosschen . . . . . 28.
Bewaking van 's Lands bosschen . . . . . 28.
II. Definitieve boschinrichting . . . . . 31.
Personeel en algemeene opmerkingen . . . . . 31.
Grensregeling en afbakening . . . . . 31.
Opnemingen . . . . . 32.
Kaarteering . . . . . 34.
Indeeling . . . . . 35.
Boschbeschrijving . . . . . 36.
Bedrijfsplannen . . . . . 36.
Ringen en houtmassataxatie . . . . . 37.
Onderzoek naar houtmassa en bijgroei in de djatibosschen . . . . . 37.
Uitgaven . . . . . 38.
III. Buitenbezittingen . . . . . 39.
IV. Personeel en Mededeelingen van algemeenen aard . . . . . 42.
Personeel . . . . . 42.
Mededeelingen van algemeenen aard . . . . . 43.
V. Geldelijke Uitkomsten . . . . . 44.

BIJLAGEN.

Grafische voorstelling der jaarlijks in cultuur gebrachte en uitgedunde uitgestrektheden . . . 49.
Grafische voorstelling der jaarlijks gekapte hoeveelheid djatihout (excl. het dunsel) . . . . 50.
Grafische voorstelling der jaarlijksche finantieele resultaten . . . . . 51.
A. Uitgestrektheid der djatibosschen . . . . . 53.
B. Uitgaven in guldens ten behoeve van de voorloopige inrichting der djatibosschen . . . . . 54.
C. Uitgestrektheid der in het cultuurjaar 1904-1905 tot stand gebrachte djati- en wildhoutbeplantingen. 55.
D[1]. Staat van de kaoetsjoek-aanplantingen van het boschwezen op Java . . . . . 57.
D[2]. Uitgestrektheid van de kaoetsjoekaanplantingen van het boschwezen op Java . . . . . 86.
E. Overzicht van de op contract met het Gouvernement werkende ondernemingen voor den aankap van hout in 's Lands bosschen op Java en Madoera gedurende 1905 . . . . . 87.
F. Overzicht van het gedurende 1905 door verschillende takken van 's Lands dienst en twee groote stoomtramweg maatschappijen ingekocht balkenhout en de daarvoor bestede prijzen . . . . 124.
G. Overzicht van de gedurende 1905 gekochte dwars-, brug- en wisselliggers ten behoeve van de Staatsspoorwegen en twee groote stoomtramweg maatschappijen op Java . . . . . 125.
H. Hoeveelheden djatihout, uitgevoerd naar plaatsen buiten Nederlandsch-Indië gedurende 1905. 129.
I. Staat aangevende de uitkomst van de uitdunningen van djatiplantsoenen op Java en Madoera gedurende de jaren 1903, 1904 en 1905 . . . . . 130.
J. Baten en lasten der verschillende boschdistricten en houtvesterijen . . . . . 131.
K. Geldelijk overzicht der uitkomsten van het boschbeheer over 1905 . . . . . 132.

12 in den tekst verhandelde afbeeldingen [1].

[1]). De zinkclichés dezer afbeeldingen zijn vervaardigd door den teekenaar-photograaf bij het Departement van Landbouw J. W. Huijsmans, naar photografische opnamen van den Inspecteur A. Seubert, de adjunct-houtvesters Brascamp en Praasterink en den leerlingopziener Lörzing.
Opname No. 2 werd gedaan in 1905, No. 4 en 5 in 1906.

Digitized by Google

Digitized by Google

VERSLAG

VAN DEN

DIENST VAN HET BOSCHWEZEN IN NEDERLANDSCH-INDIË

OVER HET JAAR 1905.

ALGEMEEN VERSLAG.

I. BOSCHBEHEER IN ENGEREN ZIN.

Uitgestrektheid en gesteldheid der bosschen.

Volgens de voorhanden gegevens (vide bijlage A.) bedroeg de uitgestrektheid der djatibosschen aan het einde van het verslagjaar 649247 H.A., dat is dus 5417 H.A. meer dan het vorig jaar. De bosschen in de residentien *Bantam*, *Madoera* en een deel van *Soerakarta* en *Djokdjakarta* zijn niet in deze opgaaf begrepen. De voornaamste areaalwijzigingen zijn de volgende.

In het boschdistrict *Japara* vermeerderde de oppervlakte door inlijving van wildhoutterreinen en door het verkrijgen van juiste gegevens bij de definitieve opname van een deel der bosschen met 4358 H.A. De afscheiding van de houtvesterij *Ngarengan* deed de oppervlakte evenwel weder met 4239 H.A. afnemen. Met behulp van de perceelkaarten en grensprojectkaarten, aangevuld door metingen met de Schmalkalder boussole, werden voor het boschdistrict *Kedewan* kaarten samengesteld, die weliswaar nog geen definitieve gegevens voor de oppervlakte kunnen leveren, maar toch nauwkeuriger zijn dan de kaarten, waaruit de tot dusver gebruikte gegevens waren verkregen. De thans berekende uitgestrektheid is 2217 H.A. kleiner dan de vroeger aangenomene. Het boschdistrict *Bodjonegoro* werd 1000 H.A. kleiner door afschrijvingen van areaal, terwijl het 245 H.A. toenam door omzetting van wildhoutbosch in djaticultuur. In *Zuid-Soerabaja* werd een nieuwe grensprojectkaart vervaardigd en bleek dit boschdistrict 504 H.A. grooter te zijn dan tot dusver werd aangenomen. Ook in *Madioen* werd met behulp van grensprojectkaarten de oppervlakte opnieuw berekend, hetwelk tot uitkomst gaf, dat de uitgestrektheid met 3509 H.A. vermeerderde. Evenwel zullen ook deze gegevens bij de definitieve opname nog belangrijke wijziging kunnen ondergaan. Van de boschdistricten *Tegal-Cheribon* en *Japara* werden de houtvesterijen *Oost-Tegal* en *Ngarengan* afgescheiden, waardoor hunne oppervlakte met 4239 en 5305 H.A. verminderde. De andere areaalwijzigingen zijn van minder belang.

Wat de in stand te houden wildhoutbosschen betreft, hunne uitgestrektheid vermeerderde met 20000 H.A., doordien de vloedbosschen van *Tjilatjap* hieronder werden opgenomen bij de nieuwe aanwijzing dezer bosschen bij Staatsblad 1905 No. 42, waaromtrent reeds in het vorig verslag wordt gesproken.

De gesteldheid van de djatibosschen verbeterde geleidelijk als gevolg van de meerdere zorg, die daaraan wordt besteed, hoewel in sommige streken nog groote diefstallen worden gepleegd, en de branden in dezen zeer drogen oostmoesson meer kwaad deden dan in het vorige jaar.

Veel ernstiger leden hierdoor evenwel de wildhoutbosschen op de bergen van het oostelijk deel van Java. Op het *Jang-Idjen* en *Kendenggebergte* werd naar globale schatting 10000 H.A., voornamelijk gras en alang-alang-velden, door het vuur vernield. De spontane herbossching wordt daardoor weder belangrijk benadeeld, terwijl ook de branden in de min of meer gesloten bosschen het gevaar voor verdere ontwouding aanmerkelijk doen toenemen. Op den *Tengger*, *Smeroe*, *Kawi*, *Ardjoeno* en *Andjasmoro* kwam veelvuldig brand voor in het wildhoutbosch als gevolg van brand in de aangrenzende alang-alang- en glagahvelden. Ook de bosschen op den *Wilis* hebben weder zeer geleden.

Digitized by Google

Daartegenover kan gelukkig worden gewezen op den voortgang van de natuurlijke reboisatie op de bergen, waar de branden minder voorkwamen, hetzij door het vochtiger klimaat, zooals bijv. in *Banjoemas,* hetzij doordien maatregelen tot wering van het vuur werden genomen. Op den *Lawoe,* die door gordelweg en brandvrije strook wordt beschermd, verbetert de gesteldheid snel, alhoewel nog geen oppervlakte als spontaan herboscht kan worden vermeld. Op den *Mocria* is de toestand in de laatste 10 jaren aanmerkerlijk verbeterd. Op den *Soembing* in het boschdistrict *Bagelen* is de spontane reboisatie boven den gordelaanplant reeds ver gevorderd. Als bewijs hiervoor moge vermeld worden, dat in September een groote brand ontstond in de graswildernissen, die nog boven die gordelcultuur voorkomen. De brand beperkte zich evenwel tot de hoogst gelegen terreinen, waar slechts verstrooid staande alpine boompjes tusschen het gras aanwezig zijn. Aan de omvangrijke gordelcultures van het boschwezen werd hoegenaamd geen schade berokkend. Daartoe droeg vooral de omstandigheid bij, dat zich, tengevolge van de doeltreffende keuze der aangeplante boomsoorten, boven dien gordel reeds overal plekjes met jonge, natuurlijk opgeschoten boschjes hebben gevormd, die elk als het ware een beschermenden dam vormden tegen de snelle uitbreiding van het vuur. De spontane reboisatie had zich hier dus reeds voldoende gevestigd om zelfs het vuur te helpen bestrijden. Ook op de bovenhellingen van den *Zuid-* en *West-Sindoro* schrijdt boven de gordelculturen de spontane reboisatie snel voort. Tot nabij den top zijn deze hellingen thans getooid met een donkergroen kleed van jonge, spontaan opgeschoten boschjes, en zulks over eene uitgestrektheid, welke naar schatting de kunstmatige aanplantingen van het boschwezen aldaar aanzienlijk overtreft. Myrica javanica (pitjisan, mangkoan) speelt hier een belangrijke rol. De gunstige resultaten zijn te danken aan de doeltreffende keuze van inheemsche boomsoorten en aan de methode van aanplant, de gordelcultuurmethode.

De totale oppervlakte der spontane herbosschingen en hunne uitbreiding in het verslagjaar is zelfs niet bij benadering op te geven door het ontbreken van kaarten en de weinige toegankelijkheid der terreinen.

Grensregeling en afbakening der bosschen in het algemeen.

De grensregeling en afbakening der djatibosschen werd op de in het vorig verslag omschreven wijze voortgezet. Naar alle waarschijnlijkheid zal het werk binnen twee jaren over geheel Java zijn voltooid.

Voor de wildhoutbosschen kan ditzelfde nog lang niet gezegd worden. Daar wordt de grensregeling en afbakening uitsluitend door het beheerspersoneel uitgevoerd en vordert in de meeste boschdistricten slechts langzaam door gebrek aan werkkrachten. Nu eindelijk bij Staatsblad 1905 No. 42 de in stand te houden wildhoutbosschen opnieuw zijn aangewezen, met bepaling, dat de definitieve grenzen door den Directeur van Landbouw zullen worden vastgesteld, werd in *West-Preanger* voor negen, reeds vroeger ontworpen grensregelingen, het procesverbaal opgemaakt en volgde de goedkeuring van den Directeur van Landbouw. In *Bagelen* kwamen drie grensregelingen tot stand. Elders werden grensregelingen voorbereid.

Ook het afbakenen werd geleidelijk voortgezet. In *Banjoemas* is thans $^2/_3$ deel van de in stand te houden bosschen afgepaald. Op den *Lawoe* is de grens der te reserveeren terreinen vastgelegd door een gordelweg. Op den *Wilis* en *Klotok* is ook met het uitzetten van zulk een grensweg begonnen.

Als grensteekens geeft men thans in *Oost-Preanger* de voorkeur aan aarden grensheuvels met een grooten steen ingegraven op den top, waarop het nummer wordt geplaatst. De grenspalen van wildhout, die men daar vroeger bezigde, voldoen niet. In *Banjoemas, Kedoe* en *Bagelen* gebruikt men grootendeels vierkant behouwen steenen palen. In het laatste boschdistrict plant men bij alle grenspalen levende grensteekens (pinang, randoe, arèn), ten einde het terugvinden der palen te vergemakkelijken.

In het geheel werd door het beheerspersoneel voor grensregeling en afbakening uitgegeven *f* 23987 tegen *f* 35458 in 1904 en *f* 33378 in 1903.

Verschillende andere werkzaamheden met de voorloopige inrichting der djatibosschen in verband staande.

De vier voorloopige bedrijfsplannen, waarvan in het vorige verslag het gereedkomen werd gemeld, werden in dit jaar goedgekeurd. Buitendien werden nog 5 andere beëindigd en gearresteerd. Gedurende het stellen van het verslag kwamen er nog twee gereed, die het volgend jaar zullen worden besproken. Thans zijn er nog slechts twee boschdistricten, die voor het maken van een plan in aanmerking komen en waar het nog niet gereed is. De samenstelling geschiedde wederom door het beheerspersoneel onder toezicht van den Chef der boschinrichting.

Digitized by Google

De bedrijfsplannen, die in 1905 werden goedgekeurd betreffen de boschdistricten:

Boschdistricten.	Goedgekeurd bij Gouvernements besluit d.d.	No.
Oost-Preanger en Krawang	3 Mei 1905	37
Zuid-Randoeblatoeng	17 Februari »	37
Rembang	17 id. »	37
Toeban	11 Mei »	4
Padangan	20 Augustus »	26
Noord-Soerabaja c.a.	23 Januari »	36
Zuid-Soerabaja — Pasoeroean	17 Februari »	37
Ngawi — Oost-Soerakarta	3 Mei »	37
Probolingo — Besoeki	21 October »	20

Aan deze 9 bedrijfsplannen zijn de volgende gegevens ontleend.

		IN HET BOSCHDISTRICT								
		Oost Preanger c.a.	Zuid-Randoeblatoeng.	Rembang.	Toeban.	Padangan.	Noord-Soerabaja c.a.	Zuid-Soerabaja c.a.	Ngawi c.a.	Probolinggo-Besoeki.
		H. A.	H. A.	H. A.	H. A.	H. A.	H. A.	H. A.	H. A.	H. A.
Van de djatibosschen der hiernaast genoemde boschdistricten behoort tot boschklasse										
A_1 d.w.z.	Open plekken, mislukte verjongingen, onproductief gedevasteerd djatibosch, niet exploiteerbaar wildhoutbosch en sleuven	2025	495	3815	4900	12076	3539	2217	1539	1661
A_2 «	Gedevasteerd djatibosch, waarvan nog opbrengst is te verwachten	400	242	1072	12950	11028	7183	7315	2185	903
B «	In vroeger tijden geëxploiteerd bosch, waarvan de natuurlijke verjonging is geslaagd	100	8623	1218	950	1200	5686	6141	3403	1176
C «	Culturen	546	1420	529	6560	1020	3799	4198	1771	3000
D «	Oorspronkelijk bosch, dat ongeschikt wordt geacht voor leegkapping	6050	3077	110	490	2500	1728	2031	—	5327
E «	Oorspronkelijk bosch, bestemd voor leegkapping gedurende den loopenden turnus	2788	9243	1868	15300	4176	9562	8708	29013	4586
	Totale uitgestrektheid	11909 [1]	23100	8612 [1]	41150	32000 [1]	31497 [1]	30610 [1]	37911	16653 [1]
Gedurende de loopende periode zal moeten worden:										
leeggekapt	blijvend boschareaal	342	2385	801	4700	2552	3738	3110	3396	1318
	afgeschreven idem	740	—	—	—	—	207	211	5383	—
uitgekapt		—	—	—	—	—	—	—	—	1500
uitgedund		882	8853	1574	12491	4545	10040	4227	6393	4914
in cultuur gebracht		1117	2462	1385	5241	4278	4786	4078	4341	2529
		M³	M³	M³	M³	M³	M³	M³	M³	M³
aan timmerhout worden verkregen	door leegkapping	1324	46862	16656	36175	38900	47508	33355	56110	20346 [2]
	« zuivering	1237	18140	3332	—	11000	2000	5000	59591	50
	uit afbakeningsperceelen	12160	—	—	—	—	320	840	7654	2250
Volgens raming zullen bedragen de jaarlijksche inkomsten		f 79267	f 102310	f 32373	f 79362	f 119227	f 94128	f 83748	f 179124	f 126437
Idem de uitgaven		„ 58384	„ 43201	„ 14070	„ 66437	„ 83246	„ 48842	„ 55829	„ 76860	„ 121175
Dus de overschotten		„ 20883	„ 59109	„ 18303	„ 12925	„ 35981	„ 45286	„ 27919	„ 102264	„ 5262

1) Dit getal wijkt af van dat in bijlage A door afronding van de cijfers, dan wel door sedert de opstelling van het plan uitgevoerde grenswijzigingen of hermetingen, terwijl de groote afwijking bij het boschdistrict *Oost-Preanger* haar oorzaak vindt in het feit, dat plm 5188 H.A af te schrijven bosch in het bedrijfsplan niet is medegerekend, en in *Rembang*, doordat de in 1906 af te scheiden houtvesterij *West-Soelang* niet meer in dit bedrijfsplan is opgenomen.

2) Voorts 58250 M³ bamboe en wildhout.

Digitized by Google

De gegevens voor deze voorloopige plannen werden verkregen door globale schattingen en kunnen daardoor geenszins op nauwkeurigheid aanspraak maken. Evenwel zijn zij voor het beoogde doel voldoende betrouwbaar.

In het boschdistrict *Padangan* beslaat het min of meer gedevasteerde bosch een bijzonder groote oppervlakte, circa 70 % van het geheele boschdistrict; de helft van dit gedevasteerde bosch is zelfs zoo slecht, dat er geen opbrengst van wordt verwacht. Ook in *Rembang* is de verhouding ongunstig.

Eene belangrijke cultuuroppervlakte vindt men in *Toeban,* in *Noord-* en *Zuid-Soerabaja* en ook in *Besoeki,* terwijl de natuurlijke verjongingen in *Zuid-Randoeblatoeng* en in *Noord-* en *Zuid-Soerabaja* eene groote uitgestrektheid innemen.

De uitgestrektheid oorspronkelijk bosch, dat geacht wordt voor leegkapping geschikt te zijn, is in de meeste boschdistricten voldoende, vooral als men die in verband beschouwt met de uitgestrektheid van de klasse A_2 die, hoewel gedevasteerd, toch nog opbrengst doet verwachten. *Rembang* maakt hier evenwel een ongunstige uitzondering, terwijl in *Oost-Preanger* en *Probolinggo-Besoeki* de klasse D (waar dus ongunstige grond- of terreingesteldheid de leegkap ongewenscht maken), min gunstige verhoudingen scheppen. In *Ngawi* valt het op, dat het oorspronkelijk, voor leegkap in aanmerking komend bosch zulk een bijzonder groote oppervlakte beslaat Evenwel vindt dit voor een deel zijn oorzaak in het feit, dat de boschklasse D daar niet is uitgescheiden wegens gebrek aan gegevens en deze er zeker zal blijken voor te komen.

Voor woningenbouw en onderhoud werd gedurende het verslagjaar uitgegeven *f* 60160. Gebouwd werden 21 mantrieswoningen en 20 boschwachterswoningen, verder 2 opzienerswoningen, terwijl aangekocht werd een houtvesterswoning te *Bodjonegoro,* waarbij een kantoor werd bijgebouwd. Buitendien kwam de houtvesterswoning van *Toeban* bijna gereed. Verschillende woningen, vooral voor de inlandsche boschpolitiebeambten, waren nog in aanbouw. Er wordt, voor zoover de beschikbare middelen toelaten, steeds voortgewerkt om het personeel goede verblijfplaatsen te verschaffen. In dit verband kan ook worden vermeld, dat bij Gouvernementsbesluit van 4 Maart 1905 No. 34 werd vastgesteld, dat door de betrokken Residenten aan het inlandsch boschpolitie-personeel boschgronden tot een maximum-uitgestrektheid van 3 bouw tot wederopzeggens als dienstveld kunnen worden in bruikleen gegeven. Van deze gunstige bepaling werd in de boschdistricten *Kedewan* en *Bodjonegoro* reeds gebruik gemaakt, terwijl in enkele andere aanvragen zijn ingediend. Het personeel woont in de meeste gevallen zeer afgelegen en het moet den dienst ten goede komen, wanneer tegen de daaruit voorvloeiende nadeelen, voordeelen als deze worden gesteld.

Voor aanleggen en onderhouden van wegen, paden, sleuven en bruggen werd voorts *f* 55719 besteed. De voornaamste werken die daarvoor gereed kwamen zijn 22 K.M. inspectiepad in *Banjoemas,* 9 K.M. weg in *Zuid-Randoeblatoeng,* 24 K.M. sleuven en paden in *Toeban,* 27 K.M. houtafvoerweg en 6 K.M. inspectiepad in *Bodjonegoro,* 55 K.M. paden in *Zuid-Soerabaja,* 6 K.M. afvoerweg in *Ngawi,* 11 K.M. sleuf in *Madioen* 50 K.M. paden in wildhoutcultures en langs de grenzen der boschreserven in *Kedoe.* Het wegennet is in vele bosschen nog geheel onvoldoende en bij de geleidelijke uitbreiding van het personeel en het daaruit voortvloeiende intensiever worden van het beheer behoort aan dit werk veel aandacht te worden geschonken.

Voor waardebepaling van te exploiteeren boschperceelen werd *f* 2244 uitgegeven, voor doodringen van boomen in de, het eerst voor exploitatie bestemde jaarperceelen *f* 13111. Deze gelden worden door de betrokken aannemers gerestitueerd. Evenals het vorige jaar werd een vrij belangrijk bedrag vereischt voor toezicht op de zoogenaamde retributieperceelen, namelijk inclusief diverse uitgaven *f* 21413.

In het geheel werd voor de werkzaamheden, met de voorloopige inrichting der bosschen in verband staande in 1905 een bedrag besteed van *f* 176634 tegen *f* 191386 in 1904. Bijlage B bevat eene specificatie dezer uitgaven voor de verschillende boschdistricten.

Boschculturen.

In den west-moesson 1904,1905 werd eene oppervlakte van 7343 H.A. met djati beplant, tegen respectievelijk 6319 en 6007 H.A. in de cultuurjaren 1903/1904 en 1902/1903.

Met inbegrip van de kosten voor onderhoud van oudere cultures en die voor den aanplant van kaoetsjoek-leverende gewassen, van mahonie en nog enkele andere wildhoutsoorten in het gebied der djatibosschen, werd uitgegeven een bedrag van *f* 349496 (vide specificatie in bijlage C) tegen *f* 308388 en *f* 226414 in de jaren 1904

Digitized by Google

en 1903. De gemiddelde kosten per H.A. over 1905 bedroegen dus ƒ 47,60 tegen ƒ 48,80 over 1904 en ƒ 37.70 over 1903. Intusschen zijn deze cijfers onderling niet goed vergelijkbaar wegens de aanzienlijke bedragen, welke in 1904 en 1905 voor kaoetsjoek-cultures en voor maatregelen tegen cultuurbranden moesten worden uitgegeven. Ook dit jaar zijn onder de uitgaven mede begrepen de kosten voor het schoonmaken der te beplanten terreinen, waartegenover staat een som van ƒ 41757, door de verschillende contractanten gestort voor de vrijstelling van de verplichting tot plantklaar afleveren der leeggekapte jaarperceelen.

De westmoesson 1905/1906 viel laat in en op vele plaatsen werden de eerste overvloedige regens weder gevolgd door een maand van droogte. De sterfte onder de pas gekiemde pitten was daardoor groot en het inboeten kon eerst laat plaats vinden. Toch stonden aan het eind van dezen Westmoesson de aanplantingen bevredigend. Ook over de oudere cultures is over het algemeen geen klagen. Een ongunstige uitzondering maakt in dezen het boschdistrict *Grobogan*. Daar staan de aanplantingen slecht en kosten schatten aan onderhoud. De plantcontractanten verlaten al spoedig hunne aandeelen, de meeste aanplantingen moeten in eigen beheer met koelies worden uitgevoerd en het resultaat is weinig bemoedigend. De houtvester meent, dat eene andere werkwijze dit euvel althans gedeeltelijk zal kunnen opheffen. De grond slaat hier gemakkelijk dicht door den regen, vooral bij bewerking in vochtigen toestand. In den Westmoesson moet daarom de bewerking zich bepalen tot oppervlakkig patjollen tegen de alang-alang, terwijl in den Oostmoesson diepe grondbewerking noodzakelijk is. Thans past men deze methode toe en gaat er tevens toe over om een nauwer plantverband te nemen, ten einde spoediger sluiting te verkrijgen. De alang-alang, die hier natuurlijk ook veel kwaad doet, kan zich dan niet zoo sterk ontwikkelen.

Tegen de alang-alang werd ook in dit verslagjaar een felle strijd gevoerd, zonder dat het gelukte, een afdoend middel er tegen te vinden. De kratok, (Phaseolus lunatus) waarop veler hoop was gevestigd, gaf dit jaar minder goede resultaten. In sommige boschdistricten overwon de kratok eerst de alang-alang, maar ging het volgende jaar weer te gronde. In andere slaagt hij al dadelijk minder goed en in ieder geval is het gebleken, dat hij het alleen van de alang-alang wint op niet al te slechte gronden en bij goede grondbewerking. Daar men meende, dat dit zijn reden zou kunnen vinden in het ontbreken van de wortelknolvormende stikstofbacteriën in de slechte gronden, werden proeven genomen om deze gronden eerst te infecteeren met aarde, waarin bedoelde bacteriën mochten verwacht worden; evenwel niet met het gewenschte resultaat. Op betere gronden blijft buitendien onder het kratokdek toch veelal nog voldoende alang-alang om brandgevaar te veroorzaken, terwijl het een belangrijk bezwaar is, dat men de djati beschermen moet tegen de kratok, daar anders de opklimmende ranken de djatistammetjes neertrekken. In uitgestrekte cultures is het moeielijk daarop voldoende toezicht te houden. Ook bleek gedurende dezen drogen Oostmoesson in de houtvesterij *Ngarengan*, dat door de felle droogte de kratok ook verdroogt en dan zelve brandgevaar gaat veroorzaken. Intusschen wordt het planten van dit gewas niet gestaakt. Een tijdelijke onderdrukking van de alang-alang, al is het dan alleen op de meer vruchtbare gronden, is reeds een groot voordeel, terwijl de grondverbeterende eigenschappen niet uit het oog mogen worden verloren. Een bezwaar blijft het evenwel ook, dat de kratok zich in het volgend jaar niet voldoende verjongt. Althans uit verschillende boschdistricten meldt men, dat na een jaar de kratok, die eerst prachtig stond, afsterft. Hetzelfde werd in *Pekalongan-Kendal* opgemerkt met andere klimmende leguminosen. Beter resultaat geven daar in de Hevea-aanplantingen de niet klimmende leguminosen. Men zie hieronder bij Hevea. In het boschdistrict *Semarang-West-Soerakarta* werd opgemerkt, dat de kratok goede diensten bewijst in de cultures, die zich reeds eenigszins beginnen te sluiten, maar toch nog aan brandgevaar onderhevig zijn. Als de beste tijd om de kratok te planten, beschouwt men daar het invallen der eerste regens. Plant men later dan wordt de kratok door de alang-alang verdrukt, plant men bij het einde van den Westmoesson, dan wordt ze door de sprinkhanen opgegeten.

Tusschenplanten van toeri (Sesbania grandiflora) en kemlandingan (Leucaena glauca) werd ook voortgezet, maar evenmin met onverdeeld gunstig resultaat. Men neemt ook proeven met gianti (Sesbania aegyptiaca), die het voordeel heeft van in de jeugd sneller te groeien dan kemlandingan en is het resultaat voorloopig gunstig op niet te slechten grond. In *N. W. Wirosari* zaait men de gianti tusschen de rijen in 75 c.M. breede strooken en beschermt haar in de eerste jeugd tegen de alang-alang door uittrekken daarvan. Daarna kan de gianti aan zichzelf worden overgelaten en dient er slechts voor gezorgd

Digitized by Google

te worden, dat de jonge djatiplantjes niet te veel in de schaduw komen te staan. Eind Februari was de gianti reeds $^1/_2$ meter hoog.

De meest toegepaste cultuurmethode bleef ook in het verslagjaar de aanplant met tusschenbouw van veldgewassen, de z.g. contractscultuur. Het is bij deze methode gemakkelijk om toezicht op de werkzaamheden uit te oefenen en de betalingen laten zich goed controleeren. Zijn de plantcontractanten gewillig en is de grond niet al te slecht, dan slagen deze soort aanplantingen zeer goed. Eene modificatie van de methode ontstaat door gedeeltelijke betaling in padi of in vee, in plaats van geheel in geld. Men zie voor de gevolgde werkwijze het vorige verslag en wordt hier alleen nog vermeld, dat daarbij een gedeeltelijk dragen van de risico van misoogst door het Gouvernement is ingesteld.

Waar geen goede plantcontractanten te krijgen zijn, is men genoodzaakt de werkzaamheden in eigen beheer uit te voeren, en men noemt zulke aanplantingen koelierijencultures, indien men de djati op dezelfde wijze uitplant als in de contractscultuur, maar alle werk door dagkoelies laat verrichten. Teelt van veldgewassen vindt hier dus niet plaats. De veel lastiger contrôle, ook op de betalingen, en het feit, dat de alang-alang-woekering hier zeer moeilijk en slechts met groote kosten te bedwingen is, maakt deze methode minder gewenscht. Evenwel is zij in vele gevallen nog de eenig mogelijke.

In de laatste jaren wordt alle aandacht geschonken aan eene andere cultuurwijze, die de nadeelen der koelierijencultuur mist, en die ook in sommige opzichten beter is dan de contractcultures, daar de vruchtbaarheid van den grond door haar beter wordt bewaard. Bedoeld wordt de z.g. opslagcultuur, welke verjongingsmethode in het vorige verslag werd beschreven. Het kenmerkende van deze methode is, dat het plantmateriaal wordt geleverd door de stronkjes van het jonge opslag, dat tusschen de oude boomen was opgeschoten. Grondbewerking wordt hier niet toegepast en zoo blijft de bodem behoed voor afspoeling, terwijl de humus beter behouden blijft. Alang-alang-verwildering treedt ook minder op en is spoedig onderdrukt door de snelle sluiting. Een nadeel tegenover de vorige methode is, dat hier opslag in plaats van kernplanten wordt gebruikt. Evenwel slagen deze aanplantingen in verscheiden boschdistricten zoo fraai, dat in de tegenwoordige omstandigheden de methode in vele gevallen zeer zeker de beste is. Ze wordt dan ook reeds op vrij groote schaal toegepast, en is in die gevallen meer aan te bevelen dan de contractscultures, waar zich daar het verschijnsel voordoet, dat na het weggaan van de planters de grond zoodanig met alang-alang verwildert, dat de djati daardoor belangrijk wordt benadeeld. De vrees, dat de uit de stronkjes ontstane stammen sterk aan inrotting onderhevig zouden zijn, behoeft niet te bestaan; men zie hierover op pag. 4 van het vorige verslag. Jammer genoeg is het evenwel lang niet overal mogelijk, deze methode toe te passen, aangezien het opslag, waarvan de stronkjes hier het plantmateriaal levert, in vele bosschen ontbreekt.

Reeds jaren worden daarom proeven genomen om eene methode te vinden, die in het oude bosch voldoende opslag verwekt om na den kap deze verjongingsmethode te kunnen toepassen. In verschillende boschdistricten richt men de proeven thans als volgt in. Kort voor het vallen der eerste regens wordt in hoofd- en nevenopstand zooveel geringd, dat gelijkmatig licht tot den grond kan doordringen, maar niet in die mate, dat alang-alang optreedt. Opslag dat te klein is om geringd te worden en tevens alle struikgewas en wildhout worden gekapt, en dit wordt verbrand. Vervolgens worden op onderlinge afstanden van 3 Meter strooken van 60 c. M. breedte oppervlakkig losgewerkt en daarin dicht opeen met een pootstok pitten gepoot. Op een klein deel der oppervlakte wordt bij wijze van proef de bewerking dieper verricht. Men mag de plantjes in geen geval aan hun lot overlaten, maar moet hun ook het volgende jaar tegen verstikking beschermen. Opslag en struikgewas moet geregeld worden weggekapt, en vooral moeten ook de afgevallen bladeren worden verwijderd. Het ringen voor het invallen der regens heeft ook ten doel, het afvallen van bladeren te voorkomen. Over deze proeven kan ook thans nog geen definitief oordeel worden geveld. De resultaten weken in de verschillende boschdistricten weder sterk van elkaar af. Terwijl in enkele de genomen proeven met een volledig succes werden bekroond met een minimum van kosten, slaagden zij in andere in het geheel niet.

Een andere proef op cultuurgebied werd genomen door den houtvester van *Zuid-Soerabaja*, die reeds het vorig jaar djatistompen met gunstig resultaat plantte. Dit jaar boette hij op groote schaal een cultuur van het vorige jaar daarmede in, welke cultuur veel geleden had van den drogen oostmoesson. 30000 stompen werden uitgeplant. Slagen deze proeven, dan zullen ze van groot belang kunnen blijken.

Digitized by Google

De maatregelen ter bescherming van de aanplantingen tegen brand werden dit jaar met minder gunstig gevolg bekroond dan in 1904. De felle en langdurige oostmoesson is daarvan de schuld. De genomen maatregelen bestonden in het maken van brandsleuven, het aanstellen van wakers op punten, vanwaar het terrein goed te overzien is, en die bij begin van brand direct hulp roepen, verder in het voorzichtig schoonbranden van de randen van het oude bosch, dat aan de aanplantingen grenst. Ook werd getracht de bevolking een belang te geven bij voorzichtigheid door een slametan te beloven zoo in de cultuur geen brand uitbreekt. Op vele plaatsen gelukte het den brand te weren, of spoedig te onderdrukken, maar de gevallen, dat het vuur zich uitbreidde en groote schade aanrichtte, zijn helaas dit jaar niet zeldzaam. Bijzonder gunstig steken hier de houtvesterijen af bij de boschdistricten. Kwaadwilligheid is niet zelden de oorzaak van den brand, maar de onverschilligheid der bevolking en de weinige activiteit, die de algemeene politie aan den dag legt om het branden in de bosschen tegen te gaan, zijn wel de voornaamste oorzaken.

De krachtige wijze, waarop in de laatste jaren door het boschwezen tegen dit euvel wordt opgetreden, heeft evenwel de cultuurbranden reeds belangrijk beperkt, en het is te hopen, dat geleidelijk de medewerking van de districts- en desapolitie grooter zal worden. Bij de bevolking bestaat maar al te veel de gedachtengang, dat de bosschen altijd gebrand hebben en het dus niet hindert. De medewerking van de bestuursambtenaren zou van groot nut kunnen zijn om hierin verandering te brengen. Waar in de verbrande cultures de stammetjes te zwaar beschadigd waren, werden ze op stronk gekapt en de beste der uitloopers aangehouden.

Het gebruikelijke plantverband van 3 × 1 werd in de streken, waar de alang-alang veel kwaad doet, teruggebracht tot $2^1/_2$ × 1 en minder, ten einde spoediger sluiting te verkrijgen.

Waar men vroeger in de rijen bij de op 1 Meter onderlingen afstand geplaatste plantstokjes telkens vijf pitten pootte, om later de overtollige plantjes te verwijderen, daar is men nu in verschillende boschdistricten ertoe overgegaan om in de rijen de planten op 0,20 Meter afstand te zetten, doch dan in ieder plantgat slechts één pit te poten. Ook hier worden na eenige maanden zooveel planten weggenomen dat de afstand 1 Meter wordt, maar men heeft daarbij het voordeel, dat men bij het uittrekken der planten de overblijvende niet beschadigt.

De proeven met bemesting in *Zuid-Soerabaja*, waarover het vorig verslag hoopvol spreekt, bleken op den duur toch niet veel succes te hebben. In een cultuur werd daar ieder jaar een groot deel der planten geel, om kort daarna dood te gaan. De grond bestond uit witte mergel. Aangezien vermoed werd, dat gebrek aan stikstof de oorzaak was, werd in de cultuur van 1903/1904 een proef genomen met bemesten met zwavelzure ammonia. Het gevolg was, dat de planten zich in korten tijd herstelden en er frisch groen begonnen uit te zien. De verbetering was evenwel niet van blijvenden aard, want na één jaar openbaarde de chlorose zich weer in volle kracht. Waar hier het gekapte bosch niet bijzonder slecht was, ligt het voor de hand, dat de teelt van veldgewassen den grond te arm heeft gemaakt. Mocht de opslagcultuurmethode hier dus niet toegepast kunnen worden, dan mag zulk bosch niet worden leeggekapt en behoort tot klasse D te worden gebracht.

Proeven met mengelculturen van djati met wildhout werden dit jaar in eenige boschdistricten genomen. Het toenemend gebrek aan looibasten, naast het feit, dat pilang (Acacia leucophloea) van nature tusschen de djati voorkomt, gaf aanleiding tot het nemen van proeven om deze houtsoorten gemengd aan te planten. In *Noord-Soerabaja* werd op deze wijze 51 H.A., in *Ngawi* 13 H.A. en in *Bodjonegoro* 9 H.A. beplant. Ook andere wildhoutsoorten, als sengon (Acacia stipulata), weroe (Albizzia procera), ingas (Gluta Renghas), werden gebezigd. Door de, hierna te noemen schimmelziekte, die zich in enkele djatiaanplantingen openbaarde, worden dergelijke proeven van groot gewicht. In mengelcultures richten zulke ziekten veel minder schade aan, dan in zuivere aanplantingen.

Een proef van anderen aard werd genomen in het definitief ingericht boschcomplex *Regaloch* en in de houtvesterij *Margasari*. De houtqualiteit is aldaar inferieur en men stelt zich voor deze te verbeteren, door zaad te betrekken uit streken waar het hout van uitstekende qualiteit is. Waar het evenwel mogelijk is, dat men hier te doen heeft met varieteiten, ontstaan door verschil van grondsoort, daar moet groote voorzichtigheid bij het nemen van deze proeven worden betracht. De mogelijkheid bestaat namelijk dat de planten zich op die andere gronden minder goed zullen ontwikkelen en minder weerstandskrachtig zullen zijn. In *Margasari* stonden de plantjes al dadelijk minder goed-

Digitized by Google

De djatirups trad meer op dan het vorige jaar, maar doet geen schade van eenig belang. Sprinkhanen traden in den lang aanhoudenden drogen moesson in grooten getale op in *Grobogan* en vraten de jonge cultures kaal; bij den toch reeds slechten stand dezer aanplantingen zal hier schade aangericht zijn door achteruitstelling in groei. In *Margasari* is een djatiaanplant van 1904/1905 waar de plantjes voortdurend door witte mieren worden vernield, en wel zoo sterk, dat van de aanplanting niets zal terecht komen. Vroeger was hier een koffietuin, die ook werd verlaten, omdat de witte mieren de plantjes vernielden. Voor de djati is dit een merkwaardig verschijnsel.

Eene schimmelziekte, die zich vrij ernstig liet aanzien, trad in den aanvang van 1906 op in de djaticultures van *Ngawi*. De chef van de afdeeling Botanische laboratoria te Buitenzorg Dr. CH. BERNARD stelde een onderzoek ter plaatse in, op grond waarvan hij verschillende maatregelen ter bestrijding aanbeval. In het volgend verslag zal hierop nader worden teruggekomen. Intusschen moet in dit verband reeds gewezen worden op het groote gevaar, dat de tegenwoordige uitgestrekte aaneengesloten djatiplantsoenen bij het optreden van zulk een ziekte opleveren. Bij aanplant op groote schaal van een bepaald gewas, bestaat steeds gevaar, dat op den duur ernstige ziekten ontstaan en een van de beste middelen om het gevaar te verminderen, is de afzonderlijke aanplantingen geen groote uitgestrektheid te geven. Dit is evenwel niet mogelijk bij de thans nog voor regel toegepaste perceelsgewijze exploitatie door contractanten.

De cultuur op kleine schaal van wildhout binnen het gebied der djatibosschen werd voortgezet. De pilang-cultuur, waaromtrent men in het vorig verslag gegevens vindt, werd uitgebreid, voornamelijk als mengelcultuur met djati (73 H. A., zie hierboven) maar ook zuiver. In *Besoeki* werd op deze wijze 10 H. A. beplant, terwijl men in *Madioen* proeven nam om het zaad op beddingen te kweeken. Men deed daarbij de ervaring op, dat men het zaad eerst 24 uur in water moet leggen en dat de jonge plantjes zich zeer goed laten overplanten, zelfs bij droog weer.

Veel zorg werd wederom besteed aan de cultuur van sandelhout in *Besoeki*, die evenwel veel moeielijkheden oplevert. Behalve Santalum album teelde men in de kweekerij ook als voedsterboomen daarvoor asem (Tamarindus indica), kesambi (Schleichera trijuga), sogå (Peltophorum ferrugineum), mimbå (Melia Azadirachta), wangkal of weroe (Albizzia procera), walikoekoen (Schoutenia ovata), kemlandingan of lamtårå (Leucaena glauca). Ultimo 1905 waren 1630 sandelhoutplanten in de kweekerij in leven, die in 1906 in den vollen grond zullen worden uitgeplant. In den aanplant zelve waren nog 465 zaadplanten in leven. Voortgegaan werd met het beschermen tegen brand van de in het wild voorkomende sandelboompjes op het *Kendeng*-gebergte.

De bamboe-aanplant in *Besoeki* moest als gevolg van de langdurige droogte sterk ingeboet worden.

De mahonie-cultuur werd op enkele plaatsen uitgebreid.

Verder werden in de verschillende boschdistricten de bestaande kleine wildhoutsadeng- en rotan-aanplantingen onderhouden.

Aan het eind van het verslag zijn afbeeldingen opgenomen van enkele nuttige wildhoutboomen. No. 6 is een 11-jarige Pterocarpus indicus (Sånå-kembang J. Mad. Angsana S.), No. 7 een 22-jarige Lagerstroemia flos reginae (Woengoe J. Ketangi J. Phoengor Mad. Boengoer S.), No. 8 Acacia leucophloea (Pilang J. S. Pèlang Mad.), No. 9 Vitex pubescens (Laban J. S. Hèras of Ki hèras S.)

Omtrent de buiten het gebied der djatibosschen gelegen kunstmatige wildhoutcultures, die met het oog op klimatologische en hydrologische belangen worden aangelegd, moge hier vermelding vinden, dat deze aanplantingen slechts in enkele boschdistricten belangrijk werden uitgebreid. Er bestaat nog steeds reden om te hopen, dat de spontane reboisatie bij weren van schadelijke invloeden succes zal hebben, en dan zal die methode goedkooper en sneller dan kunstmatige verjonging tot het beoogde doel voeren.

Op den *Moeria* in *Japara* werd de methode het eerst toegepast. In het verslagjaar stelde de houtvester een onderzoek in naar den voortgang van de spontane boschvorming aldaar. Hij bevond dat de gesteldheid op die plaatsen, waar vroeger reeds meer of minder gedevasteerd bosch voorhanden was, ten zeerste was vooruitgegaan, maar dat de spontane herbossching van de ontginningen binnen den pagger geen snelle vorderingen had gemaakt, ten minste niet, waar deze ontginningen eene groote uitgestrektheid innemen, en met alang-alang en glagah zijn begroeid. Daar evenwel deze terreinen hier op de meeste plaatsen geen bijzonder groote oppervlakte beslaan, is

Digitized by Google

over het geheel de toestand zeer verbeterd. Verder is gebleken, dat de pagger als zoodanig waardeloos is, en dat het slechts noodig is de grens door een gordelweg duidelijk te markeeren, in verband met het plaatsen van grenspalen. Dit is veel goedkooper en heeft hetzelfde nut. Hoofdzaak is evenwel bij deze methode eene strenge handhaving door het Bestuur van de keur, die het betreden en beschadigen der terreinen tegengaat. Dit heeft hier het succes gebracht, en niet de pagger. De methode is dus doeltreffend in streken, waar de ontwouding zich meer heeft bepaald tot devastatie dan tot ontginning op groote schaal. Op de plekken waar uitgestrekte ontginningen voorkomen, zal men goed doen plaatselijk gordelcultures aan te leggen, en als de terreinen zeer groot zijn, is het aan te bevelen ze door cultuurstrooken in kleinere deelen te verdeelen. Is het eenige doel snelle herbossching, dan bezigt men het best plaatselijk voorkomende boomsoorten, waarvan aan de boschranden blijkt, dat ze zorgen voor spontane reboisatie der aangrenzende terreinen.

Op den *Lawoe* is de gordelweg nu gereed en daarlangs wordt in den drogen tijd een brandvrije strook gemaakt van 60 Meter breedte, 50 Meter beneden en 10 Meter boven den weg. Twee zware branden kwamen voor, maar werden door die strook gestuit. Nu is evenwel een keur noodig ter bescherming der gereserveerde terreinen, want van de handhaving daarvan hangt, gelijk op den *Moeria* is gebleken, het slagen van de methode af.

Ook op den *Wilis* en *Klotok* in *Kediri* is men begonnen met aanleg van een gordelweg.

Op den *Soembing* en *Sindoro* paste men, reeds jaren geleden, de gordelcultuurmethode toe. Men zie over de gunstige resultaten met het oog op spontane reboisatie hierboven bij de gesteldheid der wildhoutbosschen.

In streken waar het vochtige klimaat de spontane reboisatie in de hand werkt zooals in *Banjoemas*, schrijdt deze ook zonder kostbare beschermingsmaatregelen krachtig voort. Het totaal dezer reboisaties wordt in dit boschdistrict op 2500 H.A. geschat.

De *Merbaboe* is, zoover die in de residentie *Kedoe* ligt, geheel beboscht, voornamelijk langs kunstmatigen weg. In de residentie *Semarang* is dit nog niet het geval en aldaar werd langs de grens der te reserveeren terreinen een stekeldraadpagger aangelegd. Uitgestrekte aanplantingen van het boschwezen liggen reeds daarbinnen. Het mag evenwel betwijfeld worden of ook de top, met het oog op de hooge ligging, op den duur met bosch zal bedekt worden.

De kinaaanplantingen in het boschdistrict *Bagelen* werden uitgebreid. Als reboisatieboom is de kina zeer geschikt. Niet alleen plant hij zich spontaan voort, maar hij vormt ook een mooie humeuse bovengrond, en buitendien is het zaad gemakkelijk in groote hoeveelheden te verkrijgen. In de kinakweekbedden werd in dit boschdistrict in geringe mate een wortelziekte geconstateerd, die door den houtvester DR. KOORDERS aan een voorloopig microscopisch onderzoek werd onderworpen, waarvan de resultaten in den 7en jaargang van het tijdschrift „de Cultuurgids" zijn gepubliceerd.

Inclusief de kaoetsjoek-cultures, die in de betrekkelijke boschdistricten werden aangelegd, was het totaal bedrag, dat in 1905 voor wildhoutcultuur werd besteed *f* 65056.— (Zie bijlage C). Het daaronder begrepen bedrag voor kaoetsjoek-cultuur is *f* 35338.—, zoodat voor wildhout alléen *f* 29718.— werd besteed, tegen *f* 24389.— in 1904.

Kaoetsjoek cultuur.

Gedurende het verslagjaar werd de aanplant van kaoetsjoek-leverende gewassen, en in het bijzonder van karet (Ficus elastica), weder op vrij groote schaal voortgezet.

Op ultimo Maart 1906 bedroeg de totale uitgestrektheid van de Ficus-cultures 5262 H.A. tegen 3710 H.A. op hetzelfde tijdstip in 1905. 1657 H.A. werden gedurende den Westmoesson 1905/1906 nieuw aangeplant, terwijl van de oudere cultures 105 H.A. moesten worden afgeschreven.

De kosten van alle kaoetsjoek-culturen gedurende het verslagjaar zijn in bijlage C weder gedeeltelijk onder die voor djati, gedeeltelijk onder die voor wildhout-cultuur vermeld, naar gelang de aanplantingen in het gebied der djati, dan wel in dat der wildhout-complexen zijn aangelegd.

In bijlage D^1 zijn alle thans aanwezige kaoetsjoek-aanplantingen beschreven, met vermelding van de in het geheel daaraan ten koste gelegde bedragen. Bijlage D^2 is een uittreksel van D^1 waarin de totale uitgestrektheden zijn opgenomen en waaruit men een overzicht krijgt van de uitbreiding van de cultuur.

Digitized by Google

Tot dusverre hebben de aanplantingen van:

1901	gemiddeld	per	H.A.	gekost	ƒ	88,40
1902	„	„	„	„	„	60,50
1903	„	„	„	„	„	53,60
1904	„	„	„	„	„	34,00
1905	„	„	„	„	„	15,10

Gedurende de eerste jaren hebben deze culturen voortdurend onderhoud noodig. Het blijkt evenwel, dat de kosten niet bijzonder hoog zijn. Ook is het waarschijnlijk, dat ze op den duur nog zullen dalen, daar men de eerste jaren in het stadium der proefnemingen was.

Einde Maart 1906 was beplant met

Hevea brasiliensis	234	H.A.
Castilloa elastica.	79	„
Funtumia elastica	3	„

terwijl nog op verschillende plaatsen een aantal planten voorkomt, waarvoor geen bepaalde oppervlakte wordt vermeld om de geringe uitgestrektheid of omdat zij tusschen de Ficus zijn geplant.

In het verslagjaar is de nieuwe aanplant van Hevea 122 H.A., van Castilloa 3 H. A. en van Funtumia 1,5 H. A.

In het geheel was op ultimo Maart 1906, 5578 H.A. beplant met kaoetsjoekleverende gewassen

Ficus elastica.

Over het algemeen hebben deze cultures zich in het verslagjaar op bevredigende wijze ontwikkeld. Op niet te vasten en te zwaren, maar doorlatenden en niet drassigen grond groeit de Ficus over geheel Java goed. Waar de grondgesteldheid ongeschikt is, zooals in eenige *Rembangsche* boschdistricten en in een deel van *Noord-Soerabaja*, blijft de cultuur teleurstelling baren. Vooral dit jaar was dat duidelijk merkbaar. In *Noord-Soerabaja* bleek, dat op eene oppervlakte van 87 H.A. gedurende den Oostmoesson van 1903 stierven 51% van het aantal planten, in die van 1904, 23%, in die van 1905, 67%. Verschillende aanplantingen moesten daar worden afgeschreven. Alvorens de cultuur in deze streken verder uit te breiden, zal moeten worden afgewacht wat van de daar thans aangelegde plantsoenen terecht komt.

Dat een zeer droge oostmoesson op geschikten grond de cultuur niet behoeft te benadeelen, bleek in de houtvesterij *Ngarengan* en in de aanplanting *Kapassan* in het district *Paré* van de residentie *Kediri*. De grondgesteldheid is daar zeer gunstig voor de karet, en na afloop van den drogen Oostmoesson van 1905 stonden de Ficuscultures nog goed.

Als een nieuw terrein, waar de aanplant van karet goede resultaten belooft, kan genoemd worden het eiland *Noesakambangan*. Een groot bezwaar was aldaar het ontbreken van voldoende werkvolk. Pogingen om van elders planters in te voeren mislukten, en thans worden deze zooveel belovende terreinen in dwangarbeid ontgonnen en beplant.

Bij den aanleg der cultures werd nog steeds de voorkeur gegeven aan aanplant met tusschenbouw van veldgewassen. Het kost evenwel zeer veel moeite om de planters te bewegen tot een geregeld en goed onderhouden der karetplanten. Daarom wijzigt men de methode in verschillende boschdistricten in dier voege, dat men contract maakt voor schoonmaak van het terrein en tusschenplanten van veldgewassen, maar het planten en onderhouden van de karet in eigen beheer doet geschieden.

In de cultures van 1905 werden 245000 zaailingen en 57500 marcotten uitgeplant. De zaadplanten worden thans in de eigen kweekerijen in voldoende aantal geteeld. *Banjoemas* (1) en *Japara* leverden weder de grootste hoeveelheid. Afbeelding No. 1 toont een kweekerij in laatstgenoemd boschdistrict. De kweekkosten per plant werden in *Banjoemas* dit jaar van 2,4 ct. tot 2 ct. teruggebracht.

Veel zaad werd tot nu toe verkregen uit een Ficus-tuin van de bevolking, *Tamansari*, gelegen in het boschdistrict *Banjoemas*. Daar de bevolking deze boomen onoordeelkundig aftapt, zouden zij binnen enkele jaren tot ondergang gedoemd zijn geweest, en werden dus in 1905 pogingen gedaan om den tuin in het belang eener

(1) In de October-aflevering van deel 69 van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw heeft de houtvester Beekman de methode beschreven, door hem gebezigd bij het kweeken van Ficus-zaailingen.

Digitized by Google

geregelde zaadoogst af te koopen, echter niet met het gewenschte resultaat. Evenwel werd gedurende het stellen van het verslag de zekerheid verkregen, dat met de bevolking omtrent den tijdelijken afstand van den tuin een vergelijk te treffen zoude zijn. In het vorig verslag wordt melding gemaakt, dat van een Ficus-aanplant in *Margasari (Tegal)* ook kiemkrachtig zaad werd geoogst. Dit jaar had men evenwel geen succes met het uitzaaien ervan.

Ook bij de karet beantwoordde de kratok als alang-alang bestrijder in verschillende streken niet geheel aan de verwachtingen. In *Pekalongan* had hij eerst de alang-alang onderdrukt, maar legde het er daarna weer tegen af. In *Banjoemas*, waar een zware strijd tegen de alang-alang moet worden gevoerd, helpt de kratok niet, en is katela-rambat beter. In het algemeen werden dezelfde opmerkingen gemaakt als reeds bij de djaticultuur werden meegedeeld. In ieder geval is het zeker, dat men ook op de betere gronden niet volstaan kan met de kratok na het eerste slagen aan haar lot over te laten. Ze moet verder onderhouden worden.

In *Japara* nam men proeven met tusschenplanten van toeri (Sesbania grandiflora), anggroeng (Trema sp.) en Spathodea campanulata om daardoor den onkruidgroei tegen te gaan. Het resultaat is nog onbekend. Alleen merkte men op, dat toeri op de vulcanische gronden van *Bandjaran* niet voldoet. In *Noord-West-Wirosari* daarentegen leidde het tusschenzaaien van toeri in een oudere cultuur tot zeer gunstig resultaat. Door de toeri is niet alleen de alang-alang eenigszins onderdrukt, maar schijnt tevens de grondgesteldheid verbeterd te zijn. Dit moet althans besloten worden uit den frisschen stand der karetplanten, die mooi donkere bladeren hebben gekregen.

In dezen zoo drogen oostmoesson leverde het brandgevaar veel reden tot bezorgdheid, en werden ter bescherming der cultures uitgebreide maatregelen genomen. In het algemeen zijn deze met succes bekroond. De volgende branden kwamen voor. In *Bandjaran (Japara)* verbrandde 7 H.A., in *Zuid-Pati (Japara)* 5 H.A., in *Noord-Randoeblatoeng* 5 H.A., en in *Oost-Tegal* 4 H.A. Waar dit wenschelijk scheen werden de beschadigde takken afgezaagd en de wonden geteerd, terwijl de kwijnende planten door andere werden vervangen. Afbeelding No. 3 vertoont het verbrande deel der cultuur *Banjoemanis*. Ter voorkoming van brandgevaar mag men in deze cultures de ruigte, zoover die niet uit alang-alang bestaat, niet op het eind van den Westmoesson babadden. Dan blijft er te veel droog materiaal. Dit schoonmaken behoort te geschieden in den vollen Westmoesson, zoodat het vóór het invallen van den drogen tijd vergaan is. Tegen de alang-alang behoort men natuurlijk ten allen tijde op de gebruikelijke wijze op te treden.

Verschillende aanplantingen hadden dit jaar weder van kidangs, herten en varkens te lijden. In *Semarang* o.a. hielden de kidangs in een cultuur zoodanig huis, dat op 15 H.A. geen onbeschadigde boom te vinden was. Ook in *Oost-Preanger, Banjoemas* en *Japara* werd hierdoor schade geleden.

In *Zuid-Soerabaja* trad in een der cultures van 1905, groot 93 H.A., in het eind van Februari 1906 een ernstige sprinkhanenplaag op. Groote, bontgekleurde sprinkhanen vraten in een deel der cultuur de bladeren en bij sommige planten ook de schors. Alles zou echter terecht gekomen zijn, ware niet begin Maart een droogte ingevallen van ruimte twee weken. Daarna kwamen de vijanden in grooten getale weer terug, met het gevolg, dat de stand van deze oorspronkelijk zoo fraai staande cultuur treurig is, een niet gering percentage is gestorven, slechts weinige planten zijn gespaard gebleven en men heeft de cultuur moeten afschrijven. Ook in *Banjoemas* had men plaatselijk last van sprinkhanen.

In een aanplant van 1904 in *Bandjaran (Japara)* werden vele marcotten door witte mieren gedood, en bijna alle zeer beschadigd, vermoedelijk door te diep planten. Beter worden daar bewortelde stekken geacht.

Onder den titel: „Over eenige ziekten en plagen van Ficus elastica", verscheen in deel VII (1905) van het tijdschrift »de Cultuurgids" een door DR. ZEHNTNER, toen directeur van het algemeen proefstation voor bergcultures, en den houtvester DR. KOORDERS geschreven verhandeling met eenige afbeeldingen. Daarin worden door den eersten schrijver o. m. behandeld eenige door dieren veroorzaakte ziekten op grond van onderzoekings-materiaal uit het boschdistrict *Bagelen*, terwijl laatstgenoemde eene beschrijving gaf met microscopische afbeeldingen van twee op de bladeren van Ficus elastica aldaar parasitisch optredende schimmelsoorten, namelijk: Colletotrichum Elasticae ZIMMERMANN en Colletotrichum Ficus KOORDERS. Tot dusver is uit een practisch oogpunt de veroorzaakte schade gelukkig uiterst gering.

Digitized by Google

In *Margasari* trad in de kweekbakken een schimmelziekte op, die een groot aantal plantjes doodde. Door besproeiing met een zeer verdunde oplossing van creoline werd de ziekte bedwongen.

In *Bodja* had men in de kweekerij veel last van kleine, veelal zwarte spanrupsen, die de bladeren opvraten en vele plantjes doodden. Ook hier schijnt besproeien met sterk verdunde creoline-oplossing het meest te zullen helpen.

De waarnemingen over lengte en diktegroei in de verschillende aanplantingen werden voortgezet.

De resultaten vindt men in onderstaanden staat.

Naam van de aanplanting, beschrijving van de standplaats en datum van opmeting.	Ouderdom der planten op het tijdstip van meting in maanden.	Gemiddelde tophoogte in Meters.	Gemiddelde maandelijksche hoogteaanwas in Meters.	Gemiddelde omtrek van den hoofdstam in c.M.	Lengte der zijtakken, gemiddelde uit 4 richtingen, in Meters.
Kali-Telo (Ngarengan) 1901/1902.					
marcotten, verband 10 × 10 mtr. aantal gemeten boomen 20.					
vruchtbare, humushoudende, zandige, roode klei, klimaat vrij vochtig, maar toch droge, hoewel niet zoo langdurige oostmoesson, zeehoogte 15 meter.					
Juni 1904	32	5.00	0.156		4.70
October 1904	36	5.50	0.153		5.20
Februari 1905	39	5.85	0.150		5.40 [1].
Augustus 1906	57	8.20	0.144		
Kindran I (Bandjaran, Japara) 1901/1902.					
zaadplanten, verband 12 × 12 mtr. aantal gemeten boomen 10.					
roode, zandige, humusarme klei, klimaat droog, zeehoogte 40 meter.					
Mei 1904	30	4.70	0.157	28 [2].	3.20
Mei 1905	42	6.10	0.145	43	3.70
Augustus 1906	57	7.90	0.139	55	4.90
Djemblem (Ngarengan) 1902/1903.					
zaadplanten, verband 12 × 12 mtr. aantal gemeten boomen 17 in één rij.					
vruchtbare, humushoudende klei, klimaat vrij vochtig maar toch droge, hoewel niet zoo langdurige Oostmoesson, zeehoogte 20 meter.					
Maart 1904		1.90		12 [3].	0.70
Juni 1904		2.40		16	1.10
November 1904	24	3.10	0.129	20	1.60
Februari 1905	27	3.60	0.133	25	2.20
Mei 1905	30	3.90	0.130	— [4].	2.70
October 1905	35	4.60	0.131	—	3.10
Maart 1906	40	5.30	0.132	—	3.90
Augustus 1906	45	5.90	0.131	—	4.40
Brodjol (Ngarengan) 1902/1903.					
marcotten; 33 boomen in 2 rijen gemeten, tamelijk vruchtbare zandige klei- en mergelgrond,					

1) sluiting trad in, takprojectie werd dus niet meer gemeten.
2) gemeten op 1 meter boven den grond.
3) gemeten op 0.25 meter boven den grond.
4) luchtwortels maakten, dat de metingen onderling niet meer voor vergelijking vatbaar zijn.

Digitized by Google

Naam van de aanplanting, beschrijving van de standplaats en datum van opmeting.	Ouderdom der planten op het tijdstip van meting in maanden.	Gemiddelde tophoogte in Meters.	Gemiddelde maandelijksche hoogteaanwas in Meters.	Gemiddelde omtrek van den hoofdstam in c.M.	Lengte der zijtakken, gemiddelde uit 4 richtingen, in Meters.
klimaat als boven, zeehoogte 15 meter.					
Maart 1904		2.60		18 [5].	2.00
Juli 1904		2.90		23	2.40
October 1904	23	3.10	0.135	25	2.60
Februari 1905	27	3.40	0.126	31	2.70
Mei 1905	30	3.60	0.120	33	2.90
metingen gestaakt, daar een deel der planten in den drogen Oostmoesson 1905 zeer achteruitging en bijna de helft door brand werd beschadigd.					
Kawengan (Semarang) 1902/1903.					
zaadplanten, 20 boomen gemeten, tamelijk vruchtbare mergel, klimaat vrij droog, zeehoogte 50 meter.					
Juni 1904		1.00			
December 1904	25	1.80	0.072		
Juni 1905	31	2.40	0.077		
Januari 1906	38	2.70	0.071		
Augustus 1906	45	3.10	0.069		
Sentoel (afdeeling Batang) 1902/1903.					
zaadplanten, 20 boomen gemeten, bruine zandige klei, klimaat vrij vochtig, zeehoogte 75 meter.					
December 1904	25	3.50	0.140	19 [6].	2.10
Augustus 1906	45	6.30	0.140	44	4.60
Sepet vak 106 (Margasari) 1902/1903.					
verband 5 × 10 mtr. humushoudende, zandige klei, klimaat vrij vochtig, zeehoogte 100 meter.					
6 stuks zaadplanten.					
December 1904	25	1.80	0.072		1.—
Januari 1906	38	3.20	0.084		2.20
Augustus 1906	45	4.40	0.098		3.90
22 stuks marcotten.					
December 1904	25	2.50	0.100		1.60
Januari 1906	38	3.80	0.100		3.40
Augustus 1906	45	4.90	0.109		4.50
Sepet vak 107 en 112 (Margasari) 1903/1904.					
verband 6 × 6 mtr. grond en klimaat als boven, zeehoogte 200 meter.					
36 zaadplanten.					
December 1904		1.50			0.50
December 1905	25	3.20	0.128		2.60
Augustus 1906	33	4.30	0.130		3.80
35 marcotten.					
December 1904		2.20			0.90
December 1905	25	3.60	0.144		3.40
Augustus 1906	33	4.60	0.140		4.30

5) gemeten op 0,25 meter boven den grond.
6) gemeten op 1 meter boven den grond.

Digitized by Google

Naam van de aanplanting, beschrijving van de standplaats en datum van opmeting.	Ouderdom der planten op het tijdstip van meting in maanden.	Gemiddelde tophoogte in Meters.	Gemiddelde maandelijksche hoogteaanwas in Meters.	Gemiddelde omtrek van den hoofdstam in c.M.	Lengte der zijtakken, gemiddelde uit 4 richtingen, in Meters.
Bloengoen (Blora) 1903/1904.					
zaadplanten, verband 10 × 10 mtr.					
aantal gemeten boomen 72.					
Mergelgrond, plaatselijk zeer steenachtig, klimaat droog, zeehoogte 100 meter.					
Januari 1905		1.90			
Juli 1905		2.70			
Januari 1906	26	3.40	0.131		
Augustus 1906	33	4.30	0.130		
Djeroeksewoe (Noord-Randoeblatoeng) 1903/1904.					
Verband 8 × 8 mtr.					
Mergel met humeuse bovenlaag, klimaat droog, zeehoogte 150 meter.					
80 zaadplanten.					
December 1904		1.40			
Juni 1905		1.80			
Januari 1906	26	2.80	0.108		
Juni 1906	31	3.30	0.106		

Vergelijkt men deze gegevens met elkander dan komt men tot de volgende conclusies:

1. *Vergelijking van marcotten en zaadplanten.*

Het best maakt men vergelijkingen in de beide aanplantingen *Sepet.*

Duidelijk springt daar het feit in het oog, dat de lengtegroei van de zijtakken bij marcotten belangrijk sterker is dan bij zaadplanten, sluiting zal daarbij dus eerder intreden. In de aanplantingen *Kali-Telo, Kindran I, Djemblem* en *Sentoel,* die alle op goede gronden liggen en onderling wel vergelijkbaar zijn, blijkt hetzelfde, zooals uit onderstaand staatje mag blijken.

		Gemiddelde van de taklengten in 4 richtingen in meters.	
		zaadplanten	marcotten.
Kali-Telo	39 maanden.		5.40
Kindran I.	42 »	3.70	
Djemblem	40 »	3.90	
Sentoel	45 »	4.60	

Wat de lengtegroei van de geheele plant betreft, daarover spreken de cijfers niet duidelijk. In de beide aanplantingen *Sepet,* die weder het beste vergelijkingsmateriaal leveren, overtreft de totale lengte der marcotten, die van de zaadplanten. Evenwel is de aanwas bij de marcotten thans minder sterk dan bij de zaadplanten. In *Sepet* 1902 waren op een leeftijd van 25 maanden de marcotten 0.70 meter langer dan de zaadplanten; op een leeftijd van 45 maanden was dit cijfer gedaald tot 0.50 meter. Het verschil in lengtegroei tusschen beide soorten van plantmateriaal is echter niet geprononceerd. Zoover de andere aanplantingen met elkaar kunnen worden vergeleken, blijkt ook daar dit verschil niet zoo groot te zijn, dat men daaruit conclusies in het voordeel van zaadplanten of marcotten kan trekken.

De diktegroei laat zich niet goed vergelijken, omdat de marcotten zich dicht bij den grond in zware takken verdeelen, en ook door de luchtwortelvorming.

Resumeerende ziet men, dat de kroonomvang bij de marcotten aanzienlijk grooter is en dat de lengtegroei weinig verschilt. Het ware evenwel onjuist, om op grond van deze gegevens aan de marcotten de voorkeur te geven. Ziet men de groeiwijze der planten op het terrein, dan zal men meestal geneigd zijn, meer vertrouwen in de zaadplanten te stellen. Afbeelding No. 2 geeft een beeld van de ontwikkeling der zaailingencultuur *Kindran I.* Hoe deze aanplant in 1903 stond, ziet men op afbeelding no. 7 in het verslag van dat jaar.

Digitized by Google

2. *Vergelijking van den groei op de verschillende grondsoorten.*

Hier zal het het beste zijn, de hoogtegroei der boomen onderling te vergelijken. De veel voorkomende en sterk verschillende grondsoorten zijn de losse, zandige, doorlatende, meest roode kleigronden, waarvan de aanplantingen *Kali-Telo, Kindran I, Djemblem* en *Sentoel* goede voorbeelden zijn, en de vaste mergelgronden, zooals in *Kawengan, Bloengoen* en *Djeroeksewoe.*

	Gemiddelde hoogteaanwas per maand in Meters.	
	Mergelgrond.	Losse, zandige doorlatende klei.
Leeftijd 25—32 maanden		
Kali-Telo		0,156
Kindran I		0,157
Djemblem		0,130
Kawengan	0,077	
Sentoel		0,140
Bloengoen	0,131	
Djeroeksewoe	0,108	
Gemiddelde maandelijksche hoogteaanwas in de aanplantingen op de gelijksoortige gronden per boom.	0,105	0,146

De gemiddelde hoogteaanwas is dus op de losse, doorlatende, zandige kleigronden belangrijk sterker dan op de mergelgronden.

De aftapping van de oudere plantsoenen in *Oost-Preanger* en *Tegal-Cheribon* werd dit jaar voortgezet.

De oude plantsoenen in eerstgenoemd boschdistrict, te zamen groot 24 H.A., leverden 683.5 K.G. tegen 341 K.G. in 1904. Van de circa 2000 Ficusboomen in *Zuid-Preanger* werd verkregen 290.5 K.G. tegen 289 K.G. in 1904. De kosten van oogsten enz. waren *f* 726 of *f* 0.75 per K.G., dus *f* 0.04 meer dan die in het vorige jaar.

De oude karetcultures in *Tegal-Cheribon*, n.l. *Moga (Toemanggal)* en *Simpar* van de jaren 1892 tot 1896, te zamen groot 91 H.A., leverden bij de 2e aftapping in 1905 547.5 K.G. kaoetsjoek tegen 818 K.G. in 1904. De mindere opbrengst is veroorzaakt, doordat de jongere takken niet werden afgetapt, zooals in het vorig jaar was geschied en wel met de bedoeling om een beter product te verkrijgen. De kosten van oogsten enz. bedroegen *f* 609, dus *f* 1.11 per K.G. hetwelk *f* 0.54 per K.G. minder is dan in 1904.

De geheele oogst ad 1521.5 K.G. werd verkocht aan de Russian-American-India Rubber Company te *St.-Petersburg*. De opbrengst was na aftrek van de verzendingskosten *f* 9343. [1]), dus *f* 6,14 per K.G. De 770 K.G., die in 1904 te *Amsterdam* bij inschrijving werden verkocht, brachten *f* 3936 op, dus *f* 5.11 per K.G. De prijs te *St.-Petersburg* besteed was 20 % minder dan van »Fine-Para". Na aftrek der onkosten van oogsten, bedroeg de opbrengst *f* 8008, dus *f* 5.26 per K.G. geproduceerde kaoetsjoek.

De opbrengst uit geregelde aanplantingen bedroeg in 1905:

Oost-Preanger. . . .	24 H.A.	683	K.G.
Tegal-Cheribon. . . .	91 „	547	„

Uit bijlage D[1] blijkt, dat de gesteldheid dezer plantsoenen niet bevredigend is, zoodat het opbrengstcijfer per H.A. geen groote waarde heeft.

Hevea brasiliensis.

In het verslagjaar werd de aanplant uitgebreid met 102 H.A. in het boschdistrict

1). Daar het provenu eerst in het loopend jaar werd ontvangen, is dit bedrag niet begrepen onder de in de bijlagen J. en K. gespecificeerde inkomsten.

Digitized by Google

Japara, 16 H.A. in de houtvesterij *Ngarengan* en met kleine aanplantingen van ieder ongeveer 2 H.A. in de houtvesterij *Margasari* en in de boschdistricten *Tegal-Cheribon* en *Pekalongan-Kendal.*

De belangrijkste aanplant van 1905 is in het boschdistrict *Japara* op het terrein *Doeren V* en *Lengki II.* Deze terreinen liggen op 10 meter zeehoogte, en de grond is zandige roode klei. De Hevea werd geplant in driehoeksverband van 6 meter en de aanplant wordt doorsneden door strooken van 50 meter breedte, waarin in driehoeksverband van 10 meter Ficus elastica is geplant. Het plantmateriaal werd gekweekt uit zaad van boomen van de *Pamanoekan* en *Tjiassam-landen.* De totale oppervlakte van de cultuur is 123 H.A., waarvan 100 H.A. Hevea. De laatste werd ompaggerd om haar te beschermen tegen apen en varkens, die hier in de oude cultures veel kwaad doen. De stand is goed en regelmatig.

In het boschdistrict *Pekalongan-Kendal* kon de cultuur slechts zeer weinig worden uitgebreid, door gebrek aan plantmateriaal.

De 40 H.A. groote cultuur *Merboch* van het jaar 1903/1904 staat thans bevredigend. Zelfs in de gedeelten, waar vroeger door stekelvarkens zoo duchtig huis is gehouden, staan nu een voldoend aantal exemplaren. Een paar maal kwam djamoer oepas voor, maar verspreidde zich niet. Men zie omtrent deze ziekte pag 20 Deel I van het vorige verslag.

De late sluiting van de Hevea-cultures en de ijle stand in de jeugd maken een langdurig onderhoud noodig. In *Merboch,* waar de contractplanters nog doorwerken, heeft men thans strooken van 1.20 meter breedte, in welker midden de Hevea's staan, van de polowidjo-cultuur uitgesloten. De randen van deze strooken zijn nu beplant met kemlandingan (Leucaena glauca) en gianti (Sesbania aegyptiaca). Men beoogt hiermede de Hevea's te beschermen tegen grondbewerking in de onmiddellijke nabijheid van de plant en tevens een ondergroei te kweeken, die den grond voor verwildering zal behoeden. Voor dit laatste doel werden in den Westmoesson 1904/1905 ook een groot aantal laag blijvende leguminosen op kleine oppervlakten uitgezaaid. Het zaad werd verstrekt door den Plantentuin. Aanbevelenswaardige soorten zijn gebleken, Tephrosia candida, Tephrosia purpurea, Cassia Horsfieldii, Acacia procera. Eenige andere Cassia- en een paar Sesbania-soorten voldoen ook wel, maar eerstgenoemde soorten geven eene betere bodembedekking. De Tephrosia's geven buitendien veel zaad. Verschillende Bauhinia-soorten voldeden niet, evenmin als de klimmende leguminosae (Phaseolus, Clitoria, Psophocarpus), die wel een tijdlang den grond prachtig bedekken, maar daarna afsterven en plaats maken voor alang-alang.

De Hevea-boomen van 1901 dragen thans reeds vrucht en werden met het zaad kiemproeven genomen, die een gunstig verloop hadden.

In de houtvesterij *Ngarengan* nam men in de cultuur *Gangsar* van 1903/1904 een proef, om de Hevea te toppen en langs dien weg te trachten, den spichtigen groei tegen te gaan, en de sluiting te bespoedigen. In dit laatste opzicht is er niet veel mede bereikt, terwijl de diktegroei kort na het toppen zeer leed, hetwelk op den duur niet werd ingehaald. De boompjes werden 28 Mei 1905 getopt, iets boven de grens tusschen grijze en groene bast. Bij de eerste opmeting waren nagenoeg alle stammetjes aan den top weer uitgegroeid.

De resultaten der metingen van twee rijen, ieder van 17 boomen, waren als volgt:

Gemiddelde omtrek op 1,5 meter boven den grond in c. M.

	23 Juni 1905.	20 October 1905.	7 Augustus 1906.
getopte rij	8,6	8,9	13,1
niet getopte rij . . .	8,7	10,5	14,6

Was dus in de eerste vier maanden de bijgroei der getopte boomen zeer gering (0,3 cM. tegen 1,8 cM. bij de niet getopte) in de daarop volgende tien maanden werd dit niet ingehaald. In die tijdruimte toch was de aanwas 4,2 tegen 4,1 cM.

Deze boompjes waren waarschijnlijk reeds te oud, zoodat nu de vertakking te

Digitized by Google

hoog boven den grond begint en zich toch niet krachtig kan ontwikkelen, in verband met de geringe draagkracht van de spichtig opgegroeide stammen. Indien de planten jonger getopt waren, zoodat de vertakking reeds op 50 à 70 c.M. boven den grond kon beginnen, dan ware misschien beter resultaat verkregen. Hiermede wordt nu een proef genomen. In de Hevea-cultuur *Djemblem* van 1902 stierven een 5-tal Hevea's door een onbekende oorzaak. Toen het zesde exemplaar, een goed ontwikkelde plant, dreigde dood te gaan, werd het begoten met 2 % oplossing van kopersulphaat en daardoor gered. De cultuur van dit jaar ter uitgestrektheid van 16 H. A., werd beplant met Hevea-stompen van *Soekaboemi*. In de Hevea-aanplant in vak 32 in *Ngarengan* werd een proef genomen met bemesting met boengkil en kalk. Eén rij van 18 boomen werd niet bemest, eén rij van 20 boomen werd bemest met één petroleumblik (18 L.) boengkil per plant en een rij van 20 boomen idem met $^1/_2$ blik boengkil en $^1/_2$ blik gebluschte kalk per plant. Het resultaat blijkt uit onderstaand overzicht, dat de gemiddelde afmeting per boom geeft. De bemesting geschiedde tegelijk met de eerste meting.

		Niet bemest.	Bemest met boengkil.	Bemest met boengkil en gebluschte kalk.
Tophoogten in meters	23 Juli 1905.	3.70	3.90	4.30
	28 October 1905.	4.40	4.60	5.10
	7 Augustus 1906.	5.30	5.70	6.40
Omtrek op 1.5 M. hoogte in c.M.	23 Juli 1905.	8.00	8.50	8.75
	28 October 1905.	9.50	9.75	10.25
	7 Augustus 1906.	13.25	15.00	15.25
Lengte aanwas in meters.	23 Juli 1905 tot 28 October 1905.	0.70	0.70	0.80
	28 October 1905 tot 7 Augustus 1906.	0.90	1.10	1.30
	23 Juli 1905 tot 7 Augustus 1906.	1.60	1.80	2.10
Omtrek aanwas in c.M.	23 Juli 1905 tot 28 October 1905.	1.50	1.25	1.50
	28 October 1905 tot 7 Augustus 1906.	3.75	5.25	5.00
	23 Juli 1905 tot 7 Augustus 1906.	5.25	6.50	6.50

Bepaalde conclusies zijn hieruit nog niet te trekken.

De verschillende metingen, die een beeld geven van den groei van de Hevea op Java en waarvan de resultaten ook in de vorige verslagen zijn opgenomen, werden voortgezet. De meetstaten van de boomen afzonderlijk zullen niet meer worden opgenomen. Hieronder volgt dus de opgave van de gemiddelde afmetingen per boom.

PROEFCULTUUR KEBONADEM (KALIPOERO).

Geplant in 1901/1902, verband 6 × 6 meter; vruchtbare zandige klei, vlak terrein, klimaat vochtig, doch vrij geprononceerde oostmoesson, zeehoogte 300 meter; aantal gemeten boomen 163.

Digitized by Google

Gemiddelde diameter in c. M.									Gemiddelde omtrek in c.M.		
op 1 meter hoogte						op 1.50 meter hoogte			op 1.50 meter hoogte		
16 April 1904.	29 Augustus 1904.	23 December 1904.	16 Juni 1905.	25 Januari 1906.	8 Augustus 1906.	16 Juni 1905.	25 Januari 1906.	8 Augustus 1906.	16 Juni 1905.	25 Januari 1906.	8 Augustus 1906.
6.—	6.5	7.5	9.—	10.25	13.—	8.—	9.25	11.5	25.5	30.—	36.—

CULTUUR DJEMBLEM (NGARENGAN).

Geplant in April 1903, verband 5 × 5 meter. Terrein bijna vlak, vruchtbare humushoudende klei, zeehoogte 20 meter, klimaat vrij vochtig, maar toch droge, hoewel niet zoo langdurige oostmoesson; gemeten 1 rij van 28 boomen.

GEMIDDELDE OMTREK OP ½ METER HOOGTE IN c.M.

28 Maart 1904.	28 Juni 1904.	2 November 1904.	15 Februari 1905.	11 Mei 1905.	26 October 1905.	17 Maart 1906.	7 Augustus 1906.
5.50	8.—	11.—	15.—	17.5	21.5	26.—	31.—

GEMIDDELDE TOPHOOGTE IN METERS.

2.—	2.60	3.50	4.40	4.90	5.60	6.40	7.30

CULTUREN DJAGIR (NGAWI).

Grond vruchtbare, roode, vulcanische klei, terrein vlak, zeehoogte 150 meter, klimaat vrij droog. Gemiddelden uit telkens 20, in één rij staande boomen.

Jaar van aanleg.	Gemiddelde tophoogte in M.				Gemiddelde omtrek op 1 M. hoogte in c.M.				Toelichtingen.
	Juni 1904.	December 1904.	Juni 1905.	December 1905.	Juni 1904.	December 1904.	Juni 1905.	December 1905.	
1901/02	3.30	4.30	4.40	4.80	7.5	9.—	11.—	12.—	Geplant tusschen struikgewas. De grond werd alleen in de nabijheid der planten omgewerkt; verband 5 × 5 meter.
1902,03	2.90	4.50	5.60	5.70	7.5	11.—	14.5	16.—	Met tusschenbouw van veldgewassen op open terrein, verband 6 × 6 meter.
1903/04	1.30	2.30	2.70	2.90	3.5	6.5	8.—	8.5	Idem, verband 5 × 5 meter.

Digitized by Google

VAK 32, NGARENGAN.

Verband 3 × 4 meter, vruchtbare, humushoudende klei, nogal vochtig, zeehoogte 15 meter, klimaat vrij vochtig, maar toch droge, hoewel niet zoo langdurige oostmoesson; geplant in 1901/1902; aantal gemeten boomen 15.

Gemiddelde omtrek op 1.50 M. boven den grond in c.M.

5 Mei 1904.	2 November 1904.	15 Februari 1905.	15 Juni 1905.	28 October 1905.	17 Maart 1906.	7 Augustus 1906.
10.5	11.5	12.5	12.5	14.5	17	20

Beschouwen wij deze aanplantingen ten opzichte van elkander, dan blijkt dat die van *Djemblem* zich het fraaist ontwikkelt, (men zie ook afbeelding No. 4) daarna die van *Kebonadem*. Ook die van *Djagir* van 1902/1903 toont een flinken groei. De aanplant van het vorige jaar aldaar ontwikkelt zich veel minder krachtig. De plantwijze tusschen struikgewas zal haar kwaad hebben gedaan. De aanplant van vak 32, *Ngarengan*, groeide tot medio 1905 slecht, maar ontwikkelde zich na dien flink. De oorzaak hiervan zou kunnen zijn, dat in Februari 1905 de grond werd bemest met kalk en een maand daarna nog eens met vergane stalmest. In ieder geval vertoont deze cultuur eene abnormale ontwikkeling.

Voor het maken van vergelijkingen van den groei van onze Hevea's met die in andere streken, bevat het pas verschenen werk van Herbert Wright: »Hevea brasiliensis or Para-Rubber", belangrijke gegevens. Na opgemerkt te hebben, dat bij Hevea in de allereerste jaren de lengtegroei hoofdzaak is en dat eerst daarna de diktetoename belangrijk wordt, vermeldt hij de volgende cijfers over den groei.

Onderdom in jaren.	Hoogte in meters.	Omtrek op 90 c.M. hoogte in c. M.
AANPLANTINGEN IN CEYLON.		
Aanplant te Henaratgoda van 1876.		
3	9.10	35.5
5		40.5
7	15.20	53
8		65
9		76
10		91
15		185
30		278
Aanplant te Edangoda.		
2		12.5
3		22
4		33
Aanplant te Yattipawa.		
3		24

van deze aanplant is het onzeker of de hoogte op 90 c.M. dan wel bij den stronk is gemeten.

Digitized by Google

Ouderdom in jaren.	Hoogte in Meters.	Omtrek op 90 c.M. hoogte in c.M.
Verschillende aanplantingen, waar de Hevea is gecultiveerd tusschen thee en cacao.		
2		12.5
3		28.0
4		40.5

Al deze aanplantingen zijn aangelegd op goede gronden.

STRAITS SETTLEMENTS.

$3^1/_2$		44.5
4	9.10	57.0
10	20.0	137.0

Ook hier verkeerden de aanplantingen onder gunstige omstandigheden De Straits staan buitendien bekend als de streek waar de Hevea het best groeit.

GOLD COAST.

1	1.80	—
3	5.30	16.5
4	7.0	25.5
10	9.20	68.5

Vergelijken wij nu de gunstig opgegroeide aanplantingen van *Java* met de bovenstaande, dan is de uitkomst verre van onbevredigend. Men zie onderstaand staatje.

Ouderdom.	Omtrek in c. M.				Hoogte in Meters.			
	Ceylon.	Straits.	Afrika.	Java.	Ceylon.	Straits.	Afrika.	Java.
3 jaar	35.5 [1] 22.0 [2] 24.0 [2] 28.0 [2]		16.5 [2]	23.5 [3] 26.0 [4]	9.10		5.30	6.40
$3^1/_2$ jaar		44.5 [2]		31.0 [4]				7.30
4 jaar	33.0 [2] 40.5 [2]	57.0 [2]	25.5 [2]	30.0 [5]		9.10	7.0	

1) Onbekend op welke hoogte de omtrek is gemeten.
2) Omtrek gemeten op 0.90 Meter hoogte.
3) « » « 1.— » »
4) » » « 0.50 » «
5) « « « 1.50 » »

Er blijkt dus, dat wij bij *Ceylon* wel is waar achterstaan, maar niet zoo belangrijk terwijl onze aanplantingen beter staan dan die aan de *Goud-kust* in *Afrika*. In de *Straits*, het beste Hevea-land, ontwikkelen de aanplantingen zich blijkbaar veel krachtiger dan bij ons. Evenwel moet men niet uit het oog verliezen, dat dit onze eerste aanplantingen zijn, en aangelegd vóór het personeel op dit gebied nog eenige ondervinding had.

Ten einde een beeld te geven van den groei van de kroon in *Ceylon*, wordt uit WRIGHT'S werk nog het volgende staatje overgenomen:

Ouderdom in jaren.	Diameter van de kroon in meters.
4	3.70
6	4.60
8	7.60
10	9.10
15	12.20
20	12.20

Digitized by Google

Hier blijkt dus uit, dat de kroondoorsnede na het 4e—6e jaar aanzienlijk gaat toenemen, waaruit men kan afleiden, dat het onderhoud der cultures, dat de eerste jaren veel zorg vereischt, na dien tijd belangrijk zal verminderen.

Castilloa elastica.

De schimmelziekte (wortelhalsschimmel), waarover in het vorig verslag uitvoerig wordt gesproken, bleef dit jaar veel slachtoffers onder de Castilloa-boompjes eischen. In *Pekalongan-Kendal* ontstaan daardoor groote open plekken in de aanplantingen. Afwasschen met kopersulphaat-oplossing, helpt hier niet afdoende. In *Japara* schijnt de cultuur langzaam maar zeker door dezelfde oorzaak af te sterven. In de houtvesterij *Ngarengan* had men succes met de bestrijding door middel van 2 % kopersulphaat-oplossing, zooals in het vorige verslag is beschreven. Was niet meer dan de helft van den stamomtrek aangetast, dan bleven de boomen behouden. De gestorven exemplaren boet men hier met Ficus in.

Manihot Glaziovii.

Hiervoor kan worden verwezen naar het vorige verslag.

Funtumia elastica.

Het plantmateriaal werd verkregen van de onderneming *Telogo-Redjo* in de afdeeling *Malang*. De berichten van de verschillende proef-aanplantingen luiden als volgt.

In *Blora* bleek dat 100 planten, die begin 1905 uit *Malang* waren ontvangen, zich in de eerste drie maanden bij bescherming tegen de zon, vrij goed ontwikkelden. Zoodra evenwel de bedekking stelselmatig werd verwijderd, stond de groei stil en gingen eenige exemplaren zelfs dood. De planten moesten toen weder gedekt worden. (In het *Malangsche* behoeven zij slechts gedurende een korte poos na het planten gedekt te worden gelaten).

In *Noord-Randoeblatoeng* schijnt de aanplant beter te staan, maar toch vermoedt men ook daar, dat de plant door den langdurigen oostmoesson te veel zal lijden.

In het definitief ingerichte boschcomplex *Regaloeh* ontwikkelden de Funtumia's zich redelijk. Men zaait daár toeri tusschen, ter verkrijging van schaduw.

In de houtvesterij *Noord-West-Wirosari* bleek ook, dat deze boomsoort schaduw noodig heeft. Men heeft hier de planten omgeven door toeri en door toppen van de laatste regelt men de beschaduwing.

In de houtvesterij *Ngarengan* staat de aanplanting bevredigend. Onder No. 5 is hierachter een afbeelding van deze cultuur opgenomen.

In *Pekalongan-Kendal* werden de Funtumia's geplant op open plaatsen in een sterk gedund wildhoutbosch. Ze ontwikkelden zich vrij langzaam. Enkele gingen (vermoedelijk door droogte) dood. In den Oostmoesson werden de bladeren alle vernield door een rups, overeenkomend met de als Glyphodes ocellata beschrevene in: »De Funtumia elastica," Cultuurgids 1904. De boompjes stonden korten tijd kaal, of bijna kaal, maar bijna alle herstelden zich spoedig. Men acht het daar een sterke plant, die, althans in de jeugd, in eenige schaduw wil groeien.

In *Tegal-Cheribon* blijkt de Funtumia een krachtige plant te zijn, die daar zeer goed groeit. Zware beschadigingen door transport en overplanting waren in korten tijd te boven gekomen; planten, die oogenschijnlijk geheel afgestorven waren, sloegen op nieuw uit. Voorloopig werden ze onder schermen geplant; blijken ze op den duur niet tegen de volle zon te kunnen, dan is men voornemens snelgroeiende schaduwboomen tusschen te planten.

Gaat men de berichten van de verschillende groeiplaatsen na, dan is men geneigd de conclusie te trekken, dat men in de echte djatistreken voorzichtig zal behooren te zijn met uitbreiding van den aanplant. De gunstigste berichten komen uit *Tegal-Cheribon* en *Pekalongan-Kendal*, waar het klimaat vochtiger en de oostmoesson minder sterk is. Evenwel moet de verdere ontwikkeling der aanplantingen worden afgewacht.

Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

Gedurende het jaar 1905 bedroeg de opbrengst aan djatihout, exclusief het uitdunningsmateriaal.

Digitized by Google

		Timmerhout. M³.	Brandhout. S.M³.
Door geregelde exploitatie.	In eigen beheer	36379	135076
	Door tusschenkomst van aannemers.	168122	436207
Door ongeregelde exploitatie.	Op last ten behoeve van lands- en gemeentewerken	7389	937
	Krachtens vergunning	1148	759
	Totaal	213038	572979

welke hoeveelheden in 1904 bedroegen 179744 M³ en 513176 S.M³.

De meerdere opbrengst is uitsluitend te danken aan de geregelde exploitaties, zoowel aan die in eigen beheer, als aan die door tusschenkomst van aannemers. Eerstbedoelde leverden in 1904 op 20587 M³ en 73937 S.M³ en in 1903, 10177 M³ en 29828 S.M³.

Onderstaand overzicht geeft aan, waar het in eigen beheer gekapt hout werd verkregen.

	Timmerhout. M³.	Brandhout. S.M³.
Houtvesterij Noord-Kradenan	2262	2925
» Noord-West-Wirosari	1294	475
» Toeder	1756	1646
» Balo	2680	1754
» Margasari	1946	8589
» Ngarengan	2838	6468
» Oost-Tegal	862	2800
Definitief ingericht complex Regaloeh.	426	689
De in eigen beheer geëxploiteerde perceelen, waarvan de aanbesteding mislukt was:		
Oost-Grobogan	664	—
Djatilega.	515	4615
Ngawoen II	673	318
Gatel	2369	1282
Pantjeng.	13	1462
Ketangi	1253	2559
Soeren Paraspoetih	584	—
De gedevasteerde bosschen in Djokdja.	921	4590
Het hout, door de verschillende ondernemers in hunne perceelen achtergelaten	7056	50138
Exploitatie van gedevasteerde bosschen	2577	19349
» » bij de grensregeling afgesneden strooken	4365	20741
Zuivering der bosschen	1325	4676
Totaal.	36379	135076

De geheele exploitatie werd dus uitgebreid. Eene betrekkelijk groote massa werd verkregen uit het in de perceelen achtergelaten hout. Staatsblad No. 40 schiep dit jaar de mogelijkheid om ook zuivering in eigen beheer uit te voeren en dit vond reeds in enkele boschgedeelten plaats. De verschillende aankappen in eigen beheer van gedevasteerd en afgeschreven bosch namen in belangrijkheid toe.

Voor het grootste gedeelte werd het verkregen hout publiek verkocht. De behaalde prijzen waren ook dit jaar zeer bevredigend.

Digitized by Google

Voor de houtvesterijen geeft onderstaand staatje een overzicht der gemiddelde prijzen per M³ timmerhout op de venduties in de vier laatste jaren.

	1902.	1903.	1904.	1905.
Nood-Kradenan	27.80	26.90	30.90	30.07
Nood-West-Wirosari	25.61	24.32	29.03	26.67
Toeder	25.25	22.76	25.66	28.05
Balo	—	—	27.40	31.70
Margasari	—	—	25.87	26.68
Ngarengan	—	—	—	28.80

In *Oost-Tegal* werd nog geen vendutie gehouden.

In aanmerking dient te worden genomen, dat in 1905 in *Noord-Kradenan* en in mindere mate ook in *Noord-West-Wirosari* een aanmerkelijk deel van het hout als spintvrije dolken werd aan de markt gebracht, waardoor de verkregen houtmassa aanzienlijk vermeerdert maar natuurlijk de prijs per eenheid daalt.

Voor de vijf eerstgenoemde houtvesterijen waren de saldo's in 1905 respectievelijk: *f* 35527, *f* 10218, *f* 29850, *f* 44479 en *f* 40497.

Brengt men de minder- casu quo meer- waarde van het restant hout op het eind van het verslagjaar in vergelijking met die van het vorig jaar in rekening, dan worden de saldo's *f* 31426, *f* 5490, *f* 29850, *f* 47422 en *f* 15273. De beide in het verslagjaar in werking gekomen houtvesterijen *Ngarengan* en *Oost-Tegal* hadden nadeelige saldo's van: —*f* 38718 en —*f* 14016. Neemt men in aanmerking de belangrijke voorraden restant hout op ultimo 1905 (ter waarde van circa *f* 30220 en *f* 17000), de moeilijkheden waarmede het begin eener exploitatie steeds gepaard gaat en de groote uitgaven voor aanleg van trambanen, bruggen, huizenbouw enz., dan is het resultaat niet onbevredigend. Ter beoordeeling der uitkomsten moet men evenwel over gegevens van langeren duur kunnen beschikken.

Hoe voor de eerste vijf houtvesterijen de uitkomsten tot heden waren, blijkt uit de volgende recapitulatie:

RECAPITULATIE VAN DE RECHTSTREEKSCHE GELDELIJKE UITKOMSTEN VAN HET BEHEER VAN DE VIJF OUDSTE HOUTVESTERIJEN SEDERT HUNNE OPRICHTING TOT ULTIMO 1905.

NAAM.	Uitgestrektheid in H.A.	JAREN.	Product van uitgestrektheid met aantal jaren.	Verkregen hoeveelheid timmerhout in M³. In het geheel.	Verkregen hoeveelheid timmerhout in M³. Per H.A.	INKOMSTEN. In Specie.	(Geregulariseerde waarde van aan vreemde Departementen verstrekt hout.	Waarde van het restant hout ultimo 1905.	INKOMSTEN. Totaal.	Gezamenlijke uitgaven.	Rest Batig-Saldo. In het geheel.	Per jaar en per H.A.	Per M³. timmerhout.
Noord-Kradenan.	4040	1897 t/m 1905	36360	17150	0.472	*f* 485979	*f* 4751	*f* 1391	*f* 492121	*f* 318717	*f* 173404	*f* 4.79	*f* 10.15
Noord-West-Wirosari.	5976	1901 „ 1905	29880	11314	0 379	„ 215113	„ 3349	„ 3672	„ 223134	„ 125065	„ 97069	„ 3.25	„ 8.58
Toeder	4063	1902 „ 1905	16252	5701	0 351	„ 144189	—	—	„ 144189	„ 81349	„ 62840	„ 3.87	„ 11.02
Balo.	4926	1903 „ 1905	14778	4972	0 336	„ 112662	—	„ 4374	„ 117036	„ 59766	„ 57270	„ 3.88	„ 11.52
Margasari	6748	1904 „ 1905	13496	4324	0.320	127979	—	„ 5610	„ 133589	„ 95443	„ 38146	„ 2.81	„ 8.77
			110766	43461	0.392	*f* 1085922	*f* 8100	*f* 15047	*f* 1109069	*f* 680340	*f* 428729	*f* 3.87	*f* 9.86

Digitized by Google

Onder de inkomsten is weder niet begrepen de waarde van het voor eigen gebruik gebezigde hout en evenmin die van de aangelegde trambanen, zijsporen, stapelplaatsen en gebouwde bruggen, huizen en loodsen, noch die van den aangeschaften inventaris. Daar bij de vorming der houtvesterijen geen hout aanwezig was, dan dat van de proefaankappen, waarvan de waarde van weinig beteekenis was, moet uit den aard der zaak de waarde van het restant op ultimo 1905 als inkomst worden beschouwd.

De uitgaven omvatten niet alleen die voor exploitatie in engeren zin, maar alle zonder onderscheid, dus ook die voor personeel, cultures, uitdunningen, trambanen, wegen, bruggen, zijsporen, stapelplaatsen, woningen, loodsen en voor aangeschaften inventaris.

Eene vergelijking van de cijfers met die van het vorig jaar leert, dat het gemiddelde jaarlijksche saldo per H.A. is gestegen van *f* 3.52 tot *f* 3.87, en per M^3 van *f* 8.93 tot *f* 9.86.

Naast den openbaren verkoop neemt de onderhandsche verkoop van minderwaardig timmerhout en vaartuigenhout aan de bevolking een vrij belangrijke plaats in. In de houtvesterijen *Balo* en *Toeder* zijn de gunstige uitkomsten voor een groot deel daaraan te danken. De houtopbrengst vermeerdert daardoor aanzienlijk en al is dan de netto opbrengst per M^3 niet zoo hoog, als zij zonder dat zou zijn geweest, per H.A, stijgt zij er belangrijk door. Ook de bevolking wordt hierdoor zeer gebaat. Uit *Balo* vermeldt de beheerder, dat men thans in verscheidene desa's nieuwe huizen ziet bouwen van dit goedkoop en zonder afschrikkende formaliteiten verkrijgbaar gestelde hout.

Omtrent sommige der onder exploitatie geboekte uitgaven, kan het volgende worden aangeteekend.

In *Noord-Kradenan* werd de railbaan over 1900 meter verlegd, 1200 strekkende meter rail werd aangeschaft (geregulariseerd) en geleidelijk wordt doorgewerkt om in de geheele railbaan vierkant bekapte dwarsliggers te leggen. Ook werden drie wielstellen voor lowrys gekocht en twee boschwachterswoningen vernieuwd. In *Margasari* werd 47 strekkende meter brug vernieuwd en 33 strekkende meter nieuw gebouwd, een opzienerswoning en twee boschwachterswoningen, waaraan reeds in 1904 was begonnen, kwamen gereed, nieuw gebouwd werden een stapelplaatsloods, drie mantri's-woningen en twee boschwachterswoningen. Twee dezer woningen kwamen nog niet geheel gereed. In *Ngarengan* werd 7 K.M. railbaan gelegd, waarin 76 strekkende meter bruggen en duikers. De totale kosten incl. inkoop van materiaal waren *f* 19702. Verder werden 42 strekkende meter bruggen en duikers in sleuven gebouwd, benevens een houten hangbrug met een spanning van 18 meter. Onder no. 11 aan het eind van dit verslag is een afbeelding van deze brug opgenomen, terwijl no. 10 een voorstelling geeft van een sleuf. De beheerderswoning, waarvan onder no. 12 een reproductie is opgenomen, kwam gereed, evenals eene verbouwing van de opzienerswoning te *Poentjel*, en de aanbouw van een mantri's-woning, vijf boschwachterswoningen en een stapelplaatsloods (te *Tajoe*). In *Oost-Tegal* werd 20 strekkende meter brug en 27 duikers gebouwd, terwijl de stapelplaats ongeveer gereed kwam. Hierop staan twee loodsen van 70 en 80 meter lang en 11 meter breed, benevens een hulploods voor minderwaardig hout.

De exploitatie in eigen beheer in de boschdistricten voldeed aan de verwachting. Eerst wanneer de exploitatie der perceelen is afgeloopen, kan evenwel eene nauwkeurige becijfering van de resultaten worden gegeven. Voor den houtafvoer van het perceel *Kalidjati-Bersole* (*Oost-Preanger*) werden twaalf lowrys overgenomen van de Solovallei-werken, terwijl tien brandhoutlowrys werden besteld. De houtafvoer geschiedt langs een Decauville baan van het Departement van de Burgerlijke Openbare Werken. In het boschdistrict *Semarang-West-Soerakarta* werd het zuiveringsperceel *Kalinongko* geopend. Twee K.M. railbaan werd aangekocht, waarlangs het hout naar de kali *Toentang* wordt vervoerd. Verder wordt het gevlot naar *Kedoeng-djati*, waar bij de spoorbrug een houtvang werd aangelegd. Voor het perceel *Ngandong (Zuid-Randoeblatoeng)* werd een railbaan gelegd van $7^1/^2$ K.M., die evenwel nog niet geheel gereed kwam. Voor het perceel *Ketangi* (*Padangan*) werd de railbaan met een K.M. verlengd, zoodat nu 13 K.M. baan ligt, waarop dertien lowrys in gebruik zijn. Men nam in dit perceel proeven om de zware balken met behulp van een lier en staaldraadkabel uit de ravijnen te slepen, tot nog toe met succes. Ter voorkoming van houtverlies worden hier de boomen doorgezaagd in plaats van doorgekapt. Voor deze exploitaties zie men verder de afzonderlijke verslagen van de boschdistricten, opgenomen in Deel II van het verslag.

Digitized by Google

De kap in de gedevasteerde *Djokdjasche* bosschen werd voorgezet. De openbare verkoop van het verkregen hout leverde *f* 30320 op. Het saldo was *f* 16805, waarvan de helft aan Z. H. DEN SULTAN VAN DJOKDJAKARTA toekomt.

Om de redenen, reeds in het vorig verslag vermeld, werd wederom een groot deel van het in eigen beheer gekapte hout ondershands verkocht. Van deze verkoopingen, waaronder ook die van uitdunningsmateriaal zijn begrepen, geeft de volgende staat een overzicht.

BOSCHDISTRICTEN EN HOUTVESTERIJEN.	Aantal processen-verbaal.	VERKOCHT AAN				BEDRAG.
		Europeanen en Maatschappijen. Aantal.	Chineezen en andere vreemde Oosterlingen. Aantal.	Inlanders. Aantal.	De bevolking en bloc. Aantal.	
West-Preanger c.a.	72	7	—	—	—	*f* 16036
Oost- id. c.a.	13	6	—	—	—	1417
Tegal-Cheribon.	304	19	50	387	—	8909
Banjoemas.	123	16	11	30	—	21659
Pekalongan-Kendal	56	12	9	195	—	18034
Grobogan.	46	5	6	12	—	5445
Semarang c.a	137	28	14	649	—	89921
Japara.	216	32	22	796	—	49482
Noord-Randoeblatoeng.	33	8	—	79	4	1422
Zuid- idem.	46	16	3	228	—	2603
Blora	17	3	4	6	—	5863
Todanan	32	2	1	1409	—	13483
Rembang.	2	—	—	7	—	513
Kedewan.	15	6	3	—	—	17770
Toeban.	79	4	37	286	—	7432
Padangan.	103	3	21	72	—	12069
Bodjonegoro.	13	2	6	28	—	2082
Noord-Soerabaja c.a.	175	8	3	180	—	3306
Zuid- idem	78	25	14	86	—	13289
Ngawi c.a.	43	18	10	123	—	6641
Madioen	131	28	41	642	—	4143
Kediri.	54	20	34	201	—	5566
Probolinggo-Besoeki.	164	67	50	334	—	20841
Kedoe c.a.	—	—	—	—	—	—
Bagelen	1	—	—	6	—	14
Noord- Kradenan (houtvesterij).	152	1	3	42	—	7157
Noord-West Wirosari (»)	96	—	3	61	—	3483
Toeder. (»)	30	—	19	134	—	9669
Balo. (»)	30	3	5	96	—	10702
Margasari. (»)	501	21	24	665	—	18415
Ngarengan (»)	140	3	4	124	—	14871
Oost-Tegal. (»)	29	2	4	19	—	4163
Totaal.	2931	365	401	6897	4	*f* 396400

Er werd dus ondershands verkocht voor *f* 396400 tegen *f* 170570 in 1904, *f* 102188 in 1903 en *f* 34174 in 1902. Het aantal processen-verbaal steeg van 1414 tot 2931, dat der inlandsche koopers van 5352 tot 6897.

Ingevolge opdracht van den Minister van Koloniën werd berekend, welke hoeveelheid hout in 1905 aan de inlandsche bevolking werd verstrekt. Aan djatihout bedroeg dit 27208 M³. timmerhout en 90192 S.M³. brandhout, aan wildhout 5943 M³. timmerhout en 27682 S.M³. brandhout, voorts nog 30 sadangpalmen en 75249 stuks bamboe. Hiervan is afkomstig uit de houtvesterijen 3573 M³. djati-timmerhout en 144 M³. wildhout-timmerhout, benevens 21152 S.M³. djatibrandhout, en uit de boschdistricten 23635 M³. djati-timmerhout, 5799 M³. wildhout-timmerhout, 69040 S.M³. djatibrandhout, 27682 S.M³. wildhout-brandhout, 30 sadangpalmen en 75249 stuks bamboe. Daar het djatiboschareaal der boschdistricten ± 614000 H.A. en dat der zeven houtvesterijen ± 35300 H.A. groot is, is het duidelijk, dat naar verhouding veel meer hout uit laatstbedoelde beheerscomplexen dan uit de boschdistricten aan de bevolking werd afgezet. Onder de opgave is niet begrepen het zoogenaamde sprokkelhout, doch wèl het voor een groot deel kosteloos of tegen een zeer gering bedrag aan de bevolking afgestane dunsel der plantsoenen. Een deel van het aan de inlandsche maat-

Digitized by Google

schappij verstrekte hout is niet begrepen onder de eerst vermelde totale productie van djatihout. Dit laatste is bijna uitsluitend marktwaardig hout. Het aan de inlanders verstrekte hout wordt gedeeltelijk onbekapt afgestaan, en is, hoewel gewild voor inlandschen huisbouw, veelal geen geschikt hout voor den handel.

De opbrengsten der exploitatie door tusschenkomst van aannemers stegen van 150553 M³ timmer- en 437169 S.M³ brandhout in 1904 tot 168122 M³ en 436207 S.M³ in 1905. In het geheel waren 124 particuliere houtaankappen in werking.

De goede prijzen voor djatihout handhaafden zich dit jaar en ook de export nam belangrijk toe, zoodat de exploitatie onder gunstige voorwaarden plaats vond. Goed balkenhout van $3^1/_2$, $4^1/_2$, $5^1/_2$ en $6^1/_2$ M. lengte stond in 1903 in Midden Java op *f* 38, *f* 43, *f* 47 en *f* 57 per M³, in 1904 op *f* 36, *f* 45, *f* 51 en *f* 61 per M³ en in 1905 op *f* 41, *f* 47, *f* 49 en *f* 60 per M³. De prijzen van dwarsliggers verschilden niet veel van die van 1904. Men zie omtrent deze prijzen de bijlagen F en G.

Het volgend overzicht toont de, door de verschillende contractanten in de afgeloopen jaren gekapte houtmassa's.

Gekapte hoeveelheid timmerhout in M³.

Jaar.	Javasche bosch-exploitatie maatschappij voorheen P. Buwalda & Co.	Nederlandsch-Indische Houtaankap maatschappij.	San Liem Kong Sie.	Handelmaatschappij Oost-Java.	Njoo Kie Siong.	Samen	
						in M³	in procenten van den geheelen aankap door ondernemers.
1902	39892	31232	17923	5645	8254	102946	73 %
1903	23928	18964	10470	10096	6577	70035	68 %
1904	41978	35220	19080	12401	9389	118068	79 %
1905	50730	32170	22112	16011	11374	132397	79 %

Met enkele contractanten werden moeilijkheden ondervonden wegens niet nakoming van de contracts-voorwaarden. Zoo moest het perceel *Segorogoenoeng* in *Grobogan* worden overgedragen aan een anderen contractant. Voor het perceel *Podang II-Broemboean-Kedoengsoeroe* was in 1905 sprake van ontbinding van het contract; begin 1906 vond evenwel overdracht plaats op de Borneo Company Limited.

De belangrijke leveringen dwarsliggers voor export waren oorzaak, dat de aanmaak van dit hout, waarbij steeds houtverkapping plaats vindt, in sommige perceelen bijzonder groote afmetingen aannam. De Nederlandsch-Indische Houtaankap Maatschappij exporteerde in 1905, 13524 M³ dwarsliggers bij een totalen kap van 32170 M³ timmerhout. In de retributieperceelen dezer maatschappij in het boschdistrict *Bodjonegoro*, werd 2981 M³ timmerhout gekapt en daarvan was 2210 M³ dwarsliggers. In het perceel *Nieuw-Derbogo-Teboe* (boschdistrict *Todanan*) van deze zelfde maatschappij, bedroeg in den aanvang van 1905 de aankap van dwarsliggers zelfs 77% van den timmerhout-kap. Hier werd van de beperkende contractsbepaling omtrent deze soort van aankap gebruik gemaakt en de aanmaak van deze houtwerken in twee blokken tijdelijk stop gezet. Aan het eind van 1905 was daardoor het percentage tot 63 teruggeloopen.

Ook dit jaar werden verschillende perceelen ondershands afgestaan.

Aan de Javasche Boschexploitatie Maatschappij de leegkapperceelen *Pepe*, *Zuid-Srigading*, *Kedewan* en de zuiveringsperceelen *Karangsono*, *Nglateng* en *Wonotjolo*.

Aan de San Liem Kong Sie de leegkapperceelen *Tritik II* en *Siwalan II*.

Aan Njo Kie Siong het zuiveringsperceel *Kasreman*.

De onderhandelingen, welke naar aanleiding van Gouvernements Besluit d.d. 2 December 1903 No. 1 werden gevoerd met de Nederlandsch-Indische Houtaankap Maatschappij, hadden eindelijk tot resultaat, dat aan genoemde Maatschappij bij Gouvernements Besluit van 21 April 1905 No. 9 werden toegezegd de leegkapperceelen *Tengger— Gopel— Setren*, *Maor*, *Koentii-Djono*, *Papringan* en *Modioredjo*, gelegen in het boschdistrict *Bodjonegoro* (voor het eerste en laatste had de onderhandsche afstand reeds plaats), *Gaplokan* in het boschdistrict *Todanan*, *Gambilangoe* in het boschdistrict

Digitized by Google

Pekalongan-Kendal, en de nazuivering van het perceel *Mapring* in *Noord-Randoeblatoeng*, welk laatste perceel ook reeds is afgestaan.

Buitendien werden vijf perceelen bij aanbesteding gegund.

Bijzonderheden betreffende de exploitatie der verschillende perceelen vindt men in bijlage E.

Ter vergelijking van de geldelijke resultaten van het beheer der boschdistricten met dat der houtvesterijen is het reeds in het vorig verslag opgenomen overzicht bijgewerkt tot ultimo 1905.

JAREN.	Uitgestrektheid in H. A.	Hoeveelheid timmerhout verkregen in de boschdistricten door geregelde exploitatie in M³.		BATIG SALDO.		
		In het geheel.	Per H.A.	In het geheel.	Per H.A.	Per M³.
1900 . . .	612644	117642	0.192	*f* 906747	*f* 1.48	*f* 7.71
1901 . . .	595244	132110	0.222	» 1287373	» 2.16	» 9.74
1902 . . .	588474	151645	0.258	» 1631088	» 2.77	» 10.76
1903 . . .	578316	97977	0.170	» 1097186	» 1.90	» 11.19
1904 . . .	577015	155937	0.270	» 1562361	» 2.71	» 10.01
1905 . . .	572893	186634	0.326	» 1996171	» 3.48	» 10.70
Totaal. .	3524586	841945	0.239	*f* 8480926	*f* 2.41	*f* 10.07

Het overzicht heeft alleen betrekking op de negentien djatiboschdistricten (dus niet op *Oost-* en *West- Preanger*, *Banjoemas*, *Kedoe*, *Bagelen* en *Probolinggo* c. a.). Onder het saldo is niet begrepen de waarde van het hout gekapt voor eigen gebruik of voor zoogenaamde desawerken.

De opbrengst per jaar en per H.A. voor de boschdistricten is dus *f* 2.41 en voor de houtvesterijen *f* 3.87. Voor de beoordeeling dezer cijfers geldt hetzelfde als in Deel I pag. 27 in het vorig verslag is medegedeeld. Overigens zie men ook de artikelen in de Augustus-September-aflevering van Deel 71 en in de Januari-aflevering van Deel 72 van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw voor Nederlandsch-Indië.

Hoewel nog steeds verreweg het grootste deel van het geproduceerde djatihout op Java werd verbruikt, begint toch de export steeds grooter afmetingen aan te nemen.

In 1903 werd 28071 M³ uitgevoerd, in 1904, 31178 M³ en in 1905, 60826 M³ (zie bijlage H.). Dit jaar bedroeg dus de export 29 % van de totaal gekapte houtmassa, tegen 17 % in 1904. In 1905 werd rond 33300 M³ meer gekapt dan in 1904 en de uitvoer overtrof die van 1904 met 29600 M³. Het verbruik op *Java* nam dus betrekkelijk weinig toe. Een verblijdend verschijnsel is het, dat de toename van de export grootendeels betrekking heeft op het bezaagde hout en het balken- en zwalpenhout. De uitvoer daarvan nam met ± 6600 en ± 15400 M³ toe, en die van dwarsliggers met ± 7600 M³. De Nederlandsch- Indische Houtaankap Maatschappij alleen exporteerde in 1905, 6600 M³ dwarsliggers meer dan in 1904.

De meerdere uitvoer is niet te danken aan de meerdere activiteit van één enkele maatschappij of handelaar. Bijna alle exporteurs wisten hun afzet in het buitenland te vergrooten. Ook werd volstrekt niet uitsluitend geexporteerd door de zoogenaamde houtcontractanten; aanmerkelijke hoeveelheden werden uitgevoerd door houthandelaars, die zelf niet over perceelen beschikken, maar het hout van de contractanten en voor het grootste deel op de Gouvernementsveilingen inslaan. Het is dan ook ten eenen male bezijden de waarheid, dat uitvoer van hout op groote schaal alleen mogelijk zou zijn, indien de exporteur tevens exploitant is.

Aan de consulaire verslagen en berichten van Augustus 1906 wordt het volgende ontleend: »In *Bombay* kwamen in 1903 de eerste zendingen Java-teakhout aan de markt »en zijn zeer gunstig ontvangen. Zoowel naar balken als naar planken is er goede »vraag en heeft deze handel kans op groote uitbreiding. In de eerste plaats geldt het »hiervoor het vertrouwen der tusschenhandelaars te winnen. Stipt den leveringstermijn »van eventueeele orders nakomen en vlugge verscheping is daarbij de hoofdzaak. »Het hout wordt nu via *Calcutta* verscheept wat zeer omslachtig is; een rechtstreeksche »verbinding met *Java* zou zeker dezen handel ten goede komen."

De opbrengst van de ongeregelde aankappen van djatihout bleef, gelijk uit de

Digitized by Google

reeds medegedeelde cijfers blijkt, ongeveer gelijk aan die van 1904. De aankappen krachtens vergunning namen toe met vrijwel hetzelfde bedrag, waarmede die op last daalden. Eene belangrijke hoeveelheid hout werd gekapt voor desaloemboengs.

Exploitatie der wildhoutbosschen had op vrij groote schaal plaats in *West- en Oost-Preanger* en in *Banjoemas* (vloedbosschen van *Tjilatjap*).

In het geheel werd gekapt 2667 M³ timmerhout en 25123 S. M³ brandhout. In *West-Preanger* werd de exploitatie op het *Salak* en *Gedeh-gebergte* voortgezet. De hooge transportkosten zijn evenwel oorzaak, dat deze aankap niet zeer loonend was en geen groote uitbreiding kon krijgen. Door concentratie van den kap zal getracht worden hierin verbetering te brengen. In *Oost- Preanger* werd de wildhout-exploitatie hervat. Meest werd rasamala gekapt. In *Banjoemas* werd de exploitatie in eigen beheer in de vloedbosschen voortgezet. Voor bijzonderheden omtrent deze exploitaties zie men de afzonderlijke verslagen dezer boschdistricten in Deel II.

De ongeregelde aankappen van wildhout bedroegen over geheel Java: 1e krachtens last ten behoeve van lands- en gemeentewerken: 1477 M³ timmerhout en 597 S. M³ brandhout en 2e krachtens vergunning: 9919 M³ timmerhout en bamboe (dit laatste wordt dit jaar in M³ opgegeven, gekapt werden 1809800 stuks met 4224 M³ inhoud) en 7577 S. M³ brandhout. Daarvan was 3030 M³ en 629 S. M³ afkomstig uit de vloedbosschen van *Tjilatjap*.

De tariefswaarde van het op last voor gemeentewerken gekapte hout, zoowel djati- als wildhout, bedroeg *f* 164687.

Uitdunning der bosschen.

Van de djatiplantsoenen, die aan het eind van 1905 een oppervlakte van bijna 120.000 H. A. besloegen, werd gedurende het verslagjaar een uitgestrektheid van 11614 H. A. gedund.

Het volgend staatje geeft een overzicht van hetgeen in dit opzicht in de laatste vier jaren werd gedaan.

JAAR.	Gedunde uitgestrektheid in H. A.	Opbrengst.	Uitgaven.	Batig Saldo.	
				In het geheel.	Per H. A.
		Guldens			
1902	10089	57299	42610	14689	1,45
1903	8821	75835	45026	30809	3,50
1904	11442	93020	50372	42648	3,74
1905	11614	103119	53313	49806	4,29

Uit bijlage I van dit verslag blijkt, hoeveel hectaren in elk boschdistrict gedurende de jongste drie jaar werden onderhanden genomen.

Aan hout bedroeg de opbrengst 12117 M³ niet of meerendeels slechts ruw bekapte houtwerken en 106574 S. M³ brandhout, terwijl bovendien de dunning van de kinaplantsoenen in *Bagelen* nog 20474 K.G. droge bast, 200 dolken en 50 S. M³ brandhout opleverde. De opbrengst van het ondershands verkochte dunsel is begrepen in de voren opgenomen specificatie van onderhandsche verkoopingen.

De finantieele uitkomsten van de dunningen zijn bevredigend. Waar dit een maatregel geldt, die uitsluitend in het belang van een goede ontwikkeling van de plantsoenen wordt genomen, daar mag dit een zeer verblijdend verschijnsel worden genoemd.

Met inbegrip van het dunningsmateriaal was dus de opbrengst der djatibosschen in het verslagjaar 225155 M³ houtwerken en 679553 S. M³ brandhout.

Een groot deel van het dunsel is niet onder bovenstaande hoeveelheid opgenomen, daar dit deels als onafzetbaar in het bosch bleef liggen, deels kosteloos aan de bevolking werd afgestaan.

Omtrent de opbrengst aan kaoetsjoek van de *Krawangsche*, *Bandoengsche* en *Pamalangsche* Ficus-aanplantingen, zie men hierboven bij de cultuur van dien boom.

De opbrengst van de in 1904 door de Bandoengsche kininefabriek verwerkte basten, afkomstig van de aanplantingen op den *Sindoro*, bedroeg *f* 5788. Wat de wijze van oogsten betreft, werd dit jaar eene andere methode ingevoerd, die succes had. Werd vroeger tuinvaks-gewijze geoogst, thans geschiedt het species-gewijze.

Bewaking van 's Lands bosschen.

De toestand van de houtvesterijen, in vergelijking met die van de boschdistricten, valt wederom zeer ten gunste der eerste uit. Voor een deel moet dit gezocht

Digitized by Google

worden in de grootere getalsterkte van het personeel. Een groote factor is echter ook de omstandigheid, dat de bevolking hier meer geregeld werk vindt, en dat beter in haar behoefte aan hout kan worden voorzien.

De onderhandsche verkoop van vaartuigenhout en minderwaardig timmerhout aan de bevolking was in de houtvesterijen *Toeder* en *Balo* aanzienlijk, resp. 415 en 771 M^3, terwijl ook in *Ngarengan* een ruime hoeveelheid op die wijze werd verkocht. In de meeste gevallen wordt den koopers toegestaan het hout zelf te kappen uit boschgedeelten waar de exploitatie van het vendutiehout is afgeloopen. In *Margasari* werd het hout van kleine afmetingen, dat door de contractanten gewoonlijk niet wordt gekapt, grif verkocht als hout voor inlandschen huisbouw. Het voordeel is in al deze gevallen dubbel, de opbrengsten worden grooter, en de bevolking is in de gelegenheid, gemakkelijk in hare behoefte aan hout te voorzien en daardoor wordt minder gestolen. Ook in de boschdistricten wordt aan de behoeften der omwonende bevolking de noodige aandacht geschonken. Van de gelegenheid om kosteloos hout voor landbouwwerktuigen en heiningen te krijgen, werd in vele boschdistricten gebruik gemaakt en restant hout uit leeggekapte perceelen wordt aan de plantcontractanten in ruime mate afgestaan, terwijl het hout uit de dunningen aan de bevolking tegen zeer matige prijzen wordt gegund, dan wel kosteloos afgestaan. Ook opent de exploitatie in eigen beheer van gedevasteerd bosch en van afgeschreven boschgedeelten, zoomede de zuivering van bosschen, die niet voldoende hout opleveren om aanbesteed te worden, de mogelijkheid om geschikt hout voor de bevolking te kappen. Evenwel, de veel geringere getalsterkte van het personeel, in verband met het feit dat de exploitatie in hoofdzaak niet in eigen beheer geschiedt, maakt, dat bij geen mogelijkheid de bevolking op zoo doelmatige wijze kan worden voorzien als in de houtvesterijen.

De politioneele toestand in de houtvesterij *Noord-Kradenan* bleef vrijwel dezelfde. In het bosch werden aangehaald 55 stuks houtwerken met een waarde van slechts *f* 27 terwijl bij huiszoeking werden aangehaald 56 stuks met *f* 38 waarde.

Ook in *Noord-West-Wirosari* is de toestand gunstig. De eenige belangrijke diefstal bestond in kappen van vier boomen voor stijlen voor huisbouw; aangehaald werden 99 houtwerken met *f* 53 waarde.

In *Toeder* werden geen belangrijke diefstallen geconstateerd; 52 stuks houtwerken werden aangehaald met slechts *f* 15 waarde.

Van *Balo* kan hetzelfde worden verklaard. Het door diefstal of beschadiging van houtgewas geleden verlies taxeert men hier op slechts *f* 13.

In *Margasari*, dat nog betrekkelijk kort in werking is, is de toestand minder gunstig. Daar wordt nog vrij veel hout gestolen uit de in exploitatie zijnde vakken, en dat is niet gemakkelijk tegen te gaan, daar de dieven zich onder de kappers mengen. De andere diefstallen zijn er van geringe beteekenis en hebben meest betrekking op brandhout of kleine dolken. De waarde van het daarbij aangehaalde hout is *f* 39, terwijl bij huiszoeking ter waarde van *f* 208 werd aangehaald, wat dus aan bovengenoemde diefstallen uit de exploitatie moet worden toegeschreven. Een groot kwaad is daar ook nog het veeweiden in de bosschen, waartegen niet minder dan 39 processenverbaal, betrekking hebbend op 96 personen, werden opgemaakt.

In *Ngarengan*, dat eerst dit jaar in werking kwam, is de toestand verre van ongunstig, al is hij dan nog niet zooals hij wezen moet. Er werd een belangrijke aanhaling gedaan van 47 dwarsliggers, die men 's nachts in de kali *Pasoan* had laten afdrijven, om ze verderop weder op te vangen. Verder bepaalden zich de diefstallen evenwel tot het kappen van dolkjes, brandhout en het maken van houtskool. Aangehaald in het bosch werden 87 houtwerken met *f* 80 waarde (voornamelijk bovengenoemde dwarsliggers) en bij huiszoeking 152 stuks met *f* 55 waarde.

In *Oost-Tegal*, dat ook pas in werking is, is de toestand gunstig.

Er werden dus over het algemeen slechts weinig belangrijke overtredingen in de houtvesterijen ontdekt, niettegenstaande hier door het intensiever beheer veel minder aan de waarneming ontsnapt dan in de boschdistricten.

Hoewel dit jaar de droge oost-moesson het brandgevaar groot maakte, richtten toch in de eerstgenoemde beheercomplexen de branden in de cultures weinig schade aan.

In de boschdistricten is de politoneele toestand lang niet zoo goed.

Vrij gunstig en over het algemeen vooruitgaande, bleef de toestand in de negen boschdistricten van *Rembang*. In *Padangan* wordt evenwel langs de Solo-rivier veel gestolen.

Van de andere boschdistricten is in *Japara* de toestand bevredigend, hoewel in *Zuid-Pati* de diefstallen toenemen; door vermeerdering van personeel is hierin evenwel spoedig verbetering te verwachten.

Digitized by Google

In *Noord-Soerabaja* bleef de toestand gunstig.

In *Tegal-Cheribon* eveneens, behalve in de afdeeling *Brebes (West-Tegal)*, waar zware boschdiefstallen blijven aanhouden. Geheele desa's bestaan hier voor een groot deel van houtdiefstal. Aanwijzing van kringen als bedoeld in art. 28 van het boschreglement, in verband met registratie van de houtwerken van de bevolking, wordt noodig geacht, maar dit wacht op wijziging van het boschreglement.

In *Ngawi* gaat de toestand wat achteruit, maar is toch nog vrij gunstig.

In *Kediri* is het nog niet bevredigend. Moeilijkheden worden daar in het district *Lengkong* ondervonden, doordien onzekerheid bestaat omtrent den loop van de nieuwe noord- en oostgrens van de residentie *Kediri* met de residenties *Rembang* en *Soerabaja*. Hierdoor weten de politiebeambten niet nauwkeurig hun ressortgrens en daarvan maken de houtdieven gebruik. Hierbij komt nog, dat in *Soerabaja* een keur bestaat op het branden en vervoeren van houtskool, en in *Kediri* niet.

In *Pekalongan-Kendal* werd niet zooveel gestolen als in vorige jaren. Evenwel komen in het *Batangsche* toch nog talrijke diefstallen voor, en wordt aldaar ook aanwijzing van kringen als bedoeld in *Tegal-Cheribon* noodig geacht.

In *Zuid-Soerabaja-Pasoeroean* valt over het algemeen wel verbetering te bespeuren, maar dit neemt niet weg, dat op enkele plaatsen, bijv. nabij de grens van *Probolinggo* in het bosch *Grati,* de toestand, trots alle pogingen, niet vooruitgaat.

In *Madioen* is de toestand ongunstig. De diefstallen bereiken daar nog bedenkelijke afmetingen. Op vele plaatsen wordt hier in het groot gestolen. Zoo werd tijdens eene korte afwezigheid (van vier dagen) van een boschwachter in diens ressort een zeer belangrijke diefstal gepleegd, waarbij het desabestuur medeplichtig bleek, en dan ook grootendeels werd ontslagen.

In *Grobogan* blijft de toestand veel zorg baren, terwijl in *Semarang* verbetering was te bespeuren in de complexen waarvan in het vorige verslag de toestand bedenkelijk werd genoemd.

Resumeerende blijkt, dat in *Madioen, Grobogan* en *Semarang* de bosschen zeer van diefstallen lijden.

De boschbranden woedden in dezen drogen oostmoesson hevig. In de cultures in de boschdistricten werd, gelijk hierboven reeds werd medegedeeld, vrij veel schade aangericht, terwijl ook hier en daar reeds gekapt hout in het bosch verbrandde.

De weinige djatibosschen in de boschdistricten, waar het wildhout meer op den voorgrond treedt (*Oost-Preanger — Krawang, Banjoemas, Probolinggo — Besoeki* en *Bagelen*) werden voldoende bewaakt, evenals die in *Djokdjakarta.*

De bewaking der wildhoutbosschen is door de geringere getalsterkte van het personeel, nog onvoldoende. Het aantal onwettige ontginningen is nog zeer groot. Een ernstige overtreding van dien aard werd o.a. ontdekt in de afdeeling *Koeningan.* De uitgestrektheid van den zonder het voorgeschreven vergunningsbewijs ontgonnen grond, bedroeg niet minder dan circa 35 H.A. op zeer gecoupeerd bergterrein, waar het bosch in stand gehouden moet worden, en waar het Gouvernement later op de plaats der ontginningen maatregelen ter reboisatie zal moeten nemen. De daders werden elk met 7 dagen ten arbeidstelling bestraft, terwijl het geoorloofde maximum 30 dagen bedraagt. Ook boschbeschadigingen komen veelvuldig voor. Bevredigend is de toestand slechts in *Bagelen.*

Omtrent de boschbranden, die dit jaar in de wildhoutbosschen veel meer schade aanrichtten dan het vorige jaar, zie men hierboven bij „Uitgestrektheid en gesteldheid."

In de verschillende residentiën kwamen de volgende verordeningen tot stand.

Pekalongan: Verordening tot tegengang van diefstallen in, en beschadigingen van 's Lands bosschen, benevens het achteloos branden of ontsteken van vuren op boschgronden of gronden begroeid met grassen, jonge boomen en struikgewas, van 4 November 1905, afgekondigd in de Javasche couranten van 10 en 14 November 1905 No. 90 en 91.

Semarang: Verordening houdende bepalingen op het weiden van vee in 's Lands bosschen, van 5 Januari 1905. (Javasche courant van 10 Januari 1905 No. 3.)

Verordening houdende wijziging van art. 2 van het dd. 29 September 1902 vastgestelde reglement op het bezit van djatihout in de desa's, gelegen binnen de krachtens art. 28 van het Boschreglement aangewezen kringen, zoomede op het vervoer van houtskool en basten, van 10 Februari 1905 (Javasche courant van 14 Februari 1905 no. 13).

Verordening houdende bepalingen op het branden van houtskool en verzamelen van schorsen of basten in 's Lands bosschen, van 10 Februari 1905 (Javasche courant van 17 Februari 1905 No. 14).

Digitized by Google

Kedoe: Verordening tot tegengang van diefstallen in, en beschadigingen van 's Lands bosschen, benevens van het achteloos branden of ontsteken van vuren op boschgronden of gronden, begroeid met grassen, jong boom- en struikgewas, van 30 Mei 1905 (Javasche courant van 6 Juni 1905 no. 45).

II. DEFINITIEVE INRICHTING.

Personeel en algemeene opmerkingen.

Aan den chef der Inrichtingsbrigade, den Inspecteur bij het Boschwezen N. J. KOLLEWIJN moest omstreeks medio van het verslagjaar wegens ziekte binnenlandsch verlof en aan het eind van het verslagjaar om gelijke reden eervol ontslag uit zijne betrekking worden verleend. Tijdens ontstentenis van genoemden Inspecteur werd de Houtvester WEHLBURG, die in Mei 1905 van buitenlandsch verlof was teruggekeerd, tijdelijk belast met de leiding der inrichtingswerkzaamheden.

De drie overige houtvesters (waarvan één waarnemend), die sedert 1904 bij de inrichtingsbrigade werkzaam waren, bleven gedurende het verslagjaar in functie. De waarnemend houtvester Klaij werd in verband met de vordering der inrichtingswerkzaamheden in het boschcomplex Grobogan-Oendakan, overgeplaatst van Poerwodadi naar Koedoes.

Onder de bij de inrichtingsbrigade gedirigeerde adjunct-houtvesters der 2e klasse kwamen de volgende mutaties voor. Eén hunner werd in April overgeplaatst bij het beheer en één hunner werd op het eind van het verslagjaar benoemd tot adjunct-houtvester der 1e klasse en belast met het beheer eener houtvesterij. Sedert April was het aantal der adjunct-houtvesters der 2e klasse, bij de inrichtingsbrigade werkzaam, dus met één verminderd.

Onder de opnemers en leerling-opnemers hadden geen andere mutatie's plaats dan dat de leerling-opnemer tot opnemer bevorderd werd.

Aan twee mantri-opnemers werd wegens physieke ongeschiktheid eervol ontslag uit hunne betrekking verleend, beiden werden door nieuwe titularissen vervangen. Aangezien de physieke ongeschiktheid voor de vervulling hunner betrekking van de eervol ontslagen mantri-opnemers slechts veroorzaakt werd door een achteruitgang in het gezichtsvermogen, konden beiden gedurende het verslagjaar weder in andere betrekkingen bij het Boschwezen benoemd worden.

Aan het eind van het verslagjaar bestond het ambtelijk personeeel bij de boschinrichting uit:

4 Houtvesters
7 Adjunct-houtvesters der 2e klasse.
11 Opnemers en
24 Mantri-opnemers.

Bij Gouvernementsbesluit van 14 Juni 1905 No. 32 werd machtiging verleend tot uitvoering der werkzaamheden bedoeld sub 1, 2 en 3 van artikel 16 van het Dienstreglement in het boschdistrict *Toeban* en in een gedeelte van het boschdistrict *Padangan* en der werkzaamheden bedoeld sub 4, 5 en 6 van hetzelfde artikel van het Dienstreglement in de djatiboschcomplexen *Zuid-Oost-Soelang*, *Zuid-Pamotan* en *Gambiran* gelegen in de districten Soelang en Pamotan der afdeeling en residentie Rembang.

Grensregeling en afbakening.

In *Rembang* kwam de grensregeling der djatibosschen gelegen ten Oosten van de houtvesterij Balo en ten Westen van den weg van Boeloe naar Djatirogo, z.g. complex Ngepon-Ngoedjoeran, welk werk het vorige jaar bijna voltooid was, gereed en werd goedgekeurd.

Voorts werd in deze residentie de grensregeling van de djatibosschen in het district Djenoe voltooid, terwijl van het zelfde werk in het district Singgahan het terreinwerk geheel en de kaarten voor een groot deel gereed kwamen.

Gedurende het verslagjaar werd in Rembang afgebakend 490 K.M. boschgrens, waartoe 3877 grenspalen geplaatst werden, waarvan 2512 stuks nieuw werden aangemaakt.

In het district *Grobogan* der gelijknamige afdeeling van de residentie Semarang werd de grensregeling van twee kleine djatiboschjes met een grenslengte van 11 K.M. tot stand gebracht, voor de afbakening waarvan 191 palen geplaatst werden. Op deze grensregeling werd de vereischte goedkeuring verkregen.

In het boschcomplex *Manggar* gelegen in de afdeeling Demak van de residentie Semarang, bleken enkele grenswijzigingen noodzakelijk en werd voorts de vroeger uitgevoerde afbakening onderhouden en een aanvang gemaakt met de afbakening der boschgrenzen langs de baan der N. I. Spoorweg Maatschappij. In dit complex werden totaal 756 grenspalen geplaatst.

Digitized by Google

Opnemingen. De totaal in het verslagjaar opgemeten uitgestrektheid bedroeg ruim 42000 H.A., dus belangrijk meer dan in het vorige jaar en zelfs nog iets meer dan in 1903, waarin tot dusver de grootste oppervlakte was opgemeten.

Dit gunstig resultaat kan voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan het nuttig effect van de in het vorige jaar uitgevoerde triangulatie, waaardoor het opnamewerk in het verslagjaar beter kon vorderen, maar voor een ander deel worden de afwisselende uitkomsten der jaarlijksche ramingen van de gemeten oppervlakte veroorzaakt door de bezwaren aan dergelijke ramingen verbonden, die vooral groot zijn waar het geldt het verrichte werk te waardeeren in complexen, waarvan de uitgestrektheid slechts bij benadering bekend is. Gelijk reeds in het vorige verslag is opgemerkt, worden echter de fouten in de schattingen der uitgestrektheden, die van ieder complex zijn opgemeten telkens verbeterd wanneer van die complexen de kaarten gereed en de uitgestrektheden nauwkeurig bekend zijn, zoodat telkens wanneer de kaarteering van een complex voltooid is, de in dat jaar daarvan gemeten uitgestrektheid wordt verminderd of vermeerderd, naar gelang bij de vroegere ramingen te veel of te weinig blijkt te zijn opgebracht. De gunstige uitkomsten der ramingen van de gemeten uitgestrektheid in de jaren 1903 en 1905 kunnen dus eenigszins als compensatie van de geringere oppervlakte die daarvoor in 1904 is opgebracht, gelden.

Gedurende het verslagjaar werd definitieve opneming verricht in

1° het complex Zuid-Randoeblatoeng—Zuid-West-Padangan.
2° „ „ Noord-West-Ngawi.
3° „ „ Zuid-Ngawi.
4° „ „ Oost-Ngawi.
5° „ „ Noord-Madioen.
6° „ „ Zuid-Madioen.
7° „ „ Zuid-Japara (suppletoir).
8° „ „ Bandjaran („).
9° „ „ Grobogan-Oendakan („).
10° „ „ Manggar („).
11° de residentie Rembang.
12° de houtvesterij Noord-Kradenan (suppletoir), terwijl buitendien nog een aantal boschperceelen en cultures voor het beheer werden opgemeten.

1. *Zuid-Randoeblatoeng — Zuid-West-Padangan.* Het terreinwerk kwam omstreeks medio van het verslagjaar gereed. De coördinaten-berekening van boschgrenzen en detail der eerste orde kon met goed gevolg voltooid worden.

2. *Noord-West-Ngawi.* In het begin van het verslagjaar kwam het terreinwerk behoudens enkele nog noodige hermetingen gereed. Op weinig na konden de berekeningen worden afgesloten.

3. *Zuid-Ngawi.* De in het vorige jaar aangevangen opneming werd voortgezet. De tertaire driehoeksmeting werd tot een goed einde gebracht. Meting van primaire en secundaire polygonen kwam gereed, detailmeting is onderhanden.

4. *Oost-Ngawi.* De vier in het vorig jaar en bovendien twee in het verslagjaar gevonden hulptriangulatiepunten werden bepaald, waarmede de tertiaire driehoeksmeting in dit complex is beëindigd. Meting van polygonen en boschgrenzen kwam gereed, detailmeting is onderhanden.

5. *Noord-Madioen.* Behalve de drie in het vorig jaar gevonden hulpdriehoekspunten, werden nog vijf nieuwe tertiaire triangulatiepunten gezocht. Alle acht gevonden punten werden door ingemetselde pilaren op het terrein verzekerd. De noodige hoekmeting voor de bepaling dier punten werd verricht, de berekening kon evenwel niet tot een goed einde worden gevoerd, hetgeen hoogstwaarschijnlijk moet worden toegeschreven aan foutieve ligging van een of meer secundaire driehoekspunten waarop is aangesloten. Ongunstige weersgesteldheid in het eind van het verslagjaar was oorzaak dat de peilingen, die op de verdachte secundaire driehoekspunten moeten worden verricht ten einde zekerheid hieromtrent te verkrijgen, moesten worden uitgesteld. Een aantal uitgevoerde contrôlemetingen doen vertrouwen koesteren in de hoekmetingen, die voor de aansluiting der tertiaire driehoekspunten zijn gedaan.

Uitgezet werden voorts 311 K.M. hoofd- en secundaire polygonen. Polygoon en boschgrensmeting is onderhanden.

6. *Zuid-Madioen.* Met de opneming werd in de tweede helft van September een aanvang gemaakt. Begonnen werd toen met terreinverkenningen, waarbij 13 hulpdriehoekspunten werden gevonden. Dit betrekkelijk groot aantal triangulatiepunten

Digitized by Google

zal aanleiding geven tot vereenvoudiging der polygoonmetingen. Aan hoekmeting voor de triangulatie kon slechts weinig worden verricht. Het uitzetten der polygonen werd met kracht aangevat. Polygoonmeting vond nog niet plaats, wel werd een klein gedeelte van de grenzen en het detail gemeten.

7. *Zuid-Japara.* De nog noodige hermetingen kwamen gereed. Bij de kaarteering van dit complex bleek, dat de meting van vrij veel z. g. detail der tweede orde was overgeslagen. Hiervan werd in het verslagjaar een groot gedeelte bijgemeten, zonder dat die suppletoire metingen geheel gereed kwamen.

8. *Bandjaran.* De in het vorig verslag aangeduide hermetingen werden met goed gevolg voltooid, bovendien werden enkele suppletoire metingen verricht.

9. *Grobogan-Oendakan.* De suppletoire meting van nieuw aangelegde sleuven en wegen en van de uitgezette subvakgrenzen kwam gereed.

10. *Manggar.* Naarmate de aanleg van sleuven vorderde werden deze opgemeten en de hectometerafstanden daarin uitgezet.

11. *Rembang* (met uitzondering van Z. Randoeblatoeng — Z. W. Padangan). In het boschdistrict Noord-Randoeblatoeng waren nog enkele weinige completeeringsmetingen en hermetingen noodig, die allen tot een goed einde werden gebracht. De coördinaten-berekening van boschgrenzen en detail der eerste orde werd voltooid.

De opmeting der tot het boschdistrict Toeban behoorende djatibosschen, waarin het vorige jaar de hulptriangulatie was uitgevoerd, werd met kracht voortgezet. In het district Djatirogo kwam het meetwerk geheel, in het district Bantjar op weinig na gereed, terwijl in het district Singgahan de meting van polygonen en boschgrenzen in bewerking is. Niettegenstaande tijdens de meting in Bantjar veel oponthoud door ziekte onder het inlandsch personeel werd ondervonden, vordert het meetwerk in Toeban zeer vlot.

Suppletoire metingen werden verricht in de boschcomplexen Oost- en West-Soelang en Ngadjaran. Deze metingen betroffen in hoofdzaak opneming van nieuw aangelegde sleuven.

12. *Noord-Kradenan.* De hier uitgevoerde suppletoire metingen hadden slechts betrekking op enkele nieuw aangelegde sleuven.

13. Voor het beheer werd 800 H. A. perceelsoppervlakte nieuw gemeten, terwijl bovendien voor het vervaardigen van kaarten van boschperceelen, die gelegen zijn in reeds definitief opgemeten complexen en voor het aanmaken van cultuurkaartjes, nog eenige suppletoire metingen noodig waren.

Onderstaande staten geven evenals in vroegere jaren een overzicht van de in het verslagjaar verrichte hoeveelheid meetwerk.

OVERZICHT DER GEDURENDE HET JAAR 1905 VERRICHTE OPNEMING, UITGEDRUKT IN KILOMETERS MEETTRACEE.

BOSCHGEBIED, COMPLEX OF BOSCHDISTRICT.	GEMETEN MET											AANMERKINGEN.
	Theodoliet en latten.		Theodoliet en meetveer.			Boussole-Afstandmeter.						
						met coordinaten berekend.						
	Aantal hoeken.	Afstand K. M.	Aantal hoeken.	Afstand K. M.	Totaal K. M.	Boschgrens in K. M.	Wegen en rivieren K. M.	Detail 2e orde in K. M.	Hermetingen in K. M.	Suppletoire metingen K. M.	Totaal K. M.	
Zuid-Randoeblatoeng. Zuid-West-Padangan							34	675	33		742	
Noord-West-Ngawi							7	43	59		109	
Zuid-Ngawi	561	93	411	45	138	281	272	603	4		1160	
Oost-Ngawi	422	49	607	42	91	205	302	1141	14		1662	
Noord-Madioen	606	53	148	37	90	102	99	70			271	
Zuid-Madioen	7					70	34	13			117	
Zuid-Japara									21	227	248	
Bandjaran									37	1	38	
Grobogan-Oendakan										166	166	
Manggar										301	301	
Rembang (zonder Z. Randoeblatoeng — Z. W. Padangan)	651	83	463	31	114	488	479	899	61	202	2129	
Noord-Kradenan										6	6	
Verschillende boschdistricten in Semarang en Rembang						20	49	38		168	275	Boschperceelen, cultures enz.
	2247	278	1629	155	433	1166	1276	3482	229	1071	7224	Bovendien werden voor de bepaling van hulptriangulatiepunten in de residentie Madioen 213 hoeken gemeten.
Polygoonmetingen tweede orde.											433	
Totaal.											7657	
of zonder hermetingen											7428	

Digitized by Google

OVERZICHT DER GEDURENDE HET JAAR 1905 VERRICHTE OPNEMINGEN, UITGEDRUKT IN OPPERVLAKTE.

Boschgebied of complex.	Gemeten oppervlakte in H.A.		Totaal.	Toelichtingen.
	Blijvend bosch-areaal.	Terreinen buiten de bosch-grens.		
Zuid-Randoeblatoeng.- . . . Zuid-West-Padangan . . .	2940	1840	4780	
Noord-West-Ngawi.	8069	1770	9839	
Zuid-Ngawi.	2625	170	2795	
Oost-Ngawi.	1645	1600	3245	
Noord-Madioen	5250	—	5250	
Zuid-Madioen.	705	—	705	
Zuid-Japara.	2321	500	2821	
Bandjaran	1207	1650	2857	
Grobogan-Oendakan	160	70	230	Bijvoeging.
Rembang (zonder Zuid-Randoeblatoeng en Zuid-West-Padangan).	17330	5040	22370	
	42252	12640	54892	

Ofschoon de totale lengte van het opgenomen meettracee minder bedraagt dan in 1904, is een grootere oppervlakte opgenomen. Zulks houdt verband met het meerdere wat aan theodoliet-metingen is verricht en met de belangrijke uitgevoerde berekeningen en kaarteeringen.

Naar schatting kan het tot ultimo 1905 gereed gekomen meetwerk gelijk worden gesteld aan de volledige opneming en kaarteering van 327200 H. A. djatibosch of ruim de helft van de totale djatibosch-oppervlakte van Java. Volledige kaarten bestonden op het eind van het verslagjaar van 249873 H.A. Deze kaarten zijn allen op twee schalen nl. van 1:10000 en van 1:25000 aangemaakt.

Kaarteering.

Opnemingsbureau te Salatiga.

De bedrijfskaart op schaal van 1: 10000 en de overzichtskaart op schaal van 1: 25000 kwam gereed van de complexen Zuid-Japara en Bandjaran.

Alle coördinaten-registers werden naar gelang de berekeningen vorderden bijgehouden.

De in de afdeeling Ngawi gemeten tertiaire driehoekspunten konden met gunstig resultaat worden berekend.

De bedrijfskaart van Noord-West-Ngawi kwam voor circa $^{9}/_{10}$ en van Zuid-Randoeblatoeng—Zuid-West-Padangan voor ongeveer de helft gereed. Alle uitgevoerde completeeringsmetingen werden in kaart gebracht.

Voor het vervaardigen van het noodige aantal bedrijfskaarten in atlasformaat van de aanstaande houtvesterij Grobogan-Oendakan werd een cliché ter vermenigvuldiging middels lichtdruk van de bedrijfskaart van dit complex geteekend. Een cliché voor reproductie op gelijke wijze van de overzichtskaart van dit complex is in bewerking en voor het grootste gedeelte gereed.

Ten behoeve der boschbeschrijvingen in Grobogan-Oendakan en Manggar werden 181 vakkaartjes vervaardigd. Voorts werden enkele weinig bewerkelijke grensprojectkaarten geteekend; voor het beheer werden 5 perceelkaarten middels blauwdruk vermenigvuldigd en een aantal cultuurkaartjes aangemaakt.

Door middel van positieven lichtdruk vond vermenigvuldiging plaats van de volgende kaarten en staten:

Digitized by Google

Overzichtskaart	van	Bandjaran	schaal	1 : 25000	6 bladen
»	»	Pekalongan	»	»	6 »
»	»	Kendal	»	»	6 »
»	»	O. Tegal	»	»	12 »
»	»	Margasari	»	»	15 »
»	»	Ngarengan	»	»	15 »
»	»	Grobogan-Oendakan	»	»	4 »
Model legenda's voor kaarten					328 »
Graphische boniteering van djaticulturen					8 »
Staten aangevende stamdiameter en stamvlak					15 »
»	»	» omtrek	»	»	12 »
Project opzienerswoning					28 »

Door het Topographisch bureau werden van de overzichtskaart van Zuid-Japara op schaal van 1 : 25000 langs photo-lithographischen weg 50 afdrukken (150 bladen) aangemaakt.

173 bladen der verschillende overzichtskaarten en 37 stellen model legenda's werden met de hand gekleurd.

Opnemingsbureau te Blora.

De bedrijfskaart op schaal van 1 : 10000 en de overzichtskaart op schaal van 1 : 25000 van het boschdistrict Noord-Randoeblatoeng kwam gereed.

De bedrijfskaart van het boschdistrict Toeban is in bewerking.

De coördinaten-registers werden naarmate de meting en berekening vorderde, geregeld bijgehouden.

Van de aanstaande houtvesterij W. Soelang werd een cliché voor reproductie middels lichtdruk van de bedrijfskaart in atlasformaat en eveneens van de overzichtskaart geteekend. Cliché's van dezelfde kaarten der houtvesterij Noord-Kradenan zijn in bewerking.

Eene belangrijke hoeveelheid werk werd voorts verricht aan het teekenen van grensprojectkaarten, waarvan die van de djatibosschen in het district Djenoe en van het complex Ngepon-Ngoedjoeran geheel en van de djatibosschen in het district Singgahan op weinig na, in duplo gereed kwam.

Voor het beheer werden 9 perceelkaarten geteekend en met het blauwdrukproces vermenigvuldigd.

Positieve lichtdrukken werden aangemaakt van de volgende kaarten.

Overzichtskaart	van	Toeder	schaal	1 : 25000	1 blad
»	»	Balo	»	»	1 »
»	»	Z. O. Soelang-Pamotan	»	»	1 »
»	»	Blora	»	»	8 bladen
»	»	N. Randoeblatoeng	»	»	4 »
»	»	Todanan	»	»	10 »
»	»	W. Soelang	»	»	4 »

Van de gereproduceerde overzichtskaart van West-Soelang werden twee exemplaren als klassenkaart en twee exemplaren als overzichtskaart met de hand gekleurd.

Indeeling.

In het zuidelijke gedeelte van de a. s. houtvesterij *West-Soelang* (z. g. complex Zuid-Soelang) werd het indeelingsnet voltooid door het aanleggen van 1.5 K.M. sleuf van 3 M. breedte. Door eene omlegging gepaard aan eenig grondverzet kon eene gunstige verbinding tusschen een reeds vroeger aangelegden sleufweg en den binnen-postweg van Blora naar Rembang tot stand worden gebracht. De hoofd-afvoerweg, die dit complex in Oost-Westelijke richting doorsnijdt, waarvan de aanleg reeds het vorige jaar begonnen was, kwam gereed. De totale kosten voor dezen weg hebben in de jaren 1904 en 1905 gemiddeld niet ten volle *f* 500 per K.M. bedragen.

In het complex *Oost-Soelang* werden 12 K.M. sleuven van 7 M. en 35 K.M. van 3 M., bevevens 3 K.M. inspectiepad van 3 M. breedte aangelegd. Zeer veel moeite werd besteed aan het ontwerpen van een indeelingsnet van het in dit complex gelegen stroomgebied van de Kali Gong, waartoe het terrein daar ter plaatse zeer veel moeilijkheden oplevert. Het mocht gelukken ook daar een aantal goede tracee's te vinden. Het plan bestaat om het volgend jaar behalve een houtafvoerweg door dit stroomgebied, in Oost-Soelang alleen nog inspectiepaden aan te leggen en het rooien der vooraf geringde boomen op de sleuftracee's aan het latere beheer der houtvesterij over te laten.

In de houtvesterij *Noord-Kradenan* werd het indeelingsnet gecompleteerd door den aanleg van 6 K.M. gemiddeld 4 Meter breede sleuven.

Digitized by Google

In *Manggar* werden 197 K.M. 7 Meter breede sleuven aangelegd, waarmede de indeeling van dit uitgestrekte boschcomplex op weinig na gereed kwam.

Voor de voltooiing van de indeeling van *Grobogan-Oendakan* werd nog 6 K.M. sleuf van 7 M. breedte en 1.5 K.M. afvoerweg aangelegd. In een sleufweg die het complex van oost naar west doorsnijdt werden 99 strekkende meter bruggen en duikers gebouwd.

In het complex *Bandjaran* werden aangelegd 10 K.M. sleuven van 7 M. breedte 41 K.M. van 3 M. breedte benevens 0.5 K.M. afvoerweg.

Totaal is door de inrichtingsbrigade in het verslagjaar aangelegd 309 K.M. sleuven en 9 K.M. afvoerweg.

Boschbeschrijving. Met het beschrijven van 10 vakken waarin geen monstervlakten werden opgenomen werd dit werk in West-Soelang voltooid.

In Grobogan-Oendakan werden 43 vakken met 61 subvakken beschreven, waarmede dit werk geeindigd was.

Voor de herziening van het bedrijfsplan van Noord-Kradenan hetwelk ultimo 1906 expireert, werden nieuwe boschbeschrijvingen van dit boschcomplex opgesteld. Met de beschrijving van 125 vakken met 492 subvakken kwam dit werk in het verslagjaar gereed.

In Manggar werden 54 vakken met 209 subvakken beschreven. De indeeling en opneming der nieuw aangelegde sleuven was niet ver genoeg gevorderd om het beschrijven van meerdere vakken mogelijk te maken.

Bedrijfsplannen. Het definitieve bedrijfsplan *O. Tegal* kwam in het begin van het verslagjaar gereed en werd bij Gouvernementsbesluit van 1 April 1905 No. 34 goedgekeurd, waarna de tot dit complex behoorende bosschen bij ordonnantie van denzelfden datum (St. bld. 238) van het boschdistrict Tegal—Cheribon afgescheiden en tot eene houtvesterij samengevoegd werden. De uitgestrektheid van deze houtvesterij bedraagt 5305 H.A. Daarvan bestaat 2270 H.A. uit grootendeels onproductief wildhout, dat geleidelijk in djati- en wildhoutcultuur zal worden omgezet, 1357 H.A. uit oorspronkelijk djatibosch, 1054 H.A. uit aanplantingen van 1—30 jaar en 624 H.A. uit open plekken en niet-boschgrond. Het thans reeds productieve bosch beslaat dus eene betrekkelijk geringe oppervlakte en heeft buitendien veel te lijden gehad van ongeregelde aankappen. Gemiddeld zijn de inkomsten gedurende de eerste periode geraamd op *f* 49700 en de uitgaven op *f* 31900 per jaar zoodat dus het batig saldo op *f* 17800 jaarlijks of op *f* 3,36 per jaar en per hectare wordt geraamd. De jaarlijksche kapvlakte is gemiddeld 50 H.A. groot, de houtopbrengst uit leegkap, uitkap en zuivering is geraamd op gemiddeld 1240 M^3 timmerhout en 8700 $S.M^3$. brandhout per jaar, terwijl uit de dunningen nog op een opbrengst van ruim 100 M^3. timmerhout en ca. 6000 $S.M^3$. brandhout per jaar gerekend wordt. De gemiddelde opbrengst uit den leegkap is 21 M^3 timmerhout per hectare.

In het oostelijk gedeelte is de grond bepaald vruchtbaar voor djati en kan daar op voldoende arbeidskrachten voor de verschillende werkzaamheden gerekend worden, in het westelijk deel is de grond ook wel voor djati geschikt, doch daar heerscht gebrek aan werkvolk, terwijl in het midden een uitgestrekt tot dusver onproductief wildhoutbosch is gelegen.

De wenschelijkheid om dit boschcomplex, waarvan reeds een belangrijk deel van het indeelingsnet gereed was, intensief te beheeren en tevens te doen voorzien in de belangen der omwonende bevolking, terwijl voor den beheerder van het boschdistrict Tegal — Cheribon sinds diens overplaatsing naar Cheribon het beheer daarover verzwaard werd, gaf aanleiding tot definitieve inrichting en afscheiding als een houtvesterij van dit complex, waardoor ook tevens de mogelijkheid geschapen werd de daartoe behoorende uitgestrekte met onproductief wildhout begroeide gedeelten, in productief bosch om te zetten.

Het definitief bedrijfsplan van *West-Soelang* kwam op weinig na gereed. De meeste bescheiden zijn reeds in duplo afgeschreven. In het volgend jaar behoeft daarvan nog slechts de eindbecijfering te worden afgesloten en eenig copieerwerk te worden verricht.

Van de herziening van het bedrijfsplan van de houtvesterij *Noord-Kradenan* kwam het boschbeschrijvingsregister benevens de oppervlakte-de klassen- en de boniteeringstabel in concept gereed.

Aan het definitieve bedrijfsplan van *Grobogan—Oendakan* werd het volgende verricht. Het boschbeschrijvingsregister kwam voor 73 vakken in concept en eerste afschrift gereed. De boniteerings- en de klassentabel werden in concept opgesteld, in

Digitized by Google

laatstbedoelde tabel zullen nog enkele cijfers eenige wijziging ondergaan. Het grensregister werd in duplo afgeschreven evenals de bij het bedrijfsplan te voegen processenverbaal van grensregeling en afbakening van Oost-Grobogan en het proces-verbaal van grensregeling van Djatipoewon c.a. Van het algemeen deel werd ongeveer de helft in concept samengesteld.

Aan het bedrijfsplan van *Manggar* kon nog geen begin worden gemaakt, echter worden de noodige gegevens betreffende de geschiedenis van dit complex verzameld en werd het boschbeschrijvingsregister van de reeds beschreven vakken in duplo gecopieerd.

Ringen en houtmassataxatie.

In Oost-Tegal werden door de inrichting circa 4400 djatiboomen staande te midden van wildhout-subvakken die in de naaste toekomst in djatiplantsoenen zullen worden omgezet, geringd. Voorts werd in Manggar 50 H.A. en in Grobogan-Oendakan 26 H.A. toekomstige kapvlakte gecerneerd.

Houtmassataxatie vond uitsluitend plaats met behulp der in het vorig verslag besproken inhoudstabellen of stamtafels. In hoofdzaak berust deze taxatiemethode daarop, dat van een groot aantal boomen de diameters of de omtrekken op 1.50 M. boven den grond worden gemeten en de stamboniteit wordt geschat, waarna in den stamtafel op grond van dikte en boniteit van iederen stam de geraamde opbrengst aan vierkant beslagen hout kan worden nageslagen. De stamtafels geven geen afzonderlijke opbrengstcijfers voor verschillende stamhoogten aan, aangezien de hoogte uitdrukking vindt in het toe te kennen boniteitscijfer. Voor zoover tot dusver daarover geoordeeld kan worden, blijkt deze taxatie-methode goede resultaten op te leveren. Het bleek niet raadzaam deze wijze van taxatie, waar het vele kleine subvakken van dikwijls minder regelmatigen vorm geldt, op in die subvakken uitgezette monsterbanen uit te voeren, doch aanbeveling te verdienen van de te taxeeren subvakken alle stammen te doen meten en daarna van ieder der voorkomende dikteklassen een zeker percentage der daartoe behoorende stammen te doen boniteeren. Op welke wijze de keuze der te boniteeren stammen moet gedaan worden, zoodat men den meesten waarborg verkrijgt, dat deze werkelijk een goed gemiddelde van den geheelen opstand vertegenwoordigen zonder dat het werk bovenmatig verzwaard en daardoor niet goed meer uitvoerbaar wordt, dan wel of het geoorloofd is althans voor subvakken met betrekkelijk regelmatigen boschtoestand één voor alle stammen geldende boniteit aan te nemen, zijn vragen waarop de beantwoording nog op meerdere ondervinding moet wachten. Niet alleen de routine van den boniteerder, maar in nog hoogere mate de terreingesteldheid is van invloed op de hoeveelheid werk, die een persoon in bepaalden tijd aan taxatie volgens deze methode kan presteeren, cijfers kunnen daaromtrent nog niet medegedeeld worden. In nagenoeg vlakke niet steenachtige terreinen, waar weinig hinderlijke ondergroei voorkomt, schijnt het zonder bovenmatige kosten zeer wel mogelijk te wezen alle boomen der te taxeeren subvakken te boniteeren, waardoor, gelijk van zelf spreekt, de nauwkeurigheid der uitkomsten verhoogd wordt. Omtrent de boniteitscijfers aan de te waardeeren stammen toe te kennen, behoeft weinig twijfel te bestaan, het is reeds gebleken, dat verschillende boniteerders, kleine elkaar onderling opheffende afwijkingen daargelaten, het daaromtrent steeds eens zijn.

In Noord-Kradenan werd op deze wijze 290 H.A., in West-Soelang 66 H.A., in Grobogan Oendakan 41 H.A. en in Manggar 30 H.A. getaxeerd, terwijl bovendien in Grobogan-Oendakan nog op 268 H.A. omtrekmetingen plaats vonden.

Onderzoek naar houtmassa en bijgroei in de djatibosschen.

De geringe sterkte van het inrichtingspersoneel liet ook dit jaar niet toe veel aan bijgroeionderzoek te verrichten.

De proef in het perk No. 156 (boschdistrict *Blora*) werd voortgezet. Nadat het uitkappen der tot hoogere leeftijdsklassen behoorende stammen was afgeloopen, werd het stamvlak van den overgebleven opstand opnieuw bepaald. Zulks was noodig omdat bij het vellen der zwaardere stammen zelfs bij de grootste voorzichtigheid altijd eenige jonge exemplaren worden meegesleept en dus het werkelijk overgebleven stamvlak niet meer met het oorspronkelijk berekende overeenkomt. Daarna vond in den overgebleven opstand een hoogdunning plaats en zal de verdere ontwikkeling moeten afgewacht worden. De toestand van den overgebleven opstand illustreert duidelijk den schadelijken invloed, die het na de vroegere exploitatie gedurende circa 50 jaar aanhouden van een groot aantal stammen op de ontwikkeling der verjonging heeft uitgeoefend.

Digitized by Google

In proefperk 176 (boschdistrict *Kedewan*) hetwelk op analoge wijze ontstaan en behandeld is, was de toestand nog minder gunstig. Na het uitkappen zijn hier onregelmatig door het geheele proefperk verspreide open plekken ontstaan, waarop thans een opslagcultuur tot stand zal worden gebracht, nadat de minder goed gevormde exemplaren van den overgebleven opstand zijn verwijderd. De goed gevormde thans ongeveer 50 jarige stammen zullen zooveel mogelijk groepsgewijze, soms alleenstaand, als overblijvers worden aangehouden, waarbij dan evenwel periodiek zal worden nagegaan wanneer deze stammen terwille der verjonging moeten worden verwijderd, ten einde te voorkomen, dat in de toekomst wederom een boschtoestand gelijk aan die in dit proefperk vóór den uitkap, wordt geschapen.

In proefperk 177 (eveneens boschdistrict *Kedewan*) met het zelfde doel uitgezet als 156 en 176 was de toestand weer minder ongunstig. De overgebleven ongeveer 50 jarige opstand was redelijk goed gevormd en hoewel van geringe dichtheid kwamen open plekken daartusschen niet voor. Dunning in dezen opstand leek ongewenscht, de verdere ontwikkeling zal moeten worden afgewacht, waarbij gehoopt wordt dat later nog een redelijke sluiting zal intreden.

Ter vervanging van de voor voortzetting van de proef onbruikbaar geworden proefperken 57 en 58 (boschdistrict *Semarang c. a.*) die met hetzelfde doel als de bovenbesprokenene waren uitgezet, werd een nieuw proefperk 57bis opgenomen en werden de daaruit te verwijderen stammen geringd. De toestand van den jongen opstand, waarvan de leeftijd niet nauwkeurig bepaald kan worden, doet weinig van de ontwikkeling daarvan verwachten. Hoewel eerst wanneer de thans geringde stammen zullen zijn verwijderd een beter oordeel daaromtrent zal kunnen worden geveld, gaf zulks toch aanleiding niet tot het uitzetten van een proefperk 58bis in analoog bosch over te gaan.

Het de heropname der perken No. 52 t/m 56 in het boschdistrict *Semarang c. a.* werd begonnen, dit werk kon echter niet worden voltooid.

Gewoon onderhoud vond plaats in de proefperken No. 8, 9, 27, 29, 31, 52, 53, 54, 101, 102, 103, 126, 127, 128, 176, 177 en 228.

Voortgegaan werd met het verzamelen en bewerken van gegevens voor stamtafels. Het aantal nieuw berekende gegevens was echter te gering om tot herzien der reeds bestaande inhoudstabellen over te gaan.

Uitgaven.

Gedurende het verslagjaar werden ten behoeve van de definitieve boschinrichting de volgende kosten besteed.

A. PERSONEEL.

	Bezoldiging	Indemniteit voor reiskosten	Reisdeclaratie's
1 Inspecteur	ƒ 11000	—	ƒ 80
4 Houtvesters	» 18700	—	» 4660
9 Adjunct-houtvesters der 2e kl.	» 16060	ƒ 4950	» 133
11 Opnemers en leerling-opnemers	» 22215	» 6600	» 1475
26 Mantri's opnemer	» 13730	» 2700	—
Schrijvers, oppassers en schrijfloonen	» 2064	—	—
	ƒ 83769	ƒ 14250	ƒ 6348
		ƒ 104367	

B. VERWERKTE FONDSEN.

Instrumenten, teekenbehoeften, schrijfloonen en gedrukten	ƒ 4563
Grensregeling, afbakening, opmeting en kaarteering in de residenties Semarang en Madioen, benevens in het complex Zuid-Randoeblatoeng—Zuid-West-Padangan der residentie Rembang	» 18388
Idem in de residentie Rembang (met uitzondering van opname in Zuid-Randoeblatoeng—Zuid-West-Padangan)	» 10612
Verdere inrichtingswerkzaamheden bedoeld sub 4, 5 en 6 van artikel 16 van het Dienstreglement in het complex Manggar der residentie Semarang.	» 25189
Idem in de residentie Rembang (behalve Zuid-Randoeblatoeng—Zuid-West-Padangan)	» 11401
Idem in het complex Grobogan-Oendakan der residentie Semarang.	» 5392
Idem in het complex Bandjaran der residentie Semarang	» 2036
Opneming van boschperceelen, cultures en dgl. voor het beheer . .	» 690

Digitized by Google

Onderzoek naar houtmassa en bijgroei	*f* 293
Diversen	» 5386
	f 83950

In vergelijking met de beide voorgaande jaren waren de uitgaven:

	1903	1904	1905
Personeel	*f* 89401	*f* 97025	*f* 104367
Verwerkte fondsen	» 89227	» 70860	» 83950
	f 178628	*f* 167885	*f* 188317

Dat de uitgaven voor personeel hooger waren dan in 1904, wordt veroorzaakt doordat tijdens ontstentenis van den Inspecteur één houtvester meer bij de boschinrichting geplaatst werd en verder door het toekennen van een aantal periodieke tractementsverhoogingen, niet door werkelijke vermeerdering der personeelsterkte.

III. BUITENBEZITTINGEN.

Evenals in 1904 moest het boschbeheer op de Buitenbezittingen aan het Bestuur worden overgelaten.

Volgens het gewestelijk verslag wordt in de residentie *Palembang* op aansporing van het bestuur meer en meer werk gemaakt van een rationeelere werkwijze bij de inzameling der boschproducten, terwijl van het meest op den voorgrond tredende gewas, de rotan, in verscheidene streken belangrijke hoeveelheden zijn aangeplant.

Uitgevoerd werden:

Getah-pertjah	184.900 K.G.
Kaoetsjoek	390.300 »
Gom-Damar	606.700 »
» kopal	130.500 »
Laka-hout	10.900 »
Koelit-bako	1.357.000 »
Rotan	18.859.200 »

De zeer belangrijke toename van den uitvoer, in 't bijzonder van getah, damar en rotan, is een gevolg van minder goeden rijstoogst.

In de *Lampongs* werd om deze reden eveneens meer werk gemaakt van de inzameling van boschproducten.

Ook hier wordt rotan aangeplant, evenals karet.

In sommige streken zijn in deze residentie bepalingen gemaakt op het branden van ladangs, ten einde te voorkomen, dat daarbij de aangrenzende bosschen beschadigd worden.

In de residentie *Benkoelen* treft men nog veel zwaar bosch aan, maar vooral langs de kuststreken heeft dit toch tengevolge van den ladangbouw plaats gemaakt voor jong hout. Op de eilandengroep *Enggano* komen, evenals in de bergstreken van dit gewest, nog vele goede houtsoorten voor, als: merbaoe, bitangoer, kasei, bajoer, balam, medang, ketapang en gadis. Langs het strand komt veel bako voor, die een uitmuntende brandstof levert, en in vele streken de niboengpalm, waarvan de stam voor palen, en, tot latten gespleten, voor vloeren wordt gebruikt. De afdeeling *Benkoelen en Ommelanden* is het minst boschrijk. Gebrek aan goed timmerhout doet zich daar merkbaar gevoelen. Onder de ingezamelde boschproducten zijn rotan-sego en rotan-asap de voornaamste. Met den aanplant van karet en getah-pertjah werd voortgegaan.

De prijzen der voornaamste boschproducten waren:

Witte damar	*f* 18	à	*f* 28	per	picol
Gom-damar (hars.)	» 8	»	» 15	»	»
Getah-pertjah	» 60	»	» 160	»	»
Getah-balam	» 30	»	» 80	»	»
Kaoetsjoek (van boom)	» 75	»	» 220	»	»
» (» liaan)	» 60	»	» 115	»	»
Was	» 40	»	» 60	»	»
Rotan-sego	» 10	»	» 15	»	»
Bindrotan	» 5	»	» 6	»	»

De uitvoer der voornaamste boschproducten bedroeg:

Rotan	893.000 K.G.
Damar	347.000 »
Kaoetsjoek	31.000 »
Getah	22.000 »

Digitized by Google

In *Tapanoeli* bestaat geen toezicht op de ontginningen, doch zullen de kamferbosschen daarvan worden uitgezonderd. Bij politiekeur zal het vellen en transporteeren van kamferhout worden verboden, evenals het vervoer van kamfer.

In *Atjeh en Onderhoorigheden* zijn de bosschen met goed timmerhout tot de bergen beperkt, als gevolg van roofbouw. Aan de noordkust wordt zelfs als gevolg van het steeds moeilijker wordend vervoer van het hout veel van het betere timmerhout uit de Straits ingevoerd. Eene gewestelijke keur, die het moedwillig in brand steken van alang-alang velden verbiedt, zal eerstdaags worden afgekondigd.

De goede houtsoorten zijn hier tengger, damar-laoet, giam, meranti, merbaoe, resah, seumanto en madang-ara. Vooral laatstgenoemde soort wordt veel voor prauwen gebezigd. In de kustmoerassen is veel bako-bako-hout van de volgende soorten: tengger, langgade, niri, bangka enz. Laatstgenoemde soort wordt gebruikt voor stijlen van huizen en tabaksschuren in *Deli*. Eene verordening werd vastgesteld, waarbij iederen kapper de verplichting wordt opgelegd om in plaats van elken te kappen boom eenige levenskrachtige boompjes aan te planten. Djatiboomen, afkomstig van vroegeren aanplant, vindt men in *Groot-Atjeh* in het gebergte. Een dezer aanplantingen wordt door een houthandelaar geëxploiteerd. Verschillende concessies voor houtaankap werden verleend. Door de Deli-Atjeh handelmaatschappij werd voor *f* 40323 aan bako-hout en *f* 9198 aan ataps uitgevoerd, terwijl de houtaankap om de *Sinabangbaai* (eiland *Simeuloe*) verscheepte 1247 M³ hout, tegen 1252 M³ in 1903 en 477 M³ in 1902. De uitvoer van getah en kaoetsjoek nam toe en bedroeg

in 1902.	258.000	K.G.
» 1903.	118.000	»
» 1904.	36.000	»
» 1905.	46.000	»

Het winnen van de getah geschiedt gewoonlijk nog door de boomen om te hakken. Rotan vormde een belangrijk uitvoer-artikel.

In de residentie *Oostkust van Sumatra* bedroeg de uitvoer der voornaamste boschproducten:

Rotan.	1.362.200	K.G.
Getah-pertjah	22.100	»
Andere getah.	134.400	»
Damar	3.700	»
Kaoetsjoek.	263.200	»
Drakenbloed	51.500	»
Koelit bako en tengar	4.143.900	»
Was	26.500	»

De uitvoer van getah en looibast verdubbelde. Groote uitbreiding wordt gegeven aan de aanplant van Ficus elastica, hier ramboeng geheeten. Ook inlanders, doch vooral europeesche ondernemers, interesseeren zich sterk voor dezen boom. In het bijzonder wordt op de koffieondernemingen in *Serdang* de koffiecultuur verlaten voor den aanplant van ramboeng. Behalve deze wordt ook veel Hevea brasiliensis gecultiveerd. In *Simeloengoen* heeft de Bataksche bevolking veel ramboeng aangeplant, die haar groot voordeel aanbrengt.

In de afdeeling *Bengkalis* van deze residentie was een europeesche houtaankaponderneming in werking, die plm. 3200 M³ hout afvoerde, en $ 1000 cijns aan den Sultan van *Siak* betaalde. Het aantal chineesche houtaankapondernemingen aldaar, de panglongs, nam toe. Het aantal balkenkapperijen bedroeg 74, dat der plankenzagerijen 17 en dat der houtskoolbranderijen 36, tegen 49, 27, en 37 in het vorig jaar. Voorts waren er 41 brandhoutkapperijen en 7 sagowasscherijen. Het aantal werklieden was 3305 tegen 2268; aan cijns werd geind *f* 55730 tegen *f* 51075 in 1904.

In de residentie *Riouw en Onderhoorigheden* komen twee ondernemingen voor waar para-rubber wordt aangeplant, die evenwel nog geen product levert. Van *Indragiri* was de uitvoer van getah 162.500 K.G. tegen 93.900 K.G. in 1904 en 57.500 K.G. in 1903. Men klaagt echter algemeen, dat het aantal getah-boomen in de laatste jaren zeer vermindert. Men hakt ook hier de boomen om, zonder voor bijplanting zorg te dragen. De te *Singapore* gevestigde Nederlandsche-Getah-Pertjah-Maatschappij staakte het inzamelen van getahbladeren in dit gewest. Hier en daar is men in de afdeeling *Lingga* begonnen met aanplant van getah-pertjah, naar aanleiding van de door genoemde Maatschappij uitgeloofde premie van $ 5 per 1000 aangeplante boompjes.

In *Indragiri* wordt de rotan-segah meer en meer in de nabijheid der kampongs aangeplant en begint men langzamerhand van den aanplant te oogsten. De uitvoer

Digitized by Google

van rotan uit *Indragiri* was 508.200 K.G. tegen 956.700 K.G. in 1904. Een groot deel van de rotan was afkomstig van de Kwantanlanden, en was door de sluiting van deze streken in 1905 de uitvoer belangrijk minder. De uitvoer van damar bedroeg 6700 K.G. en van was 4900 K. G. Aan Nipa-bladeren werd ter waarde van *f* 20460 uitgevoerd. Goede houtsoorten vindt men in enkele gedeelten van *Indragiri, Karimon, Lingga* en op eenige eilanden van den *Poelau-Toedjoc*-archipel. Aldaar bestaan belangrijke chineesche houtaankappen. De concessies aan europeanen werden ingetrokken, wegens niet betaling van den cijns. De voornaamste houtsoorten en hunne plaatselijke waarde zijn.

Balau Tempinis Krandji Merbaoe	à $ 12.— per ton.
Resah Daroe-daroe Tembesoe Seloemar	à $ 9.— per ton.
Kapoer Meranti Seraja	à $ 8.— per ton.

De inhoud van een ton is 1.418 M³. Bast van bako wordt naar *Singapore* uitgevoerd als looistof; houtskool, ook voor uitvoer, wordt allerwege gebrand door chineezen.

In de residentie *Banka* hield men streng de hand aan de bepalingen, die aldaar ten opzichte van de aankappen krachtens vergunning zijn in het leven geroepen. Thans wordt ook voor njiri-hout retributie gevorderd. Gedurende 1905 werd totaal *f* 3671 aan retributie geïnd, tegen *f* 1487 in 1904. De uitvoer aan honig bedroeg 4500 K.G., aan was 3800 K.G., aan gom-damar 40900 K.G., aan kaoetsjoek 1460 K.G. en aan garoehout 69 K.G.

In de *Westerafdeeling van Borneo* geschiedt het kappen der boomen en inzamelen der boschproducten door de bevolking op onoordeelkundige wijze, zonder dat daarin nog verandering kan worden gebracht. De uitvoer van de verschillende producten was:

Getah.	4.747.000	K.G.
Gom-kopal.	496.000	»
Gom-damar.	956.000	»
Kaoetsjoek.	220.000	»
Rotan.	2.836.000	»
Was.	6.200	»
Garoe-hout.	3.500	»
Laka-hout.	39.200	»

In sommige streken worden tuinen van getah, rotan en tengkawang aangelegd Houtaankapondernemingen waren niet in werking. De exploitatie van de in het vorig verslag bedoelde fabriek tot bereiding van looizuur uit bako- en tenga-bast op het eiland *Telok-ajer* (landschap *Koeboe*) leverde zeer bevredigende uitkomsten. Naar het buitenland werd een hoeveelheid »cutch" (de naam van het product) uitgevoerd ter waarde van *f* 240.000. Twee kleine stoombarkassen zijn in dienst der onderneming. De cijns bedraagt *f* 1.— per maand voor iederen gebezigden werkman. In 1905 heeft dit totaal *f* 2832 bedragen.

In de residentie *Zuider-en Oosterafdeeling van Borneo* tracht men het onoordeelkundig oogsten der boschproducten tegen te gaan, terwijl bijplanting wordt aangemoedigd. De vraag naar rotan en getah neemt steeds toe, en de inzameling levert voor een groot deel der bevolking een goed middel van bestaan op. De uitvoer van getah-pantoeng (een inferieure soort) steeg enorm. De uitvoer van getah-bladeren daalde zeer, daar de waarde daarvan te laag is. De groote vraag naar rotan had ten gevolge, dat de bestaande aanplantingen bijna overal werden uitgebreid. De uitvoer van de voornaamste boschproducten beliep voor *Bandjermasin*:

Rotan.	2.522.500	K.G.	
Getah.	2.811.200	»	(tegen 1.048.500 K.G. in 1904 en 152.800 K.G. in 1903.).
Was	32,300	»	

Digitized by Google

Gom-damar.	33.400	K.G.	
Garoe-hout.	4.900	»	
Kaoetsjoek.	233.700	»	(tegen 172.400 K.G. in 1904).
Koelit-tengar.	131.100	»	

Uit de afdeeling *Koetei* werd geëxporteerd:

Rotan.	3.456.500	K.G.	
Getah-pertjah	47.000	»	
Andere getah.	87.000	»	
Was.	17.000	»	
Kaoetsjoek	88.000	»	

Van de afdeeling *Sampit* was de uitvoer:

Rotan.	718.000	K.G.	
Getah.	1.575.000	»	(tegen 238.000 K.G. in 1904).
Sirappen.	38.800	stuks.	

Betreffende het *Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden* kan worden meegedeeld, dat de uitvoer uit *Makassar* o.a. bedroeg:

Gom-damar. . . .	776.800	K.G.	ter waarde van:	*f*	150.350
Gom-kopal	2.368.300	»		»	670.750
Sandelhout	198.000	»		»	41.050
Ebbenhout	102.100	»		»	23.350
Rotan.	4.971.900	»		»	486.850
Was	84.400	»		»	87.400

Voor een deel zijn deze producten evenwel niet van *Celebes* afkomstig, doch ingevoerd van andere eilanden.

In de residentie *Menado* zijn de belangrijke houtsoorten: ebbenhout en ijzerhout, verder kajoe-nani en latoö, die geschikt zijn voor bouwwerken onder water, kajoe-polopi en kajoe-nantoek, waarvan aan de noordkust prauwen worden gemaakt, kajoe-ting, posiposi, kariskis, bintangoen en tjempaka-oetan, die deugdelijk timmerhout leveren, de laatste meer bijzonder voor binnenwerk. Ebbenhout wordt ook gebruikt tot het vervaardigen van meubels, waartoe mede het kajoe-linggowa en kajoe-lasi gezocht zijn. De voornaamste boschproducten zijn damar, rotan en bijenwas. In de beide eerste artikelen wordt een belangrijke uitvoerhandel gedreven. Ook ebbenhout wordt, hoewel minder dan vroeger, toch nog in aanzienlijke hoeveelheden uitgevoerd. De bevolking wordt aangespoord tot bijplanting van nuttige houtsoorten.

In de residentie *Amboina* wordt in de houtbehoefte van de afdeelingen *Amboina*, *Saparoea* en *Banda* voorzien, door aanvoer van het eiland *Ceram*. Goede timmerhoutsoorten zijn siki, linggoa en ijzerhout. De fabricatie van kajoe-poetih-olie was alleen bevredigend op het eiland *Boeroe*.

Uit *Ternate* werd aan gom-damar en gom-kopal 2.294.000 K.G. uitgevoerd. In *Noord-Halmaheira* was men gedurende het verslagjaar bezig met aankap en uitvoer van ebbenhout, hoewel eerst in de tweede helft van het verslagjaar werd aangevangen, was de productie zoo groot, dat reeds 620.000 K.G. via *Menado* voor *Hongkong* en *Sjanghai* werd uitgevoerd.

In de residentie *Bali en Lombok* wordt van bestuurswege zooveel mogelijk zorg gedragen voor de instandhouding der wouden op de berghellingen in het belang van de irrigatie, terwijl er wordt gewaakt tegen het roekeloos exploiteeren der kaneelboomen in de bosschen op *Oost-Lombok*.

IV PERSONEEL EN MEDEDEELINGEN VAN ALGEMEENEN AARD.

Personeel.

Aan den Inspecteur, Chef der Inrichtingsbrigade, N. J. KOLLEWIJN moest, ingaande met 1 Juni van het verslagjaar, wegens ziekte binnenlandsch verlof en aan het eind van het verslagjaar om gelijke reden eervol ontslag uit zijne betrekking worden verleend.

Aan den Inspecteur E. VAN DE ROEMER werd op zijn verzoek, met ingang van 5 Mei, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend, terwijl de Houtvester E. TOBI tot Inspecteur werd bevorderd.

Ondergeteekende heeft intusschen reeds herhaaldelijk betoogd, dat het onmogelijk is om de van jaar tot jaar in omvang en belangrijkheid zoozeer toenemende werkzaamheden voldoende te leiden en te controleeren, wanneer de Hoofdinspecteur niet de beschikking heeft over vier Inspecteurs. De ervaring gedurende het verslag-

Digitized by Google

jaar heeft hem in dit opzicht nog in zijne overtuiging versterkt, zoodat het niet weinig is te betreuren, dat zijne, de aanstelling van nog een vierden Inspecteur, beoogende voorstellen geen genade hebben kunnen vinden in de oogen van het Opperbestuur.

Omtrent de getalsterkte van het aan het einde van 1905 in actieven dienst zijnde personeel diene het volgende.

In functie waren 1 hoofdinspecteur, chef van den dienst, 2 inspecteurs, beide belast met de contrôle op het beheer, (de derde inspecteur was nonactief), 31 houtvesters, waarvan 1 belast was met de contrôle op het beheer in West-Java 1 tijdelijk met de leiding der inrichtingswerkzaamheden, 1 toegevoegd aan een ouder collega, 3 waaronder één waarnemend houtvester geplaatst waren bij de inrichting en 25 belast met het beheer over boschdistricten, 4 aspirant-houtvesters, 7 adjunct-houtvesters der 1e klasse, 19 adjunct-houtvesters der 2e klasse, van wie 7 waren geplaatst bij de inrichting en 12 bij het beheer, al welke titularissen door den Gouverneur-Generaal zijn benoemd.

Van het door den Directeur van Landbouw aangesteld personeel waren in actieven dienst 65 opzieners en 24 leerling-opzieners (waaronder 4 inlandsche), allen bij het beheer; verder bij de inrichting 11 opnemers en 24 mantri's opnemer.

Het boschpolitiepersoneel, dat door de betrokken Hoofden van gewestelijk bestuur wordt aangesteld, bestond uit 218 mantri's-politie en 349 boschwachters. Deze sterkte is niet alleen naar de meening van ondergeteekende, maar ook naar die van de Hoofden van Gewestelijk Bestuur, aan wier voorstellen tot vermeerdering van personeel geen gevolg kan worden gegeven, beslist te gering. Er zijn dan ook reeds op de bijdrage tot de jaarlijksche begrooting gelden ter bestrijding van de uitgaven voor een onmisbare uitbreiding gebracht, zonder dat die evenwel op de Koloniale begrooting zijn overgenomen. Hoe men zich een geregeld boschbedrijf kan denken zonder voldoende bewaking, is ondergeteekende een raadsel.

Met verlof in Europa vertoefden 4 houtvesters, 1 aspirant-houtvester, 1 adjunct-houtvester der 2e klasse en 1 opziener. Buitendien was 1 houtvester gedetacheerd in *Suriname*. Hij wordt voortaan à la suite van zijn corps gevoerd, evenals de daar geplaatste adjunct-houtvester der 1e klasse. 1 leerling-opziener was op wachtgeld.

De sterkte van het personeel aan het einde van het verslagjaar verschilde alzoo niet belangrijk van die op datzelfde tijdstip van het vorig jaar.

De gezondheidstoestand van het personeel was in het afgeloopen jaar bevredigend. Buitenlandsche verloven wegens ziekte kwamen niet voor, en de binnenlandsche verloven waren niet bijzonder talrijk. Onder het europeesche personeel was één sterfgeval te betreuren. De opziener H. VIJZELAAR overleed gedurende zijn ziekteverlof te *Blitar*.

Omtrent ijver en belangstelling van het personeel kon, behoudens enkele uitzonderingen, over het algemeen niet worden geklaagd. Daarentegen laat de geschiktheid van het niet technisch opgeleide personeel, bepaaldelijk de opzieners, voor de door hen bekleede betrekkingen bij de meesten nog altijd zeer veel te wenschen over. Het is dan ook een bepaalde leemte, dat tot dusver elke gelegenheid tot opleiding van opziener bij het boschwezen ontbreekt, en het ware te wenschen, dat daarin verandering werd gebracht.

De thans in dienst zijnde vier inlandsche leerling-opzieners waren vroeger mantri-politie bij het boschwezen, en hadden zich in deze laatste betrekking door bijzondere vertrouwbaarheid flinkheid en bekwaamheid, onderscheiden. Hoe zij in hunnen nieuwen werkkring zullen voldoen, moet worden afgewacht.

Mededeelingen van algemeenen aard.

Bij ordonnantie van 11 Januari 1905 (Staatsblad No. 40) werd art. 3 van het boschreglement in dier voege gewijzigd, dat de in stand te houden wildhoutbosschen niet meer bij algemeene verordening zullen worden aangewezen, doch bij besluit van den Gouverneur-Generaal.

Tevens werd door aanvulling van art. 10 alinea 6, de Directeur van Landbouw bevoegd verklaard, om machtiging te verleenen om de bosschen in eigen beheer te zuiveren van doodstaand en omverliggend hout, wanneer de daarvan aanwezige hoeveelheid niet groot genoeg is om met voordeel van de tusschenkomst van een ondernemer gebruik te maken of om andere redenen 's Lands belang noopt van die tusschenkomst af te zien.

De 2e en 3e alinea van art. 17 werd in dien zin gewijzigd, dat ter constateering van het areaal der niet ingerichte wildhoutbosschen slechts dan van de bestaande topographische en kadastrale kaarten wordt gebruik gemaakt, als zij nog niet zijn afgebakend, en dat de Gouverneur-Generaal de wijze regelt, waarop de grensregelingen van de in stand te houden wildhoutbosschen worden tot stand gebracht.

Digitized by Google

Bij ordonnantie van denzelfden datum (Staatsblad No. 41) werd art. 1 der ordonnantie van 2 Juni 1890 (Staatsblad No. 115), houdende aanwijzing van de in stand te houden wildhoutbosschen, ingetrokken.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 11 Januari 1905 No. 25 (Staatsblad No. 42) werden de in stand te houden wildhoutbosschen opnieuw aangewezen, met bepaling, dat door den Directeur van Landbouw de grenzen nader definitief worden vastgesteld.

Bij Koninklijk besluit van 20 April 1905 (Staatsblad No. 357) werden bijzondere voorwaarden vastgesteld voor de benoembaarheid tot technisch ambtenaar in den rang van aspirant-houtvester, houtvester en hoogere rangen bij het boschwezen in Nederlandsch-Indië, en regelen vastgesteld betreffende de uitzending van zoodanig personeel uit Nederland.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 17 Juni 1905 No. 36 (Staatsblad No. 341) werden de bezoldigingen en de reisindemniteit van inlandsche adjunct-houtvesters, inlandsche opnemers en leerling-opnemers, en inlandsche opzieners en leerling-opzieners geregeld, en tevens de regelen voor hunne bevordering vastgesteld en aan den Directeur van Landbouw de bevoegdheid verleend om binnen de grenzen der begrooting, het inlandsch boschpersoneel boven den rang van mantri-politie te benoemen en te werk te stellen.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 21 October 1905 No. 29 (Staatsblad No. 529) werden de regelen betreffende de bevordering van het personeel bij den dienst van het boschwezen gewijzigd.

Bij Gouvernementsbesluit van 27 Augustus 1904 No. 35 (Bijblad op het Ind. Staatsblad No. 6075) werd in de gewesten der Buitenbezittingen (met uitzondering van *Bali en Lombok* en *Zuid- Nieuw- Guinea*) aan de betrokken Hoofden van gewestelijk bestuur machtiging verleend:

I. tot uitgifte van concessiën tot boschexploitatie in het rechtstreeks bestuurd gebied en in die zelfbesturende landschappen, waar het recht tot het verleenen van zoodanige concessiën bij het Gouvernement berust;

II. tot de goedkeuring van concessiën, als sub I bedoeld, door Inlandsche zelfbesturen verleend voor binnen hunne landschappen gelegen terreinen.

Bij Gouvernementsbesluit van 11 Januari 1905 No. 26 (Bijblad op het Ind. Staatsblad No. 6160) werden voorschriften vastgesteld betreffende de wijze waarop de definitieve grensregelingen van de niet-ingerichte wildhoutbosschen en van de daarbij behoorende of daaraan toe te voegen terreinen op *Java en Madoera* behooren te worden tot stand gebracht.

Bij Gouvernementsbesluit van 4 Maart 1905 No. 34 (Bijblad op het Ind Staatsblad No. 6183) werd aan de hoofden van Gewestelijk-Bestuur de bevoegdheid verleend om tot het Staatsdomein behoorende gronden voor verschillende doeleinden in bruikleen af te staan, (als houtstapelplaatsen, en als dienstgrond voor het inlandsch personeel belast met de bewaking der bosschen).

Bij Gouvernementsbesluit van 16 Maart 1905 No. 6 (Bijblad op het Ind. Staatsblad No. 6189) werd bepaald, dat hout en houtskool, verkregen door zuivering in eigen beheer der bosschen, door de boschbeheerders, telkens na verkregen toestemming van den Hoofdinspecteur ondershands kunnen worden verkocht.

Bij Gouvernementsbesluit van 11 Juli 1905 No. 51 (Bijblad op het Ind. Staatsblad No. 6268) werd hetzelfde bepaald ten aanzien van hout en houtskool verkregen door exploitatie in eigen beheer van gedevasteerd bosch.

Bij Gouvernementsbesluit van 22 Maart 1905 No. 17 (Bijblad op het Ind. Staatsblad No. 6210) werd bepaald, dat ook zaailingen en marcotten van kaoetsjoek-leverende gewassen op dezelfde wijze ondershands kunnen worden verkocht tegen een prijs van ten minste 50 % en ten hoogste 100 % boven de kostenwaarde.

Bij Gouvernementsbesluit van 4 Juli 1905 No. 11 (Bijblad op het Ind. Staatsblad No. 6265) werden de voorschriften voor grensregeling der voorloopig ingerichte djatibosschen en de daarbij behoorende of daaraan toe te voegen terreinen op Java en Madoera gewijzigd en aangevuld.

V. GELDELIJKE UITKOMSTEN.

Dit jaar overtroffen de geldelijke uitkomsten de raming aanzienlijk. Zonder inbegrip van de tariefswaarde van het op last voor het Departement van Binnenlandsch-Bestuur gekapte hout bedroeg het totaal der baten ƒ 3.761.758.— tegen eene raming

Digitized by Google

van ƒ 3.094.000.— en het saldo ƒ 1.762.201.— tegen ƒ 1.323.000.—. De uitgaven waren ƒ 1.999.557.— en waren geraamd op ƒ 1.771.000.—. Zoowel de inkomsten uit de exploitatie door tusschenkomst van aannemers, als die uit exploitatie in eigen beheer, overtroffen de verwachting. De gunstige toestand van den houthandel is daarvan de oorzaak, naast uitbreiding van laatstgenoemden exploitatievorm. In verband daarmede stegen de uitgaven voor exploitatie in eigen beheer, en dit is de voornaamste reden, dat de raming der uitgaven werd overschreden.

In vergelijking met die van 1904 zijn de resultaten van het verslagjaar zeer gunstig. De belangrijke inkomsten stegen alle aanzienlijk. Tegenover den achteruitgang van de opbrengst in openbare veiling van uitdunningsmateriaal staat eene evenredige vermeerdering van het aandeel der dunningsopbrengsten in het bedrag van onderhandsche verkoopingen.

Aan pacht van in exploitatie afgestane perceelen werd ontvangen ƒ 952.236.—, aan retributie van exploitatie- en zuiveringsperceelen was verschuldigd ƒ 1.540.512.—, te zamen ƒ 2.492.748.— tegen ƒ 2.216.049.— in 1904.

De stijging der opbrengsten van het openbaar of ondershands verkocht hout en houtkool was nog sterker. Van ƒ 589.483 in 1904 kwamen zij op ƒ 990.983 in 1905.

Met inbegrip van de tariefswaarde van het ten behoeve van diverse onder het Departement van Binnenlandsch-Bestuur ressorteerende, benevens desawerken, gekapte hout ad ƒ 164.687 (tegen ƒ 176.479 in 1904) waren de bruto-ontvangsten ƒ 3.926.445 tegen ƒ 3.212.174 in 1904.

De uitgaven waren eveneens hooger dan die van het vorig jaar. In het geheel bedroegen zij ƒ 1.999.557 tegen ƒ 1.772.956 in 1904. De cultuurkosten stegen van ƒ 380.934 tot ƒ 417.529 en die voor exploitatie in eigen beheer van ƒ 360.929 tot ƒ 513.972. De meerdere uitgaven voor deze exploitatie zijn veroorzaakt door de veel grootere hoeveelheid hout, die gekapt werd, zooals onder »exploitatie" uitvoerig is uiteengezet. Zij worden ruimschoots opgewogen door de stijging van vier ton van de opbrengst van het verkochte hout.

Het voordeelig saldo bedroeg met inbegrip van bovengenoemde tariefswaarde ƒ 1.926.888 tegen ƒ 1.439.218 in 1904. Zonder deze tariefswaarde worden die cijfers ƒ 1.762.201 tegen ƒ 1.262.739. Dit saldo is het hoogste, dat tot dusver werd bereikt Voor meer gedetailleerde gegevens over de finantieele resultaten over 1905 zie men de bijlagen J en K.

Ten einde een blik te geven op de ontwikkeling van den dienst van het boschwezen in de afgeloopen tien jaar, mogen de volgende cijfers een plaats vinden met behulp waarvan ook de bij het verslag gevoegde grafische voorstellingen zijn vervaardigd.

JAREN.	UITGESTREKTHEID IN HECTAREN.			
	Beplant met djati (inclusief kaoetsjoek en wildhout binnen de djatibosschen.)	Beplant met kaoetsjoek leverende boomen.	Uitgedund.	Opgemeten door de inrichtingsbrigade.
1896.	3575	nihil.	geringe uitgestrektheid, niet nauwkeurig bekend.	—
7.	3820	»		niet berekend.
8.	4095	»		»
9.	3851	»		»
1900.	4412	16	4834	25229
1.	4850	280	6453	26095
2.	6007	932	10089	28960
3.	6319	1168	8821	40798
4.	7343	1269	11442	30452
1905.	nog niet nauwkeurig bekend	1784	11614	42252

Digitized by Google

JAREN.	DJATI-TIMMERHOUT IN M³. EXCLUSIEF HET DUNSEL.				
	Verkregen door geregelde exploitatie.		Verkregen door ongeregelde exploitatie.	Totaal.	Uitgevoerd naar plaatsen buiten Nederlandsch-Indië.
	door tusschenkomst van aannemers.	in eigen beheer.			
1896 . . .	132184	—	7967	140151	niet voldoende nauwkeurig bekend.
7 . . .	126905	2218	6780	135903	
8 . . .	129988	6163	3802	139953	
9 . . .	133189	4100	8897	146186	»
1900 . . .	114624	3018	6525	124167	»
1 . . .	134756	5151	9998	149905	»
2 . . .	152352	7906	11610	171868	»
3 . . .	96011	10177	11613	117801	28071
4 . . .	150553	20587	8604	179744	31178
1905 . . .	168122	36379	8537	213038	60826

DJATI-BRANDHOUT IN S.M³. [1]) EXCLUSIEF HET DUNSEL.

1896 . . .	279722	—	991	280713	nihil.
7 . . .	327932	1818	45	329795	»
8 . . .	240914	5314	67	246295	»
9 . . .	295011	9292	1716	306019	»
1900 . . .	303384	10074	5000	318458	»
1 . . .	389934	7547	8398	405879	»
2 . . .	365150	15498	503	381151	»
3 . . .	324050	29828	1565	355443	»
4 . . .	437169	73937	2070	513176	»
1905 . . .	436207	135076	1696	572979	»

JAREN.	INKOMSTEN IN GULDENS.					
	Uit perceelen, die door aannemers worden geëxploiteerd.	door verkoop van hout en houtskool uit exploitatie in eigen beheer. [2]).	geregulariseerde waarde van hout voor Dept. B.O.W. en Oorlog.	Door verkoop van kaoetsjoek.	Andere inkomsten.	Totaal.
1896 . .	1573940	81257	45023	nihil.	137139	1837359
7 . .	1589813	96383	37738	»	158277	1882211
8 . .	1517299	179553	49475	»	119965	1866292
9 . .	1587689	257453	57047	»	279474	2181663
1900 . .	1563179	194344	16593	»	225959	2000075
1 . .	1892167	245949	27005	»	208326	2373447
2 . .	2197705	259265	44673	»	398931	2900574
3 . .	1720616	379503	23627	570	297197	2421513
4 . .	2216049	589483	29766	3109	373767	3212174
1905 . .	2492748	990983	48130	3936	390648	3926445

1). In de grafische voorstelling is het brandhout opgegeven in M³; 0.60 M³ = 1 S.M³.

(2) Over de jaren 1896 t/m 1900 is in deze bedragen ook begrepen de geringe opbrengst van het door de politie aangehaalde en openbaar verkochte hout. Opbrengst van andere boschproducten dan hout en houtskolen is evenwel onder deze getallen niet begrepen.

Digitized by Google

UITGAVEN IN GULDENS.

JAREN.	Cultures.	Inrichting.	Exploitatie in eigen beheer.	Personeel.	Andere uitgaven.	Totaal.
1896 . .	243247	139775	63655	383379	1180	831236
7 . .	251238	113952	42663	427840	7358	843051
8 . .	281267	107572	87218	491720	9904	977681
9 . .	233283	128795	105383	529884	9970	1007315
1900 . .	215637	144958	121520	568171	7789	1058075
1 . .	228126	173947	189854	612139	12500	1216566
2 . .	237696	190264	180047	647113	9607	1264727
3 . .	285230	251082	171793	707547	12003	1427655
4 . .	380934	258480	360929	760220	12393	1772956
1905 . .	417529	256021	513972	798006	14029	1999557

JAREN.	SALDO IN GULDENS.	
	Inclusief tariefswaarde	Exclusief tariefswaarde
	van het hout ten behoeve van het Departement van Binnenlandsch-Bestuur.	
1896.	1006123	914393
7.	1039160	941065
8.	888611	827839
9.	1174348	1004550
1900.	942000	836117
1.	1156881	1057315
2.	1635847	1458706
3.	993858	855944
4.	1439218	1262739
1905.	1926888	1762201

Buitenzorg, October 1906.

De Hoofdinspecteur
Chef van den Dienst van het Boschwezen,
A. E. J. BRUINSMA.

Digitized by Google

Digitized by Google

Grafische voorstelling der jaarlijks in cultuur gebrachte en uitgedunde uitgestrektheden

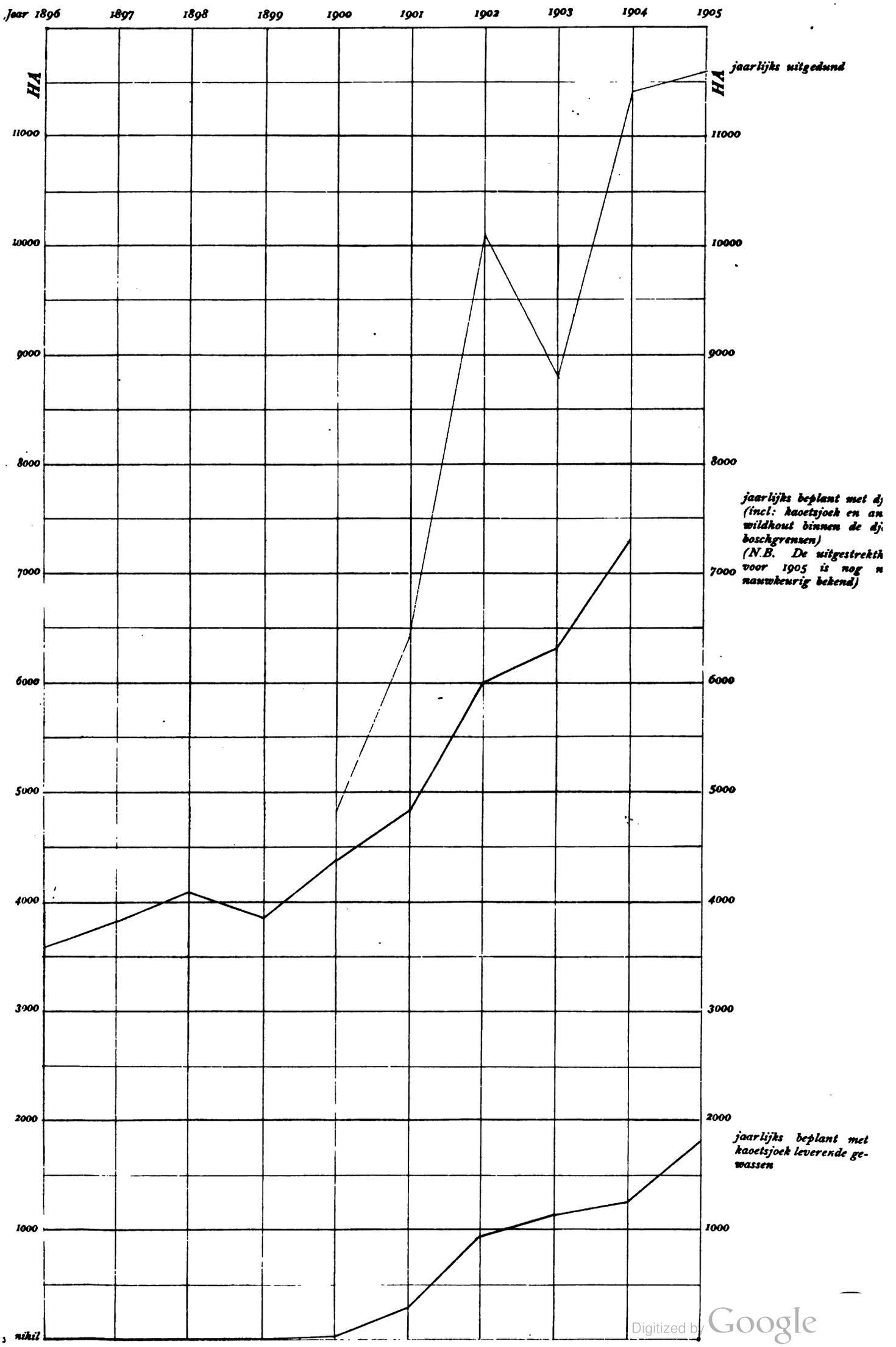

Digitized by Google

Grafische voorstelling der jaarlijks gekapte hoeveelheid djatihout (excl. het dunsel)

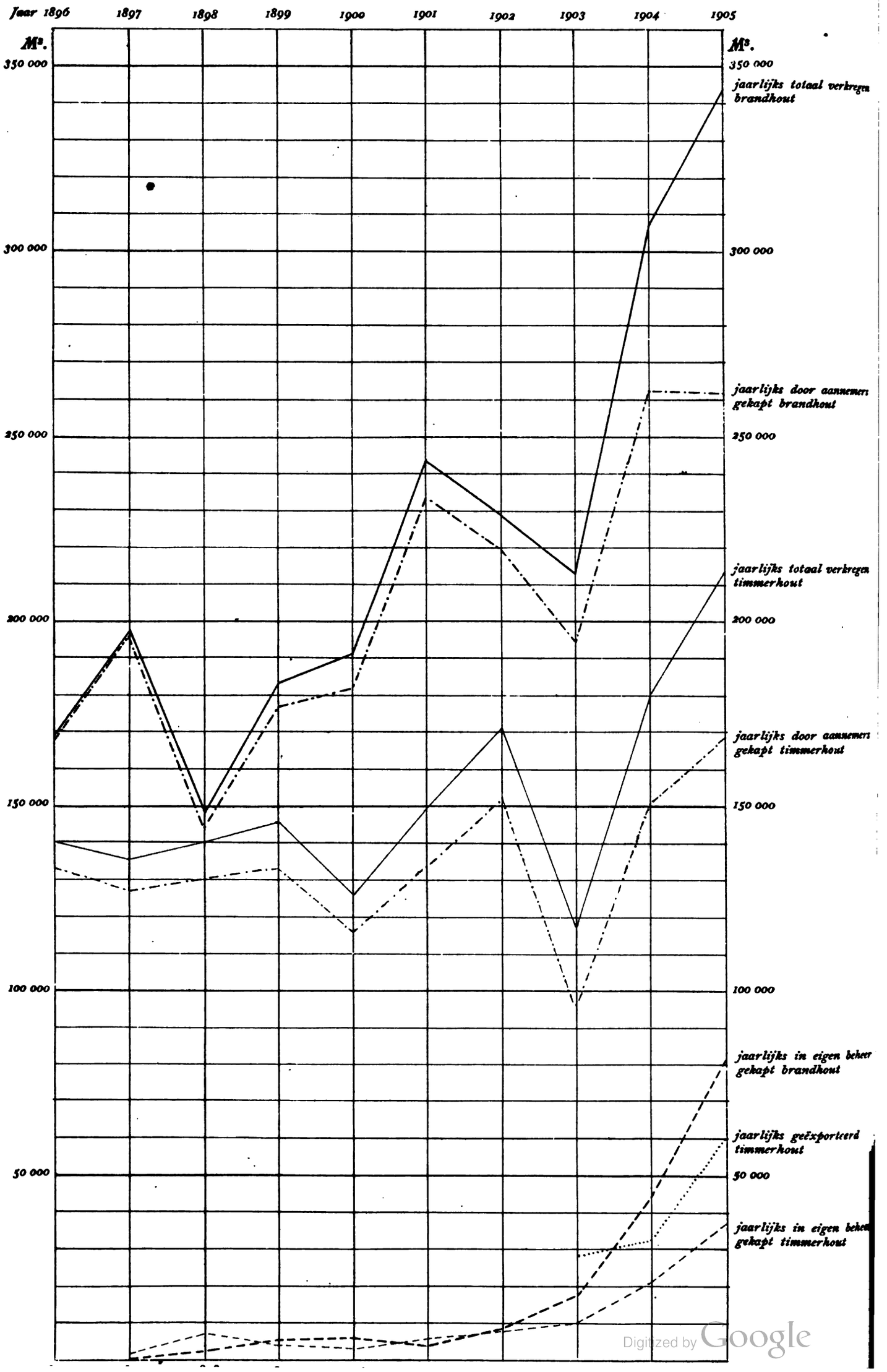

Digitized by Google

Grafische voorstelling der jaarlijksche financiëele resultaten

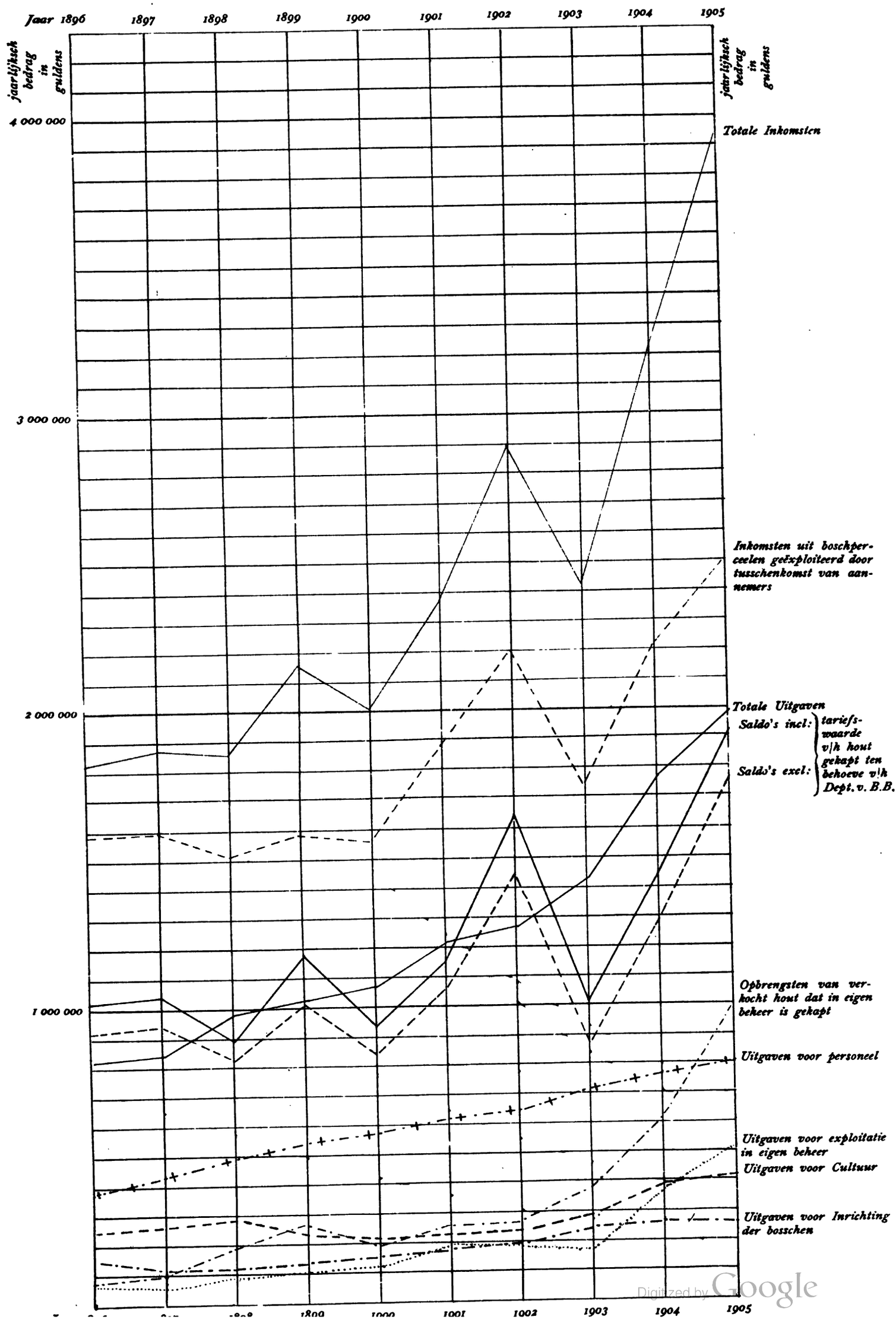

Digitized by Google

Digitized by Google

BIJLAGE A.

Uitgestrektheid der djatibosschen.

BOSCHDISTRICTEN EN HOUTVESTERIJEN.	Oppervlakte in H.A. op ultimo van het verslagjaar						
	Der natuurlijke djatibosschen inclusief de geheele of gedeeltelijke gedevasteerde terreinen.	der herbosschingen.					
		Vóór 1865.	Van ultimo 1865 tot ultimo 1880.	Van ultimo 1880 tot ultimo 1903.	Gedurende het cultuurjaar 1904.	Totaal.	Totaal Generaal.
est-Preanger-Regentschappen — Bantam. . .	--	—	158	—	—	158	158
ost-Preanger-Regentschappen — Krawang. .	16551	133	—	364	49	546	17097
gal-Cheribon	10938	42	77	1426	162	1707	12645
njoemas	—	—	2654	2107	80	4841	4841
kalongan-Kendal	11291	2041	856	4538	193	7628	18919
robogan	31552	728	30	2991	167	3916	35468
marang-West-Soerakarta	34036	1947	10	8759	570	11286	45322
para	12228	4130	2157	406	434	7127	19355
oord-Randoeblatoeng	17071	1621	—	1284	200	3105	20176
uid-Randoeblatoeng	12894	8623	306	1119	158	10206	23100
lora	23788	1384	—	2873	201	4458	28246
odanan	14610	—	—	1540	256	1796	16406
embang	11970	—	1218	594	118	1930	13900
edewan	15171	1069	—	2397	276	3742	18913
oeban	33335	1063	1402	4842	506	7813	41148
adangan	28905	954	160	356	191	1661	30566
odjonegoro	36947	132	100	3204	619	4055	41002
oord-Soerabaja-Madoera	27210	46	283	2963	429	3721	30931
uid-Soerabaja-Pasoeroean	24834	628	923	4392	337	6280	31114
gawi-Oost-Soerakarta	35222	112	357	1892	328	2689	37911
adioen	54465	400	596	3547	764	5307	59772
ediri	37904	546	284	6952	476	8258	46162
robolinggo-Besoeki	12521	1100	550	2443	53	4146	16667
edoe-Djokjakarta	—	114	—	606	97	817	817
agelen	218	183	702	374	—	1259	1477
outvesterij Noord-Kradenan	1960	104	—	1922	54	2080	4040
„ Noord-West-Wirosari.	4802	35	—	1084	55	1174	5976
„ Tocder	2603	4	584	829	43	1460	4063
„ Balo.	4563	—	—	206	157	363	4926
„ Margasari	4214	131	407	1883	113	2534	6748
„ Ngarengan	3391	35	36	752	25	848	4239
„ Oost- Tegal.	3870	178	92	955	210	1435	5305
efinitief ingericht djatiboschcomplex Regaoeh (boschdistrict Japara)	734	25	273	783	22	1103	1837
Totaal.	529798	27508	14215	70383	7343	119449	649247

Digitized by Google

BIJLAGE **B**.

Uitgaven in guldens ten behoeve van de voorloopige inrichting der djatibosschen.

BOSCHDISTRICTEN.	Grensregeling en afbakening. (1)	Waardebepaling van uit te besteden boschperceelen.	Ringen van boomen in uit te besteden boschperceelen.	Aanleg van wegen, sleuven, paden, bruggen en duikers.	Onderhoud van wegen, sleuven, paden, bruggen en duikers.	Bouw van woningen, tijdelijke verblijfplaatsen en werkkeeten.	Onderhoud van woningen, tijdelijke verblijfplaatsen en werkkeeten.	Diverse uitgaven w.o. extra-toezicht op retributieperceelen.	Totaal.	In 1904 waren de uitgaven
West-Preanger-Regenschappen — Bantam.	1309	(2) 511	—	—	—	404	—	40	2264	152
Oost - Preanger - Regentschappen — Krawang	2846	(3) 407	554	1138	818	—	200	403	6366	636
Tegal-Cheribon	1345	—	2087	967	182	1617	300	120	6618	475
Banjoemas	2505	—	—	2925	1012	376	200	131	7149	757
Pekalongan-Kendal	1706	144	222	623	1117	606	500	884	5802	491
Grobogan	452	226	—	70	1516	3996	571	1158	7989	1081
Semarang-West-Soerakarta	202	—	1242	3661	1544	1000	864	1698	10211	1164
Japara	93	—	131	701	689	663	748	380	3405	829
Noord-Randoeblatoeng	67	120	346	1158	415	622	1093	3367	7188	1169
Zuid-Randoeblatoeng	165	—	782	4477	483	1573	1398	1373	10251	1141
Blora	190	—	1748	277	519	4073	786	2888	10481	92
Todanan	157	367	419	763	1319	1650	319	1558	6552	80
Rembang	149	—	110	99	237	—	472	480	1547	17
Kedewan	295	110	703	2596	863	837	928	424	6756	113
Toeban	958	51	117	3574	958	6407	293	368	12726	61
Padangan	1131	12	227	1632	—	2393	498	122	6015	67
Bodjonegoro	1282	—	893	5931	1829	(4) 10033	1508	1420	22896	189
Noord-Soerabaja-Madoera	1820	7	125	670	334	2994	874	159	6983	64
Zuid-Soerabaja-Pasoeroean	1311	41	412	2063	1622	1215	763	519	7946	110
Ngawi-Oost-Soerakarta	378	—	1279	2181	488	1600	1025	1361	8312	42
Madioen	338	213	441	713	481	1710	329	745	4970	43
Kediri	967	25	262	961	59	1216	203	368	4061	55
Probolinggo-Besoeki	461	(5) 10	1011	53	544	701	150	729	3659	6
Kedoe-Djokdjakarta	606	—	—	633	824	—	452	79	2594	4
Bagelen	3254	—	—	—	—	—	—	639	3893	7
Totaal	23987	2244	13111	37866	17853	45686	14474	21413	176634	191

(1) Onder dit hoofd zijn ook gebracht de uitgaven voor grensregeling en afbakening der wildhoutbosschen.
(2) *f* 511 voor opname en taxatie van houtgewas op erfpachtsperceelen.
(3) » 407 „ „ „ „ „ „ „ „
(4) Hieronder begrepen *f* 7000 voor aankoop houtvesterswoning.
(5) *f* 10 voor opname en taxatie van houtgewas op erfpachtsperceelen.

Digitized by Google

BIJLAGE **C.**

Uitgestrektheid der in het cultuurjaar 1904—1905 tot stand gebrachte djati- en wildhoutbeplantingen.

BOSCHDISTRICTEN EN HOUTVESTERIJEN.	Djatibeplantingen.		Wildhoutbeplantingen.		AANMERKINGEN.
	Aangelegd nieuw plantsoen (H. A.).	Kosten van aanleg en onderhoud (in guldens).	Aangelegd nieuw plantsoen (H. A.).	Kosten van aanleg en onderhoud (in guldens).	
est-Preanger-Regentschappen — Bantam. . .	—	—	50	1991	
ost-Preanger-Regentschappen — Krawang . .	49	2190	11	3622	
gal-Cheribon.	162	9782	—	1749	
njoemas.	80	1055	106	10447	
kalongan-Kendal	193	13721	14	6095	Van deze *f* 6095.— is het grootste deel besteed aan onderhoud van oudere cultures en aan kweekbedden voor kaoetsjoekleverende gewassen.
robogan	167	25695	—	—	
marang-West-Soerakarta	570	35541	—	1017	
para.	434	27537	—	672	
oord-Randoeblatoeng	200	9230	—	—	
id-Randoeblatoeng.	158	11566	—	—	
lora	201	9220	—	—	
odanan.	256	8808	—	—	
embang.	118	5590	—	—	
edewan.	276	8391	—	—	
oeban.	506	19295	—	—	
adangan	191	12667	—	—	
odjonegoro	619	27262	—	—	
oord-Soerabaja — Madoera	429	17946	—	—	
id-Soerabaja — Pasoeroean.	337	15551	49	1714	
gawi-Oost-Soerakarta	328	16228	—	1820	In het boschdistrict Ngawi c.a. zijn de gelden besteed voor grenswegen en kweekerijen.
adioen	764	28391	29	8429	
ediri.	476	8596	—	—	
robolinggo-Besoeki	53	9790	4	3828	Onder dit bedrag van *f* 3828.— is begrepen *f* 2300.— zijnde kosten van verzameling en verzending naar anderebosch-districten van kratokzaden.
edoe-Djokdjakarta.	97	1289	252	11525	
agelen	—	—	598	12147	
outvesterij Noord-Kradenan.	54	2627	—	—	
„ Noord-West-Wirosari.	55	3940	—	—	
„ Toeder	43	962	—	—	
„ Balo	157	2998	—	—	
„ Margasari	113	4136	—	—	
„ Ngarengan.	25	5525	—	—	
„ Oost-Tegal.	210	3425	—	—	
efinitief ingericht boschcomplex Regaloeh. .	22	542	—	—	
Totaal.	7343 (1) (3).	349496 (2)	1113 (1) (3)	65056 (2)	

(1) Oppervlakte van de geslaagde culturen, die in November en December 1904 zijn aangelegd.

(2) Totaal bedrag der gedurende het kalenderjaar 1905 uitgegeven cultuurkosten.

(3) Behalve in de boschdistricten West- en Oost-Preanger c. a., Banjoemas, Kedoe c. a. en Bagelen zijn de uitgestrekteden kaoetsjoek-culturen tot die van djati gerekend.

Digitized by Google

Digitized by Google

BIJLAGE D1.

STAAT

VAN DE

Kaoetsjoek-Aanplantingen

VAN HET

Boschwezen op Java.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg. (1).
BOSCHDISTRICT WEST-PREANGER-REGENTSCHAPPEN — BANTAM.			
Toegoe, desa Madjalaja district Tjikalong, afdeeling Tjiandjoer. .	1 en 2	10	1902
Idem.	3	50	1904
Idem.	4	20	1905
BOSCHDISTRICT OOST-PREANGER-REGENTSCHAPPEN — KRAWANG.			
Poerwakarta	3a	1	1884
Slaeurih . . . . . districten Adiarsa en Sindangkasih, afdeeling Krawang.	3b	3	1885
Kalenhondje I.	3c	5	1889
Tjikoempaj I	3d	15	1890
Tjikoempaj II, district Sindangkasih, afdeeling Krawang	5	56	1902
Kalenhondje II, district Adiarsa, afd. Krawang.	8a	14	1903
Tjikoempaj III	7	68	1903
Tjikoempaj IV . . . . . district Sindangkasih, afdeeling Krawang	10	11	1904
Tjipinang I.	15	70	1905
BOSCHDISTRICT TEGAL-CHERIBON.			
Simpar, district Boemidjawa, afdeeling Tegal.	—	35	1892-1896
Toemanggal (Moga), district Banjoemoedal, afdeeling Pamalang .	—	56	1892-1896

(1) Hier wordt bedoeld de west-moesson van het eind van het vermelde jaar en van het begin van het daaropvolden grond gekomen.

(2) Waar niets is vermeld, is Ficus elastica aangeplant. Buitendien wordt met Hevea steeds bedoeld Hevea

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
5×5	1135	Zeehoogte 400 M. Klimaat van West-Preanger, d. w. z. vochtig en geen geprononceerde oostmoesson. Tertiair heuvelland, grond vrij goed, diepgrondig, terrein golvend. Meest marcotten, een klein deel zaadplanten, stand grootendeels goed, sluiting begint in te treden, plaatselijk evenwel alang-alang.
5×5	1618	Zeehoogte, klimaat en grondgesteldheid als boven, terrein geaccidenteerd. Ficus 41 H.A., zaadplanten, Hevea 9 H.A. uit zaad van Malaka, stand zeer goed.
5×5	899	Zeehoogte, klimaat en grondgesteldheid als boven, terrein zeer geaccidenteerd. Zaadplanten, stand minder gunstig door gebruik van te jong plantmateriaal.
2×2	onbekend	Zeehoogte 90 M. Klimaat vrij vochtig, langdurige west-moesson en korte oostmoesson. Zandige klei, vlak terrein. Vermoedelijk marcotten, stand vrij goed, plaatselijk slecht door te groote vochtigheid. De boomen worden afgetapt.
2×3	onbekend	Zeehoogte 100 M. Klimaat als boven. Zandige klei, golvend terrein. Vermoedelijk marcotten, stand goed. De boomen worden afgetapt.
3×3	331	Zeehoogte 50 M. Klimaat als boven. Zandige klei, vrij doorlatend, vlak terrein. Marcotten, stand goed. De boomen worden afgetapt.
4×2	625	Zeehoogte 60 M. Klimaat als boven. Weinig doorlatende klei, terrein vlak. Meest Ficus-marcotten, enkele Castilloa-zaadplanten, de aanplant werd in 1903 topdroog en sterft langzaam af. De boomen worden afgetapt.
5×5	5992	Zeehoogte 60 M. Klimaat als boven. Zandige klei, doorlatend, terrein bijna vlak. Marcotten, stand zeer goed, reeds bijna gesloten.
5×5	701	Zeehoogte 50 M. Klimaat als boven. Zandige klei, terrein vlak. Zaadplanten en marcotten, stand goed.
5×5	4278	Zeehoogte 60 M. Klimaat als boven. Zandige klei, gedeeltelijk minder vruchtbaar, terrein nagenoeg vlak. Meest zaadplanten, verder marcotten, stand deels prachtig, deels, waar de grond minder vruchtbaar is, slechter, met alang-alang.
5×5	696	Zeehoogte 60 M. Klimaat als boven. Zandige klei, doorlatend, vruchtbaar, terrein vlak. Zaadplanten, stand vrij goed, evenwel veel alang-alang; heeft veel te lijden van beschadiging door varkens.
5×5	876	Zeehoogte 70 M. Klimaat als boven. Zandige klei, vruchtbaar, doorlatend, terrein golvend. Grootendeels marcotten, 3 H.A. zaadplanten, stand zeer goed.
		Behalve deze cultures bevinden zich in Zuid-Preanger nog een 2000 tal Ficusboomen langs wegen bij Baros en Ardjasari tegen de noordhelling van den G. Malabar in groepjes geplant, gemengd met andere houtsoorten. Deze boomen worden afgetapt.
10×10	onbekend	Zeehoogte 900 M. Klimaat vrij vochtig, noordhelling van den G. Slamat. Grond humusrijk, vruchtbaar, diepgrondig, terrein deels vlak, deels een heuvel met zachte hellingen. Marcotten, stand onvoldoende, groei langzaam, nog geen sluiting; Albizzia moluccana als ondergroei tusschengeplant, later successievelijk weggekapt. De boomen worden afgetapt.
14×14 en 8×8	onbekend	Zeehoogte 650 M. Klimaat en grondgesteldheid als boven. Noord-oost-helling G. Slamat, terrein zacht hellend. Marcotten, stand onvoldoende, veel alang-alang, onvoldoende sluiting. De boomen worden afgetapt.

gende jaar. Van enkele der aanplantingen is dus het plantmateriaal eerst in het 1e kwartaal van het volgende jaar in

brasiliensis, met Castilloa, Castilloa elastica, met Manihot, Manihot Glaziovü en met Funtumia, Funtumia elastica.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg. (1
Granggang, district Banjoemoedal, afdeeling Pamalang.	—	27	1902-1905
Tjoepang, district Palimanan, afdeeling Cheribon.	32	14	1904
Tjoepang, districten Palimanan en Radjagaloeh, afdeelingen Cheribon en Madjalengka	6	64	1905
Ambit, district Losari, afdeeling Cheribon.	5	30	1905
BOSCHDISTRICT BANJOEMAS.			
Goenoeng-Boentoe . .	12	52	1902
Goenoeng-Boentoe . . district en afdeeling Banjoemas . . .	8 en 13	87	1903
Goenoeng-Boentoe . .	22	5	1904
Goenoeng-Balong . . district Poerworedjo, afd. Banjoemas .	16	19	1904
Goenoeng-Balong . .	24	21	1905
Goenoeng-Selok. district Adiredjo, afdeeling Tjilatjap.	20	25	1904
Goenoeng-Selok.	25	16	1905
Djoembleng. . . district en afdeeling Tjilatjap (Noesakambangan).	21	19	1904
Djoembleng. . .	26	9	1905
Paneroesan, district Poerworedjo, afdeeling Banjoemas	23	45	1905
Kliger, district en afdeeling Tjilatjap (Noesakambangan). . . .	27	8	1905

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
10 × 10 en 7 × 7	553	Zeehoogte 550 M. Klimaat enz. als boven. Ficus, marcotten, enkele Castilloa's, stand goed.
8 × 8	620	Zeehoogte 150 M. Veel regenval en vrij droge oost-moesson. Kromongebergte. Grond verweeringsproducten van andesit, diepgrondig met veel steenbijmenging, waterhoudend, zeer geaccidenteerd. Zaadplanten, ingeboet met marcotten, stand goed.
7 × 7	1480	Zeehoogte 150 M. Klimaat enz. als boven. Ficus, 8400 zaadplanten en 3300 marcotten. Op 2 H.A. in 4 × 4 M. verband 750 Hevea planten (zaad van de Pamanoekan en Tjiassam-landen) en 300 Funtumia planten van Telogo-Redjo (Malang); stand goed.
5 × 5	599	Zeehoogte 50 M. Klimaat vrij droog, vier maanden met regenval beneden 70 m.M. en zeer winderig. Noordhelling tertiaire heuvelreeks, onvruchtbare mergelgronden, terrein zeer geaccidenteerd. Marcotten, stand goed.
7 × 10	1310	Zeehoogte 150 M. Klimaat vochtig, veel regenval, maar vrij geprononceerde oostmoesson. Verweeringsgrond der jong-tertiaire breccie-étage, vrij arm, niet diepgrondig, terrein golvend, plaatselijk sterk hellend. Zaadplanten. Groei langzaam, sluiting laat.
5 × 5	2687	Zeehoogte enz., als boven. Groei langzaam, doch eerder sluiting verwacht door nauwer plantverband; stand bevredigend.
5 × 5	303	Geheel als boven.
5 × 5	675	Zeehoogte 300 M. Klimaat vochtig, veel regenval, vrij geprononceerde oostmoesson. Verweeringsgrond der jong-tertiaire breccie-étage, arm, plaatselijk steenig, vlakgrondig, terrein sterk hellend. Zaadplanten, groei langzaam, doch stand bevredigend.
5 × 5	219	Zeehoogte 350 M. Verder geheel als boven.
5 × 5	1264	Zeehoogte 40 M. Klimaat vochtig, veel regen, weinig oostmoesson, zeewinden. Verweeringsgrond der jong tertiaire breccie-étage, vrij arm, nogal vlakgrondig, terrein golvend met sterke hellingen. Zaadplanten, groei langzaam, stand vrij bevredigend.
5 × 5	884	Zeehoogte 60 M. Klimaat enz., als boven. Door onvoldoende werkkrachten te laat geplant, thans wat achterlijk.
5 × 5	1053	Zeehoogte 15 M. Klimaat zeer vochtig, veel regen, weinig oostmoesson. Alluvium van verweeringsproducten der jong tertiaire breccie-étage, vruchtbaar, diepgrondig, terrein vlak. Zaadplanten, groei krachtig, stand zeer gunstig.
5 × 5	431	Zeehoogte enz., als boven. Stand bevredigend.
5 × 5	719	Zeehoogte 200 M. Klimaat vochtig, veel regenval, maar vrij geprononceerde oostmoesson. Verweeringsgrond der jong tertiaire breccie-étage, vrij arm, steenig, niet diepgrondig, terrein sterk hellend. Zaadplanten, stand bevredigend.
5 × 5	145	Zeehoogte 100 M. Klimaat zeer vochtig, veel regen, geen geprononceerde oostmoesson. Verweeringsgrond der jong tertiaire breccie-étage, weinig diepgrondig, vrij arm, terrein golvend. Zaadplanten; de aanplant heeft veel geleden door varkens en sprinkhanen. Buitendien bevinden zich in dit boschdistrict nog enkele aanplantingen van 1901 en 1902, die als mislukt zijn afgeschreven.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
BOSCHDISTRICT PEKALONGAN-KENDAL.			
Kalipoero, district Bodja, afdeeling Kendal.	3	3	1901
Roban . . . . . district Soebah, afdeeling Batang . . .	11	39	1901
Sentoel	14	51	1902
Roban, district Soebah, afdeeling Batang	13	43	1902
Merboeh . . . . . district Bodja, afdeeling Kendal. . . .	15	21	1903
Merboeh	16	40	1903
Sentoel, district Soebah, afdeeling Batang	12	12	1903
Soesoeän. . . . . district Bodja, afdeeling Kendal. . . .	1	39	1903
Limbangan	2	24	1093
Kadjen, district Kadjen, afdeeling Pekalongan.	3	40	1903
Djolosekti-Petjalongan. district Soebah, afdeeling Batang . .	21	44	1904
Sentoel.	22	19	1904
Djoerang-brengos . . district Bodja, afdeeling Kendal . . .	20	0,3	1904
Redjosari.	24	48	1904
Boewaran, district Kadjen, afdeeling Pekalongan	4	8	1904
Soesoeän. . . . . District Bodja, afdeeling Kendal. . . .	5	8	1904
Tempoeran	25	42	1904
Djolosekti-Petjalongan. District Soebah, afdeeling Batang. .	29	63	1905
Mendjangan-Liangan. .	30	40	1905

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
6×6 met vele kruisplanten	845	Zeehoogte 300 M. Klimaat vochtig, doch vrij geprononceerde oost-moesson. Vruchtbare, bruine zandige klei, oude oro-oro, weiland en erf, terrein vlak. Hevea, Castilloa en Manihot in gelijk aantal, ook mahonie. Hevea en Manihot staan goed, veel Castilloa's sterven aan wortelschimmel.
15×15 met vele kruisplanten	2504	Zeehoogte 100 M. Klimaat vrij vochtig, doch duidelijke oostmoesson, zeewinden Vruchtbare, bruine, zandige klei, terrein zeer geaccidenteerd. Grootendeels Ficus-marcotten, die prachtig staan, verder 100 Hevea's in 6 × 6 M., verband, die bevredigend staan.
12×12 en 15×15 met vele kruisplanten	1397	Zeehoogte 75 M. Klimaat als boven. Bruine zandige klei, plaatselijk onvruchtbaar terrein golvend tot geaccidenteerd. Grootendeels Ficus, zaadplanten en marcotten stand prachtig; 600 Hevea's, stand voldoende.
15 × 15 met vele kruisplanten	2123	Zeehoogte 65 M. Klimaat en grond als No. 11. Terrein geaccidenteerd. Voornamelijk Ficus, marcotten, ook Hevea, stand zeer goed.
4 × 4	2365	Zeehoogte 300 M. Klimaat vochtig, doch vrij geprononceerde oost-moesson, veel wind. Terrein golvend en bijna vlak, donkerbruine zandige klei, grootendeels vruchtbaar. Castilloa en enkele Manihot's, stand bevredigend, plaatselijk sterfte door wortelhalsschimmel.
4 × 4	3857	Zeehoogte enz., als boven. Aangelegd op leeggekapt djatiterrein. Vruchtbare donkerbruine zandige klei. Hevea met enkele Manihot's, stand bevredigend.
12 × 12	473	Zeehoogte 100 M. Klimaat en grond als bij No. 14. Terrein geaccidenteerd. Marcotten, stand uitstekend.
10 Δ	3172	Zeehoogte 600 M. Klimaat vochtig, bergwinden. Op helling Oengaran. Harde bruine zandige klei, terrein geaccidenteerd. Voornamelijk Ficus-zaadplanten, enkele Manihot's, stand bevredigend.
10 Δ	2266	Zeehoogte 400 M. Klimaat en grond als boven. Terrein golvend en geaccidenteerd. Zaadplanten, stand bevredigend.
10 × 10	2000	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij vochtig, veel wind. Vruchtbare, roodbruine zandige klei, terrein golvend tot geaccidenteerd. Zaadplanten en marcotten, stand zeer goed.
8½ × 8½	1183	Zeehoogte 200 M. Klimaat vrij vochtig. Vruchtbare, bruine, zandige klei, terrein golvend. Zaadplanten en marcotten, stand goed.
12 × 12	181	Zeehoogte 100 M. Klimaat, grond en terrein als no. 14. Zaadplanten en marcotten, stand zeer goed.
5 × 5	24	Zeehoogte 300 M. Klimaat als No. 15. Donkerbruine zandige klei, grootendeels vruchtbaar, terrein bijna vlak. Funtumia, zaadplanten, stand bevredigend.
8.5 Δ (Ficus) 5×5 (Castilloa) 6×7 (Hevea)	1827	Zeehoogte 250 M. Klimaat als voren. Roodbruine, vrij vruchtbare, maar vrij vaste zandige klei, terrein golvend tot geaccidenteerd. Meest Ficus (zaadplanten en marcotten) en Castilloa, ook Hevea, enkele Manihot's, stand bevredigend.
8.5 × 8.5	230	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij vochtig. Vruchtbare, roodbruine zandige klei, terrein golvend tot geaccidenteerd. Zaadplanten, stand zeer goed.
8.5 × 8.5	581	Zeehoogte 700 M. Klimaat vochtig, veel bergwinden en nevels. Donkerbruine, vaste, vrij vruchtbare, zandige klei, terrein geaccidenteerd. Zaadplanten, stand bevredigend.
8.5 Δ (Ficus) 5×5 (Castilloa) 6×6 (Hevea)	1112	Zeehoogte 275 M. Klimaat vochtig, veel wind. Vruchtbare, zandige klei, terrein golvend tot geaccidenteerd. Meest Ficus-zaadplanten. Ook Castilloa en Hevea, enkele Manihot's, stand bevredigend.
8.5 Δ	570	Zeehoogte 200 M. Klimaat als No. 21. Vruchtbare, bruine zandige klei, terrein golvend tot geaccidenteerd. Zaadplanten en marcotten, stand slecht door te laat planten.
8.5 Δ	62	Zeehoogte 150 M. Klimaat en grond als boven. Op leeggekapt wildhoutterrein. Terrein geaccidenteerd. Ficus-marcotten, (pleksgewijs mahonie), stand slecht door te laat planten.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
Redjosari	31	42	1905
Tempoeran . . . . . } District Bodja, afdeeling Kendal. . .	32	51	1905
Klantoeng, district Selokaton, afdeeling Kendal.	33	10	1905
BOSCHDISTRICT GROBOGAN.			
Nglawoe I en II, district en afdeeling Grobogan	3*a* en 4	2	1901 en 1902
Ploempoeng-Ngrapo III.	10	15	1902
Gaboes I*a*.	19	26	1903
Gaboes I*b*, II*a*. . . . } District Kradenan, afdeeling Grobogan.	27	30	1904
Gaboes I*c*.	28	2,5	1905
BOSCHDISTRICT SEMARANG-WEST-SOERAKARTA.			
Kawengan, district Singenlor, afdeeling Semarang	27	53	1902
Kalikoentji. . .	46	11	1903
Kedonggandri. . } District Singenkidoel, afdeeling Semarang.	64	11	1904
Bantengan, district Manggar, afdeeling Demak	55	5	1904
Padas-Panimbo II, district Singenkidoel, afdeeling Semarang . .	48*a*	27	1904
Kawengan, district Singenlor, afdeeling Semarang	27*a*	12	1904
Padas-Panimbo III, district Singenkidoel, afdeeling Semarang.	61*a*	25	1905
Mranak, district Singenlor, afdeeling Semarang	95	32	1905
BOSCHDISTRICT JAPARA.			
Regaloh, vak 28*b*	4	0,7	1904
Regaloh, vak 22*c*.	5	1	1905
Regaloh, vak 32*b*. . . . . } district Selowesi, afdeeling Pati.	7	1	1905
Regaloh, vak 56*a*.	10	3	1905
Regaloh, vak 59*a*.	11	2	1905

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
7.5 × 7.5 (Ficus) 6 × 6 (Hevea)	530	Zeehoogte 250 M. Klimaat enz, als No. 24. Meest Ficus, zaadplanten, ook Hevea enkele Manihot's, stand goed.
8 △ (Ficus)	486	Zeehoogte enz., als No. 25. Meest Ficus, zaadplanten en marcotten, enkele Manihot's, stand zeer bevredigend.
7.5 × 7.5 (Ficus) 6 × 6 (Castilloa)	166	Zeehoogte 50 M. Klimaat vochtig. Bovengrond zwarte klei, ondergrond witte klei, gemengd met steenen, hier en daar schuifgrond, terrein golvend. Ficus, zaadplanten en Castilloa, stand zeer goed.
10 × 10	300	Zeehoogte 125 M. Nogal regenachtig, dikwijls sterke winden. Humus-arme, gedeeltelijk steenachtige grond, gevormd door verweering van kalksteen, terrein vlak tot geaccidenteerd. Marcotten, stand onregelmatig en achterlijk.
7 × 10	2106	Zeehoogte 40 M. Klimaat regenarm. Kwartaire, humusarme klei, zeer drassig in den west-moesson, terrein een weinig hellend. Marcotten en zaadplanten, groei langzaam, de planten zien er overigens vrij goed uit.
7 × 10	4205	Zeehoogte 40 M. Klimaat regenarm. Kwartaire, humusrijke klei, op de vlakke deelen in den west-moesson zeer drassig; terrein vlak tot bijna vlak. Zaadplanten, groei langzaam, de planten zien er vrij goed uit. Veel alang-alang.
7 × 10	1497	Zeehoogte 50 M. Klimaat enz. als voren. Zaadplanten, stand onvoldoende, gedeeltelijk slecht, zware alang-alang groei.
3 × 3	191	Geheel als de vorige.
7×7 en 10×10	6761	Zeehoogte 50 M. Klimaat vrij droog. Tamelijk vruchtbare mergel, terrein geaccidenteerd. Marcotten en zaadplanten, stand in de dalen goed, op de ruggen, waar de grond is afgespoeld, minder goed.
10 × 10	283	Zeehoogte 50 M. Klimaat als voren. Weinig vruchtbare mergel, terrein golvend. Marcotten, stand minder goed.
7 × 7	1173	Zeehoogte 80 M. Klimaat als voren. Minder vruchtbare mergel, terrein golvend tot geaccidenteerd. Ficus zaadplanten en enkele Hevea's, stand slecht.
7 × 7	544	Zeehoogte 50 M. Klimaat als voren. Vrij goede mergel, plaatselijk steenachtig, terrein golvend. Zaadplanten, stand minder goed.
10×10 en 7×7	689	Zeehoogte 80 M. Klimaat als voren. Humushoudende mergel, terrein golvend tot geaccidenteerd. Zaadplanten, op heuvels geplant, stand weinig bevredigend.
7 × 7	onbekend.	Zeehoogte enz. als No. 27, maar grond minder vruchtbaar. Zaadplanten, in kuilen geplant; heeft veel geleden door Kidangbeschadiging.
7 × 7	393	Zeehoogte 75 M. Klimaat als voren. Vrij vruchtbare mergel, terrein golvend. Zaadplanten, in plantkuilen geplant, stand weinig bevredigend.
7 × 7	1604	Zeehoogte 150 M. Klimaat als voren. Mergel; terrein zeer geaccidenteerd. Zaadplanten, in plantkuilen geplant, stand voorloopig bevredigend.
		Voorts in dit boschdistrict nog enkele boomen op erven.
5 △	onbekend.	Zeehoogte 75 M. Klimaat droog. Grond vulcanisch, zandige klei met humus, vrij vochtig, terrein vlak. Funtumia, zaadplanten van Telogo-redjo (Malang), stand vrij goed, maar nog vele jaren onderhoud noodig.
—	onbekend.	Zeehoogte en klimaat als boven. Grond zandige klei, drassig, veel alang-alang. terrein vlak. Hevea gemengd met ingas, stand vrij goed, nog veel onderhoud noodig,
—	onbekend.	Geheel als No. 5. Stand niet ongunstig.
8 △	onbekend.	Zeehoogte en klimaat als boven. Grond zandige, vruchtbare klei, terrein vlak. Zaadplanten, heuvelplanting, stand zeer gunstig.
8 △	onbekend.	Geheel als No. 10.
		Voorts in het complex Regaloh nog enkele afzonderlijk geplante boomen.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.		Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
Soeropati I.	district Djakenan, afdeeling Pati.	33	24	1903
Soeropati II.		65	25	1905
Deel Selonatah III. (Poenoengsoeroe) . .	als boven.	40	30	1904
Deel Selonatah IV. (Krikilan)		66	30	1905
Kindran I.	district Bandjaran, afdeeling Japara.	17	20	1901
Banjoemanis I.		18	20	1901
Lengki I.		19a	2	1901
Kindran II.		25	70	1902
Banjoemanis II.		26	103	1902
Doeren I.		29a	1,5	1902
Banjoemanis III. , ...	district Bandjaran, afdeeling Japara.	35	18	1903
Kembang.		36	122	1903
Doeren II en III.		37a	2,5	1903
Doeren IV.		38	10	1904
Banjoemanis IV.		42	52	1904
Bodean.		42a	54	1904
Kalikalong. , ...		43	27	1904
Bantjak I.		51	25	1904

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
10 × 10	1797	Zeehoogte 300 M. Klimaat minder warm, droog. Grond zandige klei, hier en daar steenachtig of padasachtig, terrein zeer geaccidenteerd. Zaadplanten en marcotten, terrassenplanting, stand onregelmatig, zeer veel alang-alang, veel onderhoud noodig.
8 Δ	736	Zeehcogte enz als No 33, alleen vruchtbaarder. Znadplanten, terrassenplanting, stand bevredigend.
10 Δ	1407	Zeehoogte 180 M. Klimaat warm en droog. Grond vrij vruchtbaar, steenachtig, gele mergel met grint, terrein zeer geaccidenteerd. Zaadplanten, terrassenplanting, stand goed, eischt evenwel veel onderhoud door zware alang-alang groei.
8 Δ	326	Geheel als No. 40. Zal ook veel onderhoud eischen ter alang-alang beteugeling.
12 × 12	1572	Zeehoogte 40 M. Klimaat droog. Grond roode, zandige, humusarme klei, terrein zacht glooiend. Meest marcotten, verder zaadplanten, heuvelplanting, stand prachtig, zaadplanten beter dan marcotten.
12 × 12 en 15 × 15	607	Zeehoogte 50 M. Klimaat droog. Grond vruchtbare, zandige roode klei, terrein vlak tot golvend. Marcotten, heuvelplanting, stand zeer gunstig, maar veel onderhoud noodig door te wijd plantverband.
5 × 5	223	Zeehoogte 10 M. Klimaat droog. Grond roode klei en humus, terrein een dal, door drie heuvels omgeven. Hevea, stand schraal en spichtig.
12 × 12	3397	Zeehoogte enz. als No 17 maar grond minder vruchtbaar. Marcotten en zaadplanten, heuvelplantig, stand onregelmatig, minder bevredigend, zal nog veel onderhoud behoeven door alang-alanggroei; de aanplant leed veel door varkens.
12 × 12	5083	Zeehoogte 50 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei, soms padas- of steenachtig, terrein glooiend, enkele heuvels. Marcotten, heuvelplanting, stand zeer gelijkmatig, planten forsch, bijna geen alang-alang.
5 × 5	544	Zeehoogte 10 M. Klimaat droog. Grond vochtige roode klei met humus, terrein een dal. Hevea, Groei schraal en spichtig, stand middelmatig; zeer sterke onkruidwoekering, beschadiging door apen en varkens.
10 × 10 (Ficus) 5 × 5 (Castilloa)	2790	Zeehoogte 50 M. Klimaat droog. Grond roode klei met padasonderlaag, terrein hellend. Ficus, marcotten, Castilloa, zaadplanten; Ficus staat goed, Castilloa lijdt door wortelhalsschimmel; veel onderhoud noodig door zware alang-alang groei.
10 × 10	3197	Zeehoogte 110 M. Klimaat minder droog. Grond roode klei met veel zand en weinig humus, minder vruchtbaar, terrein eenige zacht glooiende ruggen van de G. Moeria. Zaadplanten, heuvelplanting, aanplant achterlijk, veel alang-alang, nog veel onderhoud noodig.
5 × 5	467	Zeehoogte 10 M. Klimaat droog. Grond roode klei met weinig humus, terrein zacht hellende rug. Hevea, stand onregelmatig, schrale groei, maar toch bevredigend, beschadiging door apen en varkens.
6 Δ	2936	Zeehoogte enz. als vorige. Hevea, stand bevredigend.
10 × 10 (Ficus) 5 × 5 (Castilloa)	3391	Zeehoogte 20 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei en mergel, terrein een naar zee zacht glooiende rug. Grootendeels Ficus, marcotten, verder Castilloa, stand Ficus goed, Castilloa lijdt veel door wortelhalsschimmel.
10 × 10	1385	Zeehoogte 40 M. Klimaat droog. Grond roode klei met weinig humus, terrein nagenoeg vlak. Marcotten, gedeeltelijk heuvelplanting, stand vrij goed; marcotten hadden veel van witte mieren te lijden, beter zijn bewortelde stekken.
10 Δ	881	Zeehoogte 50 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei, vruchtbaar, terrein vrij vlak. Zaadplanten op heuvels, stand zeer gunstig.
10 Δ	840	Zeehoogte 260 M. Klimaat vrij vochtig en koel. Noordhelling G. Tjelering. Grond vruchtbare, zandige, roode klei, plaatselijk steenachtig, terrein geaccidenteerd. Marcotten, terrassenplanting, stand zeer goed.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.		Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanle (1).
Sekokrok.		52	110	1904
Bantjak II.	district Bandjaran, afdeeling Japara.	69	82	1905
Sokodono		69a	22	1905
Lengki II		70	89	1905
Doeren V		71	34	1905
Sampang.		73	40	1905
Koewassen		74	10	1905
Gadjahbiroe.		75	7	1905
Goenoeng-Passar, bij Ternadi, district Tjendono, afdeeling Koedoes.		1	20	1905
BOSCHDISTRICT NOORD-RANDOEBLATOENG.				
Djeroeksewoe.	district Randoeblatoeng, afdeeling Blora.	20	23	1903
Djeroek		21	5	1903
Djeroeksewoe.		—	1	1905
BOSCHDISTRICT ZUID-RANDOEBLATOENG.				
Banjoeoerip, district Randoeblatoeng, afdeeling Blora.		12	28	1903
BOSCHDISTRICT BLORA.				
Bloengoen V.	district Djepon, afdeeling Blora.	12	38	1903
		12	13	1904
Oost-Tjabak I.		4	15	1903
Oost-Tjabak II.		20	15	1904
Zuid-Tjabak II.		32	6	1905
BOSCHDISTRICT TODANAN.				
Djatiamben VIII, district Ngawen, afdeeling Blora.		6	0,3	1900

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
10 × 10	3143	Zeehoogte 10 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei, terrein drie zacht naar zee glooiende ruggen, gescheiden door smalle moerassige gronden. Meest zaadplanten, verder marcotten; gedeeltelijk heuvelplanting; stand bevredigend.
8 Δ	1537	Zeehoogte 330 M. Klimaat vrij koel, vochtig. Noordhelling G. Tjelering. Grond vruchtbare, meer of minder zandige roode klei, terrein geaccidenteerd en gecoupeerd. Zaadplanten, stand goed.
10 Δ	nihil.	Zeehoogte 20 M. Klimaat nogal vochtig. Uitloopers Tjeleringgebergte. Grond vruchtbare, zandige roode klei, terrein geaccidenteerd. Zaadplanten, terrassenplanting, stand zeer goed.
6 Δ (Hevea) 10 Δ (Ficus)	840	Zeehoogte 10 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei met humus, terrein hellingen van twee ruggen. Hevea, (zaad afkomstig van boomen van de Pamanoekan en Tjiassamlanden), doorsneden door strooken van Ficus, de laatste op heuvels geplant en $\frac{1}{8}$ deel der oppervlakte beslaande; stand goed.
6 Δ (Hevea) 10 Δ (Ficus)	334	Zeehoogte enz. als no. 37a. Hevea met Ficusstrooken, als de vorige, stand regelmatig.
10 Δ	566	Zeehoogte 40 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei met humus, terrein zacht glooiend. Zaadplanten, heuvelplanting, stand vrij goed.
10 Δ	17	Zeehoogte 10 M. Klimaat droog. Grond roode klei met weinig humus, terrein vlak. Zaadplanten, heuvelplanting, stand vrij goed.
10 Δ	38	Zeehoogte 100 M. Klimaat droog. Grond zandige roode klei, terrein vlak. Zaadplanten, stand vrij goed.
7 Δ	672	Zeehoogte 700 M. Klimaat koel en vrij droog, sterke winden. Gelegen binnen den Moeria-pagger. Grond weinig vruchtbaar, vroeger met glagah en alang-alang begroeid, terrein zeer geaccidenteerd en geëxponeerd aan den wind. Zaadplanten, terrassenplanting, planten krachtig, maar groei langzaam.
8 × 8	1978	Zeehoogte 150 M. Klimaat droog. Mergel met humeuse bovenlaag, terrein golvend. Meest zaadplanten, verder marcotten, stand goed.
10 × 10	339	Zeehoogte 100 M. Klimaat droog. Mergel, terrein vlak tot golvend. Marcotten, stekken en zaadplanten, stand verschillend, sommige boomen zeer goed, vele slecht.
6 × 6	140	Als No. 20. Funtumia van Telogo-redjo (Malang), stand vrij goed.
		Voorts zijn in dit boschdistrict in 1905, 155 karetplanten geplant bij bronnen en op ravijnhellingen; ook zijn er eenige oudere boomen langs rivieren en aloon-aloon.
10 × 10	2072	Zeehoogte 70 M. Klimaat droog. Grond zware klei, soms drassig, terrein vlak. Zaadplanten; stand slecht.
10 × 10 8 × 8	3814	Zeehoogte 100 M. Klimaat droog. Mergelgrond, plaatselijk zeer steenachtig, terrein hellend. Voornamelijk Ficus, zaadplanten, ook marcotten, enkele Castilloa's, Hevea's en Funtumia's, stand vrij goed.
10 × 10	1647	Zeehoogte 120 M. Klimaat als boven. Klei, drassig en ondoorlatend, terrein hellend. Meest zaadplanten, ook marcotten, stand slecht tot middelmatig.
7 Δ	122	Zeehoogte en klimaat als boven. Humushoudende mergelgrond, terrein zwak hellend. Zaadplanten, stand voldoende.
8 × 8	onbekend.	Zeehoogte 120 M. Klimaat droog. Mergelgrond, terrein vlak. Marcotten, stand goed.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultunr, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg. (1).
Djatiamben VIII. . . } District Ngawen, afdeeling Blora.	9	3	1901
Djatiamben. . . . . } District Ngawen, afdeeling Blora.	13	1,5	1901
Tinapan. . . . . } District Ngawen, afdeeling Blora.	12 18	17	1902 1903
Nglawoengan, district Karangdjati, afdeeling Blora	5	18	1903
Golok-Mogok IV. . . } District Ngawen, afdeeling Blora.	10	25	1904
Golok-Mogok IV. . . } District Ngawen, afdeeling Blora.	—	30	1905
BOSCHDISTRICT-REMBANG.			
Soedo, vak 22 en 24, district Soelang, afdeeling Rembang . . .	13*a*	2	1903
Ngadjaran . . . . . } District Sedan, afdeeling Rembang.	13*b*	14	1904
Ngadjaran . . . . . } District Sedan, afdeeling Rembang.	16	5	1904
Kebon, district Soelang, afdeeling Rembang	17	14	1903 tot 1905
Ngadjaran, district Sedan, afdeeling Rembang	20	15	1905
BOSCHDISTICT KEDEWAN.			
Nglateng, district Djatirogo, afdeeling Toeban.	19*a*	4	1903
BOSCHDISTRICT TOEBAN.			
Goewo. . . . . } districten Singgahan en Djatirogo, afdeeling Toeban.	verschillende nummers	14	1902 en 1903
Tegaloeni. . . . } districten Singgahan en Djatirogo, afdeeling Toeban.	verschillende nummers	9	1902 en 1903
Sentoel. . . . . } districten Singgahan en Djatirogo, afdeeling Toeban.	verschillende nummers	3	1902 en 1903
Djambe . . . . } districten Singgahan en Djatirogo, afdeeling Toeban.	verschillende nummers	1	1902 en 1903
BOSCHDISTRICT PADANGAN.			
Klino, district Tambakredjo, afdeeling Bodjonegoro.	—	15	1902
Klino, district Tambakredjo, afdeeling Bodjonegoro.	—	15	1903
Klino, district Tambakredjo, afdeeling Bodjonegoro.	—	22	1904
Klino, district Tambakredjo, afdeeling Bodjonegoro.	21	80	1905
Koeniran, district Padangan, afdeeling Bodjonegoro	—	1	1903
BOSCHDISTRICT BODJONEGORO.			
Pradok, district Ngoempak, afdeeling Bodjonegoro	—	3	1901

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
10 × 10	onbekend.	Zeehoogte 120 M. Klimaat droog. Mergelgrond, terrein golvend. Marcotten, stand onvoldoende.
10 × 10	onbekend.	Als vorige.
10 × 10	1233	Zeehoogte 130 M. Klimaat droog. Nagenoeg alléen poreuse kalksteen met talrijke spleten, terrein zwak golvend. Meest marcotten, verder zaadplanten, stand deels goed, (waar verweeringslaag voorkomt) deels achterlijk.
10 × 10	1359	Zeehoogte 120 M. Klimaat droog. Mergelgrond, terrein golvend. Ficus-zaadplanten en wat mahonie, stand grootendeels goed; beschadiging door kidangs en apen.
10 × 10	927	Zeehoogte 120 M. Klimaat droog. Mergelgrond, terrein zwak golvend. De helft Ficus-zaadplanten en ook marcotten, de andere helft mahonie, stand zeer fraai.
8 × 8 en 10 × 10	587	Als boven maar alleen Ficus-zaadplanten, stand goed.
10 × 10	45	Zeehoogte 50 M. Klimaat zeer droog. Kleigrond, terrein vlak. Zaadplanten, stand goed.
7 × 7	310	Zeehoogte 200 M. Klimaat droog. Zandige kleigrond, terrein vlak tot zacht hellend. Meest zaadplanten, verder marcotten, stand goed.
7 × 7	100	Als de vorige maar alléen zaadplanten.
10 × 10	267	Zeehoogte 100 M. Klimaat droog. Zandgrond, gedeeltelijk zeer steenachtig, terrein hellend. Zaadplanten en marcotten; de cultuur heeft geleden van de droogte in 1905.
7 × 7	50	Zeehoogte 200 M. Klimaat droog. Zandgrond, terrein hellend. Zaadplanten, stand goed.
5 × 5	163	Zeehoogte 160 M. Klimaat droog. Grond roode klei met groote kalksteenen, terrein golvend. Marcotten, stand weinig bevredigend. In dit boschdistrict zijn nog enkele mislukte aanplantingen.
5 × 7 en 10 × 10	3647	Zeehoogte 75 M. Klimaat zeer droog. Grond rotsachtig, terrein golvend. Marcotten, stand op de opgegeven oppervlakte redelijk; oorspronkelijk werd 55 H.A. aangelegd, de rest is mislukt.
15 × 15 tot 10 × 10	377	Zeehoogte 500 M. Vrij sterke oostmoesson, doch vroeg invallende regenrijke westmoesson. Roodachtige verweeringsgrond, terrein hellend. Vroeger wildhoutbosch. Zaadplanten, stand goed, maar planten hebben nogal te lijden van de hevige winden.
„	276	
„	150	
10 × 10	1019	
12 × 12	9	Zeehoogte 30 M. Klimaat droog. Zware kleigrond, terrein vlak. Zaadplanten, stand slecht.
12 × 12	333	Zeehoogte 170 M. Klimaat droog. Kleigrond, vlak terrein. Meest zaadplanten, stand bevredigend.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.		Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
Dander, district Kotta, afdeeling Bodjonegoro		—	70	1901 tot 1903
Taloen-Mlandingan, district Kotta, afdeeling Bodjonegoro . . .		—	9	1905
Djampet, district Ngoempak, afdeeling Bodjonegoro.		—	0,1	1903 tot 1905
BOSCHDISTRICT NOORD-SOERABAJA—MADOERA.				
Goenoengratoe, district Mantoep, afdeeling Lamongan.		3	11	1902
Reboeloeh, district Lengki, afdeeling Lamongan.		4	10	1902
Slegreng, district Mantoep, afdeeling Lamongan.		5	5	1902
BOSCHDISTRICT ZUID-SOERABAJA—PASOEROEAN.				
Sidolegi I.	District Djaboeng, afdeeling Modjokerto.	20	3	1902
Sidolegi II		29	47	1903
Sidolegi III.		43	46	1903
Sidolegi IV.		4	2,5	1904
Peteng I.	District Senggoeroeh, afdeeling Malang.	24	3	1902
Peteng II.		31	8	1903
Kemlagi		—	2	1904
Peteng III, district Senggoeroeh, afdeeling Malang.		—	1	1905
BOSCHDISTRICT NGAWI—OOST-SOERAKARTA.				
Patalan IV.	District Sepreh, afdeeling Ngawi.	9	29	1901
Wiroto I.		24	2	1901
Wiroto II.		25	3	1902
Wiroto III		31*a*	5	1903
Wiroto IV..		41	7.5	1904
Wiroto I.		25*b*	1.5	1902
Wiroto II.		31*b*		1903

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
12 × 12 en 10 × 10	5412	Zeehoogte 60 M. Klimaat als boven. Roode kleigrond met veel steenen, vlak terrein. Meest zaadplanten, stand bevredigend.
10 × 10		Zeehoogte 60 M. Klimaat als boven. Steenachtige kleigrond, golvend terrein. Zaadplanten, stand bevredigend.
10 × 10	50	Zeehoogte 40 M. Klimaat als boven. Kleigrond, vlak terrein. Zaadplanten, stand bevredigend.
10 × 10	313	Zeehoogte 140 M. Klimaat zeer droog. Noordhelling G. Ratoe, humusrijke frissche grond. Marcotten, stand weinig bevredigend.
10 × 10	374	Zeehoogte 50 M. Klimaat als boven. Humusrijke frissche grond, terrein vlak. Marcotton, stand vrij goed.
10 × 10	146	Zeehoogte 160 M. Klimaat als boven. Humusrijke, vrij frissche grond, terrein vlak. Marcotten, stand nog niet bevredigend.
10 × 10	65	Zeehoogte 450 M. Vrij vochtig klimaat. Vruchtbare, hellende bodem; afgeschreven koffietuin. Marcotten, stand zeer goed, reeds bijna geheel gesloten.
10 × 10	1149	Als boven. De helft zaadplanten, de helft marcotten, stand zeer goed.
10 × 10	1096	Geheel als boven.
10 × 10	37	Als boven, maar alles marcotten.
10 × 10	97	Zeehoogte 300 M. Klimaat vrij vochtig. Vruchtbare bodem, terrein zwak golvend. Marcotten, stand goed, nog geen sluiting.
10 × 10	734	Als boven. De wildhoutgroei is moeilijk tegen te houden, de Ficus wordt daardoor soms overschaduwd.
10 × 10	30	Zeehoogte. 25 M. Oro-oro-terrein, grenzende aan de opzienerswoning te Kemlagi, grond weinig vruchtbaar, terrein glooiend. Stand vrij goed.
10 × 10	10	Als No 31 Afgeschreven koffietuin. Zaadplanten, stand bevredigend.
6 × 12	4549	Zeehoogte 100 M. Klimaat droog. Grond zware zwarte klei, terrein vlak. Marcotten en zaadplanten, stand slecht.
7.5 × 15	130	Zeehoogte 200 M. Klimaat vrij droog. Vruchtbare, roode vulcanische klei, terrein vlak en golvend. In No. 24 marcotten, verder zaadplanten, stand zeer gunstig.
7.5 × 15	195	
10 × 10	89	
10 × 10	656	
5 × 5	109	Als boven, maar aanplant Hevea, stand bevredigend.
	100	

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.		Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
Djagir I.	District Gendingan afdeeling Ngawi.	19a	26	1902
Djagir II.				
Djagir III.		32a	30	1903
Djagir IV.		42	16	1904
Djagir I.		12	1	1901
Djagir II.		19b	3	1902
Djagir III.		32b	2	1903
Walikoekoen		22	5	1901
Banjoebening		13b	12	1902
Begal I	district Gendingan, afdeeling Ngawi.	28b	17	1903
Begal II		38b	2	1904
Begal-brongebied		—	0.5	1904
Doengkoel, district Ngrambe, afdeeling Ngawi		5	22	1905
deel Banjoebiroe V, district Gendingan, afdeeling Ngawi		8	83	1905
BOSCHDISTRICT MADIOEN				
Ngebel, district Poeloeng, afdeeling Ponorogo		—	22	1901
Ngamproe, district Goranggareng, afdeeling Magetan		—	14	1901
Slaoeng	district Djebeng, afdeeling Ponorogo.	—	20	1901
Slaoeng		—	14	1905
BOSCHDISTRICT KEDIRI				
Doeloeran	district Paree, afdeeling Kediri.	1	10	1902
			5	1905
Kapassan		22	72	1902 – 1905
Sawahan		—	34	1902 – 1905

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
7.5 × 15	1564	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Vruchtbare, roode, vulcanische klei, terrein vlak. In Djagir I marcotten, verder zaadplanten, stand bevredigend, behalve in Djagir IV, waar veel moest worden ingeboet.
10 × 10	1091	
10 × 10	423	
5 × 5	142	Als boven, maar Hevea-aanplant, tusschen wildhoutstruikgewas, stand slecht.
6 × 6	162	Als boven. Hevea-aanplant op schoongemaakt terrein, stand bevredigend.
5 × 5	120	
10 × 10	669	Zeehoogte 75 M. Klimaat droog. Zware, ondoorlatende klei, terrein vlak. Zaadplanten, stand deels middelmatig, deels slecht.
12 × 12	406	Zeehoogte 150 M. Klimaat droog. Vruchbare, vulcanische klei, terrein zwak hellend. Zaadplanten, stand zeer gunstig.
10 × 10	677	Zeehoogte 150 M. Klimaat droog. Vruchtbare, vulcanische klei, terrein vlak. Zaadplanten, stand vrij goed.
10 × 10	126	
5 × 5	onbekend	Zeehoogte en klimaat als boven. Drassige, maar vruchtbare grond om een bron. Zaadplanten, stand minder goed.
10 × 10	428	Zeehoogte 150 M. Klimaat droog. Grond gemengde roode en zwarte klei, deels steenachtig, terrein vlak tot hellend. Zaadplanten, stand nog niet te beoordeelen.
10 × 10	1067	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Vulcanische, vruchtbare klei, terrein vlak, met enkele steenachtige oevers van kleine riviertjes. Zaadplanten, stand nog niet te beoordeelen.
gemiddeld 10 × 10	1349	Zeehoogte 600 M. Klimaat vrij droog. Op steile hellingen om het meer van Ngebel op lichte plekken in wildhoutbosch. Meest marcotten, verder zaadplanten, stand over het algemeen goed, maar het niet weggekapte wildhout heeft veel kwaad gedaan.
10 × 10	879	Zeehoogte 180 M. Klimaat vrij droog. Grond verlaten weideveld, in westmoesson drassig, in oostmoesson droog. Meest marcotten, stand slecht.
ongeregeld verband	1890	Zeehoogte 300 M. Klimaat vrij droog. Geplant op zware hellingen, oorspronkelijk begroeid met wildhoutbosch. Zaadplanten en marcotten, stand goed.
10 × 10	130	Als boven. Aanplant in contract met de bevolking.
10 × 13	1320	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Vulcanische, meest vruchtbare zandgrond, plaatselijk veel grint, terrein vlak. Meest zaadplanten, verder marcotten, stand zeer ongelijk, ongunstig onder Sawahan, waar de jonge planten van vee lijden, het best in Kapassan.
10 × 10		
10 × 20		
10 × 13 en 10 × 10		
10 × 20		
10 × 13		

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanl (1).
BOSCHDISTRICT PROBOLINGGO-BESOEKI.			
Tegaltjakoer I, district Rogodjampi, afdeeling Banjoewangi. . .	8	3,5	1901
Menampoe I.	14	30	1901
Sabrang . . . . . district Poeger, afd. Djember.	15	3	1901
Kepelseroet.	—	—	1901
Tegaltjakoer II, district Rogodjampi, afdeeling Banjoewangi. . .	20	16	1902
Kopang I, district en afdeeling Bondowoso.	26	11	1903
Tegaltjakoer III, district Rogodjampi, afdeeling Banjoewangi . .	27	5	1903
Watangan I, ... district Poeger, afd. Djember.	28	45	1903
Menampoe II, ...	29	39	1903
Soemberklopo, district Tanggoel, afdeeling Djember.	30	12	1903
Sempolan. . . . . district Majang, afdeeling Djember.	31	4	1903
Soemberdjeding	32	2	1903
Kepel, district Poeger, afdeeling Djember.	37	12	1904
Kopang II. . . . . district en afdeeling Bondowoso	38	4	1904
Kopang III.	1	12	1905
Menampoe III. . . . . district Poeger, afd. Djember.	8	75	1905
Watangan II	9	17	1905
BOSCHDISTRICT KEDOE-DJOKJAKARTA.			
Siboeboet, district Kaloran, afdeeling Temanggoeng.	—	10.	vóór 189
Gianti (Wonoroto) . . . . . district Bandongan, afdeeling Magelang.	52a	3,5	1902
Sigandoe.	52b	3,5	1902
Pajoeng.	53	19	1902
Sikapat (Beton), district Salaman, afdeeling Magelang.	55	6	1902

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
10 × 10	597	Zeehoogte 70 M. Klimaat tamelijk vochtig. Grond zware, vaste, blauwe klei, terrein vlak, zacht glooiend. Marcotten, stand onvoldoende.
10 × 10	4215	Zeehoogte 5 M. Klimaat vrij droog. Losse, zandige kleigrond, vlak terrein. Marcotten, stand redelijk, maar onregelmatig.
10 × 10	1117	Als de vorige, maar klimaat vochtiger. Marcotten en zaadplanten, stand redelijk, maar zeer onregelmatig.
6 × 6	263	Zeehoogte 10 M. Klimaat tamelijk droog. Zandige, maar nogal vaste kleigrond; open plek in een djativerjonging. Beplant met stompen van Hevea, stand onvoldoende.
10 × 10	2014	Als No. 8. Zaadplanten, stand onvoldoende.
10 × 10	265	Zeehoogte 370 M. Klimaat vrij droog Tamelijk vruchtbare kleigrond, hellend boschterrein aan den voet van het Sakinggebergte. Meest zaadplanten, verder marcotten, stand goed.
10 × 10	1076	Als No. 20. Stand slecht.
10 × 10	1608	Zeehoogte 15 M. Klimaat vrij droog. Kalkhoudende zandige kleigrond, terrein vlak en zacht hellend. Zaadplanten met enkele marcotten, stand goed, wat onregelmatig.
10 × 10	1402	Zeehoogte 5 M. Klimaat, grond en terrein als vorige. Zaadplanten en marcotten, stand wat onregelmatig, deels zeer mooi, deels goed en vrij goed.
10 × 10	241	Zeehoogte 300 M. Klimaat vrij vochtig. Vruchtbare, zandige kleigrond; zuidelijke Janghellingen. Zaadplanten en marcotten, stand zeer goed.
10 × 10	111	Zeehoogte 450 M. Klimaat vrij vochtig. Humusrijke zandgrond, ondergrond klei, terrein zacht hellend, oostelijke Raoen-hellingen. Zaadplanten, stand vrij goed.
10 × 10	49	Zeehoogte 300 M. Klimaat vrij vochtig. Vruchtbare, losse, zandige kleigrond, vlak terrein aan den oostelijken voet van het tertiaire Kemirisongo-gebergte. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 × 10	370	Zeehoogte 10 M. Klimaat vrij droog. Losse kleigrond, terrein vlak. Ficus zaadplanten gemengd met Hevea, stand bevredigend.
7 × 7	271	Als No. 26. Ficus zaadplanten en marcotten, enkele Hevea's, stand goed.
7 × 7	213	Als No. 26. Zaadplanten en enkele marcotten, stand goed.
10 × 10	2228	Als No. 29. De helft boschterrein, de helft open terrein, dat sinds eenige jaren met kratok begroeid was. Zaadplanten, stand bevredigend.
10 × 10	311	Als No. 28. Stand vrij goed.
		Voorts in dit boschdistrict nog enkele planten op erven, en op kleine plekken in het bosch.
onregelmatig.	onbekend,	Zeehoogte 675 M. Klimaat vochtig. Afgeschreven koffietuinen, vrij geaccidenteerd terrein, grond nogal vruchtbare zandige klei. Marcotten, stand zeer gunstig.
10 × 10 en onregelmatig.	118	Zeehoogte 500 M. Klimaat vochtig. Grond deels vruchtbaar, deels onvruchtbaar, terrein zeer geaccidenteerd. Marcotten en zaadplanten, stand vrij gunstig.
10 × 10 en onregelmatig.	553	Zeehoogte 450 M. Klimaat vochtig. Grond minder goed, zeer vast, terrein vrij geaccidenteerd. Castilloa verder Ficus marcotten en zaadplanten ook Payena Leerii, stand niet gunstig.
6 × 6 en 10 × 10	1369	Zeehoogte 550 M. Klimaat vochtig. Weinig vruchtbare grond, terrein vrij vlak. Ficus zaadplanten en marcotten, enkele Hevea's en Castilloa's ook Payena Leerii; stand minder gunstig.
10 × 10	250	Zeehoogte 450 M. Klimaat als boven. Vaste, onvruchtbare grond. Marcotten en zaadplanten, stand minder gunstig.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg. (1).
Andong, district Grabak, afdeeling Magelang	58*d*	6	1902
Siboeboet, district Kaloran, afdeeling Temanggoeng.	59	42	1902
Poelewajang, district Grabak, afdeeling Magelang.	62	20	1903
Ngrowosigedong, district Kaloran, afdeeling Temanggoeng. . .	71	13	1903
Poelewajang, district Grabak, afdeeling Magelang.	76	20	1904
Ngrowosigedong, district Kaloran, afdeeling Temanggoeng . . .	83	19	1904
G. Atis, districten Tjandiroto en Kaloran, afdeeling Temanggoeng.	84	21	1904
Poelewajang, district Grabak, afdeeling Magelang.	87	18	1905
Ngrowosigedong, district Kaloran, afdeeling Temanggoeng . . .	91	12	1905
G. Atis, districten Tjandiroto en Kaloran, afdeeling Temanggoeng.	92	11	1905
G.. Pajoeng, (Tjanggalwareng en Ngampel) afdeeling Magelang.	93	10	1905
BOSCHDISTRICT BAGELEN.			
desa Kedoengpoh, district Loano, afdeeling Poerworedjo.	1	10	1901
	1	17	1902
dk. Wonotalis der desa Kedoengpoh, voorts desa Limbangan en Nglaris, district Loano, afdeeling Poerworedjo.	2	38	1903
desa Nglaris, Limbangan, Goentoer dk. Wonotalis (desa Kedoengpoh), district Loano, afdeeling Poerworedjo.	3	46	1904
desa Masaran en Sempor. . . district Gombong, afdeeling Keboemen.	12	3	1901
desa Masaran en Wonosari. . district Gombong, afdeeling Keboemen.	8	7	1902
desa Ngasian, Lebak, Kalidadap, Ngadisono, Tirip, Rimpak, Groegoe, Poerwosari, Kaligoewo, en Sodong, district Kaliwiro, afdeeling Wonosobo.	4	248	1904
desa Bowongso, Medono, Bandoengan, Tandjoengsari, Kemiriombo, Gambaran, Patokan, Groegoe, Ngadisono, Lebak, Melokan, Tirip, Sodong, Poerwosari, Pesodongan, district Kaliwiro, afdeeling Wonosobo.	19	205	1905
HOUTVESTERIJ NOORD-KRADENAN.			
ged. subvak 79*g*, 80*a*, 80*d*, 92*b*, 91*b*, district Wirosari, afdeeling Grobogan.	14	13	1900
			1901
ged. subvak 104*b*. 105*b*. 106*d*. . district Kradenan, afdeeling Grobogan	20	4	1901
ged. subvak 36*a* . . . . . district Kradenan, afdeeling Grobogan	23	0.5	1902 1904

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
8 × 8	209	Zeehoogte 1030 M. Klimaat als boven. Bodem goed. Marcotten, stand niet ongunstig.
8 × 8	482	Zeehoogte 675 M. Klimaat als boven. Afgeschreven koffietuinen, vrij geaccidenteerd terrein, nogal vruchtbare, zandige klei. Ficus marcotten en zaadplanten, ook Castilloa (Ook een groot aantal Payena Leerii).
8 × 8	508	Zeehoogte 600 M. Klimaat als boven. Vrij vruchtbare grond, oude tegalvelden, verlaten koffietuinen, matig geaccidenteerd terrein, plaatselijk vlak. Ficus zaadplanten, Castilloa en Hevea; stand gunstig.
8 × 8	710	Zeehoogte 675 M. Klimaat als boven. Verlaten koffieterreinen, licht beschaduwd met Albizzia, grond weinig vruchtbaar. Castilloa, voorts Ficus-marcotten, stand middelmatig door gebruik van te klein plantmateriaal.
8 × 8	625	Zeehoogte 800 M. Klimaat als boven. Terrein zacht glooiend, verlaten weidevelden. Vrij vruchtbare grond. Zaadplanten, stand bevredigend; heeft nogal te lijden van wilde zwijnen.
8 × 8	618	Als No. 71, maar Ficus, zaadplanten en marcotten.
8 × 8	71	Als No. 59, maar Ficus-zaadplanten.
10 × 10	163	Zeehoogte 800 M. Klimaat als boven. Weinig vruchtbare grond. Zaadplanten, stand minder gunstig; veel beschadiging door zwijnen.
8 × 8	258	Als No. 59. Zaadplanten, stand nog niet te beoordeelen.
10 × 10	—	Als no. 59. Zaadplanten, stand als boven.
10×10	75	Als no. 53. Zaadplanten, stand als boven.
		Voorts in dit boschdistrict nog planten langs wegen en grenzen.
10×10	643	Zeehoogte 225 M. Klimaat vochtig, maar in den korten oost-moesson vrij droog. Grond nogal vruchtbaar, terrein vrij geaccidenteerd. Marcotten, stand goed maar veel onderhoud noodig.
10×10	1078	
7×7	1208	Zeehoogte 400 M. Klimaat als boven. Grond verschillend, meer en minder vruchtbaar, terrein vrij geaccidenteerd. Zaadplanten, ook marcotten, stand bevredigend maar veel onderhoud.
7×7	1807	Zeehoogte enz. als boven. Zaadplanten, stand goed.
10×10	110	Zeehoogte 100 M. Klimaat als boven. Grond onvruchtbaar tot vrij vruchtbaar, terrein vrij geaccidenteerd. Marcotten, stand goed op de vruchtbare gedeelten.
10×10	271	Als boven, maar grond vrij vruchtbaar, stand goed.
7×7	4284	Zeehoogte 450 M. Klimaat vochtig, weinig oostmoesson. Grond vruchtbaar, terrein sterk golvend tot geaccidenteerd. Meest vroegere reboisaties van Albizzia moluccana met dichte Lantana-ondergroei. Zaadplanten, stand zeer goed.
7×7	1303	Geheel als boven.
8×8 8×10 10×10	1152	Zeehoogte 100 M. Klimaat vrij droog. Klei, drassig, terrein zacht golvend. Zaadplanten en marcotten, stand slecht.
8×8	267	Zeehoogte 100 M. Klimaat als boven. Zandige klei, hier en daar drassig, terrein bijna vlak. Marcotten, stand tamelijk goed.
4×4	100	Zeehoogte 100 M. Klimaat als boven. Klei, terrein bijna vlak. Hevea, stand vrij goed.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.		Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
HOUTVESTERIJ NOORD-WEST-WIROSARI.				
Brebes I, Subvak 33*d*. . . .		5	8	1901 tot 1904
Subvak 62*b*.	district Wirosari, afd. Grobogan.	17	2	1901 tot 1906
Subvak 84*a*.		55	3	1903
Subvak 94*c*.		69	0,5	1905
HOUTVESTERIJ TOEDER.				
Subvak 85*a*.		2	2	1902
Subvak 8*d*.	district Sedan, afdeeling Rembang.	5	—	1903
Subvak 8*e*.		8	2	1904 en 1905
HOUTVESTERIJ BALO.				
Subvak 32*a*, district Sedan, afdeeling Rembang.		21	4	1905
HOUTVESTERIJ MARGASARI.				
Subvak 184*e* [bij Kedawoeng]. .		—	3,5	1892
Subvak 106*b* [Sepet.]	distr. Balapoelang, afd. Tegal.	9	7	1902
Subvak 112*b* en deel van 107*c* [Sepet IV].		20	15	1903
Deel van subvak 107*c* en 106*b*. .		5	11	1904
Deel van subvak 107*b*, 112*b*, 107*d*.	distr. Balapoelang, afd. Tegal.	16	17	1905
Subvak 102*f*.		17	9	1905
Subvak 186*a*, deel van subvak 194*a*.		18	15	1905
HOUTVESTERIJ NGARENGAN.				
Subvak 23*a*		—	0,7	1900
Subvak 32*e*, 32*f*.	district Mergotoehoe, afd. Pati.	—	2	1900
Kali-Telo subvak 8*d*, vak 12.		11	30	1901

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
12 × 12	733	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Vrij vruchtbare tertiaire zandige klei, terrein golvend. Marcotten en zaadplanten, stand voldoende.
11,5 × 11,5	87	Zeehoogte en klimaat als boven. Grond tamelijk drassig, terrein bijna vlak. Marcotten en zaadplanten, stand minder goed.
11 × 11	106	Geheel als boven.
7 × 7	105	Zeehoogte en klimaat als boven. Wildhoutplek. Vruchtbare tertiaire zandige klei, terrein zwak hellend. Funtumia [van Telogo-redjo, Malang], Hevea en enkele Ficus-zaadplanten, stand goed.
10 × 10	97	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Vruchtbare, tertiaire zandige klei, terrein hellend. Marcotten, stand goed.
—	onbekend.	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Grond tamelijk onvruchtbaar, plaatselijk rotsachtig, tertiaire mergel, terrein hellend. Zaadplanten, stand vrij slecht; de pianten staan tusschen djatiopslag en van de 212 stuks, die oorspronkelijk werden geplant, zijn nog slechts 76 in leven.
10 × 10	45	Zeehoogte 150 M. Klimaat vrij droog. Tamelijk vruchtbare, tertiaire mergel, terrein golvend. Zaadplanten, stand redelijk. Verder in deze houtvesterij nog enkele planten op en bij erven.
7 × 7	81	Zeehoogte 50 M. Klimaat vrij droog. Klei en zandgrond. terrein zacht hellend, oude sawahgrond. Zaadplanten en marcotten, stand goed.
20 × 20	onbekend.	Zeehoogte 50 M. Klimaat vrij vochtig. Humushoudende, kwartaire zandige klei, terrein bijna vlak. Ficus met enkele Castilloa's, stand minder goed. De boomen hebben geleden door marcotten-aanmaak.
5 × 10	726	Zeehoogte 100 M. als boven. Tertiaire, humushoudende zandige klei, terrein hellend. Marcotten en zaadplanten, stand goed.
6 × 6	889	Zeehoogte 200 M. Klimaat als boven. Tertiaire humushoudende zandige klei, terrein, een heuvel. Marcotten en zaadplanten, stand goed.
7×7 en 5×5	652	Als boven. Zaadplanten, ook marcotten, stand goed.
7 × 7	434	Als boven, maar terrein geaccidenteerd. Zaadplanten, enkele marcotten, stand goed.
7 × 7	264	Zeehoogte 100 M. Klimaat als boven. Tertiaire, humushoudende zandige klei; terrein, een heuvel. Zaadplanten van Ficus, ook Hevea. stand goed.
7 × 7	241	Zeehoogte 170 M. Klimaat als boven. Tertiaire zandige klei met kalkrotsen en veel kalksteen; terrein, een heuvel. Marcotten, stand goed. Buitendien nog hier en daar boomen langs grenzen en sleuven.
3 × 6	121	Zeehoogte 5 M. Klimaat vrij vochtig, maar toch droge, hoewel niet zoo langdurige oostmoesson. Tertiaire vruchtbare, humusrijke kleigrond, plaatselijk alluviaal, terrein vlak, drooggelegd. Hevea, stand tamelijk slecht.
3×4, 3×5, 4×4	209	Zeehoogte 15 M. Klimaat als boven. Tertiaire vruchtbare, humushoudende klei, terrein zwak hellend. Ficus-marcotten, ook Hevea's, stand goed.
10 × 10	731	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire vruchtbare, humushoudende, zandige klei, terrein golvend. Marcotten, stand prachtig, reeds gesloten.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.	Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg. (1).
Brodjol, subvak 103*a*, 103*c*, 103*e* en 104*a*, district Bandjaran, afdeeling Japara	20	32	1902
Djemblem, subvak 26*a*, 27*a* en 28*a*, district Mergotoehoe, afdeeling Pati	21	16	1902
Subv, 105*b*, 105*c*, 105*d*, 105*e*, district Bandjaran, afdeeling Japara .	30	30	1903
Subvak 39*a*, 39*d*, 51*a*. 51*e* en 54*a*. (Gangsar)	31	33	1903
Subvak 1*c*.	31*a*	7	1903
Subvak 6*a* en 6*c*.	31*c*	4.5	1904
Subvak 20*b* (zuidelijke helft.) .	31*b*	10	1904
Subvak 13*a*, ...	44	3	1904
Subvak 26*c*, ...	46	1.5	1904
Subvak 35*a*, ...	47	4	1904
Subvak 98*c*, ...	48	8	1904
Subvak 100*e*, ... district Mergotoehoe, afdeeling	49	7.5	1904
Subvak 107*b*, ... Pati.	50	17	1904
Subvak 20*b* [noordelijke helft].	45	13	1905
Subvak 40*c*	1	4	1905
Subvak 40*d*	2	2.5	1905
Subvak 44*b*	3	4	1905
Subvak 52*c*	4	10	1905
Subvak 58*a*	5	7	1905
Subvak 63*c*	6	6	1905
Subvak 100*d*.	7	5	1905
Subvak 107*d*.	8	5	1905
Subvak 3*b*	9	4 5	1905

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
12 × 12 (Ficus) 10 Δ (Ficus) 5 × 5 (Hevea) 5 × 5 (Castilloa)	2466	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire tamelijk vruchtbare zandige klei en mergel, plaatselijk alluviale rivierklei, terrein geaccidenteerd, enkele gedeelten vlak en golvend. Ficus-marcotten, ook Hevea's en Castilloa's, stand Ficus vrij goed, Hevea en Castilloa minder goed.
12 × 12 (Ficus) 5 × 5 (Hevea)	530	Zeehoogte 20 M. Klimaat als boven. Tertiaire, vruchtbare, humushoudende klei, terrein bijna vlak. Ficus-zaadplanten, ook Hevea, stand zeer goed.
10 × 10 (Ficus) 5 × 5 (Hevea)	2220	Zeehoogte 10 M. Klimaat als boven. Plaatselijk alluviale rivierklei, plaatselijk zandige klei en mergel, vruchtbaar, terrein vlak tot geaccidenteerd. Ficus-marcotten, ook zaadplanten, ook Hevea; stand over het algemeen goed.
4 × 4 (Castilloa) 5 × 5 (Hevea) 12 × 12 7 × 7 (Ficus)	695	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire, vruchtbare, humusrijke, zandige klei, terrein zwak golvend. Meest Castilloa, verder Hevea en Ficus-marcotten en zaadplanten; Ficus staat zeer goed, Hevea goed, Castilloa is vrijwel gesloten, maar lijdt door wortelhalsschimmel.
2,5 × 5 (Castilloa) 5 × 5 5 Δ (Hevea) 10 Δ (Ficus)	347	Zeehoogte 5 M. Klimaat als boven. Tertiare, zandige klei en alluviale klei, humusrijk, vruchtbaar, terrein hellend. Castilloa, verder Hevea, ook Ficus-marcotten, stand zeer goed.
5 Δ	33	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire, zandige klei en alluviale klei. humusrijk, vruchtbaar, terrein bijna vlak. Hevea deels gekweekt uit zaad van Buitenzorg en de Pamanoekan landen, deels uit zaad van Colombo, stand goed.
6 × 6 6 Δ	252	Zeehoogte en klimaat als boven. Humusrijke, vruchtbare, alluviale klei, terrein zwak golvend. Hevea, zaad van Colombo, stand goed.
10 Δ	31	Zeehoogte 20 M. Klimaat als boven. Tertiaire, vruchtbare, humusrijke, zandige klei, terrein bijna vlak. Marcotten, stand goed.
5 Δ	14	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire, vruchtbare, humusrijke klei, terrein zwak hellend. Hevea, stand goed.
10 Δ	28	Zeehoogte 10 M. Klimaat warm en vochtig. Tertiaire, vruchtbare, humusrijke klei, terrein vrij vlak. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ (Ficus) 5 Δ (Funtumia) 5 Δ (Hevea)	125	Zeehoogte 25 M. Klimaat als boven. Tertiaire vruchtbare, humusrijke, zandige klei, terrein geaccidenteerd. Ficus-marcotten, verder Hevea, ook Funtumia's [van Telogoredjo, Malang]; stand goed.
10 Δ	66	Zeehoogte, klimaat en grond als boven, terrein bijna vlak. Zaadplanten, stand goed.
10 Δ	384	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire, vruchtbare zandige klei, plaatselijk verweerde padas en groote steenen, terrein golvend tot geaccidenteerd. Marcotten, stand vrij goed.
10 Δ	158	Zeehoogte 3 M. Klimaat als boven. Alluviale klei en tertiaire zandige klei, humusrijk, vruchtbaar, terrein bijna vlak. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	8	Zeehoogte 25 M. Klimaat als boven. Tertiaire, vruchtbare, humusrijke klei, terrein geaccidenteerd. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	7	Zeehoogte 40 M. Klimaat en grond als boven, terrein vrij vlak Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	10	Zeehoogte 15 M. Klimaat enz. als boven. Zaadplanten, ook marcotten, stand zeer goed.
10 Δ	25	Zeehoogte 6 M. Klimaat enz. als boven. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	—	Zeehoogte 35 M. Klimaat enz. als boven.
10 Δ	9	Geheel als boven.
10 Δ	5	Zeehoogte 30 M. Klimaat als boven. Tertiaire, humusrijke, vruchtbare zandige klei, terrein zwak golvend. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	15	Zeehoogte 10 M. Klimaat en grond als boven, terrein bijna vlak. Zaadplanten, verder marcotten, stand zeer goed.
10 Δ	23	Zeehoogte enz. als boven. Terrein, dal van een kali. Zaadplanten, stand zeer goed.

Digitized by Google

NAAM EN LIGGING VAN DE AANPLANTING.		Nummer der cultuur, overeenkomende met dat in het cultuurplan.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg (1).
Subvak 3*c*, ...	district Mergotoehoe, afdeeling Pati.	10	2,5	1905
Subvak 5*a*		11	19	1905
Subvak 9*a*		12	5	1905
Subvak 10*a*, . . .		13	1	1905
Subvak 11*b*, . . .		14	1,3	1905
Subvak 11*c*, . . .		15	3,5	1905
Subvak 14*a* en 14*b*. .		16	17	1905
Subvak 16*c*, ...		17	3	1905
Subvak 19*b*, . . .		18	6	1905
Subvak 19*d*, . . .		19	1,5	1905
Subvak 61*c*, . . .		20	4,5	1905
Subvak 62*f*, . . .		21	3,5	1905
Subvak 109*a*, . . .		22	12	1905
HOUTVESTERIJ OOST-TEGAL.				
Subvak 85*a* en 86*b*, .	district en afdeeling Pamalang.	20	17	1903
Subvak 86*c*, ...		20	4	1903
Subvak 65*c*, ...		3	1,5	1905
Deel van subvak 114*a*, .		6	10	1905

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
10 Δ	9	Zeehoogte enz. als boven. Terrein valleivormig. Marcotten, stand zeer goed.
6 Δ 7 Δ	118	Zeehoogte 4 M. Klimaat als boven. Vruchtbare, humusrijke, alluviale klei, terrein bijna vlak, drooggelegd. Hevea's, stompen van Soekaboemi, verder Ficus-zaadplanten, stand goed
7 Δ	75	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire, zandige klei en alluviale klei, vruchtbaar, terrein glooiend, drooggelegd. Zaadplanten, stand zeer goed.
6 Δ	3	Zeehoogte 11 M. Klimaat als boven. Tertiaire vruchtbare, humusrijke zandige klei, terrein bijna vlak, drooggelegd. Hevea, stompen van Soekaboemi, stand zeer goed.
6 Δ	2	Als boven.
10 Δ	8	Als boven, maar Ficus-marcotten.
10 Δ 7 Δ	135	Zeehoogte 4 M. Klimaat als boven. Alluviale klei en tertiaire, humusrijke zandige klei, vruchtbaar, terrein bijna vlak, drooggelegd. Zaadplanten, ook marcotten, stand zeer goed.
10 Δ	2	Zeehoogte 16 M. Klimaat als boven. Tertiaire, humusrijke vruchtbare zandige klei, terrein bijna vlak. Marcotten, stand zeer goed.
10 Δ	45	Zeehoogte 4 M. Klimaat als boven. Alluviale klei en tertiaire, humusrijke zandige klei, vruchtbaar, terrein dalvormig. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	9	Zeehoogte 7 M. Klimaat als boven. Tertiaire, humusrijke, vruchtbare zandige klei, terrein hellend. Marcotten, stand zeer goed.
10 Δ	29	Zeehoogte en klimaat als boven. Tertiaire, humusrijke, vruchtbare klei, terrein dalvormig. Zaadplanten, stand zeer goed.
10 Δ	20	Zeehoogte 14 M. Klimaat enz als boven.
10 Δ	64	Zeehoogte 30 M. Klimaat als boven. Tertiaire zandige klei, steenachtig, humusrijk, vruchtbaar, terrein geaccidenteerd. Zaadplanten, stand zeer goed.
6 × 6	1323	Zeehoogte 45 M. Klimaat vrij vochtig. Grond vruchtbaar, kwartaire zandige klei, tamelijk humusarm, terrein vrij vlak. Zaadplanten en marcotten, stand minder goed.
5 × 5	285	Als boven, maar Castilloa, zaadplanten, stand ijl, nog veel onderhoud noodig.
onregelmatig.	14	Zeehoogte 40 M. Klimaat vrij vochtig. Grond kwartaire zandige klei, schuifgrond, weinig bouwkruin, terrein steil. Zaadplanten, stand voorloopig bevredigend.
6 × 6	279	Zeehoogte 25 M. Klimaat vrij vochtig. Grond vruchtbaar, humushoudende, kwartaire en tertiaire zandige klei, terrein vrij vlak. Zaadplanten, stand voorloopig bevredigend.

Digitized by Google

Uitgestrektheid van de kaoetsjoek-aanplantingen van het boschwezen op Java, in Hectaren.

Boschdistricten en Houtvesterijen.	Ficus elastica.								Hevea brasiliensis.							Castilloa elastica.							Funtumia elastica.			Totale oppervlakte.
	vóór 1898.	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	Totaal.	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	Totaal.	1890.	1901.	1902.	1903	1904.	1905.	Totaal.	1904.	1905.	Totaal.	
Boschdistricten.																										
West-Preanger c.a. . .	—	—	—	10	—	41	20	71	—	—	—	—	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80
Oost-Preanger c.a. . .	24	—	—	56	82	11	70	243	—	—	—	—	—	—	—	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243
Tegal-Cheribon. . . .	91	—	—	27	—	14	94	226	—	—	—	—	—	2	2	—	—	*)	—	—	—	—	—	*)	—	228
Banjoemas.	—	—	—	52	87	68	99	306	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	306
Pekalongan-Kendal . .	—	—	39	90	115	157	199	600	—	1	4	40	4	2	51	—	2	—	21	8	3	34	0.3	—	0.3	685.3
Grobogan	—	—	2	15	26	30	2.5	75.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75.5
Semarang c.a.	—	—	—	53	11	55	57	176	—	—	—	—	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176
Japara (incl. Regaloeh)	—	—	40	173	154	290	264	921	—	2	1.5	2.5	10	102	118	—	—	—	10	8	—	18	0.7	—	0.7	1057.7
Noord-Randoeblatoeng.	—	—	—	—	28	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	29
Zuid- „ .	—	—	—	—	28	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
Blora.	—	—	—	—	53	28	6	87	—	—	—	—	*)	—	—	—	—	—	*)	—	—	—	*)	—	—	87
Todanan.	—	0.3	4.5	17	18	25	30	94.8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94.8
Rembang	—	—	—	—	16	19	15	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
Kedewan.	—	—	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Toeban	—	—	—	24	3	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Padangan	—	—	—	15	16	22	80	133	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	133
Bodjonegoro	—	—	3	70	0.1	—	9	82.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82.1
Noord-Soerabaja c.a. .	—	—	—	26	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
Zuid- „ „ .	—	—	—	6	101	4.5	1	112.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112.5
Ngawi c.a.	—	—	36	41	52	26	105	260	—	1	4.5	2	—	—	7.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	267.5
Madioen.	—	—	56	—	—	—	14	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
Kediri	—	—	—	70	—	—	51	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121
Probolinggo-Besoeki. .	—	—	36.5	16	118	16	104	290.5	—	*)	—	—	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290.5
Kedoe c.a.	10	—	—	78	23	60	51	222	—	—	—	2	—	—	2	—	—	2	8	—	—	10	—	—	—	234
Bagelen.	—	—	13	24	38	294	205	574	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574
Houtvesterijen.																										
Noord-Kradenan . . .	—	13	4	—	—	—	—	17	—	—	0.5	—	—	—	0.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17.5
Noord-West-Wirosari. .	—	—	10	—	3	—	—	13	—	—	—	—	—	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.5	0.5	13.5
Toeder	—	—	—	2	—	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Balo	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Margasari	3.5	—	—	7	15	11	41	77.5	—	—	—	—	—	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77.5
Ngarengan.	—	1.5	30	45	50	38.5	124.5	289.5	1.2	—	2	8	16.7	16.2	44.3	—	—	1	12	—	—	13	0.3	—	0.3	347
Oost-Tegal.	—	—	—	—	17	—	11.5	28.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	—	—	—	32.5
Totaal . . .	128.5	14.8	274	917	1058.1	1212	1657.5	5261.9	1.2	4	12.5	54.5	39.7	122.3	234.2	—	2	3	55	16	3	79	1.3	1.5	2.8	5577.9

*) Hier zijn eenige boomen geplant, waarvoor geen bepaalde uitgestrektheid kan worden opgegeven.

Digitized by Google

BIJLAGE E.

OVERZICHT

VAN DE

op Contract met het Gouvernement werkende ondernemingen

VOOR DEN

aankap van hout in 's Lands bosschen op Java en Madoera.

Gedurende 1905.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Namen der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H. A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Boschdistrict Oost-Preanger-Regentschappen — Krawang (*c*).					
Tjiselang (leegkapperceel). . . .	Lim Kwat Tjiang.	376	1 Juni 1901 t/m 30 Juni 1907.	*f* 7955.— 'sjaars.	*f* 7955.—
Oedjoengbroeng (leegkapperceel) .	H. N. van der Beek.	79	1 Oct. 1904 tot 31 Maart 1906, verlengd tot 31 Mei 1906.	*f* 13500.—te storten vóór of op 31 Maart 1905.	» 13500.— (*d*).
Boschdistrict Tegal — Cheribon.					
Pangka-Rengaspendawa (afbakeningsperceel).	Lim Kwat Tjiang.	334	20 Aug. 1903 tot 20 Aug. 1905, verlengd tot 20 Aug. 1906.	*f* 20.— per M³. timmerhout en *f* 0.30 per S. M. brandhout.	—
Tjikakak (leegkapperceel). . . .	Idem.	304	1 Jan. 1900 t/m 31 Dec. 1904.	*f* 27.78 per M³. timmerhout en *f* 0.46 per S. M. brandhout.	—
Tondjong (leegkapperceel). . . .	Idem.	328	15 Dec. 1899 t/m 14 Dec. 1904.	*f* 16.12 per M³. timmerhout en *f* 0.33 per S. M. brandhout.	—
Kaliboentoe Penanggapan c. a. (afbakeningsperceel)	Idem.	202	27 Jan. 1903 tot 27 Jan. 1905, nader verlengd tot 27 Juli 1906.	*f* 20.38 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Karangsamboeng c. a. (afbakeningsperceel).	Aw Eng Kit.	1132	22 April 1901 tot 21 April 1906 verlengd tot 22 Juli 1906.	*f* 33.60 per M³. timmerhout en *f* 0.75 per S.M. brandhout.	—

(*a*). Ten aanzien van de ondernemingen, welke retributie hebben te betalen, heeft de opgegeven retributie per M³. betr
(*b*). Van de tweeërlei opgaven onder dit hoofd voorkomende, heeft de eerste betrekking op timmerhout en de ande
(*c*). In 1905 werd in 's Lands kas gestort *f* 3742 zijnde pachtpenningen ter zake van de exploitatie van het bos
(*d*). Bovendien werd in 1905 in 's Land kas gestort *f* 369.— tot restitutie der uitgaven van Landswege gedaan vo
(*e*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 87.— als boeten wegens te late betaling van retributi
(*f*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 1303.— als schadeloosstelling wegens het niet schoon afle
(*g*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 2.— als boete wegens te late betaling van retributie.

Digitized by Google

Verschuldigde tributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S. M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	244 4228	Het hout werd grootendeels in de residentie Cheribon verkocht, terwijl eenige karreladingen naar Soemedang werden afgevoerd en daar van de hand gezet. Op verzoek van den contractant werd in 1905, na afloop van de exploitatie van het vierde jaarperceel, eerst het zesde jaarperceel in exploitatie gebracht.
—	175 6500	De boschjes, welke dit perceel vormen, behoorden tot de zoogenaamde djatibosschen der Preanger-Hooglanden. Het perceel bevat slechts zeer dunne, maar vrij rechte stammen; de hoogteligging van ± 2500 voet is voor den groei van de boomen belemmerend geweest. De contractant kon aan zijne verplichting betreffende de betaling van de pachtsom ad *f* 13500, op 1 Maart 1905 niet voldoen en verzocht uitstelling en betaling in termijnen, en kwam het geheele bedrag vóór 30 September d. a. v. in 's Lands kas. Het timmerhout werd te Bandoeng verkocht, terwijl het brandhout aan de kininefabriek en het koffiebereidings établissement aldaar en de omliggende kalkovens werd geleverd. De termijn voor afloop van de exploitatie werd verlengd.
10196 *(e)*.	606 4837	De exploitatie van het 1e jaarperceel werd beëindigd en die van het 2e aangevangen en op een klein gedeele na eveneens beëindigd. De contractant werd ontheven van de verplichting tot aanmaak van brandhout. De termijn voor afloop van de exploitatie werd verlengd.
1348 *(f)*.	49 1061	De exploitatie van het 5e of laatste jaarperceel eindigde in Januari 1905.
264	2 747	De exploitatie van het 5e of laatste jaarperceel werd in Januari 1905 beëindigd.
4975.— *(g)*.	334 2086	In exploitatie waren de beide jaarperceelen; voor het 1ste, waarin op 27 Juli 1905 reeds twee jaar werd gekapt, werd wederom een jaar verlenging gevraagd, hetwelk evenwel geweigerd werd. De verdere leegkap zal door het Boschwezen in eigen beheer geschieden. De termijn voor afloop van de exploitatie werd verlengd.
6091	17 7899	Met de exploitatie van het 5de (laatste) jaarperceel werd begonnen. De termijn voor afloop van de exploitatie werd verlengd.

g op hout van 5 Meters lengte en daarboven. Voor hout van mindere lengte zijn lagere eenheidsprijzen bepaald.
brandhout.
eel Pondok-Klapa, waarvan de exploitatie in 1903 op verzoek van den contractant is gestaakt.
ringen der eerste jaarperceelen.

van het vierde en vijfde jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Boschdistrict Pekalongan — Kendal (*h*).					
Merboeh (leegkapperceel)	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	732	16 Juli 1900 tot 30 Sept. 1911.	*f* 29.16 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S. M. brandhout voor het 1e en 2e jaarperceel. Voor de overige acht jaarperceelen tegen betaling van *f* 523296.— in 93 maandelijksche termijnen waarvan de eerste termijn groot *f* 5627.64 en de overige 92 termijnen elk groot *f* 5626.83 te beginnen op of voor 1 Aug. 1903.	*f* 67522.—
West-Kendal (afbakeningsperceel).	Handels-Mij. San Liem Kong Sie.	464½	10 Sept. 1900 tot 10 Sept. 1906.	*f* 11.80 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Tjatjaban (leegkapperceel)	Idem.	613	1 Sept. 1899 tot 30 Sept. 1909.	*f* 22.30 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S. M. brandhout.	—
Batang (afbakeningsperceel) . . .	Tjia Ing Hoat.	330	8 Mei 1902 tot 8 Mei 1906, verlengd tot 8 Nov. 1906.	*f* 17.10 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Glandang (leegkapperceel). . . .	Idem.	248	1 April 1904 tot 31 Maart 1908.	*f* 5152.75 's jaars.	In 1906 betaal
Djoewero (leegkapperceel). . . .	Javasche Bosch Exploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	479	1 Aug. 1905 tot 31 Juli 1915.	*f* 10709.40 's jaars.	(*k*) Nog niet verschuldigd.

(*h*). In 1905 werden in 's Lands kas gestort *f* 638.—, wegens schadeloosstelling voor het niet schoon afleveren tract Kalipoero-Ngareanak II.
(*i*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 50.— als boete wegens contractsovertreding.
(*j*). Bovendien werd in 's Lands kas gestort *f* 150.— als boeten wegens contractsovertredingen.
(*k*). In 1905 werd echter in 's Lands kas gestort *f* 348.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d).

Digitized by Google

Verschuldigde ribute voor in 05 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (b).	Verdere aanteekeningen.
(a)	3881 10018	Er werd gekapt in het 4e en 5e jaarperceel. Voor het 4e jaarperceel werd verlenging toegestaan. Vergunning werd verleend de bestaande railbaan door te trekken door het 5de t/m 10de jaarperceel. De aanleg van dit stuk rail geschiedde slechts langzaam en niet tot in het 5e perceel, waarvan het hout dan ook niet per rail werd vervoerd, doch per kar over den grooten weg Bodja-Kaliwoengoe werd getransporteerd. Het gevolg was een plaatselijk totaal stuk rijden van dien weg, zoodat deze voor andere voertuigen dan ossenkarren bijna niet te gebruiken was, en voor ossenwagens ook nog slechts bezwaarlijk. Het 4e en 5e jaarperceel behooren niet tot de beste; toch zal de exploitatie meer hout geven dan verwacht werd, doordien minder op gebreken gelet wordt dan bij den proefaankap en de taxatie kwantitatief wat te laag, kwalitatief te hoog schijnt te zijn geweest.
6479.—	823 —	De exploitatietermijn van het 3e, 4e en 5e jaarperceel werd verlengd. De exploitatie van het 3e jaarperceel kwam op 1 Nov. 1905 gereed en was toen ruim 2 jaar ten achter. Uit het 4e jaarperceel werd nog niets gekapt. Vanaf October vorderde de exploitatie zeer langzaam, voornamelijk, omdat contractante afwacht, of zij gedeeltelijke vrijstelling kan verkrijgen van hare verplichting om de zeer afgelegen boschjes nabij Kalipoetih, behoorend tot het 4e en 5e jaarperceel, te exploiteeren.
22790.—	1465 1440	Gekapt werd in het 6de en een weinig in het 7de jaarperceel. De exploitatietermijn van het 6e jaarperceel werd verlengd. De exploitatie werd goed gevoerd. Men verkreeg een gunstig qualiteitsprocent, o. a. doordien streng tegen verkappen van hout werd gewaakt.
5471.— (f)	422 2866	De exploitatie ging weer langzaam en gebrekkig vooruit. De Chineesche gemachtigde moest om verschillende redenen worden ontslagen, en in zijn plaats kwam een andere Chinees, wiens erkenning echter ook ingetrokken moest worden. In diens plaats werd een Europeaan als gemachtigde aangesteld. De exploitatie termijn van het 3e jaarperceel werd tweemaal verlengd. Met moeite kwam de exploitatie gereed.
—	967 2600	De exploitatie termijn van het 1e jaarperceel werd verlengd. Overigens geschiedde de exploitatie geregeld.
—	544 2137	Het contract voor de exploitatie van het boschperceel Djoewero werd op 26 Juli 1905 gesloten. Door de contractante werd een request ingediend om het perceel in 6 instede van in 10 jaren te exploiteeren, doch dit verzoek werd afgewezen. De afvoer geschiedt niet per rail. De contractante denkt er echter over een railbaan aan te leggen, en hoopt deze ook te kunnen gebruiken voor het Zuidelijk gelegen perceel Tjiploek, wanneer dit haar ondershands wordt gegund. Tot nu toe wordt het hout door de kali Bodri gevlot naar de Semarang-Cheribon-Stoomtram.

4e jaarperceel Djolosekti-Petjalongan, en f 50.— als boete wegens contracts-overtreding in zake het geëxpireerd con-

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gesto aan pachtsom
Boschdistrict Grobogan (*l*).					
Zuid- West- Poerwodadi (zuiverings- en leegkapperceel).	Kwee Siouw Ging.	1850	14 Mei 1901 tot 14 Mei 1906.	*f* 27.22 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S. M. brandhout.	—
Kalangdosari (leegkapperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	850	16 Maart 1899 tot 16 Maart 1907.	*f* 14.50 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S. M. brandhout.	—
Segorogoenoeng (zuiverings- en leegkapperceel).	Tan Hie Sioe (oorspronkelijk W. F. Verdier).	2712	20 Dec. 1900 tot 20 Dec. 1905, verlengd tot 20 Dec. 1907.	*f* 20.22 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S. M. brandhout.	—
Wonosido (leegkapperceel).	Njoo Kie Siong.	431	1 Juni 1901 t/m 30 Juni 1906.	*f* 9133.30 'sjaars.	*f* 9133.—
Djatidjaran (leegkap- en zuiveringsperceel),	Ned. Ind. Houtaankap Maatij.	328	1 Mei 1902 tot 30 Juni 1907.	*f* 23.50 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Semen (leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	393	1 Maart 1902 tot 1 Juli 1907.	*f* 12800.—'sjaars.	*f* 12800.—
Gaboes (leegkapperceel).	Lie Diam Kwie.	363½	1 Febr. 1902 tot 30 April 1907.	*f* 2800.— 'sjaars.	*f* 5600.— (pacl schatten over h 4e en 5e jaarpe ceel).

(*l*). In 1905 werden in 's Lands kas gestort *f* 989.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleveren van
(*m*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 37.— als boeten wegens te late betaling van retributiën.
(*n*). Bovendien werden in 's Lands kas gestort *f* 2218.-, *f* 2283.— en *f* 2051.—, als schadeloosstelling voor het n
(*o*). Bovendien werden in 's Lands gestort *f* 3297.— zijnde restant kosten voor de overname der railbaan, *f* 1600 ringkosten en *f* 99.— wegens achterstallige retributiën.

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
f 6996.— (*m*)	355 3677	Het verzoek van den contractant om verlenging van den exploitatietermijn van het 4e jaarperceel werd afgewezen om reden in dat jaarperceel veel hout was verkapt en geschiedde de verdere exploitatie door het Boschwezen. Het 5e jaarperceel bevat nagenoeg geen timmerhout. Door de niet tijdige betaling van de verschuldigde kaploonen had contractant weer veel moeilijkheden met het verkrijgen van kappers niettegenstaande hooge kaploonen werden betaald. Van den administrateur moest, wegens het voorkomen van onregelmatigheden de erkenning door den Resident worden ingetrokken.
f 4625.— (*n*)	426 4276	Het 7e en 8ste jaarperceel werden in dit jaar beide geëxploiteerd met het oog op de geringe houtmassa. In het perceel kwamen veel diefstallen voor, ook van reeds gekapt hout. Zij werden meermalen door de dessapolitie bedreven.
f 13269.— (*o*)	839 300	De exploitatie van het 3e en 4e jaarperceel werd, niet op tijd beëindigd. Bij Gouvernements besluit van 18 Mei 1905 No. 28 werd toegestemd in de overdracht van het perceel op den Chinees Tan Hie Sioe te Soerabaja, onder voorwaarde, dat alle door den vorigen contractant nog verschuldigde bedragen binnen eén maand na de dagteekening van dat besluit zouden zijn voldaan. Aan die voorwaarde is voldaan, door betaling op den 5en Juni 1905 der volgende bedragen: Restant kosten overname railbaan. . . . . *f* 3297.— Boeten wegens contractsovertredingen . . . . . » 1600.— Restitutie onkosten rooien stronken door het Boschwezen in de sleuven van het 2e jaarperceel . . . . . » 57.— Achterstallige retributiën van opgenomen houtwerken . . . » 99.— Bij notariëele akte van 19 Juni 1905 No. 38 werden de rechten en verplichtingen voortvloeiende uit het met den heer W. F. Verdier gesloten contract overgedragen aan Tan Hie Sioe. De exploitatietermijn van het 3e, 4e en 5e jaarperceel werd verlengd tot respectievelijk 20 Dec. 1905, 1906 en 1907. Het 3e jaarperceel was evenwel op den 20en Dec. 1905 nog niet van timmerhout gezuiverd en waren alle sleuven nog niet aangelegd.
—	878 1200	Geen bijzonderheden gemeld.
f 26647.—	1272 6091	De exploitatietermijn voor het 3e jaarperceel werd verlengd.
—	754 15831	Vergunning werd verleend tot vervroegde exploitatie van het 5e jaarperceel. Dit bestaat uitsluitend uit afgeschreven bosschen.
—	263 5358	Vergunning werd verleend tot vervroegde exploitatie van het 5e jaarperceel

jaarperceel Nglawoe en *f* 327.— als boeten wegens te late betaling van retributiën.

oon afleveren respectievelijk van het vierde, vijfde en zesde jaarperceel.
ten wegens contractsovertredingen, *f* 4.— boete wegens te late betaling van retributie, *f* 75.— wegens restitutie der

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Djatisewoe (leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	100	1 Oct. 1903 tot 1 Oct. 1905.	*f* 11666.50 's jaars.	*f* 11666.—
Boschdistrict Semarang-West-Soerakarta (*p*).					
Kalikoentji (leegkapperceel).	Idem.	423	1 April 1899 tot 1 April 1904 verlengd tot 31 Dec. 1904.	*f* 22.75 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Mliwang-Kedongdjati (zuiverings- en leegkapperceel).	Idem.	332	26 Sept. 1901 tot 26 Sept. 1906.	*f* 25.87 per M³. timmerhout en *f* 0.50 per S.M. brandhout.	—
Tadas-Panimbo (zuiverings- en leegkapperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	2044	5 Sept. 1901 tot 5 Sept. 1905 verlengd tot 30 Nov. 1906.	*f* 28.— per M³. timmerhout en *f* 0.50 per S.M. brandhout.	—
Manggar (leegkapperceel).	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	184	31 Aug. 1904 tot 31 Aug. 1907	33 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 2798.— en de overigen elk groot *f* 2779.— te beginnen vóór of op 31 Dec. 1904.	*f* 33367.—
Karanggedé (nazuiveringsperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	4300	1 Oct. 1904 tot 1 Oct. 1908.	*f* 16.70 per M³. timmerhout en *f* 0.30 per S.M. brandhout.	—
Modjolegi (leegkapperceel).	Lie Kim Soei.	388	1 Mei 1902 tot 1 Sept. 1907.	57 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 2075.35 en de overigen elk groot *f* 2074.79 te beginnen op of voor 1 Sept. 1902.	*f* 24897.—
Kenteng (leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	316	1 Sept 1903 t/m 31 Aug. 1908.	*f* 3420.60 's jaars.	*f* 3421.—

(*p*). In 1905 werd in 's Lands kas te Semarang gestort *f* 1250.- als boeten wegens contractsovertredingen terzs
(*q*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 550.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (*d*).

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	99 679	De exploitatie eindigde ultimo Februari 1905.
65.—	1 264	De exploitatie liep reeds op ultimo December 1904 ten einde. In Januari 1905 werd echter het restant hout opgenomen.
14185.—	626 8403	In werking waren het 3e en het laatste jaarperceel. De moeilijkheden in den afvoer bleven bestaan.
52461.—	2897 9290	In exploitatie waren het 3e en 4e jaarperceel. Voor beide werden verlengingen toegestaan. De railbaan werd met ± 1½ K. M. verlengd.
—	2032 5869	Voor een deel van het 1e jaarperceel werd de exploitatietermijn verlengd. Verdere bijzonderheden werden niet gemeld.
17567.— *(q)*.	1867 2581	In exploitatie was het 1e jaarperceel. Dit is eerst als deel van het zuiveringsperceel 1½ jaar in exploitatie geweest, zoodat men daar nu reeds gedurende 2½ jaar in bezig is. Er werd dan ook weinig groot hout verkregen, maar daarentegen zeer veel dwarsliggers.
—	1248 7723	In exploitatie waren het 3e en 4e jaarperceel. Met het 4e jaarperceel komt de contractant in het betere gedeelte van het perceel. De railbaan werd met ± 2 K. M. verlengd.
—	1297 8580	In exploitatie waren het 2e en 3e jaarperceel; voor dit laatste werd machtiging verkregen om met de exploitatie vóór den vastgestelden tijd te beginnen. De railbaan werd omgelegd, zoodat zij nu 3 K. M. zuidelijker op den verharden weg naar Karangsono uitkomt, waardoor het karrentransport zooveel minder wordt.

het perceel Kawengan.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Karangwinong (leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	394	1 Aug. 1904 tot 31 Juli 1910.	*f* 6111.— 'sjaars.	*f* 6111.—
Bogor (leegkapperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	321	1 Nov. 1904 tot 31 Oct. 1907.	*f* 5350.— 'sjaars.	*f* 5350.— (*r*).
Karangsono (zuiveringsperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	6370	16 Maart 1905 tot 16 Maart 1910.	*f* 18.70 per M³. timmerhout en *f* 0.30 per S.M. brandhout.	—
Pepe (leegkapperceel).	Idem.	150	15 Juli 1905 tot 15 Juli 1908.	*f* 9305.— 'sjaars.	nog niet verschuldig (*t*).
Genoerit-Kawengan (zuiveringsperceel).	Idem.	1745	27 Jan. 1905 tot 27 Jan. 1913.	*f* 22.87 per M³. timmerhout en *f* 0.30 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Japara.					
Selonatah (leegkapperceel).	Idem.	413	15 Maart 1899 tot 31 Aug. 1905.	*f* 16.20 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Kidangpoenoek (leegkapperceel).	Tjia Ing Hwat.	409	1 Sept. 1904 tot 1 Sept. 1911.	*f* 20.57 per M³. timmerhout en *f* 0.21 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Noord-Randoeblatoeng.					
Wonosemi (leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	805	1 Juli 1895 tot 1 Juli 1905, verlengd tot 1 Juli 1907.	*f* 35000.— 'sjaars.	*f* 35000.— (*x*)
Woeloeng (zuiveringsperceel).	Houtaankap Mij Petjindilan.	2789	5 Januari 1901 tot 5 Jan. 1906, verlengd tot 5 Jan. 1907.	*f* 22.65 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*r*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 208.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d
(*s*). » » » » » » » » » 1551.— » » » » » » » » »
(*t*). In 1905 werd in 's Lands kas gestort » 201.— » » » » » » » » »
(*u*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort » 1585.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d
(*v*). » » » » » » » » » 1620.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleve
(*w*). » » » » » » » » » 152.— » boeten wegens te late betaling van retributië
(*x*). » » » » » » » » » 1275.— » schadeloosstelling voor het niet schoon afleve

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	822 8137	Er werd een railbaan aangelegd, welke ook dient voor het vervoer van het hout van de hieronder genoemde onderneming Karangsono. De baan is ± 5 K. M. lang en voert naar de halte Karangsono.
—	943 1632	Het zesjarig contract werd omgezet in een driejarig. Afvoer geschiedt langs de railbaan van Karanggede. Deze kon echter niet geheel tot in het perceel doorgetrokken worden, vanwege het lastige terrein. Het hout wordt nu over een afstand van ± 300 Meter tegen eene zware helling opgedragen. Een verlenging van den exploitatie-termijn met drie maanden werd toegestaan.
f 12358.— (*s*).	901 3599	In exploitatie was het 1e jaarperceel. Dit bevat het slechtste bosch.
—	450 531	De railbaan naar Tanggoeng lang ± 6 K. M. kon ultimo December nog niet geregeld gebruikt worden. Zij loopt gedeeltelijk over witte leemgrond, die bij elken regen sterk afspoelt, zoodat vaak de rails en dwarsliggers in de lucht hangen.
f 17020.— (*u*).	1094 2518	In exploitatie waren het 1e en 2e jaarperceel. De railbaan naar Broemboeng, lang 11 K. M., kwam gereed. Het hout vertoont veel gebreken. Minieme scheurtjes, die echter zwart gekleurd zijn, waarschijnlijk door het lang geringd staan, geven het hout een onoogelijk aanzien, zonder dat de technische hoedanigheid echter veel achteruit gegaan is.
f 944.— (*v*).	112 —	De exploitatie eindigde in Februari 1905. Railbaan en woningen werden afgebroken en vervoerd.
f 23959.— (*w*).	1609 1839	Het 1e jaarperceel werd leeggekapt en in October met de exploitatie van het 2e jaarperceel begonnen. De afvoer geschiedt per kar naar de Javazee bij Lak Bajoeran.
—	2967 8860	In aankap werd genomen het 8ste, 9de en 10de jaarperceel. In verhouding tot de belangrijke oppervlakte door achterstand vermeerderd, is thans een relatief geringe houtmassa verkregen. Uit ondervolgende opgaven kan echter blijken, dat het bedrijf gedurende het verslagjaar toenam. 1902 . . . . . 3699 M³. en 5616 S. M. 1903 . . . . . 1539 » » 4138 » 1904 . . . . . 2804 » » 5497 » 1905 . . . . . 2967 » » 8860 » De exploitatietermijn werd verlengd.
f 23592.—	1715 734	Het perceel Woeloeng bleef ver beneden de taxatie, doch het 4e jaarperceel was slechts voor de helft in aankap. De termijn van zuivering van het 4de en 5de jaarperceel werd verlengd.

van het 6de jaarperceel.

van het 9e jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gesto aan pachtsom
Kaliwadar (leegkapperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	287	1 Sept. 1901 t/m 31 Aug. 1907.	*f* 28.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout voor het 1e. jaarperceel. Voor het 2de t/m 5de jaarperceel tegen betaling van een som van *f* 107401.98 te voldoen in 45 maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 2386,74 en de overigen elk groot *f* 2386.71 te beginnen op of voor 1 Jan. 1904.	*f* 28641.—
Goemeng (zuiveringsperceel).	Idem.	3674	27 Oct. 1903 tot 26 Oct. 1913.	*f* 17.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Lemahpoetih en Metes (zuiverings- en leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	1958	26 April 1902 tot 26 April 1907.	*f* 25.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Ploempoeng Ngrapo (leegkapperceel).	Idem.	675	16 Maart 1899 tot 16 Maart 1908.	*f* 16.90 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Mapring (nazuiveringsperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	1631	15 Sept. 1905 tot 15 Sept. 1907.	*f* 18.84 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Zuid-Randoeblatoeng.					
Metatal. (leegkapperceel).	Idem.	627½	1 Juli 1895 tot 1 Juli 1905, verlengd tot 1 Oct. 1905.	*f* 27132.— 's jaars.	*f* 27132.—

(*ij*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 200.— als boeten wegens contractsovertredingen.
(*z*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 870.— als schadeloosstelling wegens het niet schoon aflever
(*aa*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 100.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d).

Digitized by Google

Verschuldigde tributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S. M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	1631 4703	De aankap vorderde tot in het 4e jaarperceel. Aan de grens van het 4e en 5e jaarperceel werden eenige boomen bij vergissing geveld. Boete werd niet opgelegd, daar de administrateur direct rapport uitbracht.
f 24641.—	2090 1569	De railbaan werd verlengd tot Ngasem toen het 3e jaarperceel in werking trad. De kap en het transport ging gedurende het geheele jaar vrij geregeld voort. De termijn voor aflevering van het 2de jaarperceel werd verlengd.
f 80134.— (*jj*).	5060 1594	Alhoewel met verhoogd kaploon gewerkt werd, bleek het 2e jaarperceel van Lemahpoetih niet noemenswaard meer te kunnen opbrengen. Veel hout werd verkregen uit het 3e jaarperceel. Het 4e jaarperceel leverde veel hout van sortiment c. Dit jaarperceel is slechts voor een derde gedeelte gezuiverd, zoodat eene verlenging van den zuiveringstermijn noodzakelijk zal zijn. Wat het boschperceel Metes betreft, werd gekapt in het 2e, 3e en 4e jaarperceel. De totale houtmassa overtrof de raming zeer beduidend.
f 14032.— (*z*).	1222 9113	Het perceel kapte zooals telken jare zeer geregeld. Nimmer blijft hier een houtwerk in het bosch onuitgesleept liggen. Met het oog op de vele boschovertredingen heeft men sinds jaren dezen voorbehoedmaatregel gevolgd. Het timmerhout, hoewel van goede hoedanigheid, bereikt slechts zelden groote afmetingen.
f 690.— (*aa*).	42 —	De nazuivering van Mapring, die telkens was uitgesteld, kon in dit jaar worden begonnen. De aanleg van een baan werd slechts voortgezet tot Soko in aansluiting met de baan voor Kaliwadar. Gedurende dit jaar had slechts karrentransport plaats langs den weg Ngliron-Woeloeng en laat het zich aanzien, dat het grootste deel van het te zuiveren hout langs dezen weg tot Soko per kar en van daar per lorri naar Woeloeng gebracht zal worden.
—	241 1958	De exploitatie liep op 1 Oct. van het verslagjaar ten einde.

het 6e jaarperceel en *f* 300.— als boeten wegens contractsovertredingen.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Namen der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H. A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gesto aan pachtsom
Semengko- Moendoe- Djatibagoes- (zuiverings- en leegkapperceel) .	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	3099	21 Oct. 1901 tot 21 Oct. 1907.	*f* 29.65 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Wonopolo- Kajangan (leegkapperceel).	Idem.	911	1 Juli 1904 tot 30 Sept. 1912.	*f* 17.40 per M³. timmerhout en *f* 0.30 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Blora.					
Bètèt c. a. (leegkapperceel) . . .	Houthandel Mij. Oost-Java.	853	1 Dec. 1902 tot 1 Dec. 1908,	69 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de eerste 47 elk groot *f* 8265.02, de 48ste t/m 68ste termijn elk groot *f* 3562.55 en de laatste termijn groot *f* 3562.61 te beginnen op of voor 1 April 1903.	*f* 99180.—
Nanas (nazuiveringsperceel) . . .	Idem.	2165	21 Febr. 1904 tot 21 Febr. 1907.	*f* 14.20 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Ketringan c.a. (zuiverings- en leegkapperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	3200	7 April 1904 tot 7 April 1913.	*f* 21.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*bb*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 2292.— wegens restitutie der uitgaven van 's Lands w
(*cc*). Bovendien werd in 's Lands kas gestort *f* 2310.— als schadeloosstelling wegens het niet schoon afleveren
(*ee*). Bovendien werd in 's Lands kas ontvangen *f* 23.— als boeten wegens te late betaling van retributien.

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
97454.— *(bb)*.	4723 735	In het perceel Moendoe werd in het 3e en 4e jaarperceel gekapt, terwijl het Boschwezen begin 1905 nazuiverde in het 2e jaarperceel. De exploitatietermijn van het 4e jaarperceel werd verlengd. Vergunning werd verleend de afvoerbaan naar de Solorivier, die een zeer slecht tracee had, te verleggen. In het nieuwe tracee komt een kunstwerk voor, een zeer groote brug, welke zeker als zeldzaamheid in dergelijke trambanen kan worden aangemerkt. Van Semengko werd in het 3e en 4e jaarperceel gekapt. Het Boschwezen zuiverde na in het 2e jaarperceel. Het jaarperceel, dat dit jaar geringd moest worden, bleek grootendeels uit jong bosch te bestaan en werd derhalve getracht dit tegen een stuk van Moendoe, dat meer kaprijp was te ruilen, welke ruiling bij Gouvernements besluit werd toegestaan. Vergunning werd verleend om met den kap van het 3e jaarperceel van het perceel Djatibagoes door te gaan tot 1 December 1905. Er werd belangrijk meer gekapt dan in het voorafgaande jaar. De administrateur werd kort, nadat klachten over kappen van enkele boomen buiten de grenzen bij den Resident waren ingediend, door de contractante ontslagen. Verkappen van hout tot dwarsliggers, waarop in het begin van het jaar de aandacht van den Hoofdinspecteur, Chef van den Dienst van het Boschwezen gevestigd moest worden, hield later op of tenminste verminderde sterk.
26072.— *(cc)*.	2265 1431	Gekapt werd in de eerste en tweede jaarperceelen. Bij Gouvernements besluit werd vergunning verleend zoogenaamde concessie-hout tegen verminderde retributie te kappen. Een railbaanverlegging in verband met de gang der exploitatie werd toegestaan en kwam gereed.
—	6343 1118	De werkzaamheden hadden een geregeld verloop. De exploitatietermijn van het 3de jaarperceel werd verlengd. Vergunning werd verleend tot vervroegde exploitatie van het 4e jaarperceel. De verhouding tusschen taxaties en opbrengsten is gunstig.
23442.—	2250 6232	Het 1ste jaarperceel der nazuivering werd ultimo December overgenomen, nadat de exploitatie-periode met 10 maanden verlengd was. De exploitatie in het 2de jaarperceel begon op tijd. Twee keer werd door kwaadwilligen een levende boom gekapt, de daders werden gevat. Eén keer werd door een kapper gepoogd een levende boom te rooien om een daarin hangend gebleven omgekapte doode boom te doen vallen. Eenige balken op de grens van het 1ste jaarperceel werden vermoedelijk door kwaadwilligen door branden en inkappen beschadigd. De zeer lastige terrein-omstandigheden maken bij de groote uitgestrektheid der jaarperceelen het toezicht en de uitsleep nog al bezwarend.
76870.— *(ee)*.	5870 2380	De zuiveringstermijn van het 1e jaarperceel werd verlengd. Het leegkapgedeelte Gembol, dat feitelijk bij het 3e jaarperceel behoort, werd na verkregen toestemming bij het 2e jaarperceel geëxploiteerd, daar het anders te lang geringd zou staan. De railbaan werd door het 2e tot het 3e jaarperceel verlengd. Aan de contractante werd vergunning verleend tot nazuivering van het 1ste jaarperceel van het voormalige perceel Kedoengprahoe. Die nazuivering liep in Mei van het verslagjaar af.

aan voor den nakap van het 2e jaarperceel Moendoe.
1ste jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Soko (leegkapperceel)	Liem Sik Ling.	239	1 Dec. 1901 tot 1 Dec. 1906.	60 achtereenvolgende maandelijksche termijnen waarvan de 1ste termijn groot *f* 3729.80 en de overige elk groot *f* 3729.60 te beginnen op of voor 1 April 1902.	*f* 44755.—
Gianti (leegkapperceel)	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	587	1 Februari 1899 tot 31 Aug. 1908.	*f* 21.70 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Ngodo (zuiverings- en leegkapperceel).	Houthandel Mij. Oost-Java.	1905	5 Mei 1904 tot 5 Mei 1909.	*f* 19.20 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Kalangkrang-Galoeh (zuiverings- en leegkapperceel)	Idem.	4400	5 Sept. 1904 tot 5 Sept. 1909.	*f* 19·20 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Batoer (leegkapperceel)	Idem.	300	20 Juli 1903 tot 20 Juli 1905.	*f* 11000.— 's jaars.	*f* 11000.—
Boschdistrict Todanan.					
Golok Mogok (leegkapperceel) . .	Houtaankap Mij. Petjindilan.	416	1 Mei 1899 tot 1 Mei 1906, verlengd tot 30 Sept. 1907.	*f* 28.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Todanan (nazuiveringsperceel) . .	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	—	5 Nov. 1904 tot 5 Nov. 1905.	*f* 16.85 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout voor Todanan en *f* 13.85 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout voor Kedoeng-boengkar.	—
Noordwest-Karangdjati (zuiverings- en afbakeningspereel)	Lim Hong Liang.	2729	4 Nov. 1901 tot 4 Nov. 1905.	*f* 25.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*ff*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 89.- als boeten wegens te late betaling van retributiën.
(*gg*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 639.— als schadeloosstelling voor het niet schoon aflever
(*hh*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 321.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d).
(*ii*). Bovendien werden in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 79.— en *f* 50.— als boeten respectievelijk wegens te la

Digitized by Google

Plantverband in Meters.	Kosten tot ultimo 1905.	Nadere beschrijving (2) en stand op ultimo Maart 1906.
—	3307 312	De exploitatie van het 3e en 4e jaarperceel werd verlengd. De afvoer per kar bleef bezwarend. De contractant legde evenwel een railbaan aan naar Tjepoe, welke hem de onderhandsche afstand van het perceel Ledok verzekerde. Die railbaan is nog niet geheel voltooid. De opbrengsten overtreffen de taxatie vrij belangrijk.
» 29453.—	2090 6509	De opbrengsten der jaarperceelen van Gianti zijn weder stijgende. Dit dateert van af de verscherpte politie en de verbetering der administratie. De exploitatietermijn van het 4e jaarperceel werd verlengd.
» 32782.—	2278 67	De termijn voor de zuivering van het 1e jaarperceel werd verlengd. Het 1e jaarperceel is het beste der 5 jaarperceelen. De exploitatie in het 2e jaarperceel ving aan. Het hout was van de beste qualiteit. Eenige felle branden kwamen voor, welke zeer waarschijnlijk uit wraak werden veroorzaakt en tengevolge waarvan een aantal balken verloren gingen en min of meer werden beschadigd.
» 54838.— *(ff)*.	3596 289	De exploitatietermijn van het 1e jaarperceel werd verlengd. In het 1e jaarperceel Kalangkrang werd door kwaadwilligen een stapel dwarsliggers en eenige balken in brand gestoken. De zaak is nog in onderzoek. De exploitatie ging geregeld door. Het terrein levert nog al bezwaren op. Dit en de groote uitgestrektheid maken het toezicht moeielijk.
—	431 1751	De exploitatie-termijn van het 2e jaarperceel werd verlengd, voornamelijk om den afvoer te kunnen beëindigen. Het perceel is thans afgeloopen.
» 27633.— *(gg)*.	1876 1529	De exploitatie verliep zeer voorspoedig. In exploitatie waren het 4e en 5e jaarperceel. De opbrengst is lager dan de taxatie, wat geweten wordt aan het te lang geringd staan, waardoor veel hout stuk valt. Verkapping van hout had niet plaats. Dwarliggers werden slechts in een beperkte hoeveelheid aangemaakt.
» 10724.— *(hh)*.	1029 —	De nazuivering van dit eënjarig perceel expireerde in het verslagjaar. Het vervoer van de afzondelijk gelegen boschafdeeling Kedoeng-boengkar geschiedde met karren over Karanganjar naar Todanan en van hier verder per railbaan.
» 18344.— *(ii)*.	890 407	In exploitatie waren het 3e en 4e jaarperceel, welke in het verslagjaar werden overgenomen.

1 het 4e jaarperceel.

ling van retributiën en wegens contractsovertreding.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Bedji (leegkapperceel)	Liem Hong Liang.	275	1 Nov. 1901 tot 1 Nov. 1905, verlengd tot 16 Juni 1906.	48 achtereenvolgende maandelijksche termijnen waarvan 1e termijn, groot *f* 3862.39 en de overigen elk groot *f* 3862.25, te beginnen voor of op 1 Maart 1902.	*f* 46347.—
Nieuw- Derbogo- Teboe (zuiverings- en afbakeningsperceel)	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	3647	3 Juni 1904 tot 3 Juni 1909.	*f* 22.38 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Kedoengwoengoe (zuiveringsperceel)	Idem.	453	12 Sept. 1902 tot 12 Sept. 1907.	*f* 23.50 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Ngawenhombo (nazuiveringsperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	1972	14 Dec. 1903 tot 14 Dec. 1905.	*f* 16.80 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Zuid-Srigading c. a. (leegkapperceel).	Idem.	858	1 Aug. 1905 tot 1 Aug. 1913.	92 maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn, groot *f* 3208.— en de overige elk groot *f* 3176, te beginnen vóór of op 1 Dec. 1905.	*f* 6384.— *(ll)*.
Boschdistrict Rembang.					
Merah-Ngadjaran (zuiverings- en leegkapperceel)	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	1397	19 Juli 1900 tot 19 Juli 1906.	*f* 22.65 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*jj*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 50.— als boete wegens contractsovertreding.
(*kk*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 150.— wegens contractsovertredingen.
(*ll*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 953.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d).

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	2019 205	Gedurende het verslagjaar waren in exploitatie het 3e en 4e jaarperceel. De exploitatietermijn van het 4e jaarperceel werd verlengd.
f 53436.— (*jj*).	3686 —	In exploitatie waren het eerste en tweede jaarperceel. De zuiveringstermijn van het 1e jaarperceel werd verlengd. De houtmassa in het 1e jaarperceel is enorm, en overtreft ver de taxatie. De aankap van dwarsliggers nam in het 1e jaarperceel in het begin van het afgeloopen jaar zulke afmetingen aan, dat op aandrang van hoogerhand de aankap van bovengenoemde houtwerken in eenige blokken tijdelijk gestaakt moest worden, waardoor de aanvankelijke hoeveelheid dwarsliggers van 77% op het eind van het jaar tot 63% der totaal gekapte houtmassa teruggebracht was. Deze regeling had ook ten gevolge, dat in het 2e jaarperceel voorloopig geen dwarsliggers gekapt werden; daar werden 683 M³. balken en dolkenhout verkregen, waarvan bijna de helft balken van 5 M. en langer.
f 39059.—	2454 5531	De exploitatie ging hier geregeld haar gang. Achtereenvolgens waren in exploitatie het 2e, 3e en 4e jaarperceel. De sortimentsverhouding der houtwerken is gunstig.
f 13645.— (*kk*).	1253 4794	De zuivering liep medio 1905 ten einde dus ruim 5 maanden eerder dan volgens het contract bepaald was. De aankap van dwarsliggers was aanzienlijk.
—	1738 1576	Op den 28sten Juli 1905 werd het contract voor dit perceel gesloten. Dit achtjarig perceel is ontstaan uit een combinatie van de 3 vijfjarige perceelen Zuid-Srigading, Karangdjong en Kedoengpeting. Door een onbegrijpelijk misverstand werd bij den aanvang van het perceel de aankap in het 2e jaarperceel Zuid-Srigading instede van in het 1e jaarperceel geopend. Opzet was hier uitgesloten, daar dit vak van het 2e jaarperceel veel minder hout bevatte dan dat van het 1ste. Door den Hoofdinspecteur werd op een rekest om het reeds abusievelijk geopende vak 7 als 1e jaarperceel te blijven beschouwen en het nog niet geopende vak 10 van het oorspronkelijke 1ste jaarperceel te zamen met het 2e jaarperceel te mogen exploiteeren gunstig beschikt. Voor de exploitatie van het gedeelte Srigading werd een 5 K. M. lange railbaan aangelegd, over de dessa Karanggeneng door de cultuur Bedji en aansluitende op de bestaande baan Ngawenhombo-Koendoeran.
f 52897.—	3930 295	In 1905 waren het 4e en 5e jaarperceel in exploitatie. Wijl nog veel kort hout in het 4e perceel aanwezig was, werd aan contractante toegestaan aldaar met de exploitatie van blokjeshout door te gaan tot 18 Januari 1906. De exploitatietermijn van het 5e jaarperceel werd verlengd. In dit jaarperceel werden 15 levende boomen gekapt, waarvoor aan contracte boete werd opgelegd. Met uitzondering van enkele gedeelten, waar zeer veel kalk en oleng-oleng gaten in het hout voorkwamen, was de qualiteit daarvan over 't algemeen vrij goed. Van geheel holle stammen werden dikwijls prauwen gemaakt; aldus werden in 1905 12 stuks prauwen met een inhoud van 6, 909 M³. van de hand gezet;

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Sambiroto (leegkapperceel) . . .	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	497	1 Sept. 1902 tot 15 Oct. 1907.	57 achtereenvolgende maandelijksche termijnen waarvan de 1e groot *f* 4498.28 en de overige elk groot *f* 4498.25, te beginnen op of vóór 1 Jan. 1903.	*f* 53979.—
Boschdistrict Kedewan.					
Tawaran (leegkapperceel)	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	774	10 Aug. 1895 tot 10 Aug. 1905, verlengd tot 24 Aug. 1906.	*f* 12.85 per M³. timmerhout en *f* 0.08 per S.M. brandhout voor de eerste zes jaarperceelen en een som van *f* 110098.80 voor de vier laatste jaarperceelen te voldoen in acht halfjaarlijksche termijnen.	*f* 13762.— (*mm*)
Loenaspoetoeng (zuiveringsperceel).	Idem.	1900	23 Juni 1900 tot 23 Juni 1905.	*f* 25.56 per M³. timmerhout en *f* 0.22 per S.M. brandhout.	—
Wonosari-Ngoedal (leegkap- en afbakeningsperceel)	Ong See Hien.	588	1 Nov. 1901 tot 1 Nov. 1905.	*f* 24.25 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Ngantroe (leegkapperceel)	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	419	1 Mei 1904 tot 31 Aug. 1909.	*f* 16.70 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*mm*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 1065.— als schadeloosstelling van het niet schoon afleve
(*nn*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 2580.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleve
(*oo*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 1020.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleve

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
		dit hout werd ingenomen als behoorende tot klasse c, dus tegen eene retributie van *f* 22.65 per M³.; de contractante ontving hiervoor per M³. *f* 50.— netto, de opkoopers betaalden zelf kap- en transportloon. Bijna al het hout werd met de bestaande railbaan via Pakel naar de kust-stapelplaats Bantjar vervoerd. Blijkbaar door een te kort aan lowry's liet het transport dikwijls veel te wenschen over; de verzamelplaatsen lagen meestal vol met reeds door het boschwezen ingenomen hout. De opkomst van het werkvolk was zeer goed. Gemiddeld werd per M³. betaald aan kaploon *f* 4.30, aan sleeploon *f* 1.75 en aan transportloon tot Bantjar *f* 1.80. In 't geheel waren op ultimo December 1905, 66 stuks sleepbeesten aanwezig. Door het steenachtige terrein hadden de koeien nog al veel te lijden; 32 stuks moesten in den loop van 1905 worden afkeurd en door andere vervangen.
—	3748 3029	In exploitatie waren in 1905 achtereenvolgens het 2de, 3de en 4de jaarperceel. De exploitatietermijn van het 3de jaarperceel werd verlengd. Op ultimo 1905 lag nog een groot restant van reeds ingenomen houtwerken in het perceel. Bij het schoonbranden van het 2de jaarperceel door de contractante sloeg het vuur over in het brandhout; totaal verbrandde 221 S. M³. Aan prauwen en prauwenhouten werden 22 M³. van de hand gezet. Het hout werd vervoerd naar de kuststapelplaats Bantjar. De opkomst van het werkvolk was zeer goed. Betaald werd gemiddeld per M³. aan kaploon *f* 4.54, aan sleeploon *f* 0.56, en aan transport tot Bantjar *f* 1.19. In 't geheel waren 28 stuks sleepbeesten aanwezig.
—	3325 —	De exploitatie van het 9de jaarperceel eindigde en die van het 10de (laatste jaarperceel nam een aanvang.
f 55716.—	3298	In exploitatie waren het 4e en 5e (laatste) jaarperceel, hetwelk op 31 December 1905 geheel eindigde.
40832 —(*nn*.)	2295 117	In exploitatie waren het 3de jaarperceel, door het boschpersoneel voor rekening en risico van den contractant, en het 4e jaarperceel, tot 1 October door den contractant zelf, daarna door het boschpersoneel voor rekening en risico van den contractant. De exploitatie is nog niet afgeloopen.
14212.—(*oo*).	1303 6	In exploitatie waren het 1e en 2e jaarperceel. Het hout werd per kar langs een sleufweg naar Petak aan de Solorivier vervoerd, en vandaar naar Soerabaja gevlot.

het 8ste en 9de jaarperceel.
het 4e jaarperceel en *f* 50.— en 263.— als boeten wegens contractsovertreding en te late betaling van retributiën.
het 1e jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Nglateng (zuiverings- en leegkapperkapperceel)	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	2165	25 Maart 1905 tot 25 Maart 1915.	*f* 16.80 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Kedewan (leegkapperceel). . . .	Idem.	604	1 April 1905 tot 1 April 1912.	93 maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 3526.— en de overigen elk groot *f* 3459.— te beginnen vóór of op 1 Aug. 1905.	*f* 41575.— *(qq)*
Wonotjolo (zuiveringsperceel). . .	Idem.	1296	10 Jan. 1906 tot 10 Jan. 1911.	*f* 16.70 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Toeban (*rr*.)					
Podang II, Broeboean en Kedoengsoeroe (leegkapperceel)	Oei Ek Thaij.	1279	1 Aug. 1904 tot 1 Aug. 1909.	57 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de eerste 36 termijnen elk groot *f* 5416.— en de 21 overige elk groot *f* 3795.—	» 59576.— *(ss)*.
Goewoteroes (leegkapperceel). . .	Tjoa Tiong Tjoan.	494	1 Aug. 1900 tot 31 Juli 1905, verlengd tot 1 Juli 1906.	*f* 23.55 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Kaliwatoe dadap (leegkapperceel) .	Ko Ing Tjiang.	239	1 Sept. 1901 tot 1 Sept. 1905.	*f* 2777.— 's jaars.	» 2778.—
Boschdistrict Padangan.					
Malingmati (leegkapperceel) . . .	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	482	15 Dec. 1901 tot 15 Dec. 1907.	72 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de eerste termijn groot *f* 3890.47 en de overigen elk groot *f* 3899.15 te beginnen op of voor 1 April 1902.	» 46790.—

(*pp*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 2000.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d)
(*qq*). » » » » » » » » » » 200.— » » » » » » » » » »
(*rr*). In 1905 werd nog in 's Lands kas ontvangen *f* 2391.— wegens achterstallige boeten in zake het boschperc
(*ss*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 541.— als boeten wegens te late betaling der pachtpenning
(*tt*). » » » » » » » » » 4752.— als schadeloosstelling wegens het niet schoon afleve

Digitized by Google

Verschuldigde tributie voor in 05 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
26053.— *(pp)*.	2062 159	Dit is een der boschperceelen, die ingevolge het Gouvernements besluit van 25 Februari 1904 No. 32 aan de Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co. werden afgestaan, evenals het bovengenoemd boschperceel Ngantroe en de na te noemen boschperceelen Kedewen en Wonotjolo. De afvoer geschiedt langs een railbaan naar Bantjar aan de Noordkust.
—	2271 968	Het contract voor de exploitatie van dit perceel werd op 23 Maart 1905 gesloten (zie hierboven perceel Nglateng). Het bestaat grootendeels uit zeer fraai bosch. De contractante voert het hout langs een railbaan naar Bantjar aan de Noordkust af. Daar vergund werd het 2de jaarperceel reeds in Dec. 1905 voor de exploitatie te openen in plaats van op 1 April 1906, moesten vóór ultimo 1905 de eerste 12 termijnen der pachtpenningen worden betaald.
—	—	In Dec. 1905 werd het contract gesloten en is de exploitatie eerst in 1906 geopend (zie perceel Nglateng hierboven).
—	2431 588	Het perceel Podang II wordt goed, de beide andere bijzonder slecht beheerd. De contractant betaalde zeer slecht en reeds was er sprake van het contract te ontbinden. De taxatie van Podang schijnt juist te zijn; die van Broeboean wat laag; die van Kedoengsoeroe te hoog. De afvoer der twee laatste perceelen gaat per as naar Toeban.
21767.— *(tt)*.	1309 664	Exploitatie 4e en 5e jaarperceel. Afvoer per as naar Toeban. De geringere opbrengst is te wijten aan het slechte beheer. Het 4e jaarperceel werd niet op tijd leeggekapt en werd de exploitatie daarom in eigen beheer voortgezet. Voor het 5e jaarperceel werd verlenging gegeven.
—	— 920	Exploitatie restant 4e jaarperceel; reeds in het begin van 1905 was dit zoo goed als leeggekapt; afvoer per as naar Toeban.
—	2720 4604	In November werd de aankap van het 5e jaarperceel geopend. De houtafvoer geschiedt in den drogen tijd met karren van Dolog naar Korgan, tot den mond van de Gendongan-rivier, waar gevlot wordt. In den regentijd wordt het hout dadelijk in de kali Toeri geworpen, die in de kali Gendongan uitkomt. Bij de monding in de Solorivier ligt een kabel, die het hout opvangt.

ntoel.

n het 2de, 3de en 4de jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Boschdistrict Bodjonegoro.					
Ngorogoenoeng II (leegkapperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	616	1 April 1903 tot 1 April 1912.	106 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de 1e groot *f* 2429.50 en de overige elk groot *f* 2428.85 te voldoen op of voor 1 Aug. 1903.	*f* 29146.—
Poetatsewoe (zuiverings- en leegkapperceel)	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	1762	10 Aug. 1895 tot 10 Aug. 1905.	*f* 17.— per M³. timmerhout en *f* 0.15 per S.M. brandhout.	—
Temajang (leegkapperceel). . . .	Houtaankap Mij. Petjindilan.	434	1 Febr. 1899 tot 31 Aug. 1907, verlengd tot 1 Febr. 1909.	*f* 18.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Djatikalangan c. a. (leegkapperceel).	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	443	16 Febr. 1902 tot 16 April 1907.	*f* 30.70 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Drenges (leegkapperceel)	Idem.	469	1 Mei 1904 tot 1 Mei 1912.	*f* 16.10 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Modjoredjo (leegkapperceel) . . .	Idem.	1052	1 Mei 1905 tot 1 Mei 1913.	*f* 16.76 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Setren-Gopel-Tengger, (leegkapperceel).	Idem.	1643	1 Mei 1905 tot 1 Mei 1913.	93 maandelijksche termijnen, waarvan de eerste termijn groot *f* 5824.— en de overigen elk groot *f* 5828.— te beginnen op of vóór 1 Sept. 1905.	*f* 23308.— (*ww*)
Boschdistrict Noord-Soerabaja — Madoera.					
Reboeloeh (leegkapperceel) . . .	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	312	1 Nov. 1900 tot 31 Dec. 1905, verlengd tot 31 Jan. 1906.	*f* 24.30 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*uu*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 42.— als boeten wegens te late betaling van retributiën.
(*vv*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 487.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot *(d)*.
(*ww*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 728.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot *(d)*.

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	2320 5250	In exploitatie is het 2e en 3e jaarperceel. De afvoer geschiedt per railbaan over Dander naar Djetak aan de Solorivier, en verder per tram en kali naar Soerabaja.
4030.—	476 2492	De afvoer geschiedde per railbaan naar de halte Djetak en de Solorivier. De exploitatie liep geheel af.
22508.—*(uu)*.	567 2012	In exploitatie waren het 4de en 5de jaarperceel. De afvoer geschiedt per kar en per kali Patjal en verder per tram van de halten Kapas en Bodjonegoro naar Soerabaja.
17875.—	1160 4911	In exploitatie waren het 3de, 4de en 5de jaarperceel. De afvoer geschiedt per rail naar Djetak aan de Solorivier.
7959.—	872 1074	In exploitatie was het 1e en 2e jaarperceel. De afvoer geschiedt per kar naar halte Kapas en per kali naar halte Besoeki.
6029.— *(vv.)*	473 6752	In exploitatie is het 1e jaarperceel. De afvoer geschiedt per railbaan van de Solovallei naar halte Karan.
—	3143 3536	In exploitatie zijn de eerste jaarperceelen. De afvoer geschiedt over Grogolan per rail naar Djetak en verder per tram en kali naar Soerabaja. Op de retributieperceelen van de Ned. Ind. Houtaankap Maatschappij werd in het boschdistrict Bodjonegoro 2210 M³. of 74% van de totale houtmassa tot dwarsliggers gekapt, en in de pachtschatperceelen derzelfde maatschappij 2523 M³. of 46%.
9977.—	526 10411	Gedurende het verslagjaar werd de exploitatie van het 5e of laatste jaarperceel, welks exploitatietermijn tot ultimo Januari 1906 werd verlengd, voortgezet en nagenoeg beëindigd. Geen gebruik werd gemaakt van de vergunning tot aanmaak van blokjes hout; evenmin werden dwarsliggers voor uitvoer naar Zuid-Afrika, voor welke contractante een verminderde retributie betaalt, aangemaakt.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Tengger (leegkapperceel)	Tan Siok Ing.	422	1 Dec. 1901 tot 1 Dec. 1907.	72 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de eerste termijn groot *f* 1651.30 en de overige elk groot *f* 1650.74 te beginnen op of voor 1 April 1902.	*f* 18158.—
Slegreng (leegkapperceel)	Tan Djoe An.	495	1 Mei 1899 tot 1 Mei 1904, verlengd tot 31 Mei 1905.	*f* 23.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Kedoengkoempoel (leegkapperceel).	Tan Hie Sioe.	427	1 Jan. 1904 tot 31 Dec. 1910.	*f* 20.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Tjantjing (leegkapperceel)	Tan Djoe An.	367	1 Dec. 1905 tot 30 Nov. 1911.	69 maandelijksche termijnen waarvan de eerste termijn groot *f* 16.18 en de overigen elk groot *f* 1594.— te biginnen op of vóór 1 April 1906.	zie vorige kolom
Boschdistrict Zuid-Soerabaja-Pasoeroean.					
Marmojo I (leegkapperceel) . . .	Tan Hie Sioe.	420	1 Febr. 1902 tot 1 Febr. 1908.	*f* 32.55 per M³. timmerhout en *f* 1.— per S.M. brandhout.	—
Tjoepak (leegkapperceel)	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	282	1 Maart 1899 tot 30 Juni 1905.	*f* 21.70 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Tandjoengan (leegkapperceel) . .	Tjoa Tjwan Lok.	320	16 Mei 1899 tot 31 Aug. 1905.	*f* 15.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*xx*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 200.— als boeten wegens contractsovertreding.

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	601 5301	Gedurende het verslagjaar waren in exploitatie het 3e, 4e en 5e jaarperceel; voor het 4e jaarperceel werd de exploitatietermijn verlengd. Wederom, alhoewel niet in die mate als in 1904, werd gebruik gemaakt van de vergunning om houtskool te branden. Een bezuiniging in de exploitatie trachtte contractant te krijgen door voor afvoer van brandhout uit het 4e, 5e en in toekomst van het 6e jaarperceel gebruik te maken van de langs deze jaarperceelen stroomende kali Pridjetan; een houtvang werd te Kedoengpring in de kali gebouwd. De resultaten voldoen niet aan de verwachtingen, veel hout passeert de houtvang, veel hout blijft in bochten en op den oever liggen en wordt door den kleinen man buit verklaard, terwijl bovendien de kali te weinig water heeft en te zelden bandjirt om daarop een, in verband met vaste leveringen, zoo noodig regelmatig brandhouttransport, te kunnen doen plaats hebben. De in het verslag van 1903 vermelde transportloonen per lowrij werden verhoogd met 25 ct. per M³. timmerhout en 10 ct. per st. mtr. brandhout en dus gebracht op *f* 0.60 en *f* 0.30, terwijl ook de karreloonen werden verhoogd en gebracht op *f* 2.— per M³. timmerhout en *f* 1.— per st. mtr. brandhout over een afstand van $9^1/_2$ paal.
f 1194.—	55 1841	Gedurende het verslagjaar werd in beide laatste blokken van het 5e of laatste jaarperceel de exploitatie voortgezet.
» 8973.—	610 3510	De exploitatie had plaats in het 1e en 2e jaarperceel; voor dit laatste werd de exploitatietermijn verlengd. Deze beide jaarperceelen zijn de slechtste van het perceel, de volgende waren beter. De kaploonen bedroegen voor balken sort. a *f* 3.—, sort. b *f* 3.50 en sort. c *f* 4.50 per M³.; voor zwalpen werd *f* 1.— per M³. meer betaald. Voor sleeploon werd in het 2e jaarperceel *f* 2.— per M³. betaald. Het kaploon voor brandhout was *f* 0.30 per st. mtr. Het lowrij transport naar Ploso kostte *f* 2.— per M³. timmerhout en *f* 1.— per st. mtr. brandhout. Het vlot- en prauwloon van Ploso naar Soerabaia bedroeg per M³. timmerhout *f* 1.50 en per stmtr. brandhout *f* 1.—. De groote lengte van de railbaan (20 K. M.) en het deels zware tracé zijn reden, dat niet steeds even vlot kon afgevoerd worden. Ook het perceel Reboeloeh voert langs deze baan af.
—	23	De exploitatie van het eerste jaarperceel ving aan. Als kaploon werd betaald: *f* 2.50 voor balken korter dan 3 Meter. » 3.— » » van 3 M. t/m. 5.90 M. lengte. » 0.50 meer voor elke meter meerdere lengte. Voor uitsleep naar de stapelplaats werd *f* 0.70 à *f* 0.80 per M³. betaald. Aangezien in 1905 nog geen railbaan was aangelegd, werd nog geen hout afgevoerd. Ten einde zoo zuinig mogelijk te exploiteeren werden de gevelde boomen, alvorens tot balken verwerkt te worden, gezaagd tot dolken, die reeds de lengte van de er uit te kappen balk hadden.
f 22342.—	813 5689	Geen bijzonderheden gemeld.
f 659.—	50 1220	De exploitatie liep in het verslagjaar ten einde.
f 185.—*(xx)*.	6 620	De exploitatie liep in het verslagjaar teneinde.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Ledok (leegkapperceel	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	439	1 Juli 1902 tot 1 Juli 1909.	81 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de eerste termijn groot *f* 3001.60 en de overige termijn elk groot *f* 3001.27 te beginnen op of voor 1 Dec. 1902.	*f* 36015.—
Bareng (leegkapperceel)	Tan Hie Sioe.	311	15 Sept. 1904 tot 15 Sept. 1908.	*f* 4622.75 's jaars.	*f* 4623.—
Ngrimbi-Soekoredjo (zuiveringsperceel).	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	2714	4 Dec. 1903 tot 4 Dec. 1907.	*f* 14.70 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Koelak Grati (leegkap- en afbakeningsperceel).	Oei Kok Djie.	218	1 Mei 1904 tot 31 Aug. 1908.	45 achtereenvolgende maandelijksche termijnen waarvan de 1e groot *f* 481.28 en de overige elk groot *f* 480.88 te beginnen op of voor 1 Sept. 1904.	*f* 5771.—
Boschdistrict Ngawi-Oost-Soerakarta. *(ÿ.ÿ.)*					
Pandean (zuiverings-en afbakeningsperceel).	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	3206	1 Dec. 1903 tot 1 Dec. 1910.	*f* 13.10 per M³ timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout,	—
Pakoelan (leegkapperceel)	Ned. Ind. Houtaankap Mij.	566	16 Maart 1899 tot 16 Maart 1907.	*f* 17.82 per M³ timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Banjoebiroe III (leegkapperceel) .	Njoo Kie Siong.	737	1 Oct. 1899 tot 30 Sept. 1908.	*f* 26.61 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Widodaren c. a. (zuiveringsperceel).	Th. de Roy van Zuijdewijn.	4160	5 Aug. 1902 tot 5 Aug. 1907.	*f* 21.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*ÿ.ÿ.*). In 1905 werd nog in 's Lands kas te Semarang ontvangen *f* 500.— wegens achterstallige pachtpenningen
(*zz*). Bovendien werden in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 301.— als boeten wegens te late betaling van retributi
(*aaa*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 442 — als boeten wegens te late betaling van retributiën

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	1452 3070	Geen bijzonderheden gemeld.
—	294 5361	Het perceel Bareng exploiteerde in het eerste en tweede jaarperceel. Door de Babat-Djombang Stoomtram Maatschappij werd in het perceel een wissel aangelegd, het geen den afvoer zeer ten goede kwam.
f 16120.—	1627 583	Het perceel Ngrimbi kapte in het eerste, tweede en derde jaarperceel. Van het boschje Soekoredjo werd ruim 50 M³. Sonohout verkregen; dit hout vindt echter, tegen verwachting, weinig aftrek, zoodat de aankap aldaar voorloopig is gestaakt.
—	181 6573	Geen bijzonderheden gemeld.
» 11090.—	1247 1450	In exploitatie was het 2de jaarperceel. Vergunning werd gevraagd om met de exploitatie van het 3de jaarperceel voor het contractueele tijdstip te mogen aanvangen. Dit verzoek werd afgewezen; het werken op de maximum spillage, hetgeen verleden jaar werd geconstateerd, kwam in 1905 niet meer voor. Echter werd wel gewerkt op bestelling voornamelijk van dwarsliggers. De kabel over de Solo-rivier, waarvan in het vorige verslag sprake was, kwam evenmin in dit jaar tot stand. De opbrengst valt tegen, hetgeen wordt toegeschreven aan de omstandigheid, dat men met het ringen van kaprijpe boomen voorzichtig was.
» 23666.—	2296 2344	In 1905 strekte de exploitatie zich uit over het 6e en 7e jaarperceel terwijl, in December met het 8e jaarperceel werd begonnen, nadat daartoe vergunning was verleend.
» 33036.—(*z.z.*)	1525 21738	Gedurende het verslagjaar waren het 5e, 6e en 7e jaarperceel in exploitatie. De hoeveelheid brandhout was als gewoonlijk weer enorm groot. Toch vindt geen houtverkapping plaats. Takken, groote spaanders en kesambi worden tot brandhout verwerkt.
» 24740.—(*aaa.*)	1785 4311	De exploitatietermijn van het 1e jaarperceel, waarmede 5 Augustus 1902 werd begonnen, werd gedurende het verslagjaar nader verlengd tot 5 Augustus 1905, terwijl de termijn van het 2e jaarperceel tot ultimo December 1905 werd verlengd, zonder dat dit nog gereed kwam. De exploitatie daarvan wordt thans door het Boschwezen voortgezet.

» het boschperceel Banjoebiroe II.
f 1500.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleveren van een der jaarperceelen.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Begal (leegkapperceel)	Njoo Kie Siong.	711	1 Aug. 1902 tot 30 Sept. 1909.	*f* 33.30 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Karanganjar (zuiveringsperceel) . .	F. R. W. Wettstein.	2388	20 Mei 1903 tot 20 Mei 1908.	*f* 16.20 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Redjoeno (zuiverings- en afbakeningsperceel).	Njoo Kie Siong.	3421	25 Mei 1904 tot 25 Mei 1910.	*f* 12.35 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Gemolong (leegkapperceel) . . .	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	680	1 Sept. 1905 tot 31 Aug. 1909.	45 maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 1616.— en de overige elk groot *f* 1576.— te beginnen voor of op 1 Jan. 1906.	*f* 1616.—
Kasreman (zuiverings- en afbakeningsperceel).	Njoo Kie Siong.	4872	1 Maart 1905 tot 1 Maart 1911.	*f* 12.35 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Madioen.					
Gemarang (leegkapperceel) . . .	Idem.	508	1 Juli 1897 tot 1 Sept. 1907.	*f* 24444.— 's jaars.	*f* 24444.— *(ccc)*
Kedoengdawoeng (leegkapperceel).	Idem.	494	1 April 1896 tot 1 April 1906.	*f* 8412.— 's jaars.	*f* 8412.— *(ddd)*
Kedoengdawoeng II (leegkapperceel).	Idem.	354	1 Aug. 1905 tot 1 Aug. 1911.	69 maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 2020.— en de overige elk groot *f* 1974.— te beginnen op of voor 1 Dec. 1905.	*f* 3994.— *(eee)*

(*bbb*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 1720.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d)
(*ccc*). " " " " " " " " " 728.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleve
(*ddd*). " " " " " " " " " 689.— als schadeloosstelling wegens het niet schoon af
(*eee*). " " " " " " " " " 535.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot (d

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
f 8881.—	1214 16850	Gedurende het verslagjaar werd in het 2e, 3e en 4e jaarperceel gewerkt, voor het laatste, nadat daartoe vergunning was verleend. De opbrengst valt zeer tegen, wat aan het hoog kalkgehalte van het hout moet worden toegeschreven.
» 31989.—	2842 3727	De exploitatie van het 1e jaarperceel liep in Juli ten einde. Verder waren in exploitatie het 2e en 3e jaarperceel, met welk laatste perceel in Juli werd begonnen. Het beheer wordt gevoerd door den contractant zelf. Dit brengt nu en dan moeilijkheden mede, daar hij bijna nooit op het perceel aanwezig is. Ten behoeve van den afvoer werd een railbaan aangelegd van het perceel naar Gendingan, van daar gaan de lorries midderls een wissel over op de baan van Pandean, waarlangs zij verder naar Walikoekoen gaan.
» 16656.—	2082 2128	De exploitatietermijn van het 1e jaarperceel werd verlengd. Met de zuivering van het 2e jaarperceel werd begonnen. De afvoer vindt plaats evenals vroeger. Er wordt echter een railbaan aangelegd tot de spoorhalte Tjaroeban. Deze railbaan werd gedurende het verslagjaar nog niet voltooid.
—	331 —	Het vroegere contract met Oei Kiat Liang werd wegens wanbetaling ontbonden. Het werd opnieuw uitbesteed en toegewezen aan de Javasche Boschexploitatie Mij. De houtmassa van dit resteerende gedeelte werd begroot op 2812 M³. timmerhout en 21660 S.M. brandhout. De afvoer geschiedt per kar tot aan de Serangrivier; vandaar wordt het hout gevlot en verder per lorrie vervoerd tot aan de halte N. I. S. Karangsono. De lorriebaan kwam in het verslagjaar nog niet gereed. Deze baan ligt geheel in het boschdistrict Semarang c. a.
f 6535.— *(bbb)*.	789 1252	Dit perceel werd 1 Maart 1905 geopend. Er werd begonnen met den aanleg van een 31 K. M. lange railbaan naar de Spoorhalte Tjaroeban. Tot het eerste jaarperceel werden alle afgeschreven boschstrooken in het district Dero gebracht, zoodat de exploitatie uit den aard der zaak zeer langzaam verloopt.
—	1026 16122	De leegkap van het 8e jaarperceel werd beëindigd. en die van het 9e begonnen. Het beheer dezer onderneming wordt geheel door Chineezen gevoerd. Wegens vermoeden van dwarsliggers kap in het bosch, niet tot het perceel behoorende, werd de vergunning van den administrateur ingetrokken.
—	15 2759	De leegkap van het 10e en laatste jaarperceel werd beëindigd. Na afloop van den kap werd contractant toegestaan de railbaan voorloopig te laten liggen met het oog op de aanbesteding van Kedoengdawoeng II. De opbrengst overtrof de taxatie aanzienlijk.
—	502 335	Hoogste inschrijver bij de aanbesteding voor de exploitatie van dit perceel bleek de Chinees Njoo Kie Siang, aan wien het perceel voor *f* 136.252.— werd gegund. Vooraf was een verzoek van denzelfden Chinees tot onderhandschen afstand van het perceel voor *f* 102.000.— bij G. B. van 26 Mei 1905 No. 49 van de hand gewezen. Contractant verzocht de oude railbaan van het afgeloopen perceel Kedoengdawoeng ook te mogen bezigen voor het nieuwe perceel en tevens die baan te mogen verlengen. Einde 1905 was nog geen beslissing in deze genomen. Het beheer wordt geheel gevoerd door Chineezen.

het 8e jaarperceel.
en van het 10e jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Djatiketok (leegkapperceel) . . .	Njoo Kie Siong.	521	1 Juli 1902 tot 30 Sept. 1908.	*f* 16126.— 'sjaars	*f* 16126.— (*fff*)
Kebondoeren (leegkapperceel) . .	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	446	1 Juli 1902 tot 30 Sept. 1908.	72 achtereenvolgende maandelijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 1211.93.— en de overige elk groot *f* 1211.73 te beginnen op of voor 1 November 1902.	*f* 15752.— (*g. g. g*)
Woengoe-Pilangredjo (leegkapperceel).	Idem.	652	1 Nov. 1903 tot 1 Nov. 1909.	6 achtereenvolgende jaarlijksche termijnen, waarvan de 1e termijn groot *f* 13354 en de overige elk groot *f* 13350.— te beginnen op of voor 1 Nov. 1904.	» 13350.— (*h. h. h*)
Wilangan (leegkapperceel). . . .	Erven B. J. Vogelpoel.	415	1 Mei 1900 tot 31 Aug. 1906.	*f* 25.50 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Tambak (leegkapperceel)	Houthandel Mij. Oost-Java.	491	1 Maart 1899 tot 31 Aug. 1909.	*f* 22.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Gadoengan (leegkapperceel) . . .	Javasche Boschexploitatie Mij. voorheen P. Buwalda & Co.	772	1 Maart 1899 tot 31 Aug. 1909.	*f* 16.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Ngloeroep (leegkapperceel) . . .	Idem.	292½	1 Maart 1901 tot 31 Aug. 1906.	*f* 12.10 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*fff*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 1068.— als schadeloosstelling voor het niet schoon af
(*ggg*). „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 870.— „ „ voor het niet schoon aflever
(*hhh*). „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1308.— „ „ „ „ „ „ „ „
(*iii*). „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1575.— „ „ „ „ „ „ „ „
(*jjj*). „ werden „ „ „ „ „ „ „ „ 608.— „ „ „ „ „ „ „ „
(*kkk*). „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 2948.— „ „ „ „ „ „ „ „
(*lll*). „ werd „ „ „ „ „ „ „ „ 1512.— „ „ „ „ „ „ „ „

Digitized by Google

Verschuldigde retributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
—	869 18623	De leegkap van het 3e jaarperceel werd beëindigd en die van het 4e begonnen. De geringe hoeveelheid verkregen timmerhout is, naast de slechte hoedanigheid van dit jaarperceel, ten deele te wijten aan verkapping door te snel beginnen aan kleinhout bestellingen. Het beheer werd geheel gevoerd door Chineesch personeel. In het bosch, grenzende aan het perceel, werden gekapte dwarsliggers aangetroffen, hetgeen aanleiding gaf den Administrateur een laatste maal te waarschuwen.
—	1867 3373	De leegkap van het 3e jaarperceel werd beëindigd en die van het 4e jaarperceel beginnen, nadat vervroegd begin was toegestaan. Voorts werd toegestaan den aankap van het 5e jaarperceel te beginnen op 1 Januari 1906, nadat het 4e jaarperceel in 9 maanden was leeggekapt.
—	991 4509	De leegkap van het 3e jaarperceel werd beëindigd. Tevens werd een gedeelte van Pilangredjo groot 32 H. A. oorspronkelijk behoorende tot het 5e jaarperceel, krachtens besluit van den Hoofdinspecteur, chef van den dienst van het boschwezen gevoegd bij het 2e jaarperceel en daarna leeggekapt. Ook werd door genoemden hoofdambtenaar toegestaan dat gedeelte van het 4e jaarperceel, waarin de boomen reeds 3 jaar geringd stonden, te kappen. Daarentegen werd het verzoek tot aankap van het overige 4e jaarperceel afgewezen.
1125.— *(iii)*.	22 3936	De exploitatie van dit perceel kan als afgeloopen worden beschouwd, daar de schoonmaak voor alle perceelen is afgekocht en alle werkzaamheden zijn beëindigd.
19288.— *(iii)*.	1113 3828	De leegkap van het 6e jaarperceel werd beëindigd en die van het 7e begonnen De railbaanverlegging, toegestaan in 1904. kwam gereed en werd de nieuwe baan in gebruik genomen. De leegkaptermijn van het 5e jaarperceel werd verlengd met 3 maanden. Daarna nog niet gereed zijnde, werd contractant beboet en het restant hout door het Boschwezen opgewerkt. Een proces-verbaal van beboeting wegens het kappen in 1904 van 4 boomen in het niet geopende 4e blok van het 6e jaarperceel, werd in 1905 ingediend. De boete ad *f* 200.— is tot nu toe niet gestort.
1228.— *(kkk)*.	117 486	De leegkap van het 7de jaarperceel liep ten einde, waarna bij G. B. machtiging werd verleend tot ontbinding van het contract ten aanzien van de 3 laatste jaarperceelen, welke ontbinding geschiedde bij notarieële acte van 15 Juni d.a.v. De schadevergoeding bedroeg *f* 1716.—, terwijl tevens de schoonmaak voor de bedoelde jaarperceelen werd afgekocht voor *f* 2948.—
3328.— *(lll)*.	401 —	De leegkap van het 5e en laatste jaarperceel werd beëindigd. Daar de afkoopsom voor den schoonmaak van het 5e jaarperceel nog niet is gestort, kan het perceel nog niet als geëindigd beschouwd worden, hoewel de werkzaamheden geheel zijn afgeloopen.

ren van het 3e jaarperceel.
n het 3e jaarperceel.
„ 2e „
„ 5e en 6e jaarperceel.
„ 6e jaarperceel en *f* 50.— als boete wegens contractsovertreding.
„ 8e t/m 10e jaarperceel en *f* 1716.— als schadevergoeding voor het minnelijk ontbinden van het contract.
„ 4e en 5e jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Nglentoek (leegkapperceel) . . .	Njoo Kie Siong.	303	1 Oct. 1901 tot 1 Oct. 1906	*f* 17.10 per M³. timmerhout en *f* 0.21 per S.M. brandhout.	—
Padjaran II (leegkapperceel) . . .	Idem.	550	1 Nov. 1904 tot 31 Oct. 1910.	» 17627.— 's jaars.	*f* 17627.— (*n.n.n.*)
Boschdistrict Kediri.					
Siwalan (leegkapperceel)	Handel Mij. San Liem Kong Sie.	605	1 Nov. 1896 tot 1 Nov. 1904, verlengd tot 1 Mei 1905.	» 33500.— 's jaars.	reeds afbetaald
Siwalan II (leegkapperceel . . .	Idem.	961	1 Nov. 1904 tot 1 Nov. 1912.	93 maandelijksche termijnen, waarvan de 12 eerste elk groot *f* 1084.— de 13e termijn *f* 2853.— en de overige elk groot *f* 2807.— te beginnen voor of op 1 Maart 1905.	*f* 10840.— (*o.o.o*).
Tritik (leegkapperceel)	Idem.	282½	1 Febr. 1899 tot 31 Aug 1904, verlengd tot 1 Febr. 1905.	*f* 16.20 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Tritik II (leegkapperceel)	Idem.	650	15 Maart 1905 tot 15 Maart 1911.	*f* 18.— per M³. timmerhout en *f* 0.30 per S.M. brandhout.	—
Losari B. (leegkapperceel). . . .	Tjie Thaij Hien.	798	1 Juli 1899 tot 1 Oct. 1909.	*f* 28.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Soemberingin (leegkapperceel) . .	O. P. Hondius.	532	1 Maart 1899 tot 31 Aug. 1907.	*f* 28.02 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—

(*mmm*). Bovendien werd in 1905 in 's Lands kas gestort *f* 660.— als schadeloosstelling voor het niet schoon a
(*nnn*). " " " " " " " " " 595.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot
(*ooo*). " " " " " " " " " 501.— " " " " " " " "
(*ppp*). " " " " " " " " " 1302.— als schadeloosstelling voor het niet schoon afleve
(*qqq*). " " " " " " " " " 544.— tot restitutie der uitgaven als bedoeld in noot

Digitized by Google

Verschuldigde tributie voor in 05 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
9061.— (*m.m.m.*)	799 43	De aankap in het 4e jaarperceel werd beëindigd en die in het 5e begonnen, nadat een vervroegd begin van dit jaarperceel was toegestaan. De railbaan-aanleg kwam in 1905 gereed en werd de baan in gebruik genomen. Het beheer wordt geheel door Chineezen gevoerd.
—	1675 19406	De leegkap van het 1e jaarperceel werd beëindigd en die van het 2e begonnen. De aanleg van de railbaan kwam gereed. Het beheer wordt geheel gevoerd door Chineezen.
—	75 190	De exploitatie liep op ultimo April ten einde.
—	1072 1750	Vergunning werd verleend tot het gedeeltelijk verleggen en doortrekken van de railbaan van Magoehan tot de dessa Bodak, waar het 1e jaarperceel was gelegen. De termijn voor de exploitatie van het 1e jaarperceel werd verlengd tot 1 Maart 1906.
f 763.— (*ppp*).	147 396	De exploitatie liep op ultimo Januari ten einde.
f 13599.— (*qqq*).	1045 2501	Evenals bij Siwalan II bestond bij dit perceel het 1e jaarperceel geheel uit afgeschreven gronden. Van Oost naar West opwerkende, werd de leegkap der afgeschreven boschstrooken met kracht begonnen. De afvoer van het hout ging met eenige moeielijkheden gepaard, daar deze moest geschieden langs dessawegen, waarin de bruggen vooraf moesten worden versterkt of in orde gebracht, terwijl voor ieder blok andere wegen in gebruik genomen moesten worden. De exploitatie verliep zonder eenige moeielijkheid.
f 24703.—	1136 5026	Het 6e jaarperceel was op tijd leeggekapt en werd met de exploitatie van het 7e jaarperceel begonnen. Dit bevat slechts weinig timmerhout en was einde 1905 dit jaarperceel dan ook reeds voor 3/4 leeggekapt.
f 24880.—	1111 3758	Het 8e of laatste jaarperceel was op einde 1905 reeds voor een groot deel leeggekapt.

ren van het 4e jaarperceel.

n het 5de jaarperceel.

Digitized by Google

Ligging, naam en aard der perceelen.	Naam der contractanten.	Uitgestrektheid van het contractsgebied in H.A.	Duur van het contract.	Verschuldigde pachtsom of retributie (*a*).	In 1905 gestort aan pachtsom.
Ilik-Ilik-Oost-Lodojo (afbakeningsperceel).	Kwee Ping Wie.	niet opgegeven.	10 Dec. 1903 tot 10 Dec. 1908.	*f* 25.— per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Boschdistrict Probolinggo-Besoeki.					
Londo-Lampesan (leepkapperceel) .	A. P. G. van der Poel.	244	1 Juni 1900 tot 1 Juni 1907.	» 8.50 per M³. timmerhout en *f* 0.50 per S.M. brandhout.	—
Seboroh (zuiveringsperceel) . . .	Ned. Ind. fabrieken van bouwmaterialen Gombong en Bentar.	143	11 Maart 1903 tot 11 Maart 1906.	» 20.60 per M³. timmerhout en *f* 0.20 per S.M. brandhout.	—
Houtvesterij Oost-Tegal.					
Tjipero (leegkapperceel).	Kwe Swi Tin.	298	1 Febr. 1903 tot 1 Febr. 1913.	» 1772.50 's jaars.	—

(*rrr*). Bovendien werden in 1905 en 's Lands kas gestort *f* 176.— als boeten wegens te late betaling van houtretributie
(*sss*). " " " " " " " *f* 19.— als boeten wegens te late betaling van houtretributie
(*ttt*). In 1905 werd in 's Lands kas gestort *f* 1000.— als schadevergoeding voor de minnelijke ontbinding van het

Digitized by Google

Verschuldigde tributie voor in 1905 opgenomen houtwerken.	In 1905 gekapt timmerhout in M³. brandhout in S.M³. (*b*).	Verdere aanteekeningen.
21306.— *(rrr)*.	1212 828	Ook in 1905 nam de kap weder toe doch bleef deze nog steeds beneden het jaarlijksch te kappen gemiddelde. De aankap in het 2e jaarperceel werd 4 maanden uitgesteld en toen nog slechts slapjes begonnen. De exploitatietermijn van het 1e jaarperceel werd andermaal verlengd tot 30 Sept. 1905. Een derde verlenging werd geweigerd en werd de verdere leegkap door het Boschwezen ter hand genomen. Bij Gouvernements Besluit werd den contractant toegestaan om zoogenaamd concessiehout aan te maken.
6774.— *(sss)*.	1087 420	In exploitatie kwam het 5e jaarperceel, dat verreweg het mooiste van alle jaarperceelen was. De onderneming werkte in het verslagjaar tamelijk geregeld door. Het beheer werd wederom door den contractant zelf gevoerd. Omtrent de kap-, sleep- en vervoerloonen en houtkwaliteit kan naar 't vorig verslag verwezen worden. De afzet was bevredigend.
5451.—	253 2950	Het 2e jaarperceel werd geheel leeggekapt. De onderneming werkte in het verslagjaar geregeld door. Tijdens de suikercampagne ondervond ze moeilijkheden met het transport van het brandhout. De afzet was bevredigend en de behaalde prijzen zijn goed.
(ttt).	155 1400	Bij Gouvernements besluit van 15 Sept. 1905 werd op verzoek van den contractant toegestaan het contract ten opzichte van de laatste 7 jaarperceelen minnelijk te ontbinden, tegen betaling van eene som van ƒ 1000.— als schadevergoeding. De over het 3e jaarperceel verschuldigde pachtsom plus de boete wegens te late betaling daarvan werd eerst in 1906 in 's Lands kas gestort.

contractsovertreding.
ƒ 1376.— als schadeloosstelling wegens het niet schoon afleveren van een der jaarperceelen.
tract.

Digitized by Google

Overzicht van het gedurende 1905 door verschillende takken van 's Lands dienst en twee groote Stoomtramweg-Maatschappijen ingekocht balkenhout en de daarvoor bestede prijzen.

Korter dan 2 Meter aantal M³.	Prijzen in guldens.	Gemiddeld 2½ M. lang aantal M³.	Prijzen in guldens.	Gemiddeld 3½ M. lang. aantal M³.	Prijzen in guldens.	Gemiddeld 4½ M. lang aantal M³.	Prijzen in guldens.	Gemiddeld 5½ M. lang aantal M³.	Prijzen in guldens.	Gemiddeld 6½ M. lang aantal M³.	Prijzen in guldens.	Gemiddeld 7½ M. lang aantal M³.	Prijzen in guldens.	Lang 8. Meter en meer aantal M³.	Prijzen in guldens.	Diverse afmetingen aantaal M³.	Prijzen in guldens.
A. IN DE RESIDENTIE BATAVIA.																	
15	590	181	7396	355	16612	201	10945	118	6514	55	3646	28	2114	9	898	—	—
Alzoo gemiddelde prijzen.																	
	39		41		47		54		55		66		75		99		
B. IN DE RESIDENTIE PREANGER-REGENTSCHAPPEN.																	
42	1442	54	2192	118	5550	92	5234	23	1630	12	893	—	—	—	—	27	1782
Alzoo gemiddelde prijzen.																	
	34		41		47		57		71		74		—		—		66
C. IN DE RESIDENTIE PEKALONGAN.																	
9	329	156	5563	228	10275	74	3732	12	658	18	1103	5	387	1	85	—	—
Alzoo gemiddelde prijzen.																	
	37		36		45		50		55		61		77		85		—
D. IN DE RESIDENTIËN BANJOEMAS EN KEDOE.																	
5	193	75	2989	73	3486	60	3366	21	1420	18	1271	2	149	—	—	14	603
Alzoo gemiddelde prijzen.																	
	39		40		48		56		68		71		74		—		43
E. IN DE OVERIGE RESIDENTIËN VAN MIDDEN-JAVA, INCLUSIEF SOERABAJA EN MADOERA.																	
143	4684	618	21795	1131	46579	1132	53226	535	26301	183	10947	56	3955	12	974	50	2262
Alzoo gemiddelde prijzen.																	
	33		35		41		47		49		60		71		81		45
F. IN DE RESIDENTIËN PASOEROEAN EN BESOEKI.																	
70	2321	166	6101	167	6918	174	8928	47	2527	15	975	21	1448	2	172	38	1959
Alzoo gemiddelde prijzen.																	
	33		37		41		51		54		65		69		86		52

Digitized by Google

BIJLAGE **G.**

Overzicht van de gedurende 1905 gekochte dwars-, brug- en wisselliggers ten behoeve van de Staatsspoorwegen en twee groote Stoomtramweg Maatschappijen op Java.

Ten behoeve van de Staatsspoorwegen.

A. DWARSLIGGERS VAN 2 M. × 22 × 12 cM. ALZOO MET 53 dM³. INHOUD.

Aantal.	Inhoud in M³.	In het geheel betaald.	Gemiddeld per stuk.	Gemiddeld per M³.	AANMERKINGEN.
12011	637	*f* 19844	*f* 1.65	*f* 31.—	
1720	91	„ 3182	„ 1.85	„ 35.—	
3223	181	„ 6770	„ 2.10	„ 37.—	
6000	318	„ 10380			
4000	212	„ 6920	„ 1.73	„ 33.—	Geleverd te Batavia.
3414	181	„ 7248	„ 2.12	„ 40.—	
352	19	„ 704	„ 2.—	„ 37.—	
176	9	„ 383	„ 2.15	„ 43.—	
10000	530	„ 17490	„ 1.75	„ 33.—	
10000	530	„ 16000	„ 1.60	„ 30.—	
806	43	„ 1290	„ 1.60	„ 30.—	Geleverd te Djokdja.
20000	1060	„ 26600	„ 1.33	„ 25.—	Geleverd op diverse plaatsen in Madioen.
71703	3811	*f* 116801	*f* 1.63	*f* 31.—	

B. DWARSLIGGERS VAN 2.20 M. × 22 × 12 cM., ALZOO MET 58 dM³. INHOUD.

20000	1160	*f* 39400	*f* 1.97	*f* 34.—	
20000	1160	„ 39800	„ 1.99	„ 34.—	
10000	580	„ 19100	„ 1.91	„ 33.—	Geleverd te Batavia en Djokdja.
10000	580	„ 17500	„ 1.75	„ 30.—	
2813	163	„ 4866	„ 1.73	„ 30.—	
1807	105	„ 2747			
2191	127	„ 3330			
391	23	„ 594			
394	23	„ 599			
125	7	„ 190			
92	5	„ 140			
Tr: 67813	3933	*f* 128266			

Digitized by Google

Aantal.	Inhoud in M³.	In het geheel betaald.	Gemiddeld per stuk.	Gemiddeld per M³.	AANMERKINGEN.
Per tr: 67813	3933	*f* 128266			
1600	93	„ 2432			
2854	166	„ 4338			
566	33	„ 860			
1146	66	„ 1742			
1435	83	„ 2171			
2046	119	„ 3110			
353	20	„ 537			
920	53	„ 1398			
1100	64	„ 1672			
1519	88	„ 2309			
771	45	„ 1172			
690	40	„ 1049			
647	38	„ 983			
4969	288	„ 7553			
3750	218	„ 5700			
510	30	„ 775			
970	56	„ 1474	*f* 1.52	*f* 26.—	Geleverd op diverse plaatsen te **Madioen.**
1730	100	„ 2630			
1750	102	„ 2660			
1980	115	„ 3010			
2554	148	„ 3780			
3626	210	„ 5512			
1069	62	„ 1625			
1630	95	„ 2478			
1000	58	„ 1520			
2412	140	„ 3666			
672	39	„ 1021			
632	37	„ 961			
1500	87	„ 2280			
3249	188	„ 4938			
2725	158	„ 4142			
818	47	„ 1243			
1807	105	„ 2747			
122813	7124	*f* 211754	*f* 1.72	*f* 30.—	

Digitized by Google

Aantal.	Inhoud in M³.	In het geheel betaald.	Gemiddeld per stuk.	Gemiddeld per M³.	AANMERKINGEN.
		C. BRUGLIGGERS.			
200	14.20	*f* 500	*f* 2.50	*f* 35.—	Geleverd te Madioen.
1297	92.09	„ 4475	„ 3.45	„ 48.—	Geleverd te Batavia.
400	28.40	„ 1420	„ 3.55	„ 50.—	
1200	85.20	„ 3120	„ 2.60	„ 37.—	Geleverd te Djokdja.
50	2.75	„ 94		„ 34.—	
50	2.95	„ 94		„ 32.—	
225	14.18	„ 425		„ 30.—	
175	11.72	„ 331		„ 28.—	
98	5.39	„ 185		„ 34.—	
97	5.72	„ 183		„ 32.—	
316	19.91	„ 597		„ 30.—	
181	12.13	„ 342		„ 28.—	
13	0.72	„ 25	*f* 1.89	„ 35.—	Geleverd op diverse plaatsen in Madioen
7	0.41	„ 13		„ 32.—	
158	9.95	„ 299		„ 30.—	
160	10.72	„ 302		„ 28.—	
39	2.14	„ 74		„ 35.—	
46	2.71	„ 87		„ 32.—	
201	12.66	„ 380		„ 30.—	
184	12.33	„ 348		„ 28.—	
5097	346.28	*f* 13294	*f* 2.61	*f* 38.—	
		D. WISSELHOUTEN.			
—	144.62	*f* 6508	—	*f* 45.—	Geleverd te Batavia en Djokdja.
—	12.26	„ 628	—	„ 52.—	
	156.88	*f* 7136		*f* 46.—	

Digitized by Google

Aantal.	Inhoud in M³.	In het geheel betaald.	Gemiddeld per stuk.	Gemiddeld per M³.	AANMERKINGEN.
Ten behoeve van de Semarang-Joana en de Semarang-Cheribon Stoomtram-Maatschappij.					
DWARSLIGGERS VAN 2 M., × 22 × 12 cM., ALZOO MET 53 dM³. INHOUD.					
846	44.84	*f* 888.—	*f* 1.05	*f* 20.—	Geleverd op diverse plaatsen in Semarang en Pekalongan.
565	29.94	„ 706.—	„ 1.25	„ 24.—	
899	47.65	„ 1168.75	„ 1.30	„ 25.—	
3034	160.80	„ 3792.50	„ 1.25	„ 24.—	
3601	190.85	„ 4681.30	„ 1.30	„ 25.—	
146	7.74	„ 173.74	„ 1.19	„ 22.—	Geleverd op diverse plaatsen in Semarang en Rembang.
1654	87.66	„ 1968.26	„ 1.19	„ 22.—	
228	12.08	„ 255.36	„ 1.12	„ 21.—	
18000	954.—	„ 21420.—	„ 1.19	„ 22.—	
28973	1535.56	*f* 35053.91	*f* 1.21	*f* 23.—	
WISSELHOUTEN.					
30	3.58	*f* 146.27	*f* 4.88	*f* 41.—	Geleverd op diverse plaatsen in Semarang.
350	34.37	„ 1460.60	„ 4.17	„ 42.—	
102	9.75	„ 438.75	„ 4.30	„ 45.—	
88	8.04	„ 401.75	„ 4.57	„ 50.—	
200	16.06	„ 722.47	„ 3.61	„ 45.—	
205	16.66	„ 749.70	„ 3.66	„ 45.—	
975	88.46	*f* 3919.54	*f* 4.02	*f* 44.—	
BRUGLIGGERS.					
65	3.86	*f* 245.70	*f* 3.78	*f* 64.—	Geleverd op diverse plaatsen in Semarang
16	—	„ 61.40	„ 3.84	—	
TELEFOONPALEN VAN 6 M. LENGTE EN VAN 14 cM. DIAMETER.					
188	17.30	*f* 582.80	*f* 3.10	*f* 34.—	Geleverd op diverse plaatsen in Semarang.
2	0.18	„ 9.36	„ 4.68	„ 52.—	
100	9.20	„ 225.—	„ 2.25	„ 24.—	
290	26.68	*f* 817.16	*f* 2.82	*f* 31.—	
PERKOENPALEN.					
300	8.40	*f* 150.—	*f* 0.50	*f* 18.—	Geleverd op diverse plaatsen in Semarang
250	7.—	„ 125.—	„ 0.50	„ 18.—	
550	15.40	*f* 275.	*f* 0.50	*f* 18.—	

Digitized by Google

BIJLAGE H.

Hoeveelheden djatihout, uitgevoerd naar plaatsen buiten Nederlandsch-Indië gedurende 1905.

UITVOERDER.	OMSCHRIJVING DER HOUTWERKEN.			
	Bezaagd M³.	Onbezaagde balken en zwalpen M³.	Dwarsliggers M³.	Aanmerkingen.
Nederlandsch-Indische Houtaankap-Maatschappij.	1232	3453	13524	De hoeveelheden zijn ontleend aan gespecificeerde opgaven, door betrokkenen ingediend aan den Hoofdinspecteur, Chef van den Dienst van het Boschwezen.
Houtaankap-Maatschappij »Petjindilan"	1580	479	—	
Javasche Boschexploitatie Maatschappij voorheen P. Buwalda & Co.	2654	10182	8803	
Houthandel Maatschappij »Oost-Java"	917	3545	242	
Houthandel Maatschappij »San Liem Kong Sie".	1856	2474	—	
Firma K. Hovens Greve	—	665	—	
R. Zions.	563	2374	146	
C. Ch. Fitz Williams.	1224	488	—	
Diverse uitvoerders	24	4401	—	
	10050	28061	22715	

TOTAAL . . . . . 60826. M³.

Digitized by Google

STAAT aangevende de uitkomst van de uitdunningen van djatiplantsoenen op Java en Madoera van de jaren 1903, 1904 en 1905.

BOSCHDISTRICTEN EN HOUTVESTERIJEN.	Uitgestrektheid der djatiaanplantingen op het einde van 1905 in H. A.	Gedund aantal H. A.				Opbrengst.					Kosten.					Netto opbrengst.				
																			Over de 3 jaren.	
		in 1903.	in 1904.	in 1905.	Totaal.	in 1903.	in 1904.	in 1905.	Totaal in guldens.	Per H. A. in guldens.	in 1903.	in 1904.	in 1905.	Totaal in guldens.	Per H. A. in guldens.	in 1903.	in 1904.	in 1905.	Totaal in guldens.	Per H. A. in guldens.
West-Preanger c.a.	158	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oost-Preanger c.a.	546	111	88	48	197	433	250	208	891	4.52	313	85	1555	1703	8.64	+ 120	+ 215	— 1147	— 812	— 4.12
Tegal-Cheribon.	1707	298	234	73	605	13988	3079	1080	18147	30.—	4423	4059	1104	9586	15.84	+ 9565	— 980	— 24	+ 8561	+ 14.15
Banjoemas.	4841	153	1055	1331	2539	1427	1490	3477	6394	2.52	450	4036	5343	9829	3.87	+ 977	— 2546	— 1866	— 3435	— 1.35
Pekalongan-Kendal	7628	869	359	277	1505	8874	5846	1650	16370	10.88	5683	1600	1639	8922	5.93	+ 3191	+ 4246	+ 11	+ 7448	+ 4.95
Grobogan.	3916	348	214	392	954	291	—	—	291	0.30	474	391	466	1331	1.39	— 183	— 391	— 466	— 1040	— 1.09
Semarang c.a.	11286	970	1445	2051	4475	2474	5551	16891	24916	5.57	4370	4999	9942	19311	4.31	— 1896	+ 552	+ 6949	+ 5605	+ 1.25
Japara.	7127	694	555	632	1881	376	4226	5571	10173	5.41	1291	1389	845	3525	1.87	— 915	+ 2837	+ 4726	+ 6648	+ 3.53
Noord-Randoeblatoeng	3105	111	147	181	439	146	1583	368	2097	4.78	402	918	257	1577	3.59	— 256	+ 665	+ 111	+ 520	+ 1.18
Zuid-Randoeblatoeng.	10206	72	150	822	1044	3337	—	129	3466	3.32	44	69	452	565	0.54	+ 3293	— 69	— 323	+ 2901	— 2.78
Blora	4458	230	891	100	1221	39	15	4673	4727	3.87	370	1095	1679	3144	2.57	— 331	— 1080	+ 2994	+ 1583	+ 1.30
Todanan	1796	252	546	453	1251	88	2615	12743	15441	12.34	234	760	3120	4114	3.29	— 151	+ 1855	+ 9623	+ 11327	+ 9.05
Rembang	1930	2	100	100	202	—	450	—	450	2.22	15	190	182	387	1.91	— 15	+ 260	— 182	+ 63	+ 0.31
Kedewan	3742	319	187	—	506	11500	4879	—	16379	32.37	3734	1203	—	4927	9.74	+ 7776	+ 3676	—	+ 11452	+ 22.63
Toeban.	7813	1480	700	430	2610	2054	3247	3503	8804	3.37	2382	1598	1686	5666	2.17	— 328	+ 1649	+ 1817	+ 3138	+ 1.20
Padangan.	1661	70	—	100	170	—	95	58	153	0.90	294	1356	893	2543	14.96	— 294	— 1261	— 835	— 2390	— 14.06
Bodjonegoro.	4055	91	468	518	1077	30	—	—	30	0.03	251	860	1087	2198	2.04	— 221	— 860	— 1087	— 2168	— 2.01
Noord-Soerabaja c.a.	3721	169	578	647	1389	1403	1989	1404	4796	3.45	440	1572	1788	3800	2.74	+ 963	+ 417	— 384	+ 996	+ 0.71
Zuid-Soerabaja c.a.	6280	285	688	460	1433	5060	8776	8689	22525	15.72	3110	3074	2422	8606	6.—	+ 1950	+ 5702	+ 6267	+ 13919	+ 9.71
Ngawi c.a.	2689	313	486	504	1303	3987	9519	5806	19312	14.82	2137	3048	2525	7710	5.92	+ 1850	+ 6471	+ 3281	+ 11602	+ 8.90
Madioen	5307	260	197	229	686	188	5515	3698	9401	13.70	612	1877	870	3359	4.90	— 424	+ 3638	+ 2828	+ 6042	+ 8.81
Kediri.	8258	400	450	400	1250	789	1102	6981	8872	7.10	497	461	2967	3925	3.14	+ 292	+ 641	+ 4014	+ 4947	+ 3.96
Probolinggo-Bessoeki.	4146	395	621	263	1279	16141	21684	14353	52178	40.79	5905	6970	5088	17963	14.04	+ 10236	+ 14714	+ 9265	+ 34215	+ 26.75
Kedoe c.a.	817	—	62	44	106	—	—	—	—	—	—	135	107	242	2.28	—	— 135	— 107	— 242	— 2.28
Bagelen.	1259	300	42	50	392	845	23	14	882	2.25	5096	2750	375	8221	20.97	— 4251	— 2727	— 361	— 7339	— 18.72
Houtvesterij Noord-Kradenan	2080	311	277	245	833	1088	—	152	1240	1.49	1561	598	267	2426	2.91	— 473	— 598	— 115	— 1186	— 1.42
„ Noord-West-Wirosari.	1174	88	127	78	293	84	—	228	312	1.06	229	154	164	547	1.86	— 145	— 154	+ 64	235	— 0.80
„ Toeder.	1460	209	208	208	625	1198	1071	1210	3479	5.56	659	834	798	2291	3.66	+ 539	+ 237	+ 412	+ 1188	+ 1.90
„ Balo.	363	21	41	41	103	—	45	150	195	1.89	60	133	152	345	3.35	— 60	— 88	— 2	— 150	— 1.46
„ Margasari.	2534	—	354	427	781	—	6698	6426	13124	16.80	—	1947	3453	5400	6.91	—	+ 4751	+ 2973	+ 7724	+ 9.89
„ Ngarengan.	848	—	—	223	223	—	—	1240	1240	5.56	—	—	1429	1429	6.41	—	—	— 189	— 189	— 0.85
„ Oost-Tegal.	1435	—	—	184	184	—	—	172	172	0.93	—	—	296	296	1.61	—	—	— 124	— 124	— 0.67
Definitief ingericht boschcomplex Regaloeh.	1103	—	218	103	321	—	3272	2245	5517	17.19	—	2261	562	2823	8.79	—	+ 1011	+ 1683	+ 2694	+ 839
	119449	8821	11442	11614	31877	75835	93020	103119	271974	8.53	45026	50372	53313	148711	4.66	+ 30809	+ 42648	+ 49806	+ 123263	+ 3.87

Digitized by Google

BIJLAGE J.

Baten en Lasten der verschillende boschdistricten en houtvesterijen over 1905.

NAMEN DER BOSCHDISTRICTEN EN HOUTVESTERIJEN.	Uitgestrektheid der djati-bosschen.	Door geregelde exploitatie verkregen hout.		Baten.	Lasten.	Rest.		TOELICHTINGEN.
		Timmerhout M³.	Brandhout S.M³.			voordeelig.	nadeelig.	
						Saldo.		
West-Preanger—Regentschappen-Bantam	158	—	—	f 61485	f 64423	—	f 2938	(1) Specificatie van de uitgaven voor den algemeenen dienst, voor inspectie en boschinrichting:
Oost-Preanger—Regentschappen-Krawang	17097	1124	16102	„ 129136	„ 62250	f 66886	—	1. tractement en reiskosten van den Hoofdinspecteur en van het ondergeschikt personeel op zijn bureau . . . . . f 28197
Tegal—Cheribon	12645	2067	30043	„ 64365	„ 54251	„ 10114	—	2. idem idem van de Inspecteurs belast met de controle op het beheer. . . . . „ 27652
Banjoemas	4841	—	—	„ 24579	„ 58628	„ —	„ 34049	3. idem idem van den Inspecteur, resp. Houtvester, Chef van de bosch-inrichting en van het hem ondergeschikt Europeesch- en Inlandsch personeel, zoomede de door dat personeel gedane uitgaven, behalve die voor instrumenten teekenbehoefte, gedrukten enz. . . . . „ 183754
Pekalongan—Kendal	18919	8932	20220	„ 134538	„ 48521	„ 86017	—	4. tractement en reiskosten van de ter beschikking van den Hoofdinspecteur gestelde Houtvesters . . . . . „ 12286
Grobogan	35468	5619	49569	„ 134718	„ 70999	„ 63719	—	5. kosten voor het beplanten der wegen met schaduwboomen . . . . . „ 2077
Semarang—West-Soerakarta .	45322	16882	75290	„ 284465	„ 133446	„ 151019	—	6. kosten voor de instandhouding van den levenden pagger om het Moeria-gebergte. . . . . „ 900
Japara (incl. Regaloeh) . . .	21192	6386	5497	„ 90329	„ 67293	„ 23036	—	7. aanschaffen van intrumenten, teekenbehoeften en gedrukten ten dienste van het Boschwezen, bibliotheek en advertentiekosten. „ 12696
Nood-Randoeblatoeng. . . .	20176	14842	27353	„ 213182	„ 34310	„ 178872	—	Totaal. . . . f 267562
Zuid-Randoeblatoeng	23100	7785	10623	„ 160791	„ 54129	„ 106662	—	
Blora	28246	26165	19497	„ 386786	„ 40451	„ 346335	—	
Todanan	16406	15232	14042	„ 239693	„ 35200	„ 204493	—	
Rembang.	13900	7716	3324	„ 114166	„ 18698	„ 95468	—	
Kedewan.	18913	15057	4053	„ 219098	„ 37605	„ 181493	—	
Toeban	41148	4827	6046	„ 131777	„ 66289	„ 65488	—	
Padangan	30566	4157	14924	„ 97988	„ 62845	„ 35143	—	
Bodjonegoro	41002	11541	27309	„ 164873	„ 99378	„ 65495	—	
Noord-Soerabaja-Madoera . .	30931	2563	29681	„ 47019	„ 52795	„ —	„ 5776	
Zuid-Soerabaja—Pasoeroean .	31114	5694	30429	„ 124939	„ 68830	„ 56109	—	
Ngawi—Oost-Soerakarta. . .	37911	14877	61829	„ 220968	„ 72644	„ 148324	—	
Madioen	59772	9807	74754	„ 192269	„ 81473	„ 110796	—	
Kediri	46162	6485	15727	„ 123787	„ 50423	„ 73364	—	
Probolinggo-Besoeki	16667	2012	4324	„ 90565	„ 64464	„ 26101	—	
Kedoe-Djokjakarta	817	938	4590	„ 34072	„ 61296	—	„ 27224	
Bagelen	1477	—	—	„ 33098	„ 40447	—	„ 7349	
Noord-Kradenan (Houtvesterij).	4040	2262	2925	„ 68859	„ 33332	„ 35527	—	
Noord-West-Wirosari (id.).	5976	1294	475	„ 39177	„ 28959	„ 10218	—	
Toeder (Houtvesterij) . .	4063	1756	1646	„ 48816	„ 18966	„ 29850	—	
Balo (id.) . .	4926	2680	1754	„ 69320	„ 24841	„ 44479	—	
Margasari (id.) . .	6748	1946	8589	„ 83933	„ 43436	„ 40497	—	
Ngarengan (id.) . .	4239	2838	6468	„ 22818	„ 61536	—	„ 38718	
Oost-Tegal (id.) . .	5305	1017	4200	„ 5283	„ 19299	—	„ 14016	
Buitenbezittingen	—	—	—	„ 69853	„ 538	„ 69015	—	
Uitgaven voor den algemeenen dienst, voor inspectie en boschinrichting (1)	—	—	—	—	„ 267562	—	„ 267562	
	649247	204501	571283	f 3926445	f 1999557	f 2324520	f 397632	

Digitized by Google

Geldelijk overzicht der uitkomsten van het boschbeheer over 1905.

BATEN.

1e.	Opbrengst van aanbesteede boschperceelen:		
	a. aan pachtpenningen	(1) *f*	952236.—
	b. » retributie	(1) „	1540512.—
2e.	Retributie voor krachtens vergunning gekapt hout:		
	a. door niet Inlanders.	„	76593.—
	b. » Inlanders.	„	11295.—
3e.	Zuiver rendement van op vendutie verkocht hout en andere boschproducten als:		
	a. hout verkregen door exploitatie in eigen beheer	„	584844.—
	b. hout en kinabast verkregen door uitdunning	(2) „	15527.—
	c. hout door de politie aangehaald . .	„	3082.—
	d. andere boschproducten	(3) „	4811.—
4e.	Opbrengst van ondershands verkocht hout en andere boschproducten	„	396400.—
5e.	Geregulariseerde waarde van het aan de Departementen der Burgerlijke Openbare Werken en van Oorlog verstrekt hout, verkregen door aankap op last of op andere wijze.	„	48130.—
6e.	Tariefwaarde van het ten behoeve van het Departement van Binnenlandsch-Bestuur op last gekapt hout, doch niet geregulariseerd.	„	164687.—
7e.	Andere ontvangsten als:		
	a. restitutie van door den dienst van het boschwezen gedane uitgaven voor het ringen der eerste jaarperceelen en voor zoogenaamde proefaankappen ten behoeve van de taxatie der houtmassa van de aanbesteede boschperceelen.	„	13572.—
	b. vergoeding ter zake van het niet schoon afleveren van de leeggekapte jaarperceelen	„	41757.—
	c. huur van de ten behoeve van het personeel bij den dienst van het boschwezen opgerichte woningen	„	13316.—
	d. retributie voor het afstaan van hout op erfpachtsperceelen	„	45505.—
	e. andere kleine ontvangsten	„	14178.—
	Totaal der baten. . . .	*f*	3926445.—

LASTEN.

1e.	Kosten van nieuwe djati- en wildhoutplantsoenen (met inbegrip van de kosten wegens verzorging van nog onderhoud behoevende beplantingen van vorige jaren):		
	a. djaticultuur	*f*	349496.—
	b. wildhoutcultuur.	(4) „	68033.—
2e.	Uitgaven voor de inrichting der bosschen (zoowel definitieve als voorloopige inrichting):		
	a. grensregeling, afbakening, karteering enz. der djatibosschen en taxatie van nieuwe boschperceelen. . . .	„	140142.—
	b. aanleg en onderhoud van wegen, paden, bruggen en indeelingssleuven, zoomede oprichting en onderhoud van woningen.	„	115879.—
3e.	Uitgaven voor het in eigen beheer exploiteeren van hout.	„	513972.—
4e.	Uitgaven voor personeel (6) en diversen:		
	a. tractementen van den hoofdinspecteur, de inspecteurs, de houtvesters, de aspirant- en de adjunct-houtvesters.	„	278807.—
	b. idem van de opzieners, opnemers, leerling-opzieners en leerling opnemers.	„	148582.—
	c. reis-, verblijf-en transportkosten van het personeel.	„	142980.—
	d. tractementen van het bureau- en verder ondergeschikt personeel . .	(5) „	29015.—
	e. kosten der boschpolitie en van verder Inlandsch personeel (mantri's opnemer)	„	198622.—
	f. instrumenten, teeken- en schrijfbehoeften.	„	14029.—
	Totaal der lasten. . . .	*f*	1999557.—
	„ „ baten. . . .	„	3926445.—
	Voordeelig verschil. . . .	*f*	1926888.—

(1) Onder deze posten is een som van *f* 9125.— begrepen, wegens door houtcontractanten betaalde boeten.
(2) Hierin is begrepen een bedrag van *f* 5788.— zijnde de opbrengst van door de Bandoengsche fabriek verwerkte kinabast, verkregen door uitdunning der plantsoenen in het boschdistrict Bagelen in 1904
(3) Hierin is begrepen *f* 3936.— zijnde de opbrengst van eene door de Nederlandsche Handel Maatschappij te Amsterdam verkochte partij kaoetsjoek, afkomstig van het boschdistrict Tegal-Cheribon.
(4) Hierin zijn begrepen *f* 2077.— voor het beplanten der wegen met schaduwboomen en *f* 900.— voor de instandhouding van een levenden pagger om het Moeria-gebergte.
(5) Van dit bedrag werd door den Hoofdinspecteur, op 8 Februari 1906 in 's Lands kas te Buitenzorg teruggestort *f* 320.—
(6) Met pensioenen, verlof en non-activiteitstractementen, opleidings-en uitzendingskosten van personeel is geen rekening gehouden.

Digitized by Google

N°. 1.

Kweekerij van zaailingen van Ficus elastica te Banjoemanis, boschdistrict Japara, met geringde djatiboomen op den achtergrond.

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 2.

Aanplanting van Ficus elastica, zaailingen, te Kindran I, boschdistrict Japara, aanleg 1901/1902, vide afbeelding dierzelfde cultuur (No. 7) in het verslag over 1903.

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 3.

Verbrand gedeelte der aanplanting van Ficus elastica te Banjoemanis, boschdistrict Japara, aanleg 1902.

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 4.

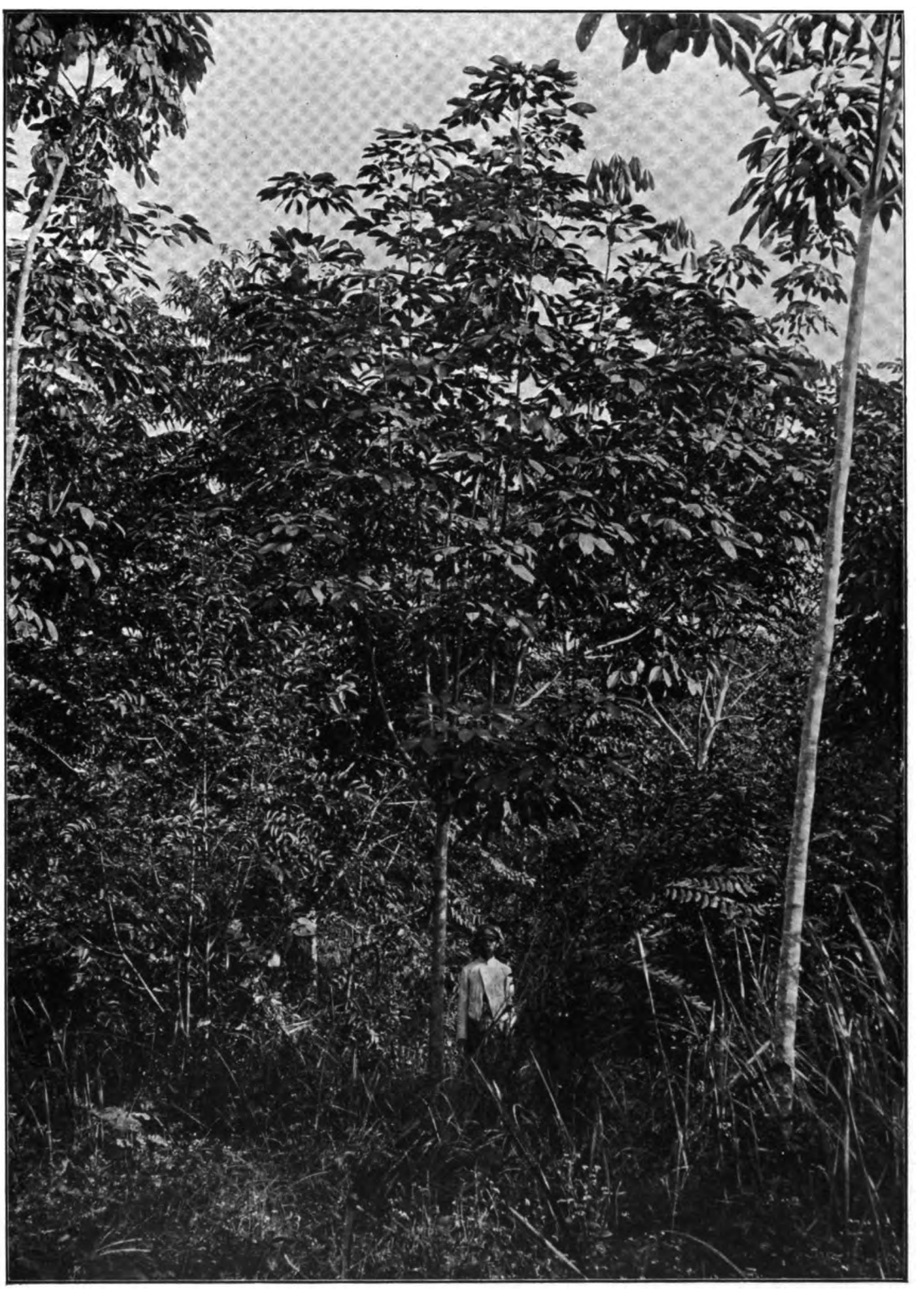

Aanplanting van Hevea brasiliensis te Djemblem, subvak 26a, in de houtvesterij Ngarengan (nabij Tajoe), geplant in April 1903.

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 5.

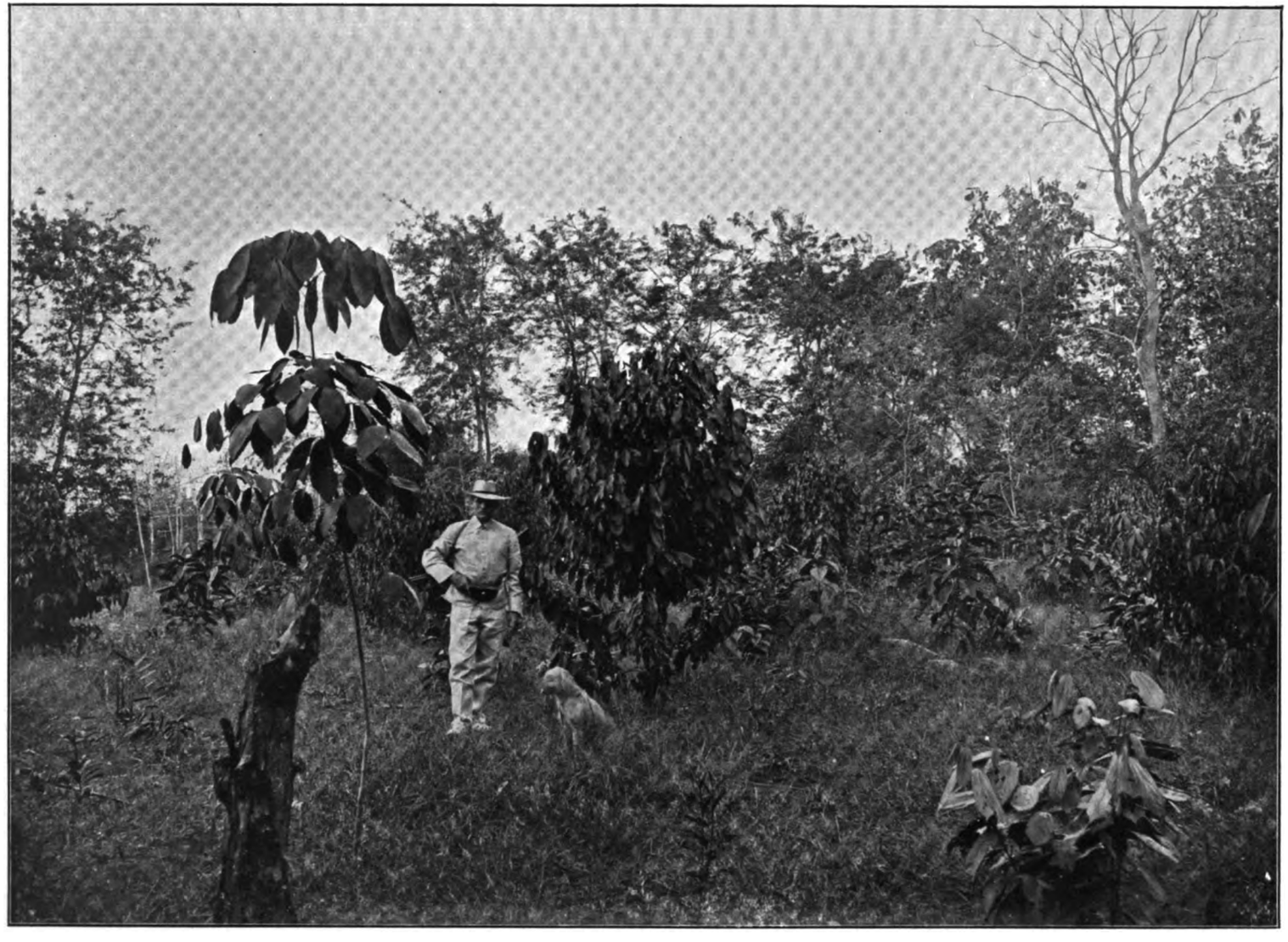

Aanplanting van Funtumia elastica van 1904, in 1905 tusschengeplant met Hevea, subvak 98c, houtvesterij Ngarengan (nabij Tajoe).

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 6.

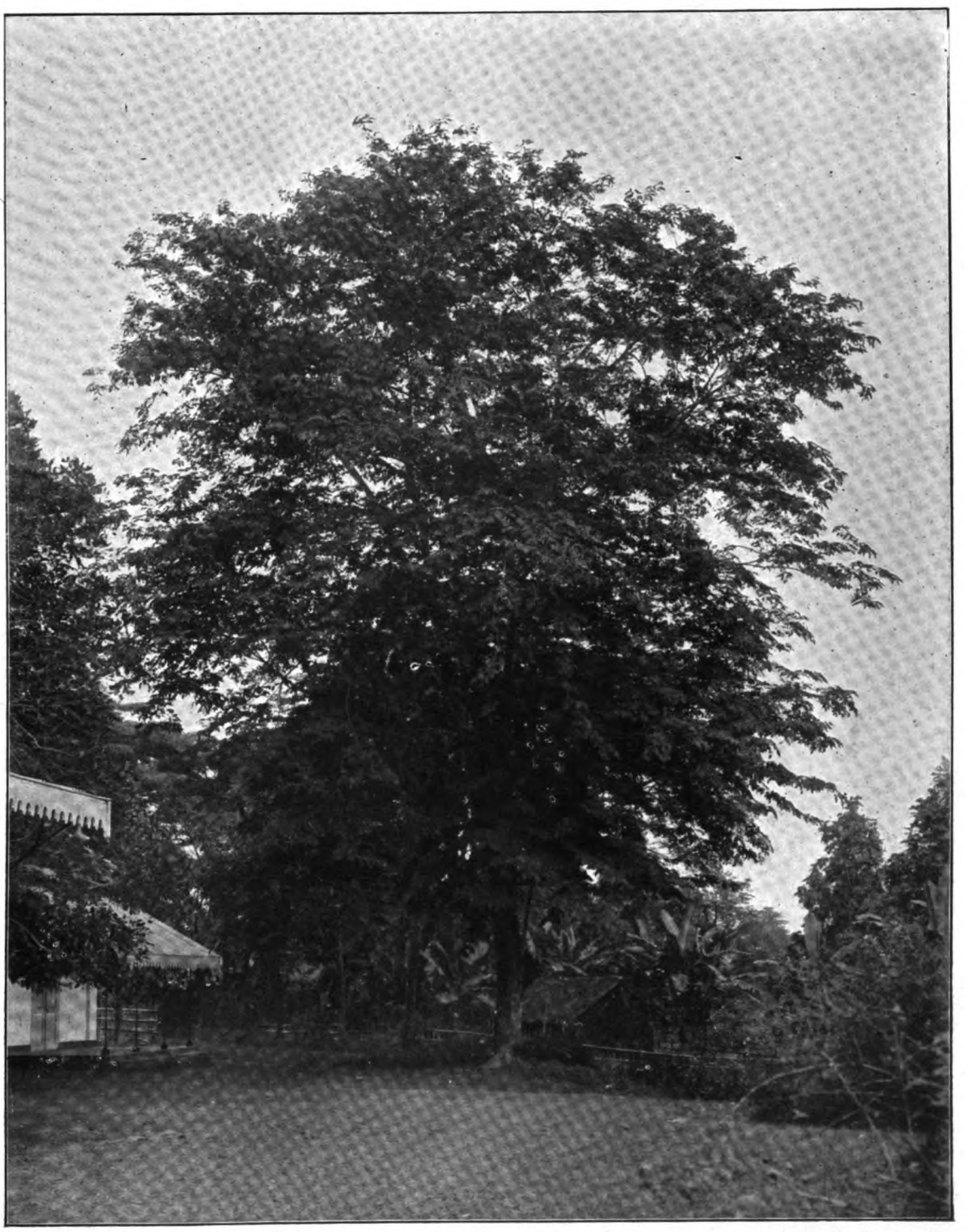

Pterocarpus indicus Willd, Sånå kembang J. Mad., Angsana S., van 11 jarigen leeftijd te Bandar-Sedajoe (Pekalongan).

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 7.

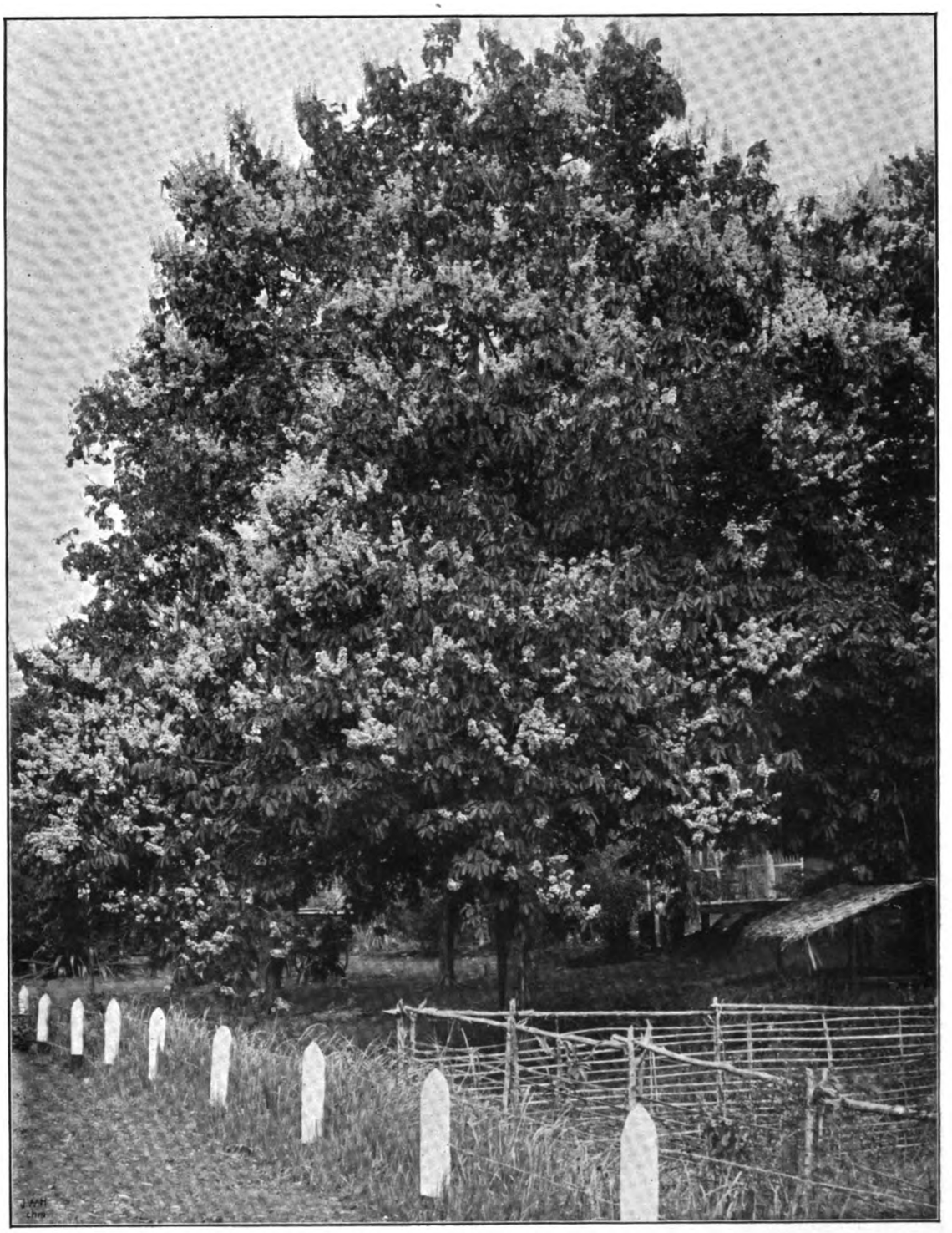

Bloeiende 22 jarige Lagerstroemia flos reginae Retz., Woengoe J., Ketangi J., Thoengòr Mad., Boengoer S., in de houtvesterij Ngarengan (nabij Tajoe).

Digitized by Google

Digitized by Google

Vitex pubescens Vahl., Laban J. S., Hèras of Ki-hèras S., in vak 111 in de toekomstige houtvesterij Manggar (boschdistrict Semarang c.a.)

Acacia leucophloca Willd., Pilang J. S., Pèlang Mad., in vak 95 in de toekomstige houtvesterij Manggar (boschdistrict Semarang c.a.)

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 10.

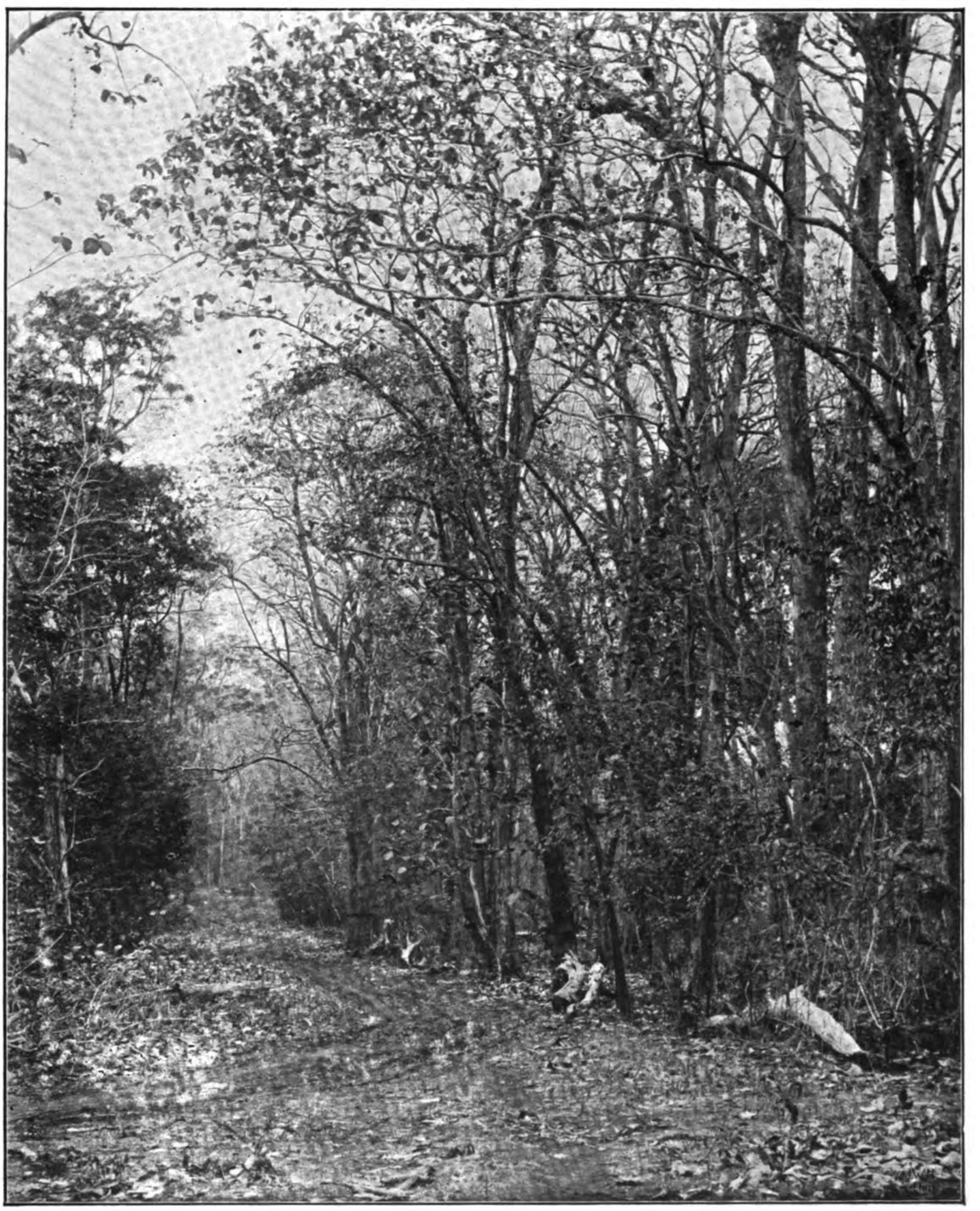

Sleuf D in de houtvesterij Ngarengan (nabij Tajoe), na langdurige droogte, November 1905.

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 11.

Hangbrug met een spanning van 18 Meter, over de kali Lenggi in sleuf A. van de houtvesterij Ngarengan (nabij Tajoc).

Digitized by Google

Digitized by Google

N°. 12.

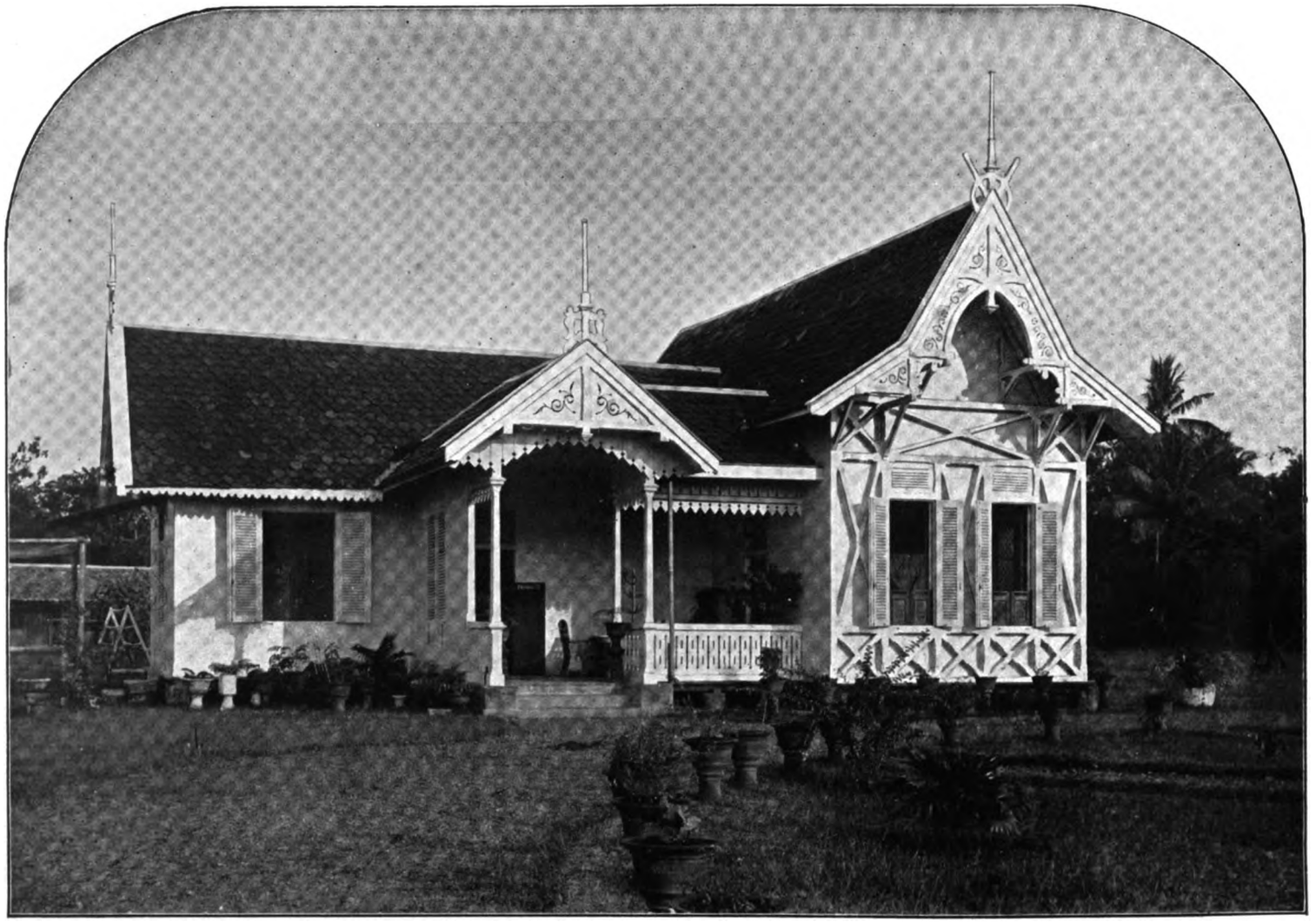

Woning van den Beheerder van de houtvesterij Ngarengan te Tajoe.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

VERSLAG

VAN DEN

IENST VAN HET BOSCHWEZEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË

OVER HET JAAR

1905

DEEL II

Afzonderlijke verslagen der boschdistricten en houtvesterijen op Java en Madoera

'S-GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1907

Digitized by Google

Digitized by Google

VERSLAG

VAN DEN

East Indies, Dutch—

DIENST VAN HET BOSCHWEZEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË

OVER HET JAAR

1905

DEEL II

Afzonderlijke verslagen der boschdistricten en houtvesterijen op Java en Madoera

BATAVIA
G. KOLFF & Co
1907

Digitized by Google

Digitized by Google

INHOUD.

		BLADZ.
Boschdistrict.	West-Preanger-Regentschappen-Bantam	1
»	Oost-Preanger-Regentschappen-Krawang	6
»	Tegal-Cheribon	14
»	Banjoemas	19
»	Pekalongan-Kendal	31
»	Grobogan	37
»	Semarang-West-Soerakarta	42
»	Japara	45
»	Noord-Randoeblatoeng	53
»	Zuid-Randoeblatoeng	58
»	Blora	63
»	Todanan	67
»	Rembang	73
»	Kedewan	75
»	Toeban	80
»	Padangan	87
»	Bodjonegoro	91
»	Noord-Soerabaja-Madoera	97
»	Zuid-Soerabaja-Pasoeroean	105
»	Ngawi-Oost-Soerakarta	111
»	Madioen	121
»	Kediri	133
»	Probolinggo-Besoeki	141
»	Kedoe-Jogjakarta	150
»	Bagelen	155
Houtvesterij.	Noord-Kradenan	164
»	Noord-West-Wirosari	171
»	Toeder	177
»	Balo	182
»	Margasari	187
»	Ngarengan	193
»	Oost-Tegal	202

Digitized by Google

Digitized by Google

VERSLAG

VAN DEN

DIENST VAN HET BOSCHWEZEN IN NEDERLANDSCH-INDIË

OVER HET JAAR 1905.

AFZONDERLIJKE VERSLAGEN DER BOSCHDISTRICTEN EN HOUTVESTERIJEN OP JAVA EN MADOERA.

I. BOSCHDISTRICT WEST-PREANGER-REGENTSCHAPPEN — BANTAM.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der bosschen.

a. **Djatibosschen.** In het djatiboschareaal, gespecificeerd in het verslag over 1901, kwam geen wijziging.

b. **Wildhoutbosschen.** Dienaangaande wordt verwezen naar het verslag van 1902.

II. Cultuur.

a. **van Djati.** Er werd geen djati geplant.

b. **van Wildhout.** De caoutchouccultuur in het district Tjikalong werd uitgebreid met een 47 H.A., waarvan echter 10 H.A. zonder plantcontractanten. De aannemingssom voor de contractscultuur bedraagt evenals vorige jaren *f* 25.— per H.A.

Het plantmateriaal was te jong, een zeer groot percentage is afgestorven, terwijl de rest kwijnende is, waartoe een droge tijd direct na het planten het zijne bijdroeg. Zoowel bij het uitplanten en bij het inboeten alsook bij het onderhoud van oudere culturen liet zich het bezwaar ernstig gevoelen, dat die werkzaamheden niet onder directe leiding in dagloon, maar door de planters volgens de bepalingen van het contract moesten worden uitgevoerd. Een eindeloos inboeten is daarvan ook in de voorafgegane jaren het gevolg geweest.

De oude cultures staan er over 't algemeen goed bij, hier en daar is zelfs de groei zeer sterk te noemen, zoowel die der Ficus elastica als die der Hevea.

De kosten dezer caoutchouc-cultures blijken uit het volgende overzicht.

	Toegoe No. 1 en 2 aangelegd in 1902/03/04 uitgestrektheid van 10 H.A.	Toegoe No. 3 aangelegd in 1904/05 van 50 H.A.	Toegoe No. 4 aangelegd in 1905/06 van 47 H.A.	
uitgaven in 1902 . . .	170			Plantverband 5 op 5 M.
» » 1903 . . .	423			
» » 1904 . . .	450	618		
» » 1905 . . .	92	1000	899	
Totaal	1135	1618	899	

Digitized by Google

De in Maart 1906 uit Malakka ontvangen Heveapitten (23785 stuks) werden op kweekbeddingen te Tjinawala uitgepoot onder een ijle schaduw. Bij de opening der kisten bleek reeds, dat deze pitten geen uitgezocht materiaal waren, er kiemden dan ook slechts ruim 37 pCt. Behalve deze 8822 stuk Heveaplanten staan er nog op de kweekbedden 8000 Ficuszaailingen.

De proefcultuur van diverse wildhoutsoorten met kosteloozen tusschenbouw van veldgewassen te Gekbrong (Pasir Panon vide vorig verslag), werd op kleine schaal uitgebreid. De plantjes werden uit het omliggende bosch verzameld, een methode, die echter voor een belangrijke cultuuroppervlakte onoverkomelijke bezwaren oplevert.

III. Exploitatie van Djati- en wildhoutbosschen.

a. Geregelde exploitatie.

In de djatibosschen kwam geen geregelde exploitatie voor.

Van de in het verslag over 1904 genoemde wildhoutexploitaties werd die te *Gedeh-Kidoel* in den loop van 1905 gestaakt, om de krachten meer te kunnen concentreeren

De brandhoutaankap *Megamendoeng* ten behoeve van het theeland Tjiseureuh had nog al eens stagnatie; het verbruik op deze en dergelijke ondernemingen is niet regelmatig en dat geeft voor een aankap, die zich daarnaar regelen moet, eenige bezwaren. Zooveel mogelijk wordt thans bij die afnemers aangedrongen op een opslagruimte van voldoende capaciteit, waardoor althans de aankap en afvoer regelmatig kunnen worden.

Het verlies aan brandhout, zie achterstaanden voorraadstaat, is veroorzaakt door uitdroging en meting met meer spillage.

De op kosten van het boschwezen aangelegde weg naar de theefabriek voldoet goed. Een 500 Stapelmeter brandhout per maand, zooals aanvankelijk overeengekomen, kan de onderneming echter niet gebruiken, in het geheele jaar werd slechts 1906 S.M. verkocht.

Uit den aankap *Pasir Tjina* werd de onderneming Maleber van 2666 S.M. brandhout en 19 M^3 theekistenhout voorzien.

Te *Passir Galoedra* werd de aankap gestaakt, daar het rasamalahout daar reeds nagenoeg op was. De Europeesche aannemer voor kap-, uitsleep, en transport van het hout ging over naar den *Goenoeng Beser*, en voorzag van daar uit de stapelplaats te Tjiandjoer van rasamalahout, terwijl van uit Pasir Tjina eenige andere wildhoutsoorten werden aangevoerd.

In de *Pangeranggo* exploitatie werd de aankap van Tjiparaij in hoofdzaak naar Tjikahoeripan overgebracht; een groote glijbaan werd gebouwd, die uitmondt in de Tjikahoeripan. Daar op de stapelplaats te Soekaboemi, waarheen de afvoer plaats vindt, de houtwerken alleen bedekt zijn door een lichte schaduw van enkele Waroes, en daarom een groot restant aldaar niet gewenscht is, was het met den aankap telkens hollen of stilstaan al naar de maandelijksche veilingen goed of slecht afliepen. Door aanleg van een overdekte verzamelplaats van voldoende capaciteit te Tjikahoeripan werd daarin verbetering gebracht.

Aan het einde der bestaande glijbaan in de exploitatie *Perbakti kiaraberes* werd een houten railbaan aangelegd die wel voldeed. De afzet aan de ondernemingen Parakansalak en Tjisalak was vrij belangrijk.

De voorraden in die verschillende complexen blijken uit de volgende recapitulatie:

Digitized by Google

OMSCHRIJVING.	Perbakti.			Pangeranggo.			Gede kidoel.			Pasir Tjina.			Megamendoeng.	Tjipoetri (aannemer).	Verspreid.			Totaal.		
	Timmerhout.	Theekistenhout.	Brandhout.	Timmerhout.	Theekistenhout	Brandhout.	Timmerhout	Theekistenhout.	Brandhout	Timmerhout.	Theekistenhout.	Brandhout.	Brandhout.	Timmerhout.	Timmerhout.	Theekistenhout.	Brandhout.	Timmerhout.	Theekistenhout.	Brandhout.
	M³	M³	SM.	M³	M³	SM.	M³	M³	SM.	M³	M³	SM.	SM.	M³	M³	M³	SM.	M³	M³	SM.
Restant ulto. 1904 . .	23	26	1390	227	7	-	14	29	217	—	3	117	706	9	—	—	—	273	65	2430
Er is bijgekomen:																				
Gekapt in 1905 . . .	348	110	2793	476	100	103	16	18	—	129	16	2666	1858	245	36	Wildh.	383	1275	244	7860
Door hermeting . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57*)	—	1	24	Djati.	djati.	--	—	—
Totaal. . . .	371	136	4183	703	107	103	30	47	217	129	19	2840	2564	255	60	—	383	1548	309	10290
Er is afgegaan:																				
Verkocht in 1905. . .	304	106	3858	466	103	43	30	47	217	80	19	2267	1906	223	60	—	383	1163	275	8674
Verbruikt	6	11	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	11	—
Verloren.	1	4	143	21	4	60	—	—	—	—	—	—	87	—	—	—	-	22	8	290
Door uitmeting . . hermeting . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	57 *)		—	—	—	2	—	57
Totaal. . . .	311	121	4001	515	107	103	30	47	217	82	19	2267	2050	223	60	—	383	1221	294	9021
Restant ulto 1905 . .	60	15	182	188	—	—	-	—	—	47	—	573	514	32	—	—	—	327	15	1269

[1]) Verzonden van Megamendoeng naar Pasir Tjina.

Voor deze aankappen waren de volgende uitgaven noodig en bedroegen de inkomsten respectievelijk:

UITGAVEN VOOR DE EXPLOITATIE.

	Perbakti.	Pangeranggo.	Gedekidoel.	Tjipoetri *).	Totaal.
Aan inspectie paden en sleepwegen	129	205	6	65	*f* 405.—
» Onderhoud afvoerwegen.	670	494	—	588	» 1752.—
» idem werkloodsen . . .	45	22	—	—	» 67.—
» bouw idem . . .	187	567	—	4	» 758.—
» aanleg van wegen . . .	3410	1197	—	1042	» 5649.—
» kaploon	3018	3343	236	3867	» 10464.—
» sleeploon	1187	1095	314	1223	» 3819.—
» vervoerloon	3034	2899	15	1590	» 7538.—
» toezicht	735	613	85	364	» 1797.—
» kap- sleep- en transportloon uitbetaald a/d aannemer	—	—	—	4078	» 4078.—
» stapel- en vendukosten. .	97	—	—	24	» 121.—
» materieel.	1360	423	13	800	» 2596.—
» uitzetting van schermen en kleine opmetingen. .	—	20	—	118	» 138.—
» branden van houtskool .	9	200	117	—	» 326.—
» diversen.	248	192	33	17	» 490.—
	14129	11270	819	13780	*f* 39998.—
Aan algemeene uitgaven te Soekaboemi.	. . . .	. . . .	. . . .	. . . .	» 2053.—
				Totaal. . . .	*f* 42051.—

Digitized by Google

INKOMSTEN UIT DE EXPLOITATIE.

	Perbakti.	Pangeranggo.	Gedekidoel.	Tjipoetri *).	Totaal.
Opbrengst op openbare veiling.	8965	14215	2027	8731 849**)	ƒ 34787.—
» bij onderhandschen verkoop	6422	2066	—	7548	» 16036.—
Specie.	15387	16281	2027	17128	ƒ 50823.—
geschatte waarde van het reeds gekapte doch ultimo 1905 nog niet verkochte hout . . .	1730	5152	—	3182	» 10064.—
idem v/h materieel . . .	500	500	—	—	» 1000.—
Totaal. . . .	17617	21933	2027	20310	» 61887.—

b. **Uitdunningen.** Vonden hier niet plaats.

c. **Ongeregelde exploitatie.** In ongeregelde exploitatie werd gekapt.

1e. Op last:

in djatiboschjes 4 M³ met een regularisatiewaarde van . . . . . ƒ 68.—
» 143 » » » tariefswaarde » . . . . . » 2054.—
» wildhout 149 » » » regularisatiewaarde » . . . . . » 1165.—
306 S.M. brandhout met een regularisatiewaarde van. . . . » 153.—
» » 345 M³ met een tariefswaarde van . . . . . » 4192.—

Totaal . 641 M³ timmerhout en 306 S.M. brandhout } waarde . . . . . ƒ 7632.—

2e. Op verguning.

in de afdeeling Tjiandjoer

door Inlanders:

timmerhout	brandhout	met een retributie van
135 M³	588 SM.	ƒ 341.—
zoomede 43 pikoel sasahbast		» 43.—

door Europeanen.

133 M³	3301 SM.	» 1413.—

in de afdeeling Soekaboemi.

door Inlanders.

109 M³	—	» 242.—

door Europeanen.

287 M³	768 S.M.	» 991.—
Totaal. . . . . 664 M³	4657 S.M.	ƒ 3030.—
en 43 pikoel sasahbast		

De omvang en de bruto opbrengst der geheele exploitatie zijn vermeld in het volgende staatje:

	timmerhout	brandhout	houtskool	opbrengst resp. waarde
A. Geregelde exploitatie.				
a) verkocht op veiling.	1212 M³	878 S.M.	924 zak	ƒ 34787
b) onderhand verkocht.	226 »	7796 »	461 »	» 16036
c) eigen gebruik.	45 »	—	—	—
d) kosten vrije waarde v/h restant ultimo 1905.				» 11064
B. Ongeregelde exploitatie.				
a) aankap op last.	641 M³	306 S.M.	—	» 7632
b) aankap op vergunning.	664 »	4657 »	—	» 3030
Totaal. . .	2788 M³	13637 S.M.	1385 zak	ƒ 72549

*) Onder Tjipoetri is hier ook begrepen de aankap Megamendoeng en Pasir Tjina.
**) Verspreid gelegen afvalhout van dessa-aankappen.

Digitized by Google

Boven zijn de totaal kosten aangegeven ad ƒ 42051, waarbij nog gevoegd moeten worden de kosten van dat personeel, hetwelk gemist zou kunnen worden, indien er geen eigen exploitatie in de verschillende complexen plaats vond n.l. van den adjunct-houtvester te Parakansalak, en de opzieners van Tjipanas en Tjiparaj, te weten over 1905 totaal ƒ 6510.

Om uit het verschil ƒ 72549— ƒ 48561 = ƒ 23988 het batig saldo voor het verslagjaar te vinden, moet nog afgetrokken worden de waarde van inventaris en restant hout, waarmede dit jaar werd begonnen. Deze bedroeg, volgens het verslag over 1904 ƒ 11405, zoodat ten slotte een batig saldo overblijft van ƒ 23988— ƒ 11405 = ƒ 12583.—

Op de bestaande vergunningen tot het verzamelen van sasahbast werd een hoeveelheid van 43 pikoel gewonnen tegen een retributie van ƒ 1.— per pikoel.

IV. Inrichting der wildhoutbosschen.

In de uitgaven ten behoeve der exploitatie behooren de onkosten der inrichting niet thuis. Deze staan op zich zelf en zouden ook noodig zijn, indien er niet werd geexploiteerd.

Er werd uitgegeven voor:

1e.	het bouwen van een mantris woning te Tjinawala		ƒ 404.—
2e.	diverse kleine uitgaven		» 40.—
3e.	Voor de grenzen:		
	a) grensregeling.		
aan	koeliloonen	ƒ 242,—	
»	aanmaak palen	» 30.—	
»	toezicht	» 400.—	
			» 672.—
	b) onderhoud grenzen.		
aan	koelieloonen	ƒ 79.—	
»	aanmaakpalen.	» 74,—	
»	materialen	» 73,—	
»	toezicht	» 411,—	
			ƒ 637,—
	Totaal.		ƒ 1,753,—

Het onderhoud der bestaande grenzen is in de wildhoutbosschen zeer belangrijk, grootendeels door den enormen onkruidgroei en daarnevens door het betrekkelijk snel verrotten der houten palen.

Op enkele plaatsen zullen hier steenen pilaartjes goedkooper uitkomen.

Nadat van de vroeger reeds ontworpen grensregeling der in stand te houden wildhoutbosschen Goenoeng Salah, Perbakti en Kendangwetan met een aanvullingsprocesverbaal de overeenstemming met de wildhoutreserve opgenomen in staatsblad 1905 No. 42 was geconstateerd, en dat proces-verbaal conform het bepaalde bij Gouvernementsbesluit ddo. 11 Januari 1905 No. 26 was opgemaakt, werden die bescheiden door den Directeur van Landbouw goedgekeurd.

Idem Idem voor de wildhoutcomplexen:

a) Andong koneng, Sitoe goenoeng Goenoeng Gedeh-Kidoel.
b) Goenoeng Pangeranggo
c) Takokak
d) Goenoeng Kentjana
e) Goenoeng Tjipowek
f) Goenoeng Beser I
g) Goenoeng Megamendoeng
h) Goenoeng Gedeh-tengah.

Voor de onder *a*, *b*, *c* en *g* genoemde grensprojecten moet het afbakeningsproces-verbaal nog opgemaakt worden. Het wachten dienaangaande is op het tot stand komen der ruiling van grondstukken van bestaande erfpachtsperceelen tegen staatsdomein.

Overigens kwam nog het grensproject van een afzonderlijk bij de halte Karangtengah gelegen wildhout plantsoen Pondok tisoek tot stand. Het proces-verbaal werd echter in 1906 opgemaakt.

De werkzaamheden van grensregeling bestonden in hoofdzaak uit het openkappen der grenzen van het bosch Kendang Kidoel, waar door een maandgelder 35 K.M. grens door het bosch en 39 K.M. langs rivieren getraceerd en een 500 piketten geslagen werden; deze grensregeling wordt echter in 1906 nog voortgezet.

Digitized by Google

Er valt hier nog veel te doen voor het vastleggen der grenzen der bestaande boschreserve, en der noodzakelijke uitbreidingen ervan.

Behalve door de ontginningen der bevolking, wier uitgestrektheid mij niet bekend is, hadden door het afstaan in erfpacht nog de volgende areaalwijzigingen plaats.

In het district.	Uitgestrektheid in bouws.	Aan	Bij Gouvernementsbesluit.	Tegen een houtretributie van
Tjipoetri.	202	Tan Hong Kie.	ddo. 20 Augustus 1905 No. 29.	—
Tjiheulang	9 (kleine landbouw).	J. Th. M. Herklots.	ddo. 7 October 1905 No. 32.	—
Tjikalong	257	Mr. J. C. Mulock. Houwer.	ddo. 28 Augustus 1905 No. 26.	—
Djampang tengah.	549	Mr. G. J. Nijhuis.	ddo. 14 Juni 1905 No. 37.	—
Tjikondang	293	G. P. M. van Weel.	ddo. 17 Januari 1905 No. 36.	—
	380			
Palaboewan.	230	J. H. van Blommestein qq de te 's Gravenhage gevestigde Gutta Percha maatschappij.	ddo. 29 Maart 1905 No. 19.	*f* 276.—
	36			
Idem.	108	J. Steffelaar Czn.	ddo. 18 Maart 1905 No. 44.	—
Idem.	26	Idem.	ddo. 18 Maart 1905 No. 45.	—
Djampang koelon.	264	Kalengkongan en Dekker.	ddo. 18 Maart 1905 No. 43.	—
Totaal. . . .	2354	met een houtretributie van		*f* 276.—

V. Bewaking. Vide vorig verslag. Aan hetgeen daar over de ontginningen der bevolking wordt gezegd, kan nog worden toegevoegd, dat juist uit de in ontginning gegeven bosschen veel theekistenhout wordt gekapt en aan de theefabrieken wordt geleverd als afkomstig uit de dessa.

In het bosch Gedeh Kidoel werd veel clandestien houtskool aangemaakt; de contrôle aldaar werd verscherpt.

VI. Personeel. Tegen het eind van het verslagjaar verkreeg de houtvester J. S. van Braam een buitenlandsch verlof wegens langdurigen dienst en werd ondergeteekende zijn vervanger.

Overigens hadden onder het personeel geene mutatien plaats.

VII. Algemeene opmerkingen. 't Is in deze streken voor de bevolking, bij aanwezigheid van veel niet in stand te houden wildhoutbosch dicht bij de dessa en van veel hout op hare milikgronden, al heel gemakkelijk zich van de noodige houtwerken te voorzien; ongetwijfeld zal slechts voor een klein deel retributie worden betaald. In de afdeeling Soekaboemi werd zooals boven onder de ongeregelde exploitatie reeds aangegeven 109 M³ wildhout door Inlanders op licentie gekapt tegen een betaling van *f* 242,— in Tjiandjoer 135 M³ en 588 S.M. brandhout, alsmede 43 pikoel sasahbast, waarvoor *f* 384,— in 's Lands kas werd gestort.

De Houtvester van West Preanger.
E. D. KUNST.

II. BOSCHDISTRICT OOST-PREANGER-REGENTSCHAPPEN—KRAWANG.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en der wildhoutbosschen. De uitgestrektheid der djatibosschen, aan 't einde van 1904 vermeld als 17048 h.a. onderging in 1905 eenige kleine veranderingen. Door de goedgekeurde afschrijvingen der djatiboschjes Pembegalan en Tjibaragalan in de afdeelingen Soemedang en Krawang verminderde de oppervlakte van het djatiboschareaal met ± 2 H.A., daarentegen werd die oppervlakte vermeerderd met ± 51 H.A. door beplanting met djati

Digitized by Google

van eenige woeste terreinen, gelegen tusschen de verspreide djatiboschjes in Krawang, waardoor eene totale vermeerdering ontstond van 49 H.A. en dus aan 't einde van 1905 de djatiboschoppervlakte was aangegroeid tot 17097 H.A.

Van deze djatiboschoppervlakte ligt ± 2800 H.A. in Krawang en ± 14300 H.A. in de Preanger. Van de Krawangsche djatibosschen komt nog eene totale oppervlakte van ± 1000 H.A. overal verspreide zeer kleine complexen voor afschrijving in aanmerking, terwijl dat met bijna 4000 H.A. van de Preanger djatibosschen eveneens 't geval is. Maar ook de aan te houden Krawangsche djatibosschen bestaan nog uit vele, zij 't ook dicht bij elkaar gelegen, gedeelten, waartusschen bijna zonder uitzondering woeste, met saliara- of wildhout begroeide terreinen voorkomen, zoodat 't tot de eerste plichten van den beheerder gerekend moet worden, alle pogingen in 't werk te stellen, om ten eerste deze tusschenliggende woeste terreinen bij 't djatiboschareaal te voegen, en verder te trachten, ook omliggende woeste terreinen met 't bestaande boschareaal tot één geheel te vereenigen. Op die wijze zal 't mogelijk zijn, behalve de karettuinen, welke in Krawang thans reeds eene oppervlakte van 250 H.A. beslaan en o.a. in 1905 met ruim 70 H.A. werden uitgebreid, aldaar een djatiboschareaal van ± 3000 H.A. op daartoe zeer geschikte, en thans jaar in jaar uit onbenutte, terreinen tot stand te brengen, Op deze aangelegenheid, welke voor 't boschbeheer in West-Java van 't grootste belang is, acht ik 't noodig nog eens speciaal de aandacht te vestigen door aanhaling van een en ander, wat daaromtrent o.m. in 't voorloopige bedrijfsplan 1905—1914 te berde is gebracht:

»Wanneer die afschrijvingen gaandeweg geschied zullen zijn, maar 't intusschen »mogelijk blijkt de blijvende bosschen door inlijving van daartusschen liggende woeste »gronden met elkaar te verbinden zal een djatibosch-areaal ontstaan van, naar globale »schatting, drie duizend H.A., grootendeels samengevoegd uit de bosschen, gelegen »in de districten Sindangkasih en Adiarsa.

»Zooals 't boschgebied in Krawang thans bestaat uit 437 over de geheele afdee»lang verspreide djatiboschjes, waarvan een groot deel, dat in 1904 werd afgeschreven, »wegens te lage ligging, door grondwater en overstrooming afstierf, is van deze bos»schen voor de toekomst niets te verwachten. De grootere en op, voor djati geschikten »bodem, voorkomende boschcomplexen benevens de tusschen en om die boschcomplexen »gelegen terreinen, welke thans met Saliara en wildhout begroeid zijn, en zoowel wat »terreinvorm als grondsoort betreft, zich bij uitstek leenen tot djati- en karetkultuur, »kunnen echter een boschareaal vormen, dat bij nagenoeg volkomen ontstentenis van »djati in West- Java van veel belang kan worden, terwijl de aanwezigheid van boven»dien ruim 160 H.A. karetculturen, welke oppervlakte jaarlijks aanmerkelijk vergroot »wordt, de waarde van dit boschareaal in niet geringe mate verhoogt."

En verder:

»Bij de onderstaande globale beschrijving der djatibosschen in engeren zin moet »er vooraf op worden gewezen, dat betreffende de oppervlakte der boschcomplexen, »welke in Krawang gevormd zullen worden, na afschrijving van de te zeer verspreid »liggende djatiboschjes en na samenvoeging van de aan te houden djatiboschjes met »de daartusschen liggende gronden, thans geen juiste cijfers genoemd kunnen worden, »omdat eerst eenige maanden geleden met dit werk een begin is gemaakt, waarbij »groote moeilijkheden ondervonden worden tengevolge van de omstandigheid, dat op »de meest onwettige en stelsellooze wijze nagenoeg alle woeste gronden, met of zonder »wildhoutbosch er op, te kwader ure aan de bevolking zijn afgegeven. Ware er voor »de bevolking krachtens dringende urgentie op dergelijke onverantwoordelijke wijze, »waarbij de ontginningsordonnantie met voeten getreden is gehandeld, dan ware deze »handelwijze nog te verdedigen geweest, maar hier heeft blijkbaar gemakzucht voor»gezeten. De gronden liggen voor 't meerendeel nog woest, maar de bevolking oefent »er een soort bezitrecht op uit, waardoor die terreinen vermoedelijk voor 't boschwezen, »dat ze zoo dringend noodig heeft, voorloopig niet te krijgen zullen zijn. Ten tijde »van den Resident Küneman, zijn alle of nagenoeg alle woeste gronden in de tegen»woordige afdeeling Krawang en bloc aan de bevolking der verschillende dessa's afge»geven zonder behoorlijke begrenzing op 't terrein, in 't kort zonder eenige omschrij»ving van 't geen daarmede werd afgestaan; deze gronden in 't bezit der bevolking »worden genoemd »tanah geblekan". De moeite is niet eens genomen om den grond »te verdeelen; iedere dessa kreeg een stuk grond, ongenoemd, zoodat uitbreiding ad »libitum mogelijk was. Dit laisser-faire-laisser-aller stelsel van den Resident Küneman »heeft een toestand in die streken in 't leven geroepen, zooals ik nergens anders op »Java heb aangetroffen. In welke richting men de afdeeling Krawang doorkruist,

Digitized by Google

»steeds vindt men uitgestrekte woeste terreinen en al die gronden behooren aan de »bevolking! De controleur te Poerwakarta deelde mij mede, dat er stukken bij zijn, »die slechts eenmaal in de zeven jaar worden bewerkt, maar ik heb zelf een onafzien- »baar terrein gezien, hier en daar met vrij veel wildhout begroeid ook z.g.n. van de »bevolking, waarvan het betrokken dessahoofd mij verzekerde, dat 't nog nooit beplant »is geweest! En dergelijke terreinen, waarnaar niemand een hand uitsteekt, maar »welke voor de afronding van 't boschareaal in Krawang niet gemist kunnen worden, »worden gelaten in de handen der bevolking, die zich met hand en tand tegen de »teruggave aan 't Gouvernement ter beplanting met djati of met caoutchouc leverende »gewassen verzet! 't Hout, waarvoor niets betaald wordt, wordt weggevoerd of verbrand, »en ontstaan op deze wijze tusschen de afzonderlijk liggende djatiboschjes, welke vroe- »ger met de daar tusschen liggende wildhoutbosschen één boschcomplex vormden, »alang-alang- en lantana velden."

De gesteldheid der djatibosschen in Krawang is overigens gunstig te noemen. Van de oppervlakte der ± 1800 H.A. aan te houden djatibosschen bestaat een gedeelte van ruim 500 H.A. uit kulturen, waarvan de grootste helft tusschen de twintig en ± veertig jaar oud is; ze zijn alle goed geslaagd en, met uitzondering van de oudere heerendienst aanplantingen, door tijdige dunning, in goeden toestand gehouden en in waarde vooruitgegaan. Overigens is van deze ± 1800 H.A. nog een groot gedeelte jong bosch, waarvan de oorsprong niet bekend is, maar de gesteldheid, met uitzondering van den wat te dichten stand, veel voor de toekomst belooft. Nu, in verband met het brandhoutstoken in de vuurhaarden der locomotieven van de Staats-spoorwegen, waarvan de lijn Batavia- Poerwakarta midden door 't Krawangsche boschgebied loopt, ook 't dunnen der ± veertig jarige kulturen en der jongere te dicht staande bosschen eene vóóropbrengst verzekert, welke tot den laatsten splinter gerealiseerd kan worden, moet thans eveneens tot dezen kultuurmaatregel worden overgegaan. In 1905 werd, zooals nader vermeld zal worden reeds met een oppervlakte van 48 hectaren een begin gemaakt.

De djatibosschen in Krawang zijn echter niet van eene zoo goede hoedanigheid als die in Rembang. Oude zware bosschen worden er niet aangetroffen, maar de veronderstelling is gewettigd, dat de, in de laatste decenniën, aangelegde kulturen tot zeer goed bosch zullen opgroeien, al moge ook de kwaliteit van 't djatihout in West niet kunnen concurreeren met Midden- en Oost-Javasche djatihout. Waar die minder goede houtkwaliteit in West Java aan toe is te schrijven, is niet met zekerheid te zeggen; ik vermoed, dat 't verschil in klimaat met Midden- en Oost-Java, en speciaal 't niet zóó sterk en lang aanhouden van de oostmoesson's in West Java, de hoofdoorzaak is, daar de bodemgesteldheid overeenkomt met de goede djatiboschterreinen in Oost Java.

Het ondervolgende staatje waarvan de cijfers ontleend zijn aan de uitkomsten der regenwaarnemingen in Nederlandsch-Indië van 1879 tot 1903 van het Koninklijk Magnetisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia, geeft het verschil in regenval tusschen Poerwakarta (midden in de Krawangsche bosschen) en Toedir (midden in de Rembangsche bosschen) weer:

GEMIDDELD GEVALLEN HOEVEELHEID REGEN IN DE JAREN 1879—1903.	Poerwakarta.	Toedir.
In de drie maanden Juli t/m September.	269	95
In de westmoesson maanden November t/m April	2013	1323
In de oostmoesson maanden Mei t/m October.	816	351
Per jaar	2829	1674

De gestelheid der djatibosschen in de Preanger-Regentschappen is in 't verslag over 1904 besproken, en kan daarnaar dus verwezen worden.

Ook is dit 't geval met de uitgestrektheid en de gesteldheid der wilhoutbossehen; intusschen moge 't volgende dienaangaande hier nog eene plaats vinden:

De oppervlakte der in stand te houden wilhoutbosschen in dit boschdistrict bedraagt globaal 113000 H.A.; deze zal echter waarschijnlijk binnen korten tijd, indien op mijne voorstellen ter instandhouding van in 't Zuiden der Preanger-Regentschappen gelegen wilhoutbosch gunstig wordt beschikt, aanmerkelijk worden vergroot. De oppervlakte der niet in stand te houden wildhoutbosschen bedraagt 4 à 500.000 A. Van de wilhoutbosschen ligt slechts een klein gedeelte in Krawang; de boschoppervlakte

Digitized by Google

in de Preanger-Regentschappen, voor zoover dat gewest deel uitmaakt van dit boschdistrict, bedraagt volgens de topographische kaart naar schatting ongeveer 50 % van de totale oppervlakte, wat in vergelijking van de boschoppervlakte van Duitschland, welke ± 25 % bedraagt, hoog genoemd zou mogen worden. Echter is die kaart geen maatstaf voor den tegenwoordigen toestand, aangezien de oppervlakte bosch sedert de vervaardiging van die kaart door uitgifte in erfpacht en ontginning belangrijk is verminderd, en bovendien vele als bosch gekleurde gedeelten niet veel meer zijn dan wildernissen van gras en struikgewas met ijl geboomte.

De uitgestrektheid der tot nog toe ter instandhouding aangewezen wilhoutbosschen in Oost-Preanger bedraagt echter slechts ± 10%, en met mederekening der aan te houden djatibosschen, ± 11% der totale oppervlakte van het tot dit boschdistrict behoorende gedeelte der Preanger Regentschappen.

Zooals in 't vorige jaarverslag vermeld, werd door mij in 1904 aan den Resident der Preanger-Regentschappen in overweging gegeven, eenige bepalingen vast te stellen ter voorkoming van devastatie der in stand te houden wildhoutbosschen, tengevolge van 't daarin aanleggen van Gouvernements koffietuinen. De afgeschreven tuinen toch, welke vóór hun aanleg met zwaar bosch bedekt waren, getuigen de daarin nog dikwijls te vinden groote stronken, vormen meestal wildernissen van saliara en alang alang, terwijl ook hier en daar grootere of kleinere stukken binnen de boschreserve aan den landbouw worden dienstbaar gemaakt. Onder dagteekening van 21 Juni 1905 werd daarop door den Resident een rondschrijven No. 10195/12 gericht tot de Hoofden van Plaatselijk Bestuur, houdende opdracht, zorg te dragen, dat de gronden, binnen de boschreserve gelegen, en voor beplanting met koffie bestemd, met niets anders dan dit gewas, en de daarvoor noodige schaduwboomen beplant worden, terwijl bij 't aanleggen van nieuwe koffietuinen per H.A. tien à twintig stammen van middelmatige grootte of leeftijd in 't te kappen bosch gespaard behooren te worden, ten einde bij 't verlaten van den koffietuin, door zaadafval nieuw bosch te verkrijgen.

II. Kulturen van djati- wildhout, en van caoutchouc leverende gewassen.

Met de djatikulturen in Soemedang werd in 1905 een beter resultaat bereikt dan vroeger. Vooreerst werd in 't complex Ngeproek, waarvan de grensregelings- en afbakenings-bescheiden in dat jaar werden opgemaakt en goedgekeurd, een enclave, met eene oppervlakte van ± 11 H.A. gereboiseerd met djati, volgens de boschveldbouwmethode, welke kultuur, genaamd Tjileuweung buitengewoon mooi opgegroeid is. Voorts werd in de leeggekapte terreinen van 't perceel Tjisélang, gelegen in 't complex Tjongkang de vroegere methode van kunstmatige verjonging, welke schatten gelds kostte en nagenoeg geen resultaat opleverde, vaarwel gezegd, en de verjonging grootendeels aan de natuur overgelaten, in dien zin, dat met wegkapping van hinderlijke tusschengroeiende bamboe enz. de mooie en laag aan de stronken ontspringende djati-uitloopers werden gespaard, waardoor eene reboisatie werd verkregen, welke zeer veel voor de toekomst belooft en nagenoeg niets kost in vergelijking met de vroeger bestede bedragen. Op deze wijze acht ik 't mogelijk, zonder groote uitgaven, voor 't leeggekapte perceel Tjisèlang een beter bosch in de plaats te krijgen, wat gebleken is door middel van de boschveldbouw-methode op deze zeer arme mergelgronden onbereikbaar te zijn. Aanvankelijk werden ruim twintig H.A. op deze wijze in behandeling genomen en zullen de kosten daarvan, welke tot nu toe totaal / 150 waren, een bedrag van twee à drie honderd gulden niet overschrijden, terwijl vroeger, door 't voortdurende wegloopen der plantcontractanten, en door den zeer sterken alang-alanggroei meer dan honderd gulden per H.A. besteed is geworden. Dit was onder meer 't geval met de kultuur Tjisèlang III van 1904 1905, groot 8½ H.A. welke in 1905 nog in onderhoud was en thans nog eenig onderhoud behoeft.

In Krawang werd een terrein van totaal zestig H.A. met djati, volgens de boschveldbouw-methode in kultuur gebracht. Veertig H.A. van deze oppervlakte vormen de kultuur Djatilega II in aansluiting aan 't in 1904—1905 gereboiseerde gedeelte van 't in eigen beheer leeggekapte djatiboschperceel Djatilega-Noord. De overige twintig H.A. bestaan uit woeste gronden, tusschen de verspreide djatibosschen in Krawang gelegen, waarover in hoofdstuk I nader is uitgeweid. De Krawangsche kulturen stonden in 't einde van 1905 zeer goed, maar hebben door de ontzettende droogte in Januari en Februari 1906 eenigermate geleden. In onderhoud was in Krawang, gedurende 't jaar 1905, eene oppervlakte van 41 H.A. djatikultuur, welke goed geslaagd is. De uitgaven voor alle djaticulturen in 1905 bedroegen zoowel voor aanleg als voor onderhoud totaal *f* 2190.

Wildhoutkulturen werden in 1905 noch aangelegd, noch onderhouden.

Digitized by Google

Alléén in Krawang werden kulturen van caoutchouc-leverende gewassen aangelegd en onderhouden. Aangelegd werd de karet-kultuur Tjipinang, groot 70 H.A. met marcotten van Ficus elastica, met uitzondering van een duidelijk afgebakend gedeelte van 3 H.A. waarin zaadplanten werden geplaatst. 't Leegkappen en schoonmaken van 't terrein geschiedde gratis door de bevolking die daarvoor 't recht heeft, zoolang daartoe voldoende ruimte is, polowidjo tusschen de karetboomen te planten. 't Planten en onderhouden der karetboompjes geschieden in eigen beheer. De kultuur staat zeer goed.

In onderhoud waren de karetkulturen Tjikoempaj III en IV (1903—1904 en 1904—1905) en de kultuur Kalenhondje II (1903—1904) te zamen groot 93 H.A.

Er werd in 1905 voor alle karetkulturen, zoowel voor aanleg als voor onderhoud, uitgegeven een totaal bedrag van *f* 3622.

Aangaande de in dit boschdistrict bestaande geregelde kulturen van caoutchouc-leverende gewassen wordt verwezen naar Bijlagen D^1 en D^2 van Deel I van dit verslag.

Behalve de daar vermelde kulturen bevinden zich in Zuid Preanger nog ± 2000 Ficus elastica boomen langs verschillende wegen, nabij Baros en Ardjasari, tegen de noordhelling van den Goenoeng Malabar, welke boomen thans ongeveer twintig jaar oud zijn.

III. Exploitatie der djati- en der wildhoutbosschen.

Met de exploitatie in eigen beheer van 't djatiboschperceel Djatilega Noord, groot ± 80 H.A. werd voortgegaan. Al 't balkenhout was reeds opgewerkt, maar er werd nog veel klein hout tot dwarsliggers van 2-22-12 en 1.10-20-10 alsmede tot brandhout verwerkt. De groote dwarsliggers werden gedeeltelijk verstrekt aan den aanlegdienst van de lijn Padalarang-Krawang, de kleine aan den aanlegdienst van den verharden weg Tjikampek-Tjilamaja ten behoeve van het werkspoor, terwijl 't brandhout aan den dienst der Staatsspoorwegen werd verstrekt. 't Resteerende hout van 1904 werd op publieke vendutie verkocht.

Ondervolgend staatje geeft een overzicht van de resultaten der exploitatie van af 't begin tot ult. December 1905. In 1906 wordt nog een paar duizend M^3. brandhout aangemaakt, en dan is er geen hout meer in 't perceel.

Exploitatiejaar.	Gekapte houtmassa		Verkochte en verstrekte houtmassa		Geldelijke opbrengst, zoowel in contanten als gere-gulariseerd.	Uitgaven.	Nadeelig saldo.	Voordeelig saldo.
	timmerhout in M^3.	brandhout in S.M^3.	timmerhout in M^3.	brandhout in S.M^3.				
1903	753	291	nihil	nihil	nihil	*f* 8480.—	*f* 8480.—	—
1904	1189	2497	1545	2498	*f* 40632.—	» 17492.—	—	*f* 23140.—
1905	515	4615	875	4206	» 25261.—	» 7717.—	—	» 17544.—
Totaal . . .	2457	7403	2420	6704	*f* 65893.—	*f* 33689.—	—	*f* 32204.—

In 't bedrag der uitgaven is begrepen eene som van *f* 3021.— wegens inkoop van 't railbaan materieel, dat na afloop der exploitatie in Kalidjati Bersolé zal worden gebruikt. Verder dient te worden opgemerkt, dat sedert 1 Maart 1905 geen uitgaven voor personeel zijn opgebracht, daar al 't personeel op dien datum overging naar de staats-exploitatie Kalidjati-Bersolé, en door 't personeel van laatstgenoemd perceel tevens de exploitatie van Djatilega werd verricht. De uitgaven voor 't personeel in Kalidjati Bersolé bedroegen van 1 Maart 1905 tot ult. December van dat jaar *f* 2587.— Nog dient te worden aangeteekend, dat in 't cijfer der gekapte en verstrekte hoeveelheden hout niet begrepen is eene hoeveelheid van ± 100 M^3. verwerkt voor 't bouwen van de opzienerswoning te Sadang, terwijl ook de waarde daarvan niet onder de geldelijke opbrengst voorkomt.

In de maand Maart werd een begin gemaakt met de exploitatie in eigen beheer van het djatiboschperceel Kalidjati-Bersolé, bestaande uit ± 560 H. A. afgeschreven, tusschen sawah's verspreid liggende, djatiboschjes in de afdeeling Krawang. De houtafvoer naar de halte Tjikampek zou plaats hebben langs 't werkspoor der B. O. W. van Tjikampek naar Tjilamaja, waarlangs, in tegengestelde richting van 't houtvervoer, verhardingsmateriaal moet worden getransporteerd. In plaats van in April 1905, was dit werkspoor eerst in Januari 1906 tot aan 't genoemde perceel gereed, zoodat de begonnen

Digitized by Google

exploitatie, wegens gemis van eene afvoergelegenheid, weldra weder gestaakt moest worden. Bovendien bleek ook, dat van de terugkeerende leege treinen geen gebruik kon worden gemaakt, omdat geen tijd tot laden der lowries bestond. Intusschen was hierin reeds gedeeltelijk voorzien door overname van twaalf lowries, geschikt voor timmerhouttransport van den gestaakten dienst der Solovalleiwerken, en werd, zoodra de rails gelegd waren, met afvoer begonnen door middel van deze lowries, welke met koelies voortbewogen werden tot de plaats, waar de baan voor de Decauville-treinen berijdbaar was. In de laatste helft van 1905 werd de exploitatie langzaam weder begonnen en werd in dat jaar nog gekapt eene hoeveelheid van 175 M³. timmerhout en 345 S.M³ brandhout, waarvan 153 M³. timmerhout naar de stapelplaats Tjikampek werd afgevoerd. Van deze hoeveelheid werd den 23en December 128 M³. op vendutie te Batavia verkocht, 9 M³. verstrekt aan den dienst der B. O. W. terwijl 176 S.M³. brandhout, liggende op de verzamelplaats van het perceel, verstrekt werd aan den dienst der B. O. W ten behoeve van 't stoken der locomotieven van bovenbedoelde werktreinen. De resultaten der exploitatie waren de volgende:

Exploitatiejaar.	Gekapte houtmassa		Verkochte en verstrekte houtmassa		Geldelijke opbrengst, zoowel in contanten als geregulariseerd.	Uitgaven.	Nadeelig saldo.	Voordeelig saldo.
	timmerhout in M³.	brandhout in S.M³.	timmerhout in M³.	brandhout in S.M³.				
1905	175	345	137	176	*f* 4327.—	*f* 6442.—	*f* 2115.—	—

Hierbij mag niet uit het oog worden verloren, dat voor 't bouwen eener administrateurswoning werd uitgegeven *f* 1743.35 en voor loodsen *f* 290.42, terwijl 't personeel, dat gedurende tien maanden ten laste van 't perceel Kalidjati Bersole werd opgebracht, en waarvoor *f* 2587 werd uitgegeven, wegens 't staken der exploitatie, daaraan feitelijk niet ten nutte kwam, en meestentijds gebezigd werd voor 't afwerken van 't bovengenoemde perceel Djatilega.

Nog werden in eigen beheer twee gedevasteerde afgeschreven djatiboschjes van 0.93 H.A. oppervlakte leeggekapt, waaruit 15 M³ timmerhout en 414M³. brandhout werd verkregen. Het brandhout werd verstrekt aan den dienst der S.S.; van t timmerhout werd 4 M³. verstrekt aan 't Departement der B.O.W. en 11 M³. publiek verkocht voor *f* 334.

Door tusschenkomst van contractanten werden geëxploiteerd de perceelen Tjiselang en Oedjoengbroeng, beide gelegen in de Preanger Regentschappen.

In Tjiselang werd gekapt 244 M³. timmerhout en 4228 S.M³. brandhout. De oppervlakte van een jaarperceel is ongeveer 60 H.A, zoodat blijkt dat dit perceel, behoorende tot 't Soemedangsche complex Tjongkang niet schitterend is; nochtans geeft 't de gemiddelde gesteldheid der Soemedangsche bosschen weer. De jaarlijksche pachtsom is *f* 7955.—

Het perceel Oedjoengbroeng, vlak bij Bandoeng gelegen, is een afgeschreven boschje van ± 79 H.A. oppervlakte met zeer dunne stammen. De opbrengst in 1905 was 175 M³. timmerhout en 6500 S.M³ brandhout, zijnde met de in 1904 gekapte hoeveelheid hout van 178 M³. en 1588 S.M³. ongeveer de geheele houtmassa, daar 't boschje thans zoo goed als leeggekapt is. De pachtsom was *f* 13500.—

Uitgedund werden in 1905 de 40 à 50 jarige kulturen Tjisoeren en Tjanggatjandra met eene oppervlakte van ± 48 H.A. waaruit verkregen werd 6 M³ timmerhout en 3645 S.M³. brandhout, benevens de ± 40 jarige kultuur Rawasalam, de laatste, welke vrij ijl staat, zeer zwak, tegen afstanddoening van het hout. De kosten der uitdunning waren *f* 1355.—, de opbrengst *f* 208.— voor 't publiek verkochte timmerhout en *f* 5650.— voor 't aan den dienst der S.S. verstrekte brandhout, of totaal *f* 5858.— Van dit brandhout werd evenwel in 1905 slechts 1620 S.M³. verstrekt, de rest in 1906.

Op last werden gekapt 452 M³. djati timmerhout en 837 S.M³. djati brandhout; de geldswaarde van 't gekapt en ongekapt verstrekte djatihout, behalve de verstrekkingen uit de perceelen Djatilega en Kalidjati Bersolé bedroeg *f* 13453.— waarvan *f* 8659.— niet geregulariseerd.

Krachtens vergunning werden gekapt hoeveelheden van 447 M³. djatitimmerhout en 234 S.M³. djati brandhout, vertegenwoordigende de in 1905 hiervan afgeloopen aankappen eene waarde van *f* 2500.—

Wat de wildhoutexploitatie betreft, zoo werd die in 1905 in eigen beheer

Digitized by Google

hervat, en wel in de bosschen op den Goenoeng Kawah Tjiwidej, gelegen op ± 22 paal afstand van Bandoeng, waarvan 19 paal rijweg en 3 paal voetpad. Alle boomen werden verzaagd tot balken; eene poging om 't verzagen der stammen ook in te voeren bij de exploitatie der djatibosschen in eigen beheer stuitte af op onwil der kappers.

Onderstaand staatje geeft een overzicht der uitkomsten van de wildhoutexploitatie.

Exploitatie jaar.	Gekapte houtmassa.		Verkochte en verstrekte houtmassa.		Geldelijke opbrengst zoowel in contanten als gereguleerd.	Uitgaven.	Nadeelig saldo.	Voordeelig saldo.
	timmerhout in M³.	brandhout in S.M³.	timmerhout in M³.	brandhout in S.M³.				
1905.	738	—	647	—	ƒ 11715.—	ƒ 7018.—	—	ƒ 4697.—

Al 't gekapte hout was rasamala met uitzondering van ± 45 M³. kimerak, djamoedjoe, saninten en manglit.

Onder de verstrekte houtmassa bevindt zich eene hoeveelheid van 33 M³. rasamala hout, welke krachtens Gouvernements Besluit van 20 Augustus 1905 No. 4 gratis aan 't Blindeninstituut te Bandoeng is afgestaan, tegen terugbetaling der kap- en transportloonen ad ƒ 12.— per M³. Dit bedrag der kap- en transportloonen ad ƒ 396.— is echter niet in de geldelijke opbrengst begrepen, daar 't in 1905 nog niet werd voldaan, omdat de levering van totaal 50 M³. in 1906 in haar geheel zal worden verrekend. De verkoop ging in 't begin zeer goed, en werd de limite prijs van gemiddeld ƒ 32.— per M³. ver overschreden. Na eenige maanden verminderde de kooplust echter aanmerkelijk, en werd nagenoeg uitsluitend tegen limite prijzen verkocht. Eensdeels is dit te wijten aan 't voltooien van den bouw van eenige groote gebouwen te Bandoeng, maar zeker niet minder aan den invoer van clandestien verkregen rasamahout, dat tegen ƒ 26.— per M³. in hoeveelheden van honderden M³. te Bandoeng verkrijgbaar is. Ik zag met den inspecteur eene stapelplaats te Bandoeng van dergelijk hout, waar toen 300 à 500 M³. aanwezig was! Dit hout is meestal afkomstig van aankappen krachtens vergunning »voor eigen gebruik", en verder van z.g.n. milikgronden, welke hout bevatten en door het niet opvolgen der bestaande bepalingen verkregen worden. Tegen de invoering van een passenstelsel bestaan tot nog toe bij de betrokken autoriteiten bezwaren, terwijl de twee of drie boschpolitie beambten niet in staat zijn voldoende tegen het euvel te waken. Den Hoofden van Gewestelijk en Plaatselijk Bestuur heb ik eenige malen van deze misstanden kennis gegeven, echter was slechts weinig verbetering te bespeuren, zoodat er blijkbaar allerlei bezwaren en moeielijkheden aan 't regelen dezer aangelegenheid in den weg staan.

Op last werd gekapt een hoeveelheid van 65 M³ wildhout timmerhout, vertegenwoordigende eene waarde van ƒ 713.— waarvan geene regularisatie plaats vond.

Aan Europeanen werd vergunning verleend tot aankap van 327 M³ wildhout timmerhout en 237 S.M³. wildhout brandhout, en werd daarvoor, voor zoover die aankappen in 1905 afliepen, ƒ 2652.— in 's Lands kas gestort.

In de 43 districten, behoorende tot dit boschdistrict, werd door de betrokken wedana's overeenkomstig art. 21 sub 3 ten tweede van staatsblad 1897 No. 61 aan de Inlandsche bevolking vergunning verleend tot aankap van 679 M³. wildhout timmerhout en 486 SM³ wildhout brandhout, waarvoor in 1905, voorzoover die aankappen afliepen, ƒ 1848.— werd betaald.

IV. Inrichting der djati- en der-wildhoutbosschen.

In 1905 werden ingediend en goedgekeurd de stukken betreffende de grensregeling van het djatiboschcomplex Ngeprock (Soemedang) betreffende de afschrijving van 't djatiboschje Pembegalan (Soemedang) en van de djatiboschjes Tjibaragalan (Krawang) benevens die betreffende de afbakening der djatiboschcomplexen Sampora en Ngeprock (Soemedang).

Voor de grensregeling en de afbakening der djatibosschen werd besteed een bedrag van ƒ 144 — waarvoor ± 22 K.M. grens werden opengekapt en 165 djatihouten palen geplaatst, terwijl nog 74 K.M. djatiboschgrens werden schoongemaakt voor ƒ 115.— en 634 djatihouten grenspalen bijgeverfd en geteerd voor ƒ 24.—

Wat de wildhoutboschreserve betreft, werden in 1905 de afbakeningen op den Goenoeng Kratjak en op den Boekittoenggoel, den Tangkoeban prahoe en den Boerangrang voltooid, terwijl de afbakening Papandajan West bijna gereed kwam. Nog werd begonnen met de afbakening van de complexen Tambakroejoeng en Papandajan Oost.

Digitized by Google

Voor de grensregeling en de afbakening der wildhoutboschreserve werd besteed *f* 2847.— waarin begrepen een bedrag van *f* 740.— voor de bezoldiging van een maandgelder gedurende 12 maanden. Hiervoor werden ± 190 K.M. sleuf en grensweg opengekapt en 2181 grensheuvels met nummersteen geplaatst. Deze grensheuvels, met 1 meter hoogte, en 2 meter diameter van 't grondvlak, bedekt met graszoden en voorzien van een nummersteen kosten 16 à 20 cent per stuk, exclusieve de verf. Ze blijken als ze goed gemaakt zijn zeer goed te voldoen.

De wildhoutboschreserve-afbakeningen op den Goenoeng Malabar, den Teureup Waringin, den Kawah Tjiwidej, den Wajang Windoe en den Tjikoeraj werden onderhouden. De kosten waren *f* 959.— Hiervoor werd ± 198 K.M. grens schoongemaakt, terwijl in dit bedrag begrepen is eene som van *f* 106.— voor 't vervangen van niet minder dan 650 wildhouten grenspalen der afbakeningen Malabar en Tjikoeraj, (welke ± 3 jaar geleden geplaatst zijn), omdat ze verrot of geheel verdwenen waren.

Den 13en November had 't onderzoek der boschreserve grensregeling op den Goenoeng Tjikoeraj plaats; deze grensregeling werd den 25en Januari door den Directeur van Landbouw goedgekeurd. Ook de grensprojectstukken van de boschreserve, afbakeningen Boekittoenggoel, Tangkoeban prahoe, Boerangrang, Goenoeng Kratjak, Goenoeng Tiloe en Goenoeng Wajang Windoe kwamen gereed, maar kon 't onderzoek door de commissieën in verband met 't werk, waarmede ook de controleurs van 't Binnenlandsch Bestuur overstelpt zijn, nog niet plaats vinden.

In Soemedang werd een weg van ± 1 KM. lengte aangelegd, waarvoor 4486 M³. grondverzet noodig was, en waarin drie bruggen werden gemaakt van totaal 34 meter lengte. De kosten waren totaal *f* 727.—.

Voor onderhoud van rijpaden, woningen en voor cerneeren van djatiboomen werden nog kleine bedragen uitgegeven, alles overeenkomstig 't goedgekeurde voorloopige bedrijfsplan 1905—1914.

V. Bewaking. Betreffende dit hoofdstuk wordt verwezen naar 't geen daaromtrent in 't verslag over 1904 vermeld is. In 't kort kan gezegd worden, dat 't bewakings-personeel in veel te gering aantal in dit zeer uitgestrekte boschgebied aanwezig is en van een eigenlijke bewaking dan ook feitelijk geen sprake kan zijn. In de Residentie Batavia werden geconstateerd 65 overtredingen, waarvan 26 betreffende clandestiene ontginning, en in de Residentie Preanger Regentschappen 368 overtredingen, waarvan 28 wegens clandestiene ontginning.

VI. Personeel. De houtvester J. CH. VAN SCHOUWENBURG die in 't begin van 1905 nog in dit boschdistrict werkzaam was, werd bij Besluit van den Directeur van Landbouw ddo. 4 Juli van dat jaar No. 2760/B belast met het beheer van 't boschdistrict Zuid Randoeblatoeng.

De schrijfster Mej. M. GOBEÉ moest wegens ziekte, op verzoek, bij Besluit van den Resident der Preanger Regentschappen ddo. 26 Augustus 1905 No. 13721/8 eervol worden ontslagen. Deze betrekking moest daarop worden vervuld door een Inlandsch schrijver, die reeds eenigen tijd als hulpschrijver gediend had en ten minste eenigermate van 't archief en den gang van zaken op de hoogte was.

De leerling opziener J. C. DEGEN werd in Maart bevorderd tot boschopziener.

Overigens kwam er in 't Europeesche personeel geene verandering, en verrichtte dit zijn taak naar behooren.

Aan 't einde van 't verslagjaar waren aanwezig: een houtvester, een adjunct-houtvester, een administrateur voor de eigen exploitatie, en twee bosch-opzieners.

Wat 't Inlandsche personeel betreft, behalve eenige overplaatsingen werd een mantri benoemd tot Assistent Wedana, twee boschwachters werden bevorderd tot mantri, terwijl een boschwachter op verzoek eervol ontslagen werd. Voor de opengevallen boschwachters-plaatsen werd nieuw personeel aangesteld. De ijver en de plichtsbetrachting van 't Inlandsche personeel gaven met uitzondering van een mantri, die in 't begin van 1906 ontslagen werd, geen reden tot ontevredenheid. De formatie is zeven mantries politie en negen boschwachters.

VII. Algemeene opmerkingen. De karetaftapping leverde dit jaar een product van 1016 K.G., waarvan 704 K.G. uit Krawang en 312 K.G. uit Zuid Preanger. De geldelijke opbrengst hiervan is nog niet bekend. De kosten voor 't tappen, schoonmaken, verzenden, inkoop kisten, toezicht en diversen bedroegen *f* 726.

Digitized by Google

In zake erfpachtsaanvragen werden uitgebracht twee en veertig adviezen, terwijl de te betalen retributie voor 't houtgewas van zes erfpachtsperceelen werd berekend. Een voorstel tot wijziging der tegenwoordige methode dezer retributie-berekening werd ingediend, maar werd in deze nog geen beschikking genomen.

De inkomsten in 1905 waren *f* 129136; de uitgaven *f* 62250, zoodat een batig saldo van *f* 66886 ontstond.

De Houtvester van Oost Preanger,
SALVERDA.

III. BOSCHDISTRICT TEGAL-CHERIBON.

1°. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en der wildhoutbosschen.

a. **Djatibosschen.** De djatiboschoppervlakte, die op 1 Januari 1905 17910 H.A. bedroeg, verminderde gedurende het verslagjaar tot 12645 H.A., doordat bij ordonnantie van 1 April 1905 No. 34 (Staatsblad 238) de bosschen van het Oost-Tegal complex werden afgescheiden van het boschdistrict en samengevoegd tot eene houtvesterij. In het West-Tegal-Oost-Cheribon complex verminderde de boschoppervlakte met 38 H.A. door eene grenswijziging, waarbij eenige voor de boschcultuur minder geschikte gronden van het boschareaal werden afgeschreven.

De oppervlakte van de afzonderlijke complexen bedraagt nu:

Tjomal complex	472 H.A.
West-Tegal—Oost-Cheribon complex. . .	7193 »
West-Cheribon complex.	4980 »

Omtrent de gesteldheid der djatibosschen kan naar vorige jaarverslagen en de boschbeschrijving en 't voorloopig bedrijfsplan verwezen worden.

In West-Tegal hadden de djatibosschen nog voortdurend te lijden van zware boschdevastaties; in de overige djatibosschen zijn de devastaties opgehouden.

b. **Wildhoutbosschen.** Het areaal der wilhoutbosschen kan zelfs niet bij benadering worden opgegeven; zelfs niet van degene, die in stand zijn te houden.

Een groot aantal niet in stand te houden wilhoutbosschen moeten gereserveerd worden; zoodat dan ook bijna bij iedere regeling der grenzen der in stand te houden wilhoutbosschen deze belangrijk gewijzigd moeten worden.

De gesteldheid der wilhoutbosschen laat, zooals in vorige jaarverslagen reeds is vermeld, in hoofdzaak tengevolge van onoordeelkudige ontginningen zoowel wettige als onwettige, zeer veel te wenschen over; in het verslagjaar werd ten koste van veel werk de verdere achteruitgang dier gesteldheid voorkomen. In de eerste plaats werden alle grondontginningsaanvragen om advies toegezonden aan den boschbeheerder, wiens advies steeds werd opgevolgd en kwam daardoor meer eenheid in de uitgifte van gouvernementsgronden. Verbrokkeling van de bosschen, die in stand moeten worden gehouden doch nog niet als zoodanig zijn aangewezen werd voorkomen; een groot aantal onoordeelkundige ontginningsaanvragen, die meestal roofbouw tot doel hadden werden geweigerd.

Ook de clandestiene ontginningen werden zeer beperkt door beter toezicht ten dien opzichte door de Inlandsche ambtenaren, zoowel van het Binnenlandsch-Bestuur als van het Boschwezen. De meerdere bemoeienis van de boschambtenaren met de ontginningen, in vele gevallen ook op het terrein heeft van zelve eene vermindering van de clandestiene ontginningen ten gevolge gehad.

Aan de ergerlijke ontginningstoestanden in het boven-stroomgebied van de Pemali, speciaal in het district Bantarkawoeng (voorheen Salem geheeten) werd in het verslagjaar een einde gemaakt en kan in den aanvang van 1906 met kracht begonnen worden met de grensregeling der wildhoutbosschen aldaar.

2°. Cultuur van djati-, wildhout-en van caoetsjoek leverende gewassen. In het verslagjaar kwamen in de djatibosschen 262 H.A. nieuwe cultures tot stand, waarvan de kosten hebben bedragen: *f* 3369.— 90 H.A. werden op leeggekapte djatiboschterreinen aangelegd en 172 H.A. op bij het areaal ingelijfde gronden begroeid met wildhout. Van deze 262 H.A. zijn er 94 met karet beplant.

Digitized by Google

De nieuwe djaticultures ontwikkelden zich hoogst ongunstig in hoofdzaak een gevolg van de geringe kwaliteit der djatipitten, doch ook door de slechte weersgesteldheid. Slechts een klein aantal pitten ontkiemden, zoodat bijna alles moest worden ingeboet, doch terwijl vorige jaren dat inboeten einde December afgeloopen was, werd het nu door het late invallen der regens einde Januari. Daarop bleef het gedurende de geheele maand Februari droog en behoeft het daarom geen verwondering te wekken, dat de ontwikkeling achter bleef bij die van vorige jaren.

De karetcultures in het *Kromongebergte* nabij de desa *Tjoepang* werden belangrijk uitgebreid namelijk met 64 H.A., nadat gebleken was, dat de aanplant van 1904 zich goed ontwikkelde. Het plantverband werd teruggebracht op 7 op 7 Meter om eene snellere sluiting te verkrijgen.

Er werden uitgeplant:

8386	zaadplanten Ficus-elastica.
3329	marcotten id.
764	Hevea brasiliensis planten
300	Kickxia elastica.
12779	planten.

De Hevea brasiliensis en de Kickxia elastica plantjes werden uitgeplant in een verband van 4 op 4 meter.

De Kickxia elastica bleek een zeer krachtige soort te zijn, die hier zeer goed groeit; zware beschadigingen door transport en overplanting kwam hij in zeer korten tijd te boven; planten, die oogenschijnlijk geheel afgestorven waren, sloegen opnieuw uit. Voorloopig werden ze onder pajoengs geplant, blijken ze later niet in de volle zon te kunnen staan, dan zullen snelgroeiende schaduwboomen tusschengeplant worden.

De karetaanplant *Ambit* is gelegen in het Sindanglaut complex, en 30 H.A. groot.

Uit het Ficus-elastica zaad—van Banjoemas afkomstig—ontkiemden 24000 plantjes, waarvan nu nog ruim 12000 stuks in leven zijn, die bestemd zijn voor de karet-aanplanten in het jaar 1906.

De kosten bedroegen *f* 362.

De aanplanten van het jaar 1904 werden regelmatig onderhouden, de kosten daarvan bedroegen *f* 4561 voor 178 H.A.

De djaticulturen hebben zich goed ontwikkeld met uitzondering van den aanplant Ambit, die ondanks de goede bewerking zeer achterlijk bleef.

De Djaticulturen van vroegere jaren hebben nog *f* 1136 aan onderhoud gekost.

In het afgeloopen jaar werd de karetcultuur Granggang nabij Moga, die in 1902 is aangelegd in een plantverband van 10 op 10 Meter tusschengeplant met marcotten van Ficus-elastica afkomstig van de goed produceerende boomen in den aanplant Toemanggal (Moga) en daardoor het plantverband teruggebracht op 7 op 7 meter.

Alle karetcultures te Moga aangelegd in een plantverband van 10 op 10 Meter en grooter, hebben zelfs nu op 10—15 jarigen leeftijd nog geen sluiting verkregen, hoogstwaarschijnlijk een gevolg van de hooge ligging. Eene vlugge sluiting is zeer noodig om de sterke alang-alanggroei tegen te gaan, tengevolge waarvan de ontwikkeling der cultuur achterlijk blijft en groot brandgevaar ontstaat (beschermingsmaatregelen tegen brand in de cultuur Toemanggal kostten in het verslagjaar alleen reeds *f* 574). Om dezelfde redenen werd ook in den aanplant Toemanggal begonnen met verkleining van het plantverband door tusschenplanting en werd tevens voortgegaan met het opnieuw beplanten van de vele kale en afgebrande plekken in deze cultuur.

Voor een en ander werd *f* 1176 uitgegeven.

3. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

***a.* Geregelde exploitatie.**

I. door tusschenkomst der particuliere industrie.

Gedurende het verslagjaar waren 5 perceelen in werking, alle retributieperceelen en wel:

2 leegkapperceelen.

3 afbakeningsperceelen.

De exploitatie van de leegkapperceelen Tjikakak en Tondjong werd in Januari 1905 beëindigd, de 3 afbakeningsperceelen expireeren in den aanvang van 1906.

Digitized by Google

Nieuwe perceelen werden niet uitbesteed en waren ook niet in voorbereiding.

De exploitatie in de 3 laatstgenoemde perceelen geschiedde zeer langzaam, tengevolge waarvan belangrijke verlengingen noodzakelijk waren. Eene aangevraagde verlenging voor het 1e jaarperceel Kaliboentoe-Penanggapan werd geweigerd, het resteerende hout zal in eigen beheer gekapt worden.

II. door aankap in eigen beheer.

De leegkap van de afgeschreven bosschen in de residentie Cheribon, waartoe machtiging werd verleend bij Gouvernements Besluit van 25 Mei 1904 No. 30 werd in 1905 regelmatig voortgezet.

Verder werd machtiging verleend tot leegkap van de volgende gedevasteerde bosschen van klasse A_2 en A_1 in het West-Tegal — Oost-Cheribon complex.

Bantarsari	(klasse A_2)	33.8	H.A.
Nambo	(id.)	31.—	»
Bantarpandjang	(id.)	27.4	»
Ambit	(klasse A_1)	30.7	»
Totaal. . . .		122.9	H.A.

Van het gedevasteerde bosch Kasoeb in hetzelfde complex — bestemd om in 1906 te worden leeggekapt — werd 5 H.A. gekapt ten behoeve van de Djangkellok irrigatiewerken. Bovendien werden de bosschen van het West-Tegal complex gezuiverd van alle boomen, door kwaadwilligen gekapt of geringd, door den bliksem gedood en omgevallen door bandjir of wind.

De exploitatie van het gedevasteerde bosch Tjikemangi in West-Cheribon, in 1904 begonnen, werd in 1905 beëindigd. Ook het hout van de sleuven werd opgewerkt. In Pemalang werd het hout, staande op het voor den boschwachter van Moga bestaande dienstveld in eigen beheer gekapt ten behoeve van den bouw eener boschwachterswoning.

Door eigen exploitatie werd verkregen:

1047 M³. timmerhout en
12496 stapelmeter brandhout,

waaronder is begrepen 15 M³. timmerhout en 464 stapelmeter brandhout, verkregen door uitdunning van den ± 60 jarigen aanplant Karangmadja, waarvan de te kappen boomen vooraf waren geringd.

De uitgaven bedroegen: *f* 12926.—

Met de levering van het hout voor desaloemboengs werd in 1905 regelmatig voortgegaan; ook voor de residentie Pekalongan werd machtiging verleend onder dezelfde voorwaarden als in Cheribon het hout te leveren voor de op te richten desaloemboengs. In 1905 werd echter nog niet met de levering begonnen.

In Cheribon werd 367 M³. timmerhout geleverd voor 90 loemboengs met eene waarde van *f* 8079, d.i. *f* 22.01 per M³.

De opbrengst van het in eigen beheer gekapte hout bedroeg *f* 28110.—

Er werd verkregen:

per M³. timmerhout	*f*	20.90
» stapelmeter brandhout.	»	1.27

De geringe opbrengst van het timmerhout is uitsluitend het gevolg van de levering van hout aan de desaloemboengs, waarbij de gewone regularisatietarieven worden gebezigd.

Het hout, dat niet voor de loemboemgs gebezigd kan worden, wordt hetzij op vendutie hetzij onderhands verkocht, doch dat is alleen het korte hout, al het lange hout (boven 3.30 Meter lengte) wordt voor de loemboengs gebruikt.

Ultimo 1905 bedroeg het restant van het in 1905 gekapte hout

525 M³. timmerhout
4455 stapelmeter brandhout

De onderhandsche verkoop ging zeer voorspoedig, zoo ook de venduties het groote restant op het einde van het jaar is een gevolg van den grooten voorraad houtwerken voor de loemboengs bestemd.

Van het in de perceelen Zuid-Bantarbolang ca en Boemiajoe ca achtergebleven hout werd

27 M³. timmerhout en 1381 stapelmeter brandhout onderhands verkocht voor *f* 661.—, terwijl van het door de politie achterhaald hout 1,5 M³. voor *f* 15.— van de hand werd gezet.

b. **Uitdunningen.**

I. Djatiplantsoenen.

In het verslagjaar werden 73 H.A. djaticultures uitgedund, alle gelegen in het West-Tegal complex.

Digitized by Google

Verkregen werd:
15 M³. timmerhout en
5597 stapelmeter brandhout en dolken.
De kosten bedroegen *f* 1104.—
De opbrengst van het verkochte hout was *f* 1080.—
Een groot deel van het hout der uitdunningen werd door de koopers zelf gekapt, nadat gebleken was dat het in eigen beheer gekapte hout minder goed verkoopbaar was.

II. Karetplantsoenen.

De karetcultures te Moga en Simpar werden in 1905 voor de 2e maal afgetapt. Er werd 549.5 K.G. kaoetsjoek verkregen terwijl de kosten *f* 609.— beliepen d.i. *f* 1.11 per K.G. In 1904 bedroeg dit *f* 1.65, zoodat de kosten met *f* 0.54 per K.G. verminderd zijn. In de eerste jaren zullen de kosten niet veel meer verminderd kunnen worden. De mindere opbrengst is veroorzaakt, doordat de dunnere takken niet afgetapt zijn geworden, zooals in 1904 was geschied om een product van betere kwaliteit te verkrijgen.

Bij de aftapping werd het product van de aanplanten van verschillenden leeftijd en hoogteligging gescheiden, doch werden later door onachtzaamheid van den opziener dooreengemengd.

De oogst van 1904 werd te Amsterdam verkocht en bracht netto *f* 3936. op of *f* 4.98. per K.G. De behaalde prijs was *f* 5.40 per K.G.

c. **Ongeregelde exploitatie.**

Ook in 1905 werden de aankappen in desadienst zooveel mogelijk beperkt, omdat al de afgeschreven djatibosschen, waarin ze uitsluitend plaats vinden, gereserveerd moesten worden voor de loemboeng-levering.

In desadienst werd gekapt:
901 M³. djatihout en
769 » » wildhout.
eene tariefswaarde van *f* 10619.— vertegenwoordigende.
Ten behoeve van andere departementen werd gekapt:
43 M³. djatihout met eene regularisatiewaarde van *f* 770.
Aankap op vergunning van djatihout had niet plaats, er werd uitsluitend wildhout gekapt en wel
364 M³. timmerhout en
235 stapelmeter brandhout
waarvoor *f* 4212 werd ontvangen.

Recapituleerende zien wij dat in 1905 is gekapt:

door contractanten	1008	M³.	timmerhout	16630	St.	M.	brandhout.
in eigen beheer	1047	»	»	12496 5133	»	»	»
ten behoeve van andere departementen	43	»	»	—	»	»	»
in desadienst	1670	»	»	—	»	»	»
op vergunning	364	»	»	235	»	»	»
uit afvalhout van perceelen	27	»	»	1381	»	»	»
Totaal	4159	M³.	timmerhout	35875	St.	M.	brandhont.

Hiervan behooren tot het wildhout:
1138 M³. timmerhout
321 Stapelmeter brandhout.
De opbrengst van dit hout bedroeg:

van de contractanten.	*f*	22874.50
» den aankap in eigen beheer	»	20032.88⁵
» de levering aan de desaloemboengs.	»	8078.67⁵
» den aankap op vergunning.	»	4012.18⁵
geregulariseerd	»	769.85
tariefswaarde van hout:		
a. voor eigen gebruik	»	1762.01
b. in desadienst gekapt	»	10618.76
Totaal.	*f*	68148.86⁵

Digitized by Google

4°. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Grensregeling.** De grensregeling van het Tjomal-complex kwam gereed, de palen werden geplaatst en de kaart vervaardigd, zoodat de commissie bijeen kon komen.

De grenswijzigingen in het West-Tegal complex konden in het afgeloopen jaar niet tot stand komen, doordat de eigenaar van een in te lijven stuk grond weigerde in de ruil toe te stemmen en werd daarom het onderzoek door de commissie tot 1906 uitgesteld, en kan het dan plaats vinden tegelijk met andere wijzigingen.

Nabij Bantarsari werd 38 H.A. djatibosch, dat leeggekapt was en door hare ligging niet meer voor herbossching in aanmerking kwam, van het areaal afgeschreven.

Aan de grensregeling der in stand te houden wildhoutbosschen kan door gebrek van tijd en personeel zeer weinig gedaan worden.

De grensregeling op het Koembanggebergte werd gestaakt; van het gedeelte dat gereed is, werd de grens door de commissie onderzocht, de goedkeuring kwam nog niet af.

Doordat de grensregelings-commissie zich niet kon vereenigen met de ontworpen grenzen van de bosschen op den Goenoeng Tjerimai, konden die grenzen nog niet definitief worden geregeld. Daar de bestaande bezwaren werden opgeheven, kan in begin 1906 de commissie op nieuw bijeenkomen.

Door plaatsing van een opziener te Moga kon aldaar een begin gemaakt worden met de grensregeling van de in stand te houden wildhoutbosschen in het district Banjoemoedal.

Op het einde van het jaar werd een aspirant-houtvester hier geplaatst om de grenzen van de in stand te houden wildhoutbosschen in het bovenstroomgebied van de Pemali te regelen; in Januari 1906 werd in het district Bantarkawoeng een begin daarmede gemaakt, hetgeens mogelijk werd, nadat de bezitsrechten van het Gouvernement op die bosschen waren geregeld.

Voor deze grensregelingen werd *f* 905 uitgegeven, verder voor de voorloopige opname en het in kaart brengen *f* 386, waaronder *f* 265 voor tractement van een teekenaar tevens opnemer, die tevens alle kaarten, die in den loop van het jaar benoodigd waren, vervaardigde.

Voor onderhoud van de grenzen werd *f* 54.— uitgegeven.

b. **Indeeling, aanleg en onderhoud van paden, wegen en bruggen.** Met den aanleg van sleuven, op de wijze als vermeld in de vorige jaarverslagen werd op bescheiden schaal voortgegaan.

Er werden aangelegd in:

het Tjomal-complex	9.7 K.M.
het West-Tegal-complex.	3.8 »
het West-Cheribon-complex	3.1 »
Totaal . .	16.6 K.M.

waarvoor *f* 967 werd uitgegeven.

Aan onderhoud van de bestaande sleuven werd *f* 183 uitbetaald.

c. **Ringen.** Het ringen van de afgeschreven bosschen in de residentie Cheribon werd beeindigd, terwijl tevens geringd werden de gedevasteerde bosschen van klasse A2, die in 1907 gekapt moeten worden.

De uitgaven bedroegen *f* 2087.

d. **Woningen.** Een begin werd gemaakt met den bouw eener opzienerswoning in het West-Cheribon-complex te Tjiwaringin.

Verder werden 4 boschpolitie-beambten-woningen gebouwd, die echter nog niet gereed kwamen.

Voor het oprichten van woningen werd *f* 1617 uitgegeven.

De mantri's woning te Bandjarhardja werd van een pendoppo voorzien en onderging zware herstellingen, kosten *f* 300.—

e. **Bedrijfsplan.** De vele werkzaamheden van den boschbeheerder veroorzaakten dat het voorloopig bedrijfsplan niet gereed kwam en zal het eerst in den loop van 1906 ingediend worden.

5°. Bewaking. Met uitzondering van de afdeeling Brebes was de politie-toestand van de djatibosschen gunstig gedurende het afgeloopen jaar; vooral in de residentie Cheribon kan eene belangrijke verbetering geconstateerd worden.

Digitized by Google

In Oost-Cheribon verbeterde de toestand aanmerkelijk hoofdzakelijk een gevolg van de beëindiging der exploitatie van het perceel Tondjong, een broeinest van ongerechtigheden en waardoor de boschpolitie-uitoefening te zeerste vereenvoudigd is.

Wederom werd het politiepersoneel in West-Tegal met een mantri vermeerderd echter zonder eenig resultaat. Ondanks de zware opgelegde straffen (32 dagen krakal en ƒ 9 boete per gestrafte) het geringe aantal vrijspraken (11 pCt.) blijven de zware boschdiefstallen aanhouden. Geheele desa's bestaan uitsluitend van diefstallen; waaronder de houtdiefstallen een voorname plaats innemen en in dergelijke desa's is dan ook de invoering van een keur op het bezit van djatihout met registreering van alle djatihoutwerken der inlandsche bevolking eene eerste vereischte. De invoering van die keur wacht op de verandering van het boschreglement, waardoor die registratie mogelijk wordt.

Ook in West-Tegal zal de politie-uitoefening belangrijk vereenvoudigd worden door de beëindiging der exploitatie van de nog in werking zijnde perceelen. Wel treden de aankappen in eigen beheer daarvoor in de plaats, doch in 1905 is het gelukt de diefstallen aldaar zeer te beperken door groote uitbreiding van het toezicht houdende personeel (aankapmandoers en wakers van verzamel- en stapelplaatsen) hoewel daardoor de exploitatiekosten zeer bezwaard worden.

In enkele aankappen was het zelfs noodzakelijk het bevel uit te vaardigen, dat alle gekapte boomen in een dag in hun geheel tot timmer- en brandhout moesten opgewerkt worden, daar elk restant dat bleef liggen 's nachts gestolen werd.

De bewaking der wildhoutbosschen is nog altijd zeer slecht, vooreerst door het gering aantal politiebeambten met die bewaking belast, doch voornamelijk door de onvoldoende contrôle op en leiding van die beambten.

In de afdeeling Koeningan kamen altijd nog de meeste van die ontginningen voor (219 beklaagden op een totaal aantal van 256).

6°. Personeel.

Op het einde van het verslagjaar waren in dit boschdistrict werkzaam:

1 houtvester.
1 aspirant-houtvester.
1 opziener.
2 leerling-opzieners.
9 mantri 's politie.
19 boschwachters.

Bij het inlandsche personeel kwamen veelvuldige mutaties voor voornamelijk in de residentie Pekalongan, waaronder de dienst ten zeerste leed.

In Cheribon kwamen geene mutaties voor.

De plichtsbetrachting van het inlandsche personeel was in het afgeloopen jaar zeer slecht zoodat 4 mantri 's en 3 boschwachters ontslagen moesten worden.

De Houtvester van Tegal c. a.,
VAN HASSELT.

IV. BOSCHDISTRICT BANJOEMAS.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid

a. **der djatibosschen.**

De uitgestrektheid der djatibosschen vermeerderde gedurende het verslagjaar met 57.5 H. A. door het in cultuur brengen van open plekken in de complexen Toemijang Oost en Wadastoempang, respectievelijk tot eene uitgestrektheid van 17.2 en 40.3 H. A.

Bij de grensregeling van het complex Kaliori werd eene oppervlakte van 146.8 H.A. aan verspreide, mislukte culturen afgeschreven.

Door deze veranderingen wordt thans de djatiboschoppervlakte gerekend 4841 H.A. te bedragen, een cijfer waaraan men, zooals in het vorige jaarverslag werd gereleveerd, niet teveel waarde mag hechten.

Voor de beschrijving wordt verwezen naar het verslag over 1901. In de complexen die bestemd zijn voor het boschbedrijf behouden te blijven, is de gesteldheid door de meer en meer intredende sluiting der jonge culturen, de bijwerking van den uitdunningsachterstand en den aanleg van inspectiepaden die de bewaking vergemakkelijken, wederom iets verbeterd.

Slechts in het bosch Kaliori is de gesteldheid niet ten goede veranderd. Dit bosch heeft door zijn geïsoleerde ligging steeds bloot gestaan aan devastatie door diefstallen. Hoewel in het afgeloopen jaar boschdiefstal daar minder veelvuldig voorkwam heeft het bosch reeds teveel geleden om er nog veel van te mogen verwachten.

Digitized by Google

Van branden hadden de djatibosschen in 1905 weinig te lijden. Terwijl de jongere geheel voor brand gespaard bleven, richtte ook in de oudere bosschen het, in verband met de vrij droge Oostmoesson hier en daar voorkomende lo opvuur, weinig schade aan.

b. **der wildhoutbosschen.**

Voor het geven van oppervlakte-cijfers zoowel voor de in-stand-te-houden als voor de niet-in-stand-te-houden wildhoutbosschen, wordt niet over voldoende gegevens beschikt. De oppervlakte der niet-in-stand-te-houden wildhoutbosschen verminderde door ontginning en het in erfpacht uitgeven van eenige perceelen.

Door de aanwijzing der vloedbosschen nabij Tjilatjap als in-stand-te-houden bosschen (Stsbld. 1905 No. 42) vermeerderde de boschreserve met naar schatting 20.000 H.A.

Een voorstel tot uitbreiding der boschreserve in de afdeeling Bandjarnegara bleef bij de Regeering in behandeling.

Een tweetal clandestiene ontginningen op groote schaal deed de gesteldheid plaatselijk tijdelijk achteruit gaan; de overtreders werden echter bewogen de ontgonnen gronden te herbosschen.

In den vrij drogen Oostmoesson kwamen enkele, weinig hevige boschbranden voor, die zich slechts over geringe uitgestrektheden verbreidden, zoodat de gesteldheid der wildhoutbosschen niet noemenswaard veranderde, en hiervoor naar het jaarverslag over 1901 kan worden verwezen.

II. Cultuur van djati, van wildhout en van caoutchouc leverende planten.

A. djati.

a. **Onderhoud.**

Aan onderhoud van de in 1903 aangelegde culturen Prangkokkan groot 15.7 H.A. en Kalidoeren groot 6.7 H.A. werd nog respectievelijk *f* 15.— en *f* 15.— besteed.

Van deze culturen kunnen thans respect. 14 en 6 H.A. als geheel geslaagd opgegeven worden, terwijl de overige 1.7 en 0.7 H.A. niet als mislukt, doch als achterlijk te beschouwen zijn, en zich eerst later zullen sluiten.

De in 1904 aangelegde culturen Kalidoeren groot 34.7 en Tipar groot 26.1 en verspreide plekken groot 18.7 H.A. kostten aan onderhoud respect. *f* 291.—,*f* 292.— en *f* 281.—

Van de cultuur Kalidoeren moeten 10 H.A., die op ingelijfde, uitgemergelde desagronden werden aangelegd, als mislukt beschouwd worden. Door de geringe opbrengst hnnner polowidjo staakten de plantaannemers het werk na den eersten oogst en hield de alang-alang zijn zegevierenden intocht.

De overige culturen van 1904 slaagden geheel. Sedert het laatst van 1905 treedt in deze culturen echter een verschijnsel op, dat reeds vroeger sporadisch werd waargenomen, maar nu door het uitgebreide optreden meer reden tot zorg geeft.

De planten, sommige reeds tot 2 M. hoog, verdorren als het ware van den top af en gaan onherroepelijk te gronde. Aan het bovenaardsche deel is behalve het verdorren der bladeren en het indrogen van den stengel verder niets bijzonders waar te nemen, zoodat aan een wortelparasiet gedacht werd. Inderdaad bleken bij onderzoek de wortels aangetast te zijn. Is de ziekte reeds verder gevorderd, dan zijn de wortels inwendig geheel gerot; in een eerder stadium der ziekte is het weefsel onder de wortelbast verkleurd. Wat de oorzaak van dit ziekteverschijnsel is, kon niet worden waargenomen, vermoedelijk is een dierlijke (aaltjes?) of plantaardige parasiet in het spel.

b. **Aanleg.**

In het complex Toemijang-Oost werd een ruim 20jarige, niets belovende djohar-aanplant geveld, en op het kaalgekapte terrein djati geplant met bijmenging van sonokling. (Dalbergia latifolia).

De aanplant werd in contract uitgevoerd à *f* 12.50 per H.A. in een verband van 3 bij 1 M., terwijl in de rijen bij elk vierde plantstokje een wortelstek van sonokling werd geplaatst.

Ook hier werd bovenbeschreven ziekteverschijnsel waargenomen. Overigens slaagde de cultuur goed, de planters werkten geregeld, de pitten en stekken kwamen op tijd in den grond en slaagden naar wensch. De kosten beliepen voor 17.2 H.A. *f* 50.—

In het complex Wadastoempang werd voortgegaan met het afplanten der open plekken. In contract kon in een verband van 3 bij 1 M. 40.3 H.A. beplant worden, waarvoor *f* 52.— werd uitgegeven. Ook hier mag slagen verwacht worden.

B. wildhout.

a. **Onderhoud.**

Aan de cultuur G. Boetak-Petarangan 1901 groot 25.4 H.A. werd nog *f* 10.— besteed aan laatste inboeting, voor de cultuur aan zichzelf werd overgelaten.

Aan de cultuur G. Boetak-Petarangan 1904 groot 7.3 H.A. werd *f* 116.— ten koste gelegd. Deze cultuur staat vrij bevredigend; als geslaagd kan 5 H.A. opgege-

Digitized by Google

ven worden; de overige 2.3 H.A. zijn wat achterlijk, doch niet mislukt. Hier en daar moet nog ingeboet worden.

Op den G. Prahoe werden de aanplanten van 1903 en 1904 groot 7.3 en 16 H.A. respect. voor *f* 81.— en *f* 211.— onderhouden.

Bij deze culturen werd veel moeite ondervonden met de plantaannemers, die door het mislukken hunner polowidjo het werk in den steek lieten. Het onderhoud kostte hierdoor veel moeite, terwijl ook tegenslag werd ondervonden door bevriezen van een groot aantal plantjes, zoowel in de kweekbeddingen als in de cultuur. Het inboeten is hierdoor niet naar wensch kunnen gaan.

Van beide culturen kunnen voorloopig slechts resp. 4 en 10 H.A. als geslaagd worden opgegeven.

Aan de culturen 1903 en 1904 op den G. Pawinian, groot 9.8 en 13.5 H.A. werd *f* 83.-- en *f* 271.— besteed. Beide culturen staan zeer bevredigend, als geslaagd kunnen respect. 8 en 11 H.A. worden opgegeven, terwijl de resteerende 1.8 en 2.5 H.A. bij voldoende zorg ook slagen zullen.

***b.* aanleg.**

Aan reboisatie-culturen werd in 1905 slechts 7.7 H.A. op den G. Pawinian aangelegd. In koeliedienst in een verband van 3 bij 1 M. kostte deze cultuur op ingelijfde gronden *f* 94.—

Er werd uitsluitend gebruik gemaakt van opslag uit de omringende bosschen.

De aanplant staat thans vrij bevredigend, is echter nog te jong om met zekerheid beoordeeld te worden.

De eerste kunstmatige reboisaties werden in dit boschdistrict in 1875 aangevangen. Sedert zijn totaal 802 H.A. in cultuur gebracht. Gebrek aan personeel is de hoofdoorzaak geweest, dat in deze richting niet meer gedaan is.

Kunstmatige reboisatie zal in dit gewest slechts op weinige terreinen, die voor spontane reboisatie in te ongunstige omstandigheden verkeeren, behoeven te worden toegepast. Het zeer vochtige klimaat werkt spontane reboisatie sterk in de hand.

Waar op ontwoude terreinen een kern van bosch is overgebleven, waar de grond niet te zeer door veeweiden is vastgetreden, en waar de alang-alang geen woestenij heeft gevormd, mag spontane reboisatie binnen enkele jaren met groote zekerheid verwacht worden, wanneer deze terreinen slechts met rust worden gelaten.

Voorbeelden van deze spontane reboisaties worden over groote, ten behoeve van de koffiecultuur ontwoude uitgestrektheden aangetroffen, onder andere op den G. Slamat met diens oostelijke uitloopers, en op het grensgebergte Sigandok, G. Midangan in het Z. O. van de afdeeling Bandjarnegara, zoomede op talrijke verspreide plaatsen. Het totaal dezer spontane reboisaties wordt geschat op 2500 H.A.

Hierbij wordt nog aangeteekend, dat alle djatibosschen in dit gewest tot een totaal oppervlak van 4898 H.A. kunstmatig zijn aangeplant.

***C.* caoutchouc leverende planten.**

***a.* onderhoud.**

Onderhouden werden de ondervolgende culturen met de aangegeven uitgestrektheden en tegen de achter ieder vermelde kosten:

Kroempoet 1902	3.3	H.A.	*f* 60.—
G. Boentoe 1902	51.8	H.A.	» 351.—
G. Boentoe 1903	87.—	H.A.	» 293.—
G. Boentoe 1904	5.4	H.A.	» 170.—
G. Balong 1904	19.3	H.A.	» 172.—
G. Selok 1904	25.2	H.A.	» 631.—
Djoembleng 1904	18.9	H.A.	» 430.—
Totaal	210.9	H.A.	*f* 2107.—

Omtrent deze culturen valt het volgende te vermelden.

Met uitzondering van enkele Castilloa's in de cultuur Kroempoet 1902, zijn alle Ficus elastica-culturen.

G. Boentoe 1902.: Het verband 7 bij 10 M. is te wijd gebleken, de cultuur sluit zich nog nergens. Onderhoud zal in de goede gedeelten nog 2 jaar, in de slechtere nog langer voortgezet dienen te worden.

Nu met het oog op het zware onderhoud de culturen G. Boentoe voorloopig niet verder uitgebreid worden, komen hier en daar de vroegere aannemers, die hunne aandeelen eind 1904 verlieten, weer in deze cultuur terug, zonder voor hun werk andere voordeelen te vragen dan het vrije gebruik van den grond. Dit wordt zeer op

Digitized by Google

prijs gesteld, daar bij de sterk naar alang-alang verwildering neigende gronden, door gebrek aan werkvolk anders weinig gedaan kan worden.

De begin 1905 tehulp geroepen kratok voldeed geenszins. Betere resultaten werden in hetzelfde jaar verkregen met katella rambat, waarvan de stekken zonder verdere kosten uit de aangrenzende contractaandeelen verkregen werden.

Wanneer voldoende arbeidskrachten beschikbaar zijn, zullen enkele achterblijvers door sneller groeiende vervangen worden.

De cultuur Kroempoet 1902 moest ten gevolge van afgelegen ligging, gebrek aan werkvolk, gevoegd bij alang-alang verwildering, en kidangbeschadiging opgegeven worden. In 1904 werden reeds de toen als mislukt beschouwde gedeelten met djati beplant, terwijl eind 1905 het onderhoud van het overige deel als hopeloos werd opgegeven.

De cultuur G. Boentoe 1903 belooft door haar enger plantverband (5 bij 5 M.) een vroegere sluiting dan die van 1902, hoewel de groei door den niet zeer vruchtbaren grond ook nogal langzaam is. Tot eind 1905 bleven de plantaannemers vrij geregeld doorwerken. Ulto. December liepen hun contracten af, doch het meerendeel bleef hunne aandeelen bewerken zonder verdere vergoeding.

Als uiting van naijver tusschen twee contractanten werden een 16 tal planten bij den grond afgesneden, die weder uitsloegen, doch in ontwikkeling geruimen tijd ten achter komen.

Door een bij hevigen wind van de bouwvelden overslaanden brand werd 0.3 H.A. vernield. De verbrande planten werden door andere vervangen.

G. Balong 1904: De aanplant staat bevredigend, hoewel de groei ook hier door den schralen, ietwat steenigen grond langzaam is. Ook hier moest vroegere sluiting door een enger plantverband van 5 bij 5 M. gezocht worden.

Hoewel 3 maal achtereen door ongunstige weersgesteldheid de polowidjo der aannemers mislukte, bleven zij tot eind 1905 doorwerken. Daarna werd het hun echter te machtig, zoodat van begin 1906 af de aanplant in koeliedienst moet worden onderhouden, en dus nog veel zorg zal baren.

G. Boentoe 1904: De cultuur werd op de alang-alang gedeelten tusschen de oudere culturen, (1902 en 1903) aangelegd, en kost uit den aard der zaak veel aan onderhoud. Zij volgt overigens geheel den ontwikkelingsgang van de cultuur 1903.

G. Selok 1904: Naar omstandigheden staat deze cultuur bevredigend. De minder vruchtbare grond maakt ook hier een plantverband van 5 bij 5 M. noodzakelijk. De plantaannemers zijn zeer lastig aan het werk te houden, daar de cultuur gelegen is in een streek waar de sawah's tweemaal 's jaars beplant en afgeoogst worden, wat dus viermaal een storing van het werk geeft.

De hierdoor veroorzaakte minder goede verzorging doet in samenwerking met den niet zeer rijken grond den groei dezer plantsoenen ook slechts langzaam zijn.

Deze cultuur had in 1905 een inval van een artilleriepatrouille te doorstaan waardoor eenige karetplanten beschadigd en vernield werden, en de polowidjo der plantaannemers beschadigd werd. Deze laatste schade werd echter vergoed nadat zij aan den commandant van het kampement te Babakan gerapporteerd was.

Djoembleng 1904: Noesakambangan is in dit gewest het eenige terrein dat voor karetculturen beschikbaar is, waar vruchtbare gronden gevonden worden. Helaas maakt hier weer een andere ongunstige omstandigheid het op groote schaal aanleggen dier culturen bezwaarlijk, t.w. het gebrek aan werkvolk.

Dit is zeer te betreuren, want de uitkomsten verkregen met de 19 H.A. groote cultuur Djoembleng zijn bij uitstek bevredigend. De ontwikkeling der planten is zeer krachtig, en mocht het werkvolk beter vertrouwd kunnen worden, zoodat geen vrees behoeft te bestaan dat de cultuur opeens in den steek wordt gelaten, zoo zou een ruimer plantverband dan het toegepaste 5 bij 5 M. aangewezen zijn.

Als een eigenaardigheid van alle karetplanten in de culturen in dit gewest moest vermeld worden, dat zij zich in de eerste jaren struikachtig ontwikkelen. Wellicht dat zij bij intredende sluiting zich meer boomachtig zullen ontwikkelen.

b. **aanleg.**

De volgende karetculturen (uitsluitend Ficus elastica) werden gedurende 1905 aangelegd, met de vermelde uitgestrektheden en kosten:

Paneroesan	45.—	H.A.	*f* 719.—
G. Balong.	21.3	»	» 219.—
G. Selok	16.—	»	» 884.—
Djoembleng.	8.7	»	» 431.—
Kliger	7.9	»	» 145.—
Totaal. . . .	98.9	H.A.	*f* 2398.—

Digitized by Google

De culturen Paneroesan en G. Balong zijn gelegen op het Djampang gebergte, op niet zeer vruchtbare, hier en daar sterk steenachtige, sterk hellende gronden tot 1000 voet hoogte. De cultuur G. Selok op dergelijk terrein stijgende tot 375 voet. De culturen Kliger en Djoembleng liggen op het eiland Noesakambangan op vruchtbaarder gronden.

Al deze culturen werden in contract met de bevolking in een 5 bij 5 M. verband aangelegd. De betaling werd in de contracten zoo geregeld, dat bij den aanleg per plantheuveltje 1 cent betaald wordt, en bij het 2 maal 's jaars onderhouden der plantheuvels telkens $^1/_2$ cent per stuk. Indien het onderhoud 3 jaar na het jaar van aanleg wordt voortgezet, komt de aannemingssom bij een plantverband van 5 bij 5 M. op ƒ 16.— per H.A.

Het plantmateriaal werd in een aantal van 40.000 stuks in eigen kweekerijen verkregen. De eerste zaaiing in April mislukte door de slechte kwaliteit van het zaad, terwijl eerst in Juni weder zaad werd verkregen. Hierdoor waren de planten bij het uitplanten nog niet zoo ontwikkeld als wenschelijk was.

In den vollen grond sloegen de planten in alle culturen goed aan. In de cultuur Kliger hadden zij veel te lijden van sprikhanen en varkens zoodat hier veel ingeboet zal moeten worden.

Door het reeds genoemde gebrek aan arbeidskrachten voor de culturen G. Selok werd het werk zeer vertraagd, en is deze cultuur wat achterlijk. Onder de kosten à ƒ 884.— zijn begrepen ƒ 600.— besteed aan het oprichten van een loemboeng, die later als wakerswoning en opslagplaats voor het te verwachten product zal dienst doen.

De loemboeng werd opgericht in verband met een poging om van elders werkvolk in te voeren, waarbij padi verstrekt zou worden. Deze poging mislukte en dus bleef men aangewezen op het plaatselijke, weinig handelbare volk.

Het lag eveneens in de bedoeling op Noesakambangan werkvolk van elders aan te brengen. Door het mislukken dezer poging kon slechts 16.7 H.A. in de culturen Kliger en Djoembleng beplant worden.

Naar aanleiding van een bespreking met den Resident van Banjoemas werd door mij een uitgewerkt voorstel ingediend om bij gebrek aan ander werkvolk, de zoo veel belovende terreinen op Noesakambangan door dwangarbeiders te ontginnen en in cultuur te brengen.

Na op dit voorstel verkregen instemming van den Directeur van Justitie werden begin November de eerste dwangarbeiders naar Noesakambangan getransporteerd. Deze eerste bezending was in zooverre een verrassing dat, terwijl bij het doen van het voorstel aan de gedweeë Javaansche gestraften uit dit gewest gedacht was, de aangekomenen uitsluitend uit Atjehers, Djambiërs, Boegineezen, Timoreezen enz. bleken te bestaan.

Deze omstandigheid vergemakkelijkte het in gang brengen der werkzaamheden niet, daar het personeel zich eerst eenigszins met de karaktertrekken der verschillende rassen vertrouwd moest maken.

Aan een in den grond brengen van een aanplant kon in 1905 natuurlijk niet meer gedacht worden. De eerste maanden moesten besteed worden aan het openkappen van eenige boschpaden, en het in orde brengen van een emplacement, het oprichten van loodsen enz. Eerst in 1906 zal aan den eigenlijken aanplant gewerkt kunnen worden.

Aan aanschaffing van de noodige werktuigen en materialen en aan toezicht werd tot ulto. 1905 ƒ 1153.— uitgegeven.

Evenals het vorige verslagjaar werden in de kweekerij te Patikradja ook ficus planten voor andere boschdistricten gekweekt.

Op 1 Januari 1905 waren hier 80.000 planten voorhanden, op 31 December bedroeg dit aantal 96.500. Gedurende het verslagjaar werden 145.356 planten verzonden, zoodat dus totaal gekweekt werden 161.856 planten. De totaal kosten der kweekerij bedroegen ƒ 4477.—, waarvan ƒ 1279.— enkel aan transportkosten. Het bedrag der kosten van kweeken wordt dus ƒ 3198.— voor 161.856 planten of 2 cent per stuk. In het verslag over 1904 werden de kweekkosten ad 2.4 cent per stuk berekend.

Behalve planten werd ook zaad naar andere boschdistricten verzonden. Dit zaad wordt verzameld in den Ficustuin Tamansari, toebehoorende aan de bevolking. Pogingen om in het belang van een geregelde zaadoogst dezen tuin af te koopen leidden in 1905 niet tot het gewenschte doel. De bevolking gaat voort de boomen onoordeelkundig af te tappen, waardoor niet alleen de zaadoogst mislukt en reeds toegezegde leveringen dan niet uitgevoerd kunnen worden, maar ook is de tuin bij een dergelijke behandeling ten ondergang gedoemd.

Digitized by Google

Gedurende het opstellen van dit verslag werd echter de zekerheid verkregen dat met de bevolking voor tijdelijke afstand van den tuin een vergelijk zal te treffen zijn.

Gedurende 1905 werd 36 Liter zaad verzonden.

III. Exploitatie.

A. der djatibosschen.

a. **geregelde exploitatie.**

Geregelde exploitatie kwam in de djatibosschen niet voor.

b. **uitdunning.**

Aan het kappen en uitslepen van op de karetcultuurterreinen G. Selok verspreid staande djatiboomen werd *f* 500.— besteed. Deze boomen moeten in de eerste plaats de houtwerken leveren voor de in het opzienersressort Tjilatjap op te richten gebouwen, als loemboengs, werkketen en opzienerswoning. Aan verkoop van het restant kan eerst na voltooiing dier gebouwen gedacht worden.

Uitgedund werden de volgende plantsoenen tot de aangegeven kosten en uitgestrektheden.

Toemijang Oost.	198	H.A.	*f* 699.—
Toemijang West..	366	»	» 776.—
Wadastoempang.	411	»	» 2539.—
Tjirangkok.	202	»	» 502.—
Belaran.	154	»	» 277.—
Totaal.	1331	H.A.	*f* 4793.—

Bovendien ontving een maandgelder belast met het dunnen *f* 550.—

In Toemijang Oost werden 8 en 9 jarige en voor een klein deel 15 jarige plantsoenen gedund, welke nagenoeg geen verkoopbaar materiaal opleverden. Naar schatting werd 5940 S.M. brandhout verkregen, waarvan slechts 20 S.M. voor *f* 2.— verkocht kon worden. Het overige materiaal bleef in het bosch liggen, daar het ook niet voor gepresteerd werk in betaling gegeven kon worden.

In Toemijang West werden 10-14 jarige plansoenen gedund, welke ook slechts weinig verkoopbaar materiaal gaven. Naar schatting werd 10980 S.M. brandhout verkregen, waarvan 646 S.M. voor *f* 70.— verkocht werd. Van de rest werd een deel in betaling gegeven voor geleverd werk.

Verwacht wordt dat in 1906 de achterstand in Toemijang West zal bijgewerkt zijn.

In Wadastoempang werden 12 — 20 jarige plantsoenen gedund. Van het verkregen materiaal was 127 M³. als dolkenhout alsmede 1704 S.M. brandhout verkoopbaar en bracht *f* 2539.— op. Totaal werd naar schatting verkregen 12330 S.M. brandhout, waarvan een deel nog voor geleverd werk in betaling gegeven kon worden.

De uitdunningskosten stegen in Wadastoempang aanmerkelijk, wijl een partij aan de Serajoedal stoomtrammaatschappij geleverd brandhout over een afstand van 5 paal moest worden vervoerd. Het voordeel aan de levering verbonden wettigde echter deze meerdere uitgaven.

Ook in dit complex zal in 1906 de uitdunningsachterstand waarschijnlijk bijgewerkt zijn.

De plantsoenen Tjirangkok en Belaran werden voor de eerste maal gedund. Slechts uit Tjirangkok kon 1100 S.M. brandhout voor *f* 110.— verkocht worden. Naar schatting werden in deze 15—20 jarige plantsoenen respect. 6600 en 4600 S.M. brandhout verkregen, waarvan een deel voor geleverd werk in betaling gegeven kon worden.

Van het in het bosch Banteran nog aanwezige restant uitdunningsmateriaal werd 52 M³. dolken- en 521 S.M. brandhout voor *f* 755.— verkocht.

Tegenover de totale uitgaven ad *f* 5343.— staan dus aan inkomsten *f* 3477.—, of per H.A. gedund plantsoen respect. *f* 4.01 en *f* 2.61.—

Voor zoover de toestand der plantsoenen zulks toeliet werd sterk gedund.

c. **ongeregelde exploitatie.**

Aankap op vergunning had in de djatibosschen niet plaats.

Last tot aankap voor desawerken werd gegeven tot een hoeveelheid van 7 M³. met een tariefswaarde van *f* 53.—

Voor andere Departementen werd op last gekapt 6 M³., waarvoor een waarde van *f* 61.— werd geregulariseerd.

Door het Boschwezen werd 16 M³. met een tariefswaarde van *f* 532.— voor de hierboven genoemde loemboeng verbruikt.

Deze aankappen hadden uitsluitend plaats in kleine verspreid liggende boschjes, zoodat zij zonder invloed bleven op den algemeenen boschtoestand en op de politietoestanden.

Digitized by Google

B. der wildhoutbosschen.

a. geregelde exploitatie.

De exploitatie der Vloedbosschen bij Tjilatjap, waartoe bij G.B. van 15 October 1904 No. 16 machtiging werd gegeven, werd voortgezet. De Chinees die tevoren hier de macht in handen had, en door de in werking gebrachte Gouvernements-exploitatie in zijne belangen geschaad werd, trachtte door opkoop van hout uit langs de spoorbaan Maos-Preanger gelegen ontginningen van inlanders ons concurrentie aan te doen. Een ingediend voorstel om de bedoelde bosschen van Gouvernementswege te exploiteeren, ten einde die concurrentie onmogelijk te maken, behoefde niet verder in behandeling genomen te worden, daar de bedoelde Chinees spoedig van verdere concurrentie afzag.

Onze exploitatie mocht zich aanvankelijk niet verheugen in de sympathie van het Inlandsch Bestuur, dat waarschijnlijk met leede oogen de bemoeienis van het Boschwezen met deze tevoren geheel aan de bevolking overgelaten bosschen aanzag. Hieraan was wellicht ook niet vreemd het ontslag, wegens plichtsverzuim aan twee mantri's boschpolitie verleend, waarvan een vermaagschapt aan Inlandsche bestuursambtenaren.

Er werden dan ook verschillende uitingen van den vijandigen geest, zoo van de bevolking als van het Inlandsch bestuur ondervonden zooals b.v. een inbraak bij den leerling-opziener; het stelen van 2 voor de exploitatie aangebrachte prauwen, en het indienen van klachten tegen het boschpersoneel, en het ondersteunen dier klachten.

Nadat echter de Resident van Banjoemas een uitvoerig onderzoek had ingesteld, en zich voor onzen dienst had uitgesproken, is de vijandige geest aanmerkelijk geluwd.

Nadien kwam de exploitatie naar wensch op dreef. Groote vlucht zal zij echter wegens schaarschte van het werkvolk wel niet kunnen nemen.

De Vloedbosschen liggen zeer afgezonderd; de weinige bewoners van de Kinderzee-desa's houden zich met vischvangst bezig; ook de omliggende streken Noesakambangan, Z.O. Preanger en Z.W. Banjoemas zijn zwak bevolkt. Tjilatjap trekt zeer vele arbeidskrachten tot zich terwijl eindelijk het werken bij de exploitatie der Vloedbosschen lang niet ieders zaak is.

Een poging om het ook aan volk uit andere streken mogelijk te maken, voor ons te werken, door ook op de spoorbaan Maos-Preanger af te voeren, mislukte door de enorme loonen die het betrokken volk vroeg.

In 1905 werden een 29tal prauwen aangeschaft, die kosteloos ter beschikking van de zich aanmeldende kappers werden gesteld, om zooveel mogelijk werkvolk te trekken. Het aantal prauwen zal in 1906 nog vermeerderd dienen te worden.

De onkostenrekening is als volgt:

kaploonen	ƒ	8351.—
laadloonen	»	506.—
traktement maandgelder	»	450.—
idem. mandoers	»	288.—
idem. roeiers	»	348.—
aankoop prauwen	»	1170.—
aanmaak loodsen	»	380.—
onderhoud materieel	»	30.—
schrijfbehoeften enz	»	101.—
Totaal	ƒ	11624.—

Tegenover deze uitgaven staan als baten:

aan inkomsten door onderhandschen verkoop	ƒ	18181.—
aan geregulariseerde waarde van verstrekt hout	»	555.—
Totaal	ƒ	18736.—

zoodat een batig saldo gemaakt werd van ƒ 7112.—

In het jaarverslag over 1904 werd de verwachting uitgesproken, dat de exploitatie een bate van ƒ 10.000.— zou afwerpen. Bij de vergelijking van dit cijfer met de werkelijk verkregen uitkomst, dient niet uit het oog verloren:

1e. dat aan aanschaffing van inventaris werd besteed ƒ 1550.—

2e. dat de verkoopsprijs van het hout ƒ 2.43 per ton bedroeg, en deze prijs met 1 Januari 1906 tot ƒ 2.75 verhoogd is, terwijl zij, de deugdelijkheid van het brandhout in aanmerking genomen, voor verdere verhooging vatbaar is.

Gedurende 1905 werd gekapt 13437 S.M. brandhout en 72 M³. dolkenhout. Verkocht en verstrekt werden 13229 S.M. en de geheele hoeveelheid dolkenhout. Het verslagjaar was begonnen met een voorraad van 1396 M³., aan het einde er van bedroeg deze 1604 M³.

Digitized by Google

Aan een enkele aanvraag kon niet voldaan worden, en evenmin aan de aanvraag der Staatsspoor om 1000 S.M. bakoehout voor stookproeven.

Het brandhout werd afgezet aan 2 fabrieken in Bagelen, 3 in Banjoemas, en aan de Serajoedal Stoomtrammaatschappij. De behoefte aan brandhout dezer ondernemingen kan nauwelijks door onze exploitatie gedekt worden.

b. **uitdunning.**

Uitdunningen kwamen in de wildhoutbosschen niet voor.

c. **ongeregelde exploitatie.**

Aan niet-Inlanders werden gedurende 1905 geen vergunningen tot aankap uitgereikt; slechts werd op een reeds in 1904 uitgereikte vergunning 81 M³. tantjangdolken gekapt, waarvoor ƒ 146.— in 's Lands kas werd gestort.

Door Inlanders werd op vergunning gekapt:

in de afdeeling Bandjarnegara 8 M³. en 1061 S.M., waarvoor ƒ 254.— in 's Lands kas werd gestort.

in de afdeeling Tjilatjap 3030 M³. en 629 S.M., waarvoor ƒ 1313.— in 's Lands kas vloeide.

Omdat de bevolking het hout in het bijzonder noodig heeft voor hare tabaksindustrie, werden in de afdeeling Bandjarnegara geen vergunningen geweigerd, hoewel de bosschen den aankap niet goed kunnen verdragen. Door de aankap naar mogelijkheid oordeelkundig te leiden, werd het nadeel binnen zekere grenzen gehouden.

In de afdeeling Tjilatjap werd het grootste gedeelte van het vergunningshout gekapt in den vorm van duizentallen tantjangstaken (Bruguiera spec.). Dat dit niet bevorderlijk is voor de regeneratie der Vloedbosschen, is duidelijk, doch ook hier is het weigeren van vergunningen uitgesloten, daar de bevolking deze staken noodig heeft voor de vischvangst.

Door de aanwijzing der Vloedbosschen als in stand te houden, kunnen geen vergunningen tot aankap buiten het Boschwezen om worden afgegeven, zoodat het mogelijk wordt beter toezicht op deze aankappen te houden.

Aankap op last had niet plaats, wel echter werd uit de aangebrachte massa ter stapelplaats Tjilatjap 72 M³. dolken- en 57 S.M. brandhout tegen een gezamenlijke tariefswaarde van ƒ 555.— respect. aan de Departementen van Oorlog en der B.O.W. afgestaan en geregulariseerd.

Voor desawerken werd 1 M³. gekapt, waarvan de tariefswaarde ƒ 6.— bedroeg.

Aan de Inlandsche bevolking kwam het volgende djati- en wildhout ten goede tegen de daarachter vermelde prijzen, waarbij de cijfers tot geheelen zijn afgerond.

	M³.	S.M.	Betaald.	Gekapt door
Djatihout:				
1e. afkomstig van uitdunningen:				
a. onderhands verkocht	39	3144	830	Boschwezen.
b. kosteloos afgestaan	—	12000	—	Bevolking.
2e. gekapt op vergunning	—	—	—	
3e. gekapt op last voor desawerken . . .	7	—	—	Bevolking.
TOTAAL. . . .	46	15144	830	
Wildhout:				
1e. gekapt op vergunning	3039	1690	1568	Bevolking.
2e. gekapt op last voor desawerken . . .	1	—	—	Bevolking.
TOTAAL. . . .	3040	1690	1568	
Totaal generaal, djati- en wildhout	3086	16834	2398	

Digitized by Google

RECAPITULATIE EXPLOITATIE.

Aard van den aankap,	Verkregen massa.		Geldswaarde in guldens.		
	M³.	S.M.	Gestort.	Geregular.	Volgens tarief.
Djati:					
A. Geregelde exploitatie	—	—	—	—	—
B. Uitdunningen	645	40971	3477*a*)	—	532
C. Ongeregelde exploitatie					
1. Aankap op vergunning	—	—	—	—	—
2. Aankap op last					
a. met regulariseering	6	—	—	61	—
b. zonder regulariseering in desadienst	7	—	—	—	53
Wildhout:					
A. Geregelde exploitatie	72	13437	18182*a*)	555	—
B. Uitduningen	—	—	—	—	—
C. Ongeregelde exploitatie.					
1. Aankap op vergunning					
a. door Inlanders	3039	1690	1568	—	—
b. door niet Inlanders	81	—	146	—	—
2. Aankap op last					
a. met regulariseering	—	—	—	—	—
b. zonder regulariseering in desadienst	1	—	—	—	6
TOTAAL. Djati	658	40971	3477	61	585
TOTAAL. Wildhout	3193	15127	19896	555	6
TOTAAL GENERAAL, Djati- en Wildhout.	3851	56098	23373	616	591

a) **Deze bedragen hebben betrekking op het werkelijk verkochte hout.**

IV. Inrichting der djati- en der wildhoutbosschen.

A. Grensregeling, afbakening, opmeting en kaarteering.

a. **djatibosschen.** Van de reeds gereed gekomen grensregelingsprojecten der djatibosschen, werd dat van het complex Kaliori behandeld door de daartoe aangewezen commissie, en werd hierop de goedkeuring van den Directeur van Landbouw verkregen.

Door gebrek aan tijd konden geen andere projecten behandeld worden. De afbakening der djatibosschen is echter de grensregeling ver vooruit; op een drietal complexen na, die nog belangrijk genoeg zijn, om voor het boschbedrijf behouden te blijven, is de afbakening der djatibosschen beëindigd.

b. **wildhoutbosschen.** De afbakening der reservebosschen G. Boetak c. a. (distr. Kertanegara) over een lengte van 16 K.M. met 253 steenen, vierkant behouwen palen kostende *f* 526.— en G. Langit-Poetih (distr. Karangkobar en Bandjar) door het bijplaatsen van 4 vierkante steenen palen ad *f* 3.— kwam gereed, terwijl de afbakening van den G. Pawinian (distr. Bandjar en Karangkobar) aangevangen werd door 12 K.M. grens uit te zetten en 208 palen aan te maken, waarvan 88 geplaatst werden, kostende *f* 221.—

Langs het nog af te bakenen grenstracée van het bosch G. Midangan c. a. (distr. Singomerto) werd een oud vergroeid pad opengekapt over een lengte van 55 K.M. voor *f* 340.—

Van de nog niet gereserveerde doch voor reserveering bestemde bosschen G. Panongan (distr. Karangkobar) en G. Maoeng c. a. (distr. Singomerto en Batoer) werd de afbakening voltooid, respect. aangevangen door het plaatsen van 296 vierkante steenen palen kostende *f* 218.—, respect. het openkappen van 6 K.M. grens voor *f* 19.—

Van de gereserveerde en nog te reserveeren wildhoutbosschen is thans $^2/_3$ afgebakend

Digitized by Google

Er werd ruim 187 K.M. meetlijn opgemeten en in kaart gebracht, waarvoor ƒ 389.— werd besteed.

B. **onderhoud van grensteekens.**

a. **djatibosschen.** In de djatiboschcomplexen Banteran, Madjingklak en G. Poetih werden respect. 239, 59 en 158 reeds vermolmde djatihouten palen door vierkante steenen vervangen, waarvan de kosten ƒ 236.—, ƒ 70.— en ƒ 213.— bedroegen.

b. **wildhoutbosschen.** In de complexen G. Slamat, G. Kelir en G. Poelosari werden respect. 43, 28 en 10 vierkante steenen palen bijgeplaatst, waarvan de kosten ƒ 31.—, ƒ 32.— en ƒ 22.— bedroegen.

Aan onderhoud van alle grenzen werd ƒ 186.— besteed.

C. **aanleg van paden sleuven en wegen.**

a. **djatibosschen.** Ter verbetering van de bereisbaarheid van de meest op zwaar geaccidenteerd terrein gelegen djatibosschen, werd het net inspectiepaden uitgebreid:

in Wadastoempang met	10615 M.	voor ƒ	1026.—
in Toemijang West »	9204 »	» »	1658.—
in Toemijang Oost »	1755 »	» »	95.—

De paden zijn 2 M. breed, met een maximum helling van 10 % en met door het zware terrein geboden deugdelijke waterafvoervoorzieningen.

b. **wildhoutbosschen.** Dergelijke inspectiepaden werden aangelegd in de Ficusculturen:

G. Boentoe	1572 M.	voor ƒ	105.—
G. Djampang	1623 »	» »	40.—

De paden in den G. Djampang dragen nog slechts een voorloopig karakter.

D. **onderhoud bestaande paden, wegen en sleuven.**

a. **djatibosschen.** De bestaande inspectiepaden in de complexen Toemijang Oost, Toemijang West en Wadastoempang werden tot een gezamenlijke lengte van 110 K.M. in goeden staat gehouden voor ƒ 800.—

b. **wildhoutbosschen.** Eveneens werden de inspectiepaden in de complexen G. Boentoe, G. Djampang en G. Pawinian over een lengte van 35 K.M. in orde gehouden voor ƒ 212.—

E. **Oprichting en onderhoud woningen.**

Voor het oprichten van een opzienerswoning te Tjilatjap werd ƒ 2800.— toegestaan, doch kon slechts ƒ 376.— verwerkt worden, voor den aankoop van een erf.

Doordien slechts nu en dan over de werkkracht van 8 personen, die een bijl konden hanteeren, beschikt kon worden, kwam het hout, dat uit het bosch G. Selok voor den bouw van woningen en loemboengs in de districten Adiredja en Tjilatjap verkregen moest worden, slechts langzaam binnen, en vorderde het oprichten van bedoelde gebouwen slechts weinig.

Aanwezig zijn thans 2 werkketen, waarvan een op Noesakambangan en een te Sangoewatang, deze laatste tevens beambtewoning; en 4 politiebeambtewoningen te Poerwodjati, Lebaksioe, Tendjo en Berta, die alle door boschpolitiebeambten bewoond zijn.

Aan onderhoud van deze 6 gebouwen werd ƒ 200.— besteed.

V. Bewaking. Door te zwakke formatie van het boschpolitiepersoneel, te weinig talrijk toezichthoudend Europeesch personeel, overlading met technische werkzaamheden van beiden, uitgestrektheid der dienstkringen en verspreide ligging der bewakingsobjecten, moeilijke bereisbaarheid door zwaar terrein en gebrek aan wegen, is de taak die op de boschpolitie rust zeer zwaar te noemen.

Het is duidelijk, dat wanneer onder deze omstandigheden houtdieven of grondontginners zich organiseeren, of wanneer het politiepersoneel gemeene zaak met hen maakt, overtredingen bijzondere afmetingen kunnen aannemen.

Dat over het geheel de politietoestand niet ongunstig is te noemen, is dan ook uitsluitend te danken aan het ongeorganiseerd blijven der diefstallen van hout en grond en de betrekkelijke vertrouwbaarheid van het personeel.

In twee gevallen voerde het heulen van den betrokken politiebeambte met de overtreders tot ontginning op groote schaal. Zoo werd met betaalde oogluiking van den boschwachter in Z.W. Singomerto 60 bouw boschgrond ontgonnen, en in O. Kaliredja op de G. Djampang eveneens 250 bouw met omkooping van den boschwachter.

Deze laatste overtreding werd door den dienst der Landrenteregeling ontdekt en gerapporteerd.

Digitized by Google

In beide gevallen namen de overtreders aan de gronden weer met houtgewas te beplanten.

De bewaking van het afzonderlijk gelegen bosch Kaliori, waar weer herhaaldelijk diefstallen voorkwamen, bleef zorg baren.

Ernstige zaken waren voorts het balbadig in brand steken van den Ficustuin G. Boentoe, en het vervoeren van uit het bosch G. Slamat gestolen houtwerken naar het erfpachtsperceel Menggala.

Ook werd opgemerkt, dat afgegeven vergunningsbewijzen voor aankap in de Vloedbosschen gebruikt werden om clandestien hout te kappen. De Resident van Banjoemas vereenigde zich met het voorstel, aan dergelijke overtreders geen vergunningsbewijzen meer af te geven.

Na overleg met den Directeur van Landbouw, werd door den Resident een ontwerpregeling goedgekeurd voor den aankap door Inlanders van djatiboomen staande op hunne erven en velden. Doordien zulke boomen in dit gewest zeer veel voorkomen, geeft de regeling zooveel meer administratief werk dan verwacht werd, dat wellicht voorgesteld zal worden een eenvoudiger regeling te treffen. Bovendien geeft de getroffen regeling weinig voor de betere bewaking van 's Lands bosschen, daar met eerbiediging van de opvatting van den Directeur van Landbouw slechts verlangd kon worden, dat de Inlander voor den aankap zijn rechten op de boomen aantoont, waarna hij ten allen tijde tot aankap kan overgaan.

Een keur op het meevoeren van hakwerktuigen in de bosschen, alsmede op het vervoer van houtskool, waarover reeds in 1904 met den Resident van Banjoemas werd gecorrespondeerd, werd nog niet uitgevaardigd.

Onderstaande staat geeft een overzicht van de gedurende 1905 geconstateerde overtredingen, met vermelding van de overeenkomstige cijfers over 1904.

STAAT van het aantal en den aard der in 1906 geconstateerde boschovertredingen, benevens de gerechtelijke uitspraken hieromtrent.

	Aantal zaken wegens							Aantal personen welke werden.			Veroordeeld tot ten arbeidstelling			Veroordeeling tot boete subsidiair ten arbeidstell.				
	Houtdiefstal.	Houtskoolbranden.	Grondontginning	Boschbeschadig.	Veeweiden.	Houtvervoer z. pas.	Kleine overtr.	Gecalangeerd.	Onbehandeldgelaten.	Vrijgesproken.	Aantal personen.	Totaal aantal strafdagen.	Aantal strafdagen per persoon.	Aantal personen.	Geldboete totaal.	Totaal aantal subsidiar strafdagen.	Geldboete per persoon.	Aantal subsidiaire strafdagen per persoon.
Door het Boschwezen.																		
Bandjarnegara.	41	3	6	2	3	1	3	219	38	14	154	1020	6 6	13	f 17.—	26	f 1.30	2
1904.	**14**	**3**	**4**	**3**	**1**	—	**6**	**77**	**18**	**1**	**48**	**230**	**5**	**10**	„ **20.75**	**18**	„ **1.10**	**2**
Poerbolinggo .	19	6	6	3	—	1	—	59	17	13	29	425	14.6	—	—	—	—	—
1904.	**17**	**8**	**11**	—	**2**	—	—	**76**	**12**	**7**	**52**	**1411**	**27**	**5**	„ **22.—**	**14**	„ **4.40**	**3**
Poerwokerto .	22	8	2	5	9	1	3	81	25	2	30	324	10.8	24	„ 111.—	71	„ 4.63	3
1904.	**31**	**3**	**2**	**4**	**3**	—	**2**	**132**	**33**	**47**	**44**	**646**	**15**	**8**	„ **40.—**	**24**	„ **5.—**	**3**
Banjoemas .	38	10	5	2	3	2	3	267	22	33	85	1025	12.1	127	„ 624.—	376	„ 4 98	3.0
1904.	**58**	—	**8**	**13**	**8**	**3**	**8**	**240**	**24**	**52**	**123**	**1286**	**10**	**41**	„ **103.—**	**68**	„ **2.50**	**1½**
Tjilatjap.	35	—	2	—	3	—	3	105	10	19	76	751	9.9	—	—	—	—	—
1904.	**20**	**1**	**1**	—	—	—	**1**	**39**	**8**	**10**	**21**	**160**	**8**	—	—	—	—	—
Totaal.	155	27	21	12	18	5	12	731	112	81	374	3545	9 5	164	f 17.42	473	f 4.52	2.9
1904.	**140**	**15**	**26**	**20**	**14**	**3**	**17**	**564**	**95**	**117**	**288**	**3733**	**13**	**64**	„ **185.75**	**124**	„ **2.90**	**2**
Door de dessa- en districtspolitie.																		
Bandjarnegara.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	5	104	780	7 5	1	f 0.60	1	f 0 60	1
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**15**	**80**	**703**	**9**	**11**	„ **100.—**	**69**	„ **9.10**	**6**
Poerbolinggo .	?	?	?	?	?	?	?	?	?	1	12	160	13 3	—	—	—	—	—
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	—	**1**	**20**	**20**	—	—	—	—	—
Poerwokerto .	?	?	?	?	?	?	?	?	?	1	17	210	12.3	—	—	—	—	—
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**3**	**33**	**479**	**15**	**10**	„ **50.—**	**30**	„ **5.—**	**3**
Banjoemas .	?	?	?	?	?	?	?	?	?	9	70	753	10 8	51	„ 276.—	150	„ 5.41	3
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**5**	**100**	**626**	**6**	**3**	„ **3.—**	**3**	„ **1.—**	**1**
Tjilatjap.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	7	45	545	12.1	—	—	—	—	—
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**1**	**7**	**65**	**9**	—	—	—	—	—
Totaal.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	23	248	2448	9.9	52	f 276.60	151	f 5.32	2.9
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**24**	**221**	**1893**	**9**	**24**	„ **153.—**	**102**	„ **6.30**	**4**
Totaal. Generaal.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	104	622	5993	9.6	216	f 1018.60	624	f 4 71	2.9
1904.	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**?**	**141**	**509**	**5626**	**11**	**88**	„ **338.75**	**226**	„ **3 80**	**2½**

Digitized by Google

Zondert men de beide bovengenoemde ontginningen met 176 overtreders uit, dan verschillen de totaal-cijfers der beide jaren weinig.

Het aantal geconstateerde houtdiefstallen nam een weinig toe, speciaal in de afdeelingen Bandjarnegara en Tjilatjap, waarschijnlijk door actiever optreden van het betrokken personeel. In de afdeeling Banjoemas daalde dit cijfer aanmerkelijk.

Ook het aantal houtskoolzaken steeg, en wel voornamelijk in de afdeeling Banjoemas.

Het totaal aantal gecalangeerde personen steeg aanzienlijk in de afdeelingen Bandjarnegara en Tjilatjap, doch daalde in Poerwokerto en Poerbolinggo.

Het aantal personen wier zaak onbehandeld bleef steeg eenigszins, met name in de afdeeling Bandjarnegara.

Het aantal vrijspraken nam aanmerkelijk af, in de afdeeling Poerwokerto zelfs zeer aanzienlijk.

Het aantal personen voor de politierol veroordeeld, gecalangeerd door de bestuurs- en desapolitie steeg wederom. Hierop werd ten vorige jare speciaal de aandacht gevestigd.

VI. Personeel.

A. Europeesch.

Het beheer werd gedurende 1905 gevoerd door ondergeteekende. Onder hem waren werkzaam 2 boschopzieners en een leerling-boschopziener. Buitendien waren als maandgelder werkzaam 1 persoon gedurende 11 maanden en 1 persoon gedurende 9 maanden.

Door den opziener HEIJER werd een verlof van 2 maanden wegens ziekte genoten.

Aan hem werd wegens buitengewone plichtsbetrachting bij het kweeken van Ficus-zaailingen een gratificatie van *f* 300.— toegekend.

Op den ijver en de plichtsbetrachting van het Europeesch personeel zijn in het algemeen geen aamerkingen te maken.

Reeds een vorig jaar werd gewezen op de geringe sterkte van het Europeesch personeel voor de uitvoering der technische werkzaamheden en de contrôle op het politiepersoneel in dit zoo moeilijk bereisbare boschdistrict met zijn zeer groote dienstkringen. In 1905 zijn de werkzaamheden wederom belangrijk toegenomen, zonder dat tot uitbreiding van het personeel werd overgegaan. Slechts werd een tot Inlandsch leerling-opziener benoemd mantri hier geplaatst.

Zoowel de Europeesche als Inlandsche leerling-opziener kregen nadat beide met een zelfstandig opzienersressort belast waren, de voor opzieners vastgestelde reisindemniteit.

Aan den opziener PIEPLENBOSCH werd met ingang van 1 November de 4e periodieke traktementsverhooging toegekend.

B. Inlandsch.

Aan het Inlandsch personeel werd geen uitbreiding gegeven behalve door het in Banjoemas plaatsen van den tot leerling-opziener benoemden mantri R. SASTROHARDJO.

Buiten dezen bestaat het Inlandsch personeel uit 9 mantri's en 11 boschwachters. Deze formatie wordt onvoldoende geacht; voor de bewaking van 's Lands bosschen zullen minstens 13 mantri's en 15 boschwachters noodig zijn.

Met uitzondering van de goeden, liet de ijver en de plichtsbetrachting van het Inlandsch personeel veel te wenschen over, zooals uit de volgende feiten moge blijken.

1o. Een mantri ontving een ontevredenheidsbetuiging wegens het leenen van geld van een loerah, in wiens desagebied gronden clandestien waren ontgonnen en het niet terug geven van het geleende, en een boschwachter wegens het uitbrengen van leugenachtige rapporten ter verberging van onvoldoenden ijver en groote onachtzaamheid in uitvoering en administratie van hem opgedragen werkzaamheden.

2o. Ontslagen werden:

a oneervol een mantri wegens verregaand plichtsverzuim.

b oneervol een boschwachter wegens het tegen betaling oogluikend toelaten van clandestiene ontginningen en het aansporen hiertoe. Hij werd voor de politierol tot 3 maanden t. a. st. veroordeeld wegens oplichting, na door den Landraad vrijgesproken te zijn van ten laste gelegde knevelarij

c eervol een mantri wegens ongeschiktheid. Na zijn ontslag bleek nog dat hij zich schuldig had gemaakt aan het onbevoegd ontvangen en zich toeëigenen van gelden voor aangevraagde aankapvergunningen.

d nog te beslissen eervol of niet eervol, een boschwachter verdacht van het tegen betaling oogluikend toelaten van clandestiene ontginningen. De zaak van dezen boschwachter is nog in voorloopig onderzoek.

Digitized by Google

Reeds in vorige jaarverslagen werd er op gewezen, dat waar de geregelde contrôle door de omstandigheden onmogelijk is, het personeel licht in de verleiding komt aan slechte neigingen toe te geven.

Op het verbeteren van het gehalte van het personeel is niet van gunstigen invloed de beslissing van den Resident van Banjoemas, het personeel van het Boschwezen niet op te nemen in de algemeene ranglijst der Inlandsche ambtenaren en beambten, opgemaakt overeenkomstig het in de Jav. Crt. van 1904 No. 78 gepubliceerde Regeeringsontwerp. Hierdoor worden de promotiekansen voor ons personeel veel geringer en de keuze zeer beperkt.

Wegens ziekte werd een boschwachter ontslagen, terwijl een boschwachter overleed.

De opengevallen mantriplaatsen werden alle door boschwachters ingenomen, terwijl tot boschwachter benoemd werden personen die reeds als mandoer bij het Boschwezen werkzaam waren en dus eenige blijken van geschiktheid hadden gegeven.

Slechts in de laatste boschwachtervacuture moest voorzien worden door benoeming van een wegens inkrimping van de betreffende diensttak op wachtgeld gestelden élèvemantriopnemer van het Kadaster.

Aan den mantri WONGSOMIHARDJO werd met ingang van 1 Juni de 2e traktementsverhooging toegekend.

Twee mantri's genoten tezamen 2 maanden verlof wegens ziekte, vier boschwachter tezamen $4^1/_2$ maand om dezelfde reden, terwijl de schrijver 12 dagen verlof wegens particuliere aangelegenheden ontving.

Met ingang van 1 October werd op bekomen last de oppasser op het bureau van den Houtvester ontslagen.

Bij den mantri te Tjilatjap werd ingebroken, terwijl de boschwachter te Mandirantjan valschelijk beschuldigd werd boschbrand te hebben gesticht. Dit zijn waarschijnlijk demonstraties geweest tegen te actieve beambten.

VII. Algemeene opmerkingen.

De eenige jaren geleden gedane toezeggingen van erfpachtsperceelen op Noesakambangan werden ingetrokken.

Aan het erfpachtsperceel Kaligoewa op den G. Slamat werd vergunning verleend tot het aanleggen van een afvoerweg door het reservebosch G. Slamat.

De Houtvester van Banjoemas.

BEEKMAN.

BOSCHDISTRICT PEKALONGAN—KENDAL.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Hier kan verwezen worden naar het vorige jaarverslag.

De uitgestrektheid der wildhoutreboisaties, tot ultimo 1905, bedraagt ± 230 H.A., geheel gelegen op den Goenoeng-Prahoe. Hierin zijn niet begrepen de buiten het djatiboschareaal gelegen kaoetsjoekculturen.

II. Cultuur van djati-, wildhout- en van kaoetsjoek leverende gewassen.

a. **Djaticultuur.**

Van de cultures van 1904 waren 104 H.A. in onderhoud. Dit kostte in 1905 *f* 576 = 5.5 per H.A.

De stand der cultures is over 't algemeen goed, laat alleen plaatselijk te Merboeh wat te wenschen over. De menging met kemlandingan in Tjatjaban is goed geslaagd.

De nieuwe djaticultures van 1905, samen groot 181 H.A., kostten in dat jaar *f* 1306, of *f* 7.2 per H.A.

De kieming der pitten was voldoend, alleen in Merboeh moest met plantjes worden ingeboet. 12 H.A. zijn als mislukt te beschouwen.

Van de cultures, ouder dan van 1904 waren in onderhoud 571 H.A. hieronder begrepen ook de cultures, waar nog door planters werd gewerkt al was hun afbetaling reeds afgeloopen.

Digitized by Google

De kosten bedroegen *f* 920, of ± *f* 1,6 per H.A.

Niettegenstaande den langen oostmoesson brandde weinig af.

In genoemde oppervlakte is ook de tegen brand beschermde opgenomen. Een paar cultures vereischen nog verder onderhoud.

De stand der cultures loopt uiteen, is op betrekkelijk gering oppervlak slecht, op bijna de geheele oppervlakte goed en zeer goed. Tegen den brand werden brandvrije strooken aangelegd en ook kratok geplant. Deze laatste plant kwam op zeer onvruchtbaren grond slecht op.

In de culturen van 1886 en jonger kwamen branden voor over ± 740 H.A., die echter zoo goed als geen merkbare schade aanrichtten.

Ook dit jaar meende ondergeteekende op te merken, dat het wijde plantverband van 2 × 3 meter slechts voor zeer bizondere omstandigheden is aan te bevelen, en vooral de stamvorm daardoor kan lijden.

Ziekten deden geen kwaad aan de plantsoenen. De djatirups vertoonde zich iets talrijker dan het vorige jaar. Geheel kaal werd echter geen cultuur of bosch aangetroffen.

De kratok in den westmoesson 1904—5 geplant, scheen het in den westmoesson 1905—6 weer af te zullen leggen tegen de alang-alang, waar deze zeer weelderig groeide; op goeden grond en na eenmaal goed onderhouden te zijn wint ze het echter van dat onkruid.

Dit onderhoud schijnt, zelfs na de zorgvuldigste planting en op goeden grond, bepaald noodig te zijn, als de alang-alang zeer dicht staat.

b. **Wildhoutcultuur.**

De in de djaticultures Toeksoeroeh en Tjatjaban 1904 in groepen uitgezette mahoni, waar elke plant in een krans van kemlandingan staat, groeit zeer goed. De mahoni in de Ficuscultuur Djolosekti Petjalongan 1904 pleksgewijs uitgezet, staat ook bevredigend, doch de jonge twijgjes worden veelal door boorders aangetast.

In de nieuwe cultures van 1905: Djolosekti-Petjalongan en Liangan Mendjangan werden eveneens mahoniboomen uitgezet, terwijl in de Hevea- en Castilloacultuur Merboeh 1903 met deze boomsoort werd ingeboet.

In de kaoetsjoekproefcultuurtjes Kalipoero 1901 hadden veel mahoniplanten, die daarin staan, van een gomziekte te lijden, die zich uit door sterk zweetende wonden aan het onderdeel der stammen.

Naar mijne meening moet de ellende, met deze cultuurtjes beleefd, worden toegeschreven aan de minder gelukkige keus der voor die cultuur bestemde terreinen. De grond schijnt met allerlei schimmels geïnfecteerd te zijn.

Bij sluiting van dit verslag waren bij benadering in verschillende cultures 11000 mahoniboomen voorhanden.

c. **Kaoetsjoekcultuur.**

Van de cultures van 1904 waren in onderhoud 155 H.A. voor *f* 4918, hetgeen ± *f* 31.7 per H.A. bedraagt. De stand is over 't algemeen zeer goed.

De 0.3 H.A. groote Funtumia (Kickxia) elastica-cultuur Djoerangbrengos had te lijden van de groote droogte. De bladeren werden alle vernield door Glyphodes ocellata (Cultuur-gids 1904 No. 5 en 6). Dit vernielen gaat in 1906 ook door, en ik vermoed, dat dit op den duur wel van invloed moet zijn op den groei.

Van de laat uitgezette kleine Ficuszaailingen gingen er in Tempoeran en Redjosari vrij veel dood in den langen oostmoesson. Het is echter nog een wonder, dat de meeste dier plantjes in 't leven zijn gebleven, daar de droogte vrij kort na het uitplanten inviel.

De Castilloa ontwikkelt zich zeer weelderig.

De uitplanting in ± $1^1/_2$ meter breed opengekapte sleuven op met struikgewas begroeid terrein, komt zeer goed voor. Hopenlijk zal in zulk een aanplant de gevreesde wortelhalsziekte minder slachtoffers maken, vooral als wat wijd wordt geplant, dan in de castilloa-aanplanten zonder boom- of struikvormigen tusschengroei.

De in Redjosari om en bij December 1904 uitgeplante Castilloa boomen-hebben nu (Juli 1906) een hoogte van 2—3 meter en een kroondiameter van ongeveer 2 meter.

Een paar exemplaren gingen in Redjosari ook dood aan de wortelhalsziekte. Een zwarte luis deed aan de bladeren blijkbaar hoogstens onbeduidend kwaad.

De Hevea in laantjes te Redjosari 1904/5 geplant ontwikkelt zich goed; vele planten zijn langer dan 2 meter. In Tempoeran is de ontwikkeling van den Hevea wat minder; er werd wat later geplant op minder gunstig terrein.

Digitized by Google

Er werden 276 H.A. nieuwe kaoetsjoekculturen aangelegd, waarvoor in 1905 werd besteed *f* 1841, dus ± *f* 6,7 per H.A.

De cultures werden nagenoeg over de geheele uitgestrektheid aangelegd met tusschenbouw van veldgewassen.

De stand is over 't algemeen zeer goed; alleen de kleine hoeveelheid uitgeplante Hevea ontwikkelt zich wat langzaam.

Van de kaoetsjoekculturen, aangelegd voor 1904, waren in onderhoud 312 H.A., hetgeen *f* 7528 kostte, gemiddeld dus *f* 24 per H.A.

De oudste Ficuscultuur (Roban 1901) is al op vele plaatsen gesloten; 't zelfde geldt voor de Ficuscultuur Sentoel 1902 en voor de Castilloacultuur Merboeh 1903.

De stand der Ficusculturen is doorloopend goed; de grootste Heveacultuur (Merboeh 1903) komt er nu ook goed bovenop. Hier voldeden van de tot grondbedekking uitgezaaide leguminosen het best Tephrosia candida en purpurea, Acacia procera en Horsfieldii, doch de in dezen westmoesson uitgezaaide kemlandingan is daarvoor vermoedelijk ook uitstekend.

De Castilloacultuur Merboeh 1903 had ook te lijden van de wortelschimmelziekte, staat overigens goed. Proeven met geregeld opsnoeien van de onderste afvallende takken, zoodat alleen takstompen blijven zitten, voldoen tot nu toe.

De bedoeling is na te gaan, of de litteekens, ontstaan bij het afvallen, minder inrotten wanneer gesnoeid wordt dan wanneer dit niet gebeurt. Hier werd op groote schaal kratok geplant ter bestrijding van de alang-alang.

In het proefcultuurtje Kalipoero 1901 werd onder een deel der Heveaboomen Manihot Glaziovii, ter bestrijding van de alang-alang en als beschaduwer van grond en stammen, in November 1904 gestekt. Dit voldeed zeer goed.

Enkele Hevea's werden hier weer aangetast door djamoer oepas. DR. VAN BREDA DE HAAN vond op een toegezonden tak zoowel Corticium javanicum als Necator decretus. — 25 Januari 1906 hadden vele Hevea's, op 1 meter boven den grond, reeds een omtrek van 40 centimeter, dus op 4 jarigen leeftijd.

Van de geregeld gemeten Hevea's te Kebonadem (deel der proefculturen Kalipoero 1901) was op 25 Januari 1906 de gemiddelde middellijn 10,35 centimeter op 1 meter boven den grond, tegen 7.52 centimeter op 27 December 1904.

Vele Hevea's droegen vrucht en gaven uitstekend kiembare zaden. Er werden daaruit een 900 zeer goede plantjes verkregen.

De Castilloa had weer veel van de wortelhalsziekte te lijden (zie ook vorige verslagen). Het beeld, dat de cultuur der hier geplante Castilloa's nu oplevert, is zeer slecht.

Het begraven rondom de plantheuvels van ter bescherming tegen brand gesneden alang-alang (Soesoekän, Limbangan 1903 en Redjosari '04) komt mij aanbevelenswaard voor.

De in enkele cultures voor grondbedekking uitgezaaide sidowolo legt het op den duur, zonder hulp van den mensch, weer af tegen de alang-alang en glagah, zelfs tegen limpoejangan; alleen bij periodieke grondbewerking schijnt dit plantje op met die grassen begroeid terrein de baas te blijven.

Plagen van beteekenis, met uitzondering van de wortels-hals-schimmelziekte van den Castilloa traden niet op.

In de kweekerij werd bij den Ficus daarentegen last ondervonden van kleine, veelal zwarte, spanrupsen, die de blaadjes afvraten.

Van ± 20000, uit de Straits ontvangen, Heveazaden kwam één zaad op en gaf een klein, slecht gegroeid plantje, dat spoedig dood ging.

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a Geregelde exploitatie.

Exploitatie in eigen beheer had niet plaats.

Ultimo 1905 waren in werking 3 leegkap-pachtschatperceelen, 1 leegkap-retributieperceel, 2 afbakeningsperceelen. Bizonderheden vallen niet te vermelden.

In 1905 werd aan de N. I. houtaankapmaatschappij te kennen gegeven, dat de Regeering genegen was haar het perceel Gambilangoe, waarvan de exploitatie medio 1907 moet beginnen, ondershands af te staan tegen betaling van *f* 71573. Met de contractante van Djoewero (Javasche Boschexploitatiemaatschappij) werden onderhandelingen aangeknoopt betreffende den onderhandschen afstand van het perceel Tjiploek.

In 1905 had de taxatie van Djoewero plaats en de afbakening, opmeting, boschbeschrijving en taxatie van Tjiploek.

Digitized by Google

Totaal werd in 1905 uit perceelen door particulieren verkregen 8092 M³ timmer- en 19061 S.M. brandhout.

b. **uitdunning.** In 1905 liep de dunning af op 277 H.A., terwijl in Kedawoeng ± 60 H.A. licht gedund werden en in Djatisari 1876 over de geheele oppervlakte, 75 H.A., de boomen werden aangewezen, die in 1906 door de koopers worden geveld.

Verkregen werden 3068 S.M. brandhout en 31 M³. dolken. Onverkoopbaar hout werd niet opgewerkt en is hierin niet begrepen.

Er werd minder gedund dan het voorloopige bedrijfsplan aangeeft, omdat ondergeteekende meende, dat de uitdunning van verscheidene culturen later moet geschieden dan bij de opstelling van 't voorloopige bedrijfsplan werd vermoed en omdat ziekte, mutaties en ontstentenis van 't Europeesche personeel, met name in Batang, belemmerend werkten.

Over het algemeen werd matig gedund.

De kosten bedroegen *f* 1639. Verkocht werden 31 M³. timmer- en 2939 S.M. brandhout tegen *f* 1650. Het hout van Kalipoero 1897, '98 en '99 (113 H.A.) was onverkoopbaar, dat van Djatisari 1876 wordt eerst in 1906 verkocht.

Er hadden alleen onderhandsche verkoopen plaats.

c. **ongeregelde exploitatie.** Op last werden voor desabruggen en desa-loemboengs gekapt:

in Pekalongan 84 M³. djatihout, waarde *f* 2436.
» Semarang 360 » » » » 8716.

op vergunning werd in Pekalongan 7 M³ djatihout gekapt, betaald met *f* 42 en in Kendal 14 M³. djatihout tegen *f* 143.

Uit de afgeleverde zuiveringsperceelen Padaän en Tandjoeng werd hout verkocht. Het Boschwezen verleende zijn hulp bij kap en uitsleep, zoodat de koopers daar niet mee te doen hadden. Feitelijk komt dit dus neer op een nazuivering, die al naar de tijd zulks toeliet, werd gehouden. Het opzoeken van het hout en het transport voor rekening van koopers had over een zeer groot oppervlak plaats. Dus drukken daar vrij groote kosten op. Niettegenstaande dat werd verkocht tegen prijzen, ongeveer overeenkomend met *f* 27.80 per M³. sortiment C. en *f* 0.87 per stapelmeter brandhout.

Men kan zeggen, dat de kap onder minder gunstige omstandigheden plaats vond dan in de meeste zuiveringsperceelen het geval is.

Toch zou, bij aanbesteding van de nazuivering der bedoelde perceelen zeker voor niet meer zijn ingeschreven dan *f* 20 per M³. sortiment C en *f* 0.50 voor 't brandhout.

Er werden verkocht 698 M³. timmerhout en 1150 stm. brandhout. Het timmerhout bracht *f* 15388, het brandhout *f* 996 op.

IV. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

I. Grensregeling, afbakening enz.

Nieuwe grensregelingen kwamen niet voor. De lengte der nog te projecteeren grenzen der wildhoutbosschen kan zelfs bij benadering niet worden opgegeven.

Het perceel Djoewero kostte *f* 45.—, het perceel Tjiploek *f* 42.— aan afbakening enz.

Voor cultuuropnamen werd *f* 51.— en voor meet- en teekenwerk in 't algemeen *f* 124 betaald.

De kaartenverzameling werd zoo goed doenlijk gecompleteerd; alleen van de andere cultures zijn geen duidelijke kaarten meer aanwezig.

2. Onderhoud van grensteekens. Voor 't nagaan der grenzen was ook dit jaar openkap daarvan op vele plaatsen noodig. Opengekapt werden 287 K.M. voor *f* 1024; 1870 palen werden onderhouden voor *f* 124, 15 palen geplaatst voor *f* 5.—

3. Ringen. Geringd werden 22 H.A. in 't perceel Djoewero, 55 H.A. in 't perceel Gambilangoe, 45 H.A. in 't perceel Tjiploek; kosten *f* 222.

4. Aanleg van wegen. Voor 23 K.M. cultuur-inspectiepad en 50 daarin gebouwde bruggen werd *f* 623 betaald.

Digitized by Google

5. Onderhoud van bestaande wegen enz. In onderhoud waren 89 K.M. cultuurpaden, 29 kleine bruggen werden vernieuwd, 91 onderhouden; van de breedere boschwegen werden ± 5 K.M. onderhouden (incl. gedeeltelijk verharden) daarin werden 14 kleine bruggen gemaakt en de afwatering verbeterd. Totale uitgaaf *f* 1117.

6. Onderhoud van woningen. Besteed werd:

aan de houtvesterswoning	*f* 60
» » opzienerswoning te Daroepono	» 205
» » keet te Sodjomerto	» 122
» » » » Ngaglik	» 113
Totaal	*f* 500

7. Taxatie. De *taxatie* kostte in Djoewero *f* 25.—, in Tjiploek *f* 118 (inclusief bekappen van eenige stammen).

8. Boschbeschrijving. Het *aantal boschbeschrijvingen* klom tot 300.

9. Diverse kleine uitgaven. *Diverse kleine uitgaven* bedroegen *f* 204.

10. Toezicht op retributieperceelen. *Toezicht op retributieperceelen* kostte *f* 680.

11. Bouw opzienerswoningen. Te Soebah werd begonnen met den *bouw eener opzienerswoning,* hetgeen in 1905 kostte *f* 606.

In dit boschdistrict zijn thans 1 houtvesters- en 1 opzienerswoning, 1 keet te Sodjomerto, waarin een boschwachter woont, tevens tijdelijke verblijfplaats voor andere boschambtenaren, 1 keet te Ngaglik, tevens verblijf voor den boschwachter.

V. Bewaking.

Wederom werd in de bosschen bij Djoewero 't meest gestolen. In 't Batangsche kwamen ook veel houtdiefstallen, o.a. in 't afbakeningsperceel Batang voor.

Het aantal onwettige grondontginningen vermeerderde; ze waren van niet veel beteekenis.

De gewone loopvuren in de djatibosschen waren zeer talrijk tengevolge van de lange droogte; schade werd niet geconstateerd.

Aantal geconstateerde onwettige ontginningen.	In 1905.	In 1904.
In Kendal	10	6
» Batang	40	22
» Pekalongan	20	3
Aantal andere boschdelicten.		
In Kendal	294	475
» Batang	198	85
» Pekalongan	21	22
Waarde der aangehaalde houtwerken (guldens).		
In Kendal	453	572
» Batang	1332	286
» Pekalongan	27	—
Aantal vrijspraken.		
In Kendal	75	91
» Batang	28	46
» Pekalongan	0	—
Aantal personen, gestraft met ten arbeidstelling.		
In Kendal	482	456
» Batang	220	210
» Pekalongan	109	—
Gemiddeld aantal dagen per met tenarbeidstelling gestrafte.		
In Kendal	7½	8
» Batang	42	27
» Pekalongan	11½	10
Opgelegde boeten, totaal		
» Kendal	*f* 2572	*f* 1446
» Batang	» 689	» 366
» Pekalongan	» 18	—

Digitized by Google

Gemiddelde boete	In 1905.	In 1904.
In Kendal.	ƒ 6	ƒ 6.20
» Batang.	» 11.50	» 9.10
» Pekalongan	» 2.—	—

Het komt wel gewenscht voor dat een keur op 't bezit van onbewerkt hout in binnen de kringen van artikel 28 van het boschreglement te trekken desa's in de residentie Pekalongan tot stand komt, nu langzamerhand het uitdunsel meer en meer aan de bevolking wordt verkocht. Anders bestaat het gevaar, dat de nabij de bosschen wonende bevolking een paar boompjes koopt en er tienmaal zooveel bij steelt.

Het veeweiden heeft in de afdeeling Batang heel wat kwaad gedaan. Gelukkig kan nu vermeld worden, dat in 1906 een weideregeling tot stand is gekomen.

VI. Personeel.

a. **Europeesch personeel**

Vele mutaties hadden plaats.

In 't begin van 't jaar waren met ondergeteekende in dit boschdistrict aanwezig de adjunct houtvester 2e klasse E. ZUUR, de opziener D. C. STRAUSS en de tijdelijke leerling opziener P. S. CLIGNETT.

De adjunct houtvester werd ziek en overgeplaatst en vervangen door den opziener J. C. F. DIEUDONNÉ, de tijdelijke leerling opziener werd op verzoek eervol ontslagen en vervangen door den leerling opziener J. G. MATTHIEU. Opziener STRAUSS moest bij zijn gewone werk 5 maanden het werk in andere ressorten waarnemen.

De sterkte van het personeel was in verhouding tot de hoeveelheid werk te gering.

Eind November kwam in dit boschdistrict de aspirant houtvester H. J. L. BECK.

b. **Inlandsch personeel.**

De kwaliteit bleef gemiddeld slecht; vele mutaties deden ook hier geen goed.

In Semarang werd een mantri op verzoek ontslagen en vervangen door een tot mantri bevorderden boschwachter.

In Pekalongan bleek het benoemen van personen, die niet bij het Boschwezen zijn opgeleid, tot mantri en boschwachter slechte resultaten te geven hetgeen blijkt uit 't onderstaande:

Een oud tijdelijke mantri tot tegengaug van onttrekking van koffie aan de verplichte levering werd in Juli 1904 boschwachter, in Mei 1905, dus na 10 maanden, wegens ongeschiktheid ontslagen.

Een bereden politieoppasser van een assistent wedono werd in Mei 1905 tot boschwachter benoemd, in November 1905 ontslagen wegens ongeschiktheid, luiheid en 't niet opvolgen van orders, dus na 7 maanden.

Hij werd opgevolgd door een magang van een wedono, die ook ongeschikt is.

Een gewezen magang van een controleur, tot boschwachter benoemd, blijkt geschikt te zijn.

Van af 1903 heb ik dezelfde ervaring ongeveer opgedaan met dergelijke personen.

Mij komt het scheppen van een hoogeren rang dan mantri, b. v. hoofdmantri, ongeveer gelijk staand met assistent wedono, zeer gewenscht voor. Als dan de bij 't Boschwezen opgeleide, meest geschikte personen de rangen boschwachter en mantri kunnen doorloopen, met kans om hoofdmantri te worden, dan zullen daarmede gewone mandoers zeer tevreden zijn, hebben er minder mutaties plaats en werken de mandoers met veel meer ambitie, en dat is een groote zaak.

Een verhooging van het traktement der boschwachters, die minstens één paard moeten houden, een stand op te houden hebben en zoo zeer in verleiding komen om zich te laten omkoopen, komt mij dringend noodig voor.

Het kantoorwerk is te zwaar voor den schrijver, vooral nu de oppassers zijn afgeschaft.

VII. Algemeene opmerkingen.

Het saldo bedraagt beduidend meer dan het bij bedrijfsplan als gemiddelde verwachte, ofschoon voor de kaoetsjoekcultuur veel werd besteed.

In 1905 waren in behandeling 10 erfpachtsaanvragen en 24 verzoekstaten van Inlanders om grond te mogen ontginnen.

De Houtvester van Pekalongan-Kendal

K. C. JASKI.

Digitized by Google

VI. BOSCHDISTRICT GROBOGAN.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der bosschen.

Veranderingen in de uitgestrektheid zijn gedurende 1905 niet voorgekomen.

2. Cultuur van djati-, wildhout en kaoetsjoek leverende planten.

Gedurende het verslagjaar werd uitgegeven:

voor het onderhoud der 422 H.A. groote djaticulturen der jaren 1900 tot 1903 een bedrag van *f* 5166.

voor dat der 293 H.A. groote djaticulturen van het jaar 1904 een bedrag van *f* 12295, en voor den aanleg van 152 H.A. nieuwe cultuur *f* 4585.

Het onderhoud der 41 H.A. groote karetcultuur der jaren 1902 en 1903 kostte *f* 1722, dat van de in 1904 aangelegde 30 H.A. groote cultuur *f* 907.

Voor proefculturen werd *f* 257, voor de karetkweekerij *f* 339 en voor Europeesch extra-toezicht op de cultuur *f* 620 uitgegeven.

De culturen blijven hier veel moeite veroorzaken vooral de oudere die in den beginne niet goed zijn aangelegd. Voor de gronden hier in *Grobogan* welke zeer gemakkelijk door regen en bij bewerking in vochtigen toestand dichtslaan is diepe bewerking in den oost-mousson noodzakelijk terwijl de bewerking gedurende den west-mousson zich moet bepalen tot een oppervlakkig patjollen om te sterke alang-alang groei tegen te gaan. De sterke alang-alang groei en het gemakkelijk dichtslaan van den grond maken het verder noodzakelijk dat dicht geplant wordt. Van de culturen van 1904 en 1905 is een groot deel in verband van 0,60 M. op 0,60 M. tot 1 M. op 2 M. geplant en met goed succes. Er wordt op deze wijze eene spoedige sluiting verkregen, die een direkte neerslag van den regen op den grond tegen gaat en waardoor de losse kruimelstruktuur, verkregen door diepe grondbewerking in den drogen tijd, bewaard blijft terwijl de alang-alang zich niet of weinig kan ontwikkelen. De planters hebben tegen een dicht plantverband geen bezwaar. Als een voordeel verbonden aan de vroegtijdige sluiting moet nog de mindere grondafspoeling worden genoemd, voor de meeste terreinen hier een zaak van overwegend belang.

In 1903 zijn eenige kleine stukjes grond, waarvoor geen planters konden worden verkregen gedeeltelijk bezaaid gedeeltelijk in 20 c.m. vierkantverband beplant. Deze plantwijdte heeft het nadeel, dat de bewerkingen, welke zeer voorzichtig moeten geschieden, veel geld kosten, maar heeft overigens prachtige resultaten gegeven. In den beginne ten achter bij de aangrenzende contractscultuur, is zij deze laatste thans vooruit. En terwijl de contractscultuur thans bijna stilstaat in groei en zwaar in de alang-alang staat, is de poot- en zaaicultuur gedeeltelijk geheel, gedeeltelijk nagenoeg vrij van alang-alang en heeft zij een prachtige losse grond met mooie humuslaag.

Van de nieuw aangelegde culturen is een aanmerkelijk deel in eigen beheer aangelegd. Daarbij is de grond in den oost-mousson twee maal diep bewerkt. De djati heeft zich hierop uitstekend ontwikkeld en staat gemiddeld evengoed gedeeltelijk beter dan in de aangrenzende contractsculturen.

Een deel der culturen werd om de sterke grondafspoeling tegen te gaan, geterrasseerd, zoowel in de contracts- als in de eigen beheer cultuur zonder dat de planters meerdere betaling ontvingen. Of de meerdere kosten van het terasseeren voor de culturen in eigen beheer opwegen tegen de daaraan verbonden voordeelen kan thans nog niet met zekerheid worden gezegd. Wel is reeds gebleken dat het aanleggen van terrassen op afstanden van 3 Meter niet voldoende is; men moet alles terrasseeren of niets.

Kratok werd in onderscheidene culturen uitgeplant. De boomen ontkiemden overal goed maar ontwikkelden de jonge plantjes zich alleen verder op de betere gronden. Maar ook op deze laatste is eene voorafgaande grondbewerking bij alang-alang groei van veel nut ja nagenoeg onmisbaar.

Waar de kratok aansloeg droeg zij in hooge mate bij tot grondverbetering.

Als vóórcultuur op voldoend vruchtbare gronden is zij dus wel te gebruiken. Op slechte gronden kost de kratok aanplant zeer veel geld voor zij geslaagd is.

De kaoetsjoekculturen kostten gedurende 1905 weer veel geld. De redenen daarvoor zijn dezelfde als die opgenoemd in het verslag over 1904. Er bestaat thans vooruitzicht, dat planters verkregen kunnen worden om tegen eene geringe betaling per jaar *f* 10.— gedurende 3 jaren palawidjo te planten tusschen de karet.

Digitized by Google

Voorloopig, zoolang niet met zekerheid gerekend kan worden op plantcontractanten is het niet raadzaam verdere uitbreiding aan deze culturen te geven.

Cultuurbranden.

De cultuur *Glinggang* van 1900, beschermd door 10 Meter breede brandsleuven brandde grootendeels af. De oorzaak was eerst nalatigheid, naderhand kwaadwilligheid.

De onbeschermde culturen *Nglawoe* I t/m III brandden geheel af. De karet leed echter geen schade, daar deze wel beschermd was.

Van de cultuur *Wonosido* 1902 en 1903 verbrandden respectievelijk $9^1/_4$ en $6^1/_2$ H.A. Het vuur sloeg over uit de Solosche bosschen. De cultuur was alleen beschermd door een 10 M. breede brandsleuf die echter op een enkele plaats onvoldoende schoon was. Het was op die plaats dat de brand oversloeg.

Van de karetcultuur *Gaboes 1904*, ofschoon geheel schoongemaakt, verbrandde tegen het einde van den oostmousson nog $1^1/_4$ H.A. zonder echter belangrijke schade aan te richten wegens de geringe hoeveelheid van het brandbare materiaal.

Van de cultuur *Ploempoeng Ngrapo 1903* verbrandde een aanmerkelijk deel echter alleen het niet geslaagde gedeelte dat er eenigen tijd na den brand beter uitzag dan vóór dien.

Andere nog in onderhoud zijnde culturen verbrandden geen van alle. Zij werden door wakers beschermd voor zoover er veel alang-alang in voorkwam, de anderen waren schoon.

3. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Geregelde exploitatie.**

De geregelde exploitatie in eigen beheer van het perceel *Oost-Grobogan* leverde op 664 M³ timmerhout.

Sedert het begin der exploitatie is verkregen:

sort.	C.	405,323 M³.
»	B.	1108,429 »
»	A.	1019,112 »
	Totaal	2532,864 M³.

In April kon met den afvoer naar de stapelplaats te *Poerwodadi* worden begonnen. Daarheen is afgevoerd 919,005 M³.

Aan de boschinrichting is 174,343 M³ verstrekt, 4.223 M³ zijn gebruikt voor bruggenbouw ten behoeve van het perceel zelf.

Voor een politiewoning is 21,248 M³ gebruikt, terwijl door opnieuw bekappen 0,941 M³ verloren ging, en bij opname op de verschillende verzamelplaatsen 3,202 te weinig werd bevonden, te zamen 1122,962 M³.

Op publieke vendutie is 854,319 M³ verkocht met een netto opbrengst van *f* 23997; ondershands zijn 12,183 M³ verkocht voor *f* 269, 15.

Kap- en transportloonen bleven hetzelfde als vorig jaar terwijl het sleeploon na het aanleggen van karrewegen en sleepwegen tot *f* 0,50 per M³ kon worden verminderd.

De opkomst, van kappers liet te wenschen over, gemiddeld werkten slechts 20 kappers. Einde 1905 waren alle houtwerken uitgesleept naar de verschillende verzamelplaatsen; totaal werd 815,088 M³ uitgesleept.

In den loop van het jaar expireerde het perceel *Djatisewoe*. Het perceel *Tjojo*, groot 184 H.A. met eene getaxeerde houtmassa van 1903 M³ timmerhout en 18400 S.M. brandhout werd den 25en November als pachtschat perceel uitbesteed voor *f* 40812 te voldoen in 21 maandelijksche termijnen. De exploitatie moet volgens contract gedurende het tijdvak 1 Januari 1906 tot ulto. December 1907 geschieden.

b. **Uitdunnen.**

In het verslagjaar werden 228 H.A. culturen gedund, terwijl op 164 H.A. de te verwijderen stammen werden aangewezen. Een en ander kostte *f* 457.—

Voor met de uitdunning in de culturen *Ngrajoeng* en *Oud-Goendih* kan worden voortgegaan is het eerst noodig de cultuurgrenzen op het terrein uit te zetten en na te gaan wat in vroeger jaren is gedaan om aan de daar heerschende verwarring een einde te maken. In 1905 is hiermede reeds een begin gemaakt, maar konden de werkzaamheden door de cultuurwerkzaamheden niet voltooid worden.

Digitized by Google

In de cultuur *Mentjoan* werden de boomen door de omwonende bevolking op een vasten dag in de maand gekapt tegen afstand van het dunsel.

Van de uitdunning *Setjang-Tapen* werden 20 S.M. dolkjes naar *Solo* ter verkoop gezonden. De afzet was evenwel zoo moeilijk en de behaalde winst zoo gering dat zij niet opweegt tegen het meerdere werk en tijdverlies.

Van het dunsel uit de cultuur *Monggot* werd 1,2 S.M. dolkjes van 1 M. lengte verkocht voor ƒ 12.— De dolkjes dienden voor dwarsliggers van een tijdelijke railbaan.

Van het vorig jaar in de cultuur *Ngrajoeng* gekapte dunsel werden 30 S.M. brandhout voor ƒ 6,10 verkocht en 445 stuks dolken voor ƒ 0,02 per stuk.

c. Ongeregelde exploitatie.

De houtwerken voor den bouw of de herstelling van woningen, grens- en vakpalen, bruggen en duikers, werden gekapt uit doodstaand of dood omverliggend hout. Evenals vorig jaar werden de bruikbare, clandestien gekapte houtwerken kosteloos aan de dessa's afgestaan voor bruggen en duikers. De hoeveelheid is opgenomen onder het op last gekapte hout.

In afgeloopen jaarperceelen van boschperceelen werd het restant hout geëxploiteerd, gedeeltelijk door particulieren tegen contante betaling, gedeeltelijk door het Boschwezen, zoomede het door den topographischen dienst gekapte bosch. In onderstaand overzicht van de gedurende 1905 totaal gekapte houtmassa zijn de opbrengsten gespecificeerd.

WIJZE VAN AANKAP.	GEKAPTE HOEVEELHEID.		Opbrengst c.q. tariefswaarde.
	Timmerhout.	Brandhout.	
Geregelde exploitatie in eigen beheer . .	664	—	24266
Leegkap pachtschatperceelen	1994	23086	39200
Leegkap retributieperceelen	2336	13111	31272
Zuivering retributieperceelen.	1056	1233	20264
Uitdunning.	niet opgenomen.		64
Aankap op last:			
I. voor het Boschwezen, ...	201	—	—
II. voor dessawerken (uitsluitend geconfisceerd clandestien gekapt hout) . . .	56	—	827
Nakap in afgeloopen jaarperceelen:			
I. door het Boschwezen.	69	12139	5131
TOTAAL. . . .	6376	49569	121024

4. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

Grensregelingen en afbakeningen van boschgrenzen zijn gedurende 1905 niet voorgekomen.

Om de perceelen *Tjojo* en *Getasgeneng* werden nog eenige palen geplaatst, terwijl beide perceelen werden opgemeten.

Het perceel *Tjojo* moest opnieuw worden gemeten hetgeen door de boschinrichting geschiedde.

De nummers der grenspalen werden met groote, duidelijke cijfers op in de nabijheid voorkomende boomen, op $2^1/_2$ M. boven den beganen grond geplaatst. Alleen in het complex *Segorogoenoeng* is dit werk niet gereed gekomen. Voorts werden de grenzen zoo goed mogelijk onderhouden en 251 grenspalen vernieuwd.

De taxatie van het perceel *Tjojo* werd beëindigd en de aanbestedingsstukken ingediend. De taxatie van het perceel *Getasgeneng* werd beëindigd, die van het perceel *Toro* voor een deel. Het 4e jaarperceel *Djatidjaran* werd getaxeerd.

Er werden geen boomen of bosschen geringd.

Aanleg van wegen, sleuven, paden en bruggen, hoewel dringend noodig had nagenoeg niet plaats uit gebrek aan fondsen en personeel.

Het onderhoud van de bestaande wegen, sleuven, paden en bruggen kostte relatief veel geld wegens de geringe sluitingsgraad der bosschen, de veelal overmatige

Digitized by Google

breedte van vele sleuven en de daarin voorkomende groote hellingen. De grond is bovendien op zich zelf aan sterke afspoeling onderhevig.

Door ravijnvorming dreigen vele sleuven onbruikbaar te worden, bij sommigen is de verbinding reeds verbroken.

De bestaande woningen en verblijfplaatsen werden onderhouden. De verplaatsing van het kantoor te *Poerwodadi* kwam gereed.

Met den bouw van de vorig jaar begonnen boschpolitiewoningen werd voortgegaan doch kwam slechts één gereed. Ook de begonnen boschkeet te *Banjoetaroeng* kwam niet gereed daar de Chineesche aannemer wegliep.

Met het kappen van de houtwerken voor 6 boschpolitiewoningen werd begonnen; een kwam bijna gereed. Voor sommige woningen ofschoon midden in het bosch gelegen was geen bruikbaar hout binnen redelijken afstand te verkrijgen. Ook andere materialen zooals dakpannen en steenen moeten over groote afstanden worden aangevoerd.

Van de toegestane boschkeet te *Ngemplak* konden alleen de houtwerken worden gekapt. De afvoer naar *Ngemplak* kon niet plaats hebben wegens gebrek aan regen, waardoor vlotten onmogelijk was terwijl afvoerwegen ontbraken.

Voor 4 perceelen waren tijdelijke beambten in dienst.

Overzicht van de verwerkte fondsen voor voorloopige inrichting.

Grensregeling, afbakening enz.	28
Onderhoud van grensteekens	424
Taxatie der houtmassa en geldswaarde van uit te besteden perceelen.	226
Ringen	—
Aanleg van wegen, sleuven, paden en bruggen	70
Ondhoud » » » » » »	1516
Onderhoud van bestaande verblijfplaatsen.	571
Extra toezicht op retributieperceelen	836
Diverse uitgaven.	322
Oprichten van woningen en verblijfplaatsen	3996
	7989

5. Bewaking.

De boschbescherming blijft hier steeds veel zorg baren en zal in den toestand geen afdoende verbetering komen zoolang houtvesterijen ontbreken dan wel ook zonder de vorming van die beheerseenheden, een talrijk genoeg politie- en opzieners personeel wordt aangesteld.

Gedurende het verslagjaar hadden het meest van diefstallen te lijden de bosschen van het complex *Toro*, vooral die gelegen in de Noordelijke helft, voorts de bosschen in het gebied van de dessa's *Soewatoe, Kejongan, Sendangrahoe, Tahoenan* en *Kragilan*, terwijl mede veel gestolen werd in het perceel *Kalangdosari*.

Gunstig was de toestand in het complex *Goendih* althans gedurende het laatste halfjaar. Herhaalde pogingen om hout te stelen uit de bosschen van *Grobogan* ten behoeve van aangrenzende Solosche huurlanden hadden door de activiteit van het personeel weinig succes.

Ook in het ressort van den boschopziener van *Tjojo* was de toestand grootendeels goed; alleen voor zoover het gelegen is in het district *Kradenan* minder goed alhoewel veel beter dan vorig jaar, welke verbetering uitsluitend te danken is aan het boschpolitie-personeel.

In het ressort *Bandjarbanggi* is de toestand, meer bepaald in de wachten van den Mantri *Bandjarbanggi* en van den boschwachter van *Soewatoe*, gedurende het laatste halfjaar veel slechter geworden. Er werd veel gestolen hoogstwaarschijnlijk voor een aangrenzend huurland in *Solo* dat hoewel het geheel is leeggekapt, nog steeds dwarsliggers afvoert.

In het complex *Toro* werd mede belangrijk gestolen in hoofdzaak ten behoeve van de kotta *Poerwodadi*.

Het gekapte hout blijft in het bosch liggen, wordt daar door koopers 's nachts weggehaald en langs allerlei omwegen, ook met vlotten des nachts naar *Poerwodadi* gebracht. Zelfs personen uit de buurt van *Poerwodadi* gaan tot op een afstand van 10 palen van hun woning om hout te stelen nadat de plaatselijke houtdieven door het flinke optreden van een der boschpolitiebeambten het gevaar voor zich zelf te groot begonnen te vinden.

Opgave van de geconstateerde boschdelicten en de daarop betrekking hebbende uitspraken van den rechter.

Digitized by Google

Aantal	processen-verbaal wegens onwettige ontginningen	13
»	beklaagden	19
»	processen-verbaal wegens andere boschdelicten	734
»	beklaagden	1329
»	berechte zaken	695
»	personen daarbij betrokken	1236
»	aangehaalde houtwerken	4900
	getaxeerde waarde	1915
»	dagen krakal welke zijn opgelegd	8838
»	personen die zijn vrijgesproken	258
	opgelegde boeten	—
»	personen die zijn beboet	—
»	verklaringen	38
»	dagen krakalstraf per veroordeelde	7

6. Personeel.

De Adjunct-houtvester J. TEN OEVER werd overgeplaatst naar het boschdistrict *Toeban,* de benoemde leerling-opziener VERNIG en de benoemde Inlandsch-leerling-boschopziener MAS DHONOMIDJOJO bleven in het boschdistrict *Grobogan* geplaatst.

Een Mantri moest wegens plichtsverzuim en het zich toeëigenen van Gouvernementsgelden niet-eervol worden ontslagen en worden aangeklaagd bij den Officier van Justitie. De politie heeft hem echter niet kunnen vinden.

Een Mantri kon wegens lichamelijke ongeschiktheid niet langer bij het Boschwezen in dienst blijven en werd geplaatst bij de opium-regie.

De tijdelijke boschwachter te *Tororapah* RADEN TJITRODIHARDJO werd met zijn bediende den 17^{en} April in het bosch vermoord. Zijn zwaar verminkt lijk werd den 22^{en} April gevonden, dat van zijn bediende den 9^{en} Mei, beiden door den boschopziener van *Tjojo.*

De opengevallen plaatsen van Mantris en boschwachters werden vervuld door tijdelijke beambten voor de perceelen en door boschwakers.

Aan een Mantri werd de tractementsverhooging onthouden, een boschwachter gestraft met 4 dagen paseban arrest.

Een opziener ontving een ontevredenheidsbetuiging.

Een opziener was wegens ziekteverlof 3 maanden afwezig.

Bij den boschwaker te *Sambo* werd ingebroken en alles gestolen; bij een Mantri werden 2 stoelen gestolen. Geprobeerd werd het huis van den boschwachter te *Tapen* in brand te steken en den boschwaker van *Djimbar* in zijn huis te overvallen met het doel hem te vermoorden. De daders waren vermoedelijk Solosche houtdieven.

De overplaatsing van den Adjuct-houtvester TEN OEVER, hoewel noodzakelijk, had eene storing in den gang der werkzaamheden ten gevolge, evenals het verlof van 3 maanden verleend aan den opziener L. BAUDOIN.

Het Inlandsche personeel gaf grootendeels weinig reden tot klagen.

Het personeel bestond op ultimo 1905 uit:

een Houtvester
twee boschopzieners
een leerling-boschopziener
een Inlandsch-leerling-boschopziener.
9 Mantri's.
12 Boschwachters.
5 Wakers voor de bewaking van de bosschen grenzende aan de residentie Soerakarta.
een schrijver.

7. Algemeene opmerkingen.

De lang aanhoudende, droge Oost-mousson had eene sterke vermeerdering van de sprinkhanen ten gevolge die ook de jonge culturen aantastten en voordurend kaal vraten. De djatirups kwam alleen plaatselijk veel voor.

De Houtvester van *Grobogan,*
VAN ECK.

Digitized by Google

VII. BOSCHDISTRICT SEMARANG WEST SOERAKARTA.

A. **Uitgestrektheid der djati- en wildhoutbosschen.**

De uitgestrektheid der djatibosschen vermeerderde met 2 H.A. door aankoop van een stuk oro-oro nabij de opzienerswoning te Djembolo.

De uitgestrektheid der wildhoutbosschen vermeerderde met 7 H.A. geslaagde cultures op de Merbaboe.

B. **Cultures van djati.**

Was 1904 een gunstig cultuurjaar, 1905 was buitengewoon ongunstig. Dit werd veroorzaakt door de lang aanhoudende droogte in de maanden Juli t/m. half October. Medio October viel wel wat regen, doch in niet voldoende hoeveelheid, terwijl de regens afgewisseld werden door weken lange droge perioden. Een treurig gevolg van deze droogte was, dat de boschbranden in groot aantal en met groote hevigheid overal optraden, waardoor zoo goed als alle cultures, die in het vorig jaar met vrij goed succes tegen brand beschermd werden, in vlammen opgingen.

Zeer groote schade werd gedaan in de cultures Ketjemeh. De eerste 3 jaarperceelen, die toch al niet zeer fraai stonden werden zoo goed als vernield. Voorts in de cultures Kawengen II 1e t/m. 3e jaarperceel, Sambak Djragoeng Djoerangtalok, Tempoeran I en II, Tegalsari. In het 3e jaarperceel Kawengen II een cultuur van 1903 werd de Noordelijke helft hopeloos vernield.

In wat mindere mate leden de cultures Dampit, Woeloegedeh en Bologarang.

In de cultuur Kalikoentji verbrandde het 1e t/m 3e jaarperceel, doch deed de brand slechts pleksgewijze veel schade.

De cultuur Mliwang Kedoengdjati 1e jaarperceel 1902, die reeds in Juni in vlammen opging, leed weinig.

Van de cultuur Padas Panimbo I werd ± 10 H.A. door een heftige brand vernield. Door het keeren van den wind bleef echter de overige cultuur gespaard of leed ten minste weinig. Niettegenstaande overal in de cultures verhoogde wachtposten waren opgesteld en patrouilles geregeld door de cultures gingen, elke cultuur door brandsleuven in blokken verdeeld was, was het resultaat zeer pover.

De branden werden in de meeste gevallen door kwaadwilligen veroorzaakt. Zoo brak in de cultuur Kalikoentji, die door brandsleuven in 10 blokken verdeeld was, in acht daarvan tegelijk brand uit. In Djembolo veroorzaakte een krankzinnige vrouw tot vijf keer toe brand. Meestal echter moeten de branden op rekening van alang-alang snijders gesteld worden. Zoo lang geen keur het snijden van alang-alang in den gevaarlijken tijd regelt en aan onbevoegden verbiedt de cultures buiten de paden te betreden, staat het boschpersoneel machteloos.

Naast repressieve werden nog verschillende maatregelen tot voorkomen van branden genomen. In de eerste plaats werden alle nieuwe cultures in een nauwer plantverband aangelegd. Dit ging niet altijd voorspoedig, de planters waren veelal onwillig daartoe over te gaan en goede contractanten zijn hier niet zoo dik gezaaid, dat men tot krasse maatregelen kan overgaan. Na veel redeneeren lukte het overal de afstand der rijen tot 2 M. en in enkele cultures tot $1^1/_2$ M. te reduceeren.

Slechts in een enkele cultuur moest dit gepaard gaan met verhooging der contractsprijs. Op deze weg voortgaande zal vermoedelijk na twee of drie jaar een plantverband van I × I M. overal zijn ingevoerd.

Voorts werd op ruime schaal kratok geplant. Volgens plaatselijke ondervinding is de goede tijd om kratok te planten direct na het invallen der eerste regens.

Plant men als de West-mousson goed door is, dan kan de kratok niet tegen de alang-alang op. Plant men bij het einde van den West-mousson, dan wordt ze opgevreten door sprinkhanen, krekels en andere insecten. Het is dus zaak in korten tijd de kratok overal te planten. Daardoor kan het werk meestal niet in contract gedaan worden en wordt dus zeer duur. Er werd hier tot *f* 13.— per H.A. betaald voor het flink ompatjollen van een strook van $1—1^1/_2$ M. tusschen de rijen, het uitleggen der kratokboonen en het op stomp zetten van beschadigde boomen.

Merkwaardig gunstig werkte die diepe grondbewerking op de met zware alang-alang doorgroeide twee-, drie- en vierjarige cultures. In vele gevallen heeft deze ééne bewerking hen er bovenop gebracht. De kratok sloeg overal goed aan en was eind December reeds ± 1 voet hoog. In de karetcultuur Kawengen was de in November 1903 geplante kratok in October 1905 geheel afgestorven, maar kwam bij de eerste regens van zelf weer op. Intusschen schijnt ze toch alleen den strijd tegen alang-alang

Digitized by Google

te kunnen winnen op niet al te slechte gronden en daar waar de alang-alang niet te dicht staat. Vooral in cultures, die zich al eenigszins beginnen te sluiten, maar toch nog aan brandgevaar onderhevig zijn, doet de kratok goede diensten.

De in November 1904 op stomp gezette verbrande cultures Sambak Djragoeng ontwikkelde zich gedurende den West-mousson zeer goed, doch stond gedurende den Oost-mousson bijna geheel bladerloos. Bij de eerste regens in 1905 kwam er echter weer flink schot in de cultuur. In deze cultuur op niet al te besten grond aangelegd, werd verleden jaar kratok gezaaid; de alang-alang staat echter nog manshoog en de kratok vormt slechts hier en daar dichte boschjes, maar slingert zich toch overal door de alang-alang heen. Gelukkig kon deze cultuur dit jaar voor brand gevrijwaard worden.

De karetcultuur werd dit jaar met 64 H.A. uitgebreid. Uitsluitend zelf gekweekte zaadplanten werden gebruikt

Bovendien konden nog ± 5000 zaadplanten aan den Houtvester van Kendal geleverd worden, terwijl 1000 stuks onderhands verkocht werden.

De cultuur 1904 Kawengen had zeer veel van kidangs te lijden, zoo sterk, dat op ± 15 H.A. geen onbeschadigde boom te vinden was en ± 3 H.A. geheel vernield werden.

Om dit tegen te gaan werd uit Munchen zuurvrije teer besteld, welk middel in Europa met succes tegen wildverbisz schijnt te worden aangewend.

De teer arriveerde eerst Januari 1906. In 1905 werden onderhouden 461 H.A. cultures van vroegere jaren, 457 H.A. van het vorige jaar, terwijl nieuw aangelegd werden 477 H.A. De kosten bedroegen ƒ 35541.—

C. **Wildhout-cultuur.**

In de in 1904 op den Merbaboe met kemlandingan beplante 7 H.A. langs de Solosche grens werd met poespå en pitjisan tusschengeplant.

Langs den bovengrens van het gebied der doekoehs Gedong c.a. op de Merbaboe werd een stekeldraad pagger aangelegd van af de Kedoe naar de Sologrens. Dit werk kostte ƒ 478.

Thans wordt hierlangs bamboe tjendani geplant. Gedurende den drogen tijd ontstonden een drietal branden in nog niet gesloten cultures. Gelukkig konden ze direct gebluscht worden, zoodat te samen slechts ½ H.A. cultuur vernield werd.

D. **Exploitatie der djatibosschen.**

A. Geregelde exploitatie.

I. Door particulieren.

Begin 1905 waren in werking 6 retributieperceelen en 5 pachtschatperceelen, waarvan 1 retributieperceel afliep en vervangen werd door 1 pachtschatperceel.

II. Exploitatie in eigen beheer.

1. Bij Gouvernementsbesluit dd. 11 Juli 1905 No. 51 werd machtiging verleend tot exploitatie in eigen beheer van het zuiveringsperceel Kalinongko. Dit perceel omvat een leegkap van 474 H.A. een zuivering van 1549 H.A.

De zuivering levert echter zoo goed als geen hout. In het verslagjaar werd een woning gebouwd voor den beheerder te Tepoesan, terwijl 2 K.M. railbaan werden aangekocht.

De afvoer geschiedt langs de railbaan naar de Toentang en verder wordt 't hout naar Kedoengdjati gevlot. Ten dien einde werd bij de spoorbrug te Kedoengdjati een houtvang over de rivier gespannen, bestaande uit twee stalen kabels verbonden door dolken.

In 1905 werd gekapt M³.

Sort: a.	*Sort: b.*	*Sort: c.*	*dwarsl.*	*dolken.*	*totaal.*
22.	69.	13.	111	113	328.

brandhout 880 en verkocht 14 M³.

In de laatste dagen van December werd echter ± 120 M³. verkocht, waarvan het geldswaardig bedrag eerst begin Januari voldaan werd en dus op 1906 komt.

De uitgaven waren ƒ 7988 en de opbrengst van het verkocht hout ƒ 627.

2. Uitdunning.

Gedurende 1905 werden uitgedund 2051 H.A. cultuur.

De vijfjarige cultures, welke volgens bedrijfsplan in 1905 moesten worden gedund, bleken allen daarvoor nog niet genoeg ontwikkeld te zijn.

Er werd uitgegeven ƒ 9942, waarvan speciaal voor de exploitatie van het dunsel ƒ 5051.

Ontvangen werd ƒ 16891, zoodat overbleef eene netto opbrengst van ƒ 6949.

Digitized by Google

Verkocht werd:

781 M³. timmerhout (watons, oesoeks en dolken) voor . . . *f* 12164.
2942 S. M³. brandhout voor . . . . . » 3693.
4482 picols houtskool = 2241 st. M³ . . . . . » 1034.

De prijs van het timmerhout behaald ± *f* 15½ per M³. mag zeer bevredigend genoemd worden.

Van de N.I.S. werd een vrachtverlaging voor □ bekapt uitdunningshout verkregen.

Op de Merbaboe werden de kinacultures weer gedund; de opbrengst was nog niet bekend; de kosten waren *f* 570.

3. Ongeregelde exploitatie.

a. In eigen beheer.

De exploitatie van door ondernemers achtergelaten hout was dit jaar wederom zeer belangrijk.

Verkregen werd:

timmerhout.	*brandhout.*	*houtskool.* (st. M³.)
2467	15619	18600

De kosten waren *f* 39649, waaronder begrepen is de aankoop van 2 K.M. railbaan met toebehooren, en de aankoop en aanleg van 20½ K.M. telefoon.

Verkocht werd:

timmerhout.	*brandhout.*	*houtskool.*
1062	14207.	38265 pic. = 18525 st. M³.

waarvoor ontvangen werd . . . . . *f* 72353.

Aan de N.I.S. werden geleverd 13438 st. M³. brandhout voor *f* 26610 dus voor *f* 1.98 per st. M³.

De kap- transport- en laadkosten en het toezicht waren per st. M³ 97½ cent.

Er werd voortgegaan met aanmaak en verkoop van landbouwwerktuigen en prauwtjes die in het Demaksche, doch ook nergens elders een gereede afzet vonden.

b. Aankap op vergunning.

Aan eenige Roomsch Katholieke Inlanders van Moentilan werd vergund 56 M³. timmerhout te kappen voor den bouw van een school.

Ze betaalden daarvoor *f* 560.—

c. Aankap op last.

Aan den controleur van Ambarawa werd verstrekt 10 M³ timmerhout voor den bouw van dessabruggen. De regularisatiewaarde bedroeg *f* 367.—

E. Voorloopige inrichting der djati-bosschen.

a. Grensregeling.

In 1905 werd een kleine grenswijziging in het complex Djembolo goedgekeurd, ten doel hebbende het erf van de opzienerswoning wat te vergrooten en het tot het boschgebied brengen van eenige vroeger buiten de grenzen geplante Ficusboomen.

Er werd besteed *f* 167.— Aan onderhoud grenzen werd uitgegeven *f* 35.—,

b. Geringd werden de sleuven van het perceel Genoerit Kawengen en de defecte stammen in het 3e jaarperceel. Voorts solboomen in de perceelen Karanggede en Karangsono, terwijl een begin werd gemaakt met ringen in het 3e jaarperceel Kalinongko. Totaal werd besteed *f* 1242.—

c. Voor onderhoud woningen werd uitgegeven *f* 864.—

d. Nieuw gebouwd werden twee boschwachterswoningen te Bantal en Blawong, terwijl de mantri 's woning te Genoerit en boschwachterswoning te Penawangan voltooid werden. Totaal kosten *f* 1000.—

e. In Djembolo en Karangsono werd krachtig voortgegaan met den aanleg van het wegennet; kosten *f* 3661.—

f. Voor onderhoud wegen is uitgegeven *f* 1544.—

g. Aan extra toezicht op retributieperceelen werd besteed *f* 1572, waaruit o.a. een tijdelijke mantri en een tijdelijke boschwachter bekostigd werden.

h. Voor diversen werd uitgegeven *f* 126.—

F. Bewaking van 's Lands bosschen.

Wat betreft houtdiefstallen, was een belangrijke verbetering in den politietoestand te constateeren in het complex Djembolo. Dit is vooral toe te schrijven aan het krachtig optreden van den opziener JANSEN en de zeer goede medewerking van den Wedono van Singenlor. In de overige complexen bleef de toestand stationnair, alleen was verbetering te bespeuren in de het vorige jaar talrijke gevallen van verzet van de zijde der houtdieven.

Digitized by Google

G. **Personeel.** Met uitzondering van één opziener, gaf het Europeesch personeel geen reden tot klagen.

Minder reden tot tevredenheid gaf het Inlandsch personeel. Ontslagen moesten worden de schrijver en 3 boschwachters wegens knoeierijen en een mantri en een boschwachter wegens ongeschiktheid.

Het Europeesch personeel bestond bij het begin van het verslagjaar uit een Adjunct Houtvester, drie opzieners en een leerling opziener. De leerling opziener werd tot Adjunct Houtvester bevorderd, terwijl de Aspirant VAN DEN BUSSCHE in October hier geplaatst werd.

H. **Algemeene opmerkingen.** Het saldo over 1905 bedroeg bijna *f* 151000, wat belangrijk hooger was, als het bij bedrijfsplan geraamde ad *f* 97000.

De Houtvester van Semarang-West-Soerakarta.
W. F. G. VAN BOSSE.

VIII. BOSCHDISTRICT JAPARA.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen. Dienaangaande wordt verwezen naar het jaarverslag van het jaar 1903.

2. Cultuur djati-wildhout en caoutchouc leverende gewassen. Er werden aangelegd dezen westmousson 756 H.A. nieuwe culturen, waarvan 374 H.A. djati en 382 H.A. caoutchoucleverende gewassen.

Voor den aanleg van cultures in het definitief ingericht complex Regaloh wordt naar achterstaand afzonderlijk jaarverslag verwezen.

De ficuscultuur *Ternadi* ligt binnen den pagger op het Moeriah-gebergte in het district Tjendono van de afdeeling Koedoes op een hoogte van circa 600 M. en is aangelegd op met alang-alang en glagah begroeide velden, die zich van nature niet of slechts zeer langzaam zouden bebosschen. De grond is niet zeer vruchtbaar, de ligging nog al onbeschut voor den drogen oostenwind. Geplant zijn ficuszaailingen van Bandjaran in een plantverband van 7×7 △, op steile hellingen onregelmatig. De schoonmaak van het terrein en het planten van padi en polowidjo geschiedt tegen vergoeding van 2,50 p. H.A. Het maken en onderhouden der plantheuvels, het planten en stutten van de karetplanten geschiedt in eigen beheer. Om het afspoelen van aarde te voorkomen worden vanggreppels aangelegd circa 4 M. lang $^1/_2$ M. breed en $^1/_4$ M. diep. In hoever deze aan het doel voldoen kan nog niet gerapporteerd worden. Beter en goedkooper is wellicht het maken van terrassen, door van boomstammen, steenen en oogstafval galangans te maken. Deze cultuur kan hier een belangrijke uitbreiding ondergaan in de komende jaren. Bij de desa Ternadi werd een kweekerij aangelegd. De uitplanting op het terrein kon door groote droogte eerst in Februari plaatsvinden. De kosten van deze cultuur komen op het wildhoutcultuurplan. Alle andere caoutchoucaanplantingen, die verspreid liggen in de djatibosschen, komen op het djaticultuurplan voor.

Alleen in het ressort Bandjaran werd djaticultuur aangelegd op 28 verschillende plaatsen op plekken waar vroeger wildhout voorkwam. Deze varieeren in uitgestrektheid van 2 tot 150 H.A. en werden kosteloos aangelegd. In hoever het wenschelijk is, om door het geven van eene geringe betaling, de planters beter in de hand te hebben en de cultuur eerder en beter te doen slagen dient te worden overwogen.

De schoonmaak van het terrein geschiedt kosteloos. Het planten en onderhouden der plantheuvels geschiedt in eigen beheer. Ook hier werden op steile hellingen, vanggreppels gemaakt om afspoeling tegen te gaan.

De hoogte boven zee van de cultuur Bantjak II groot 75 H.A. varieert van 260 tot 400 Meter en bereikt deze aanplant den ouden kraterwand van het Tjeleringgebergte. De stand v. d. karet is zeer goed.

In de aanplanten Doeren V en Lengki II werd Hevea geplant in een plantverband van 6 M. △, met strooken ficus zaailingen van 50 Meter breedte. In de andere aanplanten werd alleen ficus geplant in een driehoeksverband van 10 M. De Hevea werd te Bandjaran gekweekt uit zaad, ontvangen v. d. Heer H. C. DINET te Soebang, afdee-

Digitized by Google

ling Krawang, waarvan het kiemprocent ruim 80 was. De Hevea bleek in tegenstelling met de karet zeer gevoelig voor overplanting en transport, zoodat kweeking uit zaad zoo dicht mogelijk bij den aanplant aan te bevelen is.

Over 't algemeen ontwikkelt de caoutchouc-cultuur zich zeer goed, n.l. Ficus en Hevea. De castilloa schijnt langzaam maar zeker af te sterven tengevolge van een schimmelziekte. DR. V. BREDA DE HAAN zal deze cultuur bezoeken ten einde een nader onderzoek naar deze ziekte in te stellen.

De oudere cultures eischen nog zeer veel onderhoud door de enorme onkruidwoekering. Vooral daar waar alang-alang staat is herhaaldelijk schoonmaken een gebiedende eisch, wil men brandschade voorkomen. In het afgeloopen jaar ontstond in het district Bandjaran voor 't eerst brand in een ficuscultuur n.l. in aanplant Banjoemanis I en II waardoor een oppervlakte van 7 H.A. zwaar beschadigd werd en 273 planten zijn doodgegaan, welke plaatsen wederom zijn ingeboet met krachtige marcotten. De brand is midden in den aanplant ontstaan. Er is toeri, spathodea, kratok en anggroeng in die gedeelten gecultiveerd, over welke maatregel nu nog geen oordeel kan gevormd worden. In de cultures Kalikalong en Doeren V zijn kleine proeven genomen om middels volplanting met spathodea de weelderige onkruidgroei tegen te gaan. Aangezien nog geen kratokzaad werd verkregen konden de proeven daarmede niet op groote schaal worden genomen. De toeri voldoet hier op vulkanische gronden in 't geheel niet.

De mahonie- en sonoklingcultures in 't ressort Bandjaran staan niet ongunstig, doch in verhouding tot de besteede kosten is het resultaat gering. Er kwam een beschadiging voor van boorders.

Een uitbreiding op groote schaal van de karetcultuur in het district Bandjaran is mogelijk en gewenscht. Het plan bestaat om daar waar geen voldoende bevolking aanwezig is de planters te lokken door verstrekking van zaad en eetpadi, waarvoor dan te Ngandong een loemboeng gebouwd zou moeten worden.

In *Zuid Pati* werd op de steile hellingen van het wildhoutbosch *Soeropati* wederom karet geplant over een oppervlakte van 24 H.A. met zaailingen van de centraalkweekerij te Bandjaran in een plantverband van circa 8 Meter △. De aannemingssom is *f* 20.— per H.A. Onderhoud van planten en plantheuvels geschied echter in eigen beheer. De telkens invallende droogte bemoeilijkte ook hier het planten. De ontwikkeling is bevredigend, die in de oudere cultures zeer goed. Een sterke alang-alanggroei maakt veel onderhoud noodzakelijk. In het afgeloopen jaar werden brandsleuven aangelegd, die goed voldeden. Midden in de cultuur brandde echter circa $^{8}/_{4}$ H.A. af, waardoor 8 planten afstierven. De kratok ontwikkelt zich slecht, de toerie staat op deze kalkgronden bevredigend.

In het IVe jaarperceel *Selonatah* werd 32 H.A. karetcultuur aangelegd met zaailingen van Bandjaran in driehoekverband van 8 M. tegen een aannemingssom van *f* 32 per H.A. Evenals bij cultuur Soeropati is de karet op terrassen geplant, beschermd door vanggreppels. De stand is bijzonder bevredigend. Het zal misschien mogelijk zijn de aannemingssom te verminderen en meer v. d. planters te eischen, wanneer zaadpadi en eetpadi verstrekt wordt, waarvoor te Koewawoer een loemboeng gebouwd zou moeten worden.

In de cultuur 1904/'05 Poenoengsoeroe III^{de} jaarperceel werd spathodea tusschen de karet geplant om de onkruidwoekering te beperken. Langs sleuven werd kratok gepoot, die slechts voor een klein gedeelte slaagde. In de cultuur van 1903 zijn ook kratokproeven genomen die over ± 7 H.A. zijn geslaagd doch verspreid over het terrein. Een oppervlakte van 5 H.A. waar de kratok de alang-alang had overwonnen en bedekte, is toch in brand geraakt en geheel afgebrand. De branden waren in het afgeloopen jaar zeer hevig. De djaticultures van vóór 't jaar 1900, die van 1900,- en 1902 brandden geheel af. In cultuur 1901 ± 2 H.A. in cultuur 1903 idem ± 2 H.A.

De verbrande stammen werden op stronk gezet, wat voor $^{1}/_{4}$ van de brandoppervlakte noodig bleek. Overal waren brandsleuven onderhouden, doch de winden waren zoo hevig, dat allerlei brandend materiaal werd opgewaaid, zoodat men even goed geen sleuven had behoeven aan te leggen. Een praktisch plantcontract en eene langzame uitbreiding van de nieuwe cultuur is hier aangewezen.

Door afsplitsing van de houtvesterij Ngarengan is 88 H.A. djaticultuur en 28 H.A. caoutchouccultuur van dit boschdistrict afgegaan.

Ten slotte volgt hier een overzicht van de besteede cultuurkosten, buiten die welke gedaan zijn in 't complex Regaloh.

Digitized by Google

	Djaticultuur H.A.	bedrag	Caoutchouccultuur H.A.	bedrag.
Onderhoud oudere aanplantingen.	535	ƒ 1207	410	ƒ 4906
Idem v. h. laatste jaar	59	» 1725	337	» 8989
Nieuwe aanleg.	366	» 643	377	» 10067
	960	ƒ 3575	1124	ƒ 23962.

Alleen voor de caoutchouc-kweekerijen werd ƒ 5681.— uitgegeven.

---

3. Exploitatie der djatibosschen.

Door contractanten werd alleen in de perceelen *Selonatah* en *Kidangpoenoek* gekapt. Het vijfde en laatste jaarperceel Selonatah werd den 16en Februari 1905 als leeggekapt overgenomen nadat in dit jaar nog was gekapt 112 M³ met eene totale retributie van 944,22 dus per M³ ƒ 8,40. Railbaan en woningen zijn opgebroken en getransporteerd naar elders, zoodat op ult. December 1905 alleen nog het boschperceel Kidangpoenoek in exploitatie was. De exploitatie van het eerste jaarperceel werd verlengd tot 1 Maart 1906. De opbrengst bedroeg in 1905 1609 M³ met een retributie-opbrengst groot ƒ 23959,32⁵ of per M³ ƒ 14,89.

In 't perceel Selonatah werd 61 % dwarsliggers gekapt, in perceel Kidangpoenoek slechts 16 %.

In voorbereiding was het perceel Dlaman Krandji.

Eigen beheer-exploitatie vond plaats in de afgeschreven bosschen Rengging-Klampitan, in die van Mentjon Koro-Barisan en in de gedevasteerde bosschen van Banjoearang. Het hout afkomstig van Banjoearang werd voor een klein deel onderhands verkocht n.l. 13 M³. voor ƒ 230,34. De rest is begin 1906 publiek verkocht. Van alle andere aankappen en van het uitdunningshout geschiedt de verkoop onderhands.

De opbrengst bedroeg:

	M³.	brht.	geld-opbrengst.	kosten.
aankap Rengging Klampitan	39	1222	ƒ 1320,80⁵	ƒ 1322,56
» Mentjon c.a.	703	—	» 7920,29	» 312,77
» Banjoearang.	13	—	» 230,34	» 1343,94
» geëxpir. perceel Panggang	57	—	» 568,52	—
a.b. Oendaän Kajen.	583	47	» 4676,38	» 1214,80
nazuivering Podjok-Bandjaran	2629	1700	» 22937,60⁵	—
	4024	2969	ƒ 37653,94	ƒ 4194,07

De kosten zijn zoo gering omdat op de meeste plaatsen door de koopers werd gekapt en getransporteerd.

De aankap in district Oendaän zal in 1906 gestaakt worden, aangezien de controle bezwarend is en dat district spoedig deel zal uitmaken van de houtvesterij Grobogan. De nazuivering van Podjok-Bandjaran is ook zoo goed als geëindigd, evenzoo die der andere aankappen. In 1906 zal alleen nog restanthout verkocht worden. De exploitatie van de gedevasteerde bosschen bij Banjoearang kan ten behoeve van te nemen cultuurmaatregelen voortgaan. De Hr. BERENDSEN oudcontractant v. perceel Panggang te Joana deed een verzoek om onderhandschen afstand van hout ten behoeve van de instandhouding en uitbreiding van de scheepstimmerwerf aldaar. Hierop werd nog geene beslissing genomen in 't verslagjaar.

***b.* uitdunning.**

In het afgeloopen jaar werden de volgende plantsoenen gedund.

In Zuid-Pati	280 H.A.	kosten	ƒ 472.—
» Bandjaran.	352 »	»	» 935.—
totaal . .	632 H.A.		ƒ 1407.—

Hiertegenover staat een geldopbrengst groot ƒ 5571,13⁵ verkregen voor 713 M³. dolkenhout en 1337 S.M. brandhout. Aangezien de bosschen in Zuid-Pati bijna geheel bestaan uit natuurlijke verjongingen is daar op het gebied van uitdunning nog zeer veel te verrichten.

Digitized by Google

c. **ongeregelde exploitatie.**

De aankap op last voor het Dept. B. B. bedroeg 495 M³. en betrof desaloemboengs, bruggen en dammen.

Die voor eigen gebruik 103 M³. waarvan 19 M³. voor huizenbouw, 52 M³. voor bruggen, 26 M³. voor grenspalen en 6 M³. diversen.

De aankap op vergunning betrof 59 M³. ingashout, waarvoor *f* 106.50⁵ werd betaald.

Aan den zendeling HUBERT, district Bandjaran werd 14 M³. djatihout verstrekt en door hem zelf gekapt, waarvoor *f* 14 werd betaald.

---

4. Inrichting der djatibosschen.

De houtvesterij *Ngarengan* kwam gereed en werd van dit boschdistrict afgesplitst. Met de inrichting van de bosschen in Zuid-Pati en in district Bandjaran werd voortgegaan.

Voor extra toezicht op de retributieperceelen Selonatah en Kidangpoenoek werd *f* 280 uitgegeven.

De bestaande woningen werden onderhouden voor *f* 748.— Te Brati werd een boschwachterswoning gebouwd voor *f* 393 en evenzoo één te Barisan, welke *f* 270 kostte. De bestaande wegen en bruggen werden zooveel noodig onderhouden waarvoor totaal *f* 689.— werd uitgegeven.

Te Kedoengboeding en te Rempelas ressort Loenggoh werden bruggen gebouwd voor resp. *f* 173 en *f* 188. In complex Bandjaran werden bruggen gebouwd bij Sekokrok en Wareng voor resp *f* 23.— en *f* 58.— Overigens werden inspectiepaden aangelegd en kleine bruggetjes gebouwd. Totaal is voor aanleg van wegen en bruggen *f* 701 besteed.

In het in voorbereiding zijnde perceel Dlaman Krandji werd voor *f* 31.— geringd en in de bosschen van het geëxpireerde contract Panggang werden 5000 primaire uit te kappen boomen geringd. Totaal is voor doodringen *f* 131.— verwerkt. Het onderhouden der bestaande grensteekens kostte *f* 93.—

Voor het opruimen van boomstammen in de kalis Bandjaran, welke gevaar opleveren voor de bruggen werd *f* 57.— uitgegeven. Voor transportkosten van aangehaald hout werd *f* 25.— besteed.

Bij besluit v.d. Resident van Samarang ddo. 25 Mei 1905 No. 1389/27 werd de pasanggrahan te Tjloewak aan het boschwezen overgegeven. De overgave vond 6 Juni 1905 plaats.

---

5. Bewaking.

De algemeene politietoestand is bevredigend. In Zuid-Pati namen de diefstallen toe. Aangezien in 't jaar 1906 het district Oendaän bij de houtvesterij Grobogan zal gevoegd worden is spoedig verbetering te verwachten door vermeerdering van politie personeel.

De onderhandsche verkoop van hout en de afstand van uitdunningshout zal hebben bijgedragen tot afname van diefstallen in 't algemeen.

PROCESSENVERBAAL VAN BOSCHDELICTEN

In het bosch geconstateerd	Idem in de dessa.	Door dessapolitie bedreven.	Clandestiene ontginningen.	TOTAAL.
In de afdeelingen Pati, Koedoes en Japara.				
123	50	11	17	201
Hierop volgden veroordeelingen over het onderstaand aantal delicten.				
a. Afdeeling Pati.				
220	49	10	7	286
120 (1)	26	1	2	149

(1) De tusschen haakjes geplaatste getallen hebben betrekking op boschdelicten door districts- of dessapolitie gerapporteerd.

Digitized by Google

Waartegenover stonden 92 vrijspraken. De 286 veroordeelingen bestonden in 4178 dagen ten arbeidstelling of 14 dagen per gestrafte.

b. Afdeeling Koedoes.

16	1	—	—	17
27 (1)	—	—	—	27

Met 2 vrijspraken en 10 dagen ten arbeidstelling per gestrafte.

c. Afdeeling Japara.

20	31	1	—	52
43 (1)	1	—	—	44

Met 19 vrijspraken; per gestrafte bedroeg het aantal dagen ten arbeidstelling 15.—

De boeten werden in dagen ten arbeidstelling omgezet voor een gemakkelijke samenstelling der straffen.

Er werden aangehaald:

Houtwerken.		Pikel brandhout.	Pikel houtskool.	Met een getaxeerde waarde van
Aantal.	M³ inhoud.			
		a. Afdeeling Pati.		
1505	47	7	4	*f* 656
		b. Afdeeling Koedoes.		
123	4	—	—	» 26
		c. Afdeeling Japara.		
635	12	—	—	» 161
2263	63	7	4	*f* 843

De Resident van Semarang vaardigde een keur uit, waarbij *artikel 2* van het Reglement op 't bezit van djatihout en op het branden van houtskool, verzamelen van schorsen of basten in 's Lands bosschen door de inl. bevolking, werd gewijzigd. Ook het weiden van vee in 's Lands bosschen werd bij keur geregeld.

---

6. Personeel.

Bij gouvernementsbesluit ddo. 25 Juni 1905 No. 2 werd de leerlingopziener J. L. VAN HUTTEN op verzoek eervol ontslagen. De adjuncthoutvester H. C. PRAASTERINK werd overgeplaatst naar Tajoe en met het beheer van de houtvesterij Ngarengan belast.

De leerlingopziener R. A. D. HORROCKS werd bij besluit van den Directeur van Landbouw ddo. 4 Juli No. 2759/B in dit boschdistrict geplaatst. Inplaats van den adjuncthoutvester, PRAASTERINK kwam in dit boschdistrict de aspiranthoutvester TH. ALTONA, die o.a. met het beheer over het definitief ingericht complex Regaloh werd belast. In de maand December werd de houtvester E. D. KUNST overgeplaatst naar Soekaboemie. Het beheer werd toen overgegeven a. d. aspiranthoutvester TH. ALTONA,

Na afsplitsing van de houtvesterij Ngarengan was ultimo 1905 de formatie in dit boschdistrict als volgt:

1 aspirant houtvester *wdn.* beheerder.
2 boschopzieners.
1 leerling-boschopziener.
8 mantri's-politie.
10 boschwachters.
1 schrijver.

Terwijl in het definitief ingericht complex Regaloh 2 mantris en 2 boschwachters werkzaam waren.

De boschopziener MEIJER te Bandjaran, die een ressort beheert van meer dan 9000 H.A. en buitengewoon veel werk presteerde werd bijgestaan door 3 europeesche

(1) De tusschen haakjes geplaatste getallen hebben betrekking op boschdelicten door districts- of dessapolitie gerapporteerd.

Digitized by Google

maandgelders n.l. OOSTHOEK, BARKMEIJER en DOERRLEBEN, voornamelijk voor den aanleg der uitgebreide caoutchouc-aanplantingen aldaar. Een maandgelder VAN BEMMEL was te Ternadi geplaatst en speciaal belast met karetcultuur binnen den Moeriah pagger.

7. Algemeene opmerkingen.

Van de 7 H.A. groote kinatuin op de Moeriah op een hoogte van 830 Meter met stammen van een gemiddelden diameter op borsthoogte van 9 c.m. en circa 2300 stammen per H.A. werd bast geoogst en deze tot onderzoek van het kinagehalte gezonden aan den Directeur van de gouv. kinaonderneming in de Preanger. Op grond van eene analyse werd het kinagehalte te gering bevonden en van eene exploitatie afgezien.

Aan den Houtvester E. D. KUNST werd opgedragen een onderzoek in te stellen naar den voortgang van de natuurlijke reboisatie binnen den pagger van het Moeriahgebergte. Dit onderzoek vond plaats. Aangezien het rapport nog niet verscheen in het verslagjaar kunnen hier thans geene mededeelingen worden gedaan.

Definitief ingericht djatibosch-complex Regaloh.

1. R. Uitgestrektheid en gesteldheid der djatibosschen.

In de totale uitgestrektheid van 1837 H.A. kwam geen verandering.

De gesteldheid der bosschen is slechts in zoover gewijzigd dat primair bosch plaats maakte voor nieuwe aanplant, terwijl 4 H.A. van den boschgrond in subvak 49e als zijnde wegens vochtigheid niet cultiveerbaar aan de boschpolitie als dienstsawah werd afgestaan. Clandestiene aankappen van eenig belang kwamen niet voor; door het droge jaar hadden boschbranden meer en over grooter uitgestrektheid plaats dan in 1904 doch van een blijvenden nadeeligen invloed is niets te bespeuren. De gesteldheid mag zeker wel geacht worden vooruitgaande te zijn.

2. R. Cultuur van djati-, wildhout en caoutchoucleverende gewassen.

Subvak 59*a* groot 2 H.A. werd evenals een 3 H.A. groote strook langs de kali Regaloeh in subvak 56*a* beplant met Ficus elastica (zaailingen) afkomstig van Bandjaran in een driehoeksverband van 8 op 8 M. Het overige deel van subvak 56*a* ad 8 H.A. werd met djati beplant beiden in contract met de inlandsche bevolking tegen afstand van het nog liggende hout, als overgang tot de monosoeko-contracten, welke vermoedelijk het volgend jaar reeds tot stand zullen komen.

Evenals in 1904 werden pitten uit Zuid-Pati betrokken ten einde te trachten de kwaliteit van het djatihout in dit complex te verbeteren. Bij wijze van proef werden op een 2 H.A. de djatirijen afgewisseld met rijen wildhout (sengon, weroe, ingas enz).

Subvakken 41*a* en 67*a* zijn wegens gebrek aan contractanten niet beplant en zal dit eind 1906 gebeuren.

De vakken 32*b* en 22*c* zijn met ingas en Hevea, afkomstig van de onderneming Soebang (Krawang) in afwissellende rijen 6 × 6 M. geplant, elk ± 1 H.A.

De culturen van 1904 met een oppervlakte van 22 H.A. omvattend het subvak 28*b* benevens een 110 tal Funtumia elastica-plantjes op de oude verzamelplaats aldaar, werden onderhouden. Oorspronkelijk geplant in een driehoeksverband van 10 × 10 werd nu een plant in 't midden bijgeplant. Deze planten werden ontvangen van de koffieonderneming Telogoredjo te Malang n.l. 220 plantjes voor *f* 63.— De djatiboomen op dit terrein hier en daar overgehouden, om later ook zwaar hout te kunnen verkrijgen, bleken zeer veel van den wind te lijden te hebben. Overigens vertoont de cultuur zelve een zeer gunstigen stand. De Funtumia's bleven allen in leven en ontwikkelden zich redelijk, om schaduw te krijgen, werd in strooken toerie tusschen gezaaid.

Van de contractanten werd de cultuur van 1902/'03 in subvak 22*b* en vak 17 ad 34 H.A. in den loop van het jaar overgenomen. Deze cultuur staat zeer gunstig, behalve op een klein deel (± 1 H.A.) nabij de kali Poetih waar de tengevolge van overtollig water doodgegane djati door ingas vervangen is geworden. Om de sterke alang-alang groei en daarmede brandgevaar tegen te gaan is hier kratok in rijen tusschen de djati ingepoot. Een dergelijke proef in vak 44 is als mislukt te beschouwen.

In subvak 49*b* ad 4 H.A. is cultuur onmogelijk gebleken en is dit aan het inlandsch boschpolitie personeel als dienst-sawah afgestaan.

Digitized by Google

Voor de cultures werd totaal uitgegeven *f* 542,10 waarvan *f* 49,70⁵ komen op de caoutchouc-cultuur, *f* 442,00⁵ voor onderhoud en *f* 50,39 voor aanleg van nieuwe cultures.

3. R. Exploitatie. De sulvakken 56*a* 59*a* en een klein stukje van vak 60 werden leeggekapt en daarmee de voorgenomen exploitatie gedurende 1905 geheel uitgevoerd.

De gemiddelde opbrengst per H.A. bedroeg 33 M³. timmerhout en 53 S.M. brandhout.

De totale opbrengst van 426 M³. bestond uit 262 M³. sort a., 139 M³. sort b., 22 M³. sort c. en 3 M³. dolken. Het kwaliteitsprocent bedroeg alzoo 69.

Aan kaploon werd uitgegeven voor:

zwalpen gemiddeld	*f* 4.—	per	M³.
balken »	» 3.—	»	»
dolken »	» 2.50	»	»
brandhout »	» 0.30	»	S.M.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld *f* 0,32 per paal en per M³., terwijl het karretransport abnormaal hoog was n.l. *f* 0,60 per paal en per M³. wijl slechts eene kleine hoeveelheid hout over geringen afstand ($1^1/_4$ paal) getransporteerd moest worden.

Afgezien nog van dien hoogen prijs voor karrevervoer werd besloten het hout in het bosch te verkoopen evenals dit in 1904 was geschied. Evenzoo werd slechts eens vendutie gehouden en wel op 30 November ter hoofdplaats Pati. Verkocht zijn geworden 218 M³.voor *f* 4182 en 330 S.M. brandhout voor *f* 495. Van de nieuwe bepaling n.l. het vooraf storten van 20 % der koopsom werd door een kooper gebruik gemaakt om de geheele hoeveelheid in eens te koopen. Daardoor bleven de limiteprijzen gelijk aan de opbrengstcijfers en bedroegen zij:

Sortiment enz.	Limiteprijzen en opbrengst per M³. en per S.M. brandhout.	
	Goedgekeurd hout	Afgekeurd hout.
Korter dan 2 M.	*f* 18.—	*f* 13.50
van 2 t/m 2.90 »	» 20.—	» 15.—
» 3 » 3.90 »	» 26.—	» 19.50
Brandhout	» 1.50	—

In den loop van het jaar werd 178,570 M³. inclusief 63,503 M³. restant van het vorige jaar bij onderhandschen verkoop afgestaan voor *f* 3561,31⁵ of gemiddeld *f* 19,99 per M³.

Mede werden onderhands verkocht 433 S.M. brandhout voor *f* 846.75 (het restant van het vorige jaar bedroeg 1561 S.M.)

De in 1904 aan het Binnenlandsch Bestuur te Koedoes geleverde 23 M³. dolken ad *f* 529,91 werden dit jaar nog niet betaald. Verstrekking aan vreemde departementen had niet plaats. Verbruikt werd een hoeveelheid van 85,602 M³. nader omschreven in het verbruiksregister terwijl 41 S.M. brandhout wegens herkaveling enz. afgeschreven moesten worden.

Het restant aan hout bedroeg op Ult. December 6,793 M³. waarvan 5,122 M³. sort a., 1,023 M³. sortiment b. en 0,648 M³. sortiment c.; met een totale geraamde waarde van *f* 153,82 benevens 1446 S.M. brandhout geraamd op *f* 2169.

Gedund zijn:

Van aanplant 1880 subvak 32*e* groot 1,55 H.A.; van aanplant 1892 de subvakken 30*b* en 30*d* resp.: groot 11,15 en 0,80 H.A. van aanplant 1895/1900 de subvakken 43*a* 51*e* 55*b* resp. groot 17,76, 23,11 en 28,47 H.A.

Met het oog op den slechten stand van de cultuur in subvak 49*e* en 49*a* en vak 44 welke vakken volgens het bedrijfsplan voor dunning in aanmerking zouden komen, werd van subvak 49*e* slechts 8 H.A. gedund en besloten de dunning van subvak 49*a* en vak 44 uit te stellen tot 1907. Totaal werd dus gedund eene oppervlakte van 103,03 H.A.

De dunningen geschiedden alle in betaalden arbeid behalve in de subvakken 51*c* en 55*b* waar de dunning plaats vond tegen afstand van het (onverkoopbaar) dunningsmaterieel.

Digitized by Google

Er werd ook nog brandhout aangemaakt van materiaal, afkomstig van vorige dunningen. Het aanmaken kostte per S.M. *f* 0,22 terwijl voor dolken gemiddeld *f* 0,17⁵ per S.M. werd betaald. In het geheel werd voor het dunnen inclusief toezicht *f* 562,16 uitgegeven. Er werd verkregen 796 M³ dolkenhout en 2745 S.M. brandhout waarvan aan de kappers werden afgestaan resp. 228 en 2100 M³.

Van het vorige jaar was nog een belangrijk restant ad 1065 M³ dolken en 2691 S.M. brandhout onverkocht gebleven zoodat de totale verkoopbare voorraad in dit jaar 1633 M³ dolken en 3336 S.M. brandhout heeft bedragen. Hierop werd in den loop van het jaar onderhands verkocht een hoeveelheid van 445 M³ dolken en 236½ S.M. brandhout tegen gemiddelde prijzen van *f* 2,97 de M³ en *f* 1,14 de S.M. Bovendien werden op de vendutie van 30 November te Pati verkocht 47 M³ dolken en 300 S.M. brandhout tegen gemiddeld *f* 3,30 de M³ en *f* 1.— de S.M.; af te schrijven zijn 27¼ S.M. en 19 M³ wegens verlies door herstapelen, bandjirs of diefstal. Het restant op ultᵒ. December bedraagt dus 1122 M³ dolken en 2772¼ S.M. brandhout. De geheele opbrengst van het uitdunningsmateriaal bedroeg *f* 5350,13.

De boomen bestemd voor de exploitatie van het jaar 1908 werden geringd en wel de stammen op resp. 9,38 en 4,63 H.A. in de subvakken 41*d* en 3*d* benevens de overoude boomen in de subvakken 14*a*, 15*a* 21*a* 34*a* 34*b* en vak 13 totaal 3465 boomen welke voor *f* 83,22 werden geringd.

In het geheel werd voor de exploitatie uitgegeven *f* 2335,01⁵.

4. R. Inrichting der djati- en der wildhoutbosschen.

Het sleuvennet werd onderhouden voor *f* 250,62 Nieuw gebouwd werd een brug van 12 M. lengte over de kali Regaloeh voor *f* 163,07 verder eenige duikers. Zware reparaties ondergingen de brug over de kali Goeng in sleuf Z. en de kali Blado in sleuf L resp. voor *f* 125,64 en *f* 108.— De sleuf S werd gedeeltelijk voor karretransport geschikt gemaakt voor *f* 29,67. De onderhoudskosten van den afvoerweg naar Tlogowoengoe bedroegen *f* 110,38⁵, voor sleuf Z *f* 95,29. De buitengewone onderhoudskosten van de opzienerswoning te Regaloeh bedroegen *f* 500,23⁵ het gewone onderhoud van de Mantriwoningen te Regaloeh en Soewadoek de boschwachterswoningen te Pakel en Pasoetjen vereischte resp. *f* 20,06⁵ *f* 79,11⁵ *f* 18,30 *f* 40,95. De schrijverswoning te Regaloeh kwam gereed voor *f* 503,95 inclusief inkoop van grond, de mandoerswoning voor *f* 311,42⁵.

5. R. Bewaking.

Evenals in het vorige jaar was de bewaking toevertrouwd aan 2 Mantri's en 2 Boschwachters Belangrijke delicten kwamen niet voor. In het geheel werden

50 overtredingen geconstateerd waarvan:
17 handelen over het kappen van brandhout;
2 over het branden van houtskool;
3 over het kappen van levende boomen;
8 over het beschadigen van de jonge aanplant;
10 over het verbergen van gestolen of niet aangegeven houtwerken;
2 over het beschadigen van wegen of sleuven;
6 over het bij zich hebben van kapwerktuigen in 't bosch terwijl 2 maal proces verbaal werd opgemaakt wegens het nalatig omgaan met vuur waardoor brand was ontstaan. Het aantal aangehaalde houtwerken bedroeg 154 meerendeels dolken, verder werden aangehouden 28½ pikel brandhout en 3 pikel houtskool, te zamen met een getaxeerde waarde van *f* 54,32. Van de 114 beklaagden werden 71 gestraft met totaal 836 dagen ten arbeidstelling of per gestrafte 12 dagen. 35 beklaagden werden vrijgesproken, 8 waren nog niet voorgeweest.

Boschbranden kwamen dit jaar door de groote droogte veelvuldig voor, gelukkig slechts in oudere cultures of oud bosch en nagenoeg allen langs druk begane paden tengevolge van nalatigheid of moedwil van de passanten, totaal ad 130 H.A. Van blijvend nadeel is echter niets te bespeuren.

6. R. Personeel.

Op 1 Januari 1905 bestond het personeel uit:

1 Adjuncthoutvester 2ᵉ klasse.
2 Mantri's.
2 Boschwachters.

De mutaties gedurende het loopende jaar waren de volgende. In Januari werd tot inlandsch schrijver benoemd de voormalige kapmandoor Mas SOEMOATMODJO. In Februari werd de Adjuncthoutvester tot de 1ᵉ klasse bevorderd en in Maart benoemd tot beheerder van het complex Ngarengan.

Digitized by Google

In Juli werd tijdelijk een maandgelder aangesteld welke in October weer naar elders werd overgeplaatst.

In Juli werd een aspirant-houtvester met de controle op het inlandsch personeel belast zoodat ultimo December het personeel bestond uit:

1 Aspiranthoutvester,
2 Mantri's,
2 Boschwachters,
1 Inlandsche schrijver.

De vlijt en de toewijding van het personeel lieten een enkel geval uitgezonderd, niets te wenschen over.

7. R. Algemeene opmerkingen.

Een overzicht van de inkomsten en uitgaven volgt hieronder.

De inkomsten bedroegen:

Aan openbaar	verkocht hout	f 4182.—
» »	» brandhout	» 495.—
» »	» dunsel	» 456.—
» onderhands	» hout	» 3561.31⁵
» »	» brandhout	» 846.75
» »	» dunsel	» 1788.81⁵
» verbruikt hout		P.M.
» andere inkomsten (huishuur)		» 87.50
	Totaal	f 11417.38

terwijl werd uitgegeven:

Voor	exploitatie	f 2335.01⁵
»	uitdunningen	» 562.16⁵
»	aanleg en onderhoud wegen, bruggen enz.	» 1033.15⁵
»	onderhoud stapelplaats	» 20.75
»	» woningen	» 658.69
»	» grens vak en H.M. palen.	» 22.31⁵
»	bouw van woningen	» 815.37⁵
»	onvoorziene uitgaven	» 47.37
»	cultures	» 542.10
Aan	traktementen, reisindemniteiten en declaraties	» 4169.91
	Totaal	f 10206.84⁵

Het batig saldo bedraagt dus f 11417,38—f 10206,84⁵=f 1210,53⁵ of f 0,66 per H.A.

Het batig saldo had gunstiger kunnen zijn indien al het nog resteerend hout, getaxeerd op f 8374 verkocht was kunnen worden.

De Houtvester van Japara,
H. J. KERBERT.

IX. BOSCHDISTRICT NOORD-RANDOEBLATOENG.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Hier kwam geen verandering in, zoodat verwezen kan worden naar het verslag over 1904.

2. Cultuur van djati, kaoetsjoekleverende planten en mahonie.

a. **Cultuur van djati.**

Onderhoud van djaticultuur.

Daar waar nog vrij laat ingeboet was en die plantjes vóór den oostmoesson dan ook nauwelijks 15 cM hoogte konden bereiken, had het met zorg losmaken van den grond, op een afstand ongeveer gelijken tred houdende met de bladontwikkeling zonder aan te aarden en het tegelijkertijd onderbrengen van kratok en ander tusschen de

Digitized by Google

rijen groeiend gewas of onkruid het resultaat, dat in het begin van den westmoesson eene aanmerkelijke vooruitgang in groei waar te nemen was. Culturen die in Mei pleksgewijze kwijnend loof en zeer korte internodiën vertoonden, zagen er aan het eind van het jaar uit als of er te voren nimmer aan het welslagen getwijfeld ware.

Het bleek noodig om bij herhaling de kratok neer te slaan, want de djatiboompjes waar omheen deze boomsoort zich naar boven gewerkt had, bogen vrij spoedig onder dien last. De stengels werden van de rijen af omgelegd. Toch blijft het noodig voortdurend toe te zien, dat geen kratokstengels op de djatiboompjes klimmen. Zelfs exemplaren waarvan de stammetjes 5 tot 8 cM. dikte bereikt hebben en wier weefsel reeds verhout is, worden omgebogen.

Hier en daar vertoonde zich die ombuiging, doch dan bij minder verhoute stammetjes op de aan windvlagen blootgestelde plaatsen. Geheele rijen werden echter niet afgebogen.

Na afloop van elke polowidjooogst werden de maïsstoppels etc. onder de rijen neergelegd. Ook werd daar waar het dunsel van de jongere culturen waardeloos achterbleef op gelijke wijze op golvend en geaccidenteerd terrein gestreefd naar het verhoeden van afspoeling.

Aanleg van djaticultuur.

Ook dit jaar ging de aanleg middels planters over het algemeen naar wensch. Slechts kan niet gunstig genoemd worden de stand van de aandeelen waar de planters wegliepen. Te Ploempoeng Ngrapo VI en Lemahpoetih III is de reden hiervoor te zoeken in den onvruchtbaren bodem. Te Kaliwadar III is de eerste maïsaanplant mislukt. In deze streken beschikt men slechts over een zeer beperkt aantal desabewoners, die de patjol liever dan de wadoeng hanteeren. En zoo zij met goede beloften tot contracteeren over te halen zijn, behoort er tact toe en is aanhoudend toezicht onmisbaar, wil men hen er toe krijgen, door te blijven werken. Het is daarom, dat van de 60 H.A. slechts 25 H.A. werden aangelegd. In 1906 zal aan natuurlijke verjonging de voorkeur gegeven worden. Het plantverband $^1/_5$ op 3 voldoet zeer goed. De tranche-rijen der culturen Wonosemi VIII en IX en Metes II zijn ondanks het vrij sterk golvend tot geaccidenteerde terrein ononderbroken in stand gebleven. Van Ploempoeng VI (60 H.A.) zullen 15 H.A. in 1906 opnieuw aangelegd worden. Overigens is van de aangelegde culturen, mits zij vrij blijven van brand, het welslagen zoo goed als verzekerd.

b. **Cultuur van kaoetsjoek.**

Onderhoud.

De oostmoesson oefende op de hooggelegen cultuurterreinen Djeroeksewoe waar ruim 60 H.A. met ficus elastica beplant zijn, zijn uitdrogenden invloed uit. Bijkans werd gevreesd, dat althans de planten van 1904 een onherstelbaren knak gekregen hadden. Circa 800 planten moesten vóór einde 1905 ingeboet worden. Op de cultuur van 1903 had de droogte niet zulk eene nadeelige uitwerking. Het bladverlies werd spoedig hersteld en kan er nu gewezen worden op eene aanmerkelijke ontwikkeling van luchtwortels.. De karet van 1903 een jaar te voren nog spichtig en weinig vertakt, vertoont thans eene kroonuitbreiding die, hoewel nog pas over eenige jaren, geleidelijk tot kroonsluiting zal leiden

Vijf H.A. van de kaoetsjoek-aanplant 1904 en 1903 werd door moedwillige brandstichting welke in September in den nacht van den 21sten veroorzaakt werd een prooi der vlammen. De afgestorven planten werden gedeeltelijk ingeboet met gekweekte zaailingen. Van de opnieuw uitgeloopen planten is niets te verwachten. Zij blijven zeer achterlijk in groei.

Aan de kweekbedden werd dit jaar veel zorg besteed. De langdurige droogte maakte voortdurend begieten noodzakelijk. Het wordt betwijfeld of het wel raadzaam is de bedden waar halfjarige planten staan rijkelijk te begieten; deze toch vertoonden toen de regens doorkwamen niet die krachtige ontwikkeling die ervan verwacht is gegeworden. Het feit, dat nieuw aangelegde bedden beteren groei vertoonden doet vermoeden, dat in reeds gebruikte bedden schimmels en keverlarven doch vooral de eersten hiervan de oorzaak zijn geweest; ware door drooghouden aan deze lagere organismen de gelegenheid tot ontwikkeling benomen geweest, zoo zouden de wortels der kaoetsjoekplanten na een natuurlijken stilstand in groei in October wederom normaal hebben kunnen functioneeren.

Aanleg

Terwijl de werkwijze, zoo wat aanleg als onderhoud betreft dezelfde bleef (zie verslag over 1904), werd het verband van 8 × 8 M. verkleind op 7 × 7 M. 50 H.A. wenden beplant.

Digitized by Google

c. **Hevea Brasiliensis.**

Te Djeroeksewoe staan nog slechts drie boompjes dateerende van 1904; zij zien er zeer spichtig en kwijnend uit.

d. **Funtumia elastica.**

In Februari van het verslagjaar werden 95 planten in bamboekokers van de onderneming Telogo Redjo te Malang ontvangen; deze werden in manden op terrein gekweekt en einde Maart uitgezet op een verband: 6 × 6 M. In den oostmoesson werden zij middels een scherm beschut. Zij staan zeer frisch. In Juni werden nog 100 overjarige planten ontvangen. Allen, ter aanvulling van boven gemelde proef te Djeroeksewoe uitgeplant, sloegen goed aan. Vijf der het eerst ontvangen planten bleken tegen een overmaat van water op het erf der houtvesterswoning niet bestand te zijn.

e. **Mahonieculttuur.**

De cultuur te Kaliwadar I blijft vrij achterlijk.

De kronen der boompjes te Soko ontwikkelden zich in dit jaar zoodanig, dat de wind een schuinen stand aan de boompjes mededeelde. Zij werden gestut. Toeri werd tusschen de rijen gezaaid op 1 M afstand, om tevens gedurende den drogen tijd wat schaduw te geven. Deze aanplant blijft gunstig. Die te Nglintjong heeft voortdurend te lijden van insecten, meest boorders. Nieuwe aanplant kwam niet voor.

In het verslagjaar werd uitgegeven voor het onderhoud van 217 H.A. djaticultuur *f* 3139, van 5 H.A. mahoniecultuur *f* 106—, en van 58 H.A. caoutchouckultuur *f* 902. Voor den aanleg van nieuwe culturen werd besteed *f* 2322 voor 336 H.A. djaticultuur en *f* 2749 voor 49 H.A. caoutchouc-cultuur.

3. Exploitatie der djatibosschen.

a. **Geregelde.**

Toen op 26 April de verlenging van het 3de jaarperceel van Lemapoetih en Metes was geweigerd werd de zuivering in eigen beheer voortgezet. Dit geschiedde in dier voege, dat de onderneemster de Java Bosch Exploitatie Maatschappij onder toezicht van ondergeteekende met die zuivering voortging. Zij diende tien-dagelijks kap- en sleepstaten in en besteedde door verhooging van kaploon en spoedige uitsleep zoodanige zorg aan dit werk, dat de opbrengst aanmerkelijk steeg en haar na drie maanden weder vergund kon worden de alstoen tot April 1906 verlengde zuivering weder op te vatten.

Overigens werd in eigen beheer niet gekapt.

Door particuliere ondernemers werden aangekapt: zes retributieperceelen en twee pachtschatperceelen. Behoudens de perceelen Ploempoeng Ngrapo, Kaliwadar en de nazuivering van Mapring die op 8 November werd begonnen, moesten op de overige perceelen verlengingen worden toegestaan ten einde den achterstand in de niet op tijd leeggekapte of gezuiverde jaarperceelen te kunnen bijwerken. Dit veroorzaakte heel wat werk en had tot gevolg dat het personeel voor de uitoefening van extra-toezicht diende te worden uitgebreid. Niet minder dan 20 jaarperceelen waren geheel of gedeeltelijk in werking. De processen-verbaal van houtopneming in dit jaar bereikten het aantal 122.

De meeste perceelen brachten meer op dan de raming, slechts het perceel *Goemeng* II haalde die taxatie in het geheel niet. Nu zijn aldaar ook tegenvallers ondervonden, zoo wat de kwaliteit als de kwantiteit der afgesneden strooken gekapte houtwerken betrof. Een deel dier strooken is nog steeds niet leeggekapt. Op 30 Juni 1906 zal de rest op kosten van contractanten moeten worden afgewerkt, daar zij, door moeilijke afvoer en de afgelegenheid, er van afziet om van de verleende verlenging alsnog gebruik te maken.

In dit jaar werden op de perceelen geen noemenswaardige ongeregeldheden ontdekt. Slechts te *Woeloeng* geraakten de perceelboeken in wanorde. Bij het sluiten van het IIIde jaarperceel op 5 Januari 1906 werd een belangrijk restant in het bosch geconstateerd. Had men de sleep steeds gelijken tred doen houden met den kap, zoo ware de contractante zoowel als het Gouvernement een aanmerkelijk houtverlies bespaard gebleven. Beboeting had slechts plaats wegens het niet op tijd afleveren van de IIde en IIIde jaarperceelen van Lemahpoetih en Metes door de Java Bosch Exploitatie Maatschappij.

Wat de voorbereiding van nieuwe perceelen betreft, zoo zijn in het verslagjaar de beide perceelen *Balong* en *Tobo* geheel gereedgekomen. Het ringen van sleuven en leegkap gedeelten is echter nog niet geëindigd.

Digitized by Google

Ter vervanging van het perceel Kaliwadar werd in klasse A^2 der bosschen ten oosten van den weg Ngliron-Randoeblatoeng een leegkap-pachtschat-perceel voorbereid met name Temoeroen. Het ringen der eerste twee jaarperceelen is in December 1905 aangevangen. Dit zal een 7-jarig perceel worden omvattende circa 350 H.A. Een subvak van ± 5 H.A. bevattende klasse B wordt daarbij uitgescheiden.

Voorts werd het perceel Dolok een pachtschatperceel gelegen ten zuiden van de waterscheiding in het complex Tanggel, waar tot heden toe geen leegkap is voorgekomen, door doodringen van de twee eerste jaarperceelen voorbereid. Dit werk wordt in 1906 voortgezet.

Ten slotte werd een aanvang gemaakt met traceeren van sleuven in het perceel *Karennan* gelegen ter weerszijde van de waterscheiding. In het complex Ngliron werden overoude toegroeilooze boomen van grooten omvang geringd. (Totaal 250 stuks circa 20 H.A.). Van die zijde zal de zuivering van dit perceel moeten beginnen, opdat de contractante de Java Bosch Exploitatie Maatschappij, wie dit perceel onderhands wordt toegewezen, hare kostbare baan over de waterscheiding naarmate de jaarperceelen expireeren van oost naar west kunne doen afbreken.

Voor het betere toezicht op het vervoer langs houttransport en trambanen werden te Koendoeran en Randoeblatoeng beambten geplaatst, die tevens met de afgifte van houtpassen belast werden. Dit laatste stellig ten gerieve van de contractanten zoowel als van de districtspolitie op wie tot heden toe die taak rustten. Omreden langs de hoofdbaan naar Koendoeran vier perceelen der Java Bosch Exploitatie Maatschappij afvoerden, werd ter vergemakkelijking van de contrôle een slagboom op de railbaan geplaatst. Deze maatregel heeft geen aanleiding gegeven tot oponthoud bij het transport. Voor het overige wordt hier verwezen naar den staat Ltr. D en de daarbij gevoegde nota, bijlagen van het verslag.

b. Uitdunning.

Het restant dolkenhout uit de blandongboschjes Ngliron en Soko moest tegen verminderd tarief namelijk ƒ 6.— t/m. ƒ 8.— de M³. opgeruimd worden. De uitdunning Djatikoesoemo bracht in dit jaar zeer weinig op, omreden door gebrek aan personeel tot November toe weinig aandacht aan dit werk besteed kon worden.

Achtergebleven hout werd allerwege tegen het volgend tarief van de hand gezet. Afgekeurde dwarsliggers van 2.60 M. = ƒ 0.45, van 2.20 en 2.13 M. = ƒ 0.35,2 M. = ƒ 0.30, 1.80 M. = ƒ 0.25 en 1.40 M. = ƒ 0.20 per stuk; vierkante bekapte houtwerken tot: $2^3/_4$ M. = ƒ 8.—, 3 t/m. $4^3/_4$ M. = ƒ 10.—, 5 t/m. $6^3/_4$ = ƒ 15.— 7 M. en meer ƒ 20.—, dolken tot $4^3/_4$ M. = ƒ 7.—, en 5 M. en meer ƒ 12.— per M³. Voorts werd brandhout geleverd aan de Koninklijke Petroleum Maatschappij tegen ƒ 1.15 per S.M. in het bosch en werd den Administrateur van Goemeng vergund tegen een retributie van ƒ 0.20 per S.M. voort te gaan met den aanmaak van brandhout in het 1ste jaarperceel terwijl voor houtskool aan de petroleum Maatschappijen 1 cent de katti in rekening werd gebracht.

Uitgedund werden alle op het plan gebrachte plantsoenen. De uitdunning der cultuur Wonosemi alleen, moest wegens het nog niet geheel onderdrukt zijn van de alang-alang (brandgevaar) gedeeltelijk uitgesteld worden.

Voor de opbrengsten wordt verwezen naar ondervolgenden staat.

	Achtergebleven hout								Dunsel dolken (waarde 5—15 ct.		Dolken uit blandong boschjes M³.	Brandhout S.M.	Houtskool katti.	Geldopbrengst totaal.	Inclusief uitdunning uitgegeven totaal.	Saldo
	Dwarsliggers		Balken en dolken													
			Sort *a*		Sort *b*.		Sort *c*.									
	Aant	M³.	Aant.	M³.	Aant	M³	Aant	M³.	Aant.	M³.						
Totaal. . .	1565	91	32	3	96	8.—	45	12.—	1447	12	49	696	8353	ƒ 1423.—	ƒ 257.—	ƒ 1166—1905 » 787—1904.

c. Ongeregelde exploitatie.

Het ongeregelde winnen van houtkool en basten door de inlandsche bevolking bepaalde zich in dit boschdistrict, door de schaarschte van looi- en verfstofleverende wildhoutbasten, tot den aanmaak van kesambi-houtskool. Nu uit de afgeloopen jaarperceelen in eigen beheer houtskool aangemaakt wordt en zulks geschiedt door openstelling van bepaalde boschgedeelten zoodat het boschpolitie personeel daarop gemakkelijk

Digitized by Google

toezicht kan uitoefenen. wordt het wenschelijk, dat bij Residentskeur het vervoer daarvan aan beperkende bepalingen gebonden wordt. Nimmer zal alhier de aanmaak van kesambihoutskool tot boschdevastatie kunnen leiden. Waar de gelegenheid aan de bevolking voorbehouden blijft om houtskool tegen een redelijk bedrag aan den Lande te leveren, kan echter ter wille van de orde, de aanmaak van houtskool met levering aan Chineesche opkoopers, zonder nadeel voor den inlandschen desabewoner, gevoegelijk worden tegen gegaan, nu door eigen exploitatie den Lande een niet onbelangrijk voordeel kan toevloeien.

Aan de Koninklijke Petroleum Mij. werd vergund om op hare boorterreinen de plaatsen voor de installatie der machines open te kappen. 40 M³. dolken hout werd tegen tariefswaarde overgenomen. Het bedrag daarvoor verschuldigd werd evenwel nog niet in 's Lands kas gestort, zoodat houtmassa en geldopbrengst in het volgend verslag verschijnen. De vergunningen tot boren aan de Dordtsche Petroleum Maatschappij gegeven, gingen niet gepaard met het kappen van boomen, zoodat geen tariefswaarde genoteerd wordt.

Aankap op last had plaats tot eene hoeveelheid van 190 M³. voor het bouwen van eenige dessabruggen.

In de behoefte aan landbouwgereedschappen werd ruimschoots voorzien.

Aan 103 dessa's werden 7192 stuks verstrekt.

OVERZICHT VAN DE HOUTOPBRENGSTEN EN DE GELDSWAARDEN GEDURENDE HET VERSLAGJAAR DOOR EXPLOITATIE VERKREGEN.

OMSCHRIJVING.	OPBRENGST. Hout. M³.	S.M.	Geldswaarde (guldens).	*TOELICHTING.*
Pachtschatperceelen	4598	13563	63641	
Retributieperceelen	10129	12199½	143090	
Uitdunning	61	—	368	
Achtergebleven hout	115	780	1055	
Kosteloos aan contractanten . . .	8	—	95	retributiewaarde
Desabruggen	190	—	1520	tariefswaarde
Totaal.	15101	26542½	209769	

4. Inrichting der djatibosschen.

a. **overzicht van de werkzaamheden der voorloopige inrichting.**

Hiervoor werd uitgegeven een bedrag van *f* 7118 n.l.

a.	Voor	Grensregeling, afbakening en indeeling	*f* 56.—
b.	»	Onderhoud grensteekens.	» 12.—
c.	»	Taxatie van perceelen	» 120.—
d.	»	Doodringen van boomen	» 346.—
e.	»	Aanleg wegen, sleuven, paden en bruggen. . . .	» 1158.—
f.	»	Onderhoud idem.	» 415.—
g.	»	Bouw van beambte woningen	» 622.—
h.	»	Onderhoud van tijdelijke verblijfplaatsen	» 1093.—
i.	»	Extra-toezicht op retributieperceelen	» 3023.—
j.	»	Diverse kleine uitgaven.	» 343.—

B. **Blijvende inrichting, samenstelling van een bedrijfsplan.**

In September werd het kapplan voor den geheelen turnus aan den houtvester tijdelijk belast met de leiding der boschinrichtingswerkzaamheden ingediend, nadat de oppervlaktetabel in overeenstemming gebracht was met de resultaten van de juistere opmeting zooals die in het vorig verslag werden bekendgemaakt. Alhoewel in hoofdzaak met de bepaling der kapvlakte voor de eerstvolgende bedrijfsperiode accoord gegaan kon worden, werden door genoemd ambtenaar nadere toelichtingen verzocht,

Digitized by Google

in verband met de bij circulaire aanbevolen voorzichtigheid bij het uitkappen der bosschen te betrachten. Zoo in uitkap later geen voldoend aequivalent verkregen kan worden voor de voorshands te verwachten zuiveringsopbrengsten, moet de kapvlakte in klasse E verkleind en die in A² vergroot worden. Dat zuivering meermalen gedurende een turnus kan gevoerd worden en deze vraag dan ook niet van overwegend belang geacht moet worden, is de persoonlijke opvatting van ondergeteekende. Een toelichting zou eene uitbreiding van de boschbeschrijvingen vooraf moeten gaan. Hiertoe vond ondergeteekende door de vele beheerswerkzaamheden die van af October zijne aandacht vorderden, tot heden den tijd niet.

De uit gemeld kapplan voortvloeiende periode kapvlakten beslaan in de Iste t/m de VIIde periode eene oppervlakte van 2403 H.A.; in de VIIIste periode 2330 H.A.; zij worden als volgt gevormd: Periode I t/m III A² 1157 H.A. E 1246 H.A.; periode IV t/m VI E 2403 H.A.; periode VII E 1861 H.A. B 542 H.A.; periode VIII B 814 H.A. Ç 1516 H.A.

5. Bewaking. In het verslagjaar bleven de inlandsche politiebeambten grootendeels in het zelfde ressort werkzaam. Overplaatsingen hadden slechts plaats ter verbetering van de onderlinge samenwerking en in verband met de gebleken meerdere of mindere geschiktheid der betreffende functionarissen. Het ressort Bladek bleek te groot voor een politieman en werd daarom 800 H.A. kleiner gemaakt. Overigens kan er gerapporteerd worden dat de inlandsche boschpolitie hare taak ten genoegen van ondergeteekende heeft uitgevoerd.

Alhoewel vele inlanders gestraft werden met 2 maanden, bedraagt de gemiddeld per beklaagde opgelegde straf toch slechts 18 dagen, dat is minder dan in het vorig jaar. Toch is het aantal vrijspraken tegenover dat der bestraffingen afgenomen. De boetes zijn zeer verminderd. Het aantal aanhalingen van hout is wederom toegenomen. Wat vervulling van de taak der boschpolitie betreft, zoo komt daarin gaande weg verbetering. De medewerking van de zijde der districts- en vooral ook van de desapolitie ondervonden heeft hiertoe zeer veel bijgedragen. Maar de grootste steun ondervond de boschpolitie toch in de berechting zelve van de door haar aangebrachte zaken. In 1905 werden van de 592 beklaagden 63 personen vrijgesproken. Door de boschpolitie werden 607 stuks houtwerken aangehaald.

Tot haren lof mag hier wel in het bijzonder gewezen worden op den waarheidszin zoowel uit de verklaringen op den eed aan den lande als uit de bekentenissen van eigen tekortkomingen blijkende.

6. Personeel. Gedurende het verslagjaar bleef het zelfde europeesch personeel in dienst.

Over den betoonden dienstijver kan over het algemeen gunstig worden gerapporteerd.

Op het eind van het verslagjaar bestond het corps uit een houtvester, twee opzieners, een leerlingopziener, vier mantris en acht boschwachters, terwijl nog te werkgesteld waren twee europeesche maandgelders, een schrijver en elf inlandsche beambten op de perceelen.

7. Algemeene opmerkingen. De Dordtsche Petroleum Maatschappij ging voort hare boringen in en om de bosschen van Toengkoel en Trembes plaatselijk uit te breiden. In de maand December werd de eerste boring van de Koninklijke Petroleum Maatschappij aangevangen. Noch door het transport van materialen, noch door het uitvloeiën van olie of op andere wijze, werd groot nadeel aan 's Lands bosschen toegebracht; slechts wordt vermeld. het kwijnen van meerdere boomen door de oversproeiïng met olie uit spuitende putten Het overstroomen van de beek Toengkoel toen zij gevuld was met de aardolie afkomstig uit een dier putten, had echter verkleining eener van het voor djaticultuur bestemde plantterrein Ploempoeng Ngrapo VI tengevolge.

Schade aan bestaande culturen werd echter niet veroorzaakt.

De Houtvester van Noord-Randoeblatoeng,
J. E. DRAIJTON LEE.

X. BOSCHDISTRICT ZUID-RANDOEBLATOENG.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der bosschen. Het boschareaal veranderde niet en kan de uitgestrektheid daarvan ook ditmaal op 23100 H.A. worden geschat.

Digitized by Google

De gesteldheid verbeterde tengevolge van bewaking, onderhoud en leegkap der meest gehavende gedeelten waarvoor goedgeslaagde kulturen in de plaats kwamen; ten ruwe kan zij als volgt worden weergegeven.

1 % der bosschen bestaat uit open plekken, mislukte verjongingen, onproductief gedevasteerd djatibosch en niet exploiteerbaar wildhout.

1 % bestaat uit gedevasteerd djatibosch, waarvan nog opbrengst te verwachten is.

38 % uit natuurlijke verjongingen.

8 % uit plantsoenen.

13 % uit goede oude bosschen maar die nog ongeschikt voor leegkap zijn.

39 % uit goede oude kaprijpe bosschen.

II. Kultuur.

Hierbij moeten worden onderscheiden.

1. de kultures van vóór 1902, d. z. de oudste, waarvan de hoofdopstand geslaagd is en gesloten, alleen nog extra bescherming tegen calamiteiten verlangt en waar weinige achterlijke plekken nog bijzondere aandacht en maatregelen vereischen.

2. de kultures van 1902 t/m. 1904 d. z. die waarvan de hoofdopstand bezig is zich te sluiten, welke nog onze hulp behoeven in den strijd tegen calamiteiten en onkruid.

3. de kultures van 1905 of de jongste.

***a.* de kultures voor 1902.**

Tot de eerstgenoemde behooren de plantsoenen bekend onder de namen Gandoel (geheel) Djatibagoes (gedeeltelijk) en Metatal (gedeeltelijk). Het overgroote deel van dezen opstand is gesloten en rijp voor de eerste dunning, een kleiner is bezig den strijd tegen onkruid (vl. alang-alang) in laatste instantie uit te vechten, terwijl het kleinste daarin het onderspit gedolven heeft en de open plekken vormt, die wanneer ze een bepaalde grootte overschrijden ons stof leveren tot onderzoek, hoe ze op andere wijze rentabel te maken.

Tweemaal sloeg het vuur hierin over en dwong ons om de stammetjes binnen de doodgebrande vlakte op stomp te kappen, terwijl de snel opgroeiende waterloten door een grondbewerking tegen het onkruid beschermd werden. Een en ander kostte *f* 51.— Het weghakken van hinderlijk wildhout kostte *f* 23.- en het graven van slooten tot afvoer van stagneerend water ook zooveel. Hulpverschaffing aan kommerlijke gedeelten kwam ons op *f* 87.— te staan en een proefneming met kratok op de geheel mislukte op *f* 9.—

***b.* de kultures van 1902 t/m 1904.**

Tot de kultures aangelegd in de jaren 1902 t/m 1904 behooren: de Metata plantsoeneu VI*b.* t/m. IX samen 232 H.A. groot, de Semengko idem I en II met een oppervlakte van 94 H.A., Djatibagoes I groot 108 H.A. en de karetaanplant Banjoeoerip groot 28 H.A.

Metatal, Djatibagoes en Banjoeoerip zijn aan den noordelijken boschrand gelegenl daar waar de met djati begroeide heuvels overgaan in het met padi beplante dal. In het natte jaargetij kan 't daarom gebeuren, dat een groot deel dezer gronden meer water krijgt dan voor de teelt van djati en vooral van karet gewenscht is. Hiermee heb ik het grootste kwaad, waartegen op deze terreinen de strijd moet worden aangebonden, genoemd. Bij Semengko is dat de onvruchtbaarheid der steile, witte heuvelruggen. Ook biedt de aard der bevolking en de omstandigheden waaronder zij leeft, bij werkzaamheden waarvoor haar hulp moet worden ingeroepen, eigenaardige bezwaren. De middelen van bestaan zijn nog overvloedig in dit binnenland, waar eerst de laatste jaren europeesche nijverheid eene bevolking, van voor een groot deel slechtgeaarde uitgewekenen, in haar schuilhoek verrastte. Het wantrouwen, de tegenzin in geregeld werk, het onbetrouwbare is bij dit uitschot dan ook opvallend. Is 't wonder dat deze kultures grootendeels in dagkoelies werden aangelegd, dat goede contractanten met een lantaarntje op klaarlichten dag gezocht moesten worden! En de opslagkultures, die vooral hier, in vele gevallen de juiste oplossing van groote moeilijkheden waren, werden pas het laatste jaar, dank zij den krachtigen invloed van den inspecteur TOBI, op grooter schaal ingevoerd.

Het pleit voor de toewijding der met dit werk belasten, dat zoo weinig mislukt is, al moet ook nog het grootste deel flink worden onderhouden. Dit onderhoud kostte in het verslagjaar nog *f* 3248. - of gemiddeld *f* 7.— per H.A. Het gemiddelde was voor de Metatal-kultures *f* 1.54, voor Semengko *f* 11.— voor Banjoeoerip *f* 14.— en voor Djatibagoes *f* 19.— per H.A. welke verschillen voornamelijk voortspruiten uit

Digitized by Google

het verschil in kunde en toewijding der met de uitvoering belaste personen. Metatal staat onder den adjuncthoutvester KNOOP.

Wat voor het uitgegeven geld verricht werd was voornamelijk omwerken en onderhouden van achterlijke plekken; dan werd nog wat besteed aan 't afvoeren van overtollig water en het behandelen van een paar kleine verbrande gedeelten.

Karetkultuur.

De karetkultuur van Banjoeoerip eischt nog een nadere bespreking.

Toen ik kort na de overname van het beheer dit plantsoen inspecteerde, viel mij op dat tusschen de 10 M. van elkaar geplante karetboomen het struikgewas zoo was opgeschoten. Een voorstel m.z. om alles schoon te kappen stuitte af op de kosten, zoo goed en zoo kwaad dit ging werd iedere plant tegen het overwoekerend onkruid beschermd, hetgeen nog *f* 398.- kostte of *f* 14.— per H.A. Helaas, de strijd blijkt te ongelijk, en zal de aanplant ondergaan, indien niet spoedig het offer gebracht wordt. Of in 't laatste geval de aanplant toch eene mislukking zal blijken te zijn (ik ben daarin de optimistische meening toegedaan) behoeft in elk geval nog nader bewijs. De halve maatregelen van 't oogenblik schijnen zeker tot de ervaring te zullen leiden, dat welhaast de zuinigheid de wijsheid zal hebben bedrogen. Volgens laatste telling zijn nog 3006 karetplanten in leven.

***c.* de kultures van 1905.**

Naast de boven behandelde Semengko kultures op hetzelfde deels onvruchtbare heuvelland, midden in de bosschen, werden van het jaar aangelegd een deel van Semengko II en III ter grootte van 46 H.A. en vis à vis, Moendoe III groot 51 H.A.

Nog maar een klein, doch uitgezocht gedeelte, werd uit opslag gekweekt; het overgroote moest op zorgelijke wijze met dagkoelies behandeld worden. De kosten, inclusief schoonmaak, waren voor Semengko *f* 965.— of *f* 21.— per H.A. voor Moendoe *f* 1184.— of *f* 23.— per H.A.

Er moest nagepoot, doch gelukkig weinig ingeboet worden.

De opslag staat er ferm bij, de contractkultuur is goed, de in koeliearbeid aangelegde gedeelten zijn het minst, doch toch met uitzondering van de armste en steilste stukken bevredigend. Groei langzaam voornamelijk tengevolge der voor deze terreinen te droge weersgesteldheid.

Aan Metatal X groot 49 H.A. in 't oosten, Wonopolo I groot 40 H.A. in 't midden en Djatibagoes II*a* groot 40 H.A. in 't westen van de noordgrens der bosschen, die anders tengevolge hunner lage ligging veel van drassigheid te lijden hebben, kwam het droge weer te stade. De meer dan 70 H.A. groote opslaggedeelten dezer plantsoenen staan er weergaloos fraai bij, maar ook in contract bewerkte en met dagkoelies verzorgde stukken zijn ferm opgeschoten. De bestede kosten bedroegen voor Metatal (zonder schoonmaak) *f* 388.— of *f* 8.— per H.A. voor Wonopolo (met schoonmaak) *f* 527.— of *f* 39.— per H.A. en voor Djatibagoes (met schoonmaak) *f* 1218 of *f* 30.— per H.A.

Ten slotte de 71 H.A. groote kultuur Kajangan. waarvan maar een heel klein deel genoeg opslag had om die kultuurwijze toe te passen en de grootste helft in dagkoelies moest bewerkt worden. Hiervoor werd *f* 1806 of *f* 25.— per H.A. uitgegeven inclusief schoonmaak. De kultuur staat er bij zoowat als van Moendoe en Semengko.

Maatregelen tegen brand.

De maatregelen tegen brand genomen bestonden weer in 1e verbod van alang-alang te snijden in den O. moesson; 2e aanstellen van wakers, 3e aanleggen en onderhouden van vuurlijnen. 4e opdracht aan al het personeel om branden te helpen blusschen.

De bestede onkosten waren:

In het kultuur complex.	Grootte in H.A.	Aan brandwakers.	Aan vuurlijnen.
1. Metatal.	550	*f* 137.80	*f* 185.25
2. Semengko	95	» 31.75	» 56.96
3. Djatibagoes	324	» 123.80	» 299.49[5]
4. Gandoel.	256	» 88.50	» 61.26[5]
5. Kajangan (blusschen van een brand).			15.50
Samen.	1225	*f* 381.85	*f* 618.47

Digitized by Google

Totaal *f* 1000.32 of 82 cts. per H.A. tegen 75 cts. per H.A. a°p°. Niettegenstaande 26 maal de brand in de kultures sloeg, werd hij slechts 2 maal niet door 't personeel opgemerkt (ééns 's avonds en ééns vóór de aanstelling van brandwakers). Slechts 8 maal richtte de brand eenige schade aan, 3 maal wat ernstig (wraakneming). Verbrande oppervlakte 25 H.A. of 2 % van de beschermde. De verbrande cultuur werd terstond op stronk gekapt, omgewerkt en restaureerde zich uitstekend.

Wat de oorzaken der branden betreft, voor zoover zij konden worden nagegaan, hadden we 4 maal te doen met wraakneming, 7 maal met alang-alang snijders-, 3 keer met overslaan van buiten en 12 maal met onvoorzichtigheid van voorbijgangers. Waarschijnlijk is slechts voor weinig gevallen het nut der vuurlijnen geëvenredigd aan de daarvoor bestede kosten en behoort meer aandacht aan de levende, dan aan de doode middelen te worden geschonken (wakers en blusschers).

III. Exploitatie.

A. Geregelde.

1. in eigen beheer.

Bij besluit van den Directeur van Landbouw ddo. 8 Mei 1905 No. 1789/B werd machtiging verleend het zuiveringsperceel Ngandong in eigen beheer te exploiteeren. Den 8ste Juli d. a. v. werd de maandgelder C. E. V. PONDER tot administrateur van dien aankap benoemd, welke keuze een gelukkige bleek te zijn. In het laatste semester werd verkregen.

403	M³. □	bekapt hout	tegen	gemiddeld	*f* 3.25	per	M³.	*f* 1310.—
30	—	dolken	»	»	» 0.64	»	»	» 20.—
1153	Stm.	brandhout	»	»	» 0.15	»	Stm.	» 172.—
1635		sirappen	»	»	» 0.033	»	stuk	» 54.—
159		velgen	»	»	» 0.033	»	»	» 5.20

Hiermee werd de timmerhout-taxatie bijna bereikt. De brandhout-uitkap werd langzaam gevoerd, omdat de railbaan nog niet gereed kwam.

Slechts van tijd tot tijd viel het moeilijk het vereischte aantal kappers bijeen te houden, maar doorloopend was het lastig den vereischten uitsleep bij te houden. Op het einde des jaars kwamen pas de eerste facturen railmateriaal uit Europa aan. Ondertusschen was de aarden railbaan geheel gereed gekomen, de administrateurswoning grootendeels, en waren alle sleuven gerooid. Totaal (inclusief *f* 9752 aan railmateriaal) kostte de exploitatie *f* 16268.—

2. Door tusschenkomst van partikulieren.

Het laatste perceel der »Nederlandsch-Indische" (Metatal leegkap pachtschat) expireerde met inbegrip der verlenging den 1e October, na nog 241 M³. klein hout en 1958 S.M. brandhout uit de zeer goed schoongekapte terreinen te hebben verkregen. De schoonmaak werd door de maatschappij in orde verricht, de pachtschat op tijd gestort.

De overige 5 perceelen Moendoe, Semengko, Djatibagoes, Wonopolo en Kajangan behooren aan de San Liem Kong Sie, die van 't jaar wel haar hout-optimum in dit boschdistrict zal bereikt hebben. Waar de exploitatie soms wat te wenschen overliet werd de directie dier Mij. dadelijk bereid gevonden het noodige tot verbetering te verrichten, en zoo verliep het werk meest bevredigend. Het schoonbranden werd afgekocht. Als bijzonderheid moet vermeld worden een door den administrateur HELBACH voor die Mij. gebouwde statige brug.

Verlengingen van exploitatie-termijnen werden verleend en eene ruiling van het minder voor leegkap geschikte zesde jaarperceel Semengko tegen een kaprijper deel van Moendoe kwam tot stand.

3. Toekomstige perceelen.

Het te zuiveren perceel Banglean kwam geheel voor exploitatie gereed. Van het zuiveringsperceel Koewoeng werd de kaart ontvangen en $^1/_8$ der sleuven op het terrein uitgezet.

B. Uitdunning en onderhandsche verkoop.

De van 't jaar conform het bedrijfsplan voorgestelde dunningen betreffen plantsoenen en grootendeels oude opslagbosschen; niet minder dan 822 H.A. in 't geheel. Het bleek dat dergelijk werk naar behooren uit te voeren boven de krachten van 't personeel ging en om nu niet over den kop te werken werd, waar dit het beste ging, gestaakt. Gereed kwam 42 H.A. Metatal III. De aanwijzing in 225 H.A. Djatibagoes III en IV en in 2 complexen opslag bosschen resp. van 170 en 96 H.A. liep ook vlot van stapel, maar de uitkap van 't eerste baarde slechts teleurstellingen en van de 2 andere werd hij verschoven tot dat door de exploitatie van Banglean die streek zal

Digitized by Google

zijn opengelegd waardoor veel hooger geldelijke opbrengst te verwachten is. Een begin van dunning der B. bosschen nabij Bodeh werd voor urgenter werk gestaakt. Totaal werd op dit hoofd verwerkt *f* 452.— en kwam binnen *f* 130.

De onderhandsche verkoop van hout uit de afgeleverde jaarperceelen bracht *f* 2473 op tegen *f* 770. a°p°. Maatregelen zijn genomen om in deze richting meer resultaten te krijgen, ten voordeele van bevolking, bewaking en schatkist.

C. Aankap krachtens last of vergunning.

Aankappen krachtens last of vergunning vonden van 't jaar zoo goed als niet plaats. Een 60 M³. voor bruggen in heerendienst te bouwen en wat hout voor werken in eigen beheer uit te voeren, was al.

De aankap van landbouwwerktuigen door de bevolking leverde bijna 5000 kleine houtwerken op.

IV. Inrichting.

Het bijna 2000 H.A. groote leegkap- en zuiverings-perceel Koewoeng werd middels 165 palen afgebakend, in Moendoe plaatsten wij 93, in Djatibagoes 35 vakpalen, om de dienstgronden van het inlandsch personeel 41, en langs de railbaan-strook van het perceel Wonopolo naar de stopplaats Bekoetoek 63 grenspalen. De reeds bestaande circa 5000 ditos werden nagezien en onderhouden.

Doodgeringd werden de boomen op c.a. 64 H.A. inplaats van Semengko VI leeg te kappen deel van Moendoe V, op de sleuven en afgeschreven bosschen van het perceel Banglean, en een deel der sleuven in Koewoeng.

De volgende nieuwe wegen, sleuven en paden werden aangelegd: 9.6 K. M. weg Beran Getas, bijna 4 K. M. weg Banjoeoerip Banglean, een verbetering in de sleuf Kepoh, en diverse kultuurpaden, terwijl de bestaande wegen naar eisch werden onderhouden.

Het onderhoud der bestaande woningen, waarvan vooral de zooveel zwaardere houtvesterswoning bedenkelijk verzakt, kostte veel moeite en geld; de volgende nieuwe woningen kwamen gereed: een mantri-politie woning te Beran, een te Banglean, eene boschwachterswoning te Menden, en eene te Getas.

Totaal werd voor het inrichtingswerk *f* 10251.— uitgegeven.

Tenslotte dient hier nog vermeld dat bij G.B, van 17 Februari 1905 No. 37 het voorloopig bedrijfsplan van dit boschdistrict werd goedgekeurd.

V. Bewaking.

De bewaking der bosschen mag zeer goed genoemd worden. De diefstallen van hout zijn meest van luttel beteekenis. Vreemd genoeg, waar noch het politiepersoneel, noch de bevolking bijster goed genoemd mogen worden. Ik schrijf dit dan ook voornamelijk toe aan het feit dat »zooveel honden der hazen dood is", want het aantal officieele en officieuse dienaren des heiligen Hermandads is legio in dit »darkest of Java." Enkele cijfers tot staving. Van 't jaar werden 201 processen-verbaal opgemaakt tegen 207 en 233 anno 1903 en 1902, het aantal houtaanhalingen was resp. 96, 136 en 181; het aantal berechte personen daarentegen 292, 287 en 58. Het aantal vrijgesprokenen was van 't jaar 28, — in 1904 75, in 1905 = 12 (zie 't aantal berechte personen); het aantal strafdagen rees tot 5441 van 539 in 1903 en 4046 in 1904; gemiddeld per gestrafte 22 dagen in 1905 19 in 1904 en 11 in 1903.

VI. Personeel.

De houtvester TEN OEVER werd in Juli vervangen door steller dezes; de mantri-politie van Banglean ging in November naar de opriumregie over en werd vervangen door een vroeger geschorste collega uit Toeban.

VII. Algemeene opmerkingen.

Het geldelijk resultaat van het bedrijf was:

inkomsten: *f* 160791.— uitgaven *f* 54129.— voordeelig saldo *f* 106662.— of *f* 4.62 per H.A. en *f* 7.— per M³ verkregen houtmassa (Bij dit resultaat is niet gerekend de waarde van 375 M³. hout opgestapeld in Ngandong).

Het saldo in 1904 was *f* 74000.— in 1903 *f* 31000.— Dit verschil vindt zijn oorzaak in vergrooting der kapvlakte en betere contractueele exploitatie.

De Houtvester van Zuid-Randoeblatoeng,
J. CH. VAN SCHOUWENBURG.

Digitized by Google

XI. BOSCHDISTRICT BLORA.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Complex	I	*Ketringan*	7898.7 H.A.
»	II	*Ledok*	5952.3 »
»	III	*Pajaman*	7699.5 »
»	IV	*Kelangkrang*	6695.6 »
		Totaal.	28246.— H.A.

Omtrent de gesteldheid der bosschen wordt verwezen naar hetgeen daarvan in vorige jaarverslagen is vermeld.

2. Culturen van djati-, wildhout en van caoutchouc leverende gewassen.

a. **Djaticultuur.**

Gedurende 1905 werden opnieuw met djati beplant 347 H.A., waarvan 235 H.A. rijen- en 112 H.A. opslag-cultuur. De caoutchouc-cultuur werd met 19 H.A. uitgebreid. Voor de djaticultuur werd uitgegeven *f* 1976.—. voor de caoutchouc-cultuur *f* 541.— 45 picol padi werden daarenboven verstrekt.

Gedurende 1905 werden onderhouden 453 H.A. djaticultuur en 68 H.A. karet-cultuur, waarvoor werd uitgegeven resp. *f* 2873.— en *f* 1524.—

Het toezicht dat op de cultuurwerkzaamheden, zoowel aanleg als onderhoud werd gehouden kostte *f* 1662.— en de maatregelen en bewaking tegen brand *f* 644.64.

Bij den aanleg der cultures werd wegens opgedane ondervinding, dat de methode met rijstverstrekking hier kostbaarder is. en geen grooter zekerheid van slagen geeft, deze methode niet verder beproefd.

De plantcontracten werden weder zonder uitzondering voor *f* 25.— de Hectare gesloten, waarvoor de cultuurterreinen werden schoongebrand en beplant.

De ontkieming der pitten, liet niet te wenschen over; de stand der nieuwe aanleg is over het algemeen gunstig. Bijwijze van proef, werd bij den aanleg, langs alle wegen en randen der nieuwe culturen steeds groene levende hagen van allerlei gepoot, bij wijze van mede bescherming tegen brand en om het betreden der culturen door vee enz. eenigszins te beletten.

De algemeene stand der in 1905 onderhouden cultuur is bevredigend. Geregeld wordt, waar zulks mogelijk en wenschelijk is, de opslagcultuur-methode voorbereid en in toepassing gebracht.

De resultaten in dit boschdistrict verkregen zijn tot heden gunstig te noemen.

b. **Bewaking tegen brand in de djaticulturen.**

Evenals het vorige jaar werden ook in 1905 de culturen tegen brand bewaakt, door de meest gebruikelijke methode van brandsleuven en vaste wakers op verschillende overzichtspunten, die bij hunne verblijfplaats een kentong hebben. Bij het ontstaan van brand, zijn de contractsplanters verplicht op het eerste signaal hulp te verleenen.

Deze maatregelen bleken herhaaldelijk zeer doelmatig te zijn; slechts één groote cultuurbrand kwam voor, n.l. de culturen *Batoer* van 1902/1903 en 1903/1904, 1904/1905 brandden voor 104 H.A. Het geluk wilde dat deze culturen vrij schoon waren. De brand is aangestoken uit wraak, over het met succes optreden der boschpolitie tegen eenige dessahoofden, verder kwamen eenige kleinere branden voor, door veehoeders en alang-alang halers in de culturen, zij werden bij tijds gebluscht, slechts de kleine planten stierven af.

In de karet-culturen kwam geen brand voor.

Een brandwaker werd door een in de cultuur *Gianti* jagend geëmployeerde van de Dordtsche Petroleum Maatschappij bij het uitoefenen zijner functie door een slag met het geweer verwond. Tegen den dader werd proces verbaal opgemaakt.

c. **Karet-cultuur.**

De totale oppervlakte die ultimo 1905 met caoutchouc leverende gewassen was beplant bedraagt 87 H.A.

Niettegenstaande de regelmatige behandeling blijven de caoutchoucculturen niet aan de verwachting beantwoorden. Het plantverband is te wijd. Alang-alang woekert overal. De kratok ingestrooid op bedjes heeft het in de oudere culturen totaal

Digitized by Google

afgelegd. De toeri, die om de plantheuvels werd gezaaid, kwam niet regelmatig op, niettegenstaande entaarde was vermengd onder het uitgestrooide zaad. Toch is einde 1905 nogmaals een krachtige poging gewaagd, om de kratok nog eens tegen de alang-alang te doen strijden, door de bedjes dichter bij elkaar te maken en veel zaad in te strooien. De kieming is zeer fraai.

d. **Castilloa cultuur.** Van de 284 in 1904 geplante castilloa-planten aan den Zuidwest kant der cultuur Bloengoen bleven er 267 in leven; slechts 1 exemplaar dicht bij water staande groeide vrij goed door. De rest staat twijfelachtig.

c. **Hevea cultuur.** In begin 1905 werden 100 Hevea planten ontvangen en eveneens in *Bloengoen* uitgeplant. De planten waren nog zeer klein en hebben gedurende het jaar dat zij in den grond staan, zich gewoon verder ontwikkeld, niet als of zij in buitengewoon gunstige omstandigheden waren.

f. **Kickxia elastica.** In begin 1905 werden 100 Kickxia elastica planten uit het Malangsche ontvangen. Ook te *Bloengoen* uitgeplant zijnde bleek het dat de planten, na 3 maanden tegen de zon beschut te zijn geweest, zich vrij aardig hadden ontwikkeld. Zoodra evenwel de bedekking tegen de felle zon stelselmatig werd verwijderd, stond de groei stil en gingen eenige planten zelfs langzaam dood. Daarom werden de planten tot dat de westmoesson was ingetreden, weder gedekt. Het schijnt dat zij niet tegen de droogte en de felle zon bestand zijn. In het Malangsche behoeven zij slechts gedurende een korte poos na het planten gedekt te worden gelaten.

g. **Mahonie cultuur.** In het begin 1905 werden ± 1100 Mahonie planten geplant, deels langs wegen en een zuiver aanplantje van $^3/_4$ H.A. in *Batoer* II hetwelk door brand werd beschadigd. De meeste planten bleken niet dood te zijn.

Eveneens werd een zuiver Mahonie cultuurtje van $^1/_4$ H.A. geplant bij *Zuid Tjabak* I aan den grooten postweg. De oudere Mahonie aanplantingen hoewel ook van geringen omvang in *Betet*, maken een vrij gunstigen indruk. De boomen vertoonen sterke neiging tot lage vertakking en het vormen van twee en meer stammetjes.

3. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Geregelde Exploitatie.** De resultaten der geregelde exploitatie waren in 1905 als volgt:

Gekapt werden 26346 M^3 timmer- en 18592 S.M. brandhout.

De daarvoor ontvangen retributie en pacht bedroeg *f* 372320.—

b. **Uitdunningen.** In 1905 werden uitgedund.

Complex I. Nihil.

Complex II. Cultuur *Gianti* I 60 H.A. Gewone dunning uitgaven bedroegen *f* 1.— pro H.A. *f* 60.—

Het dunsel was onverkoopbaar Blandongbosch *Djoeroek* 2e blok 40 H.A. in eigen beheer.

Er werd in 1905 gekapt en gesleept 274 M^3. hout en daarvoor uitgegeven inclusief waak en toezichtloon *f* 1592.—

In 1904 werd 122 M^3. gekapt en gesleept. Totaal derhalve 396 M^3. In Mei 1905 werd 220 M^3. verkocht voor *f* 3978.— Restant hout ultimo 1905 176 M^3.

Complex III. Cultuur *Kalitengah* voor het merken van te dunnen stammen en toezicht *f* 2740. De bevolking kwam nog niet uit om de boomen te vellen.

Het dunsel is nog onverkoopbaar.

Complex IV. Nihil.

c. **Ongeregelde exploitatie.** Krachtens machtiging van den Resident werden gekapt

1e Voor den dienst van het Boschwezen 95 M^3. voor den bouw van drie Mantries en 1 Boschwachterswoning en reparatie aan de keet van *Bloengoen*.

3800 sirappen ten behoeve van de overdekking van het gecombineerde kantoor te *Blora*.

Digitized by Google

14 M³. ten behoeve van reparatie enz. van bruggen in onderhoud bij het Boschwezen.

2e. Voor het Binnenlandsch Bestuur 241 M³. voor den bouw van div. Bruggen in de districten *Djepon* en *Panolan*.

Door de bevolking werden in 1905 2103 Landbouwgereedschappen gekapt.

Aan den Inlandschen Christenonderwijzer THOMAS werd door den Resident vergunning verleend kosteloos te kappen.

38 M³. timmerhout voor den bouw van eene school en hospitaal te *Djepon*.

Door de Dordtsche Petroleum Maatschappij werd met kennis van den Resident gekapt voor plaatsing van installaties enz. in *Semanggi* en *Ledok* 31 M³. timmerhout en 39 S.M³. brandhout.

Krachtens machtiging van den Directeur van Landbouw werd op de afgesneden stukken nabij de dessa Ledok brandhout gekapt ten behoeve van de Dordtsche Petroleum Maatschappij. Aan haar werd verkocht 839 S.M³. brandhout. De netto inkomsten bedroegen *f* 590.—

4. Inrichting der djatibosschen.

a. **Grensregeling en afbakening.**

Deze is reeds voltooid. Voor het onderhoud van 751 grensteekens en het geheel vernieuwen van 59 stuks werd besteed *f* 107.—

De afbakening van het a.s. leegkapperceel *Gembol* kostte *f* 15.— en die van het a.s. zuiveringsperceel *Ledok* *f* 22.—

b. **Indeeling.**

Door de contractanten van de perceelen Ngodo, Galoeh, Kelangkrang en Ketringan werden de geprojecteerde sleuven in de 1e jaarperceelen gerooid en overgenomen.

In de 2e jaarperceelen werd aan de ontworpen sleuven geregeld gewerkt.

De allerwege door het bosch bestaande en aangelegde voetpaden en sleuven werden regelmatig begaanbaar gehouden. Voor het plaatsen enz. van 78 vakpalen in de sleuven van *Nglobo-Bloengoen*, *Ngodo* en *Nanas* werd *f* 45.— uitgegeven.

c. **Wegenbouw.**

Groote wegen werden in 1905 niet aangelegd.

Een begin werd gemaakt met de verlegging van 600 M. van den weg van *Oost Tjabak* II naar de groote postweg *Tjabak-Tjepoe*.

Het net van inspectiepaden zoo noodig en nuttig voor de beweeglijkheid der boschpolitie, werd uitgebreid, door den aanleg van ± 4900 Meter van 3 M. breedte.

Totaal uitgaven bedroegen *f* 102.— Groote bruggen werden niet gebouwd.

Eenige duikers en kleine bruggen werden slechts aangelegd op de noodigste plaatsen.

d. **Onderhoud van wegen.**

Het onderhoud van wegen en bruggen werd stelselmatig uitgevoerd en het voetpaden-net, vooral in de grens bosschen, verbeterd en onderhouden. Het onderhoud der sleuven bestond in het rooien der door natuurlijken opslag dicht gegroeide plekken en in het maken van zijdelingsche vertakking der afvoergoten, om uitspoeling te voorkomen. Verder in het opruimen der over den weg gevallen boomen.

De uitgaven bedroegen totaal *f* 287.—

Eenige groote bruggen werden hersteld en één bijna geheel vernieuwd, waarvoor werd uitgegeven *f* 232.—

e. **Woningen (bouw).**

In 1905 werden nieuw gebouwd 3 Mantries- en 1 Boschwachterswoning.

Hiermede zijn alle woningen nagenoeg gereed.

Verder werden de in begin 1905 nog niet geheel gereed gekomen overige woningen voltooid en versterkt; doch zullen in 1906 nog eenige uitgaven gedaan moeten worden voor doelmatige omheining der erven en stallen.

Bij de meeste woningen is een geschikt stuk dienstland gekozen kunnen worden, buiten de boschgrens. In 1906 zal de goedkeuring van den Resident worden gevraagd.

De beplanting der erven werd stelselmatig bevorderd. De mislukte of gestolen kokoszaailingen werden ingeboet. Voor woningbouw van het personeel werd in 1905 besteed totaal *f* 2410.09.

De opzienerswoning te *Wonogadoeng* kwam in September gereed. Zij kostte totaal *f* 3115.

Digitized by Google

De woning maakt een goeden indruk en is zeer doelmatig gebouwd, naar een afwijkend project.

Het aantal en de aard der woningen is als volgt:

4 Opzienerswoningen.
2 keeten.
10 Boschwachterswoningen.
5 Mantries woningen.
1 Gecombineerd kantoor.

Onderhoud. De bestaande woningen werden op de gebruikelijke wijze onderhouden.

De opzienerswoning van *Ngleboer* eischte vrij zware reparatie aan de vloeren, terwijl bij die van *Kendilan* de badkamer, door scheuring van den bak, moest worden hersteld.

De keeten van *Bloengoen* en *Ngapoes* werden gedeeltelijk met hout omwand daar de bamboe omwanding begon te begeven.

Het gecombineerde kantoor te *Blora* moest dringend van een solider dakbedekking worden voorzien. De pannen werden door sirappen vervangen.

De uitgaven voor onderhoud van gebouwen in 1905 bedroeg totaal *f* 786.—

f. **Bedrijfsplan.** Dit werd zooveel mogelijk gevolgd doch de omstandigheden dwongen soms tot afwijking; voornamelijk uitstel van voorgeschreven werken door gebrek aan fondsen.

5. Bewaking der Bosschen. Het aantal der berechte boschdelicten bedroeg 473, waarvan 385 door de boschpolitie en 88 door de Bestuurspolitie geverbaliseerd.

Het aantal nog onberechte zaken bedroeg 37.

Het aantal der door de boschpolitie aangehaalde

Houtwerken bedroeg	945 stuks.
Vrachten areng	8 »
Vrachten brandhout	51½ »
Samen vertegenwoordigend een getaxeerde waarde van	*f* 840.90
Aantal vrijspraken	84 man.
Aantal gestraften	631 »
Aantal dagen krakal	12972 dagen.
Totaal der opgelegde boeten	*f* 1101.—
Gemiddeld opgelegde straf per man	20 dagen.
Gemiddeld opgelegde boete	*f* 1.75

In vergelijk met het vorige jaar is het aantal der geverbaliseerde boschdelicten vermeerderd. Dit is nagenoeg uitsluitend toe te schrijven aan het afnemen van het aantal onopgehelderd gebleven diefstallen, derhalve een met meer succes en actiever optreden der boschpolitie. De algemeene toestand bleef nagenoeg dezelfde. In den algemeenen gang en aard der diefstallen is geen verandering te bespeuren. De Javaan zal blijven stelen, zoolang er hout is en hij zal steeds grif een chineeschen heeler vinden. Ten gevolge der bestraffingen, verbeterde wel de brandhoutkap der bevolking in het bosch. Het aantal takbrandhout (sprokkelhout) vrachten neemt toe, terwijl men vroeger uitsluitend fraai geklooofd hout langs de wegen zag vervoeren. Bepaalde bosch-devastatie kwam niet voor. Slechts in het geringde 1e jaarperceel van het aanstaande perceel *Gembol* kwam eene ernstige beschadiging voor, door het kappen van 18 bij elkaar staande kleinere stammen. Het hout werd voor een klein deel gestolen. Aangezien het steeds duidelijker wordt dat de kleine man veelal hout steelt op last van eenen geldschieter of van iemand, die hem daartoe dwingt, òf uit eene of andere omstandigheid voortvloeiende verplichting, die hij evenwel voor den rechter verzwijgt, werd in dit jaar den boschopzieners opgedragen streng te letten op den handel en wandel der dessahoofden, welke lieden soms op raadselachtige wijze rijk worden en trouwens bij de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur eveneens bekend staan als groote houtliefhebbers, die niet zelden de bedoelde pressie uitoefenen.

Begint men eene dergelijke campagne, dan moet men voorbereid zijn op de gevolgen, als brand in cultures e.a. zoowel het inlandsche als het Europeesche personeel stelt zich bloot aan allerlei wraakneming. Ik ben overtuigd en heb het bewijs, dat menig inlandsch boschpolitie ambtenaar, daarvoor vreezend, slechts schoorvoetend zal mede werken. Als eerste wapen tegen wraakneming werd een begin gemaakt met de bescherming der stallen, door dubbele, afgesloten stevige hooge paggers. Het verontrusten der boschwachters gedurende den nacht, komt ook voor. Pas gewitte

Digitized by Google

woningen worden met uitwerpselen bevuild; de daken ingegooid; pas gepoote en jonge vruchtboomen vernield. Dreig- en smaadschriften, natuurlijk anoniem, of met eene valsche handteekening voorzien, worden herhaaldelijk ontvangen.

Het meeste succes werd voorloopig behaald in het IVe complex onder den boschopziener SCHLAMILCH. Waarschijnlijk niet slim genoeg, bleken de volgende gevallen en geknipte burgemeesters en onderburgemeesters.

1. De Petinggi van *Temengeng*, straf 2 maanden krakal.
2. De kamitoewa, van *Kaliredjo* nog niet berecht.
3. De Loerah van *Kolen* 8 dagen krakal.
4. De kamitoewa van *Prantakan* 8 dagen krakal.
5. De » » *Poetjoeng* nog niet berecht.
6. De Petinggi van *Blimbing* 3 maanden krakal.

Bij den gang der gerechtelijke onderzoeken was op te merken dat de rechter voortdurend doch met succes kampte tegen allerlei poging tot misleiding en omkooping van getuigen.

Belangrijke nieuwe politieverordeningen kwamen niet uit.

De keur op het gebruik der openbare wegen met 't oog op vervoer van hout werd herzien en gewijzigd.

Personeel.

Op ultimo 1905 bestond het personeel uit

1 Houtvester.
3 Boschopzieners.
1 Leerling Boschopziener.
5 Mantries.
10 Boschwachters.
1 Schrijver.

De oppasser werd in den loop van het jaar afgeschaft.

Zoowel onder het Europeesch als onder het Inlandsch personeel vonden een aantal mutaties plaats.

De Houtvester vroeg en verkreeg gedurende de maand Mei verlof.

Algemeene opmerkingen.

Het djatiwoengoe exemplaar aan de tramhalte *Tjabak* werd van eene nieuwe omheining voorzien.

Het boompje bloeide nog niet.

De djatirups verscheen in December en tastte de aanplantingen Kalitengah en *Ngleboer* sterk aan evenals de meeste randbosschen; midden in, was de vraat veel minder. In Januari had zich het bosch weer hersteld.

De proefperken werden bewaakt en onderhouden. Blarenbrand trad als gewoonlijk op.

Djatizaad werd verzonden naar *Sumatra* en naar *Margasari*. Publieke verkoopen vonden niet plaats.

264.151 M^{3}. timmerhout
16.888 » dwarsliggers
881 S.M^{3}. brandhout.

werd onderhands verkocht voor *f* 5863.13.

De Houtvester van Blora
ROSELJE.

XII. BOSCHDISTRICT TODANAN.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

De oppervlakte van het boschdistrict onderging in het verslagjaar geen verandering.

Ultimo 1905 was de samenstelling der boschklassen de volgende.

Klasse A^{1}	1977	H.A.
A^{2}	1454	»
B.	1866	»
C.	1990	»
D.	—	
E.	8859	»
sleuven.	260	»
Totaal	16406	H.A.

Digitized by Google

De algemeene gesteldheid onderging geen merkbare veranderingen; alleen in de mislukte en onvolkomen geslaagde gedeelten van de culturen Djatiamben 1899 en 1900 begon de sluiting pleksgewijze op te treden. Elk jaar breiden deze plekken zich geleidelijk uit, zoodat ten slotte de volkomen mislukte oppervlakte over eenigen tijd slechts gering zal blijken te zijn.

2. Culturen van djati, wildhout en van caoutchouc leverende gewassen.

a. **Nieuwe aanleg.** In 1905 werden beplant met djati 164 H.A., met karet 30 H.A. waarvoor werd uitgegeven *f* 2219.—

Door het late intreden van den westmoesson zijn alle nieuwe culturen wat achterlijk, op de meeste plaatsen waren pas tegen half December de pitten in den grond. De eerder uitgezaaide pitten zijn bijna allen door de witte mieren opgegeten.

De aannemingssom bedraagt *f* 25 à 30 per H.A. inclusief schoonmaken met afstand van het nog aanwezige hout. In de rijen is op elke 20 c.M. één pit uitgepoot, de afstand der rijen bedraagt 3 M. De planters komen geregeld uit en hebben hunne aandeelen met polowidjo, hoofdzakelijk padi beplant. Voorloopig bestaat dus alle kans dat deze culturen slagen zullen.

In het perceel Bedji bestaat de cultuur voor het grootste deel uit natuurlijke verjonging. In Juli werd het terrein schoongemaakt, de stammetjes kleiner dan 15 c.M. middellijn werden op stomp gekapt en wat aangeaard om ze tegen het vuur te beschermen, de slechte en grootere stronken ontschorsd en doodgebrand. Reeds na veertien dagen vormen zich op de stronkjes 2—5 uitloopers, waarvan de mooiste wordt aangehouden. Op het oogenblik zijn de uitloopers reeds $\pm$ 5 M. hoog. en op de meeste plaatsen reeds in sluiting. Het eenigste verdere onderhoud bestaat in het nu en dan wegnemen van nieuwe uitloopers.

De nieuwe karetcultuur ligt in het perceel Golok-Mogok; zij werd in eigen beheer aangelegd. Het plantverband is 10×10 M. en 8×8 M. Er werden uitsluitend zaailingen gebezigd van $^1/_2$—$1^1/_2$ M. groot, gekweekt te Djapah. Tegen kidangbeschadiging worden de planten beschermd door een 2 M. ruime houten omheining. In deze cultuur wordt kratok tusschen gebouwd. Te zamen met de karetcultuur van 1904 vormt de nieuwe cultuur nu een aaneengesloten karetcomplex van 55 H.A.

Nog dient hier te worden vermeld dat het mislukte gedeelte van de cultuur Bedji 1903 met kratok beplant werd om het terrein voor te bereiden voor de cultuur van 1906.

b. **Onderhoud van culturen van het laatste jaar (1904).** De kosten hiervoor hebben bedragen *f* 4154. Onderhouden werden 256 H.A.

De ontwikkeling er van was over het algemeen zeer voorspoedig.

De karetcultuur Golok-Mogok wordt nu voor het grootste gedeelte in eigen beheer onderhouden, dit jaar werd het terrein met kratok beplant. De karetplanten hebben een zeer frisch voorkomen en zijn nu 2—3 M. hoog. Ook de verspreide stukjes mahonie ontwikkelden zich voorspoedig. Ze worden geregeld gesnoeid.

In het begin van dezen westmoesson trad in de djaticultures van 1904 en 1903 de djatirups gedurende eenige weken hevig op; geheele uitgestrektheden werden kaal gevreten. Op het oogenblik is de rups geheel verdwenen en hebben de aangetaste culturen weer nieuw blad gevormd.

c. **Onderhoud van oudere culturen.** Onderhouden werden 129 H.A. waarvan 35 H.A. karet waarvoor met inbegrip van de uitgaven voor brandvrije strooken *f* 2198 werd uitgegeven.

Sommige djaticulturen beginnen zich te sluiten, andere laten nog veel te wenschen over.

In de karetculturen heeft de kratok zich op de meeste plaatsen gehandhaafd en zelfs belangrijk uitgebreid. Hier en daar werd op nieuw tusschengezaaid nadat van te voren het terrein door afvoergoten droog gemaakt was. De kratok is uiterst gevoelig voor drassigheid in veel meerdere mate als de djati; op drassig terrein rot een groot deel van het zaad reeds bij het kiemen; de weinige jonge plantjes hebben licht gele blaadjes, leiden een kwijnend bestaan en willen niet de hoogte in. Ook van muizenvraat aan de uitgezaaide kratokboontjes werd nog al eens schade ondervonden.

Digitized by Google

Veel helpt het als men het zaad met menie mengt, nadat het van te voren geolied is. Afdoende is dit echter niet daar de muizen niet alleen de boontjes maar ook de kiemende plantjes zelf aanvreten.

Nu en dan moest nog met zaailingen ingeboet worden. De omheiningen tegen beschadiging door kidangs blijken niet afdoende te zijn. Er werd dit jaar een proef genomen met een Duitsch middel tegen Wildverbisz »Waldheil" genaamd, bestaande uit lapjes gedrenkt met een onaangenaam riekende vloeistof, naar den reuk te oordelen bestaande uit een mengsel van Asa foelida, teer en petroleum. Aan alle takeinden even onder den rooden top bevestigt men een lapje. Het wild dat een zeer fijnen neus heeft, wordt door de onaangename lucht afgeschrikt. Het middel helpt wel eenigen tijd, ongeveer een maand, dan begint de lucht te verdwijnen, De lapjes moeten alzoo voortdurend vernieuwd worden of opnieuw in de vloeistof gedoopt worden.

De stand der mahony-culturen is goed.

Het aantal aanwezige mahony planten bedraagt 4619.

De totale uitgaven voor onderhoud en aanleg van karet en mahony culturen, zoomede voor het kweeken van plantmateriaal bedroegen *f* 1685.

Cultuurbranden. De bescherming en bewaking tegen brand van oudere culturen had op dezelfde wijze plaats als in 1904; voor dit doel werd *f* 442 uitgegeven.

In de culturen Golok-Mogok 1902 en 1901 verbrandden ± 10 H.A., waarvan de helft topdroog werd; deze gedeelten werden op stomp gekapt en zijn sedert weer uitgeloopen. Branden van zeer kleinen omvang en die betrekkelijk weinig schade aanrichtten hadden in verschillende culturen plaats. Op stomp kappen was meestal niet noodig. In de oudere culturen kwamen eveneens branden voor die weinig kwaad deden.

Rijstverstrekking aan djati plant-contractanten. Wegens de ervaring opgedaan in 1904 werd geen nieuwe rijst ingekocht. Het nog aanwezige gedeelte werd als betaling aan koelie 's verstrekt die in de cultuur Bedji werkten.

In het geheel werd voor de culturen uitgegeven *f* 8809.

3. Exploitatie der djatibosschen.

a. **Geregelde exploitatie.** Deze geschiedde gedurende het verslagjaar uitsluitend door de particuliere industrie.

Gekapt werden 14945 M³ timmerhout en 14043 S.M. brandhout, waarvoor aan retributie of pacht verschuldigd was *f* 215571.—

De exploitatie verliep zeer spoedig. De perceelen Noord-West Karangdjati, Ngawen Ombo en Todanan expireerden in het verslagjaar.

Evenals in het vorige jaar was de aankap van dwarsliggers in eenige perceelen zeer aanzienlijk en bedroeg in de perceelen Ngawen Ombo I en II 47 %, Todanan 34 % en Nieuwe Derbogo Teboe I 63 % der tot dusver in die jaarperceelen gekapte houtmassa's. In laatstgenoemd perceel zelfs 77 % in het begin van 1905, zoodat hier van de in het contract voorkomende beperkende bepaling omtrent den dwarsliggersaankap gebruik gemaakt werd en de aanmaak van deze houtwerken in twee blokken tijdelijk stop gezet werd.

Het contract van het nieuwe achtjarige leegkapperceel Srigading c. a. werd den 28sten Juli gesloten tegen een pachtschat van *f* 295400. Door een onbegrijpelijk misverstand werd de aankap in een blok van het tweede jaarperceel geopend. Door den Hoofdinspecteur werd bepaald dat dit blok voortaan tot het eerste jaarperceel behooren zou, terwijl daarentegen een gedeelte van het oorspronkelijk eerste jaarperceel in het tweede jaar geëxploiteerd zal worden.

Voor het niet op tijd afleveren van het derde jaarperceel Noord-West Karangdjati werd een boete van *f* 50.— opgelegd.

b. **Uitdunningen.** Gedurende het verslagjaar werden gedund 140 H.A. rijenculturen en 313 H.A. natuurlijke verjongingen. Van de eerste werden 21 H.A. voor den eersten keer, 119 H. A. voor den tweeden keer gedund. Het hout van de eerste dunning bleek onverkoopbaar te zijn. De kosten van de dunning der rijenculturen bedroegen *f* 103.—, terwijl het er door verkregen hout, dat door de koopers zelve werd gekapt en 203 M³ bedroeg, verkocht werd voor *f* 338.—

Digitized by Google

De dunning der natuurlijke verjongingen kostte *f* 3017 — en leverde op 831 M³. timmerhout en 3017 S.M. brandhout, dat voor *f* 12405 — van de hand werd gezet. Het kappen geschiedde gedeeltelijk in eigen beheer, gedeeltelijk door de Ned. Ind. Houtaankapmij, koopster van het hout.

c. Ongerelde exploitatie.

1°. Zuivering der boschafdeeling Tembelangan.

In de boschafdeelingen Bogem-Banat en Tembelangan waren in 1904 eenige sleuven gerooid en daar verder in genoemde bosschen veel omverliggend hout aanwezig was werd een voorstel tot zuivering in eigen beheer ingediend. Hiertoe werd machtiging verleend en *f* 1280.—, suppletoir *f* 500.— toegestaan.

De geldelijke uitkomsten waren zeer bevredigend. Er werd totaal gekapt 232 M³.

Hiervan werden verkocht op vendutie 226 M³. voor *f* 7662 en 6 M³. onderhands voor *f* 90.—, totaal *f* 7752.—

De exploitatiekosten bedroegen *f* 1780.—

Dit jaar werd alleen de boschafdeeling Tembelangan gezuiverd, aan Bogem-Banat werd niet begonnen daar de fondsen al verwerkt waren. De zuivering zal in 1906 worden voortgezet.

Het voordeelig saldo der exploitatie was *f* 5972 of *f* 25,76 per M³.

Dit cijfer maakt een zeer gunstig figuur tegenover het gemiddelde opbrengstcijfer van *f* 14,34 uit de retributieperceelen per M³. timmerhout gedurende 1905. De opbrengst der pachtschatperceelen is niet direct te vergelijken omdat van het perceel Srigading slechts 2 termijnen gestort werden, terwijl de gekapte houtmassa reeds aanzienlijk is.

2°. Exploitatie van hout in overgenomen jaarperceelen.

In de overgenomen jaarperceelen Oud Derbogo — Teboe I en Todanan werden 55 M³. gekapt en verkocht voor *f* 650.—

3°. Aankap voor den dienst van het Boschwezen.

Voor den bouw van 2 mantri'swoningen, 2 boschwachterswoningen en bruggen was benoodigd 83 M³. met een tariefswaarde van *f* 1644.

Aankap voor dessabruggen en voor andere departementen had niet plaats.

4°. Aankap op vergunning door inlanders.

De aankap van brandhout voor kalkbranders in het district Karangdjati ging dit jaar geregeld voort. Er werden 190 S.M. brandhout met een retributiewaarde van *f* 38 ter opname aangeboden.

Van den kosteloozen aankap van landbouwwerktuigen werd wederom ruim gebruik gemaakt. Voorloopig zal de aankap hiervan eenige jaren rusten, daar de bevolking nu voldoende van gereedschappen voorzien is.

Het aangevraagde aantal werktuigen was 9818, terwijl er 8926 stuks gekapt werden met een geschatte houtmassa van 360 M³. ongeveer evenveel als in 1904. Apan-apans werden het meeste aangemaakt, wat doet vermoeden dat deze voor huizenbouw geschikte houtwerken niet uitsluitend voor den landbouw gebezigd werden.

Recapituleerende, ziet men, dat dus in Todanan gedurende het verslagjaar werd gekapt 16709 M³. timmerhout en 16101 S.M. brandhout met een opbrengst van *f* 238398.

4. Inrichting der djati- en wilhoutbosschen.

a. Grensregeling.

Vernieuwd werden 156 palen voor *f* 83.— onderhouden 737 palen voor *f* 74.—

b. Afbakening en taxatie van uit te besteden perceelen.

Het leegkapperceel Zuid Srigading werd volgens de proefsleuvenmethode getaxeerd; ter bepaling van de hoedanigheid van het hout werden een twintigtal boomen gekapt.

Digitized by Google

De taxatie van het leegkapperceel Gaplokan, waarmede ultimo 1904 begonnen was, kwam gereed.

De kosten bedroegen voor beide perceelen samen *f* 367.—

c. **Doodringen van over twee jaar te exploiteeren jaarperceelen.**

Geringd werden het derde jaarperceel van Srigading c.a., het eerste van Gaplokan, en het vierde van het zuiveringsperceel Nieuw-Derbogo Teboe hetgeen een uitgaaf van *f* 419.— vereischte.

In laatstgenoemd perceel bepaalde het ringen zich alleen tot kajoe sol en kajoe lenggar.

d. **Aanleg van wegen, sleuven, paden en bruggen.**

Tusschen de boschafdeelingen Ngawen-Ombo en Bogem-Banat en Golok-Mogok en Tegalombo werden verbindingswegen aangelegd en de grond hiervoor aangekocht. In eerstgenoemde weg moest een 28 M. lange brug aangelegd worden. In de afdeelingen Tegalombo en Watoeloeroeng was de bouw van een zestal kleinere bruggen noodig, tezamen lang 19 M. Bovendien werd in Golok-Mogok nog ± 500 M. sleuf aangelegd. De verdere aanleg bestond uit het maken van $5^1/_2$ K.M. inspectiepaden door culturen en plaatsing van vakpalen in de afdeelingen Todanan en Derbogo-Teboe. In het geheel werd *f* 763 verwerkt.

e. **Onderhoud van bestaande wegen, sleuven, paden en bruggen.**

Dit vereischte een uitgaaf van *f* 1319.

f. **Woningen.**

In 1905 werden nieuw gebouwd:

een mantriswoning te Toendjoengan voor.	*f*	467.
» idem. te Kedoeng batjin voor.	»	506.
» boschwachterswoning te Koeloer voor	»	333.
» idem. te Soemberredjo voor	»	344.
Totaal.	*f*	1650.

Bovengenoemde woningen zijn geheel met planken omwand. Op het oogenblik zijn nu de volgende dienstwoningen in het boschdistrict Todanan aanwezig:

1 houtvesterswoning,
3 opzienerswoningen,
4 mantri'swoningen en
7 boschwachterswoningen.

Alleen de mantri van Todanan woont nog niet in een gouvernementshuis; Todanan is slechts een tijdelijke standplaats, de ressortindeeling is nog niet geheel overeenkomstig het bedrijfsplan omdat de ontbrekende boschwachter nog niet toegestaan is. Hierop moet de verdere bouw der woningen wachten.

Aan gewoon onderhoud der reeds bestaande woningen, inclusief het beplanten der erven van het inlandsch personeel, werd *f* 319.— besteed.

Voor de beplanting der erven werden zaden der voornaamste vruchtboomen betrokken uit Buitenzorg en bij de opzieners tot plantmateriaal gekweekt. Verder werd plaatselijk klapperbibit ingekocht.

g. **Overige uitgaven geboekt onder voorloopige inrichting.**

Deze bedroegen *f* 1350 voor toezicht op retributieperceelen en *f* 208 voor diverse kleine uitgaven, inclusief *f* 50.— voor kantoorbehoeften en *f* 120.— voor een postlooper tusschen Djapah en Blora.

De rekening der voorloopige inrichting sluit hiermede met een totaal van *f* 6552.

5. Bewaking.

Vergeleken met de jaren 1903 en 1904, is gedurende het verslagjaar bepaald eene verbetering in den politioneelen toestand te bespeuren. Het aantal diefstallen en het aantal beklaagden onderging slechts een geringe vermindering, daarentegen namen de grootere diefstallen af. De gemiddelde waarde van de gestolen houtwerken daalde van *f* 1,18 tot *f* 0,82 per stuk. Hetgeen nu nog gestolen wordt, is bijna uitsluitend voor eigen gebruik. Deze kleinere diefstallen, zullen zoolang het boschdistrict nog niet in houtvesterijen verdeeld is, voorloopig wel even talrijk blijven.

Digitized by Google

Tot de vermindering van de grootere diefstallen voor derden hebben zeker de zwaardere straffen voor een groot deel bijgedragen. Werd in 1902 en 1903 gemiddeld per veroordeelde 11—12 dagen ten arbeidstelling opgelegd, in het tweede semester van 1904 en in 1905 was de straf tot ruim 24 dagen verzwaard. Ook in veel meerdere mate dan vroeger het geval was wordt de boschpolitie gesteund door de desa- en de districts-politie, door welke laatstgenoemde politie te zamen 192 processen-verbaal van verschillende boschdelicten werden opgemaakt.

De berechting geschiedt tegenwoordig ook met meer spoed als voorheen. Van 1904 zijn er nog maar 3 zaken, waarin nog geen uitspraak gedaan is. De 27 onberechte zaken van 1905 hebben bijna uitsluitend betrekking op de maanden November en December.

Het volgend staatje geeft een overzicht van de door de boschpolitie geconstateerde boschdelicten:

	daftars	beklaagden.
Geconstateerde onwettige ontginningen.	9	17
Idem andere boschdelicten.	192	272
Berechte zaken	174	247
Vrijspraken.	38	
Aantal opgelegde dagen ten arbeidstelling.	4877	
Opgelegde boeten	*f* 60	
Gemiddeld per veroordeelde:		
Aantal dagen ten arbeidstelling	24.1	
Boete.	» 8.59	
Aantal aangehaalde houtwerken	5.12	
Getaxeerde waarde dezer houtwerken	», 4.22	
Gemiddelde waarde per stuk	» 0.82	

6. Personeel.

Het Europeesch personeel gaf in 1905 meerdere reden tot ontevredenheid. Een opziener werd wegens zijne te groote vriendschap tot een in houtzaken als zeer dubieus bekend staand persoon en wegens andere tekortkomingen overgeplaatst naar het boschdistrict Kedoe c.a. In zijn plaats werd benoemd den tot tijdelijk leerling opziener benoemden maandgelder G. A. BISH. Een ander opziener wordt binnenkort overgeplaatst wegens eene minder gewenschte verhouding tegenover de bevolking.

Het inlandsch personeel deed over het algemeen beter zijn plicht als in 1904. Alleen één boschwachter moest wegens onvoldoende plichtsbetrachting ontslagen worden. Een tijdelijk beambte werd in zijn plaats tot boschwachter benoemd.

Op ultimo van het verslagjaar bestond de formatie uit:

1 houtvester.
2 opzieners.
1 tijd leerling opziener.
1 maandgelder.
5 mantris-politie.
7 boschwachters en.
1 schrijver.

Op één boschwachter na is het personeel voltallig.

7. Algemeene opmerkingen.

De finantieele resultaten over 1905 waren zeer gunstig. De baten bedroegen *f* 239693, de lasten *f* 35200 latende alzoo een voordeelig saldo van *f* 204493 het hoogste bedrag dat tot dusver bereikt werd. Deze hooge opbrengst kan echter niet blijvend zijn. Begin 1906 waren er nog maar 5 perceelen in exploitatie waarvan er één in Maart a. s. afloopt, en in 1906 worden geen nieuwe perceelen meer uitgegeven. De zuivering in eigen beheer kan echter nog belangrijk uitgebreid worden, vooral van die bosschen waarvan de afvoer niet te ongunstig is. De zuivering van Tembelangan was reeds een begin en leverde een netto provenu van *f* 25,76 per M^3. In 1906 zal de aankap uitgebreid worden. Ook de resteerende 2 jaarperceelen van het zuiveringsperceel Kaliklampok acht ik hiervoor geschikt, wanneer er te Nglawoengan een ervaren opziener is, en maak mij sterk hier een lang batig saldo ± *f* 20 per M^3 te maken, terwijl dit bosch als retributieperceel uitgegeven niet meer dan *f* 13—14 per M^3 zal opleveren.

De Houtvester van *Todanan*,
A. REILINGH.

Digitized by Google

XIII. BOSCHDISTRICT REMBANG.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djatibosschen.

Hierover kan hetzelfde worden medegedeeld als staat vermeld in het jaarverslag 1904.

2. Culturen van djati, wildhout en caoutchouc leverende gewassen.

Gedurende het verslagjaar moesten van de oudere culturen nog 156 H.A. worden onderhouden. Over het algemeen staan deze culturen zeer goed, enkele plekken met zeer schralen of drassigen grond daargelaten. Ze zullen alleen nog tegen brand beschermd moeten worden. Van deze 156 H.A. zijn er 16 met karet beplant en 140 met djati. De karet ziet er ook zeer bevredigend uit. De culturen hebben inclusief schoonmaak van het terrein en toezicht *f* 40 per H.A. gekost. De uitgestrektheid der in 1904 aangelegde culturen bedraagt 149 H.A., waarvan 130 met djati en 19 met karet zijn beplant.

De djaticultuur staat zeer goed. Een gedeelte is opslagcultuur, welke slechts *f* 6.40 per H.A. heeft gekost. De gemiddelde kosten der djaticulturen van het jaar 1904 bedroegen tot ult. December 1905 *f* 18,40 per H.A. In 1906 zullen nog eenige gelden noodig zijn voor de betaling van den laatsten termijn aan de plantcontractanten en voor maatregelen tegen brand. De karetculturen van 1904 hebben veel te lijden gehad van de langdurige droogte in den Oostmoesson. Pleksgewijze zijn de plantjes erg klein gebleven.

Ook in het verslagjaar werden zoowel rijen- als opslagculturen aangelegd, n.l. 69 H.A. rijencultuur en 45 H.A. opslag. Beide laten zich goed aanzien. Er is voor uitgegeven een bedrag van *f* 887.— De karetcultuur werd uitgebreid met 15 H.A. welke tot ult. December *f* 110 kostten.

In den West-mousson 1905 werden in de karetcultuur in eigen beheer te *Ngadjaran* en *Kebon* wederom proeven genomen met de kratok; de grond werd over het geheele terrein diep gepatjold en op sommige plaatsen geploegd; ook nu kan echter hetzelfde worden medegedeeld als voor 1904; de kratok kwam overal goed op, doch op de magere plekken wordt ze nu bereids geel en staat te kwijnen.

3. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Geregelde exploitatie.**

Exploitatie in eigen beheer kwam niet voor.

Exploitatie door tusschenkomst van de particuliere industrie had plaats in de perceelen *Merah c. a.* en *Sambiroto*, welke twee perceelen geëxploiteerd worden door de Javasche Boschexploitatie Maatschappij voorheen P. BUWALDA en Co.

Het retributieleegkapzuiveringsperceel *Merah c. a.* en het pachtschatleegkapperceel *Sambiroto* zijn beiden gelegen in het complex *Ngadjaran c. a.*

Aan de contractante werd vergund, de in exploitatie zijnde jaarperceelen langer in exploitatie te houden dan bij contract was bepaald.

In 1905 werd de contractante van *Merah c. a.* beboet, één keer wegens het zoekraken van 22 dwarsliggers en een andere keer wegens het kappen van 15 levende boomen; toen de contractante genegen was de retributie-waarde der 22 dwarsliggers te betalen werd de boete kwijtgescholden.

De afvoer van het bereids door het boschwezen ingenomen hout, liet blijkbaar wegens gebrek aan bewijs, dikwijls veel te wenschen over.

b. **Uitdunning.**

Er werden ± 100 H.A. van de cultuur *Oud-Merah* uitgedund; de werkzaamheden geschiedden tegen afstand van het dunsel; voor toezicht werd nog *f* 182.— uitgegeven.

c. **Onregelmatige exploitatie.**

Aankap krachtens last had plaats in het complex *Zuid-Oost-Soelang c. a.* 81 M³. ten behoeve van 't herstellen van dessa-bruggen in het district *Karangdjati*, afdeeling *Blora*; de tariefswaarde is *f* 1653.—

Ngadjaran c. a. 220 M³ ten behoeve van 't herstellen van dessa-bruggen in de districten *Pamotan* en *Sedan*, afdeeling *Rembang*; de tariefswaarde is *f* 5024.—

Digitized by Google

Ngepon c. a. 16 M³ ten behoeve van den aanmaak van 166 grenspalen voor de boschinrichting. Tariefswaarde »pro memorie".

Verder werden in het complex *Zuid-Oost-Soelang c. a.* nog 2629 landbouwwerktuigen gekapt door de bevolking; de inhoud hiervan is 6 M³ en de verstrekkingswaarde *f* 30.— terwijl in het complex *Ngadjaran c. a.* na ontvangen machtiging van den Hoofdinspecteur, ondershands werd verkocht 38 M³ houtwerken, afkomstig van boomen, staande op de velden der bevolking; de netto opbrengst hiervan was *f* 513.—

3. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

Onder dit hoofd ressorteerden de werkzaamheden ten behoeve van onderhoud grenspalen, woningen, bruggen, ringen 2de perceel *Ngadjaran* enz. uitgegeven werd in 1905 voor:

Onderhoud grensteekens	*f*	149.—
Taxatie perceelen	»	—
Doodringen enz.	»	110.—
Aanleg wegen enz.	»	99.—
Onderhoud wegen enz.	»	237.—
» verblijfplaatsen	»	472.—
Extra toezicht perceelen	»	360.—
Kantoorhuur	»	80.—
Diversen	»	40.—
Totaal	*f*	1547.—

5. Bewaking.

Belangrijke diefstallen kwamen in het verslagjaar niet voor; het meeste werd gestolen in het zuidelijk gedeelte van het complex *Zuid-Oost-Soelang c.a.* voornamelijk nabij de dessa *Ngampel,* district *Karangdjati* afdeeling *Blora,* de houtdieven waren aldaar meestal kalkbranders van genoemde dessa.

Het nummeren der stronken had plaats, zooals het in 1904 door mij was ingevoerd; totaal werden in de respectievelijke maanden van het verslagjaar gerapporteerd: 1318 stronken,

In 't geheel werden in het verslagjaar 623 processen-verbaal opgemaakt, waarvan 454 door de boschpolitie en 169 door de dessapolitie.

Op het oogenblik zijn 160 zaken nog niet berecht.

Van deze 623 zaken handelden 513 stuks over houtdiefstal, totaal werden aangehaald 744 stuks houtwerken met een inhoud groot 19.413 M³. en 426½ picol brandhout, welk hout totaal getaxeerd was op *f* 348.31.

Van de 463 door den rechter behandelde zaken werden de daders in 32 gevallen vrijgesproken, van 409 delicten werden de beklaagden, totaal 716 personen tot 10754 dagen krakal veroordeeld, terwijl in de resteerende 22 gevallen de 46 personen *f* 569.— boete betaalden. — Per veroordeelde beklaagde komt dus 15 dagen ten arbeidstelling en voor die, welke de boete betaald hebben *f* 12.37 per persoon.

De werkwijze met de brandhoutsprokkelaars in de culturen *Telogo* ging in 1905 op denzelfden voet door, gelijk staat vermeld in het jaarverslag over 1904.

In het verslagjaar kwam twee keer een noemenswaardige brand voor in dit boschdistrict, namelijk één keer in de karetcultuur *Kebon;* aangekoold werden 8 karetplantjes, waarvan 3 stierven; de brand ontstond door onvoorzichtigheid van den maandgelder aldaar.

Een ander keer ontstond brand in de cultuur *Telogo IIa* van 1901; ik was daar juist op tournee en zag vanaf de hoogte bij *Telogo* een zware rookkolom uit één der culturen opstijgen; door de hooge en kwikdroge alang-alang was het een zeer hevige brand, de vlammen sloegen ver boven de djatiboompjes uit; binnen korten tijd had ik met den opziener van *Karangassem* een 30- tal personen met patjols en arit gereed staan; door met volle kracht op een afstand van ± 5 M. van de brandlijn de alang-alang te snijden en den grond eenigszins om te werken, bleef de brand beperkt tot ± ¾ H.A. oppervlakte; was de brand niet direct bij 't begin ontdekt zoo zou hoogstwaarschijnlijk, wijl er nogal een sterke wind was dien dag, de cultuur 1901 en 1902 geheel zijn afgebrand.

Bij den brand komende, zag ik even buiten de boschgrens drie Inlanders, die blijkbaar de sleuf, waaraan de brand ontstaan was, korten tijd geleden gepasseerd waren; het vermoeden lag voor de hand, dat één van deze personen de brandstichter was; er was echter geen ketrangan te krijgen.

Digitized by Google

6. Personeel.

In 1905 hadden de navolgende mutaties onder het personeel plaats.

Ondergeteekende werd in Juli 1905 benoemd tot houtvester en belast met het beheer over dit boschdistrict en waarnemend belast met het beheer over de houtvesterij *Toeder*.

De opziener FÜHRING werd in October 1905 overgeplaatst naar het boschdistrict *Toeban* en door geen anderen vervangen, terwijl de leerling-opziener SOUMAN in dezelfde maand benoemd werd tot opziener.

De mantri van *Salé* werd eervol uit zijne betrekking ontslagen, in zijne plaats werd een boschwachter uit de houtvesterij *Toeder* benoemd.

De maandgelder te *Kebon* werd wegens onverschilligheid voor het werk ontslagen en vervangen door een anderen, die op het oogenblik in het ressort van den vorigen opziener te *Tawaran* werkt.

De oppasser werd met 1 October 1905 afgeschaft.

Op het einde van het verslagjaar bestond het personeel uit:

1 houtvester
1 opziener
4 mantrie's
6 boschwachters
1 schrijver
1 maandgelder en
1 gecommitteerde voor het retributie-perceel *Merah-Ngadjaran*.

Over 't algemeen viel over den dienstijver van het personeel niet te klagen, velen sukkelden echter aan koortsen en beenwonden.

7. Algemeene opmerkingen.

Een overzicht van de inkomsten en uitgaven gedurende het verslagjaar geeft volgend schema:

De inkomsten bedroegen:

aan retributie *Merah*	*f*	52897.—
» „ *Sambiroto*	»	53979.—
» ontvangsten onderhands verkocht hout	»	513.—
» tariefswaarde verstrekt hout	»	6677.—
» waarde hout voor landbouwwerktuigen	»	30.—
» huishuur	»	70.—
Totaal	*f*	114166.—

terwijl uitgegeven werd:

voor culturen	*f*	5590.—
» inrichting der bosschen	»	1547.—
» kappen en sleepen	»	182.—
» personeel en diversen	»	11379.—
Totaal	*f*	18698.—

Het batig saldo bedraagt dus *f* 114166.— *f* 18698.— = *f* 95468.— of *f* 6.86 per H.A. van de djati-oppervlakte van het geheele boschdistrict.

Dit zeer gunstig resultaat is te wijten aan de twee goede perceelen, die in dit betrekkelijk kleine boschdistrict zijn gelegen. Zijn deze afgeloopen, dan zal de nettoopbrengst van het boschdistrict sterk verminderen. In 1907 eindigt de exploitatie van Sambiroto. Wel komt daarvoor een ander perceel in de plaats, maar dit zal ongeveer *f* 40000 's jaars minder opbrengen dan Sambiroto in 1905 heeft gedaan.

De Houtvester van *Rembang*
P. J. HOMMES,

XIV. BOSCHDISTRICT KEDEWAN.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Volgens een nieuw-vervaardigde kaart, samengesteld uit nauwkeurige perceelskaarten, en minder nauwkeurige grensregelingskaarten (waarvoor de meting toch nog met Smalkalder boussole en ketting geschiedde), aangevuld door speciale metingen met Smalkalder boussole en ketting, blijkt de totale oppervlakte van het boschareaal in dit boschdistrict 18913 H.A. te zijn, in plaats van 21130, zooals men in het bedrijfs-

Digitized by Google

plan aannam, steunende op schetskaarten, gemaakt met behulp van topografische- en oude perceels-kaarten. Het verschil is zeer aanzienlijk.

Hiervan is slechts een onbeduidend deel door wildhout bezet.

II. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc-leverende gewassen.

Gedurende het verslagjaar werden de ondergenoemde terreinen met djati herboscht:

a.	het 9e jaarperceel Tawaran	ongeveer	65 H.A.
b.	het leegkapdeel i/h 5e jaarperceel Loenas-Poetoeng, genaamd Loenas-Poetoeng IV	»	16 »
c.	een deel v/h voormalig perceel Karanganjar, genaam Karanganjar 1905	»	36 »
d.	het 3e jaarperceel Wonosari.	»	25 »
e.	een deel van het 3e en van het 4e jaarperceel Ngoedal, genaamd Ngoedal 1905	»	30 »
	Totaal.	ongeveer	172 H.A.

Tawaran IX en Loenas-Poetoeng IV werden aangelegd met behulp van z.g. contractplanters, terwijl Karanganjar 1905 geheel, Wonosari III op 2 H.A. na geheel, en van Ngoedal 1905, 20 H.A. door middel van natuurlijken opslag zijn herboscht. De 2 H.A. van Wonosari, welke in contract beplant werden, zijn afkomstig van de vroegere verzamelplaats, waar natuurlijk alle opslagmateriaal was vernietigd. De 10 H.A. contractscultuur van Ngoedal 1905 bevatte absoluut geen opslagmateriaal. Alle deze culturen doen veel verwachten.

Doordat Ngantroe I niet tijdig was leeggekapt, kon dit niet in cultuur gebracht worden; ook daar zal vermoedelijk een opslagcultuur tot stand komen.

De vroegere culturen werden onderhouden. Een deel van Tawaran VIII is steenachtig en groeit de djati daar slecht; Tawaran VII heeft evenals de vorige Tawaranculturen een zwaren strijd tegen alang-alang te voeren; de Loenas-Poetoeng-culturen zijn prachtig; de Kedjoeron-culturen bevredigend, 't grootste deel der contractplanters van Karanganjar 1904 liep weg, en is het nu een heele toer, om hunne aandeelen te doen slagen, terwijl de aandeelen der blijvende planters zeer goed staan, evenals het gedeelte opslagcultuur; Wonosari II, zoowel contracts- als opslagcultuur, ziet er goed uit en doet nog veel verwachten, terwijl Ngoedal II een zeer geslaagde opslagcultuur is, en Kanten II een zeer fraaie contracts-cultuur.

De karetcultuur Nglateng werd onderhouden, en staat deels zeer fraai, deels achterlijk; op sommige plaatsen zal binnen een jaar sluiting intreden, op andere plaatsen zijn de planten nauwelijks een halven meter hoog; zij stuiten wellicht met de wortels op groote steenen.

De karetcultuur Dilem staat nog steeds stil, terwijl 't aantal karetboomen in Karanganjar tot een minimum is gereduceerd; de karetboomen te Kedewan groeien in weerwil van bemesting, enz. zeer langzaam.

Er werd geen uitbreiding aan de karetcultuur gegeven.

Na eenig pogen werd de proefcultuur bij Kedjoeron (zie vorig verslag) opgegeven, en bij Balong opnieuw een bosch van 20 tot 25 H.A. door uitpooten in strooken, en gedeeltelijk ringen der boomen, voorbereid, teneinde in 1908 geheel leeggekapt en door middel van opslag-materiaal herboscht te worden.

De cultuuruitgaven in 1905 waren:

I	Djaticultuur.		
	a. onderhoud culturen van 1902	*f*	214.—
	b. » » » 1903	»	2139.—
	c. » » » 1904	»	2790.—
	d. aanleg 1905	»	2436.—
	e. voorbereiding van proefculturen	»	306.—
	Totaal.	*f*	7885.—
II	Karetcultuur.	*f*	26.—
III	Maatregelen tegen brand in cultuur-complexen	»	365.—
IV	Diversen (incl. kosten v. verzamelen en verzenden v. Sogozaad naar Bondowoso)	»	115.—
	Totaal voor cultuur in 1905	*f*	8391.—

Digitized by Google

In dezen drogen oostmoesson zijn natuurlijk vele cultuur-brandjes ontstaan, doch hadden zij geen ernstige gevolgen; de meeste werden vlug gebluscht; één ernstige brand had plaats in de cultuur Wonosari I, welke door moedwil of spelen van kinderen was ontstaan. Ik geloof dat, van de brandsleuven, die langs de oude boschranden het meeste succes hebben; langs druk begane paden hebben zij minder groote uitwerking, daar de brandjes minder ontstaan door 't weggooien van een lucifer, dan door 't, uit aardigheid, opzettelijk aansteken van alang-alang. Langs paden, waar nachtelijk verkeer plaats heeft door passargangers heeft 't schoonmaken weer meer succes, daar brandende spaanders, afkomstig van de toortsen, dan niet in de gelegenheid zijn, brand te doen ontstaan. Ook langs de grenzen tusschen cultuur en bouwland is schoonmaak noodig, doch over een breede strook, aangezien daar veel veehoeders zich ophouden; wanneer men de cultuur in brandvakken verdeelt, is 't noodig aldaar zeer kleine vakken te maken, daar veehoeders steeds opzettelijk branden en vernielen. Een verbod, om in de culturen vrij te verkeeren, en de bevoegdheid van 't bosch-personeel, om personen, die zich zonder vergunning in een cultuur bevinden, daaruit te verwijderen en tegen hen proces-verbaal op te maken, zijn tot nu toe nog twee vrome wenschen gebleven. Wanneer zij verwezenlijk zullen worden? In Europa vindt men zulke maatregelen »van zelf sprekend".

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen

a. Geregelde exploitatie.

Gedurende 1905 waren in exploitatie:

1e het 9e en 10e jaarperceel *Tawaran.*
2e het 4e en 5e jaarperceel *Loenas-Poetoeng.*
3e het 1e jaarperceel *Kedewan.*
4e het 1e jaarperceel *Nglateng.*
5e het 1e en 2e jaarperceel *Ngantroe.*
6e het 3e en 4e jaarperceel *Wonosari-Ngoedal.*

De exploitatie der boschperceelen Nglateng en Kedewan werd begin 1905 geopend, en die van het perceel Loenas-Poetoeng op ulto. 1905 gesloten.

In December 1905 werd een contract betreffende de zuivering van het boschperceel Wonotjolo gesloten, waarvan de exploitatie echter eerst in 1906 aanving.

De resultaten der z.g. geregelde exploitatie in 1905 waren.

Naam der onderneming.	Aard van het contract.	GEKAPTE MASSA. timmerhout M³.	GEKAPTE MASSA. brandhout S.M.	verschuldigde retributie.	betaalde pachtschat.
Tawaran	pachtschat-leegkap	3325	—	—	*f* 13762
Nglateng	retributie-zuivering	2062	159	*f* 26053	—
Loenas-Poetoeng . .	idem.	3398	—	» 55716	—
Kedewan	pachtschat-leegkap	2271	968	—	» 41575
Ngantroe	retributie-leegkap	1303	6	» 14212	—
Wonosari-Ngoedal .	idem.	2295	117	» 40832	—
		14654	1250	*f* 136813	*f* 55337

Het in bovengenoemde perceelen gekapte, en kosteloos afgestane bruggenhout is vermeld sub *c.* »ongeregelde exploitatie."

b. Uitdunning.

Voortgegaan werd met het kappen en opwerken van de geringde en eventueel omgevallen boomen in de blandongbosschen Bajangan van 1856. Het resultaat was 101 M³. dwarsliggers, 399 M³. balken- en dolkenhout en 2803 S.M. brandhout. Verder werd niets meer gedund. De kosten voor uitdunning, inclusief aanschaffing van lowries en ander materiaal, en houttransport waren totaal *f* 4970.

c. Ongeregelde exploitatie.

Op last van den Resident van Rembang werd ten behoeve van gemeentewerken gekapt 43 M³. timmerhout.

Voor den dienst van het boschwezen werden gekapt:

a. kosteloos bruggenhout, gekapt door exploitatie contractanten 34 M³.
b. gekapt door het boschwezen . . . . . 113 »

Digitized by Google

d. **Petroleum-concessie Tinawoen.**

Door deze werd gekapt 7 M³. dolken.

e. **Uitkap van proefperken.**

In de proefperken 176 en 177 (zie vorig verslag) werden in 1905 alsnog gekapt 3 M³. dwarsliggers.

De totale opbrengst der exploitatie in 1905 was dus:

AARD DER EXPLOITATIE.	HOUTOPBRENGST. timmerh. M³.	HOUTOPBRENGST. brandh. S.M.	Opbrengst in geld.	Geregulariseerde waarde.	Tariefswaarde.
Geregelde exploitatie	14654	1250	*f* 192150	—	—
Uitdunning	500	2803	» 17770 [1]	—	—
Uitkap v. proefperken	3	—			
Ongeregelde exploitatie	190	—	—	—	*f* 3585
Aankap door Petr. Concie Tin. .	7	—	» 95	—	—
	15354	4053	*f* 210015	—	*f* 3585

IV. Inrichting der djatibosschen.

a. **Grensregeling en afbakening.**

De 2 laatste grensregelingen, n.l. der bosschen bij *Kanten* en bij *Kasiman-Karanganjer*, werden geverbaliseerd en goedgekeurd. Nu zijn *alle* boschgrenzen in dit boschdistrict geregeld, en afgebakend; de betreffende processen-verbaal van afbakening werden eveneens goedgekeurd. Verreweg de meeste grondruilingen hebben ook reeds plaats gehad; hier en daar wacht deze formaliteit op 't leegkappen der afgeschreven bosschen; gedurende 1906 kunnen ook deze regelingen voleindigd worden.

Het a.s. perceel Tambakromo werd afgebakend en opgemeten. Het perceel Wonotjolo werd door het personeel der boschinrichtingsbrigade opgenomen.

Voor grensregeling en afbakening werd *f* 170.— en voor onderhoud der grenzen *f* 125 uitgegeven.

b. **Taxatie.**

De timmer- en brandhoutmassa van het perceel Tambakromo werd getaxeerd en berekend, voor zoover het timmerhout betreft, door middel van boniteering in monsterbanen (waarbij 't medenemen van een ervaren kapper, als contrôle-taxator, zeer veel aanbeveling bleek te verdienen), en wat aangaat brandhout, door het kappen en opwerken van het brandhout in enkele der monsterbanen.

Voor deze taxatie werd *f* 110.— uitgegeven.

c. **Indeeling.**

Voor het boschperceel Wonotjolo en aangrenzende bosschen werd een sleuvennet ontworpen en op 't terrein uitgezet.

Met 't rooien en openkappen der sleuven in het perceel Nglateng werd aangevangen, en werd datzelfde werk in Loenas-Poetoeng voortgezet.

d. **Wegenbouw en onderhoud.**

De weg Kedewan-Tinawoen werd voltooid, en het in 1904 aangelegde deel werd onderhouden.

Met den aanleg van een weg van Kedewan naar Nglateng werd een aanvang gemaakt. Zes stevige bruggen (3 Meter tusschen de leuningen) werden reeds voltooid.

Een stuk grond, voor den aanleg van een railbaan in 1906, werd aangekocht, evenals een stuk grond voor de voltooiing van den vroeger vaakgenoemden weg Batokan-Kedewan-Kaligedé, in de wandeling alhier C — weg genoemd.

Verschillende oude bestaande wegen en sleuven werden in orde gehouden.

Voor aanleg van wegen en voor het ontwerpen en uitzetten van het sleuvennet Wonotjolo werd *f* 2596 uitgegeven, terwijl het onderhoud van wegen en sleuven *f* 863.— kostte.

---

[1]) Onder deze som is begrepen de opbrengst van 67 M³. balken en 20 M³. dwarsliggers, welke in 1904 gekapt, doch in 1905 verkocht werden. Het restant van het in 1905 gekapte hout bedroeg op 31 December van het verslagjaar: 17 M³. dwarsliggers.

Digitized by Google

e. **Huizen.** Voltooid werden de woningen voor inlandsche boschpolitiebeambten, met den bouw waarvan men in 1904 was begonnen.

Nieuw gebouwd werden dergelijke woningen te Kaligede en te Kampak.

Onderhouden werden alle bestaande gebouwen.

Voor nieuwe woningen werd *f* 837.— uitgegeven, terwijl het woning-onderhoud *f* 928 kostte (hierbij is inbegrepen de oprichting van geheel nieuwe bijgebouwen voor de houtvesterswoning).

V. Bewaking der bosschen.

(Voor zoover door de boschpolitie geverbaliseerd).

Overzicht der boschdelicten in 1905.	Onder Toeban.	Onder Bodjonegoro.	Totaal i/h. boschdistrict Kedewan.
1. Aantal geverbaliseerde:			
a. Clandestiene boschgrondontginningen . . .	22	24	46
b. Boschdiefstallen	124	94	218
c. Andere boschdilicten	98	73	171
2. Hiervan werden totaal berecht	176	155	331
3. Door de boschpolitie aangehaalde houtwerken:			
a. Massa in M³.	35 M³.	25 M³.	60 M³.
b. Getaxeerde waarde.	*f* 276	*f* 260	*f* 536
4. Aantal vrijspraken	20	10	30
5. Aantal opgelegde dagen ten arbeidstelling . .	3261	1935	5196
6. Totaal der opgelegde boeten. . . . , ...	*f* 129	*f* 130	*f* 259
7. Gemiddelde aantal dagen ten arbeidstelling . .	± 24	± 15½	± 20
8. Gemiddelde boete.	± 6½	*f* ± 6½	± 6½

Vergelijken wij deze cijfers weer met die van vorige jaren:

Jaar.	Aantal door de boschpolitie geverbaliseerde zaken.	Aantal berechte zaken.	Aangehaalde houtwerken. aantal.	Aangehaalde houtwerken. waarde.	Aantal vrijspraken.	Aantal opgelegde dagen tenarbeidstelling.	Totaal der opgelegde boeten.	Gemiddeld aantal dagen tenarbeidstelling.	Gemiddelde boete.
1901	216	120	265	*f* 58	8	2262	*f* 50	?	?
1902	158	78	104	» 30	2	1043	» 10	14	*f* 5.—
1903	270	406	1550	» 391	22	9334	» 558	27	» 15.50
1904	482	384	1415	» 430	26	6688	» 377	16	» 4.—
1905	435	331	1218	» 536	30	5196	» 259	20	» 6.50

In bovenstaande opgaven is de *gemiddelde boete* en het *gemiddelde aantal dagen ten arbeidstelling* berekend over het aantal *beboete*, respectievelijk *met arbeid gestrafte* personen.

Men kan zien dat in 1905 de gemiddelde straf iets zwaarder was dan in 1904.

Uit de stijging der gemiddelde waarde per stuk van het door de boschpolitie aangehaalde hout mag men niet afleiden, dat er steeds beter en kostbaarder hout werd gestolen; de kwestie is, dat de boschbeambten, met behulp van voorschriften en tabellen beter taxeeren dan vroeger.

Inclusief de gevallen, waarin de daders niet konden worden gevonden, en die dus niet konden worden geverbaliseerd, werden door de boschpolitie alhier gedurende 1905 totaal 717 boschdelicten gerapporteerd; dit aantal was 673 in 1904.

VI. Personeel.

Een boschwachter werd wegens ongeschiktheid ontslagen, en vervangen. In 't overig personeel kwam geen verandering, behalve dat met ingang van 1 October 1905 de oppasser werd afgeschaft.

Digitized by Google

Op één uitzondering na, werd aan alle boschpolitiebeambten in dit boschdistrict, een stuk dienstgrond aangewezen, 't welk zij ten eigen bate kunnen doen bewerken en beplanten. Onder de afdeeling Toeban hebben zich terzake echter reeds moeilijkheden voorgedaan, n.l. zeker persoon vond, nu hij namens een boschwachter door een ander landbouwer een stuk grond binnen de boschgrenzen zag bebouwen, dat hij nu ook wel eens zulk een grondstukje mocht hebben, en hij deed, zooals hij wenschte te doen. Ook nog andere moeilijkheden kwamen voor.

Op ulto. 1905 bestond het personeel hier uit: 1 houtvester, 2 opzieners, 1 leerling-opziener, 6 mantris en 8 boschwachters benevens een schrijver en verder tijdelijk en hulppersoneel. Het Europeesch personeel en de inlandsche boschpolitiebeambten zijn alle in gouvernementswoningen gehuisvest.

Van eene algemeene paardenverzekering kwam nog niets.

VII. Algemeene opmerkingen.

Het buitengewoon hoog voordeelig saldo over 1905 (*f* 181493) vereischt wel eenige toelichting. Deze kan echter zeer kort zijn: in door particulieren geëxploiteerde perceelen in het boschdistrict Kedewan werd in 1905 ruim 5000 M³. timmerhout meer gekapt dan in 1904, waarvan het perceel Wonosari-Ngoedal, waar de retributie *f* 24,25 per M³. c-sortiment bedraagt, reeds ruim 1100 M³. meer dan in 1904 opbracht, terwijl het perceel Ngantroe ook 1000 M³. meer opleverde dan in 1904. Hierbij komt dan nog een meerdere opbrengst door uitdunning en uitkap van proefperken: 332 M³. en *f* 4879 in 1904, en 503 M³. en *f* 17770 in 1905.

De uitgaven bleven vrijwel gelijk: *f* 37744 in 1904 en *f* 37605 in 1905, doordat tegenover meerdere kosten voor kappen en sleepen en vast personeel, minder voor inrichtingswerkzaamheden werd uitgegeven, aangezien de grensregeling en afbakening op ulto. 1904 nagenoeg gereed waren, en in 1905 slechts het kleine perceel Tambakromo werd uitgezet en afgebakend.

Zal in 1906 de geld-opbrengst der particuliere exploitatie veel minder zijn, door het eindigen der perceelen Tawaran, Loenas-Poetoeng en Wonosari-Ngoedal (terwijl daartegenover slechts 1 perceel met zeer matige retributie is geopend), de inkomsten door staats-exploitatie zullen daarentegen belangrijk stijgen; reeds is machtiging ontvangen tot het na-zuiveren in eigen beheer van het voormalig perceel Loenas-Poetoeng, en tot leegkap in eigen beheer van vele afgeschreven bosschen, terwijl deze exploitatie uitgebreid zal worden met den leegkap van eenige gedevasteerde bosschen.

De Houtvester v. Kedewan.
CH. S. LUGT.

XV. BOSCHDISTRICT TOEBAN.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Djatibosschen.**

Hieromtrent kan worden verwezen naar vorige jaarverslagen. Vermeldingswaardig is nog, dat, bij het opmaken van het voorloopig bedrijfsplan, de volgende oppervlakte-cijfers werden aangenomen:

boschklasse	A_1	4900 H.A.
»	A_2	12950 »
»	B.	950 »
»	C.	6560 »
»	D.	490 »
»	E.	15300 »
	Totaal (rond)	41150 »

Aangezien deze cijfers echter alleen op globale raming berusten, daar er kaarten noch boschbeschrijvingen bestaan, zoo kunnen zij ook slechts dienen om een zeer globalen indruk van de algemeene djatiboschgesteldheid te geven.

b. **Wildhoutbosschen.**

Zelfs bij benadering kan van de uitgestrektheid hiervan geen cijfer vermeld worden. Telt men de vele en groote Lantana-wildernissen en open terreinen, die hier

Digitized by Google

en daar een wildhoutboom dragen, mede, dan is die uitgestrektheid niet onaanzienlijk. Bepaalt men zich echter tot de werkelijke *wildhoutbosschen*, dan is de oppervlakte daarvan zeer gering. Zoolang de grenzen dezer bosschen nog niet geregeld zijn, en dus nog niet bekend is welk gebied tot het blijvend boschareaal behoort, valt niets anders te doen dan zorg te dragen dat die wildhoutbosschen niet mede onder den bijl komen.

II. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc-leverende gewassen.

a. van djati.

Naar raming werden in 1905 aanlegd 462 H.A. djaticultures, waarvan 458 H.A. op leeggekapte boschgronden en 4 H.A. op andere gronden, behoorende tot de boschklasse A_1.

Over het algemeene laten deze jonge cultures zich gunstig aanzien, hoewel het ontkiemen hier en daar, door de in November weder invallende droogte, lang op zich heeft doen wachten. In streken, waar geen mooi gevormd bosch voorkomt, werd werk gemaakt van zaad, afkomstig uit de best gegroeide bosschen van het boschdistrict. Kost dit ook al wat meer aan pitten, in vergelijking met de geheele cultuurkosten is dat bedrag luttel te noemen. De cultuur Pakah 1905 geschiedt geheel met padi-verstrekking (methode-BLOMME). De padiloods te Soendoelan (Pakah) kwam reeds vroeg gereed en ziet er zeer netjes en solide uit. Den betrokken opziener mag hiervoor een compliment niet onthouden blijven. Andere cultures met deze betalingsmethode werden niet aangelegd. Toch is de proef, in 1904 in Ngawoen genomen, eveneens zeer goed geslaagd en zouden ook daar de planters er gaarne toe overgaan. Daar echter de loods te Ngawoen niet best vorderde en er geen padi kon worden geborgen, moest hiervan worden afgezien.

Met inbegrip van de uitgaven voor inkoop van padi voor de cultuur Pakah, zijn de uitgaven voor »aanleg" gedurende het verslagjaar *f* 4309.

Twee padi-loemboengs werden gebouwd voor *f* 1538.

Op initiatief van den Inspecteur, belast met de contrôle op het Beheer, werd een proef genomen met het onderpooten van pitten in een bosch, dat in 1908 ter velling zal komen, in het brandhoutperceel in eigen beheer Srikandi.

Vóór het vallen der eerste regens werd ongeveer de helft van den opstand geringd, zoowel van den hoofd- als van den tusschenopstand, en zoodanig, dat licht en schaduw gelijkelijk over den grond verdeeld waren. Dit geschiedde onder persoonlijke leiding van rapporteur. Opslagen, te klein om te ringen, werden eenvoudig omgekapt (evenals alle struikgewas en wildhoutboomen) waarna dit alles verbrand werd.

Vervolgens werden op onderlinge afstanden van 3 M., 60 cM. breede rijen oppervlakkig losgewerkt en van onkruid gezuiverd.

Daarin werden in November pitten uitgepoot en wel vrij dicht op elkaar. Het materiaal daarvoor werd uit een bijzonder mooi bosch betrokken. De geheele proef beslaat eene oppervlakte van 9 H.A.; op één hectare werd een eenigszins diepere grondbewerking toegepast om te zien of dit een aanmerkelijken invloed zal uitoefenen op de kieming.

Door het in die streken zeer late invallen van de regens, liet het kiemen op 6 December, toen ik de proef bezocht, nog alles te wenschen over, waarbij echter niet mag worden verzwegen, dat mij bij die gelegenheid is moeten blijken dat er slecht gepoot was en er op geen stukken na voldoende pitten in den grond waren. Onmiddellijk heb ik toen last gegeven om het pooten te herhalen, hetgeen 20 December afgeloopen was. Den 21^{en} kon ik hier en daar enkele kiemplantjes ontdekken. De uitgaven voor deze proef bedroegen gedurende verslagjaar *f* 128, exclusief het ringen — dat toch moest gebeuren — dus gemiddeld per H.A. $\pm$ *f* 14.—

Mocht deze verjongingsmethode slagen, dan zal daarmede naar mijne meening een groote stap voorwaarts gedaan zijn op het gebied der cultuur en zal waarschijnlijk in de zoo kostbare onderhoudsuitgaven voor cultures op minder goede gronden een zeer gewenschte daling kunnen intreden.

Het is hier de plaats om iets mede te deelen omtrent de zoo ongunstig bekende Pakah-cultures nabij Toeban. Op 8 December 1905 maakte ik een tocht door die plantsoenen waarbij mij het volgende bleek.

Cultuur 1902. Deze vertoont hier en daar in hooge mate het verschijnsel van topdroogheid; sommige stukken zijn reeds geheel dood en deze zullen zich ongetwijfeld uitbreiden.

Digitized by Google

Op andere plaatsen telde ik 26 % topdroge boomen. Daar de bovengrond goed is (getuige het uiterlijk van de nog levende boomen) moet dit verschijnsel aan den ondergrond worden toegeschreven; vermoedelijk stuiten de wortels op een padaslaag. Stagneerend water kan de oorzaak niet zijn, want ook de hellingen zijn aan het zelfde verschijnsel onderhevig. Thans waren, naar schatting, reeds ruim 10 H.A, reddeloos vernield.

Cultuur 1904. Over het geheel valt deze cultuur weder sterk tegen, hoewel de bewerking goed mag heeten en de geheele uitgestrektheid er wel-onderhouden uitziet. De grond is hier slecht; in het midden ligt een drassig stuk van ± 7 H.A. Bovendien zijn 3 andere plekken, ieder ± 1 H.A. zóó vol rolsteenen, dat er niets van te verwachten is; over het geheel ziet de cultuur er niet bemoedigend uit. Door den opziener zijn hier bij wijze van proef plantgaten gemaakt, die o.a. met in loco goedkoop te krijgen paardenmest en vleermuizen-guano gevuld zijn. Hoewel niet ontkend kan worden, dat de zoo geplante boompjes er veel beter en krachtiger uitzien dan de andere, zoo moet toch nog later blijken of zij het op den duur zullen uithouden. Het plantverband der gaten is 2 × 3 Meter.

Cultuur 1903. Deze verkeert nog in een gunstige periode (de cultuur 1902 deed indertijd eveneens het beste hopen). Toch zijn hier en daar reeds topdroge exemplaren aan te wijzen en wordt in een ander stuk zeer veel last van drassigheid ondervonden. Gevreesd wordt, dat dit plantsoen denzelfden weg op zal gaan als dat van 1902.

Een treurigen indruk maakten de cultures van het gedevasteerde boschperceel Simo (Bantjar).

De cultuur van 1903 kan geheel worden afgeschreven. Ondanks de groote kosten en de vele er aan bestede moeite is zij meer dan slecht. Die van 1904 is minder slecht maar *óók* slecht. Ik heb dan ook einde Juli den adjuncthoutvester opgedragen om voor 1905 slechts te planten op de kortgeweide grasgronden en overigens het gewezen bosch zoo goed en zoo kwaad als het gaat tot opslagcultuur gereed te maken. De opslagcultuur van 1904 is wel is waar óók niet fraai, maar kost ten minste veel minder geld dan een rijencultuur.

De in 1904 met bijzondere zorg aangelegde opslagcultuur in het derde jaarperceel van Kaliwatoe-dadap (hetwelk toch ook uitsluitend brandhout heeft opgeleverd) overtreft de stoutste verwachtingen. Het is waarlijk een lust de forsche, sappige stengels en den aanzienlijken groei te zien. Als daar later geen teleurstellingen worden ondervonden, dan zal inderdaad een stuk bijna waardeloos bosch door een zeer goed plantsoen zijn vervangen.

De andere cultures — alle rijencultures — van 1904 zijn over het algemeen bevredigend en behoeven niet afzonderlijk besproken te worden.

Slechts kan nog worden aangestipt, dat de in het vorig verslag reeds vermelde op stronk gekapte gedeelten van Podang I en van Sentoel flink zijn opgegroeid. De pagger langs den grooten weg is tot drie maal toe weggestolen. Dat gedeelte van de opslagen, hetwelk daar langs gelegen is, heeft dan ook veel te lijden gehad van het vee en nog meer van de veehoeders.

Voor de aanplantingen van 1905 werd een nieuw, verbeterd schema voor de contracten vastgesteld en overal doorgevoerd. Het contract is of wordt aan de uitbetalingsstaten van den 1en termijn gehecht.

In geen jaar is er zóó veel door brand vernield als in 1905. De ongewoon droge Oostmoesson is daar schuldig aan. Aan maatregelen tegen brandgevaar werd totaal ƒ 881.— uitgegeven. In het geheel werden daardoor ± 1000 H.A. cultures van de jaren 1904 en vorige jaren gebaat. Er werden 24 rapporten van cultuurbranden ontvangen en wel in

Juni	2
Juli	—
Augustus	7
September	7
Oktober	5
November	3

Totaal brandden er 278 H.A. waarvan 14 H.A. zwaar beschadigd werden. In de meeste gevallen was de oorzaak onbekend; in sommige gevallen sloeg de brand van tegallans op de cultures over, zeer zelden uit het oude bosch; gewoonlijk ontstaat de brand in de cultuur zelf. Uitterst zelden gelukt het natuurlijk de schuldigen te pakken.

Digitized by Google

B. **Wildhoutculturen.**

Deze vonden niet plaats. De enkele verspreide mahoniecultures groeien goed op. In Pakis is er een deel van verbrand waarbij 54 stammetjes dood gingen.

C. **Cultuur van caoutchouc-leverende gewassen.**

Steeds teleurstelling opleverend. Uitbreiding werd er niet aan gegeven. Sommige van de beste stukken werden met de uiterste zorg onderhouden en zien er inderdaad goed uit; vooral de aanplant Goewo. Toch gaan ook daar telkens en telkens boompjes dood.

Een cultuur, waar in den beginne bijna niets van werd verwacht, heeft daarentegen plekgewijze zeer bevredigende resultaten opgeleverd (Tegaloeni).

III. Exploitatie der djatibosschen.

A. **Geregelde exploitatie.**

1. In eigen beheer

De exploitatie van het perceel Ngawoen II werd gedurende 1905 voortgezet. Er werden 673 M³. timmerhout en 318 S.M. brandhout gekapt, hetgeen met het restant van 1904 een totaal levert van 828 M³. en 318 S.M. Het totaal der uitgaven bedroeg *f* 6290.

De totale opbrengst in geld was:

a.	aan openbare vendutie	*f* 20.948
b.	» onderhandsche verkoop	» 1.516
c.	» tariefswaarde	» 82
	Totaal.	*f* 22.546

terwijl het restant hout op ultimo van het verslagjaar 66 M³. timmerhout en 3 S.M. brandhout beliep, met een getaxeerde waarde van *f* 1969.— Daar de waarde van het restant hout op ultimo 1904 volgens het vorige verslag *f* 3895 bedroeg wordt, als men deze restanten in rekening brengt, de opbrengst gedurende het verslagjaar *f* 22546.— *f* 6290 + *f* 1969 — *f* 3895 = 14330.—

Vermeldenswaard is het volgend staatje betreffende een proef genomen met het *rooien* van boomen.

Omtrek in centimeter op 1.50 hoogte.	Aantal verkregen □ balken.	Totaal Inhoud.	Inhoud naar de Kollewijnsche tabel. bon III.	bon II.	bon I.	*AANMERKINGEN.*
		Beschadigde boomen.				
220	4	0.415	1.160	0.670	0.340	De totaal inhoud die verkregen werd ligt dus boven de gemiddelde voor boomen van de IIe boniteit, hetgeen een gunstig resultaat mag heeten.
170	4	0.385	0.560	0.310	0.150	
165	3	0.252	0.560	0.310	0.150	
200	4	0.658	0.850	0.480	0.230	
250	2	0.469	1.470	0.870	0.450	
297	5	0.926	1.780	1.100	0.590	
260	3	0.947	1.470	0.870	0.450	
280	3	1.610	1.470	0.870	0.450	
		5.662	9.320	5.480	2.810	
		Onbeschadigde boomen.				
190	4	0.656	0.850	0.480	0.230	Hier is de verkregen inhoud zelfs aanzienlijk hooger dan die welke voor de IIe boniteit staat aangegeven.
160	4	0.502	0.560	0.310	0.150	
273	3	0.953	1.470	0.870	0.450	
240	4	1.203	1.160	0.670	0.340	
		3.314	4.040	2.330	1.170	

Digitized by Google

Valt uit deze proef ook al geen afdoende conclusie te trekken, zoo is toch het resultaat bemoedigend genoeg om de proef op wat grooter schaal te herhalen, hetgeen dan ook zal geschieden.

De exploitatie van het perceel Srikandi werd in 1905 aangevangen. Er werden gekapt 141 M³. klein timmerhout en dolken en 3074 S.M. brandhout.

Het totaal de uitgaven bedroeg ƒ 1063.

De inkomsten bestonden uitsluitend uit opbrengsten van onderhandsche verkoopingen en wel tot een bedrag van ƒ 662.—, terwijl het restant op ultimo verslagjaar 100 M³. en 2700 S.M. bedroeg met een geraamde waarde van ƒ 540.— en ƒ 2700 = ƒ 3240.— zoodat de totaal- opbrengst op ruim ƒ 2800.— mag worden gesteld.

Van dit perceel kan gezegd worden dat het uitsluitend naar den eisch der belangen van de inlandsche bevolking wordt beheerd.

Van het gedevasteerde bosch Simo valt niets te zeggen.

2. Door particulieren.

Bij den aanvang van het jaar 1905 waren in werking 1 leegkap-retriebutieperceel n.l. Goewotroes; 3 gecombineerde leegkappachtschatperceelen n.l. Podang II, Broeboean en Kedoengsoeroe en 1 leegkappachtschatperceel Kaliwatoedadap, hetwelk in 1905 expireerde.

Nieuwe exploitaties kwamen niet in werking.

In voorbereiding kwamen:

1e. het leegkapperceel Alasgendo, waarvan ook de aanbestedingsstukken reeds werden ingediend;

2e. een leegkap-brandhoutperceel Mliwang, hetwelk werd afgebakend en waarin werd geringd;

3e. een idem Gadelpajon, waarvan de werkzaamheden ongeveer evenver vorderden;

4e. een leegkapperceel Kembang, waar nog alleen aan afbakening gewerkt werd;

5e. moest de voorbereiding van een leegkapperceel Prantakan worden uitgesteld, omdat plannen bestaan die exploitatie naar een nabij gelegen plaats te verleggen.

B. **Uitdunningen.**

Uitgedund werden ± 430 H.A. met een opbrengst van 666 M³. hout en 500 S.M. brandhout. De totaal kosten beliepen ƒ 1686.— en de totale opbrengst:

a.	aan onderhandsche verkoopingen. . .	ƒ 2530.—
b.	» publieke verkoopingen.	» 973.—
	Totaal.	ƒ 3503.—

Alzoo beliepen de uitgaven per H.A. ± ƒ 3.92 en de inkomsten per H.A. ± ƒ 8,14

Dat de verhouding zóó gunstig is, moet dáaraan worden toegeschreven, dat het belangrijkste deel der uitdunningen geschiedde in de oude aanplantingen van het vroegere marine-perceel Parengan, waar van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om het daar liggende doode hout op te ruimen, hetgeen vrij waardevolle stukken opleverde, al zijn ook de lengte-afmetingen slechts gering.

C. **Ongeregelde exploitatie.**

a. **aankap op last voor Binnenlandsch-Bestuur en Boschwezen.**

Voor het departement van Binnenlandsch-Bestuur werden geveld 448 M³. timmerhout alsmede 100 S.M. brandhout, terwijl voor den dienst van het Boschwezen gebruikt werd 547 M³.; alles met een gezamenlijke tariefswaarde van ƒ 16493.—

b. **idem voor andere Departementen.**

Had niet plaats.

c. **aankap op vergunning.**

Had niet plaats.

Overigens wordt hieromtrent verwezen naar het vorige verslag.

Het is hier de plaats om in te lasschen dat in de houtbehoefte voor den bouw van de desa-loemboengs op tweeërlei wijze is of zal worden voorzien.

Digitized by Google

Ten aanzien van de contrôleafdeeling Djatirogo is met het plaatselijk Bestuur afgesproken, dat zooveel mogelijk onderhands hout zal worden gekocht, en wel op stam, uit afgeschreven en af te schrijven boschgedeelten in de districten Djatirogo, Bantjar en Singgahan.

Een begin werd hiermede gemaakt door den verkoop van ± 20 M³. voor ± *f* 186.—; dat is tegen 75 % van de tariefswaarde, welke is vastgesteld bij artikel 1 van bijblad 5812.

Voor de contrôleafdeeling Toeban werd het Gouvernements-Besluit uitgelokt ddo. 11 October 1905 No. 31, waarbij werd goedgevonden dat het, uit de in eigen beheer geëxploiteerde en gezuiverde bosschen van het boschdistrict Toeban, te verkrijgen of reeds verkregen hout, door den boschbeheerder ten behoeve van den bouw van desaloemboengs kan worden verstrekt tegen prijzen, niet hooger dan die vermeld in bijblad 5812, doch niet lager dan 75 % daarvan.

Hiermede was het bestuur voor het jaar 1905 echter niet gebaat. In verband hiermede werd door ondergeteekende dan ook voorgesteld in het jaar 1906 de af te schrijven of afgeschreven bosschen in eigen beheer te exploiteeren. Eerst nadat de machtiging daartoe zal zijn verworven, krijgt bovengenoemd besluit practische waarde.

IV. Inrichting der bosschen.

A. Grensregeling en Afbakening.

In hoofdzaak werden deze werkzaamheden overgelaten aan het personeel der Boschinrichting hetwelk in 1904 begonnen is het boschdistrict Toeban op te meten. Sedert zijn gereed gekomen de voorloopige grensprojecten voor de districten Bantjar en Djatirogo, terwijl die voor de districten Djenoe en Singgahan nog in werking zijn. In Rengel en Rembes is door dat personeel het werk nog niet aangevangen.

Door het beheer werd in Rembes nog wat voortgegaan met de afbakening. Als de Inrichting daar hare taak begint, zal zij die aanmerkelijk verlicht vinden door het bestaan van eene vrij deugdelijke kaart, waarop ook een deel der Rengelsche bosschen voorkomt.

Verder werden door het beheer afgebakend twee boschperceelen n.l. Mliwang Gadelpajon, terwijl men met een derde: Kembang nog bezig is.

Totaal werden uitgegeven *f* 770.— en werden er door het beheerspersoneel 451 palen geplaatst.

B. Indeeling door wegen, sleuven, paden enz.

In de ressorten Ngidjo en Pakah werd veel, in de andere ressorten ook iets aan aanleg van wegen, sleuven en paden gedaan. De totaal-lengte voor alle in 1905 nieuw gemaakte banen bedraagt ± 24 K.M. Hierin komen zeer veel bruggen en duikers voor.

Ongerekend het graafwerk voor de bruggen is aan brug- en duikerbouw alléén uitgegeven ± *f* 1200.— De totaal-kosten voor wegenaanleg waren *f* 3574.— of gemiddeld per K.M. *f* 145.— De wegen en sleuven hebben gemiddeld gekost *f* 195.— de inspectiepaden *f* 30.— per K.M.

Groot gemak leveren op de wegen *Sekaran-Ngoedjoeran; Sekaran-Tjerme; Koro-Betjok* en *Ngembes-Karejan.*

C. Onderhoud van wegen, paden, sleuven en van bruggen en duikers daarin.

Vele in 1902 en 1903 in het ressort Ngidjo gebouwde bruggen en duikers moesten geheel opnieuw worden gebouwd.

De sleuf Mandjoeng-Prantakan, die een zuivere indeelings-lijn was, werd zoo goed mogelijk tot inspectiepad ingericht, hetgeen in dat terrein al zeer lastig bleek.

Uit andere wegen werden groote brokken steen verwijderd en overigens werd alles zoo goed mogelijk onderhouden.

Totaal kosten *f* 958.—

D. Bouw en onderhoud van verblijfplaatsen.

Gedurende verslagjaar kwam de houtvesterswoning te Djodjogan bijna gereed. Aan de voltooiing zal gedurende Januari en Februari 1906 nog worden voortgewerkt. Het verwen zal geschieden van de onderhoudsgelden voor 1906; althans is daarop bij het opmaken der voorloopige inrichtingsbegrooting gerekend.

Digitized by Google

Gedurende het verslagjaar is aan genoemde woning *f* 5273 uitgegeven.

Verder kwamen gereed.

a eene boschwachterswoning te Tawoen (ressort Ngidjo) welke *f* 300 heeft gekost; *b* en *c* eene mantri-woning te Pakah en eene boschwachterswoning te Wangoen (beide ressort Pakah) waaraan te zamen *f* 834. werd uitgegeven, doch waaraan nog de laatste hand moest worden gelegd; voor die beide gebouwen moest het benoodigde hout een transport van resp. ruim 20 en ruim 30 K.M. ondergaan. Dit is oorzaak van het niet geheel gereed komen.

Van den voorgenomen bouw van eene mantri-woning te Tjerme, waarvoor eveneens 500 was toegestaan, werd afgezien. De werkkeet aldaar, welke geheel ongemeubileerd, toch als zoodanig geen nut deed, werd den mantri als woning aangewezen.

Behalve de twee eveneens in 1905 gemaakte groote rijstschuren werden dus eene houtvesterswoning en 3 woningen voor het inlandsch personeel gebouwd.

De bestaande woningen en verblijfplaatsen werden onderhouden; daarvoor werd totaal *f* 293 uitgegeven.

E. **Ringen.** Gedurende het jaar 1905 werd geringd in het a.s. perceel Mliwang en in de gedevasteerde bosschen Srikandi en Simo.

Totaal werd daaraan *f* 117 uitgegeven.

V. **Bewaking.** Er schijnt zich eindelijk een gunstige wending in den politioneelen toestand te vertoonen, hoewel die nog verre van rooskleurig mag heeten.

Jaar.	Aantal geconstateerde feiten door de		Aantal berechte zaken.	Aantal beklaagden.	Aantal veroordeelden.	Aan vrijspraken.	Aantal dagen t. a. st.	Totaal boete bedrag.
	Bosch-Politie	Desa-Politie						
1902	701	613	1314	—	1956	247	34570	237
1903	587	486	1073	1882	1724	74	25130	568
1904	834	440	1274	2225	1881	344	29656	994
1905	634	443	1077[1]	1822	1652	169	28553	1021

Aan een meer actief optreden der desa en districtspolitie kan echter geene verbetering worden toegeschreven. De getallen voor de door haar geconstateerde feiten gedurende 1904 en 1905 zijn nagenoeg gelijk.

Als men daarbij nagaat dat een globale raming der desa politie, in het boschdistrict aanwezig, ongeveer 2200 man daarvoor aanwijst, terwijl de districtspolitie inclusief wodono's en assistenwedono's ± 100 man telt, en als men dan die 2300 man met 443 zaken ziet staan naast 27 man (inclusief het Europeesche personeel) boschpolitie met 634 zaken, dan kan die verhouding niet nalaten een zeer pijnlijken indruk te maken.

Er zijn desa's, waar veel gestolen hout wordt binnengebracht en waar zoo goed als nooit »katrangan" gevonden wordt.

Er zijn petinggi's die hout stelen.

Er wordt herhaaldelijk bewerkt hout gestolen van in aanbouw zijnde bruggen zelfs de houtwerken van geheele voltooide bruggen zijn niet veilig.

Over het geheel ben ik het ten volle eens met mijnen Ambtgenoot van Kedewan, dat het optreden der districts en desa politie (de goeden niet na gesproken) in boschzaken allertreurigst is.

Even tot het statistiekje terugkeerende, kan nog worden geconstateerd, dat het gemiddeld aantal dagen ten arbeid stelling per beklaagde 15 $^{3}/_{8}$ is; d.i, ongeveer gelijk aan die over 1904 (15 $^{3}/_{4}$). De gemiddelde boete is *f* 0,56 (tegen *f* 0,53 in 1904).

VI. Personeel. Het beheer over het boschdistrict bleef gedurende verslagjaar (behoudens gedurende een ziekteverlof) in handen van ondergeteekende.

1) Hiervan 118 wegens ontwettige onginning en 959 wegens andere delicten: Nog niet berecht waren 55 zaken.

Digitized by Google

Bij aanvang van 1905 bestond het ondergeschikte Europeesche personeel uit een adjunct-houtvester der 2e klasse, twee boschopzieners, een leerling en een tijdelijk leerling-opziener, alsmede een tijdelijk beheerder van de gouvernementsexploitatie en een maandgelder.

Na eenige mutaties waren op ultimo van het jaar in dienst: twee adjunct-houtvesters der 2e klasse; twee bosch-opzieners; een leerling-opziener en een tijdelijk beheerder.

Onder het inlandsch politie-personeel hadden nog al eenige mutaties plaats. Het bestond, zoowel in den aanvang als aan het eind van het jaar, uit 9 mantries en 13 boschwachters.

Het bureaupersoneel eertijds bestaande uit een schrijver en een oppasser werd gereduceerd tot een schrijver. In tijd van ziekte van dien eenen man geeft zulks, zooals hier reeds ondervonden werd, een groote stagnatie.

In het algemeen is het personeel merkbaar verbeterd. Toch is het in sommige oprichten nog niet zooals het zijn moet.

Voor een leerling-opziener is dit heelemaal geen boschdistrict. De ressorten zijn alle te groot en te belangrijk.

VII. Algemeene opmerkingen.

Het voorloopig bedrijfsplan, in de eerste maanden van 1905 voltooid, werd goedgekeurd.

Djodjogan, 3 Februari 1906.

De Houtvester,
J. H. BOERRIGTER.

XVI. BOSCHDISTRICT PADANGAN.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

a. **djati.**

Het boschareaal van Padangan omvat volgens het bedrijfsplan 42700 H.A. d.i. 63 % van de totale uitgestrektheid van het boschdistrict. Daarvan zijn 10700 H.A. wildhout. De oppervlakte-bepaling en de scheiding van djati en wildhout is echter globaal geschied, zoodat nog belangrijke verschillen bij nauwkeurige opmeting te wachten zijn. Volgens het in 1905 goedgekeurde bedrijfsplan valt hiervan onder in stand te houden wildhoutbosch 10700 H.A., onder klasse D 2500 H.A., terwijl van de rest 12076 H.A. tot klasse A_1, 11028 H.A. tot A_2, 1200 H.A. tot B., 1020 H.A. tot C., en 4176 H.A. tot E behoort.

De buitengewone uitgestrektheid der gedevasteerde bosschen (23104 H.A.) valt op. Met het oog op de geringe oppervlakte der klassen B, C en E zal in de toekomst de aankap in deze bosschen zeer beperkt moeten worden.

In A kan zooveel worden geveld, als met de beschikbare middelen kan worden aangeplant.

Binnen 5—10 paal afstand van de Solorivier, kan men feitelijk alles gedevasteerd noemen, natuurlijk met uitzondering van cultures.

b. **wildhout.**

Het wildhout komt voor op het Pandan-gebergte met zijn uitloopers; de eigenlijke top is kaal. Reboisatie is daar echter voorloopig niet noodig.

II. Cultures van djati, wildhout en van caouthouc leverende gewassen.

a. **djati.**

Er is in Padangan nog een groote achterstand en zal voldoende voor de toekomst worden gezorgd, dan dient jaarlijks een groote uitgestrektheid der klassen A_1 en A_2 in cultuur omgezet; bij een verjonging in 50 jaar, jaarlijks 462 H.A.

Op de gewone wijze voortgaande, is dit niet doenlijk.

Contractcultures zijn in deze vrij dun bevolkte afdeeling slechts tot beperkte uitgestrektheid mogelijk. Vooral in de streek, waar het bosch aan de Solo rivier grenst zijn bijna geen planters te vinden; de gronden zijn daar bovendien weinig vruchtbaar. Gezocht zal moeten worden naar methoden, die het mogelijk maken jaarlijks eenige honderden H.A. te verjongen. Waar dergelijke eischen onder deze omstandigheden moeten worden gesteld, doet zich het gebrek aan een proefstation, van welks bevindingen zooveel profijt kon worden getrokken, duidelijk voelen.

Digitized by Google

Waarschijnlijk zullen de onderpootings- en opslagcultures in de toekomst de hoofdschotel gaan vormen.

Door de zeer laat en plotseling hevig invallende regens, heeft de kieming een ongunstig verloop gehad. Het is te vreezen, dat de proeven met onderpooting dit jaar niet veel resultaat zullen hebben. Wellicht heeft ook te diep pooten invloed gehad op de ongunstige kieming.

Aangelegd zijn geworden in 1905:

Koeniran (contract)	39.5	H.A.
» (opslag)	11.	»
Malingmati (contract)	54.	»
» (opslag)	21.	»
Toloe (contract)	28.	»
Ketangi »	40.	»
Nganti (koeliedienst) pilang en djati	2.5	»
Samen	196.	H.A.
Klino (contract) karet	80.	»
Voorts werden pitten gepoot in Noord-Malingmati	60.	»
Ngronan	40.	»
Toloe	16.	»

Totaal is 196 H.A. nieuwe djaticultuur aangelegd, dus veel te weinig met het oog op den grooten achterstand en de gedevasteerde bosschen.

Er zijn thans in het district twee loemboengs, terwijl te Padangan de padi in een particuliere rijstschuur werd bewaard.

Bij de cultures te Malingmati (grenzende aan het klassieke terrein dier methode in Bodjonegoro) gaat de padiverstrekking goed, ook te Ketangi. Te Koeniran en Toloe zijn de resultaten slechts matig. De reden is waarschijnlijk, dat de bevolking zich hier niets van de officieele inzinking heeft aangetrokken en geen behoefte heeft bij de cultures werk te zoeken.

b. **Caoutchouc leverende gewassen.**

In het in stand te houden wildhoutbosch tegen den Pandan wordt met succes karet geplant. Een mooi complex kan daar met den tijd ontstaan.

De verschillende cultures werden door brandsleuven beschermd. Vóór dat de sleuf te Koeniran gereed was ontstond brand, die in de zwaar met alang-alang begroeide cultuur ± 40 H.A. verwoestte. De planten zijn op stronk gezet. Andere cultures, die veel gevaar liepen door de vele alang-alang, bleven gespaard.

Op den Goenoeng-Pandan brandden de glagahvelden af.

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbossen.

a. **Geregelde exploitatie.**

1. Aankap in eigen beheer.

In eigen beheer wordt het perceel Ketangi geëxploiteerd, terwijl de nakap der perceelen Koeniran en Toloe, vroeger met levering aan de Solovalleiwerken, werd voortgezet.

Ketangi wordt beheerd door een Administrateur, den heer BIJL, wiens accuraat beheer de taak van den Houtvester, in verband met dien aankap, belangrijk verlichtte.

Het perceel is door een 13 K.M. lange railbaan (60 c.M. spoorwijdte) met de stapelplaats Ngidoeng aan de Solorivier verbonden en heeft 13 lowry's in gebruik.

Op het eind van het jaar werden proeven genomen om de zware balken met behulp van een lier en staaldraadkabel uit de ravijnen te slepen tot nog toe met succes.

Ter voorkoming van houtverlies zijn een drietal zagen in gebruik. Zij worden door de kappers zonder verhooging van kaploon gebruikt, om de boomen te verdeelen. Hun voordeel bestaat in de meerdere houtlevering.

De exploitatie in eigen beheer van dit perceel, waarvan de uitbesteding in der tijd herhaaldelijk was mislukt, gaf gedurende de eerste beide exploitatiejaren de volgende uitkomsten:

Tot ultimo December van het verslagjaar, dus in de jaren 1904 en 1905 is er gekapt en op de stapelplaats Ngidoeng, aan de kali Solo aangebracht:

Digitized by Google

999 M³. timmerhout van sort. A. (korter dan 3 M.)
683 » » » » B. (van 3—4.90 »)
337 » » » » C. (boven 5 »)
23 » dolkenhout.
56 M³. dwarsliggers.
2701 S. M. brandhout.

Daarvan was onder ultimo December onverkocht gebleven 94 M³. timmerhout en 1974 S. M. brandhout. Stelt men de waarde van het timmerhout vast op 90 % van de in 1905 gemaakte prijzen en die van het brandhout op *f* 1.25 per S. M. dan vertegenwoordigt het restant een waarde van rond *f* 5260.—

Op vendutie is verkocht voor *f* 56783.— onderhands werd verkocht voor een bedrag van *f* 4129.—; aan andere departementen werd verstrekt voor een waarde van *f* 1764.—

De totale bruto opbrengst bedroeg derhalve *f* 67936.—

Het totaal bedrag der uitgaven gedurende de jaren 1904 en 1905 bedroeg inclusief den schoonmaak van het perceel, den aanleg van sleuven en de tractementen van den administrateur en het ondergeschikte personeel *f* 58244.— Van deze som is besteed:

f 24093.— voor den inkoop van 13 K. M. rail en het benoodigde rollende materiaal; *f* 1300.— voor een administrateurswoning; en *f* 988.— voor stapelplaatsloodsen.

De aanleg van de railbaan welke in 1905 met 1 K.M. werd verlengd, heeft gekost *f* 7134.— Deze baan kan tien jaar dienen voor de exploitatie van Ketangi en zijn omgeving, waarna de rails zullen kunnen worden opgebroken om elders dienst te doen.

Behoudens buitengewone, onvoorziene omstandigheden mag het thans reeds zeker worden geacht dat de omtrent deze exploitatie gekoesterde verwachtingen zullen worden vervuld en de uitkomsten na afloop er van aanmerkelijk voordeeliger zullen blijken te zijn dan wanneer indertijd de uitbesteding ware gelukt en het perceel tegen de gestelde minimum-inschrijving ware gegund geworden.

De perceelen Koeniran en Toloe werden door den betrokken opziener beheerd, bijgestaan door mandoers.

Zij brachten respectievelijk op; 61 M³ (51*a* 4*b* en 6*c*) + 3654 S.M. brandhout 123 M³. (101*a* 21*b* 1*c*) + 4107 S.M. brandhout.

De kosten waren *f* 1682.— en *f* 2283.— samen *f* 3965.—

2. Aankap door tusschenkomst van particulieren.

Op contract met het Gouvernement werkt hier alleen het leegkappachtschatperceel Malingmati van de San Liem Kong Sie. Beheerder was de Chinees Tio Tong Hien.

Het perceel eischte zeer weinig. De opbrengst bedroeg 2720 M³. timmerhout en 4604 S.M. brandhout; in 's Lands kas werd *f* 46790 gestort.

Eveneens behoort tot Padangan te worden gerekend het perceel Pakoelan. Het toezicht wordt echter door den Houtvester van Ngawi gehouden, zoodat naar diens verslag wordt verwezen.

Van nieuwe perceelen zijn in voorbereiding: Ngronan, een vervolg op Pakoelan wat Padangan aangaat; Noord Malingmati, dat in eigen beheer gezuiverd zal worden, waarbij dan tevens een leegkapgedeelte wordt gevoegd; terwijl voorts tot perceel zijn aangewezen bosschen onder Tjokromati en Sambirobiong.

Totaal werd dit jaar leeggekapt 174 H.A.

De nakap in Koeniran en Toloe wordt hier niet gerekend, daar deze perceelen feitelijk reeds in vorige jaren tot leeggekapt terrein zijn gebracht.

b. **Uitdunningen.**

Er werd alleen uitgedund in een blandong-aanplant bij Wadeng. Ongeveer 100 H. A. werden onder handen genomen met een opbrengst van 8735 dolken van 10 tot 30 c.M; verkocht werd slecht voor *f* 58.—

De graad van dunning was matig, een voortzetting van die uitdunning van vorige jaren.

c. **Ongeregelde exploitatie.**

Ongeregelde exploitatie volgens Residentsbesluit vond niet plaats. Er was echter bij eenige grensregelingen de bepaling gemaakt dat het hout op de afgeschreven stukken ter beschikking van het hoofd van plaatselijk bestuur werd gesteld voor aankap landbouwwerktuigen. Later werd op deze regeling teruggekomen.

Digitized by Google

De totale opbrengst in hout van het boschdistrict gedurende het verslagjaar bedroeg 4199 M³. timmerhout en 14924 S.M. brandhout.

De opbrengst in geld was:

Pachtschatperceelen	ƒ 46790.—
Opbrengst venduties	» 38422.—
Regularisatie	» 527.—
Huishuur	» 180.—
Onderhands verkocht hout	» 12069 —
Samen	» 97988.—

IV. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

In 1905 werden over de volgende grensregelingen processen-verbaal opgemaakt

7 Juni 1905 grensregeling der bosschen Tadji Kalangan- Nganti- Pandan Ngoedi.

7. 8 en 9 Juni 1905 grensregeling der bosschen Koeniran- Babarwoeloeng- Gaplok-Kendoeng- Ngradin- Donan- Gamongan.

Geplaatst werden daarbij 427 palen terwijl bovendien bij de grensprojecteering der Zuid Oostelijke bosschen in plaats van piketten dadelijk palen zijn gezet. Daardoor is nagenoeg (op een enkele enclave na) alles afgepaald, de grensregeling moet echter nog van een belangrijk deel plaats hebben, daar die palen door het inlandsch personeel niet altijd op de juiste plaats zijn gezet, en dus nog eenige wijzigingen hierin noodig zijn.

In 1906 is er echter veel kans, dat de grenzen van het geheele boschdistrict ook die der wildhoutbosschen op den Pandan zullen zijn geregeld.

De kosten waren ƒ 1131.

Boschbeschrijvingen bestaan niet in dit boschdistrict. Zoo spoedig voldoende personeel er voor aanwezig is, moeten deze echter gemaakt worden, daar anders misgrepen niet te vermijden zijn.

Het voorloopig bedrijfsplan kwam in 1905 gereed en werd goedgekeurd.

Het aantal wegen is nog erg beperkt.

Een enkel inspectiepad deelt het boschdistrict bijna in twee helften. Een indeeling is alleen geprojecteerd in Noord Malingmati en bij Wadeng. Zonder goede kaarten is het echter moeilijk een behoorlijk net te ontwerpen en voor Padangan is tot nog toe alleen een stuk ten Westen van den weg Padangan- Ngawi, tegelijk met Randoeblatoeng opgemeten.

Het boschdistrict zou belangrijk aan bereisbaarheid winnen als de heerendienstweg Ngrahoe- Ngambon van bruggen was voorzien. Wel is er aan begonnen, doch is dit werk nog steeds niet beëindigd.

Bruggen door het Boschwezen gebouwd zijn er niet. Een afvoerweg van Wadeng naar Wonogiri bij de Solorivier werd ter breedte van 4 M. aangelegd, onverhard en dus alleen in den Oostmoesson te gebruiken.

Toen ondergeteekende in Juni te Padangan werd geplaatst, deed zich het onaangename geval voor dat geen woning aanwezig was.

Er werd toen een som van ƒ 4250.— voor het bouwen van een huis toegestaan, dat omstreeks Juli 1906 zal gereed komen.

Andere woningen werden niet gebouwd, slechts een mantriwoning afgewerkt.

V. Bewaking.

Uit enkele, speciaal voor dat doel ondernomen inspecties bleek, dat vooral langs de Solorivier sedert langen tijd op groote schaal wordt gekapt. Hoewel de betrokken opziener wel wat meer activiteit had kunnen ontwikkelen, was toch de voornaamste oorzaak te weinig bewakingspersoneel en het ontbreken van een politievaartuig. Van het opzienerspersoneel kan men vergen, dat zij van hun reiskosten af en toe een prauw huren, hoewel dit tot nog toe nooit werd gedaan; van het inlandsch personeel is dit echter niet te doen. Daarom is thans een prauw aangevraagd.

De bewaking van de 30 K.M. lange beboschte oever van de Solorivier geschiedt door één boschwachter met een ressort van 6600 H.A. onder toezicht van een mantri, die echter nog anderen heeft na te gaan. Hier is uitbreiding van personeel noodig.

Behalve langs de Solorivier werd veel in de bosschen tusschen Ngeper en Gamongan gestolen voor Padangan en Tjepoe. Veel besef, dat de contrôle op het vervoer zoover van het bosch, door de districtspolitie moet geschieden, bestaat er nog niet.

Digitized by Google

Overigens is er in de zes maanden dat ondergeteekende het beheer hier heeft, nog niet voldoende gelegenheid geweest, de werking der politie gedetailleerd te beoordeelen. Uit de politieregisters en de resultaten door de straffen verkregen, komt het hem echter voor dat het afschrikkende van de straf niet opweegt tegen de verleiding van den diefstal. Zwaardere straffen zullen noodig zijn.

Overzicht der boschdelicten:

Geconstateerde	onwettige ontginningen	35
	andere boschdelicten	287
Berechte zaken		244
Vrijspraken		16
Opgelegde dagen ten arbeidstelling		3068
Boeten		*f* 54.—

Gemiddeld werd dus slechts 13.8 dag ten arbeidstelling opgelegd en *f* 9.— boete geëischt.

VI. Personeel.

De Houtvester SCHELTEMA BEDUIN vertrok met verlof wegens langdurigen dienst naar Europa en werd 5 Juli door ondergeteekende vervangen.

In Juni werd een andere schrijver benoemd daar de in dienst zijnde functionaris wegens onbekwaamheid moest worden ontslagen.

Andere mutaties kwamen niet voor.

Op ultimo December j.l. was de formatie:

1 Houtvester.
1 Opziener (ressort Ngrahoe ± 16000 H.A.)
1 Leerling-opziener (ressort Wadeng ± 24700 H.A.)
4 Mantri's (ressorten: Ngrahoe, Koeniran, Batjem en Wadeng).
7 Boschwachters (Tinggang- Wonolojo- Kalangan- Donan- Koeripan- Sekar en Djambaran).

terwijl een maandgelder werkzaam was.

Voor een district van 40700 H.A. is dit te weinig. In het bedrijfsplan is een uitbreiding met 2 opzieners, een mantri en een boschwachter goedgekeurd.

De plichtsvervulling van het Europeesch personeel was bijna altijd goed. Hun technische bekwaamheid is echter onvoldoende. Bij het Inlandsch personeel zijn daarentegen enkele elementen, wier ambitie al zeer gering is.

VII. Algemeene opmerkingen.

In het verslagjaar werd advies gevraagd over een grensverandering tusschen de boschdistricten Bodjonegoro en Padangan. In plaats van de kali Gendongan zou de kali Tidoe de grens vormen, terwijl in het Zuiden een stuk bij Madioen zou komen. De beslissing is nog niet bekend gesteld.

De totale inkomsten waren		*f* 97988.—
De uitgaven waren:		
voor cultuur	*f* 12667.—	
» inrichting	» 6015.—	
» kappen en slepen	» 28251.—	
» personeel	» 15814.—	
» bureelbehoeften	» 98.—	
		» 62845.—
Voordeelig saldo		*f* 35143.—

De Houtvester van Padangan,
S. RITSEMA VAN ECK.

XVII. BOSCHDISTRICT BODJONEGORO.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid:

***a.* der djatibosschen.**

Van de onproductieve wildhoutbosschen werd 245 H.A. in djaticultuur omgezet, terwijl van de djatibosschen ongeveer 1000 H.A. bij grensregeling werd afgeschreven. De grootte van het djatiboschareaal wordt nu op 41000 H.A. geschat. Voor de gesteldheid wordt naar vorige verslagen gewezen.

Digitized by Google

b. **der wildhoutbosschen.**

De uitgestrektheid hiervan wordt geschat op 11750 H.A. Voor de gesteldheid wordt naar vorige verslagen verwezen.

II. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc leverende gewassen.

a. **Djati.**

Nieuw aangelegd werden:

Drenges I	69	H.A.
Helft Temaijang IV	29	»
Gatel II	50	»
Poetatsewoe IX	60	»
Kajangan api	40	»
Taloen Mlandingan	70	»
Ngorogoenoeng II	72	»
Goenoeng Tjilik II	70	»
Soemerlo III	70	»
Balong panggang III	70	»
Totaal	600	H.A.

De cultuur Temaijang IV bestaat voor 16 H.A. uit opslag en 13 H.A. uit contractscultuur (contractssom *f* 11.— per H.A. zonder branden). De overige 571 H.A. werden in contract aangelegd, waarbij de nieuwe methode: »verstrekking van eet- en zaadpadi en gewijzigde geldelijke betaling", werd gevolgd.

Daarvan 90 H.A. tegen ± *f* 25 per H.A. en de rest voor ± *f* 15 per H.A. inclusief schoonbranden.

De risico van mislukking der tusschengewassen wordt gedeeltelijk door het Gouvernement gedragen, doordat dan de voorschotten worden kwijtgescholden.

In sommige aandeelen zal echter met dagkoelie's gewerkt moeten worden, 't geen ook 't geval was bij de oudere betaal-methoden. 't Doel is hier: een tevreden plantersstand te vormen, waardoor men meer en beter werk in de toekomst mag verwachten.

In de culturen Gatel I en Kedongdongkontjer van 1904, werd ondanks de nieuwe methode moeilijkheid ondervonden, tengevolge van oogstmislukking, waaraan behalve de slechte grond, ook de luiheid en onbetrouwbaarheid van het volk en de onbedrevenheid van den leerling-opziener, schuld hadden. Toch is Gatel I vrij voldoende geslaagd, en het feit dat in die streek 70 H.A. tegelijk, met goed gevolg kon worden aangelegd, is op zichzelf een succes te noemen.

Andere moeilijkheden kwamen niet voor.

De opkoop van padi was in 1905 lastig, daar de oogst veel geringer was dan in vorige jaren. De noodige padi moest op verschillende passars gekocht, en naar onze loemboengs vervoerd worden; zelfs van Tjepoe moest padi worden aangevoerd. Hoewel dergelijke omstandigheden een cultuur kostbaarder maken, zijn zij juist geschikt om de oogen der planters te openen voor de groote voordeelen, voor hen in deze betalings methode gelegen.

De methode is fraai, doch vereischt *veel* zéér veel contrôle en oplettenheid van wege het europeesch personeel, vooral tegen oogsttijd. Men wachte zich echter voor misplaatste zuinigheid, inzake het afschrijven der schulden, ingeval van misoogst.

De planters der culturen van 1904 betaalden in 1905 ruim 376 picol padi terug ter afdoening van genoten geldbetalingen.

Door mislukking van den padi-oogst moest veel worden kwijtgescholden.

In 1905 werd totaal *f* 27262 voor djaticultuur uitgegeven, waarvan *f* 2796 voor onderhoud van oudere culturen, *f* 5531 voor onderhoud der culturen van 1904, en *f* 15413 voor aanleg van nieuwe culturen (waaronder *f* 11303 voor opkoop van padi) en ten slotte *f* 3521 voor onderhoud van karet-culturen en karetkweekerijen. De nieuwe djaticulturen werden aangelegd in een plantverband van 3 × 1 M., behalve de culturen op alang-alang terreinen, waarvan 't plantverband $2^1/_2 \times 1$ M. werd genomen.

Ultimo 1905 liet de stand der nieuwe culturen niets te wenschen over.

Van de culturen Goenoengwatoe en Kedongdongkontjer van 1904 zal vermoedelijk een deel mislukken door den slechten grond, waarop zij staan.

De padivoorraad bedroeg op 1 October 1905 in de

Digitized by Google

loemboeng te Pradok.	330	picol.
» » Ngorogoenoeng.	284	»
» » Kepok-kidoel.	588	»
» » Dander.	1251	»
» » Ngasen.	1139	»
» » Temaijang.	899	»
Totaal.	4491	picol (inkoop 1905)
van planters terug ontvangen.	377	»
restant van 1904. . .	82	»
Totale voorraad . . .	4950	picol.

De eet-padi kostte inclusief transport *f* 2.43 per picol, de zaadpadi *f* 2.90. In goede oogstjaren zijn die prijzen gewoonlijk *f* 1.80 en *f* 2.—

De branden waren in 1905 zeer heftig, door langdurige droogte en hevigen wind. In April reeds werd de opslagcultuurproef in Pagerwodjo door 't vuur verwoest.

Er werden zooveel mogelijk brandsleuven aangelegd, doch veelal zonder resultaat.

Groote schade werd aangericht in de cultuur Goenoengwatoe, die in brand geraakte tijdens het snijden van alang-alang. Door den heerschenden fellen wind verbrandden in het in exploitatie zijnde perceelsgedeelte de kronen van ongeveer 20 meter hooge boomen, benevens een geheele verzamelplaats met mandoerswoning en inventaris.

In de cultuur Balongpanggang No 3 werd ± 13 bouw pilang-cultuur aangelegd, gemengd met djati, n.l. in plantverband van 3 × 1 meter, telkens na 10 pilangs één djati.

b. **Cultuur van caoutchouc-leverende gewassen.**

De karetculturen werden goed onderhouden; brand kwam daarin niet voor. Op den 30ᵉⁿ Maart werden door een windhoos in de karetcultuur bij Dander 23 krachtige heesters zwaar beschadigd en 17 stuks totaal uitgengerukt. De enorme droogte heeft den groei belemmerd. In October hingen reeds 's morgens 8 uur de bladen slap; aan 't einde van die maand waren 33 karetplanten van 1 meter hoogte afgestorven, en verkeerden 145 anderen in slechten toestand. Overigens was de toestand niet ongunstig, al zullen ook nog vele en groote uitgaven voor onderhoud noodig blijken.

Zaadplanten, gekweekt te Djampet, werden als 10 c.M. hooge planten naar Dander overgebracht, en daar gedurende den Oostmoesson zorgvuldig verpleegd, in grootere manden overgeplant, enz. In December waren te Dander 6000 zeer krachtige planten van 40 à 50 c.M. hoogte aanwezig, bestemd om in den Westmoesson in den vollen grond te worden uitgeplant. De inboeting te Dander en Pradok zal allicht 4500 planten eischen, de rest wordt in de djaticultuur Taloen Mlandingan uitgeplant, en in contract onderhouden.

Ultimo 1905 werd 't aantal planten als volgt aangenomen:

te Dander	2300	
» Pradok	100	
» Djampet.	36	
Totaal.	2436	op 72 H.A.

Daar de opzienerswoning te Djampet werd overgebracht naar Ngantroe, kon de karetaanplant te Djampet met het vrijkomende erf worden uitgebreid en wel met 51 planten.

De zaadkweekerij te Djampet bevat nog ± 2000 zaadplanten, die in 't najaar 1906 kunnen worden uitgeplant.

De kosten bedroegen voor:

karet kweekerij Djampet	*f*	257
» Dander.	»	696
onderhoud karetculturen.	»	2568
Totaal	»	3521.

c. **Cultuur van wildhout.**

Komen in dit boschdistrict niet voor.

Digitized by Google

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Geregelde exploitatie.**

I. Door contractanten.

In exploitatie waren de djatiboschperceelen:

Gatel, Poetatsewoe, Djatikalangan, Ngorogoenoeng, Gopel, Setren, Tengger, Modjoredjo, Drenges en Temaijang.

De perceelen Setren, Gopel, Tengger, Modjoredjo, Maor, Koentji en Papringan werden definitief toegewezen (onderhands) aan de Nederlandsch-Indische Houtaankapmaatschappij; de 4 eerstgenoemde perceelen kwamen in 't verslagjaar in exploitatie.

't Perceel Poetatsewoe expireerde in 't verslagjaar.

De exploitatie's verliepen regelmatig.

Het is wel de moeite waard, hier te vermelden dat in dit boschdistrict gedurende 1905 op de *retributie*-perceelen der Nederlandsch-Indische Houtaankap-maatschappij (zie voren) werd aangemaakt 2210 M³. dwarsliggers = 74% van de totaal aldaar gekapte houtmassa; op de *pacht*-perceelen dier maatschappij werd aangemaakt 2523 M³. dwarsliggers = 46% van de daar gekapte houtmassa, terwijl in het perceel *Temaijang* (N. V. Houtaankap-maatschappij Petjindilan) slechts 199 M³. dwarsliggers = ± 10% van de daar gekapte houtmassa werd aangemaakt. De werkwijze der N. I. Houtaankap-maatschappij wordt door deze cijfers treffend gekenschetst.

2. Exploitatie in eigen beheer.

Het perceel Gatel werd in eigen beheer geëxploiteerd. Beschouwen wij deze eenigszins nader.

In 't verslagjaar werd de noordelijke en oostelijke helft voor 't grootste deel gezuiverd van dood en omverliggend hout, en werden eenige afgeschreven boschranden leeggekapt. Overigens was de exploitatie geregeld als in 1904.

Voor den afvoer werden wegen en sleuven aangelegd en verscheidene bruggen en duikers gemaakt ten einde van de verzamelplaatsen in 't bosch het hout per kar te kunnen afvoeren. Aangezien die wegen een blijvende waarde hebben, mogen de daaraan bestede kosten feitelijk niet geheel op deze tijdelijke exploitatie drukken. Djatibrandhout en kesambi-houtskool werd dit jaar niet meer aangemaakt wegens te lastigen afzet en te geringe winst (door te hooge afvoerkosten.) Met den aanmaak van kesambibrandhout werd echter voortgegaan.

In Maart 1906 nam de inspecteur TOBI den stand dezer onderneming op, en wordt hieronder gemakshalve 't betreffend verslag overgenomen.

Tot ulto. December 1905 was totaal gekapt:

Sortiment *a.*	=	1640 M³.
b.	=	1144 »
c.	=	285 »
dolken	=	111 »

Daarenboven werden nog 240 M³. dolkenhout van geringe afmetingen op de stapelplaats aangebracht, bestemd om aan de inlandsche bevolking voor een kleinigheid te worden verkocht.

Ulto. December 1905 was op de verzamelplaats nabij 't bosch aanwezig 301 M³. timmerhout. De waarde hiervan moet onder de inkomsten worden opgenomen. Zij wordt gesteld op *f* 21,50 per M³. De opbrengst van 't hout op de laatste vendutie bedroeg *f* 27.— Hiervan 10% afgetrokken voor eventueele tegenvallers bij een volgende vendutie, geeft *f* 24.30. Vóór 't hout op de stapelplaats ten verkoop gereed ligt, komen er nog *f* 2.80 onkosten op. De 301 M³. hout vertegenwoordigen dus een waarde van *f* 21.50 per M³. Op de stapelplaats ligt nog een restant van $7^1/_2$ M³. rondhout, waarvoor als waarde wordt aangenomen de limite, verminderd met 10% of *f* 10,80 per M³.

Het hout-restant vertegenwoordigt dus een waarde van . .	*f*	6552,50
Op vendutie en onderhands werd verkocht tot een bedrag van.	»	73589,02
Aan andere departementen werd verstrekt tot een waarde van.	»	1891,28
Voor eigen gebruik werd aangewend tot een waarde van. .	»	8352,30
de totale opbrengst bedroeg dus. . . .	*f*	90385.—

De uitgaven bedroegen van af 't begin der onderneming, inclusief de waarde van 't hout, dat ten behoeve der administrateurswoning, stapelplaats en bruggen in de

Digitized by Google

aangelegde afvoerwegen is gebruikt, doch *zonder* de waarde der administrateurswoning na afloop der onderneming (*f* 1500), totaal *f* 49476.

De zuivere opbrengst der onderneming Gatel bedraagt dus tot nog toe *f* 40909.

Ware het perceel voor den minimumprijs aan een houtcontractant gegund, dan zou, (verondersteld dat die contractant dezelfde houtwerken, met uitzondering van de dolkjes voor den kleinen man, op de stapelplaats had aangevoerd,) het Gouvernement slechts betaling gehad hebben voor de bovengenoemde hoeveelheid *verminderd met* 9%, zijnde dit de spillage welke den contractanten wordt toegekend.

De minimumprijs bedroeg indertijd *f* 19.— Het Gouvernement zou dus hebben ontvangen *f* 38723. Maar de houtcontractanten verkappen steeds zeer veel hout, door dat zij op bestelling werken, elk gebrek, hoe gering ook, wegkappen, en steeds een groot aantal dwarsliggers aanmaken. Aannemende, dat de aldus tot spaanders vernietigde hoeveelheid 20% zou bedragen hebben (een matige schatting) zou er dus in werkelijkheid tot nog toe slechts ongeveer *f* 30978 in 's Lands kas zijn gevloeid.

De aankap in eigen beheer is dus belangrijk voordeeliger en zulks, niettegenstaande er *f* 7400 is uitgegeven voor den aanleg van wegen en bruggen, welke blijvende waarde hebben, ook na afloop dezer exploitatie.

Toch was de opbrengst op de venduties niet zoo hoog dat de houthandelaren, die bijna alles opkochten, er niet nog voldoende op konden verdienen. De minimumprijzen toch waren gesteld op *f* 10.— beneden de verkoopsprijzen te Soerabaia.

b. **Uitdunning.**

Er werd gedurende verslagjaar 518 H.A. gedund, en wel van de culturen:

Poetatsewoe	van	'96 = 135	H.A.
Ngorogoenoeng	»	'94 = 60	»
Kalikrikel	»	'96 = 38	»
Goenoengwatoe	»	'94 = 85	»
Poetatsewoe	»	'97 = 120	»
Boender	»	? = 80	»
	Totaal.	518	H.A.

Waarvoor *f* 989 werd uitgegeven. De opbrengst was nihil.

In de cultuur Boender werden eenige boomen geringd. Met de uitdunning der cultures Boeloesari en Wadang werd aangevangen, doch kon deze niet gereed komen; hiervoor werd *f* 99.— uitgegeven.

c. **Ongeregelde exploitatie.**

Aankap op vergunning had niet plaats Aan het Binnenlandsch Bestuur werd geen hout verstrekt. De Waterstaat kapte 30 M³. hout voor de brug Kesongo in 't district Pelem-Bowerno, tot een regularisatiewaarde van *f* 681.66. De aankap voor den dienst van 't Boschwezen betrof hout voor de brug bij Grogolan, voor de boschwachterswoning te Temaijang, voor 't kantoor van den houtvester en voor bruggen in 't ressort Kepohkidoel.

Totaal werd op last gekapt 141 M³.

Totale hout- en geldopbrengst der exploitatie.

Aard der exploitatie.	Timmerhout M³.	Brandhout M³.	Opbrengst in geld.	Tariefswaarde.	Regularisatiewaarde.
Exploitatie in eigen beheer .	2370	1282	*f* 49032	*f* 5725	—
Particuliere exploitatie . . .	10455	24582	» 112069	—	—
Aankap op last (door andere departementen)	30	—	—	—	*f* 682
Aankap op last (door 't boschwezen.)	111	—	—	» 2519	—
Onderhandsche verkoop. . .	161	—	806	—	—
Totaal. . . .	13127	25864	*f* 161907	*f* 8244	*f* 682

Terwijl onderhands nog voor *f* 308.— aan kesambi-houtskool werd verkocht, zijnde het restant van 1904 van Gatel.

Digitized by Google

IV. Inrichting van djati- en wildhoutbosschen.

Door ziekte van het personeel en door andere werkzaamheden kon de grensregeling niet voltooid worden. Gewerkt werd aan de regeling der enclaves Soemerlo, Kalimati, Sokohan, Glingsem, Soember Gondang, en Pragelan. De twee laatste zijn de voornaamste enclaves die nog in dit boschdistrict afgebakend moeten worden. Met de afbakening der dienstgronden van het personeel werd een aanvang gemaakt.

Langs de definitieve boschgrenzen werden 489 palen geplaatst, waarmede ± 30 K.M. werd afgebakend. De jaarperceelen der perceelen Gopel, Tengger, Setren en Modjoredjo werden mede afgepaald.

Verder werd het perceel Maor afgebakend, en de grens van 't perceel Koentji gewijzigd.

Totaal werd voor grensregeling en afbakening ƒ 813 uitgegeven.

De uitgaven voor onderhoud van reeds afgebakende grenzen bedroegen ƒ 377.—

Geringd werd in de perceelen Koentji, Setren, Maor, afgeschreven bosch van de cultuur Boeloesan, en een boschje grenzend aan de karetcultuur bij Dander Uitgaven hiervoor waren totaal ƒ 893.— De bestaande wegen werden zoo goed mogelijk onderhouden, 't geen ƒ 1829.— kostte, waarvan ƒ 785.— voor de brug over de Kalitidoe bij Ngasem, en ƒ 473.— voor de brug bij Grogalan. Deze bruggen waren *zeer* noodig.

Voor 't openkappen van tracés voor aan te leggen afvoerwegen in 't ressort Kapoh-kidoel werd ƒ 129.— betaald.

Aan wegenaanleg werd ƒ 2248 besteed, terwijl bovendien speciaal ten behoeve der a. s. exploitatie in eigen beheer nog ƒ 3554 werd uitgegeven voor den aanleg van houtafvoerwegen in het ressort Kepoh-kidoel (27 K. M.).

Met 't ophoogen van den weg Gatel-Setren werd voortgegaan. In 't bosch Pagerwodjo werd een inspectiepad van 6½ K. M. lengte aangelegd.

Een tracé voor den houtafvoer uit de bosschen bij Gondang werd gezocht en gedeeltelijk gevonden.

Voor diverse kleine uitgaven (voornamelijk voor postloopers van het personeel werd ƒ 488.— uitgegeven.

De opzienerswoning te Djampet werd afgebroken en ± 5 paal zuidelijker, naast de mantriwoning te Ngantroe, weder opgericht, waarvoor veel nieuw hout noodig was Dit kostte ƒ 1072.

Te Bodjonegoro werd een houtvesterswoning voor ƒ 7000.— aangekocht, waarin een kantoor werd aangebracht voor ƒ 684.—

Voor toezicht op de retributieperceelen Temaijang, Drenges, Poetatsewoe, Djatikalangan en Modjoredjo werd ƒ 932.— uitgegeven.

De bestaande verblijfplaatsen werden onderhouden, de opzienerswoningen te Ngorogoenoeng en Kepoh-kidoel werden geverfd, de mantriwoning te Trenggoeloenan werd van een pendoppo voorzien.

Totaal kostte dit ƒ 1508.

V. Bewaking.

De sterkte van het politiepersoneel onderging geen verandering.

Er werden 570 processen-verbaal opgemaakt waarvan 47 betrekking hadden op clandestiene boschgrond-ontginning. Het totaal bedrag der opgelegde geldboeten bedroeg ƒ 180.— terwijl in 't geheel 2789 dagen straf werden opgelegd.

In 46 gevallen volgde vrijspraak, terwijl van 136 overtredingen de schuldigen niet konden worden gevonden.

De politioneele toestand gaat langzaam vooruit. Dit is gedeeltelijk 't gevolg van de uitbreiding der exploitatie en de culturen, waardoor de bevolking in moeilijke tijden op bijverdiensten kan rekenen, en gedeeltelijk is 't te danken aan de betere gelegenheid om gratis of goedkoop in 't bezit te komen van 't benoodigde hout voor eigen gebruik, n.l. door afstand van dunningsmateriaal en door onderhandschen verkoop in 't klein; uitbreiding der exploitatie in eigen beheer is bij uitnemendheid gunstig voor den politioneelen toestand.

Er werden bosschen opengesteld, waarin de bevolking kosteloos hout voor landbouwwerktuigen en desa-paggers mocht kappen. De aanvragen, van de inlandsche hoofden ontvangen, waren vaak buitensporig hoog; het is zeer wenschelijk, dat dergelijke aanvragen door Europeesche ambtenaren met de werkelijke behoefte wordt verge-

Digitized by Google

leken. In de afgeschreven bosschen van 't ressort Kepoh-kidoel werden circa 19000 dolken gekapt voor omheiningen en veekralen, die nu echter voor een groot deel in menige woning in den vorm van dakribben en daksparren kunnen worden teruggevonden terwijl de verbetering van omheiningen enz. niet noemenswaard is; die dakribben en daksparren worden nu weer van lieverlede afgebroken en verkocht. De behoefte aan paggerhout was blijkbaar buitengewoon!

De maximum dikte-afmeting der te kappen boomen was gesteld op 20 cM. diameter op $1^1/_2$ meter boven den grond. De verleiding om zwaardere boomen te kappen, was groot, er werd echter met succes tegen gewaakt.

Waar dunsel kon worden afgestaan, werden geen bosschen opengesteld.

VI. Personeel.

De personeelformatie was op ultimo 1905:

1. houtvester
2. opzieners
3. leerling-opzieners
9. mantri's
14. boschwachters

benevens kantoorpersoneel.

In December 1904 werd de tijdelijk leerling-opziener JASPERS in dit boschdistrict geplaatst, en werd hij in April 1905 definitief benoemd.

Bij besluit van den Resident van Rembang ddo. 14 Augustus 1905 No. 531/13 werden aan de mantri's en boschwachters elk ± 3 bouw dienstsawah afgestaan, in bruikleen.

Aan een verzoek van den Hoofdinspecteur om een voordracht te doen van mantri's-politie, geschikt voor de betrekking van leerling-opziener, kon bij gebrek aan geschikte personen niet worden voldaan.

Een boschwachter werd wegens ongeschiktheid ontslagen.

Een mantri-politie kreeg een ontevredenheidsbetuiging.

De boschopziener DAVIS werd wegens bijzonder goed werk voor eene vervroegde tractementsverhooging voorgedragen.

De heer Graaf E. VON LUCKNER was met 't beheer der Gouvernements-exploitatie Gatel belast.

VII. Algemeene opmerkingen.

De inkomsten in 1905 bedroegen 164873, en de uitgaven *f* 99378, zoodat een voordeelig saldo van *f* 65495 ontstond.

De Houtvester van Bodjonegoro

H. J. KERBERT.

XVIII. BOSCHDISTRICT NOORD-SOERABAJA-MADOERA.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Tengevolge van grensregeling, verminderde de djatibosch-oppervlakte in de afdeeling Lamongan met 213 H.A. zoodat, wanneer de djatibosschen in de residentie Madoera buiten beschouwing worden gelaten, de djatibosch-oppervlakte van het boschdistrict — met inbegrip van 26 H.A. ficus-elastica cultuur te Goenoengratoe, Reboeloeh en Slegreng, 5 H.A. mahoniecultuur te Slegreng en 46 H.A. gemengde pilang-djaticultuur te Tengger — 30931 H.A. bedraagt.

In stand te houden wildhoutbosschen en terreinen, welke door beschutting tegen vuur, menschen en vee in den loop der jaren min of meer spontaan onder loof zijn gebracht, komen niet voor.

Ook dit jaar verbeterde over het algemeen de boschgesteldheid voor zoover betreft de residentie Soerabaia. Verscheidene achterlijke culturen van vroegere jaren vormen thans, dank zij de brandbescherming meer of minder gesloten bestanden; wel hadden enkele bosschen, meer dan vroeger van diefstal te lijden, doch op de algemeene boschgesteldheid had dit weinig invloed.

Digitized by Google

II. Culturen van djati, wildhout en caoutchouc leverende gewassen.

a. **djaticultuur.**

Gedurende 1905 werd voor onderhoud van:

39	H.A.	cultuur	van	het	jaar	1894	uitgegeven	*f*	23
92	»	»	»	»	»	1895	»	»	52
46	»	»	»	»	»	1896	»	»	34
119	»	»	»	»	»	1897	»	»	24
44	»	»	»	»	»	1898	»	»	21
159	»	»	»	»	»	1899	»	»	113
252	»	»	»	»	»	1900	»	»	257
341	»	»	»	»	»	1901	»	»	686
262	»	»	»	»	»	1902	»	»	690
288	»	»	»	»	»	1903	»	»	1887
424	»	»	»	»	»	1904	»	»	8736
							Totaal 2066 H.A. cultuur uitgegeven. . . .	*f*	12523

of gemiddeld per H.A. *f* 6.06 tegen *f* 6.03 in 1904 en *f* 7.52 in 1903. Van genoemd bedrag werd *f* 9602 besteed voor eigenlijke bewerking en schoonmaak van de culturen, *f* 295 voor inboeten, *f* 1499 voor brandbescherming, *f* 133 voor afkappen van verbrande boomen, *f* 9.— voor afscheuren van overtollige uitloopers, *f* 37 voor het onderhoud van alang-alang-werende of-verdringende gewassen, *f* 44 voor diversen en *f* 904 voor toezicht. Aanplant van alang-alang-werende of-verdringende gewassen had niet plaats, wijl ondergeteekende nog steeds geen gewas bekend is, dat genoemde eigenschappen in voldoende mate bezit om met succes in oudere djaticulturen te worden aangeplant; ook de a° 1904 uitgeplante kratok beantwoordde niet aan de gekoesterde verwachtingen, aangezien ze op slechtere gronden een kommervol bestaan leidt, daarentegen op de betere gronden voortdurend de djatiplanten met hare ranken dreigt te omslingeren en tot brekens toe krom te trekken. De culturen, die brandgevaar opleverden, werden op de wijze als in het verslag over 1904 is aangegeven tegen brand beschermd; voor desa-slametans voor de in 1904 met succes beschermde cultuurcomplexen Garoeng, Reboeloeh, Tengger en Glap werden respectievelijk *f* 20, *f* 15, *f* 15 en *f* 20 besteed, terwijl *f* 1429 werd uitgegeven aan koelieloonen voor het maken van 125266 meter brandvrije strook van 3 — 15 meter breedte, met een totaal oppervlak van 167 H.A. beschermend 2032 H.A. cultuur. Laat men de bij brandsleufaanleg ontstane branden buiten beschouwing, dan kwamen binnen het beschermde gebied nog 41 branden voor, beschadigend 134 H.A., zich uitstrekkend over 459 H.A. of 40 % van de oppervlakte der aangetaste culturen, welk cijfer voor 1904 en 1903 respectievelijk was 5 % en 47 %.

In niet beschermde culturen gelegen in cultuurcomplexen, waar brandbescherming van enkele culturen nog plaats vond, braken 20 branden uit, beschadigend 6 H.A., zich uitstrekkend over 386 H.A. of 68 % van de oppervlakte der aangetaste culturen; welk cijfer voor 1904 en 1903 respectievelijk 33 % en 83 % was.

Mag de brandbescherming door middel van brandsleuven dus al niet afdoende genoemd worden, uit deze cijfers blijkt dat het nut van beperking van brand daaraan niet ontzegd mag worden. Neemt men in aanmerking, dat de aanleiding voor het ontstaan van brand in de culturen die beschermd werden, steeds grooter is dan in die welke niet werden beschermd, en in de eerste steeds meer brandbaar materiaal aanwezig is: dan is de veronderstelling niet gewaagd, dat bij niet-aanleggen van brandstrooken de branden zich over de geheele thans beschermde cultuurvlakte van 2032 H.A. zouden hebben uitgestrekt.

In 1905 waren 334 H.A. in cultuur te brengen. Waar eenigszins mogelijk werd opslagcultuur aangelegd, en wel totaal 42 H.A. (Slegreng, Reboeloeh, Tengger) kostende *f* 738 of *f* 17.57 per H.A.

De stand van de opslagculturen is uitmuntend en zal het eenige onderhoud nog slechts bestaan in nu en dan bevrijden van de stammetjes van slingerplanten.

Waar wegens het ontbreken van een voldoend aantal geschikte stronkjes van eenigszins gelijken omvang, zooals op de ingelijfde gronden en de meeste gedevasteerde boschgronden, geen opslagcultuur kon worden aangelegd, moest tot rijencultuur worden overgegaan, en werd getracht contracten met de bevolking aan te gaan, hetzij met verstrekking van padi, hetzij met verstrekking van geld. Behalve voor 13 H. A. van

Digitized by Google

de cultuur Reboeloeh, waar anno 1904 reeds padicontracten werden afgesloten, gelukte deze methode ook voor 29 H.A. van de cultuur Kedoengkoempoel. Ingekocht werden 203½ pikol eetpadi ad *f* 646, 7¼ pikol zaadpadi ad *f* 31, terwijl ten behoeve van de cultuur Reboeloeh in verband met de a°. 1904 met padi verkregen resultaten, djagoeng voor uitzaai werd ingekocht, kostende *f* 9.

Aan voorschotten in geld werd verder *f* 45, voor diversen *f* 22 en voor toezicht *f* 86 besteed, zoodat 42 H.A. contractscultuur met padiverstrekking, afgezien van de uitgaven voor het bouwen van eene loemboeng te Soekorame ad *f* 91, totaal tot ultimo 1905 *f* 839 kostten of *f* 19.98 per H.A., dus reeds meer dan de opslagcultuur. Bovendien moet nog in aanmerking genomen worden, dat gedurende 1906 voor één hectare opslagcultuur voor schoonmaak hoogstens *f* 1.— à *f* 2.— is uit te geven en de opslagcultuur verder geheel aan haar lot kan worden overgelaten, terwijl de contractscultuur met padiverstrekking tot het afloopen van het contract, behalve toezicht, de reeds verstrekte voorschotten in aanmerking nemend, minstens nog *f* 4.— per H. A. kost en het dan nog zeer de vraag zal zijn, of deze cultuur aan zich zelf kan worden overgelaten. Het wil mij voorkomen, dat de contractscultuur met padiverstrekking wel op haar plaats is in streken waar men voldoende — geen eigen grond bezittende — desalieden als planters kan krijgen en waar men te maken heeft met gronden waar:

1e. de djati na 9 à 12 maanden een zoodanige grootte heeft, dat ze nagenoeg aan zich zelf kan worden overgelaten;

2e. de padi en polowidjo oogsten slagen en dus een waarborg bieden, dat de contractanten in de cultuur zullen blijven tot de djati aan zich zelf kan worden overgelaten;

3e. door de oogsten van het cultuurterrein in den vorm van terugbetaalde voorschotten, de cultuurloemboeng billijk, althans niet te duur weer gevuld kan worden.

Op die terreinen evenwel — en zulke komen er maar al te veel in het boschdistrict voor — waar de djati na een jaar nog veel onderhoud behoeft, waar de padi en polowidjo veelal grootendeels mislukken, en nieuwe padivoorraden tot vulling van de loemboengs meestal duur moeten worden ingekocht, in een streek bovendien waar nagenoeg alle tot djatiplanten over te halen personen eigen sawahs of tegallans hebben, is contractscultuur met padiverstrekking wel philantropisch, maar niet in het finantieel belang van het boschwezen en komt men, indien niet overgegaan kan worden tot aanleg van de goedkoopere opslagcultuur, op den duur het voordeeligst uit met contractsculturen met uitbetalingen in geld. Voor in dergelijk contract aangelegde culturen tot een oppervlak van 64 H.A. (Tengger, Slegreng, Soekobendoe) werd tot ultimo 1905 *f* 321 of *f* 5.— per H.A. uitgegeven.

Aannemend, dat tot ultimo Maart 1906 contractanten voor deze culturen wederom eene betaling van *f* 5.— hebben gehad, dan hebben dus deze culturen waar men de planters, door nog niet uitbetaalde termijnen, nog in zijn macht heeft, slechts *f* 10.— gekost op een tijdstip, dat bij contractsculturen met padiverstrekking, alle padi reeds is verstrekt, en de planters, indien althans de padi of polowidjo niet slaagde, door verlaten van het cultuurterrein hoogstens enkele guldens te verliezen hebben.

Moesten in 1903 en 1904 respectievelijk 58 en 245 H.A. d. i. 20 % en 57 % van de totale cultuurvlakte en 36 % en 82 % van de rijencultuurvlakte in koelieloon aangelegd worden; ook in 1905 werd 186 H.A. d. i. 56 % van de totale cultuurvlakte of 64 %; van de rijencultuurvlakte, in koelieloon behandeld.

Totaal werd hiervoor, inclusief *f* 988.— voor schoonmaak van 128 H.A. uitgegeven *f* 3115 of *f* 16,75 per H.A.; 58 H.A. werden schoongemaakt tegen afstand van het stronkenhout. De in het vorig verslag aangegeven wijze van grondbewerking werd ook in 1905 gevolgd; in Glap bleef een enger plantverband gehandhaafd. Ten einde het kostbare en zoo van weersgesteldheid en uitvoering afhankelijke inboeten, dat steeds plaats moet vinden in een tijd, dat vaak dagen achtereen wegens sawahbewerking geen koelies te krijgen zijn, zooveel mogelijk te voorkomen, werd in de culturen Glap 1905 en Pantjeng 1905 de afstand van de pittengroepen in de rij niet 1 Meter, doch 20 à 25 c.M. genomen, terwijl in de cultuur Doekoeh Alastengah de geheele plantrij werd volgezaaid; bij de laatste methode heeft men meer dan bij het houden van een vasten afstand, gelegenheid bij het uitsnijden der jonge planten selectie uit te oefenen.

In de koelierijencultuur Tenger werd djati in menging met pilang uitgezaaid, zoodanig, dat, minstens per H.A. 300 djatiplanten staan; het pilangzaad werd uitgezaaid op 30 c.M. breede strooken van verschillende lengte en afstand. De kieming was zeer goed, en vond na regenval binnen enkele dagen plaats; de jonge plantjes ontwikkelen zich uitstekend.

Digitized by Google

Proeven met tusschenzaai van alang-alang werende of alang-alang verdringende gewassen werden in de nieuw aangelegde culturen niet genomen; voor onderhoud der 3 H.A. groote onderpotingsproef in het 6de jaarperceel van Tengger werd *f* 29.— uitgegeven.

Gedurende het verslagjaar werden diverse tusschen de rijen met alang-alang bezette rijenculturen, als Reboeloch 1903 en 1904, Bloembamg 1904, Garoeng 1901, Tengger 1903 en 1904 wederom door muizen aangetast, die de kleine planten boven en onder den wortelhals doorvraten, en bij de grootere planten de toppen aanknaagden, tot deze omknakten. In den opslag Reboeloeh 1905 konden de apen de nabij het bosch staande jonge scheuten niet ongemoeid laten; in de culturen Mlarek-Pantjoer 1902 en Slegreng 1904 kwamen enkele gevallen van djatimergrups voor. Over het algemeen trad de djatirups zeer schaars op.

b. **wildhoutcultuur.**

Behalve den wegens menging met djati onder djaticultuur behandelden aanplant van pilang, werden geene wildhoutculturen aangelegd.

Voor onderhoud van de 5 H.A. groote mahoniecultuur Slegreng 1902 werd *f* 16.— uitgegeven.

Het aantal hier levende mahonie-exemplaren ging van 1218 tot 749 terug. Van langs diverse wegen in de culturen en op erven staande exemplaren stierven er 8, zoodat totaal ultimo 1905 917 mahonieplanten aanwezig waren.

c. **caoutchoucultuur.**

De lange en zeer droge oostmoesson van 1905 is ook van merkbaren invloed geweest op de karetculturen. Met inbegrip van 115 planten die verbrandden, stierven gedurende den oostmoesson 3283 karetplanten d. i. ruim 67% van de ulto. Maart 1905 aanwezige exemplaren; aan het einde van den westmoesson 1905/06 waren nog 1649 levende planten aanwezig. Voor onderhoud werd *f* 273 uitgegeven. De karetculturen Tlatah 1902 en 1903, Sawen 1902 en Bloembang 1902, destijds aangelegd op terreinen waar djatibosch der klasse A^1 en mislukte djaticulturen de opstand vormden, met eene uitgestrektheid van 58.4 H.A., bezet met 370 levende karetplanten, moeten als totaal mislukt beschouwd worden; slechts de culturen Goenoengratoe 1902, Slegreng 1902 en Reboeloeh 1902 tesamen groot 26.5 H.A. mogen geslaagd genoemd worden; deze culturen zijn dan ook aangelegd op goeden djatigrond of nemen de plaats in van wildhoutbosch.

Voorloopig zal geen uitbreiding aan de karetcultuur gegeven worden.

Het aantal levende Castilloa elastica exemplaren verminderde van 18 tot 11.

III. Exploitatie der djati- en der wildhoutboschen.

a. Geregelde exploitatie.

1. in eigen beheer.

Het bepaalde in Staatsblad 1904 No. 256 ten opzichte van de beschikking over het op gedevasteerde boschterreinen voorkomende houtgewas, is reden, dat in dit boschdistrict, — waar zoovele gedevasteerde bosschen voorkomen en ter exploitatie in het bedrijfsplan zijn opgenomen — gedurende het verslagjaar de exploitatie in eigen beheer toenam en in de toekomst toe zal nemen.

Bij Besluit van den Directeur van Landbouw werd bepaald dat de exploitatie in eigen beheer van het gedevasteerde boschperceel *Doeri* (district Mantoep, afdeeling Lamongan) in eigen beheer zal geschieden. Gedurende het verslagjaar strekte de kap zich uit over 45 H.A. evenwel werd nog niets geheel leeggekapt.

Verkregen werden:

213	M³.	vierkant bekapte groote houtwerken sort.	*a.*
133	»	» » » » »	*b.*
6	»	» » » » »	*c.*
36	»	onbeslagen dolken	
2	»	spaken	
12	»	wielvelgen	

Totaal 402 M³. timmerhout en 612 S.M. brandhout.

Het timmerhout werd uitgesleept naar den door de Babat- Djombang Stoomtrammaatschappij binnen het perceel aangelegden wissel, waar ook het brandhout werd

Digitized by Google

opgestapeld en alwaar voor *f* 254 twee pannen gedekte houtloodsen, voor *f* 329 een met pannen gedekte administrateurswoning en voor *f* 59 twee mandoerswoningen werden gebouwd.

Ten behoeve van den bouw van deze gebouwen en van een brug werd uit bovengenoemden houtvoorraad verstrekt 6 M³. vierkant bekapt hout en 36 M³. dolken.

De totaal-uitgaven der exploitatie bedroegen *f* 2564. Het beheer der onderneming werd eerst gevoerd door den gegageerden militair M. HUISKES, en daarna door den administrateur F. A. DE LA CROIX.

Ook met de exploitatie van het gedevasteerde boschperceel *Atastengah* (district Mantoep, afdeeling Lamongan) werd een aanvang gemaakt.

De kap strekte zich uit over 25 H.A.; ook hier werd niets geheel leeggekapt. Gekapt en aangevoerd ter verzamelplaats in het bosch — alwaar voor *f* 22 eene mandoerswoning werd gebouwd — werden 128 M³. hoofdzakelijk kort timmerhout, benevens 474 S.M. brandhout. De administratie van den aankap werd gevoerd door den opziener te Garoeng, daarin bijgestaan door een inlandsch mandoer. De totaal-uitgaven der exploitatie bedroegen *f* 777.

Het ligt in de bedoeling in den oostmoesson 1906 het hout per kar te vervoeren naar de desa Tapen (aan de kali Brantas), alwaar ten behoeve van eene houtstapelplaats voor *f* 400.— een erf werd gekocht.

De exploitatie van het boschperceel *Pantjeng* (district Sidajoe afdeeling Grisee) waartoe bij Gouvernements Besluit van 16 Juli 1902 No. 29 machtiging werd verleend, werd hervat. Leeggekapt werden 35.6 H.A. Verkregen werden 13 M³. onbeslagen dolkenhout, benevens 1462 S.M. brandhout.

Het beheer werd gevoerd door den opziener te Sidajoelawas, toezicht werd uitgeoefend door een inlandsch mandoer, totaal werd voor den aankap besteed *f* 477.

Ten opzichte van het perceel *Glap* district Karanggeneng, afdeeling Grisee, welks exploitatie in handen was van het personeel van de Solovalleiwerken, werd bij Gouvernements besluit van 11 Maart 1905 No. 39 bepaald, dat de exploitatie door den dienst van het Boschwezen zal worden voortgezet.

Gedurende het verslagjaar werden 23 H.A. leeggekapt en verkregen 18 M³. vierkant bekapte meest korte houtwerken, 16 M³. onbeslagen dolken benevens 2603 S.M. brandhout.

Over dezen aankap voerde de opziener te Sidajoelawas het beheer, het toezicht werd uitgeoefend door een inlandsch mandoer. Uitgegeven werd *f* 709.—

Het hout zal in den oostmoesson 1906 per kar naar den postweg Toeban-Sidajoe vervoerd en aldaar opgeveild worden.

Op de bij grensregeling ingelijfde tegalgronden ten zuiden van de desa *Soekobendoe*, welke in 1905 beplant werden, bevonden zich nog eenige djatiboomen, welke tot 60 S.M. brandhout werden opgewerkt. De kosten bedroegen *f* 6.—

Door exploitatie van in perceelen achtergebleven hout werden verkregen: 101 M³. kort timmerhout, benevens 2469 S.M. brandhout en 505 pikol kesambi-houtskool. Deze exploitatie kostte *f* 1613. Voor transport en waakloon van in 1904 verkregen materiaal werd nog *f* 33.— uitgegeven.

Ook de restanten hout, teruggebleven uit aankappen op last werden mede uit het bosch gehaald. Verkregen werd 32 M³. vierkant bekapt, meest kort hout benevens 602 S.M. brandhout. Totaal werd *f* 200.— besteed. Van deze houtmassa werden 177 S.M. brandhout à *f* 112.50 ondershands verkocht.

Bovendien werden van het anno 1904 door exploitatie verkregen materiaal nog 1942 S.M. brandhout voor *f* 1789,85 onderhands verkocht, zoodat gedurende 1905 totaal werd uitgegeven voor exploitatie *f* 6780, werd geïnd voor door exploitatie verkregen materiaal *f* 1902.

2. Niet in eigen beheer.

Met betrekking tot de niet in eigen beheer geëxploiteerde perceelen wordt verwezen naar Bijlage E. van deel I van dit verslag.

b. **Uitdunning.**

Uitgedund werden de navolgende culturen en bosschen der klasse B.

Digitized by Google

NAMEN DER CULTUUR.	Jaar van aanleg.	Oppervlak.	OPBRENGST. Balken M³.	Dolken M³.	Brandhout S.M.	KOSTEN.
Bosch der klasse B. Tjangah-Kasah . . .	—	85	95	38	893	*f* 522
Rijencultuur Soemberdjo	1891	3	—	19	168	» 19
Rijenculturen nabij den Goenoeng Pegat .	1855/61	16	—	648	375	» 249
Rijencultuur Bloembang	1895	55	—	22	1125	» 92 afstand v. brandhout.
» Bloembang	1896	10	—	—	100	100 S.M.
Opslagcultuur Sleureng	1901	53	—	—	530	530 »
Rijencultuur Mantoep	1897	28	—	—	280	280 »
opslagcultuur Brondjong.	± 1878	49	—	384	886	*f* 272
Rijencultuur Soekoramé.	1897	46	—	—	276	*f* 11 + 276 S.M. brh.
Opslagculturen Tempoeran.	1900 en 1901	56	—	—	560	» 7 + 560 » »
Rijenculturen Graman	1898	25	—	—	533	» 29 + 500 » »
» Garoeng	1896	56	—	—	1120	» 24 + 1120 » »
Opslagculturen Garoeng.	1898 en 1900	48	—	—	480	» 39 + 480 » »
» Soembergoerit	1899 en 1900	56	—	—	840	840 S.M.
Boschklasse B. Kali-Lamong-Tenggiring. .	—	11	—	150	285	*f* 73
» » Dadapan	—	50	—	10	2183	» 409
Totaal.	—	647	95	1271	10634	*f* 1746 + 4686 S.M. brandhout.

Bovendien werd nog *f* 26.— uitgegeven voor materiaal anno 1904 verkregen en *f* 16.— voor ringen in anno 1906 te dunnen tuinen.

De opbrengst was dus gemiddeld per H.A. 0,147 M³. vierkant bekapt hout 1,964 M³. onbeslagen dolkenhout, en 16 S.M. brandhout, de kosten bedroegen gemiddeld *f* 2,70 per H.A. De jongere plantsoenen werden sterk, de oudere aanplantingen en bosschen van de klasse B. matig gedund; de uitdunning in de opslagculturen bepaalde zich in hoofdzaak tot uitkappen van overtollige, op denzelfden stronk staande stammen.

Van het in vorige jaren (n.l. 1904) verkregen materiaal, werden ondershands verkocht 8056 dolken ad 545,734 M³. voor *f* 1317,35 benevens 740 S.M. brandhout voor *f* 86,79.

c. **ongeregelde exploitatie.**

Ten behoeve van diverse in gemeentedienst uit te voeren desawerken (desaloemboengs, desabruggen, irrigatiekokers, desapoorten) in de residentie Soerabaia werd 482 M³. timmerhout gekapt, met een tariefswaarde van *f* 3883,93; bovendien werden 6 M³. onbeslagen houtwerken met een geregulariseerde waarde van *f* 37,92 verstrekt aan het Departement van Binnenlandsch Bestuur. In de residentie Madoera werd ten behoeve van het Departement van Burgerlijke Openbare Werken de aankap gelast van 26 M³. onbeslagen houtwerken met een geregulariseerde waarde van *f* 176,40. Deze aankappen hebben geen nadeeligen invloed gehad op den boschtoestand, aangezien de houtwerken voor het meerendeel werden verkregen uit afgeschreven of af te schrijven djatituinen en boomgroepen of verspreid staande djatiboomen.

In de afdeeling Soemenep werden door diverse tot de inlandsche bevolking behoorende personen 1 M³. djatihout en 50 M³. wildhout gekapt, waarvoor *f* 148,45 in 's Lands kas gestort werd.

Ten behoeve van den dienst van het boschwezen werd 105 M³. timmerhout gekapt.

Ook dit jaar werd wederom geen gebruik gemaakt van de vergunning om onder zekere voorwaarden voor eigen gebruik kosteloos brandhout, hout voor het maken van omheiningen en landbouwwerktuigen te kappen.

Resumeerende is dus gedurende het verslagjaar verkregen door:

Digitized by Google

	Timmerhout M³.	Brandhout. S M.	Geldsbedrag gestort of te storten in 's Lands kas.	Geregulariseerde waarde.	Tariefswaarde.	Getaxeerde waarde.
1e. Exploitatie in eigen beheer	748	8281 (505 picol houtskool)	1902	—	—	*f* 22000
2e. » door particulieren. . . .	1815	21063	38302	—	—	—
3e. uitdunningen.	1366	10634	1404	—	—	» 11000
4e. aankappen op last:						
a. voor desawerken.	482	—	—	—	*f* 3884	—
b. verstrekking aan 't Departement van:						
1. Burgerlijke Openbare Werken. . .	26	—	—	*f* 176	—	—
2. Binnenlandsch Bestuur.	6	—	—	» 39	—	—
c. kap ten behoeve van werken v/h Boschwezen	105	—	—	pro memorie		
5e. aankap op vergunning	51	—	*f* 148			
Totaal	4599	39978 (+505 picol houtskool).	*f* 46756	*f* 214	*f* 3884	*f* 33000

IV. Inrichting.

a. Grensregeling en afbakening.

Goedkeuring werd verkregen op de grensregeling:

1e. van de bosschen, vormend het complex Ngimbang;

2e. van de gronden, behoorende tot den afvoerweg Djatimalang-Soekoramé.

Ingediend werden de grensprojectstukken betrekking hebbend op:

1e. eene wijziging van de grenzen van de bosschen Kedoengkoempoel Sambiroto en Mragel-Soekoramé-Kedoengkoempoel van het complex Bloeloek;

2e. afschrijving van de tot het complex Ngimbang behoorende in het onderdistrict Babat gelegen djatituintjes;

terwijl met betrekking tot het boschcomplex Ngimbang nog een suppletoire grensregeling plaats had, waarbij inlijving van de gronden vormend de doekoch Krekah werd voorgesteld.

Zijn dus de grenzen van de complexen Ngimbang en Bloeloek geregeld; verandering in opzieners-personeel in de complexen Lawan en Sidajoe is oorzaak, dat dit ultimo van het verslagjaar niet ook met deze complexen het geval was. Ultimo 1906 zullen echter de grenzen van alle bosschen in het boschdistrict, voor zoover betreft de residentie Soerabaja zijn geregeld.

Uitgegeven werd *f* 1581, daaronder voor teekenwerk, opneemloon, toezicht en extra schrijfloon *f* 622.—

In het complex Sidajoe werden met uitzondering van 7 anno 1905 reeds bestelde steenen grenspalen, houten grenspalen benut, welke uit de bosschen der afdeeling Lamongan werden aangevoerd. De gemiddelde kosten per paal waren gedurende 1905, *f* 1.01⁵, hetgeen wegens verder transport *f* 0.175 duurder is dan anno 1904.

b. Onderhoud van grenzen.

Voor het onderhoud van grensteekens werd *f* 239.— uitgegeven. Langs wegen staande palen had nog al eens van baldadige beschadiging en bevuiling te lijden. In het complex Sidajoe werden, vermoedelijk om den betrokken opziener te plagen, 5 houten palen gelijk met den grond afgekapt.

c. Taxatie.

De taxatie van de perceelen Doeri en Tjantjing kwam gereed, met die van het perceel Modjaremboen werd begonnen, totaal werd *f* 7 uitgegeven.

d. Ringen.

Het ringen der afgeschreven bosschen in het complex Bloeloek werd voortgezet geringd werden ± 45 H.A. Van het perceel Modjoremboen werden ± 59 H.A., van de gedevasteerde bosschen Mantoep en Negreng, respectievelijk 25 en 30 H.A. geringd; totaal werd *f* 125 uitgegeven.

Digitized by Google

e. **Aanleg van wegen en bruggen.** Totaal werden 14 bruggen gebouwd, met een gezamenlijke lengte van 64 meter en een oppervlak van 284½ M², kostende te zamen *f* 423. Met den bouw van eene brug over de kali Pridjettan en een in den weg Garoeng- Tapen werd begonnen en hiervoor *f* 20 uitgegeven.

Voor traceeren van den 5800 M. langen afvoerweg van Glap naar Widee werd *f* 16.— uitgegeven; voor het aanleggen van den onverharden weg Garoeng- Grendjengan, den oprijweg naar de opzienerswoning te Garoeng, den weg door de sawah's Kedoeng-koempoel en den verbindingsweg van den postweg met de stapelplaats te Doeri, tezamen tot een totale lengte van 3214 meter, werd *f* 211 besteed. Totaal werd dus voor aanleg van wegen en bruggen *f* 670.— uitgegeven.

f. **Onderhoud van wegen en bruggen.** Onderhouden werd 14 K.M. sleuf (in Brondjong en Madjenon) benevens 5 K.M. weg (in het cultuur-complex Soekorame) voor *f* 114, het onderhoud bestond in openkappen, eventueel rooien van stronken, regelen van den waterafvoer en herstellen van talud. Voor onderhoud van 31 bruggen, als aanvullen en verharden van landhoofden, aanspijkeren eventueel vernieuwen van dekplanken, verven en teeren werd *f* 220.— besteed.

g. **Oprichten van woningen.** Behalve de ten laste der exploitatie-begrooting gebouwde administrateurswoning en mandoerswoningen ter stapelplaats Doeri, werden te Negreng en te Tengger mantriswoningen, ieder kostende *f* 600.—, gebouwd, en de opzienerswoning te Garoeng voor *f* 1794.— voltooid.

h. **Onderhoud van woningen.** Behalve deze woningen waren nog aanwezig de houtvesterswoning te Soewirek, de opzienerswoningen te Bloeloek, Sambeng en Sidajoelawas, en de werkketen te Soekarame en Glap, bewoond door eenen mantri en eenen boschwachter; totaal werd voor onderhoud hiervan *f* 874.— uitgegeven.

V. Bewaking. De registratie van onbewerkt djatihout werd voortgezet, en moest men zich wegens de zeer tijdroovende, omslachtige verificatie der registers bepalen tot de wegens hunne ligging en aard der bevolking ten opzichte van boschdelicten beruchte desa's.

Het reglement op het weiden van vee, het branden van houtskool en verzamelen van boschproducten, zoomede op het vervoer van houtskool en basten, gaf goede resultaten, doch moest er evenals het vorige jaar voor gewaakt worden, dat het inlandsch personeel ten opzichte van het verzamelen van boschproducten, geen noodelooze gestrengheid toepaste. De politioneele toestand is over het algemeen hetzelfde te noemen als in het vorig jaar. Door 4 europeesche beambten, 6 mantrie en 9 boschwachters werden 31, 191 en 244 dus gemiddeld per beambte 7, 32 en 27 processen verbaal opgemaakt.

Gedurende 1905 werden:

	Aangeklaagde personen wegens.		Aangehaald houtwerk 1 bundel brandhout of 1 picol houtskool als één houtwerk gerekend.	Met een getaxeerde waarde van	Terecht gestane personen.	Aantal dagen ten arbeidstelling.	Boete.	Gemiddeld aantal dagen per beklaagde.	Gemiddelde boete per beklaagde.	Aantal vrijgesproken.
	onwettige ontginning.	andere boschdelicten.								
In de afdeeling Lamongan.	21	616	3742	*f* 1394	570	6063	*f* 37	11	*f* 2	34
» » » Grisee	1	312	2276	» 427	313	1268	—	4	—	20
» » » Pamekassan	15	7	18	» 2	22	66	—	14	—	2
» » » Bangkallan	4	148	374	» 48	140	1258	» 12	15	» 3	63
» » » Sampang	36	98	537	» 20	98	1324	—	13	—	2
» » » Soemenep.	3	19	52	» 50	22	296	—	18	—	6

In enkele gevallen kon op medewerking van de desapolitie gewezen worden; over het algemeen liet die medewerking te wenschen over.

IV. Personeel. Gedurende het verslagjaar vroeg en verkreeg de leerling-opziener G.W. HUISMAN eervol ontslag uit 's Lands dienst, en werd vervangen door den leerling-opziener CH.

Digitized by Google

A. SOEKIAS. Deze zoowel als de leerling- opziener H. W. BOLLEE werden gedurende 1905 tot opziener benoemd. Twee mantries-politie die reeds gedurende 2 jaar het hoogste traktement hadden, werden benoemd tot mantri politie bij de opiumregie, op een traktement van *f* 50.— 's maands teneinde na gebleken geschiktheid tot assistent wedono te kunnen worden benoemd. Een boschwachter werd wegens herhaald plichtsverzuim eervol uit 's Lands dienst ontslagen. In de vacatures werd voorzien. Het personeel bestond alzoo ultimo van het verslagjaar uit ondergeteekende, 4 opzieners, 6 mantris politie en 9 boschwachters. Slechts de opziener BOLLEE genoot een maand ziekte verlof, evenwel moest zoowel het Europeesche als het inlandsche personeel herhaaldelijk wegens koortsen nu en dan eenige dagen plotseling den dienst onderbreken. Met uitzondering van een opziener gaf het Europeesche personeel reden tot groote tevredenheid; het inlandsche personeel moest soms wat aangezet worden tot juistere plichtsbetrachting, de periodieke tractementsverhoogingen konden evenwel alle op tijd worden toegekend.

VII. Algemeene opmerkingen.

Op het eiland Bawean werden ± 2. bahoes boschgrond ter ontginning afgestaan; voor de aanwezige houtmassa werd *f* 165. in 's Lands kas gestort. Rekent men de uitgaven voor wegenbeplanting door de ambtenaren van Binnenlandsch-Bestuur ad. *f* 660. niet en de indemniteit voor aanschaffing van kantoorbehoeften voor ondergeteekende ad. *f* 50. wel mede dan bedroegen gedurende 1905

de uitgaven	*f* 52,796.—
de ontvangsten	» 47,020.—
dus een nadeelig saldo van.	*f* 5,776.—

Evenwel moet in aanmerking genomen worden, dat ultimo 1905 eene verkoopbare houtvoorraad aanwezig was van 705 M³. balken, 28 M³. kleine houtwerken, 1301 M³. onbeslagen dolken. 13990 S.M. brandhout en 505 pikol kesambi-houtskool met een totale getaxeerde waarde van ± *f* 33000.

De Houtvester van het boschdistrict Noord- Soerabaja c.a.
C. H. P. VAN DIGGELEN.

XIX. BOSCHDISTRICT ZUID-SOERABAJA — PASOEROEAN.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djatie- en wildhoutbosschen.

a. **djatie.**

Na het gereedkomen der grensprojectkaart van de djatiebosschen gelegen in de afdeeling *Pasoeroean* bleek het dat het te behouden djatieboscharcaal 504 H.A. grooter was dan volgens de oude bestaande kaarten de uitgestrektheid aldaar was begroot. De totale oppervlakte bedraagt dus nu:

in *Soerabaja*	25399 H.A.
» *Pasoeroean*.	5715 »
totaal	31114 »

Voor de gesteldheid moge verwezen worden naar vorige verslagen.

b. **wildhout.**

Op den *Tengger*, *Semeroe*, *Kawi*, *Ardjoeno* en *Andjasmoro* kwam dit jaar weder tengevolge van den langdurigen drogen oostmoesson veelvuldig brand voor in het wildhoutbosch, als gevolg van brand in de aangrenzende alang-alang en glaga- velden. Op een groote uitzondering na is het niet gelukt de oorzaak van den brand uit te vinden, het blusschen ging met groote moeite gepaard en gelukte dikwijls eerst na meerdere dagen.

II Culturen van djati, wildhout en caoutchouc- leverende gewassen.

a. **djatie.**

In 1905 werden de navolgende nieuwe culturen aangelegd.

1.	*Mermojo*. . . .	III	72 H.A.	kosten	*f* 1692
2.	*Bareng*	Ia	48 »	»	» 598
3.	*Kedoek*	X	30 »	»	» 564
4.	*Tjoepak*. . . .	V. IV	66 »	»	» 562
5.	*Tandjoengan*		60 »	»	» 341

Digitized by Google

6. *Ledok*	III	38	»	»	» 268
7. *Koelak*	III	54	»	»	» 40
8. *Peteng*		32	»	»	» 412
	Totaal.	400	»	»	*f* 4477

Bovendien werden nog in 32 H.A. van het perceel *Made* en 75 H.A. van het perceel *Mandjarsarie* proeven genomen ter bevordering van natuurlijke verjonging, waarvoor resp. werd uitgegeven *f* 94 en *f* 276.

Te *Tandjoengan* en te *Tjoepak* werd een niet onbelangrijke uitgestrektheid opslagcultuur aangehouden welke, evenals die van het vorig jaar, goed belooft te slagen.

In de geringde gedeelten van *Made* en *Mandjarsari* werden weder pitten uitgestrooid, nadat de grond eerst van struikgewas etc. was gezuiverd; op een vlakte van één H.A. werden de pitten uitgestrooid op rijen, die eerst ter breedte van één meter goed waren omgewerkt.

Te *Marmojo* gelukte het in het derde jaarperceel, voor ongeveer 30 H.A. contractanten te krijgen voor één jaar met betaling in padi.

Het tweede jaarperceel heeft veel te lijden gehad van den drogen oostmoesson en werd daar een proef genomen met inboeten door middel van *djatistumps*.

Met tamelijk geringe kosten werden ongeveer 30.000 stumps daar in den grond gebracht. Reeds het vorig jaar waren op andere plekken proeven genomen met deze plantwijze, voorloopig met zeer goed resultaat. In het volgend verslag zal op de proef in het perceel *Marmojo* op groote schaal genomen, nader worden teruggekomen.

Over de mestproeven in de cultuur *Kedoek* in den westmoesson 1904/05, welke oorspronkelijk een gunstig resultaat beloofden, is het noodig het volgende te vermelden, ten einde ook anderen voor desillusie te vrijwaren. Waar na de bemesting in het begin van 1905 zoo goed als geen gele bladeren meer te zien waren, daar openbaarde zich chlorose weder in volle kracht op het eind van 1905; de bemesting heeft dus slechts voor één jaar geholpen; het resultaat is niet blijvend geweest. De kosten der bemesting hebben bedragen bijna *f* 5.— per H.A. en hoewel dit cijfer nu wel niet bijzonder hoog is te noemen, zijn zulke kosten alleen te verantwoorden bij een eenjarige goed rendeerende cultuur, en van geen blijvend nut bij een meerjarig gewas, dat steeds zwaarder eisch aan den bodem stelt.

Brand kwam dit jaar voor in de jonge culturen te *Tandjoengan*, *Tjoepak* en *Kedoek*, niettegenstaande deze culturen hetzij door vuurlijnen, hetzij door goed onderhouden wegen, zooveel mogelijk waren geïsoleerd.

Kwaad opzet is bijna altijd de oorzaak, hoewel het bewijs moeilijk te vinden is.

Gelukkig kon meestal spoedig worden gebluscht

De djatierups vertoonde zich dit jaar sterker dat het vorig jaar.

Van de oudere culturen werden onderhouden.

1904. 571 H.A. voor.	*f* 5560.—
1903. 319 » »	» 2285.—

b. **wildhout.**

De culturen op den *Boven-Tenger* werden uitgebreid met 25 H.A. Door het vele plantmateriaal werd nog meer dan vorige jaren de tjemara gemengd met Eucalyptus, kina, aroe en andere soorten.

Bij wijze van proef werd de oudste cultuur op den *Goenoeng toetoep* over 20 H.A. gedund, d. w. z. alleen gezuiverd van het onderdrukte hout. Het laat zich voorloopig aanzien dat deze maatregel zeer in het belang van den aanplant zelf is.

Er werd verkregen ruim 20 S.M. brandhout per H.A.

Gedurende 1905 werd betaald:

onderhoud cultuur	1901	19 H.A.	*f*	79.—
» »	1903	54 »	»	322.—
» »	1904	21 »	»	387.—
aanleg »	1905	25 »	»	125.—

Op den *Tenger (Tosari)* is van af 1889 totaal in cultuur gebracht 886 H.A.

Het is niet mogelijk op te geven hoeveel in de laatste jaren spontaan is herboscht, middelen ter bevordering daarvan zijn weinig toegepast.

c. **Caoutchouc-leverende gewassen.**

De cultuur van karet werd aanmerkelijk uitgebreid d. w. z. met ongeveer 80 H.A. op wildhoutterrein, gelegen binnen het complex *Djaboeng* onder *Ngrimbi*.

De cultuur, op vruchtbaren grond aangelegd, belooft prachtig te zullen slagen. De plantjes werden ontvangen van *Banjoemas*.

Digitized by Google

Voor de cultuur van karet werd besteed:

aanleg 1905.	80 H.A.	*f* 415.—
transport en onderhoud der plantjes		» 429.—
onderhoud cultuur 1903 42 H.A.		» 558.—

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Geregelde exploitatie.**

1. aankap in eigen beheer.

In eigen beheer waren in exploitatie:

1. de aankap van het afbakeningsperceel *Soemberpoetjoeng.*
2. idem. *Senggoeroeh.*
3. idem. *Tandjoeng.*
4. idem. *Poegeran.*
5. de zuivering van het gedevasteerd bosch *Banjoeasin.*

In het onderstaand overzicht wordt nader omschreven wat gekapt en hoeveel verkocht werd:

NAAM.	Aankap 1905.		Verkocht op vendutie.		Verkocht onderhands.		Restant.	
	M³.	S.M.	M³.	S.M.	M³.	S.M.	M³.	S.M.
	62*a*							
Soemberpoetjoeng	436	2672	484	—	—	2672*b*	14	—
Senggoeroeh	109	84	94	—	—	84*b*	15	—
Tandjoeng	587	2435	116	353	193	1777	278	305
Poegeran	50	240	—	—	26	6	24	234
Banjoeasin	4	785	—	—	4	785	—	—
Totaal	1248	6216	694	353	223	5324	331	539

a. restant aankap 1904.

b. brandhout verzameld door de koopers.

De finantieele resultaten kunnen niet anders dan gunstig worden genoemd.

De uitgaven en inkomsten verhielden zich als volgt:

	uitgaven.	inkomsten.	saldo.
		1570 (1)	
a. Soemberpoetjoeng	24224	10221	+ 9367.
		21 (1)	
b. Senggoeroeh	874	2111	+ 1258.
		4760 (1)	
c. Tandjoeng	4130	3387	+ 4017.
d. Poegeran	564	26 (2)	— 538.
e. Banjoeasin	276	1255 (1)	+ 979.
diversen	130	—	— 130.
	f 8398	*f* 23351	*f* 14953.

De waarde van het resteerend hout kan gerust op *f* 7000 worden geschat.

(1) onderhands.

(2) afgestaan tegen verminderde retributie.

Digitized by Google

Overzicht der uitgaven gedaan voor den aankap in eigen beheer.

AANKAP TE	VERKREGEN HOUTMASSA. Aantal balken.	Aantal dolken.	M³.	Brandhout S.M.	KOSTEN VAN Aankap.	Sleeploon.	Transport.	Toezicht.	Diversen.
Soemberpoetjoeng . . .	2976	620	436	2672	1322	546	175	323	58
Senggoeroeh	1138	—	109	84	397	159	102	124	92
Tandjoeng	1814 10618 Dwl.	1944	587	2435	2631	1111	—	299	132
Poegeran	129 886 Dwl.	18	50	240	403	34	—	97	30
Banjoeasin	20	—	4	785	259	—	—	12	5

Het brandhout van Soemberpoetjoeng en Senggoeroeh is gekapt en verzameld door de koopers, de andere kosten van aankap hebben betrekking op timmer en brandhout.

2. Boschperceelen. Op ultimo van het verslagjaar waren in werking de perceelen *Marmojo*, *Bareng*, *Ledok*, *Ngrimbi* en *Koelak*.

De perceelen *Tjoepak* en *Tandjoengan* liepen in het verslagjaar ten einde.

In de plaats van *Tjoepak* werd het daaraan grenzend perceel *Made* gereed gemaakt De aanbesteding vond plaats, doch ofschoon een bod van ongeveer 15 % boven de limite voor dat perceel werd gedaan, vond geen toewijzing plaats.

Ter vervanging van het perceel *Tandjoengan* werd een perceel *Mandjarsarie* gereed gemaakt, doch besloten de exploitatie daarvan in eigen beheer te doen plaats hebben.

Omtrent de werkzaamheden der verschillende perceelen valt weinig bijzonders te vermelden.

Het perceel *Ngrimbi* kapte in het eerste, tweede en derde jaarperceel. Van het boschje *Soekoredjo* werd ruim 50 M³. sonohout verkregen; dit hout vindt echter, tegen verwachting, weinig aftrek, zoodat de aankap aldaar voorloopig is gestaakt.

Het perceel *Ledok* vroeg en verkreeg verlenging van het vierde jaarperceel.

De opbrengst van het derde jaarperceel *Marmojo* was ruim *f* 26.000, zoodat ditmaal de minimum gestelde pacht van *f* 25,000 werd overschreden, voor het eerst en, — met zekerheid kan ook gezegd worden, — voor het laatst.

Het perceel *Bareng* exploiteerde het eerste jaarperceel met succes en begon ook den aankap in het tweede.

Door de Babat-Djombang Stoomtram Maatschappij werd in het perceel een wissel aangelegd, hetgeen den afvoer zeer ten goede kwam. Door de perceelen werd het volgende verkregen.

NAAM.	Aard.	Verkregen houtmassa volgens. Opname. M³.	Opname. S.M.	Opgave. M³.	Opgave. S.M.	Betaald. Retributie.	Betaald. Pacht.	Nog te betalen voor reeds opgenomen hout.
Marmojo . I.	Leegkap.	813	5689	—	—	18631.71⁵	—	*f* 3710.38
Tjoepak	»	50	1220	—	—	659.41⁵	—	
Tandjoengan	»	6	620	—	—	185.20 200.	—	
Ledok	»	—	—	1452	3070	—	36015.97	
Bareng	»	—	—	294	5361	—	4622.75	
Ngrimbi	Zuiver.	1627	583	—	—	12527.77	—	*f* 3591.87
Koelak	Leegkap.	—	—	181	6571	—	5771.56	

3. Uitdunning. In het jaar 1905 werd gedund 480 H.A., waarvan 20 wildhoutcultuur in den *Tengger*.

Met uitzondering van een gedeelte hout in die cultuur vond alle hout goeden afzet en kan m. i. geen beter overzicht der resultaten van de uitdunning gegeven worden dan door onderstaande tabel waaruit o. a. blijkt dat totaal een nettowinst bij de dunning gemaakt is van *f* 6267, d. i. *f* 13 per H.A.

Digitized by Google

Aanplant en jaar van aanleg.	H.A.	Gekapte houtmassa.			Kosten		Verkocht				Opbrengst		Totaal.	SALDO			
							vendutie		ondershands					Totaal.		per H.A.	
		aantal dolken.	M³.	brandhout S.M.	totaal.	per H.A.	aantal dolken.	brandhout S.M.	aantal dolken.	brandhout S.M.	vendutie.	onderhands.		+	—	+	—
I. Pakis 1886.	42	7470	385	488	f 569	13½	4796	388	2 675	—	f 3007	f 492.59	f 3499.50	f 2930 50		f 69.78	
II. Djaboeng 1892/93 (²).	94	10000	250	—	» 120	1.25	—	—	10.000	—	—	» 167.28	» 167.28	» 47.28		» 0.51	
III. Seladji 1891.	69	1275	128	1403	» 296	4.—	-	—	1.275	1403	—	» 825 40	» 825.40	» 529.40		» 7.67	
IV. Gn. kendeng 1884.	50	393	13	804	» 403	8.—	—	—	393	804	—	» 636.17⁵	» 636.17⁵	»213.17⁵		» 4.66	
V. Djedong 1878.	95	5184	171	684	» 406	5.50	—	—	5.184	684	—	» 914.60	» 914.60	» 508.60		» 5.35	
VI. Tosari 1891.	20	11	—	415	» 126	6.—	—	—	—	61	—	» 44.50	» 44.50		f 81.50		f 4 08
VII. Peteng III/IV 1891/92 (¹).	60	15000	510	—	» 397	6.50	—	—	15.000	—	—	» 200.—	» 200.—		» 1.90		» 3.28
III. Tegaron 1882 (²).	50	1282	91	3415	» 87	1.50	--	—	1 283	3315	—	» 2367.48	» 2367.48	»2280.48		» 45.60	
		163 (³)	24														
IX. Kebonsari 1888 (²).	—	--	—	230	» 18	—	—	—	—	230	—	» 34 50	» 34.50	» 16.50			
	480	40616	1548	7439	f 2422	5.—	4796	388	35810	6597	f 3007	f 5682.43⁵	f 8689.43⁵				
		163	24						163								

b. **Ongeregelde exploitatie.**

In desadienst werd slechts gekapt 13 M³. voor den dienst van het boschwezen 178 M³. en in heerendienst 7 M³.

Tegen verminderd tarief werd ten bate der Christen-gemeente te *Modjowarno Mlaten* en *Soewaroe (Pasoeroean)* resp. afgestaan 10 M³. sonohout, 26 M³. djatiehout en 14 M³. wildhout.

RECAPITULAPIE.

Aard van den aankap.	Verkregen houtmassa.		Opbrengst in geld incl. boete.	Geregulariseerd bedrag.	Tariefswaarde.
	M³.	S.M.			
Marmojo I	813	5689	22342.09⁵	—	—
Tjoepak	50	1220	659.41⁵	—	—
Tandjoengan	6	620	385.20	—	—
Ledok	1452	3070	36015.97	—	—
Bareng.	294	5361	4622.75	—	—
Ngrimbi	1627	583	16119.64	—	—
Koelak.	181	6573	5770.56	—	—
Aankap Soemberpoetjong.	436	2672	11791.10	—	—
» Senggoeroeh . .	110	84	2002.75	—	—
» Poegeran . . .	50	240	—	—	—
» Tandjoeng . . .	587	2432	8146.92⁵	—	—
» Banjoeasin . . .	4	785	1254.11⁵	—	—
» Kalikatir. . . .	84	1100	3150.	—	—
Uitdunning	1572	7024	8689.43⁵	—	—
Andere departementen . .	7	—	—	90.58	—
Desa dienst	13	—	—	—	2334.02
Boschwezen	178	—	—	—	
Vergunning . , ...	40	—	86.22	—	—
Totaal. . . .	7504	37453	121.036.17⁵	90.85	2334.02

(1) de verkoop van *f* 200 heeft betrekking op dunsel afkomstig van 1901.
(2) de opstapeling heeft plaats gehad door den kooper.
(3) watonnans.

Digitized by Google

IV. Inrichting der djatie- en wildhoutbosschen.

a. **Grensregeling.** In 1905 kwamen de grensregelingen gereed van alle djatiebosschen voor zoover de grenzen daarvan nog niet waren geregeld.

De stukken betreffende de djatiebosschen gelegen in de afdeeling *Pasoeroean* werden ingediend; het onderzoek door de commissie van de djatiebosschen gelegen in het distrikt *Modjokasri*, te zamen ongeveer 9000 zal gehouden worden in het begin van 1906.

Het volgende werd in 1905 verricht:

1.	opmeting complex *Peteng*	74 K.M.
2.	grensprojecteering *Grati*	29 »
3.	geplaatste palen aldaar	625 stuks
4.	idem *Kemlagi*	76 »
5.	genummerd in *Tandjoeng*	605 »
6.	gemeten diverse culturen	30 K.M.

b. **Taxatie.** Ten behoeve der berekening van de houtopbrengst van het perceel *Made* en de afgeschreven boschjes *Pandansari* en *Sidolegi* werden volgens de nieuwe methode de djatieboomen geklemd en geklassificeerd.

De opbrengst van het boschje *Batjem* groot $10^1/_2$ H.A. werd getaxeerd op 49.560 M^3. timmerhout. De opbrengst van dit boschje, in eigen beheer gekapt incl. klein hout als spaken en velgen is geweest 54 M^3.

Bij de taxatie zijn de boomen, waaruit naar schatting geen houtwerken van 1.80 M. lengte konden worden verkregen, niet meegerekend.

c. **Onderhoud wegen.** Bijna alle voetpaden en wegen, door het boschwezen aangelegd, werden in den loop van het jaar onderhouden, totaal ruim 200 K.M voetpad en 30 K.M. sleufweg.

d. **Aanleg wegen.** In 1905 werd het indeelingsnet van het complex *Djaboeng* uitgebreid met 2.3 K.M. sleepweg. In alle culturen werden goede voetpaden gemaakt, ter gezamenlijke lengte van 55 K.M.

De projecteering van het indeelingsnet van het complex *Tandjoeng* kwam bijna gereed; geprojecteerd werd 174.2 K.M. sleuf (ten deele bestaande voetpaden en riviertjes); met den aanleg van een sleuf, het complex door midden deelend, werd begonnen.

e. **Ringen.** Behalve eenige boomen, staande op afgebakende boschgedeelten, werden van de perceelen *Made* en *Mandjarsarie* resp. het derde en tweede jaarperceel geringd.

f. **Bouwen van woningen.** In 1905 werd gebouwd een mantriewoning te *Kemlagi* en twee boschwachterswoningen resp. te *Simpol* (ressort *Tandjoeng*) en *Brajoe* (ressort *Kemlagi*).

g. **Onderhoud woning.** Aan bijna alle woningen werden meer of min groote reparatiën gedaan. Te *Tosari* werd een geheel nieuwe stal gebouwd, daar de vorige reeds vergaan was.

V. Bewaking.

In het algemeen valt verbetering te bespeuren in den toestand der boschpolitie wat voor een niet onbelangrijk deel mag worden toegeschreven aan een meer rationeele verspreiding der boschpolitiebeambten.

Ook de omstandigheid, dat door de vele uitdunningen en aankappen in eigen beheer, waar, bij onderhandschen afstand, de gelegenheid bestaat in kleine hoeveelheden hout te bekomen, wordt van niet geringe beteekenis geacht voor de verbetering der toestanden. Dat neemt echter niet weg dat op enkele plaatsen, als djatibosch *Grati* grens *Probolinggo*, de toestanden, trots alle pogingen niet verbeterden.

Hieronder volgt een overzicht van door het boschwezen en bestuursambtenaren voorgebrachte zaken en de straffen daarop.

a. door boschbeambten.

Digitized by Google

RESIDENTIE'S	Houtdiefstal.		Boschontginning		Vervoer zonder pas van hout en houtskool		Geldswaarde.		Aard der straf		Aantal vrijspaken personen.	Nog niet behandelde zaken.
	zaak.	pers.	zaak.	pers.	zaak.	pers.			dagen.	boete.		
Soerabaja.	139	266	—	—	46	60	*f* 194	96	7251	—	65	—
Pasoeroean	34	69	8	54	—	—	» 23	80	765	—	—	—
Totaal	173	335	8	54	46	60	*f* 218	76	8016	—	65	—
b. bestuurswege.												
Soerabaja.	71	129	6	8	57	120	*f* 33	15	3191	*f* 20	17	—
Pasoeroean	91	170	11	67	—	—	» 70	14	2679	—	5	—
Totaal	162	299	17	75	57	120	*f* 103	29	5870	*f* 20	22	—
of *a* per gestrafte 24 dagen en *b* per gestrafte 20 dagen.												

VI. Personeel. In het europeesch personeel kwam geen verandering; in het inlandsch werd een boschwachter wegens ziekte ontslagen, terwijl een boschwachter kwam te overlijden.

Op ultimo 1905 bestond het personeel uit
een boschbeheerder;
twee adjunct Houtvesters der 2e klasse;
drie opzieners;
elf mantrie's;
zestien boschwachters.

VII. Algemeene opmerkingen. De baten beliepen gedurende het verslagjaar *f* 124939; de uitgaven *f* 68830.— zoodat het batig saldo ruim *f* 56.000 bedroeg.

Modjokerto, den 28 Februari 1906.
De Houtvester van Zuid- *Soerabaja-Pasoeroean*
D. J. A. VRIJDAG.

XX. BOSCHDISTRICT NGAWI-OOST-SOERAKARTA.

I. Uitgestrektheid en gestelheid der djati en wildhoutbosschen. De uitgestrektheid der djatibosschen onderging gedurende het verslaggjaar geene wijziging.

Enkele wijzigingen van geringe beteekenis zullen in 1906 worden voorgesteld. De betrekkelijke stukken zijn in behandeling bij de grensproject-commissie.

De djatibosch-oppervlakte was derhalve op ulto. 1905 nog 37911 H.A.

Wat de uitgestrektheid der wildhoutbosschen betreft kan worden medegedeeld dat de grensregeling van het bij Staatsblad 1905 No. 42 bedoelde in stand te houden wildhoutboschje *Soembernogo* door den Directeur van Landbouw werd goedgekeurd.

De oppervlakte van dat boschje bedraagt slechts 10,5. H.A.

De ringweg om het Lawoe-gebergte werd wel niet voltooid, doch het tracée werd geheel uitgezet en opgemeten. De oppervlakte van de binnen dien weg gelegen bosschen en boschterreinen werd berekend langs planimetrischen weg met het volgende resultaat;

Bosch en boschterrein	*Pragah*	1734,5	H.A.
» »	*Sapoeangin*	799	»
» »	*Gogopoelc*	289	»
» »	*Watoerengas*	372	»
» »	*Sadang*	536	»
Totaal	*Goenoeng Lawoe*	3730,5	H.A.
	Bosch *Soembernogo*	10,5	»
Totaal van de in stand te houden wildhoutbosschen		3741,—	»

Digitized by Google

II. Culturen van djati- wildhout en caoutchouc leverende gewassen.

a. **Djaticultuur.**

In onderhoud waren de volgende djaticulturen tegen de daarbij vermelde kosten:

Pakoelan 2e jaarp.	1901	68	H.A.	*f*	18.—
Pakoelan 3e »	1902	72	»	»	68.—
Pakoelan 4e »	1903	72	»	»	372.—
Widodaren 1e jaarp	1903	21	»	»	234.—
Banjoebening 12e jaarp.	1902	107	»	»	7.—
Banjoebening 12e »	1903	28	»	»	122.—
Begal 1e jaarp.	1903	35	»	»	242.—
Parenan »	1903	21	»	»	100.—
Banjoebiroe 2e jaarp.	1901				
Banjoebiroe 3e »	1902	122	»	»	582.—
Banjoebiroe 4e jaarp.	1903	51	»	»	341.—
Pakoelan 5e jaarp	1904	73	»	»	855.—
Widodaren 1e jaarp.	1904	97	»	»	1006.—
Begal 2e jaarp.	1904	65	»	»	402.—
Banjoebiroe 4e en deel 5e jaarp.	1904	55	»	»	224.—
Pandean 1e jaarp.	1904	13	»	»	305.—
Totaal		800	H.A.	*f*	4878.—

Nieuw aangelegd werden de volgende djaticulturen.

1e. Het 6e perceel *Pakoelan* groot 76 H.A. kwam in behandeling. Van de contractsprijs ad *f* 25.— per H.A. werd *f* 5.— aan de planters uitgekeerd.

Door den lang aangehouden oostmoesson en de na de eerste regens weer ingevallen droogte in Januari en Februari 1906 gingen vele plantjes te gronde, die nog in Februari moesten worden ingeboet. In 1905 kostte de cultuur *f* 412 incl. toezicht en inkoop van pitten.

2e. De culturen *Pohtjepoek Gombol en Maran* te zamen groot 12 H.A. Op deze ingelijfde desagronden werd djati uitgeplant tegen een bedrag van *f* 30.— per H.A.

Voor die *f* 30 werden op verzoek der planters karbouwen en sapi's aangekocht die het eigendom der planters worden bij het verlaten der cultuur.

Voorts werd nog aan sommigen wat zaadpadi verstrekt uit den voorraad van *Wiroto.*

De stand van de culturen is vrij goed. De grond van *Pohtjepoeh* en *Maran* is wat drassig, te *Gembol* daarentegen vindt men zeer veel alang-alang die intusschen een paar maal werd omgeploegd.

In 1905 werd in het geheel *f* 390 uitgegeven.

3e. Patalan 90 H.A. Van de vroeger mislukte culturen *Patalan* 1e en 2e jaarp. werden in 1905 weer 90 H.A. geheel opnieuw in behandeling genomen middels de in die streek beproefde padi-methode. De aannemingsprijs was per $^3/_4$ H.A. *f* 7.50 zoomede 1 picol eetpadi 's maands gedurende zes maanden en $1^1/_2$ picol zaadpadi. Reeds in *Mei* werd met den schoonmaak begonnen. Herhaaldelijk werd de grond omgewerkt. De djati staat dan nu ook redelijk, hoewel men er wel aan kan zien dat de grond onvruchtbaar en dor is, en de aanplant meer zorgen zal behoeven dan elders.

In 1905 werd uitgegeven *f* 2346 welk vrij hoog bedrag is toe te schrijven aan den inkoop van alle noodige padi.

4e. Begal 3e. jaarperceel 76 H.A. De aannemingssom was hier *f* 12.50 per H.A.

In 1905 werd *f* 418 uitgegeven. De stand van de cultuur is gunstig.

5e. Banjoebiroe 5e en deel 6e jaarp. groot 88. H.A. Ook deze cultuur werd aangelegd met de z. g. padi-methode. De aannemingssom was per $^3/_4$ H.A. *f* 7.50 voor schoonmaak, *f* 10 voor plantloonen, 1 picol eetpadi 's maands gedurende 4 maanden, en $1^1/_2$ picol zaadpadi. De voorwaarden zijn dus iets ongunstiger dan te *Patalan*, waar het terrein eveneens door de planters schoongebrand moest worden. Een gedeelte van de cultuur staat zeer ongunstig doordat de planters laat klaar kwamen met het uitpoten van de pitten, hetgeen weer een gevolg is van het gebrek aan werkvolk in die streek.

In 1905 werd uitgegeven *f* 1944.

6e. In het 9e jaarperceel *Banjoebiroe* werd op een oppervlakte van ± 8 H.A. een proef genomen met het uitpoten van pitten onder geringd bosch. Er werden zeer

Digitized by Google

veel pitten uitgepoot (per d.M². ongeveer 1 pit), met een pootstok in rijen van ± 60 c.M. breedte, terwijl het wildhout en klein djatihout werd gekapt en ± de helft van de groote boomen dadelijk werd geringd. De rest werd later geringd. Er werd voorts zorg gedragen, dat de bladeren, die op de beplante rijen vielen, dadelijk weer werden verwijderd.

Toch is er absoluut niets van terechtgekomen.

De proef heeft *f* 295 gekost.

7e. Pandean 2e en restant 1e jaarperceel groot 44 H.A. verdeeld over 3 gedeelten. Een der stukken, ± 4 H.A. is een verlaten tegalveld en sawah. Planters konden niet gevonden worden. Er moesten diepe slooten gegraven worden, doch de djati staat er nog steeds verre van schitterend.

Op een ander gedeelte groot ± 13 H.A. werd pilang tusschengeplant in dier voege dat er van elke 3 plantjes 1 djatiplantje is. De grond is witte padas en de bevolking recalcitrant.

In 1905 werd *f* 766 uitgegeven.

b. Wildhoutcultuur.

Voor reboisatie van het *Lawoe*-gebergte werd *f* 1793 en voor afbakening van het wildhoutbosch *Soembernogo f* 27 besteed.

De grensweg om het *Lawoe*-gebergte werd in 1905 onderhouden. Het gedeelte loopende over het voormalige erfpachtsperceel *Ardisari* kan eerst in 1906 worden voltooid, aangezien dat perceel door executorialen verkoop eerst in November van het verslagjaar weer in het bezit van het Gouvernement terug kwam. Er werd een strook gebabat en schoongemaakt van 60 M. breedte, 50 M. beneden en 10 M. boven den weg.

Er kwamen in den oostmoesson door de felle en langdurige droogten 2 branden van grooten omvang voor. Gelukkig was er weinig wind, zoodat het vuur op den grensweg werd gestuit, waardoor de natuurlijke reboisatie werd gespaard.

De natuurlijke verjonging schijnt zeer goed te gaan. Op sommige plaatsen, waar circa 3 à 4 jaar geen brand is geweest, is weer jong kreupelbosch ontstaan waartusschen de alang-alang weliswaar nog niet onderdrukt is, doch waar binnen afzienbaren tijd toch weer herbossching mag verwacht worden. Een bescherming tegen brand zal echter altijd noodig blijken. Ten einde het babatten in later jaren minder kostbaar te maken en om de brandvrije strook nog meer brandvrij te maken, werd de benedenste 25 M. van de 50 M. breede strook bepoot met kratok evenals zulks geschiedde in de karetculturen van *Patalan*.

Er werd een cultuur aangelegd over een lengte van 2550 Meter; deze cultuur is 50 M. breed, zoodat de oppervlakte 12½ H.A. bedraagt. De planting geschiedde in 2½ M. van elkaar verwijderde, de richting der tranches volgende, rijen; in de rijen staan de planten 1 M. van elkaar af. Uitgeplant werden Tristania conferta en Albizzia moluccana om den ander of een om de drie. Voorts werden nog een aantal Eucalyptusplanten van diverse soorten uitgezet. Deze laatste zijn voor het meerendeel doodgegaan en zullen door Tristania vervangen worden.

Met het oog op de voorloopig zoo gunstige resultaten van de spontane reboisatie komt het ondergeteekende raadzaam voor de cultuur niet uit te breiden, doch alleen te onderhouden wat thans is tot stand gebracht.

c. Cultuur van caoutchouc-leverende gewassen.

Onderhouden werden de onderstaande culturen tegen de daarbij vermelde kosten.

1901 *Patalan* 4e jaarp. (Ficus) kratokplanting	29	H.A.	*f*	695
1901 *Walikockoen* (Ficus) draineeren	5	»	»	171
1902 *Banjoebening* 12e jaarp. (Ficus) brandsleuven	12	»	»	113
1901 *Djagir* Hevea	1	»	»	49
1902 » Hevea	3	»	»	53
1903 » Hevea	2	»	»	43
1902 » Ficus	26¼	»	»	483
1903 » Ficus	30½	»	»	480
1903 *Begal* 1e jaarp	17½	»	»	191
Ficus *Wiroto* incl. andere culturen en kweekbeddingen	19	»	»	330
Begal Ficus	2½	»	»	53
Djagir Ficus	16½	»	»	338
Totaal	164	H.A.	*f*	2999

Digitized by Google

Nieuw aangelegd werden:

1e het terrein *Doengkoel*. Dit terrein behoort tot het 2e 3e en 4e jaarperceel *Begal* en werd aanvankelijk van het boschareaal afgeschreven. Echter ligt het in de bedoeling het weer bij het boschareaal te trekken. De nieuwe grensprojectstukken zijn in behandeling bij de grensproject- commissie.

In afwachting van de daarop te verkrijgen goedkeuring werd een oppervlakte van 22 H.A. voor de cultuur van Ficus elastica gereed gemaakt. Plantcontracten werden afgesloten voor *f* 12,50 per H.A. incl. schoonmaak van het terrein, doch exclusief het maken van de plantplekken en het aanvoeren en uitplanten der plantjes, die deels te *Banjoebiroe*, deels te *Wiroto* werden gekweekt.

Het verband werd gesteld op 10 × 10 M.

In 1905 werd in het geheel *f* 354 uitgegeven.

2e. Een deel van het 5e jaarperceel *Banjoebiroe III* ter grootte van ± 83 H.A. werd eveneens voorbereid in een verband van 10 × 10 M.

Daarop werden uitgezet 8500 planten welke te *Banjoebiroe* uit zaad werden gekweekt.

Het graven en omspitten van de plantplekken zoomede het uitplanten geschiedt in eigen beheer.

Voor het schoonmaken van het terrein werd *f* 10 per H.A. uitgekeerd met verplichting, dat de grond wordt bewerkt en beplant met polowidjo. Verder genieten de planters *f* 5 per H.A. voor elk jaar, dat de cultuur in onderhoud is. Zij zijn daarvoor verplicht de plantplekken schoon te houden, de oogstafval daar te verzamelen, den grond te bewerken en met polowidjo te beplanten, zoolang dat verlangd wordt.

In 1905 werd voor die cultuur besteed *f* 772. Voor de kweekbedden te *Banjoebiroe*, waar materiaal en voor deze cultuur èn voor die te *Doengkoel* werd verkregen werd in het geheel *f* 369 uitgegeven.

Voor verdere bijzonderheden in zake de caoutchouccultuur wordt verwezen naar de bijlagen DI en DII van Deel I van dit verslag.

III. Exploitatie der djati- en der wildhoutbosschen.

a. geregelde exploitatie.

I. Exploitatie in eigen beheer.

Gedurende het verslagjaar was in werking het afbakeningsperceel *Poclorcdjo*.

De kap moest herhaaldelijk tijdelijk gestaakt worden, omdat de afvoergelegenheid zoo ongunstig is.

Door deze omstandigheid is een hoeveelheid van 18 M³. timmerhout zoek geraakt. Dit hout zal gedeeltelijk gestolen, gedeeltelijk door bandjirs weggevoerd of door vuur vernield zijn. Het restant werd overigens in den Oostmoesson ingehaald.

De gang van de exploitatie blijkt uit onderstaande tabel.

	Timmerhout in M³.	Brandhout in S.M.	Houtskool in picol.	Wildhout in M³.	Brandhout voor de S.S. in S.M.
Restant ulto. 1904 in het bosch en op de stapelplaatsen.	96	27	Nihil	Nihil	Nihil
Gekapt in 1905.	636	1564	542	5	8254
Totaal	732	1591	542	5	8254
Verkocht in 1905	668	1347	—	3	—
Verstrekt aan de Staatspoor.	—	—	—	—	5592
Zoekgeraakt.	18	—	—	—	—
Restant ulto. 1905 in het bosch en op de stapelplaats.	46	244	542	2	2662
Totaal.	732	1591	542	5	8254

Digitized by Google

De ongunstige omstandigheden wat afvoer en ligging betreft, waaronder deze boschjes verkeeren, in aanmerking genomen, zijn de resultaten vrij bevredigend. Vooral de gunstige ligging van de stapelplaats aan een spoorweghalte maakte weer veel goed.

Door de levering van kort brandhout aan den dienst der Staatsspoorwegen konden alle stukken hout, zelfs spaanders, worden geëxploiteerd, zoodat uit de leeggekapte boschjes werkelijk gehaald is, wat er uit te halen was.

WINST- EN VERLIES REKENING VAN HET PERCEEL *POELOREDJO* OVER HET JAAR 1905.

BATEN.		LASTEN.	
Aan zuiver rendement van het op 31 Juli 1905 op publieke vendutie verkocht hout	f 9548	Aan kaploonen	f 3391
Idem van het op 27 December 1905 op publieke vendutie verkocht hout	» 8379	» sleep- draag- lorrie- en andere transportkosten	» 1935
Aan geregulariseerde waarde van aan den Dienst der S/S verstrekt brandhout	» 9785	Voor onderhoud wegen	» 153
» getaxeerde waarde van het op ulto. December 1905 op de stapelplaats aanwezige hout	» 1259	» werkloonen en koeliloonen op de stapelplaats	» 299
» idem regularisatiewaarde van id. id. brandhout	» 4525	» ringen van boomen	» 162
» kaploonen van het op 31 December in het bosch liggende hout	» 64	» aanmaak transport en verpakking van houtskool	» 326
» terug te ontvangen voorschotten	» 459	» onderhoud stapelplaats	» 102
» materialen	pro memorie	» huishuur	» 48
		» inkoop en transport materialen	» 93
		» personeel	» 1515
		» diversen en advertentiekosten	» 173
		Brandhout- exploitatie voor de Staatsspoor:	
		Verdere transportkosten	» 4231
		Kap- en- draagloonen	» 5127
		Voor inkoop v. materialen en diversen	» 45
		» toezicht	» 241
		» laadloonen	» 403
		» verleende nog niet terug ontvangen voorschotten	» 459
		Totaal uitgaven	f 18763
		» waarde van het op 1 Januari 1905 op de stapelplaats en in het bosch aanwezige hout f 643 + f 270 (zie vorig verslag	» 913
		Samen	f 19676
		Saldo	» 14343
Totaal	f 34019	Totaal	f 34019

Voorts werden de afgeschreven boschjes in het complex Kaligedeh geëxploiteerd.

Ingevolge machtiging van den Hoofdinspecteur werd het hout onderhands à contant verkocht aan den persoon, die ook het uitdunningshout van *Kaligedeh* opkoopt. Het hout werd door den kooper zelf gekapt. Deze boschjes ter grootte van 9 H.A. brachten op 80 M³. timmerhout en 705 S.M. brandhout, hetwelk werd verkocht voor f 835,32.

2. Exploitatie door contractanten.

Nopens de exploitatie van de in de afdeeling *Ngawi* gelegen boschperceelen zijn de volgende bijzonderheden te vermelden.

De contractant van Widodaren betaalt zijn retributies geregeld 1 of 2 maanden te laat. De hem uit dien hoofde opgelegde boeten werden gedeeltelijk betaald.

Ook aan den contractant van *Karanganjar* werden om verschillende redenen boeten opgelegd. Deze werden echter geen van alle betaald.

Digitized by Google

De contractant van *Banjoebiroe* werd een paar maal wegens te late retributiebetaling beboet. Deze boete werd betaald. Ook werd door dezen contractant *f* 1500.— gestort wegens afkoop van schoonmaak van het 6e jaarperceel.

Het afbakeningszuiveringsperceel *Kasreman* werd onderhands afgestaan aan *Njoo Kie Siong*, contractant van het aangrenzende perceel *Redjoeno*, tegen dezelfde retributie als hij daar betaalt. Echter werd de voorwaarde gesteld dat hij een railbaan van minstens 30. K.M. lengte moet aanleggen en dat hij ook al het brandhout moet exploiteeren. Het contract werd den 12 Februari 1905 gesloten, terwijl de grensaanwijzing den 1 Maart d.a.v. plaats vond. Daar de vergunning tot railbaanaanleg naar de halte *Tjaroeban* nog niet is afgekomen ondervindt de afvoer belangrijke stagnatie temeer daar de weg in den westmoesson niet met karren te berijden is. Aan het voorschrift tot exploitatie van al het brandhout zal (zoo als trouwens de contractant reeds voor het sluiten van het contract te kennen heeft gegeven) hoewel de brandhoutprijzen stijgende zijn, onmogelijk de hand gehouden kunnen worden.

In het perceel *Redjoeno* kwamen in Januari 1906 belangrijke onregelmatigheden aan het licht.

Tegen den Administrateur en den daar geplaatsten Mantri b/h Boschwezen werd een gerechtelijke vervolging ingesteld. Echter werd nog geen vonnis gewezen.

In de afdeeling *Sragen* valt nopens de boschexploitatie het volgende te vermelden:

Het contract *Gemolong* werd wegens wanbetaling bij G.B. van 10 Januari 1905 No. 31 ontbonden verklaard en de verdere exploitatie van de nog resteerende 4 jaarperceelen op nieuw uitbesteed. De exploitatie werd gegund aan de hoogste inschrijfster, de Jav. Bosch Exploitatie Mij, voor *f* 70960.—, te betalen in 45 maandtermijnen. Het contract werd gesloten den 30 Augustus 1905.

Aan den huurder van het land *Madjenang* werd het geënclaveerde boschje *Karangpelem* verkocht voor *f* 1608.—, welke bedrag werd betaald. De boomen werden door den contractant geringd, terwijl er in het verslagjaar nog niet met kappen werd begonnen.

De *Solosche* huurlanden *Madjenang* en *Kedoengbanteng* kapten ook in 1905 nog belangrijke hoeveelheden brandhout en klein timmerhout zooals blijkt uit het hieronder volgende overzicht.

Overzicht der houtaankap ondernemingen.

Residentie Madioen.

NAAM.	Aard.	Opbrengst 1905.		Inkomst.	*AANMERKINGEN.*
		Timmerhout M³.	Brandhout S.M.		
Pakoelan	retrib. leegkap	2296	2344	*f* 23.666.49	retributie.
Redjoeno	zuivering	2082	2128	» 16.656.02	retributie.
Kasreman	zuivering	789	1252	» 6.535.46	retributie.
				» 1.720.—	restitutie ringkosten.
Widodaren c.a.	zuivering	1785	4311	» 24.739.52	retributie.
				» 439.97	boete.
Begal	retrib. leegkap	1214	16850	» 28.881.25	retributie.
Banjoebiroe III	retrib. leegkap	1525	21738	» 33.036.18	retributie.
				» 1.500.—	afkoop schoonmaak.
				» 251.67	boete.
Pandean	zuivering	1255	1410	» 11.090.49	retributie.
Karanganjar	zuivering	2842	3727	» 31.988.88	retributie.
Residentie Soerakarta.					
Gemolong	pachtschat-leegkap.	331	—	—	pachtschat.
Karangpelem	id.	—	—	1608	
Madjenang	Huurland	799	4512	—	
Kedoengbanteng	Huurland	1565	9780	Nihil.	
Totaal.		16483	68052	182.113.93	

Digitized by Google

b. **Uitdunningen.** Overzicht der uitdunningen, bewerkstelligd in het jaar 1905.

NAAM DER GEDUNDE CULTUREN.	Grootte der gedunde vlakte in H.A.	Verkocht dunningsmateriaal		Opbrengst.	Uitgaaf.	Winst.	Verlies.	Aanmerkingen.
		Timmerh. en dolken in M³.	Brandhout in S.M.					
Kaligedeh	129	148	2780	1287	*f* 566.—	*f* 721.—	—	
Banjoebening	100	30	—	60	» 128.—	—	68	
Banjoebiroe I	93	8	6471	4225	» 1506.—	» 2719.—	—	
Banjoebiroe II	32							
Goen. Tjrimang . . .	100	6	—	15	» 189.—	—	174	
Randoe Alas.								
Tambak.								
Djambe.								
Banteng								
Balo.	49	77	81	220	» 136.—	» 84.—		
Glingsem								
Doelak								
Djatiketok.								
verspreide culturen								
	503	269	9332	5807	*f* 2525.—	*f* 3524.—	242	
Per H. A. gedunde vlakte.	—	—	—	11,53	» 5,01.—	» 6,52.—	—	

c. **Ongeregelde exploitatie.**

1e. aankap op vergunning. had gedurende het verslagjaar niet plaats.

2e. aankap op last voor eigen gebruik. Door personeel van het boschwezen werd na bekomen lastgeving van den Resident van *Madioen* in het geheel gekapt voor den bouw van bruggen in den boschweg *Krandegan-Kedoenggalar,* voor den bouw van een brug nabij *Pandean,* voor den bouw van 2 mantri- en 2 boschwachterswoningen te *Banjoebiroe, Banjoeasin, Kaligedeh* en *Pakah,* voor herstelling van de opzienerswoning te *Wiroto,* voor vernieuwing van grenspalen in de complexen *Widodaren- Begal* en *Redjoeno* tezamen 134 M³. timmerhout met een tariefswaarde van *f* 2352,06.

3e. aankap op last voor dessawerken. Ten behoeve van den bouw van desaloemboengs in het district *Ngrambe* en voor andere desawerken werden na bekomen lastgeving van den Resident van *Madioen* van bestuurswege gekapt 81 M³. met een tariefswaarde van *f* 1410. Deze verschillende aankappen hadden geen nadeeligen invloed op de boschgesteldheid, aangezien het hout uitsluitend uit afgeschreven boschstrooken werd verkregen.

4e. clandestiene aankap. Deze aankap daarentegen had wel een beduidenden invloed ten kwade. Van de door de boschpolitie aangehaalde heimelijk gekapte houtwerken, waarvan men geen dader te pakken had kunnen krijgen, werd een hoeveelheid van 18 M³. timmerhout 1 S.M. op publieke vendutie verkocht. De opbrengst was *f* 249,75.

De bij rechterlijke beslissing aan het Gouvernement teruggegaan, achterhaalde, uit 's Lands bosschen gestolen houtwerken werden bij Residentsbesluit aan de bevolking afgestaan voor het uitvoeren van desawerken. De inhoud van die houtmassa, die zeer belangrijk is, is niet bekend, zoodat evenmin de tariefswaarde kan worden opgegeven.

Digitized by Google

RECAPITULATIE.

WIJZE VAN EXPLOITATIE.	Verkregen massa. M³.	Verkregen massa. S.M.	Gestort in s' Lands kas.	Regularisatie waarde.	Tariefswaarde van hout voor eigen gebruik en voor het dept. B.B.	Retributiewaarde van hout waarvoor vrijstelling van retributie werd verleend.
I. Geregelde exploitatie . . .	—	—	—	—	—	—
a. Exploitatie in eigen beheer.	748	7644	*f* 18.762.57	*f*9785.42	—	—
b. Exploitatie door tusschenkomst van de particuliere industrie.	14154	53760	» 182113.93	—	—	*f* 231.07
c. Exploitatie van de *Solosche* huurlanden	2364	14292	Nihil.	—	—	—
II. Uitdunningen	269	9716	» 5806.11	—	—	—
III. Ongeregelde exploitatie .	—	—	—	—	—	—
a. aankap op vergunning. . .	—	—	—	—	—	—
b. aankap op last voor eigen gebruik	134	—	—	—	*f*2352.06	—
c. aankap op last voor desawerken	81	—	—	—	*f*1410.—	—
d. door de politie aangehaald clandestien hout	18	1	» 249.75	—	—	—
Totaal.	17768	85413	*f* 206932.36	*f*9785.42	*f*3762.06	*f* 231.07
					f 220.710.91	

IV. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

a. Afbakening en grensregeling der djatibosschen.

Gedurende het jaar 1905 werden door het beheerspersoneel enkele grenswijzigingen ontworpen, ten doel hebbende enkele erven van woningen, proefculturen van mahonijen en terrein bestemd voor de cultuur van Ficus elastica bij het boschareaal te trekken.

De betrekkelijke stukken zijn nog in behandeling bij de grensregelingscommissie en kunnen eerst in 1906 ter goedkeuring worden aangeboden.

Hiervoor en voor tractement van den teekenaar op het bureau van den beheerder werd te zamen *f* 267 besteed.

b. Idem der wildhoutbosschen.

Het erfpachtsperceel *Ardisari*, waarover in het vorige jaarverslag werd gesproken, werd den 4en November executoriaal verkocht. Het Gouvernement was kooper voor *f* 10

In 1906 zal de grensweg, voorzoover deze over bedoeld perceel loopt, worden voltooid.

In 1905 werd voorts nog het bij Staatsblad 1905 No. 42 aangewezen in stand te houden wildhoutboschje *Soembernogo* afgebakend. Deze grensregeling werd goedgekeurd bij beschikking van den Directeur van Landbouw ddo. 5 December 1905.

c. Voorloopig bedrijfsplan.

Dit plan kwam in 1904 in concept gereed en werd gedurende het verslagjaar ter goedkeuring aangeboden.

Deze goedkeuring werd verleend bij Gouvernements besluit van 3 Mei 1905 No. 37.

d. Voorloopige inrichting.

1e. De geplaatste grensteekens werden door de boschpolitie geregeld gerevideerd. Enkele palen werden vernieuwd en andere weer opnieuw geteerd en geverfd. In het geheel werd voor dat doel *f* 111.— uitgegeven.

2e. Ook met het ringen van sol- soldojong- en lenggar-boomen in de zuiverings-perceelen werd geregeld doorgegaan.

Digitized by Google

Voor ringen van boomen werd in het geheel *f* 1279 uitgegeven. Ook het traceeren van sleuven in de zuiveringsperceelen vorderde geregeld. Hiervoor werd *f* 145 besteed. Echter kunnen alleen enkele sleuven t. w. de hoofdsleuven, worden aangewezen.

De arbeid aan den belangrijken houtafvoerweg van *Krandegan* naar *Kedoenggalar*, die het geheele complex *Begal* van Zuid naar Noord doorsnijdt, werd in het verslagjaar voortgezet. Aan dat werk alleen werd *f* 2036 besteed, waarvoor ± 6 K.M. weg inclusief 4 meter breede bruggen werd voltooid. In de eerste jaren zal het onderhoud van dien weg nog belangrijk zijn.

Voor onderhoud van het in 1904 voltooide weggedeelte en van andere wegen, inspectiepaden en bruggen werd te zamen *f* 489 verwerkt.

In 1905 werden voorts nog 2 mantriwoningen, waarvan een te *Banjoebiroe* en één te *Banjoeasin*, zoomede 2 boschwachterswoningen, waarvan één te *Kaligedeh* en één te *Pakah*, voltooid hetgeen te zamen *f* 1600.— kostte.

De bestaande woningen en keten werden alle op de gewone wijze onderhouden.

Een ongeluk passeerde bij de opzienerswoning te *Wiroto*.

Bij het omvellen van een van de reusachtige boomen naast het huis kwam door een windvlaag een groote tak op de achtergalerij en het kantoor terecht, waardoor deze vertrekken met het erin aanwezige huisraad volkomen werden verbrijzeld. Persoonlijke ongevallen waren gelukkig niet te betreuren, daar de bewoners toevalig niet in dat gedeelte der woning waren.

Voor het herstellen der aan het huis toegebrachte schade werd *f* 400 besteed.

In de werkkeet te *Banjoebiroe* werd een cementen vloer gelegd, terwijl bij de keet te *Pandean* een kleine keuken werd bijgebouwd.

In het geheel werd voor gewoon onderhoud *f* 625 uitgegeven.

Verder wordt op deze plaats gerapporteerd dat de werkkeet te *Banjoebiroe*, mogelijk ten gevolge van grondverzakking, bedenkelijk scheef gaat staan. In 1906 zal de woning weer rechtgetrokken moeten worden.

V. Boschbewaking.

a. Politiepersoneel.

Door de voortdurende vermeerdering van boschtechnische werkzaamheden, waarbij het boschpolitiepersoneel behulpzaam moet wezen, als uitdunnen, culturen, toezicht op zuiveringsperceelen etc., bleek het reeds lang, dat het personeel wat zijn getalsterkte betreft hoogst onvoldoende is. Voorstellen om uitbreiding konden echter niet worden bewilligd, zoodat de politioneele toestand langzamerhand weer achteruitgaat

Bovendien schuilen onder het personeel nog verschillende minderwaardige krachten. Een der boschwachters moest wegens oneerlijke handelingen uit 's Lands dienst worden ontslagen; een ander kreeg wegens verregaande luiheid van den Resident een ontevredenheidsbetuiging. De eerste werd in Januari van dit jaar door een ander vervangen. In het begin van 1906 bleek het dat een der Mantri's zich aan strafbare handelingen had schuldig gemaakt, zoodat een rechterlijke vervolging tegen hem zal worden ingesteld.

In afwachting daarvan werd hij in de uitoefening zijner functiën geschorst. Er kan in zijn plaats geen ander benoemd worden zoolang er geen rechterlijke uitspraak is gedaan en hij al of niet schuldig is verklaard aan het hem ten laste gelegde.

De toestand was bevredigend in de complexen *Begal* en in het westelijke gedeelte van het complex *Pandean*, doordat daar 6 tijdelijke boschwakers op kosten van de contractanten van *Pandean* en *Karanganjar* werkzaam zijn. Minder gunstig was de toestand in de overige complexen.

Digitized by Google

b. Boschovertreding.

	1903.	1904.	1905.
Aantal door boschp. geconstateerde feiten .	804.	1123.	764.
Aantal behandeld	721.	1087.	712.
Aantal door districts- en dessapol. aangebrachte en berechte zaken.	114.	210.	179.
In 't geheel vrijgesproken personen . . .	156.	346.	299.
Veroordeeld voor de rol	890.	1351.	891.
Aantal opgelegde dagen dwangarbeid. . .	10924.	18423.	14542.
Gemiddeld per veroordeelde	123.	136.	163.
Veroordeeld door den Regentschapreschter.	134.	213.	—
Opgelegde geldboete, eventueel te vervangen door dagen krakal.	*f* 539 of 492 *d.*	*f* 360 of 707 *d.*	*f* 235 of 522 *d.*
Gemiddeld per veroordeelde	*f* 4.02 of 3½ *d.*	*f* 1.69 of 3 *d.*	*f* 2.93 of 6½ *d.*
Aantal door boschpolitie geconstateerde houtdiefstallen	446.	793.	597.
Aantal door boschpolitie aang. houtwerken.	3287.	6780.	4910.
Id: picols brandhout en houtskool. . . .	120.	302.	399.
Inhoud der houtwerken in M³.	100.	226.	131.
Getaxeerde waarde	*f* 1036.	*f* 2382.	*f* 1502.
Aantal door boschpolitie geconstateerde clandestiene grondontginning	176.	201.	97.
Oppervlakte in H.A.	143½	73½	49¾
Oppervlakte van clandestiene grondontginning aangebracht door de districts- en desapolitie in H.A.	21.	19.	7.

Uit bovenstaanden staat zal men kunnen ontwaren, dat het aantal geconstateerde feiten, zoo houtdiefstallen als clandestiene grondontginningen, belangrijk achteruitgaat, terwijl de gemiddelde straf ook zwaarder is geworden. Opmerking verdient dat er zooveel personen werden vrijgesproken: 299 tegen 891 veroordeelden.

Het percentage van ruim 25 % van het totaal der personen, die voor de ro verschenen, is belangrijk hooger dan in voorgaande jaren.

In de afdeeling *Sragen* kwamen 135 personen voor den politierechter waarvan 87 beschuldigd van boschdiefstal.

Vrijgesproken werden 17 en veroordeeld 118 personen tot gezamenlijk 2637 dagen krakal, of per persoon gemiddeld 22⅓ dag.

In de afdeeling Soerakarta verschenen 11 personen voor de rol waarvan 3 beschuldigd van boschdiefstal; 3 personen werden vrijgesproken 3 veroordeeld tot 8 dagen krakal elk en de 5 overigen tot het betalen eener geldboete van *f* 17 subsidiair te vervangen door 10 dagen krakal of per persoon gemiddeld *f* 3,40 of 2 dagen.

c. Boschbranden.

Van boschbrand had men in den afgeloopen zeer drogen en langdurigen oostmoesson veel te lijden.

Nagenoeg overal kwam loopvuur voor. Cultuurbranden hadden plaats in *Pakoelan* 2e en 4e jaarperceel, in *Widodaren*, in *Begal* 1e jaarperceel en in *Banjoebiroe* 1e 2e en 3e jaarperceel.

Gelukkig werd weinig schade aangericht.

Van de karetculturen had de cultuur Walikoekoen last van den vuurgloed uit het naburige bosch, zoodat een paar planten werden verschroeid. Een boom ging daarvan dood.

Ook op den *Lawoe* kwamen twee branden van zeer grooten omvang voor, die gelukkig op den brandvrijen gordel afstuitten, zoodat de reboisatie gespaard bleef en het personeel met den schrik vrijkwam. Ook in exploitatie zijnde perceelen brak brand uit, zooals in *Pakoelan*, *Karanganjar* en *Pandean*.

In eerstgenoemde perceelen verbrandde een massa hout, deels gekapt deels nog niet gekapt, doch nog niet in de boeken voorkomende.

Digitized by Google

In *Pandean* verbrandden vele in het bosch verspreid liggende reeds in het kapboek ingeboekte houtwerken, zoodat het Gouvernement hier geen schade leed. In *Pakoelan* ontstond de brand door het omvallen van een petroleumlamp in een koeliloods; in *Karanganjar* was het vermoedelijk moedwil van de een of ander ontevreden kapper; in *Pandean* werd de brand veroorzaakt door loopvuur uit het bosch.

De cultuurbranden ontstonden deels door onvoorzichtigheid van voorbijgangers doch grootendeels door moedwil òf van jagers, die het wild op die wijze pogen uit te drijven, òf van alang-alang snijders, die een goed soort alang-alang wenschen.

Gewoon loopvuur uit het bosch kan gemakkelijk door brandsleuven worden tegengehouden, doch is eenmaal de brand ontstaan in alang-alang wildernissen, dan is het vuur niet gemakkelijk meer te stuiten en kan alleen met breede brandsleuven en het aanleggen van tegenvuur langs die sleuven succes worden verkregen. Deze methode werd in *Banjoebiroe* met betrekkelijk goed resultaat toegepast.

VI. Personeel. Het Europeesch-personeel onderging gedurende het verslagjaar geen verandering. Alleen werden de leerling-opzieners SOENTKEN en OUDHUISEN beiden tot opziener bevorderd.

Aan den opziener BERNASCO werd bij G. B. van 2 October 1905 No. 12 als belooning voor door hem betoonde buitengewone plichtsbetrachting een gratificatie toegekend van *f* 300.—

Met uitzondering van een boschwachter die wegens onbetrouwbaarheid uit 's Lands dienst werd ontslagen en die in *Januari* van dit jaar werd vervangen, kwam gedurende het verslagjaar ook onder het inlandsche personeel geen verandering voor.

Op ulto. van het verslagjaar bestond het vaste personeel behalve uit ondergeteekende uit:

5 opzieners,
8 mantri's politie,
12 boschwachters en 1 schrijver.

De betrekking van oppasser op het bureau van den beheerder werd in September ingetrokken.

Ngawi, April 1906.
De Houtvester van Ngawi-Oost-Soerabaja,
K. SOETERS.

XXI. BOSCHDISTRICT MADIOEN.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid van djati- en wildhoutbosschen.

a. **Djatibosschen.** Het djatiboschgebied stond eind 1905 te boek voor 59772 H.A. tegen 56263 H.A. op einde 1904. Deze vermeerdering staat in verband met een nieuwe oppervlakteberekening.

De gesteldheid der bosschen kan nog niet met juistheid worden opgegeven, daar de boschbeschrijving nog niet geheel is beëindigd. Over 't geheel is zij in Madioen slecht tot middelmatig, in Ponorogo en Magetan zeer slecht. De bosschen in Patjitan bestaan uit talrijke aanplantingen, welker gesteldheid feitelijk geheel onbekend is.

b. **Wildhoutbosschen.** De oppervlakte der wildhoutbosschen is niet op te geven.

Voorgesteld is de wildhoutbosschen op den G. Pandan af te bakenen, waarna de oppervlakte vrij nauwkeurig zou kunnen worden opgegeven.

De boschgrens op den eigenlijken G. Lawoe is thans vastgelegd. Na meting van den grensweg zal eind 1906 de oppervlakte ongeveer bekend zijn.

De oppervlakte der gereserveerde terreinen, aansluitende aan die op den eigenlijken G. Lawoe, die op den G. Wilis en de afdeeling Patjitan is geheel onbekend.

De gesteldheid van de bosschen op den G. Pandan is nog goed, behalve langs de grenzen der enclaves.

Voor het overige kan men de gesteldheid der in stand de houden wildhoutbosschen slecht noemen; men treft meer alang-alang, glagah en struikgewas aan dan bosch.

Voor het reboisatiewerk op den G. Lawoe, zie onder bij wildhoutcultuur. De eigenlijke aanplanten hadden eind 1905 een oppervlakte van ± 94 H.A.

Vermelding verdient, dat op den G. Lawoe, dit jaar, niettegenstaande den fellen O. moesson slechts een paar kleine branden uitbraken.

Digitized by Google

II. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc-leverende gewassen.

A. Cultuur van djati.

a. Oppervlakte en kosten.

Deze waren voor 1905 als volgt:

A.	Onderhoud oudere cultures		*f* 5433.
B.	» cultures van 1904, 775 H.A.	à	» 10872.
C.	Nieuwe aanleg 702 »	»	» 10505.
D.	Cultuurproeven en diversen		» 542.
E.	Maatregelen tegen brandgevaar		» 876.
	Samen.		*f* 28228.

b. Verricht werk en resultaten.

1. Onderhoud.

Het onderhoud van de oudere cultures vóór 1903 bestond hoofdzakelijk uit afkappen van doodgebrande stammetjes, zoowel in het begin van het jaar (branden 1904), als aan het einde (branden 1905).

De eerstbedoelde afkappingen geschiedden te laat nà de branden, bij het intreden van den Oost-Moesson waren de nieuwe uitloopers nog klein.

De uitloopers ontstaan nà de afkappingen einde 1905, dus onmiddelijk ná de branden, hebben thans reeds een aanmerkelijke lengte bereikt, vooral ook door tijdig afscheuren van de overtollige uitloopers.

In de cultures Padjaran, Gemarang en Wilangan vond bovendien begin 1905, bewerking der achterlijke gedeelten in koeliarbeid plaats. Eenig resultaat van deze bewerkingen was niet te bemerken.

De culturen van 1903 zijn grootendeels goed geslaagd, Kebondoeren 1, maar vooral Padjaran 7 en Wilangan 3 bevatten echter zeer veel alang-alang en groote plekken met achterlijke djatiplanten.

In Padjaran 7 en Wilangan 3 werd met koelies een diepgrondige bewerking uitgevoerd.

In de culturen 1904, met uitzondering van Wilangan 4 en ook, hoewel in mindere mate, Kebondoeren 2, werd door de plantaannemers goed gewerkt, zoodat bijna alle aanplanten zeer goed geslaagd kunnen heeten.

In Wilangan 4 werd December 1905 een diepgrondige bewerking der reeds verlaten cultuur verricht. In 1904 werden in Wilangan 4, 32 H.A., in Modjorajoeng 3 H.A. met dagkoelies beplant, met slecht resultaat. In Wilangan bevat een deel der mislukte koelirijencultuur naast de enkele geslaagde kernplanten nog voldoende stronkopslag om verder als opslagcultuur behandeld te worden. Hiermede werd December 1905 begonnen.

Overigens wordt voor »onderhoud" verwezen naar het cultuuroverzicht over 1904.

2. Nieuwe aanleg.

Dank zij den zeer drogen Oost- moesson ondervond het schoonbranden der te beplanten terreinen nergens moeilijkheden. Het pooten echter kon eerst half November geschieden wegens het late invallen der regens, waarna de, begin December weder invallende, droogte een slechte kieming tengevolge had. Waar nog pitten overschoten werd nagepoot. Hierdoor en door het nog vrij talrijk nakiemen der eerst gepote pitten bij het weder invallen der regens einde December, viel de inboeting nog mede.

De polowidjo slaagde, behalve bij eenige achterblijvers en op bepaald slechten grond, overal goed.

Summa summarum kunnen de cultures 1905 overal goed geslaagd heeten, al is de ontwikkeling der djatiplantjes eenigszins ten achter door de vertraagde kieming.

In Wilangan 5 en 6 werd een oppervlakte van ± 30 H.A. met goed gevolg als opslagcultuur aangelegd.

Nu de contractmethode in de laatste jaren, zoowel voor de plantaannemers als voor het Boschwezen bijna in geheel Madioen zeer gunstige resultaten heeft opgeleverd, kan de aannemingssom geleidelijk verlaagd worden.

Tevens zal waar mogelijk opslagcultuur worden aangelegd. Aldus kan op »cultures" in dit boschdistrict nog aanmerkelijk worden bezuinigd.

Digitized by Google

3. Cultuurproeven en diversen.

De in het vorig jaarverslag vermelde pootproeven 1904 in Kedoengdawoeng II en in Djatiketok gaven geen resultaat.

In Padjaran II, 4e jaarperceel werden vrij veel kiemplantjes verkregen, waarvan echter thans weinig meer over is, blijkbaar door gebrek aan grondbewerking.

Een bedrag van *f* 264.— werd voorts in het begin van het verslagjaar besteed voor een bewerking van *reeds aanwezigen* opslag van kleine stronken in de jaarperceelen 2 en 3 van Padjaran II. Resultaat twijfelachtig.

Ingevolge opdracht van den Inspecteur te Soerabaja werd einde 1905 een nieuwe proef met poten voor het ringen genomen op een vlakte van 5 H.A. in het perceel Toeloeng 6 en wel nadat eerst alle wildhoutboomen en struikgewas waren opgeruimd, terwijl de pitten zeer dicht opeen werden uitgepoot in strooken van 1 M. breed met een asafstand der strooken van 3 M.

Het terrein is op de proefvlakte vlak, de grond redelijk goed. De kieming der pitten was vrij goed.

Zeer veel plantjes stierven echter af door engerlingvraat, zoodat plaatselijk een onvoldoend aantal is overgebleven. In 1905 werd voor deze proef besteed. *f* 108.—

Hoewel bedoeld bedrag veel hooger dan noodig is opgeloopen door onoordeelkundig werken van den betrokken opziener, zal het naar verslaggevers meening toch steeds vrij kostbaar zijn aldus een verjonging te bewerkstelligen, temeer daar men na den kap van den bovenopstand weder een vrij groot bedrag zal noodig hebben voor verdere terreinschoonmaak, op stronk kappen van geknakte planten enz. De methode verdient dan ook waarschijnlijk aanbeveling voor streken, waar terrein en grond gunstig zijn voor opslagcultuur, en plantcontractanten niet of zeer moeilijk zijn te vinden. Waar men voor *f* 25 à *f* 30 (met inbegrip van schoonmaak) per H.A. plantaannemers kan vinden is het m. i. aan te bevelen alle gronden, *welke niet reeds van nature voldoende opslag dragen, aan plantaannemers uit te geven.*

In Wilangan werd pilangzaad verzameld en uitgezaaid op beddingen voor het nemen van een plantproef met deze houtsoort.

Begin 1906 zal de beplanting van $^1/_2$ H.A. plaats hebben. De ervaring bij deze proef heeft bereids geleerd dat het zeer goed is de pilangzaden voor het uitzaaien 24 uur in water te leggen.

Voorts bleek, dat men de jonge plantjes zeer gemakkelijk kan verspenen, zelfs bij droog weder.

Blijkt de proef zich voldoende te ontwikkelen dan zal bij het begin van den W. Moesson 1906-1907 een gedeelte der mislukte koelirijencultuur Wilangan 4 met pilang beplant worden.

Een bezwaar zal steeds blijven het langzame groeien van de jonge pilangplanten.

Onder dit hoofd werd tevens verantwoord een bedrag van *f* 37.— voor extra-schrijfloon.

4. Maatregelen tegen bandgevaar.

De kosten hieraan besteed, benevens de bereikte resultaten, volgen uit onderstaande opgave.

Naam van het beschermde cultuurcomplex.	Beschermde	Verbrande	Verbrand in % van de geheele vlakte.	Kosten in *f*	
	Vlakte in H.A.			Samen.	per H.A.
Kebondoeren. 1	76	27	36	37	0.49
Padjaran 1 t/m 7.	337	45	13	241	0.72
Wilangan 1 » 4.	277	62	22	207	0.71
Gemarang 1 » 5.	250	39	16	133	0.53
Djatiketok 1	76	2	3	13	0.17
Kedoengdawoeng 1 t/m 7 .	351	136	39	9	0.03
Tambak . . . . 1 » 3 .	142	111	85	99	0.70
Modjorajoeng t/m 1903. . .	68	20	29	4	0.06
Koewiran 1 » 5.	532	447	84	54	0.12
Kresek 1 » 3.	189	15	8	28	0.15
Nglentoek 1	61	—	—	8	0.13
Ngloeroep 1 en 2.	110	10	9	43	0.44
Samen	2469	914	37	876	0.37

Digitized by Google

Zooals blijkt zijn de resultaten zeer uiteenloopend.

Ter toelichting diene het volgende.

In aanmerking genomen de zeer droge O. moesson van 1905 en de ongeoefendheid van het personeel, is het resultaat voor de alang-alang- rijke kultures Padjaran, Wilangan en Gemarang vrij gunstig te noemen. In deze cultures werden voldoende brandsleuven aangelegd, wakers aangesteld en het aangrenzende oudbosch schoongebrand.

In de aanplanten Djatiketok, Kedoengdawoeng, Modjorajoeng, Krèsèk en Nglentoek werden, met het oog op de betere gesteldheid, geen of slechts op het allerlaatst van den O. moesson afzonderlijke wakers aangesteld en overigens slechts het aangrenzend oudbosch schoongebrand of een brandsleuf aangelegd. De uitkomst leerde, dat men niet gerechtigd is te veel op gunstige omstandigheden te vertrouwen.

In Kebondoeren, Tambak en Koewiran kon slechts zooveel verbranden door nonchalance van het personeel, een faktor, welke in 1906 valt te elimineeren.

De meeste branden moeten aan het alang-alang snijden worden geweten.

B. Cultuur van wildhout.

De herbosschingsmaatregelen op den G. Lawoe werden in het verslagjaar voortgezet. Ze bestonden ten deele in onderhoud van de bestaande verspreide aanplanten bij Sarangan, welke te zamen een oppervlakte beslaan van ± 94 H.A. Aan den aanplant bij Bedali, welke een geheel geïsoleerd boschje vormt, hoofdzakelijk bestaande uit Albizzia moluccana, zullen verder geen onderhoudskosten worden besteed.

Samen werd aan de oudere aanplanten, m. i. van de cultuur Bedali (zie boven) *f* 1447 besteed.

De in 1904, en begin 1905 aangelegde gordelaanplant langs het grenspad werd onderhouden en ingeboet, bestaat echter voor zeker 90 % uit de lichthoutsoort Semoetan (Pittosperma spec). Bovendien bevindt zich op het terrein van dezen aanplant bijna overal een struikgewas- en kreupelhoutvegetatie, zoodat een aanplant voorloopig overbodig is, daar men eerst kan afwachten, hoe genoemd begin van natuurlijke herbossching zich verder zal ontwikkelen, bij goede afsluiting en bescherming tegen brandgevaar.

De aanplant staat overigens zeer slecht, daar de te klein uitgezette planten geheel worden overwoekerd door glagah en alang-alang.

De gordelaanplant werd dan ook niet voortgezet, doch werd alle werkkracht besteed aan het afwerken van de afsluiting der boschterreinen. Het reeds gekweekte plantmateriaal werd voor zoover geen Semoetan, gebruikt voor inboeting van de oude aanplantingen bij Sarangan (zie boven) en den gordelaanplant 1904/1905.

Uitgegeven werd.

Voor kweekbeddingen . . . . . *f* 611. ten deele ook voor 1905/'06.

Gordelaanplant met levende pagger » 1603.

In 1904 was reeds uitgegeven . . » 2064.

dus te zamen *f* 4278 voor ± 29 H.A. Waar deze hooge uitgave voor ± 29 H.A. noodig bleken, bestaat er alle aanleiding om met het eigenlijke planten niet verder te gaan, alvorens nauwkeurig de plekken zijn uitgezocht, waar geen natuurlijke verjonging is te verwachten.

De afsluiting van het eigenlijke G. Lawoe boschgebied was einde 1905 bijna beëindigd en is dit thans geheel, en wel door de volgende maatregelen:

1e. Doortrekking van het in 1904 begonnen grenspad tot het meertje bij Sarangan (Telogo Pasir). Aangelegd werd 11150 strekkende M. Tevens werden in het reeds bestaande pad talrijke ravijnovergangen verbeterd door hellingvermindering. Kosten *f* 419.

2e. Doortrekking van den levenden pagger langs het nieuwe pad. In 1905 werd slechts bamboe ori en agave (nanas) gebruikt, daar de in het vorig verslag genoemde soeroch achterlijk in ontwikkeling bleek. Kosten *f* 549.

3e. Aanleg van een stekeldraadversperring aan weerszijde van het pad Sarangan- Tjemorosewoe (grens Solo). Totaal is ± 5½ K.M. draadversperring aangelegd voor *f* 1995 met inbegrip van kap- en vervoerloon der palen, inkoop en vervoer stekeldraad enz. De heining is 1.50 M. hoog en bestaat uit 5 draden.

Het is nu nog slechts noodig, dat de in overweging zijnde keur op het veeweiden, grassnijden enz. op de afgesloten terreinen, spoedig afkomt.

Met de traktementen van 2 maandgelders werd voor de herbossching van den G. Lawoe in 1905 te zamen uitgegeven *f* 7574.

Digitized by Google

c. Cultuur van caoutchouc leverende gewassen.

Verantwoord onder »djaticultuur" werden gelden voor onderhoud van de Ficuscultuur Ngamproe ƒ 161, benevens voor onderhoud van eenige Ficusplanten op open plekken in de djaticultures Djatirogo ƒ 2.—

Onder »wildhoutcultuur" werden de volgende gelden verantwoord.

Onderhoud	Ficuscultuur	Ngebel.	ƒ 284
»	»	Bedali.	» 42
»	»	Slaoeng	» 332
»	»	Ngamproe	» 67
Aanleg	»	Slaoeng 14 ha.	» 130
		Samen is dus uitgegeven voor Ficuscultuur. .	ƒ 1018.—

De kleine verspreide aanplanten Ngèbel, Bedali en Ngamproe hebben alle het nadeel niet voor voldoende uitbreiding vatbaar te zijn. Daar te Bedali, (Ficus geplant in de schaduw van Albizzia) en te Ngamproe (drassige ingetrapte weidegrond) de omstandigheden zeer ongunstig zijn voor de ontwikkeling der karet, werd voorgesteld deze twee aanplanten af te schrijven en wordt daaraan niets meer ten koste gelegd.

Te Ngebel staan de planten beter en zou het jammer zijn het bestaande niet aan te houden.

Te Slaoeng is de oude aanplant zoodanig aangelegd, dat op half of geheel open plekken tusschen wildhoutboomen de Ficusplanten zijn uitgezet. Het meerendeel dezer planten heeft dan ook van het begin af van schaduw geleden. Slechts weinige planten staan goed. Daar voor een naastliggend terrein plantaannemers konden worden gevonden, werd besloten deze cultuur zooveel mogelijk als contractcultuur uit te breiden en werd als zoodanig eind 1905, 14 H.A. beplant.

De oude cultuur zal vervolgens geheel worden overgeplant als geregelde cultuur, waarbij de gelukte oude planten kunnen worden benut.

Overigens zal men ook hier geen cultuur van *groote* uitgestrektheid kunnen krijgen.

Betere vooruitzichten heeft de Ficus-cultuur op den G. Pandan, waar zich nog een groote uitgestrektheid goed gesloten wildhoutbosch bevindt. Voor 1906 is aldaar gerekend op een aanplant van 50 H.A. en zijn thans reeds 7020 planten op de kweekbeddingen aanwezig.

Onder verwaarloozing van de planten in bovengenoemde af te schrijven karetculturen zijn op het oogenblik in dit boschdistrict aanwezig:

Te	Negebel	2862	Ficus-elastica	planten.
»	Slaoeng	1470	»	»
»	Saradan	8	»	» (erf opzienerswoning).
»	»	7020	»	» (in de kweekbedden).
	Samen	11360	planten.	

III. Exploitatie van de djatibosschen.

a. Geregelde exploitatie.

1. Aankap in eigen beheer.

De aankap van het gedevasteerd bosch Bandrang-Tjentong werd in 1905 voortgezet. Van 117 H.A. werden verkregen 34 M³ Deze zeer geringe opbrengst geeft een duidelijk beeld van den zeer slechten toestand waarin de Ponorogosche bosschen voor een groot deel verkeeren. Het hout werd te Ponorogo openbaar verkocht tegelijk met $7^1/_2$ M³. van 1904.

Als proef werden 32 picol houtskool aangemaakt, doch konden deze slechts met verlies verkocht worden.

Opbrengst veilingen.	ƒ 855.—
Kosten aankap enz	» 357.—
Voordeelig verschil. . .	» 498.—

of ƒ 3.23 per H.A. en ƒ $8^1/_2$ per M³. wanneer men de in 1904 leeggekapte oppervlakte ad 37 H.A. en gemaakte kosten ad ƒ 145.— meerekent.

In 1905 begon de aankap in eigen beheer van het gedevasteerd bosch Toeloeng. Uit het 1e jaarperceel, bestaande uit 103 H.A. afgeschreven bosch werden verkregen:

345 M³. balken en dolken.
1334 St. M³. brandhout.
1171 Picol pilangbast.

Digitized by Google

Het hout werd grootendeels te Tjaroeban, voor een deel te Madioen verkocht.

De pilangbast werd door een inlander zelf verzameld en tegen een vaste retributie onderhands gekocht.

Te zamen werden verkocht 295 M³ timmer- en 617 S.M. brandhout, zoodat het onverkocht restant op 31 December 1905 bedroeg:

50 M³. timmerhout.
717 S.M. brandhout.

Ontvangen werd:

door openbaren verkoop van	timmerhout		ƒ 5456
» » »	brandhout.		» 750
» onderhandschen »	timmerhout		» 578
» » »	brandhout		» 223
» » »	pilangbast		» 468
	Samen		ƒ 7475
Hierbij waarde onverkocht timmerhout te Tjaroeban op 31 December 1905		ƒ 774	
idem idem	Brandhout	» 648	
idem idem	timmerhout in het bosch	» 67	
idem idem	brandhout » » »	» 313	ƒ 1802
	Samen		ƒ 9277
	Uitgegeven werd		» 3505
	Rest voordeelig verschil of ƒ 56.— per H.A.		ƒ 5772

De resultaten per eenheid timmer- en brandhout waren als volgt.

Ontvangsten timmerhout	ƒ 6875	
Uitgaven »	» 2299	
Voordeelig verschil	» 4576	of ƒ 13.26 per M³.
Ontvangsten brandhout	ƒ 1934.—	
Uutgaven »	» 1206.—	
Voordelig verschil.	ƒ 728.—	of ƒ 0.55 per S.M.

Bij deze becijfering is de waarde van de restanten op 31 December 1905 berekend volgens de *limite* prijzen op de veiling te Tjaroeban, voor het boschrestant verminderd met de transportkosten.

De algemeene kosten zijn over timmer- en brandhout verdeeld naar de verhouding van de bedragen der kap- en transportkosten voor beide kategoriëen.

Wanneer men in aanmerking neemt, dat 82 M³. of 24 % van de gekapte houtmassa uit z.g. glandongs (rondhouten voor railbaandwarsliggers) bestond, welke voor ± ƒ 9.— per M³. te Tjaroeban werden verkocht, kan men het resultaat van den aankap niet anders dan gunstig noemen.

Te Madioen werd overigens nog een restant hout van den nakap in Koewiran in 't openbaar verkocht en wel 4½ M³. voor ƒ 113.—

2. Aankap door particulieren.

Begin 1905 waren in werking.

5 retributieperceelen, te weten Wilangan, Tambak, Gadoengan, Nglentoek en

6 pachtschatperceelen te weten Kebondoeren, Padjaran II, Gemarang, Djatiketok, Kedoengdawoeng en Woengoe-Pilangredjo.

Teneinde liepen de 3 retributieperceelen Wilangan, Gadoengan en Ngloeroep, benevens het pachtschatperceel Kedoengdawoeng.

In werking trad het pachtschatperceel Kedoeng-dawoeng II, zoodat einde 1905 in werking waren:

2 retributieperceelen.
6 pachtschatperceelen.

Op 27 December 1905 werd aanbesteed het pachtschatperceel Mroewak, doch werd het betreffend contract eerst 31 Januari 1906 gesloten.

Voor verdere bijzonderheden betreffende de perceelen kan worden verwezen naar de Bijlage E van Deel I van dit verslag.

Afzonderlijk vermelding verdient het volgende:

Hoewel volgens contract de perceelen Wilangan en Ngloeroep eerst zouden moeten eindigen resp: op 1 Mei en 31 Augustus 1906, had resp. 7 Mei en 1 November 1905 de laatste opname plaats.

Evenzoo liep ten einde het retributieperceel Gadoengan, hoewel het contract liep tot 1909. Bij Gouvernements besluit van 20 Mei 1905 No. 5 werd machtiging tot

Digitized by Google

contractsontbinding verleend en vond deze ontbinding bij notarieële acte van 15 Januari d.a.v. plaats, onder teruggave van de 3 laatste jaarperceelen aan den Lande.

De pachtschatperceelen Kedoengdawoeng II en Mroewak werden aanbesteed.

De minimuminschrijvingssom was voor beide perceelen:

Kedoengdawoeng II *f* 100238.

Mroewak. . . . . » 171538.

terwijl de hoogste inschrijvingen resp. waren voor:

Kedoengdawoeng II *f* 136252.

Mroewak . . . . » 210232 of resp. 36 % en 22½ % boven de ramingen.

De afbakening en houtmassaschatting van het bosch Sampoeng (Afdeeling Ponorogo) kwam gereed. Daar slechts 5½ M³. per H.A. bleek te kunnen worden verwacht, werd voorgesteld de aankap in eigen beheer te doen geschieden, hetgeen ook met het oog op de afgelegenheid van dit bosch en met het oog op een betere voorziening van de Inlandsche houtmarkt wenschelijk is. Een beslissing in deze was eind 1905 nog niet genomen.

b. **Uitdunning.** Uit ondervolgenden staat blijken de verrichte dunningen, benevens de kosten en opbrengsten in hout en geld.

A. DUNNINGEN 1905.

NAAM.	Jaar van aanleg.	Oppervlakte in H.A.	Kosten in *f*		OPBRENGST.				*AANMERKINGEN.*
			Samen.	per H.A.	In hout.		In *f*		
					St. M³. Brandhout.	Dolken.	Samen.	per H.A.	
Pépé 2 gedeelt. .	1886	40	*f* 69	*f* 1.72⁵	834	—	336	*f* 8.40	Aanwijzen en kappen; opstapelen door kooper.
„ 3 „ . .	1888								
Woengoe.	1888	21	„ 147	„ 7.—	—	3900	266	„ 12.67	Aanwijzen, kappen en stapelen.
Bolo	1890	11½	„ 53	„ 4.62	—	1840	40	„ 3.48	Als boven.
Nglajang.	1890	13	„ 88	„ 5.18	—	5581	178	„ 10.47	„ „
	1891	4							„ „
Gentong	1894	45	„ 187	„ 4.18	16	3874	91	„ 2.02	„
Sirahnogo	1894	9	„ 25	„ 2.78	5	960	53	„ 5.89	„ „
Kedoengdawoeng.	1896	45	„ 55	„ 1.22	—	—	—	—	Aanwijzen en gedeeltelijk kappen.
	1897								
Gemarang 1 . . .	1898	39	„ 48	„ 1.23	—	—	—	—	Aanwijzen en kappen (duur door ongeoefendheid).
Oro-Oro Kadoet .	1899	1½	„ 2	„ 1.33	—	780	8	„ 5.33	Aanwijzen en kappen.
Diversen	—	—	13	—	—	—	—	—	*f* 8.— Inkoop dunningsreg. „ 5.— Proefdunning Koewiran.
Samen. . . .		229	*f* 687	*f* 3.—	855	16935	972	*f* 4.24	

B. DUNNINGEN 1904.

NAAM.	Jaar van aanleg.	Oppervlakte in H.A.	Kosten in *f*	OPBRENGST.			*Aanmerkingen.*
				In hout.		In *f*	
			Samen.	St. M³. brandhout.	Dolken.	Samen.	
Kaliaboe.	—	—	61	—	—	366	restant.
Driosari	—	—	123	349	—	1869	» en nieuw opgewerkt brandhout.
en Djatirogo	—	—	—	—	—	—	
Sirahnogo	—	—	—	—	—	296	restant.
Poeloeng.	—	—	—	—	—	147	»
Gentong	—	—	—	—	—	47	»
Samen	—	—	184	349	—	2725	

Digitized by Google

Te zamen genomen werd dus onder het hoofd dunning:

Ontvangen	*f* 3697.
Uitgegeven	» 871.
Zoodat het saldo is	*f* 2826.

Van de dunningen 1904 werden grootendeels restanten verkocht; in Driosari echter vond nog opwerking plaats van verspreide houtresten.

Van het dunsel 1905 was einde 1905 nog een klein restant over. De plantsoenen werden alle sterk gedund.

Het laat zich aanzien, dat de finantiëele resultaten der dunningen, nu geleidelijk groote oppervlakten jonge en minder gunstig gelegen aanplanten worden gedund, zullen verminderen, vergeleken met de laatste jaren.

Het uiteenloopend resultaat bij de dunningen 1905 moet aan de min of meer gunstige ligging der plantsoenen ten opzichte van afvoer en afzet worden toegeschreven.

c. Ongeregelde exploitatie.

Ten behoeve van de Departementen van B. O. W. en Financiën werden resp. 4 en 1 lastgevingen tot aankap van djatihout verstrekt. Alle 5 aankappen vonden plaats in de afdeeling Patjitan. Samen werd gekapt 37 M³. met een regularisatiewaarde van *f* 409.

Ten behoeve van dessawerken in de afdeelingen Madioen, Ponorogo en Magetan werden 18 lastgevingen verstrekt, terwijl 1 lastgeving voor den aankap van landbouwwerktuigen in het district Oeteran afdeeling Madioen, reeds verstrekt in 1904, eerst in 1905 werd uitgevoerd.

Te zamen werd gekapt:

Voor dessawerken in	Madioen	469 M³.	een tariefswaarde	van	*f*	9367.—
» » »	Ponorogo	1333 »	» »	»	»	17585.—
» » »	Magetan	24 »	» »	»	»	379.—
» landbouwwerktuigen	Madioen	26 »	» »	»	»	237.—
	Samen	1852 M³.	met een tariefswaarde	van	»	27568.—

Het meeste hout werd gekapt voor dessa loemboengs.

Ten behoeve van den dienst van het Boschwezen vonden de volgende aankappen plaats:

a.	Voor polygoonpalen in de afdeeling Madioen	123 M³.
b.	» palen stekeldraadversperring G. Lawoe	99 »
c.	» bouwen woningen (2 mantri 's 2 boschw. woningen) . .	53 »
	Samen. . . .	275 M³.

Voor het ten behoeve van het Boschwezen gekapte hout werd geen tariefswaarde in rekening gebracht, daar deze waarde alsdan evengoed onder de uitgaven als onder de inkomsten zou moeten worden geboekt.

Aankap op vergunning door inlanders vond plaats in de afdeeling Ponorogo; 45 personen kapten elk 6 S.M. brandhout in de afgeschreven djatibosschen G. Sambiroto en Geter tegen een vergoeding van *f* 0.20. per S.M.

Samen werd dus gekapt 270 S.M. voor *f* 54.—

Door den Resident van Madioen werden de volgende hoeveelheden aangehaald en verbeurdverklaard hout op grond van het Gouvernements besluit van 14 November 1904 No. 56 (B. 6130) afgestaan voor dessawerken:

Afdeeling	Madioen	8 M³.	ter waarde	van	*f*	157.—
»	Ponorogo	42 »	» »	»	»	965.—
»	Magetan	8 »	» »	»	»	173.—
»	Patjitan	22 »	» »	»	*f*	497.—
	Samen	80 M³.	ter waarde	van	»	1787.—

De waarde werd berekend volgens de tarieven voor verstrekt hout, behoorende bij Gouvernements besluit van 30 September 1902 No. 14. In de afdeelingen Madioen en Ponorogo, was een aanmerkelijk deel van bovenbedoeld hout zeer geschikt om op vendutie te worden verkocht. Ware aldus besloten, dan waren instede van vrijwel fictieve inkomstposten, honderden guldens als geld-ontvangsten te boeken geweest, nog daargelaten, dat de opbrengst per M³. op vendutie veel hooger bleek dan de tariefswaarde bovenbedoeld (zie onder). Bovendien zou de inlandsche houtmarkt met een verkoop in het openbaar zeer zijn gebaat.

Het overige verbeurd verklaarde hout werd voor openbaren verkoop afgestaan. en wel te zamen 31 M³. welke bij openbaren verkoop *f* 917.— opbrachten.

Digitized by Google

Onder dit hoofd valt ook de onderhandsche verkoop van dolkjes en pilangbast, verkregen uit de afgeloopen perceelen Wilangan en, Modjorajoeng. Samen werden verkocht: 600 dolkjes. . . . . à *f* 7.—
375 Picol pilangbast . . . . . » » 169.—

Het volgende overzicht geeft een beeld van de resultaten der exploitatie gedurende 1905.

EXPLOITATIE.	VERKREGEN: Timmerhout in M³.	Brandhout in S.M.	Stuks dolken.	Houtskool in picol.	Pilangbast in picol.	Pachtschat retributie verduopbrengst enz. in *f*	Regularisatie bedrag in *f*	Tariefswaarde in *f*	Gezamenlijke geldopbrengst in *f*
Aankap eigen beheer.	379	1334	—	32	1171	8444	—	—	8444
Pachtperceelen	6945	65125	—	2681	861	105458	—	—	105458
Retributieperceelen	2457	8293	—	—	—	41383	—	—	41383
Dunning	—	1204	16935	—	—	3698	—	—	3698
Aankap op vergunning	—	270	—	—	—	54	—	—	54
Aankap op last:									
a. vreemde Departement . . .	37	—	—	—	—	—	409	—	409
b. eigengebruik	275	—	—	—	—	—	—	Pro mem.	Pro mem.
c. dessawerken	1852	—	—	—	—	—	—	27568	27568
Verbeurd verklaard hout:									
a. verkocht op veiling	31	—	—	—	—	917	—	—	917
b. afgestaan voor dessawerken .	80	—	—	—	—	—	—	1787	1787
Onderhands verkochte hout- en bastresten	—	—	600	—	375	176	—	—	176
Samen	12056	76226	17535	2713	2407	155734	409	29355	185498
Tegen in 1904 . .	14683	62167	—	—	—	153915	1284	15447	170645

IV. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

a. Grensregeling en afbakening.

Grensregeling van djatibosschen noch van perceelen vond in 1905 plaats.

De vastlegging van de wildhoutgrenzen op den G. Lawoe, werd, als onderdeel van de herbosschingsmaatregelen, voortgezet. Door den aanleg van 11.1 K.M. grenspad is thans het eigenlijke G. Lawoegebied, vallende binnen dit boschdistrict, vastgelegd door een pad van totaal 18.8 K.M.

Zie verder hierover onder II*b*.

b. Opmeting en kaarteering.

Met de definitieve opname der Madioensche bosschen werd in 1905 door de Inrichtingsbrigade begonnen.

Afzonderlijk werd door de Inrichting het a.s. leegkapperceel Sampoeng gemeten, doch kwam de kaarteering nog niet gereed.

Voor teekenwerk werd *f* 247.— uitgegeven.

c. Onderhoud grensteekens.

Dit vond op de gewone wijze plaats, door bijwerken van beschadigde palen. Samen werd besteed *f* 91.—

d. Schatting houtmassa.

Klemschattingen vonden plaats in de aanbestede perceelen Kedoengdawoeng II en Mroewak, benevens in het a. s. perceel Sampoeng en het 7e jaarperceel Tambak.

De schatting van samen 1170 H.A. kostte *f* 213.—

c. Ringen.

Onder dit hoofd werd uitgegeven:

Voor ringen	20 H.A. A_2. bosch Toeloeng. . . .	*f* 29
» »	106 » 5e. jaarperceel Bondrang . .	» 79
» »	afgeschreven bosch in Ponorogo . . .	» 267
» »	gedeelte a.s. perceel Poeloeng. . . .	» 51
» »	boomen in bosch Nglentoek	» 7
» bijringen	2e jaarperceel Toeloeng	» 8
	Samen. . .	*f* 441

Digitized by Google

De boomen in he
voor een a.s. opzienersw

f. **Aanleg en onderhoud wegen, sleuven enz.**

1. Aanleg. Het verrichte

AARD V.

1	Aanleg sleuf in
2	» »
3	» »
4	» »
5	» »
6	» inspe

In de
Bove
werd na he

2. Onderhoud.

Vo

I
brugh
!

g. **Verblijfplaatsen.**

1. Aanbouw.

echt
doe
Een
aanv

2. Onderl

Digitized by Google

Uitbreiding van het inlandsch personeel vond niet plaats.

De schrijver verkreeg eervol ontslag wegens ziekte en werd vervangen. De oppasser moest in October voor de bezuiniging wijken.

3. Mantri's moesten wegens plichtverzuim worden ontslagen, terwijl eenige verplaatsingen onder het inlandsch personeel wenschelijk bleken, en aan één mantri en één boschwachter door den Resident van Madioen als laatste waarschuwing de ontevredenheid werd betuigd.

Einde 1905 bestond het personeel in dit boschdistrict uit:

2. Houtvesters.
4. Opzieners.
1. Leerling-opziener.
1. Europ: maandgelder.
1. Schrijver.
12. Mantri's.
14. Boschwachters.

Het geldelijk resultaat van het geheele bedrijf was in 1905:

Inkomsten.	*f* 192269
Uitgaven	» 81473
	f 110796

tegen *f* 104853 in 1904. Het is te voorzien, dat het resultaat in 1906 minder gunstig zal zijn, doordat op extra uitgaven (met name railbaanaanleg) doch eerst in 1907 op meerdere inkomsten moet worden gerekend (zuiveringsperceelen).

In 1905 kwam een onderlinge paardenverzekering voor het Inl. personeel tot stand.

Een voorstel tot uitgifte van dienstgronden aan het inlandsch boschpolitiepersoneel werd voorbereid en begin 1906 ingediend.

Ook werden gelden aangevraagd voor de verbouwing van het zoogenaamde kantoor voor het Boschwezen hier ter stede, hetwelk nooit in gebruik was genomen wegens bedomptheid en te geringe afmetingen.

Voorts moet ten sterkste worden aangedrongen op het toestaan van gelden voor telefoonverbindingen met het Europeesche personeel. Vooral nu de aankap in eigen beheer zich uitbreidt is deze verbinding ten zeerste noodig te achten, nog daargelaten, dat veel geschrijf kan worden vermeden.

Ten slotte valt nog te vermelden de invoering van een verbeterde administratie door inkomsten- en uitgaven registers, waardoor een geordend cijfermateriaal wordt verkregen.

Een verbetering was ook gelegen in de ingebruikname van de door mijn ambtsvoorganger vervaardigde ressortskaarten.

Madioen, 21 Maart 1906
De Houtvester van Madioen,
H. TEN OEVER.

XXII. BOSCHDISTRICT KEDIRI.

Uitgestrekt- en gesteldder bosschen. Djatibosschen.

De eenige grensregeling, die in 1905 tot stand kwam, was een ruil van verspreid liggende bouwvelden in het gebied der desa *Triiik* tegen een aan de desa grenzend gedeelte van het leeggekapte 5e jaarperceel van het boschperceel *Tritik*. Daar de geruilde gedeelten nagenoeg even groot waren, is de uitgestrektheid der djatibosschen in de residentie *Kediri* daardoor niet veranderd.

In het district *Ngandjoek* werd voortgegaan met de vastlegging der grens van het djatibosch-complex *Tritik* met het wildhoutbosch-complex Goenoeng *Pandan*, resp. van de grens der djatibosschen in de residenties *Kediri* en *Rembang*, voor zoover het noordwestelijkste gedeelte betreft.

In de districten *Lengkong* en *Berbek* werd verdere uitvoering gegeven aan het procesverbaal van grensregeling betreffende de djatibosch-complexen *Zuid-Lengkong* en *Siwalan*.

Digitized by Google

In het district *Lodojo* der afdeeling *Blitar* werden leeggekapte gronden van het afbakeningsperceel *Ilik-Ilik*, resp. *Ilik-Ilik- Oost-Lodojo* aan planters afgestaan, wien deze gronden waren toegezegd bij wijze van betaling voor het aanleggen van djaticultures in het djaticomplex *Ilik-Ilik*.

b. **Wildhoutbosschen.**

Met den aanleg van het grenspad op den G. *Wilis* werd voortgegaan en dit o. a doorgetrokken in het gebied der desa *Ngliman*. Van af de grens der residentie *Madioen* tot aan de oostgrens van dat desa-gebied bedraagt de lengte van het aanwezige grenspad reeds 22 K.M. De daartoe benoemde commissie van grensregeling ging van 28 t/m 30 Augustus 1905 dit voetpad na voor zooveel betreft de desa 's *Bendolo-Doeren* en *Sawahan*, en werd de bevolking genegen bevonden hare erven, sawah's en bouwvelden binnen het te reserveeren gedeelte te verlaten tegen vergoeding in grond buiten het grenspad en in geld als schadeloosstelling voor hare vruchtboomen. Voordat echter nog op deze grensregeling de goedkeuring van den Directeur van Landbouw kon worden gevraagd, bleek de wenschelijkheid en mogelijkheid voor het gebied der desa *Ngliman* eene andere regeling te treffen, zoodat niet het hoogst gelegen voetpad als grens wordt aangenomen maar een lager gelegen, terwijl de lieden van het gehucht *Ganter* tegen schadeloosstelling beloofden naar de desa benoorden het bedoelde voetpad te zullen verhuizen. Op het boschgebied gelegen tusschen de 2 voetpaden behoudt de merdikan-desa *Ngliman* echter het recht:

1 op het vruchtgebruik van de daar aanwezige vruchtboomen en voor zooveel zij die wenschen bij te planten.

2 op het weiden van hun vee zonder echter het aanwezige houtgewas te mogen beschadigen.

Ingevolge opdracht van den Hoofdinspecteur werd eene partieele grensregeling gemaakt voor den *G. Klotok* in verband met aanvragen van gronden die buiten de grens konden blijven. Ook hier werd de grens ter lengte van 1800 Meter door een 2 meter breed voetpad aangegeven.

In verband met de beplanting van de benedengrens van het tegen den *G. Keloet* gelegen in stand te houden wildhoutbosch *Gadoengan* met caoutchouc (Ficus-elastica) werd eveneens een begin gemaakt met de afbakening van dit wildhoutbosch en ompaggering van de reeds aanwezige karet-cultures. Er werden daartoe reed gekapt, resp. geplaatst 55 grenspalen en 56 perkoenpalen.

II. Cultures.

a. **van djati.**

A.	Onderhoud-cultures	1897/1902 (vuurlijnen)	*f*	110.—
B.	Idem	1902	»	353.—
C.	Idem	1903	»	4528.—
D.	Idem	1904	»	2327.—
E.	Aanleg-cultures	1905	»	1016.—
F.	Karet-cultures		»	262.—
		Totaal. . .	*f*	8596.—

In den Westmousson van 1905 werden nieuw aangelegd:
In de afdeeling *Berkek* ± 210 H.A.
» » » *Blitar* ± 325 »
tezamen ± 535 »
dus evenveel als in het voorafgaande jaar.

Van de cultures in de afdeeling *Berbek* zijn ± 5 H.A. bij wijze van cultuurproef aangelegd door lichtstelling van dit boschgedeelte, waarna in rijen djatipitten werden uitgepoot, op 1 H.A. na voorafgaande grondbewerking dier rijen. De proef werd genomen op zeer steenachtig terrein.

In de afdeeling *Blitar* worden in de djati-complexen *Didir* en *Ngemboel* ± 160 H.A. kosteloos beplant door lieden der dessa's *Mrondjo* en *Bendosewoe*, die daarvoor gelijke uitgestrektheden grond zullen ontvangen van het djatiboschterrein *West Wlingi*, nadat dit van het boschterrein zal zijn afgeschreven en het aanwezige hout geëxploiteerd. Daar het af te schrijven terrein 250 H.A. groot is, zullen in 1906 alsnog ± 90 H.A. bijgeplant moeten worden.

b. **van caoutchouc.**

Zoodra de regens doorkwamen werd met de uitplanting der karet-zaailingen uit de beddingen te *Sawahan* district *Parce* begonnen en waren ultimo December 1905

Digitized by Google

2734 stuks uitgeplant, zoodat toen in de cultuur leefden: 7924 planten, waarvan 5726 zaailingen, terwijl in de beddingen nog 4114 zaailingen aanwezig waren, welke nagenoeg alle noodig zullen zijn voor het inboeten en volplanten der vroeger reeds ontgonnen terreinen o.a. van de cultuur *Doeloeran,* die met $5^1/_2$ H.A. werd uitgebreid. Ultimo Maar 1906 zullen aan kaoutchoucplantsoenen in het boschdistrict *Kediri* aanwezig zijn:

NUMMER.	Nadere aanduiding der cultuur.	Uitgestrektheid in H.A.	Jaar van aanleg.	Plantverband in M.	Kosten tot ultimo 1905.	*TOELICHTINGEN.*
1	Doeloeran.	9.5	1902	$^{10}/_{13}$		Deze ficus-elastica cultuur bestaat grootendeels uit zaailingen, doch leven er van de markotten nog 2196 stuks tegen 9725 zaailingen terwijl er in de beddingen te *Sawahan* ultimo Maart 1906 9260 zaailingen aanwezig waren. De grond is eene vulkanische, meestal vruchtbare zandgrond plaatselijk echter veel grint. Hoogte boven zee ± 500 voet. Terrein vlak.
		5.5	1905	$^{10}/_{10}$		
(Cultuurplan van 1905) 22.	Kapassan.	72.	1902 1905	$^{10}/_{20}$ ($^{10}/_{13}$ en $^{10}/_{10}$)	*f* 1320	
(idem van 1906).	Sawahan.	34.5	1902 1905	$^{10}/_{20}$ en $^{10}/_{13}$)		
		121.5				

Cultuur zeer ongelijk; 't ongunstigst onder *Sawahan* waar de jonge planten veel van het weidevee te lijden hebben. De beste gedeelten komen voor in cultuur *Kapassan* en zijn deze uitgeplant in December 1904 en Januari 1905.

c. **van wildhout.** Wildhout-cultures vonden niet plaats.

III. Exploitatie der djati- en wildhout bosschen.

A. van djati.

a. **Geregelde exploitatie.**

1. door particulieren.

Het afbakenings- en leegkapperceel *Tritik II,* waaromtrent ultimo 1904 nog geen beslissing was getroffen, werd bij Gouvernements-Besluit ddo. 28 Februari 1905 No. 60 ter exploitatie afgestaan aan de H. M. SAN LIEM KONG SIE voor het tijdvak gerekend van 15 Maart 1905 tot 15 Maart 1911, tegen betaling van eene retributie van *f* 18.— per M³. vierkant beslagen djati-timmerhout van 5 M. lengte en daarboven en van *f* 0.30 per S.M. brandhout. Op 28 Maart 1905 had de overgave van het perceel plaats.

Met de voorbereidende maatregelen voor uitgifte ter exploitatie in 1906 van de boschperceelen *Pakoentjen* afdeeling *Toeloeng-Agoeng,* en *Soembermiri* afdeeling *Berbek,* werd voortgegaan.

De opbrengst in hout en geld van de verschillende in 1905 in exploitatie zijnde perceelen bedroeg:

1. Van het 8 jarig leegkapperceel *Siwalan.*
   75 M³. timmerhout.
   190 S.M. brandhout.
2. Van het 5 jarig leegkapperceel *Tritik.*
   147 M³. timmerhout.
   396 S.M. brandhout.
   f 763. aan retributie.
   1302. » vrijstelling schoon afleveren 5e en laatste jaarperceel.
3. Van het 8 jarig leegkapperceel *Soembeerringin.*
   1111 M³. timmerhout.
   3758 S.M. brandhout.
   f 24880. aan verschuldigde retributie.
4. Van het 10 jarig leegkapperceel *Losari B.*
   1136 M³. timmerhout.
   5026 S.M. brandhout.
   f 24703 aan verschuldigde retributie.

Digitized by Google

5. Van het 5 jarig leegkapperceel *Ilik-Ilik*-Oost Lodojo.
1212 M³. timmerhout.
828 S.M. brandhout.
f 21306 aan verschuldigde retributie.
6. Van het 8 jarig leegkapperceel *Siwalan II.*
1072 M³. timmerhout.
1750 S.M. brandhout.
f 10840. aan pachtschat.
» 501. » vergoeding voor ringen eerste jaarperceelen.
7. Van het 6-jarig leegkapperceel *Tritik II.*
1045 M³. timmerhout.
2501 S.M. brandhout.
f 13599. aan retributie.
» 419. » idem desa-bruggen.
» 544. » vergoeding voor ringen.

Totaal werd dus door de perceelen gekapt:
5798. M³. timmerhout.
14449. S.M. brandhout.

en betaald *f* 98438. ongerekend *f* 419 zijnde de retributieprijs voor aan perceel afgestaan hout voor desa-bruggen.

2. In eigen beheer.

Bovendien werd in 1905 begonnen met den aankap in eigen beheer van het hout staande op afgeschreven stukken van de boschcomplexen *Siwalan* en *Zuid Lengkong,* beide afdeeling *Berbek.*

Door aankap op afgeschreven boschstrooken van het nieuwe complex *Siwalan* werd in 1905 verkregen.
304 M³. timmerhout.
1278 S.M. brandhout.
waarvan ultimo 1905 nog onverkocht waren:
17 M³. timmerhout.
122 S.M. brandhout;
terwijl in geld werd ontvangen *f* 7457.— De uitgaven bedroegen *f* 2291.—

Door aankap op afgeschreven boschstrooken van het complex *Zuid Lengkong* werd verkregen:
297 M³. timmerhout.
waarvan ultimo 1905 nog onverkocht waren:
56 M³. timmerhout.
In geld was ontvangen *f* 5577.— terwijl de uitgaven *f* 1596.— hadden bedragen.

In verband met het Gouvernements-besluit ddo. 13 April 1905 No. 1 werd in Augustus 1905 begonnen met den verderen leegkap in eigen beheer van de gronden *Kedock* complex *Zuid Berbek.*

Ultimo 1905 was deze aankap nog niet geheel beëindigd, doch waren verkregen: 86 M³. timmerhout, terwijl de uitgaven, incl. *f* 720.— schadeloosstelling, tot dat tijdstip *f* 1796.— hadden bedragen.

Totaal gekapt in eigen beheer 687 M³. timmerhout
1278 S.M. brandhout
Opbrengst *f* 13034.
Uitgaven » 5683.

b. **Uitdunningen.**

In 1905 werd begonnen met de uitdunning der cultures *Ngebrock* onder gelijktijdige opwerking van dood en omverliggend hout in het bosch *Kesamben,* complex *Oost Wlingi.* Er werden over eene uitgestrekheid van 100 H.A., 21715 boompjes doodgeringd, doch deze nog pas voor een klein gedeelte gekapt.

Op de stapelplaaten te *Kesamben* en *Djadjagan* (a/d kali *Brantas*) werden aangebracht of langs karrewegen opgestapeld:
91 M³. ☐ bekapt timmerhout.
230 » » 2674 dolken van diverse lengten.
3847. stM³. brandhout.
waarvan ultimo 1905 nog onverkocht waren:
2056 dolken.

Digitized by Google

2600 S.M. brandhout.

terwijl in geld werd ontvangen *f* 7008 en de uitgaven *f* 2168 hadden beloopen.

Voor den weder-opbouw van de brug over de kali *Toewoch* (complex *Oost Wlingi*) werden van de geringde dolken voor het Departement van Binnenlandsch-Bestuur gekapt en afgestaan 185 dolken = 22½ M³. met eene tariefswaarde van *f* 282,79.

Bovendien werd voortgegaan met den verkoop van de dolken in 1904 in het complex *Ngemboel* geringd. Er werden verkocht 3369 dolken en daarvoor *f* 644 ontvangen. De uitgaven waren *f* 118.

De uitdunning van de djati-plantsoenen in het complex *Didir* werd echter zonder extra toezicht en tegen afstand van een deel van het dunsel, voortgezet. Er werd slechts 4½ H.A. uitgedund en werden 544 dolken geringd en aangehouden om te worden verkocht, terwijl 688 stuks aan de bevolking werden afgestaan. Geen uitgaven.

Even weinig vorderden de uitdunningen in het complex-gedeelte *Zuid Batjem*, hoewel hier al het dunsel d.z. ruim 12000 dolken aan de bevolking werd afgestaan. Van de cultures *Kepek* werden slechts ± 10 H.A. en van de cultuur *Kedawoeng* ± 14 H.A. uitgedund. Voordeeliger was de uitdunning in het complex-gedeelte *G. Betet* waar de cultures tusschen *Darocngan* en *Sekaran* groot ± 15 H.A. geheel werden uitgedund en de helft van het dunsel die aan het Gouvernement bleef geheel kon worden verkocht en *f* 611 opbracht.

De uitgaven voor het complex *G. Betet- Zuid Batjem* hadden *f* 218.— bedragen.

Met de uitdunning der cultures *Soemberringin* werd voortgegaan en in 1905 ± 33 H.A. uitgedund. Kosten waren hieraan niet verbonden, daar de boschwachter het toezicht uitoefende en de kappers voor hunne moeite de helft van het uitdunningsmateriaal kregen.

Het restant hout van 1904 werd voor *f* 215.75 verkocht en van het gekapte in 1905 voor een bedrag van *f* 41.– of totaal voor *f* 256.75.

In de afdeeling *Berbek* werden verder uitgedund:

1. De cultures *Siwalan* van 1897/98 en gedeeltelijk van 1898, totaal 62½ H.A.

Het restant hout van 1904 werd voor *f* 39.74 verkocht en van het in 1905 gekapte tot een bedrag van *f* 173.89 totaal *f* 213.63. De uitgaven hebben echter *f* 301.68 beloopen.

2. Met de uitdunning der cultures *Senggowar* van 1895 werd begonnen en ± 53½ H.A. gedund. De uitgaven bedroegen slechts *f* 3.43 aan koelieloonen, daar tegen afstand van een gedeelte der houtmassa de bevolking gaarne wilde kappen. Het voor het Gouvernement gereserveerde dunsel kon nagenoeg geheel worden verkocht en bracht *f* 173.89 op.

3. Met de uitdunning der cultures *Bandardowo* werd weder voortgegaan, doch slechts ruim de helft uitgedund van de 200 H.A. die hadden moeten worden behandeld. Ook hier behoefde slechts weinig aan koelieloonen te worden betaald, doch *f* 122.— aan toezicht, zoodat de uitgaven toch nog *f* 151.38⁵ bedroegen. Hier staat tegenover eene ontvangst van *f* 864.17.

Totaal werden in 1905 uitgedund ± 400 H.A. en werd onder dit hoefd *f* 2967 uitgegeven. De ontvangsten hebben bedragen:

f 4094.75 opbrengst op publieke vendutie

» 2886.31⁵ » door onderhandschen verkoop, dus meer aan ontvangsten *f* 4014.—

c. **Ongeregelde exploitatie.**

Aankappen op last ten behoeve van het Departement van B. O. W. vonden in 1905 niet plaats.

Ten behoeve van het Departement van Binnenlandsch-Bestuur werden gekapt voor herstel van desabruggen of dammen 141 M³. terwijl van achterhaalde aan het Gouvernement teruggegeven djati- (en laban) houtwerken 18 M³. voor gelijk doel werden bestemd. Een balk met een inhoud van ½ M³. werd bovendien afgestaan voor herstel van een brug in een heerendienstweg en daarvoor een bedrag groot *f* 14.52 voor regularisatie berekend.

Voor het Departement van Landbouw werden verbruikt 71 M³. resp. voor den bouw van 2 boschwachterswoningen, aanleg van stapelplaatsen en voor grenspalen. Vijf watons ± ⅓ M³. achterhaalde houtwerken werden voor *f* 7.— op publieke vendutie verkocht.

Totaal 230 M³.

De geheele opbrengst aan djatihout over 1905 bedroeg:

a. Geregelde exploitatie: 6485 M³. timmerhout

15727 S.M. brandhout.

Digitized by Google

b. Uitdunningen: 1133 M³. dolken en balkenhout
8208 S.M. brandhout 1e kl.

c. Ongeregelde exploitatie 230 M³. met eene tariefs waarde van *f* 4252.—
regularisatiewaarde *f* 14.52.
verkoopwaarde » 7.—

Totaal generaal 7848 M³. timmerhout.
en 23935 S.M. brandhout.

d. Hout voor de bevolking.

De hoeveelheid hout die aan de bevolking werd afgestaan:

a. hetzij bij wijze van betaling bij uitdunning van cultures.

b. hetzij als toegift op het plantloon bij aanleg van nieuwe cultures (op het cultuurterrein achtergebleven hout).

c. dan wel bij ruiling van gronden bij afstand van grond met het daarop voorkomend houtgewas, beliep in 1905 resp. sub. *a. b.* en *c.*

sub *a.*	257 M³. dolkenhout ter waarde van	±	*f* 740.—
	2239 S.M. dolkenbrandhout ter waarde van	±	» 489.—
sub *b.*	61 M³. djatihout / 23 » wildhout / gemiddelde waarde *f* 10. per M³.	±	» 840.—
sub *c.*	306 M³. djatihout idem	±	» 3060.—
Totaal	624 M³. djatihout. / 29 » wildhout. / 2239 S.M. dolkenbrandhout / ter waarde van. . . .	±	*f* 5129.—

B. van wildhout.

Aankap op vergunning had wederom plaats in het district *Djambean*, waar 1 doode bendo-boom tot een prauw werd bekapt. De inhoud er van was 4½ M³. en werd daarvoor *f* 13.45 in 's Lands kas gestort.

Voor desa-werken werd 72 d. M³. labanhout afgestaan (zie onder a.)

IV. Inrichting der djati- en der wildhoutbosschen.

Aan de voorloopige inrichting der djatibosschen werd *f* 2527 ten koste gelegd en *f* 320 voor de wildhoutbosschen. Totaal dus *f* 2847.— Hiervan werd verwerkt *f* 916 onder het hoofd Grensregeling, afbakening, enz. Voor de djatibosschen *f* 586.— en voor de wildhoutbosschen *f* 320.—

I. Grensregeling, enz der djatibosschen.

Het a. s. perceel *Soembermiri* werd gedeeltelijk afgebakend: 90 grenspalen *f* 59.—

Om het djatibosch-complex *Ilik-Ilik* werden nieuwe grenspalen geplaatst: 175 grenspalen *f* 87.—

Op de grens van het djatibosch-complex *Tritik* met het wildhoutbosch-complex Goenoeng *Pandan* en gedeeltelijk langs residentie-grens werden 222 grenspalen bijgeplaatst *f* 100.—

In het complex *Siwalan* werden de gemaakte sleuven opgemeten en in een z.g. sleuvenkaart ingeteekend.

2. Grensregeling, enz. der wildhoutbosschen.

De *f* 320.— voor de wildhoutbosschen werden uitgegeven voor het maken van een grenspad om den Goenoeng *Wilis*, idem om den Goenoeng *Klotok* en voor de afbakening van het wildhoutbosch-complex *Gadoengan*.

3. Taxatie.

Voor taxatie der houtmassa werden in het a.s. perceel *Pakoentjen* de proefsleuven uitgezet en hiervoor *f* 25.— betaald.

4. Cerneeren.

Onder het hoofd »cerneeren" werd *f* 262.— uitgegeven en wel voor de voltooiing van het ringen der eerste jaarperceelen van het a.s. perceel *Pakoentjen*, zoomede van het a.s. perceel *Soembermiri* en van het boschgedeelte *Mrondjo* in het complex. *West Wlinggi*. Verder weder afgeschreven boschstrooken van de complexen *Zuid-Berbok* en *Zuid-Lengkong* gecerneerd.

Digitized by Google

5. Aanleg wegen en sleuven.

Voor aanleg van wegen en sleuven werd *f* 961.— besteed en daarvoor:

1. De weg van post *Samanding* naar het perceel *Tritik II* verder verbeterd en voorbij de desa *Tritik* in de richting van *Djomblangdjati* over 900 Meter doorgetrokken. Uitgaven *f* 124.—

2. In het complex *Siwalan* alsnog over 5 paal afstand sleuven gemaakt, doch deze slechts ter breedte van 3 Meter; *f* 195.—

3. Ten behoeve van het a.s. perceel *Soembermiri* werd in de sleuf van af *Soemberkepoh* over 1375 Meter goten gemaakt; *f* 124.—

4. Tusschen de desa *Ngoedjoeng* en de d.k. *Losari* B. werd de weg met 2450 Meter en de sleuf met 650 Meter verlengd. Kosten *f* 207.

5. In het complex *Tritik* werden sleuven uitgezet en gelijk gemaakt en daarop de boomen geringd.

a. Sleuf *Djatipelet-Toegoe*, lang 4800 Meter *f* 122.

b. Sleuf *Ngraijoeng-Soemberdawoeng* lang 5600 M. waarvan 50 Meter met goten voor *f* 178 te zamen 10400 Meter en *f* 300.

Verder werden eenige duikertjes en kleine bruggetjes gebouwd.

6. Onderhoud wegen en sleuven.

Het onderhoud der bestaande wegen en sleuven kostte slechts *f* 59.—, doch bepaalde zich tot den afvoerweg *Tamanan-Kedoengnojo-Tritik* en inspectiepaden in de cultuur *Losari B.*

7. Onderhoud verblijfplaatsen.

Voor onderhoud verblijfplaatsen werd *f* 203.— uitgegeven, waarvoor bij de werkkeet te *Ngoedjoeng*, eene achtergalerij werd gebouwd en op het erf eene loemboeng gezet, waarin 100 picol zaadpadi kan worden bewaard. De opzienerswoning te *Tritik* werd schoongemaakt en van die te *Berbek* de voor- en achtergalerij en gang wit geverfd

8. Extra-toezicht retributieperceelen.

Het extra-toezicht voor de retributie-perceelen bleef beperkt tot de perceelen *Ilik-Ilik-Oost Lodojo* en *Tritik II* en koste *f* 296.—

9. Onderhoud grensteekens.

Onderhoud grensteekens bepaalde zich in hoofdzaak tot het complex Siwalan, waarvoor zoover dit in 1904 nog niet was geschied, de grenspalen opnieuw werden geteerd, geverfd en genummerd. Kosten *f* 47.—

10. Diverse kleine uitgaven.

Aan diverse uitgaven werd *f* 72.— besteed.

11. Bouw opzienerswoning.

De opzienerswoning, waarvan de bouw in 1904 werd begonnen, kon in April 1905 worden betrokken. De toegestane *f* 2800 werden in hun geheel hieraan verwerkt.

12. Bouw Boschwachterswoningen.

Voor den bouw van 2 boschwachterswoningen was in 1905 toegestaan *f* 660.— waarvan *f* 60.— voor inkoop van grond. Hiervan werd in 1905 verwerkt *f* 599.— en het resteerende bedrag van Januari t/m Maart 1906, toen deze woningen resp. te *Berbek* en te *Tritik* konden worden betrokken.

In het boschdistrict *Kediri* waren op ultimo 1905.

2 boschopzienerswoningen.

1 werkkeet.

V. Bewaking der bosschen.

De bewaking der djatibosschen eischte in 1905 weder veel van de boschpolitiebeambten, zonder dat voorkomen kon worden dat vooral in het district *Lengkong* der afdeeling *Berbek* en in het district *Lodojo* der afdeeling *Blitar* veel schade aan de bosschen werd toegebracht. In het district *Lengkong* zijn deze diefstallen gedeeltelijk een gevolg van de onzekerheid die bestaat omtrent de nieuwe noord- en oost- grens der residentie *Kediri* met de residenties *Rembang* en *Soerabaia*. Gedeeltelijk loopt deze nieuwe grens midden door djatibosch zonder dat bekend is waar, en weet de boschpolitie voor die grensbosschen dus niet waar de grens is van ieders ressort, waarvan weer de bevolking gebruik maakt om juist in die bosschen te stelen. Het houtskoolbranden in de bosschen ten noorden van *Kertosono* ten gevolge van het bestaan

Digitized by Google

eener keur op het maken en vervoer er van in de residentie *Soerabaia*, terwijl die voor de residentie *Kediri* nog steeds ontbreekt, ging onverminderd voort. Indien de Resident eene keur wilde uitvaardigen alleen voor het district *Lengkong* der afdeeling *Berbek*, zou reeds veel zijn gewonnen. In het district *Lodojo* wordt houtdiefstal zeer bevorderd door den gemakkelijken afvoer langs de kali *Brantas*, terwijl de gelegenheid tot verkoop in de afdeeling *Toeloeng-Agoeng* van dit clandestiene hout aan welvarende inlanders daar zeer gunstig schijnt. Er wordt daarom zooveel mogelijk getracht het hout in staat van vervoer zijnde, natuurlijk zonder gedekt te zijn door een pas, aan te houden.

In de djati-cultures bracht het weidevee en verder brand in sommige cemplexen veel schade toe, inzonderheid in de afdeeling *Blitar* waar o. a. in de complexen *Soemberringin Ilik-Ilik* en *Didir* enkele gedeelten bij den grond moesten worden weggekapt.

De droge oostmoesson veroorzaakte ook belangrijke branden in de wildhoutbosschen en vooral die op den G. *Wilis* hebben in 1905 weder belangrijk geleden. Een verbod tot het betreden dier bosschen gedurende de droge maanden zou reeds veel uitwerken, maar evenzeer eene bepaling, dat de aangrenzende desa's verplicht zijn bij boschbrand gezamenlijk uit te komen en den brand te helpen blusschen.

In de residentie *Kediri* werd in den loop van 1905 het navolgende aantal boschdelicten aangebracht, resp. berecht (tot medio Februari 1906).

115 geconstateerde ontginningen met 280 beklaagden,

763 » andere boschdelicten met 1529 beklaagden,

629 bestrafte zaken met 1282 personen, waarvan 50 beboet werden met *f* 425 of gemiddeld *f* 8.50 per man en de overigen met 29594 dagen ten arbeidstelling of 24 dagen per gestrafte.

98 zaken met 244 beklaagden werden vrijgesproken, terwijl 151 zaken met 333 beklaagden nog niet waren berecht.

VI. Personeel.

a. Europeesch.

Dit was herhaaldelijk ziek en gingen achtereenvolgens met verlof wegens ziekte.

De adjunct houtvester 2 klasse te *Berbek* voor den tijd van 2 maanden.

Idem de maandgelder te *Kesamben*

Idem de boschopziener te *Ngoedjoeng* H. VIJZELAAR welke gedurende dien verloftijd te *Blitar* overleed.

Idem voor 1 maand de boschopziener te *Tritik*.

De werkzaamheden hadden hieronder zeer te lijden, te meer doordat het geruimen tijd duurde eer in de vacature te *Ngoedjoeng* werd voorzien.

De leerling boschopziener WATRIN werd in den loop van 1905 tot opziener bevorderd en in verband met de uitbreiding der cultures in de afdeeling *Blitar* aan den boschopziener aldaar een tweede maandgelder toegevoegd.

b. Inlandsch personeel.

De ijver van dit personeel laat voor het grootste gedeelte nog veel te wenschen over. Te slappe contrôle door den boschopziener onder wiens bevelen het gesteld is, is daar dikwijls de oorzaak van, doch voldoen ook de meeste mantri's niet aan de opdracht tot het contrôleeren van de boschwachters in hun ressort en bemoeien zij zich alleen met het rechtstreeks onder hun toezicht staand boschgedeelte.

De uitbreiding met een inlandschen leerling-boschopziener beantwoordt m.i. niet aan het doel, daar deze zich zooveel mogelijk aan het uitoefenen van boschpolitie onttrekt en ook overigens van meening schijnt zich niet meer te behoeven in te spannen.

Woningen voor het politie-personeel ontbreken nog geheel. In 1906 komen echter de 2 eerste boschwachterswoningen gereed en zullen er dat jaar nog 3 bijgebouwd worden.

VII. Algemeene opmerkingen.

Het voorloopige bedrijfsplan voor het boschdistrict *Kediri* voor de jaren 1905/1914 werd in 1905 voltooid doch werd de vereischte goedkeuring daarop nog niet verleend. De samenstelling vereischte veel tijd en maakte naast de toenemende kantoor-werkzaamheden o.a. in verband met de exploitaties in eigen beheer, dat niet genoeg op tourneé kon worden gegaan.

Het bureau-personeel bestaande uit één inlandschen-schrijver en een inlandschen opziener-teekenaar is veel te klein en maakt dat de beheerder vele werkzaamheden zelf moet doen, die hij alleen maar moest hebben te controleeren.

De Houtvester van Kediri,
TH. HART DE RUIJTER.

Digitized by Google

XXIII. BOSCHDISTRICT PROBOLINGGO-BESOEKI.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Het djatiboschareaal besloeg op ultimo 1905 eene oppervlakte van 16667 H.A. d.i. 14 H.A. meer dan in het vorige verslag werd opgegeven. Deze vermeerdering is het gevolg van de inlijving van een afgeschreven koffietuin bij het djatiplantsoen Zuid-Toeloepare (residentie Pasoeroean).

Wat betreft de gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen, zoomede de uitgestrektheid van laatstgenoemde, kan worden verwezen naar hetgeen daarover in vorige verslagen is medegedeeld.

II. Culturen van djati, wildhout en caoutchoucleverende gewassen.

a. **djati**

De weersgesteldheid was in het afgeloopen jaar niet zeer gunstig. De felle en aanhoudende droogte van den oostmoesson had een slechten invloed op de ontwikkeling der jonge culturen en verhoogde het brandgevaar niet gering. De aanleg der nieuwe culturen kon in 1905 niet geheel voltooid worden tengevolge van het laat invallen van den westmoesson. Deze zette zich met zware regens in welke eenigen tijd aanhielden en daarna weer gevolgd werden door een felle droogte, gepaard met een ontzettende hitte. Dit heeft aan de nieuwe aanplantingen veel kwaad gedaan en maakte overal sterk inboeten noodig.

In het complex Kraksaän is het restant van het 1ste jaarperceel en een gedeelte van het 2de jaarperceel Seboroh, samen 40 H.A. groot, wederom met djati beplant en wel 8 H.A. in contract met tusschenbouw van veldgewassen en de rest in koeliearbeid in eigen beheer. De kosten bedroegen in 1905 inclusief de schoonmaak van het terrein *f* 638.

In het onbewoonde zuid Banjoewangi (complex Blambangan) is het met veel moeite gelukt van het 1ste jaarperceel Soeren-Paraspoetih het leeggekapte djatibosch, zijnde 43 H.A., schoon te maken en als opslagcultuur te behandelen. Van de resteerende 13 H.A. bedekt met bamboedoeribosch, werden 6 H.A. schoongemaakt en met mahonie en soga beplant. De totale kosten bedroegen in 1905 *f* 1120.

In het complex Besoeki-Panaroekan werd van het 4de jaarperceel Boengatan 30 H.A. schoongemaakt en door het beschermen van de op het terrein reeds aanwezige kernplanten en het aanhouden van goeden stronkopslag weder in cultuur gebracht.

Dit jaarperceel is n. l. in de 2de helft van 1904 ongeringd door den contractant gekapt. Aangezien het bijna alleen brandhout bevatte was hij indertijd van de verplichting tot ringen ontslagen. De toen afgevallen djatipitten ontkiemden in den westmoesson van 1904 op 1905, waardoor het meer vlakke gedeelte van dit jaarperceel bij het begin van den afgeloopen oostmoesson met een rijken voorraad jonge djatiplantjes bedekt werd. Deze zijn in den oostmoesson tegen verstikking door de stronkuitloopers en het onkruid en ook tegen brand beschermd, zoodat dit vlakke deel nu een mooi geslaagde zuivere natuurlijke djativerjonging vormt. Op de hellende terreinen van dit jaarperceel, waar geen of te weinig jonge zaadplanten aanwezig waren, werd het bosch als opslagcultuur behandeld. De uitgaven bedroegen in 1905 totaal *f* 447.—

Verder werd ook een gedeelte van Boengatan I, 15 H.A. schoongemaakt en door stronkopslag verjongd. Alleen op een vlak stukje van 2 H.A. werd eene cultuur van mahonie gemengd met soga aangelegd. Hiervoor is in 1905 samen *f* 344.— uitgegeven.

Van het in eigen beheer te kappen gedevasteerde djatibosch Kaliatjar II (complex Kraksaän) werd, in aansluiting aan de vorige cultuur, een 25 H.A. in rijen bepoot met djatipitten. Inclusief het kappen en branden van den ondergroei en het ringen van eenige boomen kostte dit *f* 177.—

Verder moet nog melding gemaakt worden van het ontstaan van jonge djatiopslag op een kleine 20 H.A. van een nog niet geringd, tamelijk vlak gedeelte van het perceel Soeren-Paraspoetih (complex Blambangan). In October j.l. ontstond daar brand, waardoor de ondergroei van wildhoutstruikgewas en de op den grond liggende djatibladeren door 't vuur verteerd werden. In December d. a. v. bezocht ik dit gedeelte en vond er den grond dicht bezaaid met frissche jonge djatiplantjes. Deze worden nu

Digitized by Google

beschermd tegen verstikking en straks in den oostmoesson tegen brand. In 1906 zal getracht worden een nieuw gedeelte van dit perceel op die manier met jonge djatiplantjes begroeid te krijgen. Dus zooveel mogelijk zorgen dat er in den oostmoesson geen brand op het terrein ontstaat, maar even voor het invallen der regens zelf gaan branden, waarbij eventueelen groenen ondergroei eerst weg te kappen. De grond komt dan door het loopvuur, dat er overheen strijkt, geheel schoon, hetwelk het kiemen der pitten bevordert. Met het ringen van den oorspronkelijken opstand wordt niet eerder begonnen dan noodig is, d. w. z. eerst als de jonge djatiplantjes om meer licht vragen, wordt een deel van den opstand geringd. De ervaring bij het kweeken van jongen djatiopslag in de schaduw van den oorspronkelijken opstand heeft ons geleerd, hoe verkeerd het is om door ringen der groote boomen te spoedig en te veel licht op eens in het bosch toe te laten. De grond verwildert dan in een minimum van tijd, hetgeen de ontwikkeling der jonge djatiplantjes zeer benadeelt en het onderhoud ervan zeer moeilijk en kostbaar maakt. Behalve de zorg voor geleidelijk en oordeelkundig ringen van den oorspronkelijken opstand, moet er natuurlijk voor gewaakt worden, dat de jonge plantjes niet door de afvallende bladeren verstikt en dat ze in den oostmoesson niet door brand vernield worden.

In het complex Poeger werd wegens gebrek aan werkvolk te Londo-Lampesan geen nieuwe djaticultuur aangelegd. De beschikbare werkkrachten waren hoog noodig voor het in orde brengen der djaticultuur Londo III van het vorige jaar en voor den nieuwen aanleg en het onderhoud der karetculturen aldaar.

Verder werd in het complex Kraksaän nog eene nieuwe cultuur (10 H.A.) aangelegd van pilang (Acacia leucophloea Willd.) op het leeggekapte djatiboschterrein Braniwetan. Blijkt deze boomsoort op die arme gronden goed te willen groeien, dan zal deze cultuur er, met het oog op de steeds toenemende vraag naar looibasten op Java, jaarlijks worden uitgebreid. In 1905 werd voor deze pilangcultuur *f* 80 uitgegeven.

Te Pandan in het complex Besoeki c.a. kon de nieuwe mahonie-cultuur niet worden aangelegd, omdat van de uit Tegal ontvangen zaden totaal niets is opgekomen. Vermoedelijk was het zaad te jong. Wel werd daar een proefcultuurtje aangelegd van 1 H.A. Manihot Glaziovii en 1 H.A. Santalum album, waarvoor respectievelijk *f* 40 en *f* 17 werd uitgegeven. Beide hebben wel kans op die terreinen te slagen en, als dat geschiedt, zijn het mooie cultures om die weinig vruchtbare, steenachtige gronden in die dorre streek productief te maken.

De volgende culturen werden in 1905 onderhouden:

Londo III, djaticultuur van 1904 groot 39 H.A. was 't vorige jaar vrijwel mislukt en is nu geheel in orde gebracht. Dit onderhoud kostte *f* 977.

Seboroh I, 35 H.A. djaticultuur van 1904, is eerst nog door de aannemers en daarna in koeliearbeid onderhouden waarvoor samen *f* 630 werd uitgegeven.

Bimo III, 9 H.A. djaticultuur van 1904, werd in koeliearbeid onderhouden, hetwelk een uitgaaf van *f* 122 vereischte.

Bimo II en Gradjagan II, beide djaticulturen van 1903, resp. groot 16 en 4 H.A. kostten aan onderhoud in 1905 *f* 87 en *f* 91, terwijl voor den te Kaliatjar II, Alaskotta en Tjongkrong in de schaduw van den oorspronkelijken opstand in 1903 en 1904 geteelden jongen djatiopslag in het afgeloopen jaar *f* 89, *f* 8 en *f* 78 besteed werd. Het onderhoud der djaticulturen van 1902 Bimo I, 13 H.A. en Gradjagan I, 4 H.A. geschiedde ook in koeliearbeid en vorderde een uitgaaf van resp. *f* 36 en *f* 21.

In de oude ongeregelde djaticulturen Soembersetjang werd voortgegaan met het uitsnijden der overtollige uitloopers, hetwelk over een oppervlakte van 10 H.A. *f* 22 kostte. Over 't algemeen was de ontwikkeling der djaticulturen in het verslagjaar — de weersgesteldheid in aanmerking genomen — niet onbevredigend. De mahonieculturen Kradenan, 5 H.A. van 1901 en 1902, en Pandan, 6 H.A. van 1903, hebben meer van de droogte geleden. Eerstgenoemde hadden bovendien reeds schade ondervonden van stagneerend water in den vorigen westmoesson, waardoor het graven van draineergoten noodig werd. De onderhoudskosten beliepen in 1905 resp. *f* 144 en *f* 122. Ook de sadengculturen te Londo van 1902 en 1903 hadden veel sterfte tengevolge van de droogte. Het inboeten kostte *f* 20 op 23 H.A.

b. **van Caoutchouc-leverende gewassen.**

Nieuwe karetculturen werden nabij Poeger en Bondowoso aangelegd in aansluiting aan die van het vorige jaar, terwijl bovendien, bij wijze van proef, even benoorden het djatiboschperceel Soeren Paraspoetih in Zuid Banjoewangi eenige karet-

Digitized by Google

planten werden uitgezet. Van Banjoemas werden 13000 zaailingen van Ficus elastica ontvangen en in mandjes onderhouden. Hiervan zijn de volgende culturen aangelegd:

Menampoe	III	75	H.A. kosten	/ 2108
Watangan	II	17	» »	» 284
Kopang	III	12	» »	» 213

Verder werden in 1905 de bestaande karetculturen onderhouden. De Heveacultuur Kepel van 1904, groot 12 H.A., heeft zeer veel geleden en werd wegens gebrek aan plantmateriaal met Ficus elastica ingeboet. Ze kostte in 1905 aan onderhoud / 145.— De karetcultuur Kopang II van 1904, groot 4 H.A., werd door de contractanten onderhouden voor *f* 56.— De karetculturen van 1903, samen 107 H.A. kostten het afgeloopen jaar samen *f* 1182 aan onderhoud. De ontwikkeling was over 't algemeen niet onbevredigend. Tegaltjakoer III had veel last van hertenvraat en in den regentijd van stagneerend water, zoodat het noodig was afvoergaten te graven. Deze cultuur is weinig opgeschoten. Menampoe II en Watangan I ontwikkelden zich daarentegen zeergoed, vooal eerstgenoemde cultuur.

Alleen de achterlijke planten hebben veel van de droogte geleden. Van Kopang I, Soemberklopo en Soemberdjeding was de groei ook goed, van beide laatstgenoemde zelfs zeer mooi. Sempolan bleef bij deze culturen nog achter tengevolge van het hooge zandgehalte van den bovengrond en waarschijnlijk ook de hoogere ligging. De karetcultuur van 1902 Tegaltjakoer II is ook weinig vooruitgegaan. Eerst had ze last van teveel water, zoodat ook hier draineergoten gegraven moesten worden; daarna kwamen de herten en varkens, en eindelijk de felle droogte nog schade toebrengen.

De karetculturen van 1901 samen 37 H.A. kostten in 1905 totaal *f* 488 aan onderhoud. De ontwikkeling was niet onbevredigend.

c. **van wildhout.** De bamboecultuur Soemberkenek (1903) werd eenige malen schoongemaakt en moest tengevolge van sterfte door de lange droogte, nog sterk ingeboet worden; kosten *f* 152.—

Aan de sandelcultuur werd in 1905 wederom een belangrijk bedrag besteed. Voor de kweekerij werden 10000 gebakken potten (»tilepot" cylinders) aangekocht welke inclusief het transport *f* 176 kostten. Aan koelieloonen voor 't halen van boschaarde, het dichtbinden, plaatsen en vullen der potten, zoomede 't maken eener overdekking werd *f* 115 betaald en voor diverse materialen als bamboe, doek, en rotanblaren nog *f* 74. Samen dus / 384 voor de kweekerij. Behalve Santalum album werden nog de volgende wildhoutsoorten, die in den oostmoesson niet heelemaal kaal staan, in mandjes gekweekt om als voedsterboomen voor de sandelplanten te dienen:

361 asem (Tamarindus indica Linu).
345 kesambi (Schleichera trijuga Willd).
49 soga (Peltophorum ferrugineum Benth).
178 mimba (Azadirachta indica Juss).
254 wangkal (Albizzia procera Benth).
285 walikoekoen (Schoutenia ovata Korth).
314 lamtoro (Leucaena glauca Bth).

Wegens het uitblijven der regens konden deze planten in 1905 niet meer in den vollen grond worden uitgezet. Het kweeken van de sandelzaailingen zelf ging niet zeer gelukkig. Vooreerst werkte de verwisseling van den toezichthoudenden mantri, die beschuldigd werd van knoeierijen, nadeelig. Daarbij komt, dat de plaats afgelegen en moeilijk te bereiken is, en er geen gelegenheid is om te overnachten. Technisch toezicht en contrôle zijn daardoor onvoldoende, te meer daar de houtvester, met werk overladen, er lang niet vaak genoeg naar toe kan gaan. Zal deze cultuur flink voortgezet worden, dan is het ook niet te vermijden om er een specialen teehnischen boschambtenaar voor beschikbaar te stellen. De moeilijkheden in het kweeken van het plantmateriaal, het aanleggen en verzorgen der cultuur eischen dit, en de hooge opbrengsten, die deze kostbare houtsoort belooft, zijn het m. i. wel waard.

Ultimo 1905 waren er 1630 sandelplanten in de kweekerij in leven; ze konden eerst begin 1906 in de cultuur te Tamanklompang worden uitgeplant. Deze cultuur werd in het begin van den oostmoesson geheel gebabat, ten einde brandschade te voorkomen. De telling op 19 Juli 1905 leverde 465 zaadplanten en 480 oudere boomen op, welke laatste, tengevolge eener blootlegging en beschadiging der wortels, hier en daar jonge wortelloten gevormd hadden. Verder werd er nog een stuk boschterrein van ± 6 H.A. gekapt en schoongemaakt ten einde dezen westmoesson onder het

Digitized by Google

weer opgeschoten wildhout de sandelplanten uit de kweekerij en het nog beschikbare zaad uit te poten. Evenals het vorige jaar werden ook in dezen oostmoesson de van nature voorkomende sandelboompjes in het complex Goenoeng-Kendeng door babatten van het droge onkruid tegen brand beschermd. Voor 9351 exemplaren op 56 vindplaatsen kostte dit ƒ 214. Op drie plaatsen, waar de schoonmaak nog niet gevorderd was, werd schade geleden door brand en verschroeiden 238 planten, die zich in den westmoesson echter herstelden of weer uit de wortels uitliepen.

De boven voor onderhoud der culturen opgegeven kosten bevatten voor sommige ook de uitgaven voor bescherming tegen brand. Deze maatregel was noodig voor 58 H.A. karetcultuur, 80 H.A. djaticultuur en ongeveer 37 H.A. Sandelcultuur en kostte resp. ƒ 95, ƒ 67 en ƒ 326.

Totaal zijn in dit boschdistrict nu 400 H.A. z.g. wildhoutculturen kunstmatig aangelegd en wel:

JAAR VAN AANLEG.	Sonokling, Ketangi, Walikoekoen, Segawe, Wangkal.	Karet.	Mahonie.	Bamboe.	Pilang.	Manihot.	Sandelhout.	Sadeng.	Samen.
1905.	—	104	8	—	10	1	1	—	124 H.A.
1904.	—	16	—	—	—	—	—	—	16 »
1903.	—	118	7	10	—	—	—	10	145 »
1902.	—	16	4	—	—	—	15	23	58 »
1901.	—	37	1	—	—	—	—	—	38 »
vóór 1900.	12	—	—	—	—	—	—	7	19 »
Totaal . . .	12	291	20	10	10	1	16	40	400 H.A.

Omtrent de uitgestrektheid der terreinen, die door bescherming tegen vuur, menschen en vee in den loop der jaren min of meer spontaan onder loof zijn gebracht, kan niet veel bepaalds worden opgegeven. De sandelterreinen, die telken jare tegen brand beschermd worden, beslaan gezamenlijk eene oppervlakte van ongeveer 22 H.A.

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

A. Geregelde exploitatie.

a. Exploitatie door particulieren.

De exploitatie van het 5de jaarperceel Londo-Lampesan werd beëindigd en met die van het 6de begonnen. Totaal werden gedurende het verslagjaar de volgende houtwerken opgenomen:

Jaarperceel	Sort *c.*	Sort *b.*	Sort *a.*	ob. dolken,	Totaal,	brandhout,	retributie.
Londo V . . .	22 M³.	170 M³.	360 M³.	77 M³.	630 M³.	—	ƒ 3502.
» VI. . .	152 »	179 »	122 »	4 »	457 »	600 S.M.	» 3272.
Samen in 1905:	174 M³.	349 M³.	482 M³.	81 M³.	1087 M³.	600 S.M.	ƒ 6774.

Het 5de jaarperceel was bijzonder mooi.

De opbrengst bedroeg per H.A. niet minder dan 68 M³. waarvoor ƒ 414 retributie betaald werd. Het kwaliteitsprocent bedroeg 71.

Van het zuiveringsperceel Seboroh werd eerst in het 2de jaarperceel nog wat gekapt en daarna de zuivering van het 3de begonnen. De volgende hoeveelheden werden hier opgenomen:

Digitized by Google

Jaarperceel	Sort *c.*	sort *b.*	sort *a.*	ob. dolken.	Totaal, brandhout, retributie.
Seboroh II . .	1 M³.	18 M³.	72 M³.	3 M³.	94 M³. 2023 S.M. *f* 2277.
» III . .	— »	36 »	119 »	4 »	159 » 2191 » » 3174.
Samen in 1905:	1 M³.	54 M³.	191 M³.	7 M³.	253 M³. 4214 S.M. *f* 5441.

b. Aankap in eigen beheer.

De aankap in eigen beheer van het perceel Soeren-Paraspoetih werd in het 1ste en 2de jaarperceel voortgezet. Er werd gedurende 1905 totaal 584 M³. gekapt.

De afzet te Banjoewangi bleef onbevredigend, weshalve besloten werd een deel van het hout naar Bondowoso te vervoeren. Hier werden goede prijzen behaald. In het vervolg zullen nu alleen venduties te Bentjoeloek en Bondowoso gehouden worden. Te Bentjoeloek is verkocht 528 M³. hetwelk *f* 11731 of ruim *f* 22 per M³. opbracht. Te Bondowoso bracht 129 M³. op de twee gehouden venduties *f* 4396 of ruim *f* 34 per M³. op. Wat de exploitatiekosten betreft, kon op de sleep- en transportkosten belangrijk bezuinigd worden. Voor het sleepen werden 2 span karbouwen en 1 span ossen gekocht, samen voor *f* 296, en aan eenige sleepers in voorschot gegeven.

Het kaploon bleef *f* 6.— en kon, trots alle pogingen, niet verminderd worden. De uitgaven bedragen nu gemiddeld:

Kaploon	*f*	6	per M³.
Sleeploon	»	1	» »
Transportloon naar Bentjoeloek	»	4	» »
Toezicht en diversen	»	1.50	» »
Toelage beheerder	»	1	» »
Samen tot Bentjoeloek	»	13.50	per M³.
Transport naar Bondowoso	»	6	» »
Houtkavelen en diversen	»	0.50	» »
Samen tot Bondowoso	*f*	20	per M³.

De opbrengst op die plaatsen ad. *f* 22 en *f* 34 per M³. kan dus bevredigend genoemd worden. Bondowoso zal zoo ongeveer 250 M³. 's jaars kunnen gebruiken. De rest van hetgeen er gekapt wordt, wordt dan te Bentjoeloek verkocht.

Het 1ste jaarperceel groot 56 H.A. waarvan 43 H.A. djati- en 13 H.A. bamboebosch, bracht op:

313	M³.	sorteering	*a.*
342	»	»	*b.*
22	»	»	*c.*
7	»	»	*d.*
Samen. . . 684	M³.	of 16 M³.	per H.A. djatibosch.

Het kwaliteitsprocent bedroeg 71.

Ten slotte volgt hier nog de balans van inkomsten en uitgaven van dezen aankap in eigen beheer, loopende over de beide exploitatiejaren 1904 en 1905:

Digitized by Google

UITGAVEN.	IN 1904.	IN 1905.	Samen.
Kaploon 555 M³.	f 3568	—	f 6940
» 584 » 1139 M³.	—	f 3372	
Sleeploon 502 »	» 767	—	» 1885
» 593 » 1095 M³.	—	» 501	
Open kappen van sleepwegen	» 321	—	
Inkoop 2 span karbouwen en 1 span ossen	—	» 296	
Transportloon.			
148 M³. Soeren-Banjoewangi . . . . f 1451	—	—	» 7237
145 » » Bentjoeloek . . . . » 723	» 2174	—	
824 M³. Soeren-Bentjoeloek . . f 3054	—	—	
399 » Bentjoeloek-Banjoewangi » 1187	—	—	
19 » Soeren » » 132	—	—	
2 » Bentjoeloek-Rogodjampi » 5	—	—	
155 » Banjoewangi-Bondowosa » 685	—	» 5063	
Personeel	» 264	» 343	» 607
Woningen	» 323	» 109	» 432
Stapelplaatsen	» 615	» 103	» 718
Diversen	» 385	» 315	» 700
	f 8417	f 10102	f 18519
Toelage opziener (direct uit 's Lands kas)	» 550	» 600	» 1150
Totaal	f 8967	f 10702	f 19669
Saldo	—	—	» 9569
Totaal	—	—	f 29238

INKOMSTEN.	IN 1904.	IN 1905.	Samen.
Publieke venduties:			
24 December '04 113 M³. te Banjoewangi	f 3283		f 3283
26 Augustus '05 186 » » »		f 5100	» 22511
7 October '05 332 » » Bentjoeloek	-	» 7080	
30 » '05 49 » » Bondowoso	-	» 1521	
23 December '05 195 » » Bentjoeloek		» 4651	
23 » '05 50 » » Banjoewangi		» 1284	
29 » '05 81 » » Bondowoso		» 2875	
Onderhandsche verkoopingen van 44 M³. te Banjoewangi en Bondowoso		» 1161	» 1161
Samen 1050 M³. verkocht voor			f 26955
31 December '05 Waarden der houtrestanten			
Stapelplaats Bondowoso 19 M³. (reeds verkocht)		f 655	» 2083
» Banjoewangi 37 M³. à f 20		» 740	
» Bentjoeloek 28 » » » 22		» 616	
in het bosch 4 » » » 18		» 72	
Waarde van den inventaris w.o. het sleepvee			» 200
Totaal	-		f 29238

Het winstsaldo ad f 9569 moet nu eigenlijk nog verminderd worden met de bedragen in 1904 en 1905 voor onderhoud van den afvoer weg Soeren-Bentjoeloek uitgegeven n. l. resp. f 403 en f 447. De zuivere winst of liever de netto opbrengst van het gekapte hout bedraagt op ultimo 1905 f 8719.

Verder werd in eigen beheer nog gekapt: 225 S.M. brandhout van het voor

de pilangcultuur bestemde terrein Braniwetan, 87 M³. dolkjes en 316 S.M. brandhout van het in Boengatan achtergebleven hout en 1 M³. dolkjes en 822 S.M. brandhout van het in het perceel Seboroh achtergebleven hout.

Geregelde exploitatie van wildhoutbosschen had in het verslagjaar niet plaats.

B. Uitdunningen. Aan deze werkzaamheden kon in het verslagjaar niet zooveel gedaan worden als het vorige jaar. Zoowel de gedunde oppervlakte als de opbrengst zijn aanmerkelijk lager dan in 1904. Wat het complex Kraksaän betreft is de verwisseling van den vroegeren, in deze werkzaamheden geroutineerden adjunct houtvester door zijn daarin nog niet ervarenen vervanger er de oorzaak van. En in Bondowoso en Besoeki-Panaroekan, waar de houtvester zelf het dunsel moet aanwijzen, het werk contrôleeren en het verkregen hout verkoopen, kon wegens gebrek aan tijd met den besten wil van de wereld niet meer gedaan worden. Totaal zijn in 1905 263 H.A. diverse djatituinen gedund en *f* 5088 voor dit hoofd uitgegeven. Gemiddeld bedroegen de uitgaven per H.A. gedunde oppervlakte dus *f* 19.35. De verkregen houtmassa bedroeg 639 M³. onbeslagen dolken, 2497 S.M. gewoon brandhout 3de klasse, 2245 S.M. trambrandhout, 794 S.M. brandhout 2de klasse, en 471 stapels dakribben van diverse lengten. Publieke venduties van dunningsmateriaal werden niet gehouden. Er werden 106 processen verbaal van onderhandschen verkoop opgemaakt en daarbij totaal verkocht:

4 M³. balkjes
847 M³. o.b. dolken
273 Stapels dakribben van 2 tot 5 M. lengte
4406 S.M. brandhout 3de klasse en
1197 S.M. brandhout 2de klasse.

De koopers waren 24 Europeanen en firma 's, 18 Maatschappijen, 39 Chineezen en andere vreemde oosterlingen en 316 Inlanders. De geldelijke opbrengst bedroeg totaal *f* 14353 d.i. gemiddeld *f* 54.58 per H.A. gedunde oppervlakte. De netto opbrengst per H.A. uitgedunde oppervlakte bedroeg in 1905 dus $\frac{f\,14353 - f\,5088}{263} = f\,35.23$

Uitdunning van wildhoutplantsoenen had niet plaats.

C. Ongeregelde exploitatie. Voor den dienst van het Boschwezen werd in het verslagjaar 16 M³. djatihout gekapt voor woningbouw. De tariefswaarde van dit hout bedraagt volgens het Gouvernementsbesluit van 30 September 1902 No. 14 *f* 197. Aan het departement der B. O. W. werd op stam verstrekt 1320 stuks bamboe met een inhoud aan vaste substantie van 17 M³. en een geldswaarde van *f* 31.

Voor verschillende in gemeentedienst uitgevoerde werken ressorteerende onder het departement van B. O. W. werd gekapt:

465	M³.	djatihout	met een tariefswaarde van	*f*	11923
285	»	wildhout	» » »	»	5478
30	Sadengpalmen	»	» » »	»	45

Verder werden door eenige ingezetenen op vergunning van het hoofd van gewestelijk bestuur nog gekapt uit niet in stand te houden wildhoutbosschen in Besoeki 1728565 bamboedolken, 9000 bamboe lampar en 2000 bamboe oesoek waarvoor samen *f* 5080 retributie betaald werd en 630 sadengpalmen waarvoor *f* 795.— in 's Lands kas vloeide en in Pasoeroean 10400 bamboedolken waarvoor *f* 42.— betaald is.

Bovendien werd door een inlander op vergunning van den Resident nog 10.417 M³. djatihout gekapt, waarvoor *f* 62.50 gestort werd.

De door de districtshoofden verleende licenties tot aankap van wildhout en bamboe beliepen in 1905 in Besoeki over een totaal van 415 M³. timmerhout, 388 S.M. brandhout en 59882 stuks bamboe, waarvoor totaal *f* 1597 retributie betaald werd en in Pasoeroean over 15 M³. timmerhout en 15367 stuks bamboe (57 M³.), waarvoor *f* 118.— retributie gestort werd.

De ongeregelde djatiaankappen vonden plaats in afgeschreven of nog af te schrijven stukjes bosch, of wel ze strekten zich uit over dood en omverliggend hout.

Van een ongunstigen invloed op de boschgesteldheid kan derhalve geen sprake zijn. Wat de bamboebosschen betreft, blijft het urgent, dat de exploitatie spoedig in eigen beheer wordt genomen.

Digitized by Google

RECAPITULATIE van de opbrengst der exploitatie van de djati- en wildhoutbosschen.

WIJZE VAN EXPLOITATIE.	DJATI		WILDHOUT		Aantal palmen.	Aantal bamboe.	Geldelijke opbrengst resp. tariefswaarde.
	Timmerhout M³.	Brandhout S.M³.	Timmerhout M³.	Brandhout S.M.			Gld.
Particuliere houtaankappen Seboroh	253	4214	—	—	—	—	5451
Londo-Lampesan	1087	600	—	—	—	—.	6774
Samen.	1340	4814	—	—	—	—	12225
Aankap in eigen beheer Soeren-Paraspoetih . .	584	—	—	—	—	—	23672
Braniwetan	—	225	—	—	—	—	169
achtergebleven hout Seboroh	1	822	—	—	—	—	1717
» » Boengatan	87	316	—	—	—	—	3102
wildhout Bondowoso	—	—	—	—	—	—	340
aangehaald hout enz.	?	?	?	?	557	—	1206
Samen.	672	1363	—	—	557	—	30206
Uitdunningen	1535	5536	—	—	—	—	14353
Houtgewas op erfpachtsperceelen	—	—	?	—	?	?	6909
Aankap op vergunning	10	—	430	388	630	1825214	7695
Aankap op last:							
voor den dienst van het Boschwezen	16	—	—	—	—	—	197
» het departement B. O. W.	—	—	—	—	—	1320	31
» » » B. B.	465	—	285	—	30	—	17446
Samen.	481	—	285	—	30	1320	17674
Totaal generaal	4038	11713	715	388	1217	1826534	89062
	=	=	—	=	—	—	—
	—	8119 M³.	—	272 M³.	—	—	—

IV. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

Evenals het vorige jaar kon ook in 1905 weinig aan de grensregeling en afbakening der bosschen gedaan worden: 1° wegens gebrek aan tijd, en 2° omdat de onzekerheid omtrent sommige terreinen waarvan in het vorige verslag sprake was, nog niet is opgeheven.

In de complexen Kraksaän en Besoeki c. a. werden eenige djatiboschgrenzen opengekapt en 136 grenspalen geplaatst.

In het Tenggergebergte werden de terreinen, die zonder bezwaar van de boschreserve konden worden afgescheiden, nagegaan en de grenzen ervan geprojecteerd.

In het complex Kraksaän werd in de aanplantingen Bimo en Nogosaren resp. 400 M' en 200 M' afvoerweg voor 't dunningsmateriaal aangelegd, hetwelk inclusief 't bouwen van 2 bruggen *f* 36.— en *f* 18.— kostte.

Het onderhoud van den houtafvoerweg van het perceel Soeren c. a. vereischte eene uitgaaf van *f* 447.— Met den bouw van dienstwoningen voor het inlandsch personeel werd in 1905 begonnen in het complex Kraksaän. Wegens de ongeoefendheid van den nieuwen adjunct-houtvester aldaar kon slechts een mantrieswoning voltooid worden hetwelk *f* 500.— kostte. De vergrooting van de boschkeet Kradenan tot eene opzienerswoning werd eveneens begonnen en zal in 1906 voltooid worden. Verder werden de bestaande woningen en tijdelijke verblijfplaatsen onderhouden voor *f* 149.—

Overzicht der gebouwen.

1 opzienerswoning te Wangkal: bewoond door den adjunct-houtvester der 2de klasse aldaar;
1 mantrieswoning te Klenang: bewoond door den mantriboschpolitie aldaar;
1 » te Pakoeniran: was 31 December 1905 nog niet gereed;
1 boschwachterswoning te Brani: » 31 » » » » » ;
1 » » Prassi: » » » » » » » ;

Digitized by Google

1 boschkeet te Kradenan: bewoond door den opziener aldaar tevens tijdelijke verblijfplaats voor inspecteerende ambtenaren;
1 » te Kepel: idem idem ;
1 » te Gendingwaloeh: tijdelijke verblijfplaats voor inspecteerende ambtenaren.

Het voorloopig bedrijfsplan voor dit boschdistrict loopende over de jaren 1905 tot met 1914 kwam gereed en werd bij besluit van 21 October 1905 No. 20 goedgekeurd. De daarin voorgestelde maatregelen konden, wat 't jaar 1905 betreft, echter lang niet alle worden uitgevoerd wegens gebrek aan personeel.

V. Bewaking. Zoowel de algemeene politie als de boschpolitie was in het verslagjaar wederom zeer actief. Niet minder dan 753 personen werden betrapt op onwettige ontginning van boschgrond, voornamelijk in de afdeelingen Djember, Panaroekan, Loemadjang, Bondowoso en Banjoewangi. Verder werden 954 houtdieven opgepakt, waarvan de meeste in de afdeelingen Panaroekan, Kraksaän en Djember; evenzoo 388 bamboedieven, voornamelijk in Djember, Bondowoso en Loemadjang: de afdeelingen der tabaksindustrie.

In Banjoewangi werd een belangrijke aanhaling van gestolen Sadengpalmen gedaan, en in Panaroekan werd van alle andere afdeelingen 't grootste aantal, n.l. 74, personen aangeklaagd wegens veroorzaken van boschbrand. Opvallend is het groote aantal op 31 December nog onberechte personen in Panaroekan en Kraksaän. Van de 2277 beklaagden stonden er 1895 terecht; van deze werden 310 personen vrijgesproken d. i. ruim 16 %, 46 personen kregen samen *f* 220.— boete en 1539 personen gezamenlijk 19107 dagen ten arbeidstelling. Gemiddeld werd per persoon gestraft met:

Bondowoso . . .	8	dagen	ten	arbeidstelling	en	*f* 2.65	boete.
Besoeki.	15	»	»	»	»	» 7.75	»
Panaroekan . . .	19	»	»	»	»	» —	»
Djember	11	»	»	»	»	» 6.15	»
Banjoewangi . . .	13	»	»	»	»	» 8.—	»
Probolinggo . . .	14	»	»	»	»	» 1.75	»
Loemadjang . . .	9	»	»	»	»	» 1.50	»
Kraksaän	12	»	»	»	»	» 1.65	»

het geheele boschdistrict. 13 dagen ten arbeidstelling en *f* 4.80 boete.

Totaal werden aangehaald en verbeurdverklaard:

4091 houtwerken	of	1157	minder	dan	't	vorige jaar.
12599 bamboes	»	1228	meer	»	»	» »
557 sadengpalmen	»	557	»	»	»	» »

Da politietoestand kan niet bepaald gunstig genoemd werden. Verbetering kan daarin gebracht worden.

1o. door den boschbeheerder in staat te stellen het personeel vaker te contrôleeren.

2o. door hoogere straffen.

De boschbranden hebben in dezen langen en zeer drogen oostmoesson wederom veel zorg gebaard. Evenals in het droge jaar 1902 is ook nu de begroeiing van uitgestrekte terreinen op het Jang- Idjen- en Kendenggebergte door het vuur vernield of althans beschadigd. De oppervlakte wordt globaal geraamd op 10000 H.A. voornamelijk gras- en alang-alang velden.

De natuurlijke bewouding van deze open terreinen is daardoor wederom belangrijk achteruitgegaan, terwijl door de branden in de min of meer gesloten bosschen het gevaar voor verdere ontwouding aanmerkelijk is toegenomen.

De beteugeling der boschbranden op die uitgestrekte, afgelegen en moeilijk te bereiken terreinen is zeer lastig, ook al wegens de vuuraanbiddende geaardheid van de bevolking. Bij het extensieve beheer, dat over dit boschdistrict helaas nog gevoerd moet worden, kan een krachtdadiger optreden tegen dit euvel door het Boschwezen niet geschieden. De ressorten van het personeel zijn daarvoor nog veel te groot.

VI. Personeel. Het Europeesch personeel bestond ultimo van het verslagjaar uit 1 houtvester 1 adjunct-houtvester 2de klasse en 2 boschopzieners. De adjunct houtvester CLAASEN werd door den titularis DOPPERT vervangen. De opziener DOMMERS bleef belast met het beheer van den aankap Soeren-Paraspoetih. Het inlandsch personeel was als volgt samengesteld: 15 mantries, 27 boschwachters en 1 schrijver.

Twee boschwachters werden wegens knoeierijen uit 's Lands dienst verwijderd; een mantri werd wegens ziekte uit zijn betrekking ontslagen en een boschwachter in zijn plaats benoemd. In het complex Kraksaän werd de ressortsindeeling voor het inlandsche personeel gewijzigd in verband met het bouwen van dienstwoningen.

Digitized by Google

Een mantri overleed in November van het verslagjaar en een boschwachter werd wegens onvoldoende plichtsbetrachting ontslagen. De gezondheidstoestand was in het verslagjaar niet zeer gunstig.

Het beheer over het boschdistrict bleef in handen van ondergeteekende. Met het oog op de toename der werkzaamheden werd in Juli 1905 een voorstel ingediend om de bosschen behoorende tot de voormalige residentie Probolinggo van het boschdistrict af te scheiden.

De Houtvester van Probolinggo-Besoeki.
W. J. SPAAN.

XXIV. BOSCHDISTRICT KEDOE-JOGJAKARTA.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid.

a. **der djati-bosschen.**

In de afdeeling *Temanggoeng* en *Magelang* der residentie *Kedoe* komen eenige kleine djatiplantsoenen voor, die voor het boschbeheer van geen waarde zijn en langzamerhand voor afschrijving zullen worden in aanmerking gebracht.

De uitgestrektheid der djatibosschen in de residentie *Jogjakarta* onderging eenige verandering tengevolge van het tot stand komen der grensregeling *Wonolagi*.

De gesteldheid verbeterde hier door het in cultuur brengen van 160 H.A. zijnde een deel van het achtste en het geheele 9e perceel, en door de uitdunning van het 3e jaarperceel van de exploitatie *Wonolagi*.

Het komt mij voor, dat van deze herbeplanting geene te groote verwachtingen mogen gekoesterd worden; staande op zeer slechten steenachtigen bodem, met uiterst dunne bouwkruin, zal voor het grootste deel de wasdom op eenigzins hoogere leeftijd zeer verminderen.

Alleen die culturen welke op de met afgespoelden grond opgevulde terreinverdiepingen staan, zullen hierop eene gunstige uitzondering maken. Die terreinen zijn echter slechts zeer schaars langs enkele rivieren en beekjes te vinden.

b. **der wildhoutbosschen.**

De uitgestrektheid terrein, die hetzij langs kunsmatigen, hetzij langs natuurlijken weg weder met bosch bekleed is geworden, kan voor dit boschdistrict nog niet worden opgegeven.

Hieronder volgt de opgave der uitgestrektheden van eenige boschreserven:

De boschreserve	Goenoeng	*Potorono*	914	H.A.
»	»	*Sikapat*	200	»
»	»	*Sigrowong*	41	»
»	»	*Pajoeng*	674	»
»	»	*Gianti*	554	»
»	»	*Gandoe*	111	»
»	»	*Soembing*	2797	»
»	»	*Sindoro*	1065	»
»	»	*Ngrowo, Siboeboet, Sigedong*	136	»
»	»	*Oenarang*	450	»
»	»	*Rantjeh*	373	»
»	»	*Telemojo*	345	»
»	»	*Andoeng*	431	»
»	»	*Poelewajang*	153	»
»	»	*Gondangsari*	154	»
»	»	*Semimpen*	263	»
»	»	*Merbaboe*	1587	»
»	»	*Merapi*	1084	»
		Totaal	11332	H.A.

De gesteldheid der wildhoutbosschen is over het geheel niet zeer gunstig, omdat er om verschillende redenen zoowel in bosch als in plantsoen wordt gestolen op den *Soembing* en *Sindoro* in *Paraän* om in de behoeften van brandhout voor de bevolking te voorzien, welke zij bij het drogen van de tabak benoodigd heeft; in de omstreken

Digitized by Google

van *Magelang* om te voorzien in de behoefte van brandhout van de kotta en gedeeltelijk van het militaire kampement. Artikel 19, ten 2e sub *a* van het boschreglement komt mij voor de wildhoutbosschen te vrijgevig voor. Door de diverse rolrechters wordt tengevolge van die bepaling, veelal tot vrijspraak overgegaan. Vermeldenswaard is hier een maatregel, welke in overleg met een der vroegere beheerders door den Resident van *Kedoe* is genomen en die hoe noodig misschien ook in het belang der bevolking, toch naar meening van steller dezes oorzaak zal zijn, dat van spontane bewouding geen sprake zal kunnen wezen, zoolang die maatregel gehandhaafd blijft.

Zoowel op den *Soembing* als op den *Merbaboe*, grenst de boschreserve direct aan de bouwvelden van de bevolking. Bebouwing dier velden zonder bemesting is niet mogelijk, zoodat in de desa's veel vee op stal gehouden wordt, uitsluitend voor de mestproductie, en stalvoeding dus regel is.

Het benoodigde gras wordt ten deele gesneden op de gedurende een 3 à 4tal jaren braakliggende tegalvelden, maar schijnt die voorraad te gering te zijn om in de behoefte te voorzien, zoodat clandestien de bevolking ook binnen de boschreserve op de in cultuur zijnde gronden gras haalde.

Na een tournée in de maand Mei door den Resident en den houtvester op den *Soembing* gemaakt, werd besloten, de bevolking van bepaalde desa's, grenzende aan de boschreserve, te vergunnen, binnen de reserve gras te snijden, en werd tot dat doel de reserve-oppervlakte verdeeld.

Thans gaan dagelijks zwermen menschen de boschreserve in om waar maar gras staat dit weg te halen, zoowel in de culturen als boven den cultuurgordel tot aan de hoogste toppen.

Dat daar van een spontane bewouding geen sprake meer kan zijn, behoeft wel geen betoog.

Ook dit jaar ging de boschgesteldheid achteruit door de vele boschbranden, in hoofdoorzaak te wijten aan onverschilligheid of baldadigheid van veehoeders en grassnijders. Op den *Soembing* kwam het vuur enkele malen uit het naburige boschdistrict *Bagelen*. Branden hadden plaats op den *Soembing* op verschillende plaatsen in het district *Bandongan*, evenals in het district *Temanggoeng*, boven den cultuurgordel; o.a. brandde de cultuur 1894/95 geheel af. In de cultuur *Semimpen* 1897/98 woedde de brand op 3 plaatsen. Verder brandde het op den Goenoeng *Rantjah*, *Telemojo* en op verschillende plaatsen op den *Merbaboe*. Uit een en ander blijkt de urgentie van totale afsluiting van het reservegebied: de bevolking had m.i. alleen onder de noodige beperkingen en toezicht het gebied mogen betreden.

II. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc.

a. djati-cultuur.

Deze bepaalden zich tot de residentie *Jogjakarta*, waar het restant van het 8e en het geheele 9e jaarperceel respectievelijk groot 61.5 H.A. en 98.5 H.A. in cultuur gebracht werden. De culturen kwamen tijdig tot stand en kiemden de pitten goed.

In verband met het overal aangetroffen worden in oudere cultures van laag vertakte stammen, vermoedelijk een gevolg van slechte bodemgesteldheid, kwam het mij gewenscht voor het plantverband tot 3:1, soms zelfs $2^1/_2$:1 terug te brengen. Zoo noodig kan de eerste dunning dan iets vroeger dan nu beginnen.

De cultuur van het vorige jaar ontwikkelde zich gunstig en werd nogmaals polowidjo tusschen de rijen geplant. De pilangcultuur ontwikkelt zich langzaam en zal het nog wel eenigen tijd twijfelachtig zijn of deze ongemengde cultuur zich staande zal houden. Calamiteiten, behalve de bekende rupsenplaag, kwamen niet voor.

Het toezicht op de cultures wordt uitgeoefend door gecommitteerden door Zijne Hoogheid den Sultan aangesteld. De cultures kostten, inclusief het schoonbranden *f* 10.— per bouw. De totale uitgaven gedurende 1905 bedroegen:

a.	onderhoud cultuur	1903.	*f*	35.—
b.	id.	id. 1904.	»	727.—
c.	aanleg	id. 1905.	»	527.—
		Totaal. . . .	*f*	1289.—

b. Wildhout- en Caoutchouc- cultuur.

Met het oog op de groote uitgestrektheid en het groote aantal der culturen werd van het cultuurplan afgeweken en werden slechts enkele culturen nieuw aangelegd, en wel totaal ongeveer 154 H.A. waarvan 67 H.A. caoutchouc (de cultures zijn

Digitized by Google

nog niet gemeten). Met wildhout in diverse soorten werden culturen aangelegd op den Goenoeng *Potorono*, Goenoeng *Soembing* (Temanggoeng en Paraan), Goenoeng *Sindoro* (*Paraan*). Caoutchout werd aangeplant op den Goenoeng *Pajoeng*, Goenoeng *Atis*, Goenoeng *Poelewajang* en te *Ngrowo Seneng*. Gebezigd werden zaailingen ten deele uit eigen kweekbedden, ten deele geleverd door den Houtvester van *Banjoemas*. Het planten geschiedde deels met dagkoeli's, deels in taakwerk. Het onderhoud geschiedt op den Goenoeng *Pajoeng* kosteloos tegen vergunning polowidjo te mogen onderplanten gedurende 5 jaar. Op het terrein op den *Poelewajang* heeft de bevolking het op dezelfde voorwaarde met bijbetaling van *f* 7.50 per H.A. op zich genomen.

Voor den aanleg en het onderhoud van kweekbedden voor de cultures van 1906 werd gedurende het verslagjaar uitgegeven *f* 375. Aan cultuurkosten (openmaken van den grond) werd besteed *f* 1377.50. De cultures waren einde van het verslagjaar grootendeels nog niet beplant.

Onderhoud werd nog noodig geacht voor cultures van de jaren 1891/1900 en hiervoor uitgegeven gedurende 1905 *f* 1235. Respectievelijk vereischte het onderhoud der culturen van 1901 *f* 410.— van 1902 *f* 2061.50, van 1903 *f* 1833.50 en van 1904 *f* 4506,50.

In verband hiermede kwam het den stelller van het verslag voor met deze werkwijze te moeten breken en liever op het cultuurplan van 1906 geen nieuwe culturen op te brengen, maar eerst de oude goed te onderhouden tot dat ze aan haar lot kunnen worden overgelaten. Hiermede is reeds een begin gemaakt op den *Soembing* (*Bandongan*), waar de culturen 1898 t/m 1902 opnieuw nauwkeurig werden ingeboet. Op ongeveer 108 H.A. bleken 136000 plantjes of ± 40 % noodig te zijn. Het daarna op de kweekbedden nog aanwezige materiaal werd gebezigd voor het inboeten van de laat geplante, niet zeer gunstig staande cultuur 1904 aldaar.

In 1906 zal hiermede worden voortgegaan en de inboeting van 1905 moeten worden onderhouden en zelfs, indien noodig, gedurende 1907. Deze werkwijze vergemakkelijkt bovendien op den duur de contrôle, ook finantieel.

De culturen van den Goenoeng *Soembing (Temanggoeng* en *Paraan)*, verkeeren geheel onder dezelfde omstandigheden.

Totaal werd ten behoeve van wildhoutcultuur (inclusief de karetculturen) besteed een bedrag van *f* 11525.—

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

Geregelde exploitatie had in de residentie Kedoe niet plaats.

***a.* exploitatie in engeren zin der djatibosschen.**

Vergunning tot aankap der op de aan haar afgestane gronden staande boomen, werd verleend aan de Nederlandsch-Indische Spoorweg Maatschappij. Gekapt werden 8 M³. timmerhout en 26 S.M. brandhout. tegen eene retributie van *f* 82.34.

Verkocht werd op publieke veiling het door de bevolking van het onderdistrict *Tjokro* onrechtmatig gekapte djatihout, na verleende schadeloosstelling van gemaakte kosten van kap en uitsleep. Gekapt waren 17 M³. timmerhout die bij de veiling *f* 559.— opbrachten.

Door den Resident van *Kedoe* werden 6 lastgevingen tot aankap van djatihout ten behoeve van in onbetaalden arbeid te onderhouden desawerken verstrekt. Verkregen werden 251 M³. djatihout met een tariefswaarde van *f* 3111.—

In de residentie *Jogjakarta* werd de exploitatie der in de afdeeling Goenoeng *Kidoel* voorkomende djatibosschen, voor gezamenlijke rekening met Z. H. den Sultan van *Jogjakarta* op den bestaanden voet voortgezet.

In exploitatie kwamen het restant van het achtste en het geheele negende jaarperceel, welke einde Juni geheel waren leeggekapt. Verkregen werden 915 M³. vierkapt beslagen hout, 6 M³. dolken en 4590 S.M. brandhout.

Van de verzamelplaats in het bosch aan de kali *Ojo* werden naar de stapelplaats te *Potrobajan* afgevoerd 990 M³. timmerhout en 3590 S.M. brandhout.

Te *Potrobajan* werden 6 publieke veilingen gehouden en aldaar verkocht:

9798 balken met 709 M³,
315 dolken met 29 M³, en
3600 S.M. brandhout.

Door bandjir gingen verloren 105 stuks kleine watonans met 7 M³. inhoud, gestolen werd een watonan. Aan Z.H. den Sultan werden verstrekt 43 balken voor het

Digitized by Google

onderhoud van de lustverblijven te *Ambaroekma* en *Amberwinangon* tot een gezamenlijke hoeveelheid van 3 M³.

Verloren geraakt bij het vlotten doch door de aannemers gerestitueerd zijn 34 balken met 3 M³. inhoud.

De geldelijke opbrengst bedroeg totaal *f* 30320 of wel:

per M³. timmerhout . . . . . = *f* 29.63
» M³. dolken . . . . . = » 15.—
» S.M. brandhout . . . . . = » 1.75

Op ultimo December 1905 waren aanwezig op de stapelplaats te *Potrobajan*:

5573 balken met 354 M³.
23 dolken met 4 M³. en
11 S.M. brandhout.

Terwijl afkomstig van *Mengoeroe*, in afwachting van de te nemen beslissing opgestapeld lagen 437 balken met 59 M³. Op de verzamelplaats in het bosch lagen nog in voorraad:

5686 balken met 636 M³.
255 dolken met 15 »
1740 S.M. brandhout.

De exploitatie heeft na aftrek van de exploitatiekosten ad *f* 11940.—, cultuurkosten *f* 1289.— uitdunning *f* 107.— en diversen *f* 180.— een voordeelig saldo opgeleverd van *f* 16805.— of *f* 1933.— meer dan verleden jaar. Z.H. den Sultan competeert hiervan de helft of *f* 8402.—

Gedurende het verslagjaar werden voorbereidende maatregelen getroffen voor het plan het timmerhout naar *Jogja* te brengen om daar publiek verkocht te worden en tevens de brandhoutexploitatie uit te breiden. Eene beslissing kon, in verband met verschillende factoren, nog niet genomen worden.

Ongeregelde exploitaties hadden in Jogjakarta niet plaats.

b. Uitdunningen. In dit verslagjaar werden gedund de aanplant *Wonolagi* III, cultuur van 1899 groot 44 H.A., waarbij het onverkoopbare dunsel aan de kappers werd afgestaan als betaling. Uitgegeven werd *f* 107.— voornamelijk voor toezicht. Met het oog op den ongunstigen bodem ware het wellicht beter op later leeftijd met het dunnen te beginnen.

c. Exploitatie van wildhoutbosschen. Vond in dit boschdistrict niet plaats.

IV. Inrichting

a. der djatibosschen. Het grensproject-proces-verbaal met bijbehoorende kaarten van het boschcomplex *Wonolagi, in Goenoeng Kidoel*, kwam gereed, en werd de vereischte goedkeuring van den Directeur van Landbouw daarop verkregen. Enkele kleine wijzigingen kwamen mij echter nog zeer gewenscht voor.

In verband met de vele afschrijvingen om en nabij de desa *Banaran* is het ons gelukt nog eenige tegalvelden aan 2 zijden door bosch ingesloten, bij het boschareaal te trekken tegen ruiling van betere voor den landbouw geschikte, afgeschreven gronden. De vereischte bescheiden zullen in 1906 worden opgemaakt.

In de maand November werd begonnen met de grensprojectie van een 2e complex, n.l. de regeling der Kemoening-boschgrenzen. Verder had ook eene vluchtige meting der Mengoeroesche bosschen plaats, ten einde voorloopig 't gebrek aan kaarten te verhelpen; de kosten hiervan waren gedurende verslagjaar *f* 135.— In de cultuur 1905 werd een wegennet van 4370 strekkende meters aangelegd van 4 — 2½ M. breed, waarvoor *f* 117.— werd besteed. Voor onderhoud van 27 K.M. wegennet werd *f* 203.— uitgegeven. De langs de wegen staande 723 karetplanten werden onderhouden en kostte dit *f* 124.— Ze staan vrij goed, beter dan de 56 karetplanten op open plekken in het 1e en 2e jaarperceel *Wonolagi*.

De aanmaak van 540 en plaatsing van 266 grenspalen vereischte *f* 116.—

Het 12e jaarperceel *Wonolagi* werd geringd in December en daaraan *f* 111.— ten koste gelegd.

b. der wildhoutbosschen. Nieuwe grensregelingen werden niet geprojecteerd. Langs de boschreserve grenzen op den *Andong* en *Merbaboe* werden de bamboeculturen onderhouden en uitgebreid voor *f* 144.— Dunnen voor 't vrijhouden van het grenspad verdient aanbeveling. Langs de grenzen op den *Soembing* werden 67 behakte steenen palen geplaatst welke ± *f* 2.—

Digitized by Google

per stuk kosten. Het onderhoud der grensteekens en wegen en een deel van den pagger vereischten *f* 44.—, zoodat aan de begrenzing totaal *f* 324.— ten koste is gelegd.

De diverse culturen van 1904 werden opgemeten en inspectiepaden aangelegd. Met enkele andere voorbereidende metingen voor aanstaande cultures kostte dit *f* 88.— Het tractement van den opnemer-teekenaar bedroeg *f* 187.— Aan inkoop materialen werd *f* 7.— besteed, zoodat voor opname en kaarteering in het geheel *f* 562.— werd besteed.

Ook in de nieuwe cultures werden wegen aangelegd, ten deele op den *Sikapat* en *Pajoeng* de grenswegen wat verlengd. De kosten voor 1½ M. breede wegen waren 1½ of 1 cent per strekkende meter. Uitgegeven werd *f* 633.— waarvoor 50 K.M. inspectiepaden gereed kwamen.

De bestaande wegen vereischten veel onderhoud, waarvoor *f* 824.— besteed werd.

Het aantal werkkeeten bleef stationair en bewijzen zij goede diensten bij een eenigzins langdurige contrôle op een bepaald cultuurterrein. De werkkeet te *Kalegen* wordt bewoond door den boschopziener, die te *Paraän* door den Adjunct-Houtvester, aangezien de boschopziener liever elders woont wijl hij aldaar een zijner kinderen verloor. De werkkeet te *Kintelan* wordt thans na vertrek van den opziener in Augustus gebezigd als pasanggrahan door den Houtvester. Aan onderhoud der diverse keeten werd *f* 438.— besteed.

Op de cultures bevinden zich nog enkele wachthuisjes als schuilplaatsen in den Westmoesson voor de toezicht houdende mandoers; het onderhoud daarvan vereischte *f* 14.—

Aan diverse kleine uitgaven werd een bedrag besteed van *f* 79.—

V. Boschpolitie. De politioneele toestand in de wildhoutbosschen in de afdeelingen *Temanggoeng* en *Magelang* was lang niet bevredigend.

Op den *Sindoro* werden belangrijke houtdiefstallen aangetroffen, zoowel vlak langs den weg als binnen in de cultures. Wanneer aan dergelijke beschadigingen geen paal en perk wordt gesteld, zal de herbewouding blijken een faillure te zijn. Spontaan zal er in deze rimboe geen zaad tot ontwikkeling komen en zullen in de plaats van houtgewas, slechts gras en andere kruidachtige gewassen optreden.

Ook op den Goenoeng *Pajoeng* en in mindere mate op den *G. Gianti* worden vaak beschadigingen aangetroffen, voornamelijk door het kappen van brandhout voor de kotta *Magelang* veroorzaakt. Op den *Merbaboe* werden eens uit rancune wegens bestraffing in de jonge cultures een 400 boompjes omgekapt, waarvan de daders echter op heeterdaad werden betrapt.

In de afdeeling *Magelang* werden 91 beklaagden voor de rol gebracht waarvan 14 vrijgesproken, 18 beboet en 69 gestraft werden.

In de afdeeling *Temanggoeng* werden 83 beklaagden voor de rol gebracht, waarvan 37 werden vrijgesproken, 6 beboet en 40 gestraft.

Totaal werden dus 109 lieden gestraft met 2781 dagen ten arbeidstelling voor den kost zonder loon of per persoon ± 25 dagen; verder 24 lieden beboet met *f* 56.50 of per persoon ± *f* 2.40.

De schadelijke werking van het gras-snijden op den *Soembing* kwam reeds hier boven ter sprake.

VI. Personeel. Het beheer over het boschdistrict ging in Juni van het verslagjaar van den met de contrôle op het beheer in West-Java belasten vorigen titularis, den Houtvester J. C. VAN SCHRAVENDIJK, over op den Houtvester W. H. FOCK.

Voorts waren hier werkzaam de Adjunct-Houtvester E. ZUUR, en de Boschopzieners J. W. B. DAVIDSON, C. D. A. HOEKWATER en G. BOUDOIN, alsmede 4 Mantri's boschpolitie, 4 Boschwachters en een Schrijver.

In *Jogjakarta* is het boschbewakingspersoneel in dienst van Z. H. den Sultan en wordt door Zijne Hoogheid direct bezoldigd, terwijl het Europeesche boschpersoneel wel zoo noodig over hunne diensten kan beschikken, maar overigens geen bemoeienis met hen heeft.

Aangesteld zijn aldaar 9 demangs pengalasans die een vaste bezoldiging hebben van *f* 10.— 's maands en een djoeng bouwvelden, waarvan de opbrengst ongeveer op *f* 30.— 's maands gesteld kan worden.

In de djaticulturen zijn vanwege Z. H. den Sultan 2 gecommitteerden aangesteld. die echter uit de cultuurkosten nog eene kleine toelage ontvangen.

Voor de boschexploitatie zijn van Sultan's wege in dienst 2 tjariks en 1 gecom-

Digitized by Google

mitteerde; ook zij ontvangen omdat zij geen bouwgronden krijgen, uit de exploitatie-rekening nog een toelage.

Reeds in een afzonderlijk schrijven werd aan den Resident van *Kedoe* verzocht aan de Regeering het voorstel te willen doen, het Inlandsche boschpolitie-personeel te willen uitbreiden, aangezien dit in verband met het uitgestrekte en moeielijk te beloopen terrein, ten eenenmale onvoldoende is. Bovendien is de qualiteit van het personeel, met uitzondering van twee mantri's niet zeer goed. Ook leed zoowel het Europeesche als het Inlandsche personeel herhaaldelijk aan malaria en koortsen, zoo zelfs dat de mantri politie van *Kalegen* wegens lichamelijke ongeschiktheid uit zijne betrekking moest worden ontslagen. Voor de zeer vermoeiende tournee's in deze bergstreken worden dan ook jonge, krachtige personen gewenscht; tegen de onverwachte plotselinge groote temperatuurswisseling zijn slechts weinigen bestand.

VII. Algemeene opmerkingen.

De proef met het uitzaaien van kratok is niet zeer bevredigend afgeloopen.

Een zeer groot bezwaar, zooals ook elders ondervonden wordt, blijft de noodzaak van herhaaldelijk de tegen de gecultiveerde boomen opklimmende ranken te moeten neerslaan. Wordt dit niet tijdig gedaan, dan trekt de kratok door zijn gewicht al de stammetjes krom.

De weersgesteldheid was niet zeer gunstig; de westmoesson kenmerkte zich door groote droogte. Wel viel de regen in November reeds in, maar in December was er weer een regenarme periode. Een groot deel der reeds in den grond gebrachte planten stierf daardoor.

De finantieele resultaten van het boschdistrict *Kedoe-Jogjakarta* zijn niettegenstaande het voordeelige saldo van de exploitatie der Goenoeng *Kidoel*-sche bosschen ongunstig. Het nadeelig saldo bedroeg *f* 27224, wat zijne gereede verklaring vindt in de omstandigheid, dat het tot de Residentie Kedoe behoorende gedeelte van dit boschdistrict geen baten van eenig belang kan opleveren.

Jaarverslag opgemaakt door den Houtvester W. H. FOCK.

Geëxtraheerd door den Adspirant Houtvester T. ALTONA.

De Wd. Houtvester van het boschdistrict
Kedoe Jogjakarta,
A. TE WECHEL.

XXV. BOSCHDISTRICT BAGELEN.

I. Uitgestrektheid en gesteldheid.

a. **der djatibosschen.**

Door voortgezette uitdunning van de djatiplantsoenen van het district Gombong (zie hieronder) werd gestreefd naar verbetering van de gesteldheid dezer aanplantingen, Noemenswaardige andere veranderingen hadden niet plaats.

b. **der wildhoutbosschen.**

De uitgestrektheid der wildhoutbosschen bleef, behoudens enkele onbeduidende inlijvingen en afschrijvingen bij de grensregelingen in de afdeelingen Keboemen en Poerworedjo, nagenoeg dezelfde.

De gesteldheid der uit z.g. wildhoutsoorten bestaande cultuurbosschen verbeterde over het algemeen door betere kroonsluiting en door de uitgevoerde onderplanting met inheemsche schaduwverdragende boomsoorten (zie het vorig verslag). Maar in het district Broeno werden over een uitgestrektheid van ± 5 H.A. een zeer groot aantal oude boomen van *Albizzia moluccana* door zware winden ontworteld of sterk beschadigd. Door dit feit, dat zich later niet onwaarschijnlijk ook in andere der oudste plantsoenen van Albizzia moluccana van Sapoeran en Broeno zal voordoen, wordt op in het oogvallende wijze de urgentie gemotiveerd van de in 1903-1905 op groote schaal in de oudste, aan wildhoutarme Albizzia-plantsoenen ten uitvoer gebrachte onderplantingen (zie vorig verslag).

Uit een exploitatie-oogpunt verbeterde in de districten Kaliwiro en Loano de gesteldheid van de talrijke, tusschen bouwvelden verstrooid liggende, voor het Boschwezen vrijwel waardelooze, voor den landbouw der omringende bevolking zeer hinderlijke, aan wilde varkens ter schuilplaats dienende Albizzia-bosschen en doornige *Lantana*-

Digitized by Google

wildernissen, doordat zij door raseering en beplanting met *Ficus elastica*, in fraai geslaagde waardevolle kaoetsjoek-aanplantingen veranderd werden.

In de afdeeling Wonosobo had in de maand September op den Goenoeng Soembing (wellicht door onvoorzichtigheid van voorbijgangers) een vrij groote brand plaats. Die brand beperkte zich in het boschdistrict Bagelen gelukkig tot de graswildernissen en daarin verstrooid staande alpine boompjes, welke de hoogste westelijke hellingen van den Soembing bedekken, en berokkende hoegenaamd geen schade aan de omvangrijke gordelculturen van het Boschwezen, en zulks dank zij hunnen ouderdom, de goede kroonsluiting, en de doeltreffende keuze der geplante boomsoorten. Daartoe heeft ook nog bijgedragen de omstandigheid, dat zich boven dien gordel overal plekjes met jonge, natuurlijk opgeschoten boschjes van inheemsche boomsoorten gevormd hebben, die elk op zich zelf als het ware een beschermenden dam vormen tegen snelle uitbreiding van het vuur naar de zijde der gordelculturen.

Bij het maken van brandvrije strooken en het blusschen van dezen Soembingbrand was het betrokken ondergeschikte boschpersoneel diligent en werd van het Bestuur, zoomede van de bevolking der hoogste bergdorpen, zeer veel medewerking ondervonden.

De overige branden binnen het gebied van 's Landsbosschen in de afdeelingen Wonosobo, Poerworedjo en Keboemen veroorzaakten gelukkig evenmin schade aan de culturen van het Boschwezen. Deze branden waren gering in aantal en alle bijzonder klein in uitgestrektheid, terwijl daarbij bijna alleen alang-alang of andere hooggroeiende grassoorten en struiken vernield werden.

Speciale vermelding verdient hier de bijzonder gunstige toestand van de afdeeling Keboemen gedurende het verslagjaar, omdat in deze afdeeling eenige jaren geleden de jonge boschculturen telkens ontzettend door brand geteisterd werden. Tot dezen toestand heeft vermoedelijk de bevredigende afwikkeling in 1903—1905 van alle oude grensgeschillen tusschen het Boschwezen en de Inlandsche bevolking, zoomede de in die jaren uitgevoerde duidelijke ompaling van 's Lands bosschen met duurzame steenen grensteekens, zeer veel bijgedragen.

Uit een oogpunt van natuurlijke boschvorming verdient hier nog het volgende vermelding.

In een publicatie van ruim 10 jaar geleden (Deel 51 van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Nederlandsch Indië) werd de aandacht gevestigd op de toen reeds krachtig voortschrijdende spontane reboisatie op de bovenhellingen van den Zuid- en Zuid-West Sendoro boven de gordelboschculturen van het Boschwezen. En thans zijn, dank zij de niet meer door ernstige branden gestoorde natuurlijke boschvorming, tengevolge van opslag van Myrica javanica en andere inheemsche alpine boomsoorten, die bovenhellingen bijna geheel tot nabij den top met een donkergroen kleed van jonge spontaan opgeschoten boschjes getooid, en zulks over een uitgestrektheid, welke de kunstmatig door het Boschwezen beplante oppervlakte aanzienlijk overtreft. Deze gunstige resultaten der spontane boschvorming zijn zonder twijfel voor het grootste gedeelte te danken aan de doeltreffende keuze der voor cultuur gebruikte inheemsche, plaatselijk wildgroeiende boomsoorten, en voorts door de bij den aanleg gevolgde gordelcultuurmethode, waarmede later o. a. ook op den Soembing (zie vorige verslagen) reeds bevredigende resultaten van natuurlijke boschvorming bereikt zijn.

In het boschdistrict Bagelen was op ultimo 1905 door het Boschwezen, van af 1875, dus in dertig jaren, met boomsoorten beplant geworden een uitgestrektheid van totaal 9856 H.A. Daarvan zijn ruim 570 H.A. zuivere kaoetsjoekplantsoenen van *Ficus elastica* en ruim 90 H.A. zuivere en gemengde kinaplantsoenen, terwijl de overige 9296 H.A. bestaan uit plantsoenen van diverse andere houtsoorten, hoofdzakelijk aangelegd in het belang van de geregelde watervoorziening der lagere streken.

II. Culturen

a. van djati.

Djaticultuur vond evenmin als in het vorige verslagjaar plaats.

b. Cultuur van kaoetsjoek-produceerende boomsoorten.

De culturen van kaoetsjoek-produceerende boomsoorten werden in het verslagjaar in Kaliwiro met bijna 205 H.A. zaailingen van *Ficus elastica* in plantverband 10 × 10 Meter en één plant in het midden tusschen elke 4, uitgebreid. Deze culturen werden aangelegd in contract met de Inlandsche bevolking, kosteloos tegen afstand van hout en met vergunning om veldgewassen tusschen de karetboomen te teelen. Het

Digitized by Google

toezicht en het plantmateriaal kwamen voor de rekening van het Boschwezen. De stand dezer nieuwe culturen is gunstig.

De kaoetsjoek-culturen van 1904 en van de voorgaande jaren werden in het verslagjaar alle onderhouden.

De voor nieuwen aanleg gebezigde karet-zaailingen waren alle afkomstig uit de kweekerijen van het Boschwezen in de residentie Banjoemas.

Onder den titel: Over eenige ziekten en plagen van *Ficus elastica Roxb.* verscheen in deel VII (1905) van het tijdschrift »de Cultuurgids" een door Dr. ZEHNTNER, toen Directeur van het Algemeen Proefstation voor bergcultures, samen met ondergeteekende geschreven verhandeling met eenige afbeeldingen. Daarin werden door Dr. ZEHNTNER o. m. behandeld eenige door dieren veroorzaakte ziekten op grond van onderzoekingsmateriaal ingezameld in de kaoetsjoekplantsoenen van het boschdistrict Bagelen, terwijl daarin door ondergeteekende eene beschrijving met mikroskopische afbeeldingen werd gegeven van twee op de bladeren van *Ficus elastica* in dit boschdistrict parasitisch optredende schimmelsoorten: *Colletotrichum Elasticae Zimmermann* en *Colletotrichum Ficus Koorders.*

Tot dusver is gelukkig de door dierlijke en plantaardige parasieten aan kaoetsjoekplantsoenen veroorzaakte schade in dit boschdistrict uiterst gering.

De bestaande aanplantingen van kaoetsjock-leverende gewassen zijn als volgt verdeeld:

District Kaliwiro	452	H.A.
» Loano	111	»
» Gombong	10	»
Tezamen Boschdistrict Bagelen	573	H.A.

De in de verschillende jaren aangelegde uitgestrektheid was:

Cultuurjaar 1901/1902	13	H.A.
» 1902/1903	24	»
» 1903/1904	37	»
» 1904/1905	294	»
» 1905/1906	205	»
Totaal	573	H.A.

Voor de oppervlakte, kosten en verdere bijzonderheden der afzonderlijke culturen wordt verwezen naar Bijlagen D_1 en D_2 van Deel I van dit Verslag.

Eenige groeiwaarnemingen zijn hieronder vermeld.

Digitized by Google

EXTRACT uit den Staat van waarnemingen, omtrent groeisnelheid van in het boschdistrict Bagelen geregistreerde en op het terrein met een nummerplankje gemerkte planten van *Ficus elastica* ROXB.

District.	Nummer der geregistreerde planten.	KRUINHOOGTE IN METERS. Gemeten op 29 Mei '05.	KRUINHOOGTE IN METERS. Gemeten op 31 Maart '06.	In den vollen grond uitgeplant in 't jaar.	Zaailing of markotte.	Nummer en letter van den Kaoetsjoektuin volgens de geregistreerde kaart No. 383.	*TOELICHTINGEN.*
LOANO.	1	3.—	4.20	1903 December.	Zaailing.	X V.	Van de planten No. 12 en 13 Loano en No. 12 en 13 Kaliwiro werd de stamomtrek op 1 Meter boven den grond gemeten. Deze stamomtrek bedroeg op 31 Maart 1906 voor No. 12 en 13 Loano resp. 35 en 50 centimeter en voor No. 12 en 13 Kaliwiro resp. 49 en 156 centimeter.
	2	2.10	3.08	id.	Id.	Y II.	
	3	1.50	3.54	1904 Mei.	id.	X VI.	
	4	0.90	2.20	id.	id.	Y III.	
	5	0.92	2.13	1904 October.	id.	Z I.	
	6	1.04	3.08	id.	id.	Y I.	
	7	0.29	1.15	1905 Januari.	id.	X V.	
	8	0.27	1.24	id.	id.	Y II.	
	9	0.26	0.95	1905 Maart.	id.	Y II.	
	10	0.15	1.60	id.	id.	Y I.	
	11	1.25	2.96	1904 November.	Markotte.	Y I.	
	12	4.—	5.70	1903 Januari.	id.	X IV.	
	13	5.02	6.76	1902 Januari.	id.	X I.	
KALI-WIRO.	1	1.17	2.08	1904 October.	Zaailing.	B II.	Boom No. 12 en No. 13 Kaliwiro dateeren uit de in vroegere jaren hier voor Ficus Elastica gebruikelijke verspreide plantwijze in oude reboisaties van Albizzia moluccana. Ten behoeve van den aanleg van de zuivere kaoetsjoekplantsoenen in 1904 en 1905 werden hier alle Albizziaboomen en ook alle andere boomsoorten en struiken omgekapt en alleen de verspreid staande exemplaren van Ficus elastica bij de raseering van het plantterrein gespaard. Sedert 1904 staan deze geregistreerde boomen No. 12 en 13 Kaliwiro daardoor niet meer onder schaduw, maar in vol licht.
	2	0.94	2.08	id.	id.	B II.	
	3	0.92	2.35	id.	id.	B II.	
	4	0.98	1.73	id.	id.	B II.	
	5	0.80	2.01	id.	id.	B II.	
	6	0.85	1.88	id.	id.	B II.	
	7	0.43	1.51	1905 Januari.	id.	B II.	
	8	0.62	1.89	id.	id.	B II.	
	9	0.21	1.27	1905 Maart.	id.	B II.	
	10	0.23	0.91	id.	id.	B II.	
	11	1.33	2.72	1904 November.	Markotte.	B II.	
	12	4.82	6.38	± 1903.	id.	B I.	
	13	10.15	11.27	± 1896.	id.	B I.	

Digitized by Google

c. Cultuur van kina.

Evenals in het vorige verslagjaar werd in 1905 uitsluitend kina van hoog kininegehalte aangeplant.

In de kinakweekbeddingen werd in geringe mate wortelziekte geconstateerd.

Deze kina-bibitziekte werd door ondergeteekende aan een voorloopig mikroskopisch onderzoek onderworpen en de resultaten daarvan in den 7en jaargang van het tijdschrift „de Cultuurgids" gepubliceerd.

Omtrent de nieuw aangelegde kina-culturen verdient het volgende vermelding.

Medio 1903 werden te Angroeng-Gondok uit zaad, afkomstig van boom 23[3] der Gouvernements kina onderneming in de Preanger, hoogprocntige Cinchonahybriden gekweekt. Deze werden in den westmoesson 1904/1905 uitgeplant en wel:

a. op de hier tot dusver gebruikelijke wijze verspreid in kowakans (plantgaten) in oude kinaplantsoenen over een oppervlakte van globaal 30. H.A. (zie vorig cultuuroverzicht).

b. bij wijze van proef, een klein gedeelte in plantverband $1^1/_3 \times 1^1/_3$ Meter (4 × 4 voet) bij elkander op een kaal gekapt en gerooid boschstuk van Poesoeng Toeroesan ter oppervlakte van ruim $1^1/_2$ H.A.

Daarna werden in den westmoesson 1905/1906 alle verspreid over de onder a.) bedoelde 30 H.A. uitgeplante kinahybriden overgebracht in plantverband $1^2/_3 \times 1^2/_3$ Meter (5 × 5 voet) op twee plekken van den Poesoeng (bergrug) Toeroesan. Deze beide plekken beslaan, met inbegrip van het zooeven sub *b.* bedoelde 1.5 H.A. groote cultuurstuk, te zamen 3,2 H.A. en zijn op de cultuurkaart aangeduid als A. en B.

Ook in 1904 werden te Anggroeng-Godok uit zaad van den hierboven genoemden boom, cinchona-hybriden gekweekt.

In plaats van deze hybriden, overeenkomstig het cultuurplan verspreid over 25 H.A in oude kinaplantsoenen in kowakans (plantgaten) uit te planten, liet ondergeteekende, onder nadere goedkeuring, in den westmoesson 1905/1906 ze in plantverband $1^2/_3 \times 1^2/_3$ Meter (5 × 5 voet) bij elkander uitplanten, nadat te voren daarvoor het terrein geraseerd en alle boomen daarop gerooid waren geworden.

Deze uitplanting geschiedde op twee plekken, op de cultuurkaart aangeduid door C. en D. wier ligging is als volgt:

c. op den bergrug Poesoeng-Malang een tuinstuk groot 0.9 H.A.

d. op het erf van het kinadroogetablissement te Anggroeng-Gondok een oppervlakte van 0.5 H.A.

Te zamen dus 1.4 H.A..

Voor latere exploitatie, en ook voor latere zaadwinning, ten behoeve van omzetting der minderwaardige oude kinaplantsoenen op den Sendoro, in meerwaardige plantsoenen, zijn deze zuivere, hoogprocentige kinahybriden-culturen zonder twijfel van groot gewicht.

De meestwaardige kina *(succirubra)* boomen der oude plantsoenen op den Goenoeng Sendoro toch leveren minder dan 3 % zwavelzure kinine op, en de uitgestrekte oude *Schukraft* plantsoenen aldaar zelfs meestal slechts $1^1/_2$ % zwavelzure kinine, terwijl de moederboom, uit welks zaad de culturen thans aangelegd werden, volgens analyse van den Directeur der Gouvernements kina onderneming, meer dan 10 % zwavelzure kinine oplevert.

d. Boschculturen van Albizzia moluccana en andere zoogenaamde wildhoutsoorten.

Terwijl in het boschdistrict Bagelen de *kaoetsjoek-culturen* uitsluitend in de lagere heuvel- en bergstreken beneden 500 Meter zeehoogte en de *kina-culturen* uitsluitend tusschen 1400 en 1600 Meter zeehoogte aangelegd werden, liggen de meestal met het oog op hydrologische of klimatologische doeleinden aangelegde, uit *Albizzia moluccana* en andere wildhoutsoorten bestaande, niet alleen in de lagere, maar ook in de hoogere bergstreken.

Bijna 95 % van de oppervlakte van alle door het Boschwezen van 1875 t/m 1905 in het boschdistrict Bagelen aangelegde aanplantingen van boomsoorten behooren tot de onderwerpelijke rubriek.

In het verslagjaar werd voor aanleg en onderhoud van boschculturen het volgende verricht.

Digitized by Google

I. Afdeeling Poerworedjo.

Contracts-cultuur 1898 en 1899 Goenoeng Wajang district Kemiri; 19 H.A. Voor het laatst onderhouden. Geheel geslaagd. Hiervoor is in 1905 uitgegeven *f* 103.

II. Afdeeling Wonosobo.

1. Cultuur in eigen beheer 1899 Sapoeran-Broeno en Kaliwiro; 162 H.A. Voor het laatst (± 136 H.A.) onderhouden; thans geheel geslaagd en geen onderhoud meer noodig. Bestaande uit talrijke, meest inheemsche, doeltreffend gemengde boomsoorten. In 1905 hiervoor uitgegeven *f* 594.—

2. Cultuur in eigen beheer 1900 Sapoeran, Broeno en Kaliwiro; 50 H.A. Voor het laatst onderhouden; thans geheel geslaagd. Boomsoorten als *b.* Hiervoor in 1905 uitgegeven *f* 203.

3. Cultuur in eigen beheer 1903 Goenoeng Soembing; 46 H.A. Voor het laatst onderhouden. Geslaagd. Boomsoorten: veel Poespa *(Schima Noronhae)* en Tjemara *(Casuarina montana)*. Hiervoor is in 1905 uitgegeven *f* 466.—

4. Cultuur in eigen beheer 1904 Kaliwiro; 92 H.A. In 1905 onderhouden. Stand nogal bevredigend; verder onderhoud is noodig. Ruim 80 % inheemsche boomsoorten en 20 % *Albizzia moluccana* doelmatig vermengd. In 1905 is hiervoor uitgegeven *f* 747.

5. Hooggebergte gordelcultuur 1904. Goenoeng Sendoro, G. Tlerep, G. Kembang, G. Bismo en G. Prahoe. Deze boschculturen, welke in het vorig verslag op ± 100 H.A. geraamd werden bleken na opmeting ruim 131 H.A. groot te zijn. In 1905 schoongemaakt en ingeboet. Stand goed. Voortgezet onderhoud nog een paar jaar noodig geacht. In 1905 is hiervoor uitgegeven *f* 2408.

6. Cultuur in eigen beheer 1904 onderplanting Sapoeran, Broeno en Kaliwiro De in de oude wildhoutarme Albizzia-reboisaties 1904 ondergeplante inheemsche boomsoorten werden in 1905 onderhouden.

Daarbij werd de ervaring opgedaan, dat *Pisonia excelsa* zeer langzaam groeit; en daarom werden naast de achterlijke plantjes van die soort een of twee exemplaren van andere plaatselijk voorkomende boomsoorten uitgeplant.

De meeste der overige gebezigde soorten stonden goed. Hiervoor werd in 1905 uitgegeven *f* 1370.—

7. Cultuur van levende grensteekens 1903 en 1904 Sapoeran, Broeno en Kaliwiro. De bij de boschgrenspalen geplante, door habitus in het oogvallende boomen, werden schoongemaakt en de gestorven plantjes ingeboet. Verder onderhoud noodig geacht. Hiervoor in 1905 (met inbegrip voor Loano) uitgegeven *f* 250.—

III. Afdeeling Keboemen.

1. Contractsculturen 1904 Sikebo, Glontor, Kedoengbiro, Semampir, en Pengempon in onderdistrict Penoenggalan. Deze in het vorig verslag op ± 90 H.A. geraamde cultuur bleek na opmeting groot 57 H.A. Toestand der cultuur in desagebied Semampir minder gunstig tengevolge van onvruchtbaarheid van den grond; overigens stand der cultuur bevredigend. Verder onderhoud noodig. In 1905 uitgegeven *f* 852.—

2. Cultuur in eigen beheer 1903 en 1904 onderplanting afdeeling Keboemen. Voor onderhoud, inboeten, enz. van ondergeplante inheemsche boomsoorten in wildhoutarme Albizzia-reboisaties werd in 1905 uitgegeven *f* 534.—

3. Cultuur van levende grensteekens 1903 en 1904 afdeeling Keboemen. De bij de grenspalen geplante in het oog vallende boomsoorten (Pinang, Randoe, enz.) werden onderhouden en ingeboet. In 1905 werd hiervoor uitgegeven totaal *f* 321.—

III. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **in het algemeen.**

De eenige exploitatie in het boschdistrict Bagelen bestond in 1905 evenals in het vorige verslagjaar uit uitdunning van djati- en kina-plantsoenen in eigen beheer.

Digitized by Google

b. Uitdunningen van de djatiplantsoenen in het district Gombong.

In het verslagjaar werd over een uitgestrektheid van globaal 50 H.A. uitgedund. Het voor de brandhoutverstrekking aan het Garnizoen en de Pupillenschool te Gombong geschikte uitdunningsmateriaal werd naar de stapelplaats Kedoengboeloes getransporteerd (zie vorig verslag).

De bedoelde verstrekking had geregeld plaats. Totaal werden verstrekt 476 S.M. tegen een regularisatieprijs van *f* 0.50 per S.M.

Aan de Inlandsche bevolking werd in 1905 ingevolge bekomen machtiging van den Hoofd Inspecteur, Chef van den dienst van het Boschwezen onderhands à contant verkocht 319 S.M. van het door jaren lang liggen minderwaardig geworden zeer dunne djati-rijshout tegen slechts $4^1/_2$ cent per S.M. Na verkoop van dit rijshout bestond de voorraad van de voornoemde stapelplaats alleen uit deugdelijk, voor de verstrekkingen aan het Departement van Oorlog geschikt djatibrandhout.

Op 31 December 1905 bedroeg die voorraad 230 S.M.

c. Uitdunning van dekinaplantsoenen op den Goenoeng Sendoro.

In 1905 werd de uitdunning der oude kinaplantsoenen op den Goenoeng Sendoro voorgezet.

De kosten voor oogsten, bereiden, drogen en verpakken van de bast bedroegen *f* 1096.—

De verzending geschiedde op de zelfde wijze als in 1904. De verzendingskosten van Anggroeng Gondok tot Poerworedjo hebben bedragen globaal *f* 293.— en de vracht per staatsspoor bedroeg tegen regularisatie transportprijs van Poerworedjo tot Bandoeng in 1905 *f* 540.38.

Aan kosten voor onderhoud van het kina-droogetablissement werd in 1905 uitgegeven *f* 171.—

Totaal werd voor de uitdunning der kinaplantsoenen op den Sendoro en voor de exploitatie in eigen beheer in 1905 uitgegeven *f* 1267.—

Verkregen werd in 1905 totaal 20474 K.G. droge kinabast, globaal 200 kinadolken en bovendien globaal 50 stapelmeter kinabrandhout: alles in de afdeeling Wonosobo. In de afdeeling Temanggoeng werd in het verslagjaar niet geoogst.

Er werd in het eerste halfjaar, evenals in het vorige jaar (zie vorig jaarverslag bldz. 167), alleen geoogst in de tuinvakken met gehalte van meer dan 2 % zwavelzure kinine, en evenals in het vorige jaar, alleen stambast.

In het einde van het tweede halfjaar (namelijk van af 28 November 1905) liet ondergeteekende onder nadere goedkeuring een proef nemen met het speciesgewijze oogsten, in afwijking van het tot dusver alhier steeds sedert 1901 bij het Boschwezen gebruikelijke gemengde of tuinvak-gewijze oogsten.

Het verschil dezer beide oogstmethoden is hierin gelegen, dat bij de laatste oogstwijze steeds bastgruismengsels bestaande uit gruis van twee of meer kina-species of varieteiten verkregen werden, terwijl bij de eerstbedoelde oogsting uitsluitend van één enkele kinaspecies en wel voorloopig alleen van de hier meest waardige *Succirubra* boomen geoogst wordt. Deze proef viel zoo goed uit, dat na de intusschen voor deze oogstwijze verkregen adhaesie van den Directeur van de Gouvernements kina-onderneming met deze nieuwe methode voortgegaan wordt.

Met het oog op de toekomstige rentabiliteit der kinaplantsoenen van het Boschwezen op den Sendoro kan hier met bijzondere genoegdoening op gewezen worden, dat in het verslagjaar door den waarnemend Directeur van de Gouvernements kina-onderneming een vooral ook voor het Boschwezen voordeeliger *nieuw* contract gesloten werd met de Bandoengsche kininefabriek voor chemische verwerking van Gouvernements kinabasten.

Nog dient vermelding, dat door een particulier kinaplanter in het verslagjaar een bezoek gebracht werd aan de kinaplantsoenen van het Boschwezen op den Sendoro en daarna een verzoek ingediend werd tot afstand in exploitatie van alle op den Sendoro gelegen Gouvernements kinaplantsoenen met het recht van kaalkap en rooiing òf tegen betaling van een pachtschat in jaarlijksche termijnen. Na gezette overweging werd dat tweeledig verzoek door de Regeering van de hand gewezen en besloten om de exploitatie in eigen beheer bij wijze van uitdunning door het Boschwezen te doen voortzetten.

Digitized by Google

Voorts werd in 1905 op advies van den Directeur der Gouvernements kina onderneming besloten om een kinamandoer en een paar javaansche kinakoelies van den Sendoro naar de Preanger te zenden om dáár op de Gouvernements kina onderneming opgeleid te worden tot het oogsten en bereiden van pijp- of zoogenaaamde pharmaceutische basten, waartoe in het vervolg op den Sendoro de minstwaardige kinasoorten van den Sendoro bij wijze van proef verwerkt zullen worden.

Door boommetingen in 1905 door het beheerspersoneel verricht op kinaproefvlakten in de door het Boschwezen op den Sendoro sedert 5 jaar (door het op stronk kappen) uitgedunde kinaplantsoenen werd overtuigend bewezen, dat juist de voor exploitatie meest waardevolle kinasoort van de Sendoro plantsoenen, namelijk *Cinchona succirubra*, in het algemeen zich op den Sendoro zeer voldoende natuurlijk verjongt. In afgeronde getallen bleken namelijk pro H.A. aanwezig te zijn 290 stuks *succirubra* stronkopslagen en bovendien nog bijna 2700 stuks, uit afgevallen zaad natuurlijk opgeschoten *succirubra* plantjes.

Ten slotte kan er nog op gewezen worden, dat voor de Inlandsche bevolking der omringende dorpen de kina- exploitatie van het Boschwezen in eigen beheer op den Goenoeng Sendoro een gewaardeerde bron van inkomsten oplevert, terwijl de kosten der Sendoro-reboisatie door de gemaakte winst goedgemaakt worden.

VI. Inrichting der djati-en wildhoutbosschen.

a. Opmeting en kaarteering.

Door het beheers-personeel werden in 1905 de in 1904 aangelegde culturen, tot een totale uitgestrektheid van 335 H.A. opgemeten en in kaart gebracht. Voorts werden door dit personeel in 1905 nog enkele met steenen grenspalen afgebakende wildhoutbosschen in de districten Loano en Alijan opgemeten en gekaarteerd.

Door personeel van het kadaster werden in het verslagjaar gereed opgemeten en in de kadastrale desakaarten ingeteekend alle steenen boschgrenspalen, welke door het boschpersoneel in de districten Alijan en Loano, zoomede in het geheele onderdistrict Karanggajam (district Karanganjar) geplaatst waren.

Voorts werd in het verslagjaar door het kadaster een begin gemaakt met de opmeting van alle boschgrenspalen, welke in het district Gombong geplaatst werden.

Door deze doeltreffende samenwerking tusschen den Kadastralen dienst en het Boschwezen werden aanzienlijke extrakosten voor opmeting den Lande uitgespaard, want het opmeten van de hier bedoelde boschgrenspalen geschiedde zonder tijdverlies door de voor de bijhouding der kadastrale desakaarten in genoemde districten werkzame kadaster-mantries, die voor hunne kaartbijhouding toch nabij die grenspalen te meten hadden, en die op hun beurt de aanwezige steenen boschgrenspalen nut trokken, omdat elke dezer grenspalen het Boschwezen een doelmatig vast punt vormde voor de aansluiting hunner opmetingen van sawahs, tegallans enz.

Mede door deze samenwerking was het mij mogelijk reeds ultimo van het verslagjaar in concept de grensprojectkaarten gereed te kunnen hebben van alle voor instandhouding in aanmerking komende wildhoutbosschen van het geheele district Alijan zoomede van de in 1904 in het district Loano afgebakende wildhoutbosschen, voorzoover die toen nog niet door het Boschwezen opgemeten waren geworden.

b. Afbakening en onderhoud van boschgrenspalen.

Aan de plaatsing en nummering van steenen boschgrenspalen werd in 1905 in de districten Alijan en Gombong de laatste hand gelegd. Op ultimo van het verslagjaar was de stand der afbakening in het kort als volgt:

Duurzame steenen grenspalen zijn volledig aanwezig rondom alle voor instandhouding in aanmerking komende wildhoutbosschen der districten Kaliwiro, Loano, Kemiri, Pitoeroeh, Premboen, Alijan, Pedjagoan, Karanganjar en Gombong en van het in het district Wonosobo gelegen onderdistrict Krasak, terwijl alle hooggebergtebosschen der afdeeling Wonosobo volledig afgebakend zijn door een weg en daarlangs door het Boschwezen geplante Poespa (*Schima*) en Tjemara (*Casuarina*) of *Eucalyptus*-boomen en Bamboe-tjendani of Bamboe-ontjoë.

In het geheele boschdistrict Bagelen waren op het einde van het verslagjaar totaal aanwezig 16272 duurzame boschgrenspalen, voor het grootste gedeelte van vierkant bekapten hardsteen en voor een klein deel van djatihout vervaardigd.

Bij alle grenspalen waren ultimo 1905 levende grensteekens (Pinang, of Randoe

Digitized by Google

of Arèn) geplant geworden. En tusschen de grenspalen werden voor zoover zulk een aanplant nog niet aanwezig was door de bevolking op aanmoediging van het Bestuur nuttige bamboesoorten (Apoes, Woeloeng, enz.) langs de boschgrens geplant.

c. **Grensregeling.** Het door de betrokken commissie in 1904 aangevangen onderzoek naar de in vroegere jaren tusschen het Boschwezen en de Inlandsche bevolking van het district Alijan gerezen grensgeschillen werd in het verslagjaar tot een goed einde gebracht, waarmede de allerlaatste der toen nog bestaande oude boschgrensgeschillen der afdeeling Keboemen op bevredigende wijze werden afgewikkeld.

Onmiddelijk daarna werd begonnen met de opmaking van definitieve boschgrensprojectkaarten in genoemd district. Einde 1905 waren die kaarten voor het grootste gedeelte gereed.

In den loop van 1905 kwamen de volgende grensregelingen van wildhoutbosschen definitief tot stand: 1e. Kaligepoek; 2e. Penoenggalan en Pedjagoan; 3e. Goenoeng Bismo, G. Prahoe, G. Sendoro, G. Telerep en G. Kembang, en waren in behandeling de nogal omvangrijke grensregelingen in de districten Gombong en Loano en in het in het district Karanganjar gelegen, onderdistrict Karanggajam.

Met inbegrip van ƒ 366, voor onderhoud van steenen- en houten grenspalen en van ƒ 574 voor uitgekeerde grondschadeloosstellingen der Inlandsche bevolking werd in 1905 voor afbakening, opmeting, kaarteering en grensregeling totaal uitgegeven ƒ 3254.—

V. Boschpolitie en boschbewaking.

In het verslagjaar kwam een zeer nuttige boschpolitie-verordening van den Resident van Kedoe tot stand, ten doel hebbende den tegengang van diefstallen in en beschadigingen van 's Lands bosschen, benevens dien van het achteloos branden of ontsteken van vuren op boschgronden of gronden begroeid met grassen, jong boom- en struikgewas. Deze verordening werd afgekondigd in de Javasche Couranten van 6 en 9 Juni 1905 No. 45 en 46.

Dank zij de steeds ondervonden medewerking van het Bestuur was ook in dit verslagjaar de politioneele toestand der bosschen over het algemeen bevredigend, in aanmerking genomen de dichte bevolking, de groote behoefte aan brandhout en de verspreide ligging der meeste bosschen van dit boschdistrict.

Speciale vermelding verdient de boschpolitie-regeling, welke op voorstel van ondergeteekende in alle drie afdeelingen Wonosobo, Keboemen en Poerworedjo, in het verslagjaar in overleg met het Europeesch en Inlandsch Plaatselijk Bestuur tot stand is gekomen, waarbij nl. ter versterking van de nog te weinig talrijke boschpolitie — aan alle Wedono's en Assistent-Wedono's van districten of onderdistricten waarin Landsbosschen gelegen zijn, opgedragen werd om minstens één keer per week één hunner politie-oppassers een speciale boschpolitie-tournée te doen maken door die boschgedeelten, welke volgens den betrokken boschpolitie-ambtenaar (Mantri of boschwachter) het meest van houtdiefstallen te lijden hebben.

De goede resutaten dezer politie-regeling bleken reeds spoedig na hare invoering en spreken ook uit den onderstaanden staat, aangevende het aantal berechte boschdelicten, dat door de boschpolitie en het aantal, dat door de districts- en desapolitie ontdekt is geworden:

AFDEELING.	REGENTSCHAP.	Clandestiene ontginningen.				Houtdiefstal.				Vervoer van hout zonder pas.			
		Aantal veroordeelingen.	Aantal vrijspraken.	Aantal opgelegde dagen ten arbeidstelling.	Bedrag boete.	Aantal veroordeelingen.	Aantal vrijspraken.	Aantal opgelegde dagen ten arbeidstelling.	Bedrag boete.	Aantal veroordeelingen.	Aantal vrijspraken.	Aantal opgelegde dagen ten arbeidstelling.	Bedrag boete.
Poerworedjo	Poerworedjo	74	1	48	ƒ 25.—	23	6	17	—	—	—	—	—
	Koetoardjo	4	1	1	» 3.—	29	—	29	—	3	5	—	ƒ 3.—
Keboemen	Keboemen	13	7	2590	» 1.—	2	11	180	—	—	—	—	—
	Karanganjar	49	7	849	» 2.—	299	49	4797	ƒ 40.—	15	4	18	» 11.75
Wonosobo	Wonosobo	39	5	161	» 53.—	301	83	2691	—	—	—	—	—
Totaal		179	21	3649	ƒ 84.—	654	149	7714	ƒ 40.—	18	9	18	ƒ 14.75
Hiervan zijn totaal aangehaald: door de districts of desapolitie;		103	6	538	» 48.25	248	48	2963	» 5.—	14	8	18	» 12.—
door Boschpolitie		76	15	3111	» 35.75	406	101	4751	» 35.—	4	1	—	» 2.75

Digitized by Google

Voorts dient hier nog melding gemaakt te worden van den volgenden maatregel, t. w. indiening door de betrokken Assistent Residenten aan den boschbeheerder van eene halfmaandelijksche, door den betrokken djaksa opgemaakte opgave van de berechte en nog ontberecht gebleven boschpolitiezaken, met speciale vermelding door wien (boschpolitie of districts- of desapolitie) de houtdiefstal enz. ontdekt is. Hierdoor wordt de beheerder in staat gesteld om twee keer 's maands contrôle uit te oefenen over de activiteit van zijne boschpolitiepersoneel en een overzicht te verkrijgen van de medewerking der districts- en desapolitie.

VI. Personeel.

De tijdelijk Leerling opziener J. T. DEIJKERHOFF werd in het verslagjaar vast aangesteld en overgeplaatst naar het boschdistrict Tegal-Cheribon.

In het overige europeesche opzienerspersoneel kwam geen mutatie; de beide opzieners F. BAUDOIN van Sapoeran en A. F. E. VAN DER WAAG van Penoenggalan behielden hunne standplaatsen, slechts werden de grenzen van hun ressort gewijzigd.

Eerstgenoemde ontving van ondergeteekende eene bijzondere tevredenheidsbetuiging wegens zijne groote verdiensten op boschcultuurgebied; laatstgenoemde eene dergelijke betuiging van den Resident van Kedoe wegens hetgeen hij bijgedragen had tot de goede beëindiging van de omvangrijke en moeilijke afbakeningen en boschgrensregelingen van de districten Alijan en Pedjagoan en van het onderdistrict Penoenggalan.

Aan den mantripolitie bij het Boschwezen te Ngalian Mas Wiriosapoetro (zie vorig verslag bladz. 170) viel de eer te beurt de eerste te zijn, die benoemd werd tot de nieuw gecreëerde betrekking van Inlandsch Leerling opziener bij het Boschwezen. Ook in die nieuwe betrekking voldeed hij, zoodat hem nog vóór de afsluiting van dit verslag een zelfstandig opzienersressort (Kaliwiro-Krasak-Kemiri) toevertrouwd konde worden. In dat ressort liggen de ultimo Maart 1906 reeds bijna 452 Hectaar groote zuivere kaoetsjoekculturen, de uitgebreidste van het boschdistrict Bagelen (zie hierboven bij culturen). De correspondentie met dezen Inlandschen Leerling opziener, die in het bezit is van het diploma van het klein ambtenaarsexamen, geschiedt steeds in het Hollandsch.

De mantriboschpolitie en de boschwachter van Penoenggalan ontvingen van den Resident eene tevredenheidsbetuiging voor hun aandeel in de goede beëindiging der hierbovengenoemde afbakenings werkzaamheden.

Een mantri werd gestraft met één jaar onthouding van periodieke tractementsverhooging en twee boschwachters ontvingen van ondergeteekende eene ontevredenheidsbetuiging.

De vacature van mantrie boschpolitie, ontstaan door de genoemde bevordering van Mas Wiriosapoetro, werd vervuld door een mantrie op wachtgeld.

De betrekking van boschdistrict-bureau oppasser werd in het verslagjaar ingetrokken.

Op het einde van het verslagjaar bestond het bij besluit aangestelde aan ondergeteekende toegevoegde personeel uit: twee Europeesche Opzieners, één Inlandsch Leerling opziener, negen mantri's, acht boschwachters en een schrijver.

De Houtvester van Bagelen
DR. S. H. KOORDERS.

I. HOUTVESTERIJ NOORD-KRADENAN.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en der wildhoutbosschen.

De totale uitgestrektheid van dit complex, waarin gedurende 1905 geen verandering kwam, bestond ultimo van dat jaar uit:

Bebosschingen	2053 H.A.
Aanleg 1905	61 »
Oorspronkelijk bosch. (incl. enkele wildhoutboschjes)	1857 »
Sleuven, wegen, rivieren:	69 »
Tataal. . . .	4040 H.A.

Omtrent de gesteldheid der bosschen, welke in het jaar 1905 van brand weinig te lijden hadden, zie vroegere boschverslagen. Opgemerkt dient te werden dat enkele gedeelten bosch aan den grooten weg naar Karangassem, welke door de bevolking als publiek terrein worden boschouwd, voortdurend achteruitgaan.

Digitized by Google

Het plaatsen van eene blijvende omheining zou hierin afdoende verbetering kunnen brengen; hetzelfde geldt voor 't in de directe nabijheid van Wirosari gelegen vakje 118.—

2. Cultuur van djati, wildhout en van caoutchouc-leverende gewassen.

BLOK KARANGASSEM.

Aan de ongeveer 5 H.A. groote cultuur van het jaar 1903, in subvak 6*b*. op de kapvlakte van 1902, werd gedurende 1905 besteed een bedrag van *f* 59. De totale kosten zijn daardoor geworden *f* 195, d. i. per H.A. *f* 39, voor welke bedrag een goede cultuur is tot stand gebracht. De eveneens 5 H.A. groote aanplant van 1904 in 't zelfde subvak heeft zich gunstig ontwikkeld; de contractanten komen getrouw hunne verplichtingen na. Uitbetaald werd een bedrag van *f* 52, wat met de *f* 51 van 't vorig jaar een totaal geeft van *f* 103. De aanleg van 1905, beslaande het restant van subvak 6*b*. en de daaraangrenzende o. p. 6*e*. werd uitbesteed voor *f* 30; gedurende 't verslagjaar werd voor deze 6 H.A. groote cultuur uitgegeven *f* 48.—

BLOK SARIP-SINTROE.

De cultuur van 1903 in de subvakken 75*c*. en 75*f*, tesamen groot 7 H.A. kan slechts voor een deel als geslaagd in aanmerking komen. Is dit in 75*c*. hoofdzakelijk te wijten aan drassigheid van den bodem, in 75 *f* is de oorzaak meer nalatigheid van den kant der planters, terwijl door kwaadwilligen brand werd gesticht, die evenwel spoedig gebluscht kon worden en zich daardoor beperkte tot $^1/_2$ H.A.

Met de uitgaven gedurende 1905 ad *f* 69 worden de kosten van deze herbossching *f* 291, d. i. per H.A. *f* 53 aannemende dat ongeveer 5^5 H.A. als geslaagd kunnen beschouwd worden.

Voor de open-plek cultuur in de subvakken 15*i*—15*l* groot 8 H.A. eveneens van 't jaar 1903, was noodig *f* 62. De kosten van deze vrij goed geslaagde aanplant bedroegen daardoor *f* 234, of *f* 29 per H.A.

De cultures van 1904, op de leeggekapte subvakken 75*c*. en 75 *f* staan tamelijk gunstig, terwijl de aanleg van 1905 in de subvakken 75*c*. en 76*g*. met eene uitgestrektheid van 7 H.A. en uitgegeven voor *f* 35 per H.A. veelbelovend is, vooral in 76*g*.

BLOK TAMBAKSELO.

Het herbosschen der terreinen in dit blok ondervindt nu minder moeilijkheden dan vroeger.

De boschverslagen over 1902 en 1903 leeren ons dat met de gewone manier van planten zelden meer bereikt werd dan 't bewerken der gronden gedurende een maand of vier, hoogstens zes.

Reeds het verslag over 1904, maakt melding van de om bovengenoemde reden ingevoerde nieuwe betalingsmethode, welke tot nog toe aan 't doel beantwoordt.

In 1904 toegepast op eene kleine uitgestrektheid van slechts 8 H.A. werd gedurende het verslagjaar tot uitbreiding overgegaan en alle te herbosschen gronden in dit blok uitgegeven als wat ik zou willen noemen »veecultuur". Sappi's en karbouwen, al naar gelang de planters het wenschten, werden ingekocht, en hen in bruikleen afgestaan; ja door de onmiddellijke nabijheid eener groote veepassar konden de planters zelf de door hen verlangde beesten inkoopen.

Heeft het werk in deze richting eenige resultaten mogen opleveren, de andere methode van planten, de meer natuurlijke verjonging zooals deze werd toegepast voor de kapvlakte van 1902 in 89*c*. en de kapvlaktes van 1903 in 89*a* en *c* had minder succes. De welige alang-alang en glagah-groei noodzaakt ons, althans voorloopig, van een dergelijke verjongingsmanier af te zien.

De 4 H.A. groote cultures van het jaar 1903 in de subvakken 78*c* en 70d vereischten eene uitgave van *f* 181 dus *f* 45 per H.A., terwijl die in de subvakken 89a en 90*a* met eene uitgetstrektheid van 9 H.A. slechts slaagden over 7 H.A. zoodat de onkosten per H.A. zijn geweest *f* 87.— (totaal *f* 613).

De 8 H.A. groote reeds bovengenoemde veecultuur in de openplek 89b van het jaar 1904 staat uitstekend; bijna overal is reeds sluiting verkregen waardoor de ongewenschte ondergroei is verdwenen.

Digitized by Google

In de 19 H.A. groote stronkopslag-cultuur van 1904 in subvak 89*a* en *c* heeft zich wel hier en daar goede opslag ontwikkeld, echter het uitstrooien van djatipitten gemengd met toerie op plaatsen waar weinig stronken voorkwamen had geen succes. Gedurende 1906 zal dan ook alleen het voorkomen van brand nog eenige uitgaven voor deze herbossching mogen vorderen.

Eind 1905 werden in aanleg genomen ruim 28 H.A. t. w. 14⁵ H.A. openplek in 89*b* en 13⁵ H.A. kapvlaktes 89*a* en *c* van 't jaar 1904, tegen eene aannemingssom van *f* 45.— per H.A. waarvoor echter reeds in September voor elke H.A. één karbouw of sappi in bruikleen werd gegeven.

Het contract is op dezelfde manier ingericht als in 1904; evenwel werd toen per $1^1/_2$ H.A. 2 stuks vee in bruikleen afgestaan, nu per H.A. slechts één, waardoor dan ook de resteerende betaling in geld grooter kan zijn.

BLOK PETING.

Reeds in 't vorig verslag werd de ongunstige stand van de cultuur in de subvakken 63*a*. *b*. en *c* vermeld; nemen we aan dat minstens de helft mislukt is, de andere helft als tamelijk geslaagd beschouwend, dan worden de onkosten per H.A. *f* 206 : 3 = *f* 71.

De eveneens in 1903, aangelegde cultuur in de subvakken 43*a*. *b*. en *c*. is goed geslaagd en bedroegen de uitgaven voor deze 17 H.A groote aanplant *f* 507. *d. i.* *f* 30. per H.A.

De aanplant van 1904, groot 14 H.A heeft zich gunstig ontwikkeld; alleen de oostelijke hoek van subvak 46*b* waar 't terrein zeer drassig is, blijft in den westmoesson bij 't overige van dit subvak en de subvakken 43*b* en 43*d* ten achter. Voor herbossching kwamen in aanmerking de kapvlaktes van 1904, in de subvakken 46*a* en 45*a* te samen 16 H.A.

Zooals gewoonlijk werd deze nieuwe aanleg uitgegeven voor *f* 20.— per H.A.

De cultuur van caoutchouc-leverende gewassen bepaalde zich evenals 't vorig jaar tot 't onderhouden der bestaande aanplanten.

Tal van karetplanten lijden een kwijnend bestaan, vooral in de vakken 80, 91 en 92 en gelooven wij 't daarom wenschelijk ons verder alleen bezig te houden met de bewerking van de goed ontwikkelde voor de toekomst veelbelovende individuën.

In 1905 werd hoofdzakelijk hiervoor en voor 't brandvrijhouden uitgegeven een bedrag van *f* 297; terwijl voor onderhoud en uitbreiding van 't heveacultuurtje in vak 36 noodig was eene som van *f* 79.—

Het totaal aantal karetplanten verminderde met 315, kwam n. l. van 1530 stuks op 1215; door 't enkel onderhouden der goed ontwikkelde boomen zal hun aantal nog meer terugloopen, doch daardoor de kosten voor deze cultuur, welke zwaar, zeer zwaar drukken op de betrekkelijk kleine djati-aanplant tot een minimum beperkt blijven.

De verdeeling ultimo van 't verslagjaar over de houtvesterij was als volgt:

vakken	104,	105	106	348	marcotten		
	91,	92		158	»	en 143	zaadplanten
	79,			45	»	en 132	»
	80,			55	»	en 198	»
langs de boschgrens enz. (verspreid):				136	»		
				742	marcotten	en 472	zaadplanten
				totaal 1215 stuks			

Het hevea brasiliensis cultuurtje werd in de eerste maanden van 1905 met 100 planten in verband 4 op 4 uitgebreid, van welke 100 echter in den loop van 't jaar 21 't aflegden.

Het bestaat dus nu uit 64 planten van December 1902 en 79 stuks van Februari 1905; behalve de gewone bewerking voor 't brandvrijhouden, moesten enkele spichtig opgeschoten, topzwaar geworden stammen getopt worden.

3. Exploitatie der djati- en der wildhoutbosschen.

a. Geregelde exploitatie.

De in het bedrijfsplan aangegeven subvakken 6*e*. 75*c*. 76*g*. 89*c*. 88*a*. 45*a*. 44*a*. en 44*b*. werden leeggekapt en was hunne opbrengst een totaal van 1835 M³. timmerhout en 1096 M³. brandhout.

Digitized by Google

De H.A. opbrengst was 40 M³., een cijfer dat bij de tegenwoordige rondhout-exploitatie aanmerkelijk kan stijgen.

Behalve in leegkap bestond de exploitatie uit de zuivering der vakken 54 en 55 met eene opbrengst van 175 M³. en het nakappen in de subvakken 89a. en 45a. gezamenlijk opleverende 252 M³. timmerhout en 658 v. m³. brandhout.

De houtval in 1905 was dus 2262 M³. en 2925 S. M. brandhout (= 1755 v. M³.) t.w. kantrecht beslagen hout van 5 M. en meer 312. M³. van 3 — 4.90 M. 516 M³. en van minder dan 3 M. 674 M³. en spintvrije dolken van 5 M. en meer 346 M³. van 3.— 4.90 M. 280 M³. en van minder dan 3 M. 135 M³.

Brandhout exploitatie, zoowel als de aanmaak van dolken werden dus in 1905 belangrijk uitgebreid, terwijl het zich laat aanzien dat in deze richting hoe langer hoe meer gedaan kan worden.

Hoeveel de opbrengst uit de verschillende subvakken was blijkt uit volgend staatje

Subvak.	Grootte in H.A.	Verkregen M³.
6*c*	5.00	271
75*c*	3.00	125
76*g*	6.00	129
89*c*	8.00	210
88*a*	6.00	44
45*a*	3.66	333
44*a*	5.13	230
44	9.00	493
Totaal.	45.79	1835

Met den vermeerderden aankap zoowel van timmer- als brandhout hielden uitsleep en transport gelijken tred. De veestapel werd uitgebreid en de capaciteit van de railbaan verhoogd.

Vooral nu de 1900 m. lange omlegging van het ravijn tusschen piket 41 en 55 is gereedgekomen zal dit nog in meerdere mate 't geval zijn en hoop ik dat 2 à 3 maal per dag brandhout gereden kan worden.

Bovendien zal 't transport van timmerhout en brandhout resp, met *f* 0.10 en *f* 0.05 verminderd kunnen worden, wat eene jaarlijksche besparing geeft van ongeveer *f* 350.

Evenals vorige jaren werd ook nu hoofdzakelijk openbaar verkocht en de koopers in de gelegenheid gesteld vooruit de door hen gewenschte houtwerken in eene of meerdere kavelingen te vereenigen. De houtvenduties werden druk bezocht, en waren de behaalde prijzen veelal ver boven de gestelde limites. Ik kan niet nalaten hier te wijzen op de Glasgowsche firma Shrank en Co. vertegenwoordigd door den heer R. ZIONS welke een onzer grootste afneemsters is geworden, en ons krachtig steunt in onze pogingen om te geraken tot eene rationeele exploitatie dezer bosschen.

Op de zes gehouden veilingen werden totaal verkocht 2043 M³. timmerhout welke opbrachten *f* 61432 of *f* 30,07 per M³.

De onderhandsche verkoop was aanmerkelijk grooter dan gedurende 1904 en was de gezamenlijke opbrengst van brand- en timmerhout *f* 7157 n.l. 2821 S. M. brandhout voor *f* 3300, 93 M³. kantrecht beslagen hout voor *f* 2070; 85 M³. spintvrije dolken voor *f* 1635 en eindelijk 1264 stuks uitdunningsdolken van 4—11 M. lang voor *f* 152.

Dat de opveiling op stam van eenige subvakken te vergeefs plaats had behoeft eigenlijk geen vermelding meer.

De afwerking van de beheerderswoning vereischte nog 56 M³. twee boschwachterswoningen 29 M³. eene kappersloods nabij Peting 3 M³. en eindelijk voor onderhoud railbaan 88 M³. d. i. totaal voor eigen gebruik 177 M³. welke eene waarde vertegenwoordigen van *f* 4425.—

Voor onderhoud van de railbaan zal nog eenige jaren een dergelijke hoeveelheid noodig zijn; immers het ligt in de bedoeling de geheele lijn te voorzien van vierkant bekapte dwarsliggers.

b. **Uitdunningen.** Deze besloegen eene oppervlakte van 245 H.A. en geschiedden overal waar mogelijk tegen afstand van het dunsel. De cultures vormen nu reeds meer dan 50 % van het geheele complex, vooral gedurende de volgende perioden zal dus 't uitdunningsvraagstuk aan de orde van den dag zijn.

Digitized by Google

Niet alleen moet uitgedund worden, doch het dunsel dient zooveel mogelijk te worden afgezet. In de eerste plaats is daarvoor noodig transport naar de tram; het bleek toch dikwerf genoeg dat verkoop in 't bosch zonder resultaat bleef, en in de tweede plaats zouden de vrachtprijzen eenigszins verlaagd moeten worden. In 't begin van het verslagjaar besprak ik deze zaak reeds met den chef der S. Joana stoomtram Mij., wat ten gevolge had dat de coefficient voor dunsel werd gebracht op 0,3 en 0,4.

Nu is 't wel waarschijnlijk dat de export van djatihout en de daarmee gepaard gaande stijgende prijzen ook 't dunningsmateriaal meer gewild zullen maken, doch anders is één coëfficient van 0,4 zeker nog te hoog.

Bovengenoemde 245 H.A. bestonden uit 114 H.A. welke voor 't eerst gedund werden en 131 H.A. waar reeds vroeger dit had plaats gehad.

Voor kappen en aanwijzen werd uitgegeven een bedrag van *f* 267; hiertegenover staat slechts zooals we boven reeds zagen een inkomst van *f* 152.

De dunningen voor de tweede keer brachten op ruim 11000 stuks dolken van ± 4 M. lang en 10,20 c.M. dik, welke langs sleuf z. werden opgestapeld, doch daar geen aftrek konden vinden.

Ten slotte moge hier volgen het overzicht der exploitatie in 1905.

OMSCHRIJVING.	Openbaar onderhands verkocht verstrekt verbruikt.		Opbrengst v/h. verkochte hout in guldens.		Andere inkomsten.	Totaal in gulden.
	Timmerhout M³.	Brandhout S.M.	Timmerhout.	Brandhout.		
Openbaar verkocht.	2043	—	61432	—	—	61432
Onderhoud »	178	2821	3705	3300	—	7005
Uitdunsel »	—	—	—	—	152	152
Verbruikt »	177	—	—	—	—	—
Huishuur.	—	—	—	—	270	270
Totaal. . . .	2398	2821	65137	3300	422	68859

De voortdurend stijgende houtprijzen zijn oorzaak dat de transportkosten hoe langer hoe minder gevoeld worden, en daardoor de houtwerken in hoe langer hoe meer ruwere, oorspronkelijker vorm den koopers kunnen worden aangeboden.

Van de in 1905 behaalde prijzen in vergelijking met de gestelde limites geeft volgend staatje een overzicht.

Eenige malen werden dwarsliggers van 2 $^{22}/_{12}$ opgeveild, doch brachten deze nooit meer op dan de gestelde limite van *f* 0.95 per stuk d.i. *f* 17.95 per M³.

SORTIMENT.	□ BALKEN		S. V. DOLKEN	
	Limiteprijs per M³.	Heeft opgebracht per M³.	Limiteprijs per M³.	Heeft opgebracht per M³.
1 —2.90 M.	*f* 19	*f* 25.08	*f* 12	*f* 20.71
3 —3.90 »	» 25	» 31.91	» 15	» 18.49
4 —4.90 »	» 32	» 38.92	» 19	» 22.07
5 —5.90 »	» 35	» 42.41	» 21	» 24.66
6 —7.90 »	» 42	» 52.33	» 25	» 29.83
8 —9.90 »	» 46	» 65.42	» 28	» 31.83
10 enz.			» 34	» 46.18

Digitized by Google

4. Inrichting der djati- en der wildhoutbosschen.

Hieronder kan alleen vermeld worden 't onderhouden van 507 grens- en sleufpalen en van 15 daarvoor in aanmerking komende bruggetjes.

5. Bewaking.

Gedurende geruimen tijd moest de bewaking worden uitgeoefend door onvoltallig personeel.

De mantri-politie te Dersemi sukkelde reeds lang en verzocht na een ziekteverlof van 14 dagen ontslag uit zijne betrekking, terwijl in de vacature van mantri-politie te Karangasem, ontstaan begin October van 't verslagjaar, eerst kon voorzien worden in December d. a. v.; meer dan $2^1/_2$ maand werden hier dus de diensten van een mantri gemist.

Het aantal ingediende processen-verbaal bedroeg in het geheel 47.

Drie processen-verbaal hadden betrekking op houtvervoer zonder pas, en werden de 10 beklaagden gestraft met 56 dagen krakal in 4 gevallen te vervangen, door eene boete van $4 \times f$ 5.—

Verder werd van 't beschadigen van cultures door, zonder toezicht, weidende karbouwen 3 maal proces-verbaal opgemaakt. Den 19 beklaagden werden 54 dagen krakal opgelegd, in 14 gevallen te vervangen door $14 \times f$ 1.— boete.

Voor 't veroorzaken van brand, geconstateerd bij 2 processen-verbaal, werden gestraft 2 beklaagden met 13 dagen ten arbeidstelling of f 16.— boete.

Huiszoeking had plaats in 7 gevallen en werden bij 11 beklaagden aangehaald 56 stuks houtwerken met eene waarde van f 38.30; ze werden gestraft met 112 dagen krakal, in twee gevallen te vervangen door $2 \times f$ 5.— boete, terwijl 2 beklaagden werden vrijgesproken. 24 van de ingediende processen-verbaal hadden betrekking op directen boschdiefstal; van de 32 beklaagden werden er 4 vrijgesproken, terwijl de overigen werden veroordeeld tot 230 dagen ten arbeidstelling.

De 55 stuks aangehaalde houtwerken hadden slechts eene waarde van f 27.24; eenige malen waren de gepleegde overtredingen van zoo weinig beteekenis, dat de betrokken boschpolitie-beambte hierop moest gewezen worden.

Ten slotte zijn er nog 8 zaken in behandeling die op hunne berechting wachten, althans de uitspraak van den politierechter kwam nog niet ter onzer kennis. In 't geheel zijn dus 74 beklaagden gestraft met 465 dagen krakal d.i. gemiddeld per beklaagde 6.3 dag ten arbeidstelling.

Aan de bewaking der bosschen tegen brand werd de meeste zorg besteed: tegen kwaadwilligheid echter is hier weinig of niets te doen.

De aanplant van 1903, in vak 75 moest het ontgelden, en tot overmaat van ramp sloeg het vuur over naar de aangrenzende mahoni-cultuur.

Deze laatste brandde voor de helft af, terwijl van de djati van 1903 ongeveer $^1/_2$ H.A. vernield werd.

Ook de brand in de vakken 90, 91, 92, en 93 schijnt aan kwaadwilligen te moeten worden toegeschreven; het vuur toch brak op verscheidene plaatsen tegelijk uit, en kon de politie zich alleen bepalen tot 't beschermen der cultures van 1903 en later.

Overigens bleven de cultures van 1903 en 1904 gespaard; de karet had alleen te lijden in vak 80 en 104, 105 en 106, doch door de genomen maatregelen, welke bestonden in 't neerlaan van de alang-alang en daarna bedekken met aarde, was de schade van geringe beteekenis.

Trouwens 1905 was een vrij vochtig jaar; einde Juni regende 't nog altijd, terwijl op 13 en 14 October de hevige regens een eind maakten aan alle brandgevaar. Wil men een goed oordeel vellen over de resultaten der tegen brandgevaar genomen maatregelen dan dient in de eerste plaats van de gevallen regen nota genomen te worden.

Ik zou daarom willen voorstellen de houtvesterij te voorzien van een regenmeter en bijbehoorend register, zoodat dagelijks aanteekening gehouden kan worden. De kosten zullen gering zijn (bovendien is karrentransport ook altijd min of meer afhankelijk van de gevallen regen, en zal dus in dit opzicht de regenmeter eveneens nuttig zijn).

Behalve de cultures van 1903, en 1904 welke, op een klein gedeelte na in vak 75, gespaard bleven, zijn ook de overige boschgedeelten minder door 't vuur aangetast dan gewoonlijk 't geval is.

Eene globale opname gedurende October der verbrande terreinen gaf tot uitkomst 't volgende.

Digitized by Google

NAAM v/H. BLOK.	Totale uitgestrektheid in H.A.	Hiervan verbrand in H.A.
Karangassem.	387	187
Sarip-Sintroe.	663	250
Tambakselo	613	544
Dersemie	496	418
Sepreh	671	161
Berdjo	519	187
Peting	621	47
Totaal.	3970	1794

m. a. w. de branden bleven beperkt tot ruim 45 % van 't geheele boschcomplex.

6. Personeel.

In 't Europeesche personeel hadden geen mutaties plaats; in 't Inlandsch personeel daarentegen vele.

De mantripolitie te Dersemi werd, na een ziekteverlof van 14 dagen eervol uit zijne betrekking ontslagen. In zijn plaats werd benoemd de toenmalige schrijver, terwijl als schrijver werd aangesteld de boschwachter van het blok Berdjo. In de vacature van boschwachter werd voorzien door de benoeming van een magang der Boschinrichting te Telawa; deze werd evenwel voorloopig tijdelijk aangesteld.

In September werd de mantri-politie te Karangasem benoemd tot Inl. leerlingopziener; eerst in December d. a. v. kon in deze vacature worden voorzien door de benoeming van een gewezen mantri-opnemer der boschinrichting.

7. Algemeene opmerkingen.

De financieele uitkomsten van het bedrijf gedurende 1905 zijn gunstig geweest. De inkomsten ad *f* 68860 overtroffen de uitgaven ad *f* 33332 met *f* 35528, zoodat per H.A. een nettowinst is gemaakt van *f* 8.79. Nemen we daarbij in aanmerking dat voor buitengewone uitgaven, als 't afwerken der beheerderswoning, 't oprichten van 2 boschwachterswoningen, inkoop en transport van 2400 str. M. rails en 3 wielstellen, inkoop gronden enz., werd besteed een bedrag van ruim *f* 3000, terwijl de voor eigen gebruik aangewende houtwerken eene waarde vertegenwoordigen van minstens *f* 4000; dan wordt daardoor 't winstsijfer nog aanmerkelijk verhoogd.

De uitgaven waren in 1905, we vermelden 't reeds boven, 33332. Over de verschillende hoofden als volgt verdeeld:

1.	Personeel	*f* 10359.—
2.	Aankap 2262 M³. timmerhout	» 6646.—
3.	Sleeploon 2021 » en transport 2285 M³.	» 3286.—
4.	Aankap 2925 » St. M. brandhout.	» 815.—
5.	Transport 2843 » » » »	» 864.—
6.	Traktementen stapelplaats- en kapmandoers, wakers	» 1221.—
7.	Uitdunnen	» 267.—
8.	Diversen exploitatie (incl. maandgelder, reiskosten van den vendumeester, enz.).	» 1756.—
9.	Onderhoud railbaan	» 1150.—
10.	Onderhoud sleuven, wegen, bruggen, woningen en grenzen. .	» 1030.—
11.	Diverse kleine uitgaven.	» 50.—
12.	Cultures	» 2627.—
13.	Afwerken beheerderswoning te Wirosari	» 788.—
14.	Oprichten twee boschwachterswoningen.	» 950.—
15.	Regularisatiewaarde 240 stuks rails v. 5 M. en 9 K.G. . . .	» 991.—
16.	Inkoop gronden	» 313.—
17.	Inkoop wielstellen en transport rails	» 219.—
	Totaal.	*f* 33332.—

Digitized by Google

De sub. 13 t/m. 17 genoemde bedragen kunnen als buitengewone uitgaven worden aangemerkt. Vergelijken we nu nog de werkelijk verkregen uitkomsten met die van 't bedrijfsplan dan komen we tot 't volgende:

JAAR.	BATIG SALDO		meer verkregen.	minder verkregen.
	Geraamd.	Verkregen.		
1897	9114	—8194		17308
1898	12949	30309	17360	
1899	21201	75323	54122	
1900	19442	11228		8214
1901	21085	—21139		42224
1902	23724	20668		3056
1903	21765	20321		1444
1904	22542	22917	375	
1905	21448	35528	14080	
Totaal.	173270	186961	85937	722246

Meer verkregen dan was geraamd werd dus een bedrag van *f* 13691.

De Beheerder van Noord-Kradenan
L. A. G. HISSINK.

II. HOUTVESTERIJ NOORD-WEST WIROSARI.

1e. Uitgestrektheid der djatibosschen.

In de uitgestrektheid van 5976 H.A. kwam geen verandering.

2e. Cultuur van djati en van caoutchouc-leverende planten.

De culturen van het jaar 1903 werden voor zoover noodig schoongemaakt en tegen brand beschermd. Voor het onderhoud van 74 H.A. djaticultuur werd uitgegeven *f* 555.— en voor dat van 11 H.A. caoutchouc-cultuur *f* 225. De cultuur in subvak 137e is verbrand en werd op stronk gekapt. De overige djaticulturen zijn allen geslaagd. Van de caoutchouc-culturen zijn 8 H.A. geslaagd te noemen. De overige 3 H.A. zien er minder goed uit, een gevolg van de drassigheid van den bodem.

Ook de culturen van het jaar 1904 werden behoorlijk onderhouden en moeten grootendeels als geslaagd worden beschouwd.

De natuurlijke verjonging in subvak 124a, groot ruim 6 H.A. werd echter door brand vernield en moest op stronk worden gekapt. Voor het onderhoud van 68,50 H.A. djaticultuur werd uitgegeven een bedrag van *f* 949.—

Subvak 77c, groot 5,89 H.A. is een mahonycultuurtje. Het oorspronkelijke plantverband was 7 bij 7 Meter. In het verslagjaar werd er overal één plant tusschengeplant. De stand van den aanplant is goed. De uitgaven bedroegen *f* 85.—

In 1905 werden aangelegd ± 88 H.A. djaticulturen, waarvoor werd uitgegeven *f* 1804.— Voorloopig is de stand goed te noemen.

Met de plantcontractanten werden weinig moeielijkheden ondervonden. Alleen uit één cultuur, die van vak 6, liepen de planters gedeeltelijk weg. Het terrein is daar nl. voor een groot gedeelte vlak en zeer drassig, zoodat er van het tusschenplanten van veldgewassen geen sprake kon zijn. Of de djati op dit gedeelte zal slagen, wordt betwijfeld.

Overal elders bleven de contractanten in de cultuur. In sommige streken werden ze betaald in padi en in geld, in andere gelukte het echter pas planters te krijgen, toen hun een karbouw was beloofd. Deze werd hun gegeven, maar blijft eigendom van het Gouvernement, tot de cultuur is geslaagd.

Digitized by Google

In subvak 94c, dat grootendeels met djati is beplant, werd ½ H.A. beplant met Hevea brasiliensis en Kixia elastica. Oorspronkelijk bedroeg het aantal 61 en 51, thans zijn er nog 49 en 50. Vooral de jonge Hevea-plantjes hadden in den oostmoesson veel van de droogte te lijden; de Kixia elastica moet althans in de jeugd in de schaduw groeien. Zoowel hevea- als kixiaplanten zijn thans omgeven door een rand van toeri en wordt door het toppen van de laatste voortdurend de beschaduwing geregeld; aan den goeden stand der planten is de invloed van de toeri ook hier zeer goed merkbaar.

Uitgegeven voor dit proefcultuurtje is *f* 105, wat oogenschijnlijk zeer veel is, doch moet niet vergeten worden, dat het terrein uit wildhout bestond en de schoonmaak in koelidienst nogal kostbaar was; dat voorts de geheele cultuur door een stekeldraadomheining van 5 draden omgeven is en dat ten slotte de uiterste zorg aan de planten moest worden besteed.

Behalve hiervoor vermelde bedragen werd nog uitgegeven voor de voorbereiding van de cultuur in vak 3 (kratokbeplanting) *f* 117.— en voor het nemen van maatregelen tegen brand in oudere cultures *f* 100.— Alzoo hebben de gezamelijke cultuuruitgaven bedragen *f* 3940.

Omtrent de cultures in het algemeen zij nog het volgende opgemerkt;

1e. De beplanting met kratok schijnt mij alleen dan doelmatig toe, als de gronden vruchtbaar zijn; op terreinen, waar de bovenlaag bestaat uit zandachtige leem en waar de djati schraal blijft, wil ook de kratok niet groeien.

De gunstige resultaten van een grondbemesting zijn duidelijk gebleken in Brebes, waar in elk pootgat bij de kratokboomen een hoeveelheid goed vergane mest is gevegd. De planten groeiden welig; de bladeren waren grooter dan die van de niet bemeste planten.

2e. Waar geen planters kunnen verkregen worden tegen betaling in geld of in eetpadi, schijnt de methode vau cultiveering middels verschaffen van vee, dat voorloopig in bruikleen wordt gegeven, tot goede resultaten te leiden. In het begin kostte het nogal moeite de planters in de cultuur te houden; voortdurend moesten ze uit hunne huizen gehaald worden; enkelen werden verwijderd onder terugname van de karbouwen, resp. koeien. Dit verwijderen van eenigen hunner had op de rest een gunstigen invloed. Thans, einde Februari is de stand der cultures naar wensch en is overal ingeboet.

In de rijen wordt voortdurend de alang-alang met den wortel uitgetrokken over een strook van 1 meter breedte; voor het overige wordt zij gesneden.

De planters komen nu geregeld uit en met het vorderen van den contractduur, neemt ook het grooter wordend in bruikleen afgestane vee in waarde toe en vermindert de kans voor wegloopen der toekomstige eigenaren.

3e. Het uitzaaien van gianti tusschen de rijen over een breedte van 75 c.M. op 3 H.A. van 116*a*, zal waar de grond niet al te mager is, zeker tot een goed resultaat leiden. De gianti groeit in de jeugd vlugger dan kemlandingan; zij is op vele plekken thans (einde Februari) reeds ½ meter hoog. Alleen dient die plant, wanneer ze nog klein is, tegen de alang-alang geholpen te worden door deze laatste uit te trekken. Daarna kan de gianti aan zichzelf worden overgelaten en dient er slechts voor gezorgd te worden dat de jonge djatiplanten niet teveel in de schaduw komen te staan.

Op enkele plaatsen, waar de grond mager en drassig is, blijft de gianti kwijnend.

4e. Het planten van de djatipitten in vooraf bewerkte rijen op een afstand van 20 c.M. van elkaar, zooals dit in de nieuwe cultures overal is gebeurd, heeft boven de oude methode voor, dat nooit meerdere plantjes vlak opelkaar komen te staan, tenzij zij uit één pit ontspruiten. Het verwijderen van de overtollige plantjes kan daardoor geschieden zonder beschadiging van de overblijvenden en kunnen de eerste bij behoorlijk uithalen met een kluit uitstekend voor het inboeten worden benut.

3e. Exploitatie der djatibosschen.

a. Geregelde exploitatie.

Exploitatie in eigen beheer.

In 1905 moesten worden gekapt de subvakken 15*b*, 15*c*, 61*f*, rest van 141*c*. en een gedeelte van 144*d*.

O. s. staatje geeft de hoeveelheid verkregen hout aan.

Digitized by Google

Subvak.	Grootte		Opbrengst.	
	H.A.	A.	M³.	d. M³.
15*b*.	5	68	34	—
15*c*.	7	99	52	750
61*f*.	16	40	317	500
141*c*.	3	87	32	—
144*d*.	13	—	177 .	—
Totaal.	46	94	613	250

Door uitkap van overoude stammen in de subvakken 15*a*, 36*a*, 52*d*, en 69*a* is nog verkregen 233 M³, door zuivering 421,25, terwijl in 141*c* en 144*d* 475 stapelmeters brandhout gekapt zijn. Ten slotte leverden de kaplakten 13*b*. en 141*c*. van 1904 nog 26¼ M³. op

Aan timmerhout is dus totaal verkregen 1293,750 M³.,

Het kwaliteitsprocent van het hout, afkomstig uit de kapvlakten 15*b*, 15*c*, 61*f*, 141*c* en 144*d*. was 64. De gemiddelde kaploonen bedroegen *f* 3,53 per M³., waarin ook begrepen is het draagloon van kleine houtwerken en dwarsliggers tot de verzamelplaatsen in het bosch; de sleep- en draagloonen waren gemiddeld *f* 0,64 per M³; de karretransportloonen *f* 1,57 per M³. De kap, sleep- en draagloonen komen overeen met die van 1904; de karretransportloonen zijn gemiddeld *f* 0,21 per M³. meer geweest, doordien het hout van Sedah ook per kar moest worden afgevoerd, terwijl dit het vorig jaar nog kon geschieden langs de railbaan van het perceel Brebes. Afgevoerd werd in hoofdzaak in de maanden Mei t/m September. Doordien de regens ook nog in Mei, Juni en Juli af en toe doorkwamen, werd daardoor het transport nu en dan onderbroken; nochtans kan 1488 M³. op de stapelplaats worden aangebracht (er was op primo Januari van verslagjaar nog 350 M³. restant hout in het bosch). Door het uitloven van premies aan den karremandoer en het karrevolk werd, toen het goed droog was, soms twee keer 's daags gereden. Dezelfde Inlander en Chinees van het vorig jaar namen ook in het verslagjaar resp. sleep en transport aan. In den loop van het jaar werden karbouwen bijgekocht, zoodat op ult. December 16 span aanwezig was, waarvoor de sleeper voor *f* 673.60 in voorschot was.

Over de houtvenduties het volgende:

Hoewel de concurrentie in 1905 niet zoo groot is geweest als in 1904, werd het hout op publieke veiling toch bijna altijd boven de limite verkocht. Uitzondering hierop maakte de vendutie in September, toen de koopers onderling overeengekomen waren elkaar niet op te bieden en zich aan die overeenkomst hielden. Gevolg is geweest verhooging van de limiteprijzen voor de volgende vendutie in November met ongeveer 10 %. Die verhooging van de limiten heeft op die veiling haar gunstigen invloed doen gevoelen, want toen tegen het einde de koopkracht verminderde en de chineesche koopers overeenkwamen elkaar niet verder op te bieden, bracht het hout toch nog 10 % meer op dan de vroegere limiteprijzen bedroegen.

Verkocht werd 1322,750 M³. voor *f* 35274,50 of gemiddeld *f* 26,67 per M³. 51 % van het verkochte hout was van 1 t/m. 2.90 M. lengte; 37 % van 3 t/m. 4.90 M. lengte en 12 % van 5 M. en daarboven. Met het oog op de groote hoeveelheid hout van minder dan 3 M. lengte (51 %) is de gemiddelde verkoopprijs van *f* 26,67 nog vrij hoog. Een overzicht van de limiten en de behaalde prijzen geeft o. v. staatje.

Digitized by Google

SORTIMENTEN.	Limiteprijzen per M³. of per stuk.	Behaalde prijzen per M³. of per stuk.	AANMERKINGEN.
Kantrecht-beslagen hout.			
van sort. 1 (1 t/m. 2.90 M.)	*f* 19 per M³.	*f* 22,34 per M³.	Voor de vendutie in November waren de limiteprijzen voor kantrecht beslagen hout resp. *f* 19, *f* 27, *f* 35, *f* 38, *f* 44, *f* 49 en voor iedere meter meerdere lengte *f* 6 per M³. meer; voor s. v. dolken resp. *f* 10, *f* 16, *f* 21, *f* 23, *f* 26, *f* 28 en voor iedere meerdere meter lengte *f* 4 per M³. meer. Voor de vendutie in December werd de limite van het k. r. beslagen hout van 1 t/m. 2.90 M. lengte nog met *f* 2 verhoogd.
» » 2 (3 » 3.90 »	» 25 » »	» 28.83 » »	
» » 3 (4 » 4.90 »	» 32 » »	» 36.35 » »	
» » 4 (5 » 5.90 »	» 35 » »	» 38.28 » »	
» » 5 (6 » 7.90 »	» 42 » »	» 49.99 » »	
» » 6 (8 M. en meer).	» 46 » »	» 59.27 » »	
Spintvrije dolken.			
van sort. 1 (1 t/m. 2.90 M.)	» 12 » »	» 15.09 » »	
» » 2 (3 » 3.90 »	» 15 » »	» 18.04 » »	
» » 3 (4 » 4.90 »	» 19 » »	» 21.43 » »	
» » 4 (5 » 5.90 »	» 21 » »	» 22.16 » »	
» » 5 (6 » 7.90 »	» 25 » »	» 23.68 » »	
Dwarsliggers.			
van 2.— M. 22 × 12 cM.	» 0.95 per stuk.	» 0.95 per stuk.	
» 2.13 » 25 × 12 »	» 1.33 » »	» 1.33⅓ » »	

Onder bovenstaande gemiddelde prijzen zijn ook die voor afgekeurd hout begrepen.

Mocht men uitsluitend uit de behaalde gemiddelde prijzen een conclusie trekken omtrent het meer of minder voordeelige van het kappen van rond hout, dan zou moeten geconstateerd worden, dat het vrij wel hetzelfde blijft of rond dan wel kantrecht-beslagen hout wordt gekapt. Wel is waar krijgt men bij rondhout exploitatie ongeveer 1⅔ maal zooveel hout als bij exploitatie van kantrecht beslagen hout, doch daartegenover staat dat de behaalde prijzen van de laatste categorie ook ongeveer 1⅔ maal zoo groot zijn als die voor rondhout.

De voornaamste koopers en koopsters waren de Javasche Boschexploitatie Mij. de Heeren Zions en Stuur, de Bombay Birmah Trading corporation, en de Chineezen Liem Tjin Ik, Oei Hong Liem en Tan Kong Hoen.

Voor export bestemd was het hout, gekocht door de Javasche Boschexploitatie Mij., den Heer Zions, de Bombay Birmah Trading corporation en den Chinees Liem Tjien Ik.

Ten slotte zij nog medegedeeld, dat ingevolge het bepaalde in het Gouvernementsbesluit van 1 Mei 1904 No. 23 ondershands verkocht is 125 M³. timmerhout voor *f* 2822 en 474 stapelmeter brandhout voor *f* 432.65.

4e. Uitdunningen. Van de subvakken 106*a*, 106*b*, 108*a*, 109*b* en 110*d*, werd uitgedund 56.4 H.A. tegen afstand van het dunsel.

Van vak 148 werd uitgedund, het subvak *b*, behalve de proefperken daarin. De oppervlakte van het gedunde gedeelte is 21,2 H.A. Aan kantrecht beslagen hout en dolken werd verkregen 28,553 M³. en aan brandhout 54 stapelmeter. De brutoopbrengst was *f* 228,25.

5e. Bewaking. De politioneele toestand was, evenals in 1904, ook in het verslagjaar gunstig. Diefstal van belangrijken aard kwam voor in de vakken 63, 79 en 98, waarin 4 boomen gekapt werden, teneinde daarvan stijlen voor huizenbouw te maken. De overige boschdelicten bepaalden zich tot het kappen van dolkjes voor wachthuisjes in de sawahs en het kappen van ploeghouten, terwijl voorts nog processen-verbaal werden opgemaakt wegens brandhoutdiefstal, ontginning van boschgrond en enkele andere boschdelicten, hieronder nader omschreven.

Geconstateerd werden 2 onwettige ontginningen van boschgrond en 50 andere delicten, welke laatste als o.v. verdeeld worden.

Houtdiefstallen	brandhout	10
	ander hout, meest dolkjes	31
Veroorzaken van boschbrand		1
Boschbeschadiging		4

Digitized by Google

Beschadiging van boschwegen 1
Houtvervoer zonder pas 2
Niet inleveren van houtpassen 1

3 zaken waren aan het einde van het jaar nog niet berecht. Overigens was de uitspraak van den politierechter als volgt:

Voor brandhoutdiefstal werden gestraft 13 personen gemiddeld met 9 dagen tenarbeidstelling. Voor diefstal van ander hout: 41 personen met gemiddeld 8 dagen; 11 werden vrijgesproken en van 2 kon de zaak nog niet berecht worden.

Voor veroorzaken van boschbrand 1 persoon met 8 dagen.

Voor boschbeschadiging 5 personen met gemiddeld 3 dagen;
1 werd vrijgesproken.

Voor beschadiging van boschwegen 4 personen ieder 1 dag.

Voor houtvervoer zonder pas: 1 persoon met 2 dagen.

Voor niet inleveren van houtpassen: 1 persoon met 1 dag.

Voor onwettige ontginningen 2 personen met gemiddeld 8 dagen.

Het aantal aangehaalde houtwerken bedroeg 99, meest dolkjes en ploeghouten met een geschatte waarde van *f* 53; de waarde van het achterhaalde brandhout wordt geschat op ruim *f* 2.—

En thans zij nog iets vermeld over de bewaking der verjongingen tegen brand. Dezelfde maatregelen, die in 1904 waren genomen, werden ook in het verslagjaar toegepast, nl. het schoonhouden der sleuven, het maken van brandstrooken en het uitloven van een premie van 20 cent voor iedere niet gebrand hebbende hectare aan de dessahoofden. De jongere herbosschingen konden bovendien nog schoongemaakt worden.

Van de verjongingen van af het jaar 1900 gezamelijk een oppervlakte beslaand van 424 H.A. is 93 H.A. door het vuur aangetast, waarvan 67 H.A. vormend het 3e jaarperceel Brebes en 26 H.A. verdeeld over 11 subvakken. 331 H.A. konden dus gevrijwaard worden tegen brand; het waren de cultures in de subvakken 31*a*, 31*b*, 32*a*, 32*b*, 32*c*, 32*d*, 33*a*, 33*b*, 33*c*, 33*d*, 33*g*, 5*a*, 5*b*, 16*d*, 30*a*, 30*b*, 30*c*, 31*a*, 31*b*, 51*b*, 51*c*, 40*d*, 62*b*, 77*c*, 84*c*, 85*b*, 104*b*, 84*a*, 86*d*, 139*e*, 120*d*, 137*b*, 137*a*.

Alhoewel dus de ideaaltoestand nog niet bereikt is en cultuurbranden nog niet tot het verleden behooren, mag, nu in zooveel subvakken geen brand is geweest, het resultaat der bescherming gunstig geacht worden. Zooals ook reeds het vorig jaar vermeld werd, schijnt mij het uitloven van een premie voor *iedere niet gebrand hebbende hectare* een aanbevelenswaardige maatregel toe. In de cultuur Genggeng bijv. is wel vijf keer brand uitgebroken, nochtans is slecht 7% van de oppervlakte door het vuur aangetast, doordien steeds tijdig voldoende hulp aanwezig was.

Moge het gunstig resultaat eensdeels zijn toe te schrijven aan genomen maatregelen, anderdeels heeft ook over het algemeen het personeel geen moeite gespaard om te trachten de cultuurbranden tot een minimum te beperken. In het ressort van den opziener VAN DEN BRINK was de door het vuur aangetaste oppervlakte het kleinst. nl. nog geen 10 % van de totale cultuurvlakte.

6e. Personeel.

De opziener J. H. F. BRAS werd vervangen door den opziener W. VAN DEN BRINK; de leerlingopziener B. W. DITMARSCH werd tot opziener benoemd.

Onder het inlandsch-personeel hadden nogal mutaties plaats; den mantri Raden DJRDJOPRAWIRO werd ontslag verleend uit zijne betrekking, hij was reeds wegens ongeschiktheid daarvoor voorgedragen; in zijn plaats werd tot mantri benoemd de boschwachter Mas ASTRODIKROMO en werd deze vervangen door den tot tijdelijk boschwachter benoemden stapelplaatsmandoor Mas SOEMINO. De boschwachter Raden SOERIPAN werd wegens ziekte eervol uit zijn betrekking ontslagen en vervangen door den tot tijdelijk boschwachter benoemden kapmandoer Mas DJASMIN. Ten slotte werd de boschwachter Mas HARDJOSOEKARIO uit 's Lands Dienst ontslagen en in zijn plaats tot tijdelijk boschwachter benoemd de kapmandoer Mas KASMO.

De indeeling in ressorten en ronden bleef zooals die het vorig jaar was.

Aan den mantri Raden KARTODIRDJO werd wegens het onvoldoende uitoefenen van de boschpolitie in de vakken 97 en 98 door den Resident 8 dagen pasebanarrest opgelegd; dezelfde straf werd den boschwachter Raden SOEMODIPOERO opgelegd wegens het verzuimen van opgedragen toezicht houden op in koelidienst uitgevoerd werk in de karetcultuur.

7e. Algemeene opmerkingen.

Het railbaantracé van het perceel Brebes werd geschikt gemaakt voor karreweg, waartoe een strook sawahgrond bij de d. k. Karangassem werd ingekocht en tevens eenige bruggetjes gebouwd werden.

Digitized by Google

Voorts werd een karreweg aangelegd vanaf het kruispunt van de sleuven B. R. en B. S. door de vakken 91, 86, 82 en 81 tot sleuf B. H. bewesten Angil-Angil. Deze weg werd gemaakt, omdat de naar de noordelijke vakken leidende sleuven voor karretransport onbruikbaar zijn en opdat het hout uit die vakken niet al te ver zou behoeven te worden gesleept.

Ten slotte werd de sleuf B. R. nabij Toempoek over een kleinen afstand omgelegd.

De sleuven werden schoongemaakt en er over heen gevallen boomen gekapt. Enkele grens- en sleufpalen werden opnieuw geverfd en genummerd.

Bij de beheerderswoning werd een wagenkamer gebouwd met steenen fundeering, werden een paar kamers der bijgebouwen gecementeerd, en werden de bijgebouwen met sirappen gedekt. Overigens werden de dienstwoningen onderhouden.

De erven van het inlandsch personeel werden gedeeltelijk met klappers beplant.

De boschwachterswoning van Getassari werd overgebracht naar Karanggetas en daar opnieuw opgezet.

Thans volgt een overzicht van de inkomsten en uitgaven. De eerste bedroegen:

aan verkocht hout	*f*	38529.25
aan verbruikt hout		promemorie.
aan opbrengst dunsel	»	228.25
aan huishuur	»	420.—
Totaal.	*f*	39177.50

terwijl werd uitgegeven:

voor exploitatie	*f*	9517.—
voor uitdunningen	»	164.—
voor cultures	»	3940.—
voor aanleg en onderhoud van wegen sleuven en bruggen	»	1056.—
voor onderhoud woningen	»	598.—
voor onderhoud grens- en sleufpalen	»	9.—
voor diverse en onvoorziene uitgaven en schrijfbehoeften.	»	186.—
voor bouw van boschwachterswoningen en beplanting erven.	»	398.—
aan traktementen, reisindemniteiten en declaraties	»	13091.—
Totaal.	*f*	28959.—

Het batig saldo bedroeg alzoo *f* 39177.50 — *f* 28959 = *f* 10218,50 of *f* 1,70 per H.A.

Een restant hout 154 M³ vertegenwoordigt bovendien nog een netto waarde van ± *f* 3850, hetgeen gelijkstaat met *f* 0,64 per H.A., zoodat was alle hout verkocht het batig saldo *f* 2,34 per H.A. zou hebben bedragen.

Nog zij vermeld, dat de waarde van 42³/₄ M³ verbruikt hout als gewoonlijk niet bij de berekening van het batig saldo in aanmerking gebracht is.

Ondervolgend staatje geeft een overzicht van de finantieele resultaten van het beheer gedurende 1901 t/m 1905.

JAAR.	Inkomsten in guldens.	Uitgaven in guldens.	Batig saldo in guldens.
1901	47114	17960	29154
1902	45717	28709	17008
1903	48707	23972	24735
1904	37746³/₄	25465	12281³/₄
1905	93177¹/₂	28959	10218¹/₂
Tezamen.	218462¹/₄	125065	93397¹/₄

Dus in vijf jaar is het batig saldo *f* 30518,75 minder geweest dan waarop gerekend was. Het was gemiddeld per jaar en per H.A. *f* 3,13, terwijl dit had moeten zijn *f* 4,15.

Digitized by Google

Doch nemen we in aanmerking, dat de onverkochte houtvoorraad ƒ 3850 vertegenwoordigen en dat de in vijf jaar verbruikte hoeveelheid van 505 $^3/_4$ M^3. hout bij verkoop minstens ƒ 12000 zou hebben opgebracht, dan blijkt, dat het batig saldo per jaar en per H.A. slechts ƒ 0,49 onder het bedrijfsplan is gebleven. En zooals reeds het vorig jaar vermeld, is dit mindere in hoofdzaak toe te schrijven aan de in het bedrijfsplan hoog geraamde verkoopprijzen; voor de jaren 1901 t/m 1905 resp. gemiddeld ƒ 27,93. ƒ 29,52, ƒ 29,88, ƒ 29,30 en ƒ 27,19, terwijl die in werkelijkheid zijn geweest ƒ 28,06, ƒ 25,79, ƒ 24,31, ƒ 29,03 en ƒ 26,67 per M^3.

Ten slotte, voor zooverre betreft deze houtvesterij, nog een korte opmerking naar aanleiding van de laatste brochure VAN DEN HEER VAN DEN WALL BAKE, in zake Gouvernements- of particuliere exploitatie der djatibosschen.

De Heer VAN DEN WALL BAKE vergist zich door te meenen, dat de opbrengst van de 5810 M^3. hout, door de Ned. Ind. Houtaankap Mij gekapt gedurende 1901 t/m 1904 in het perceel Brebes, niet bij het batig saldo dezer houtvesterij behoort te worden gevoegd. De boschgesteldheid dezer houtvesterij heeft bij de inrichting uitgewezen, dat in de eerste 10 jaar 19063 M^3. moet worden gekapt, waarvan 6150 door particuliere exploitatie in het perceel Brebes en 12913 in eigen beheer. Die 6150 M^3. is in werkelijkheid geweest 5810 M^3; was dus deze laatste hoeveelheid niet door particulieren gekapt geworden, dan had zij in eigen beheer geëxploiteerd moeten worden en had dit laatste het geval kunnen zijn, *dan had die* 5810 M^3. *volgens gemaakte berekening netto* ƒ 31493 *meer opgebracht dan thans aan retributie is verkregen.*

De beheerder van N. W. Wirosari
H. BELLERS.

III. HOUTVESTERIJ TOEDER.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en der wildhoutbosschen.

De uitgestrektheid der bosschen behoorende tot de houtvesterij onderging gedurende het verslagjaar geene wijziging.

In de verdeeling wat betreft natuurbosch, oudere en jongere culturen, wildhout enz. kwam verandering, doordat kapbaar bosch en eenige open plekken werden vervangen door aanplant.

De gesteldheid der bosschen is vooruitgaande. Belangrijke diefstallen kwamen evenals in vorige jaren ook in den loop van 1905 niet meer voor.

2. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc-leverende gewassen.

Cultuur 1902. Van deze culturen werden alleen 42*d*, 271*b* en 272*b* te samen groot 49.47 H.A. nog onderhouden.

Het onderhoud bestond in het tegengaan van brandgevaar in den oostmousson, waarvoor totaal een bedrag van 32.40 gulden werd besteed. In 't geheel hebben deze culturen thans gekost 781.35 gulden hetgeen gelijkstaat met een bedrag van 15.79 per H.A.

Culturen 1903 30*c* en 33*a* respectievelijk groot 7$^1/_2$ en 12.20 H.A. zijn geslaagd. De kosten zijn ƒ 141.— en ƒ 241.50. Zooals reeds in het vorige jaarverslag is medegedeeld hebben deze culturen in 1904 veel van wind te lijden gehad met het gevolg dat de meeste planten tegen den grond lagen. Door verwijdering van de zwaarste topbladen hebben later de meeste planten zich weder opgericht, evenwel is die oprichting niet overal geheel volkomen geweest met het gevolg dat zich bij meerdere planten een of 2 nieuwe uitloopers op het oude stammetje hebben gevormd. Het zal voor de verdere ontwikkeling niet overbodig zijn, overal waar dat het geval is, door opsnoeiing de oude top en de overtollige uitloopers te verwijderen.

8*d* onregelmatige cultuur met tusschenplanting van Karet groot 9.16 H.A. kostte tot ultimo 1905 ƒ 260,44. Voor onderhoud karet en bescherming tegen brandgevaar is nog een bedrag van 50 gulden aangevraagd. De cultuur zal evenwel voor een groot deel ook na besteding dezer 50 gulden niet als geslaagd kunnen worden beschouwd. Vooral op de steenachtigste gedeelten staat de djatiopslag zeer schraal, en treft men bijna niets

Digitized by Google

anders aan, dan een rimboe van tambleän. Van het oorspronkelijk aantal uitgeplante ficusplanten 212 worden er thans nog 76 onderhouden. De rest is afgeschreven.

87*a* en 89*a* te samen groot 5.61 H.A. cultuur Mahoni in verband 4: 4. In den westmousson van 1904 zijn hier in een gedeelte der cultuur Kratokboonen uitgepoot. Met het overige deel is dit in December 1905 geschied. Deze laatste Kratok staat zeer schraal. In 1906 is nog een bedrag van 30 gulden benoodigd.

274*a*, 277*b* en 278*c* te samen 29.35 H.A. groote onregelmatige cultuur.

De kosten tot ultimo 1905 bedragen fl. 448.70.

In 1906 is nog een 40 gulden te besteden voor het waken tegen brandgevaar.

Cultuur 1904. Omtrent aanleg wordt verwezen naar het jaarverslag van 1904.

In 1906 worden ze nog onderhouden, zoodat een overzicht der totale kosten in het verslag van dat jaar zal gegeven worden. De culturen staan over het algemeen vrij goed.

In 92*b* en 37*b* is dit niet overal het geval. Op de steenachtigste gedeelten, waar eene goede grondbewerking niet mogelijk is geweest, blijft de djati klein.

Omtrent 8*e* Karetcultuur (contract) in een verband van 10 × 10 kan worden medegedeeld dat in den westmousson van 1905 overal Karet is tusschengeplant ten getale van 75 plantjes waardoor het verband is gewijzigd. Het onderhoud der cultuur geschiedt thans voor de helft voor rekening der contractanten voor de andere helft in eigen beheer, aangezien de contractanten niet genegen blijken de later uitgeplante ficus te verzorgen.

De verjongings-aankap in 34*a* en 34*b* is mislukt. In 1906 moet nog 5% van den opstand worden geoogst. Het terrein wordt dan in den westmousson van 1906 geheel op nieuw onderhanden genomen en waarschijnlijk als contractcultuur uitgegeven.

Cultuur 1905.

24*a* groot 9 H.A. contractsrijencultuur uitgegeven tegen 15 gulden per H.A. de schoonmaak geschiedt door de planters. In 1905 werd den contractanten de eerste termijn uitbetaald.

In 35*b* en 36*b* wordt een verjongingsaankap gevoerd.

Is in 1907 de laatste 5% van den opstand geoogst dan wordt nog in datzelfde jaar de cultuur geheel opnieuw in behandeling genomen.

2*b*. 13 *f*, 13 *g* en 17*b* alle openplekken (cultuur No. 13).

13*b* groot 1.09 H.A. In Augustus 1905 is den contractant een koe en ƒ 1.50 in geld gegeven totaal ƒ 20.— waarmede de cultuur geheel is afbetaald. Zoolang de cultuur nog niet geslaagd is, behoort de koe echter aan het gouvernement.

2*b* en 17*b* te samen groot 6 H.A. zijn contract-cultuur tegen ƒ 25.— per H.A. De eerste termijn is den planters bereids uitbetaald.

13*g* pilangcultuur in eigen beheer. De totale kosten bedroegen tot op ultimo 1905 ƒ 51.15.

94*a* 97*b* (cultuur No. 14) contractsrijencultuur tegen 15 gulden per H.A.

281*a* (No. 15) 10 H.A. groot waarvan 3 H.A. in contract is uitgegeven voor 25 gulden per H.A. de rest 7 H.A. is onregelmatige cultuur. De 3 H.A. contractcultuur is met 3 sapie's ad 60 gulden en ƒ 15. - in contanten reeds geheel afbetaald; evenwel is ook hierbij de bepaling gemaakt dat de sapie's den contractanten eerst dan in vollen eigendom toebehooren wanneer de cultuur geheel geslaagd is.

De overige 7 H.A. heeft tot ultimo 1905 niets gekost aangezien het schoonmaken van het terrein en afkappen der stronken geschiedde tegen afstand van het hout. Voor 1906 is tien gulden uitgetrokken voor waken tegen brandgevaar.

Ten aanzien van de caoutchouc-leverende en andere nuttige gewassen kan worden vermeld dat op ultimo 1905 aanwezig waren 546 ficuselastica welke aangetroffen worden in de subvakken 58*a*, 85*a*, 8*d* en 8*e* en op de erven der verschillende boschbeambten.

Van mahoni zijn in 't geheel aanwezig 2469 stuks welke voorkomen in de subvakken 58*a*, 61*c*, 71*b*, 87*a* en 89*a* voorts langs de sleuven BP, GW en GV en den weg van dessa *Kowang* naar *Bantjang*.

De beplanting met vruchtboomen der verschillende erven van mantris en boschwachters, waarmede in 1904 reeds een begin is gemaakt, werd gedurende het verslagjaar verder voltooid.

3. Exploitatie der djati- en der wildhoutboschen.

a. Geregelde exploitatie-aankap.

Het kapplan voor 1905 werd in zijn geheel afgewerkt.

Digitized by Google

De opbrengst uit de subvakken, die voor leegkap in aanmerking kwamen was totaal 883 M³.; de uitkap van overoude stammen leverde 342 M³. terwijl door zuivering over het geheele complex totaal 531 M³. werd verkregen.

De hoeveelheid brandhout die gekapt werd bedroeg totaal inclusief hetgeen ondershands verkocht werd 1646½ S.M³. waarvan 746½ tot klasse II en 900 tot klasse III behooren. Nog meer dan het vorige jaar werd van de vergunning om ondershands aan de bevolking boomen, geschikt voor vaartuigen en vaartuigenhout en gewoon balkenhout te verkoopen door haar gebruik gemaakt.

De totale hoeveelheid ondershands verkocht bedroeg 80½ M³. aan vaartuigenhout, 335½ M³. inferieur balkenhout, 446½ S M³. brandhout.

De exploitatie van dit hout geschiedde op dezelfde wijze als in 1904, kap- en transportkosten werden door de koopers zelf betaald.

Ondanks dus eene groote hoeveelheid minderwaardig hout onderhands verkocht werd moest van de totale op publieke vendutie gebrachte hoeveeldheid hout 1340 M³. nog 186 M³. als afgekeurd worden verkocht.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de in werkelijkheid verkregen opbrengst benevens hoe de sortiment-verdeeling is geweest.

Verondersteld is dat al het ondershands verkocht hout tot sortiment a behoort.

Plaats van aankap.	Grootte in H.A.	Verkregen opbrengst in M³.	Verkregen sorteering. in %.			BEMERKINGEN.
			a.	*b.*	*c.*	
34 *a*	—	39	36	54	10	Verjongingsaankap in 34*a*, 34*b*, 15 % 35*b*, 36*b*, 80 % geoogst.
34 *b*	—	29	34	52	14	
35 *b*	7.48	51	34	57	9	
36 *b*	14.56	232	56	26	18	
95 *d*	3.60	105	37	43	20	
97 *g*	3.56	133	38	46	16	
102 *a*	7.59	233	45	47	8	
267 *a*	10.—	61	67	31	2	
Uitkap	—	342	35	52	13	
Zuivering	—	531	67	29	4	
Totaal.	46.79	1756	—	—	—	

De kaploonen waren hetzelfde als het vorige jaar

voor hout korter dan 3 M. per M³. . . . . *f* 2.—
» » van 3 t/m. 4.90 » » » . . . . . » 2.50
» » » 5 en daarboven » » . . . . . » 3.—
voor brandhout 20 cent per S.M.

Liep de kap teneinde in een subvak dan werden de kaploonen voor balkenhout verhoogd tot gemiddeld *f* 3.— per M³.

Houtafvoer. Als transportaannemer voor 1905 fungeerden de Javanen *Kidin* en *Rasidin* beide afkomstig uit dessa *Tenggër* district *Sedan*.

Met hen werd een contract op zegel gemaakt waarin onder meer, contractanten ter andere zijde zich verbonden het hout van de kapvlakte voor 1905 tegen *f* 1.75 per M³. te leveren op de stapelplaats *Sentoel*. Het kavelen geschiedde voorts met eigen koelie's, zoodat de totale onkosten per M³. gekaveld op de stapelplaats ± *f* 1.87 bedroegen. Eind November lag er geen hout meer in het bosch. Brandhout werd evenals in 1904 op de plaats van aanmaak verkocht.

Houtvendutie. In 't geheel werden 4 houtvendutie's in het vendulokaal te *Rembang* gehouden. Als voornaamste koopers traden op Chineezen van *Lassem*.

Een overzicht der limiten en behaalde prijzen geeft onderstaand staatje.

Digitized by Google

SORTIMENT enz.	Voor de eerste 3 venduties.		Voor de laaste vendutie.	
	Kantrecht beslagen balken, kleine houtwerken en brandhout.		Kantrecht beslagen balken, kleine houtwerken en brandhout.	
	Limite prijs.	Gemiddelde opbrengst.	Limite prijs.	Gemiddelde opbrengst.
	in guldens p. M³. of p. S.M.		in guldens p. M³. of p. S.M.	
Korter dan 1 Meter . . .	14.—	—	—	—
Van 1 t/m. 2.90 » . . .	18.—	21.54	17.—	21.88
» 3 » 3.90 » . . .	24.—	28.15	24.—	29.65
» 4 » 4.90 » . . .	30.—	35.38	30.—	37.32
» 5 » 5.90 » . . .	33.—	38.98	33.—	34.65
» 6 » 6.90 » . . .	—	—	40.—	56.52
» 6 » 7.90 » . . .	41.—	49.32	—	—
» 7 M. en langer . . .	—	—	45.—	—
» 8 » » » . . .	44.—	48.41	—	—
Dwarsliggers-spaken Velgen.	20.—	20.21	20.—	—
Brandhout klasse I	0.50	—	0.50	—
» » II. . . .	0.75	0.79	0.75	—
» » III. . . .	1.—	1.—	1.—	—

In het geheel werd op de vendutie verkocht 1340 M³. balkenhout waarvan 186 M³. afgekeurd idem en 804 v. M³. brandhout, met eene opbrengst van respectievelijk *f* 37581½ en *f* 1125½ Per M³. werd dus besteed *f* 28.05 per v. M³. *f* 1.40.

De netto opbrengst van het ondershands verkocht hout bedroeg voor:

80½ M³. vaartuigenhout *f* 3858.— of gemiddeld per M³. *f* 47.93
355½ » inferieur balkenhout » 4253.— gemiddeld » » » 12.68
274 v. M³. brandhout » 348.— » v. M³. » 1.27

Verstrekte houtwerken. Verstrekking van houtwerken aan vreemde departementen had niet plaats.

Verbruikte houtwerken. Voor eigen gebruik behoefde geen hout gebezigd te worden.

b. **Uitdunningen.** De uitdunningen werden uitgevoerd zooals in het bedrijfsplan voor het jaar 1905 staat voorgeschreven.

De totale kosten bedroegen *f* 798 terwijl voor een bedrag van *f* 1210 ondershands kon worden verkocht.

Het materiaal afkomstig uit de oudere culturen is zeer gewild door de visschersbevolking der noordkust. Ze gebruiken dit voor masten van kleine prauwen.

Ook het dunsel uit de meer jongere culturen wanneer het gemakkelijk te transporteeren valt, vindt vrij veel koopers.

De geheele voorraad blijkt evenwel niet verkoopbaar te zijn.

c. **Diverse werkzaamheden.** Het sleuven en wegennet werd onderhouden, en wel voornamelijk daar waar het houttransport langs plaats vond werden de noodige herstellingen aangebracht. Zoo werden in sleuf E waarlangs het meeste van het ondershands verkochte hout getransporteerd wordt bij gebrek aan verhardingsmateriaal gedeelten met niet verkoopbaar uitdunningshout belegd en ondervond daardoor het houttransport ook in den regentijd geen noemenswaardige belemmering.

Digitized by Google

Voor onderhoud en vernieuwing van grenspalen werd een bedrag van ƒ 80.— besteed.

Aan de Gouvernementswoningen waar dit noodig bleek geschiedde de noodige reparatie terwijl voorts de kapvlakte voor 1908 en de omgevallen boomen werden doodgeringd.

4. Inrichting der djati- en der wildhoutbosschen.

Inrichtingswerkzaamheden hadden in de houtvesterij *Toeder* niet plaats.

5. Bewaking.

Ook gedurende 1905 kwamen geen belangrijke diefstallen voor; de overtredingen bepaalden zich hoofdzakelijk tot diefstal van brandhout, kappen van dolkjes, het laten weiden van vee in de cultures, het kappen van wildhoutboomen. Uit het politie-perkara register blijkt, dat er in het geheel 80 processen-verbaal werden opgemaakt waarvan er momenteel nog 19 niet zijn berecht. Onderstaand staatje geeft een overzicht van de versehillende overtredingen met de opgelegde straffen of boeten.

OVERTREDINGEN.	Aantal processen-verbaal.	Aantal beklaagden.	Aantal gestraften.	Aantal vrij gesprokenen.	Aantal zaken nog niet berecht.	Totaal aantal dagen krakal.	Totaal opgelegde boete.
houtdiefstallen	36	47	32	—	11	356	—
brandhout diefstal	34	44	36	2	6	372	—
beschadiging aanplant door vee	5	7	6	—	1	—	20
kappen van wildhoutboomen	5	5	4	—	1	74	—

De gemiddelde straf per beklaagde opgelegd bedraagt dus 11 dagen krakal de gemiddelde boete ƒ 3.33.—

De totale waarde van de aangehaalde houtwerken in 't geheel 52 stuks bedraagt ƒ 15.41⁵ die van het brandhout ƒ 3.45⁵.

Door het waken tegen brandgevaar, het maken van brandvrije strooken kwam in de jonge culturen geen boschbrand voor. In het oude bosch, en oude culturen ontstond evenwel op meerdere plaatsen boschbrand; waar mogelijk en tijdig ontdekt, werd de brand door het personeel gebluscht. Met uitzondering van 5 S.M³. reeds verkocht brandhout en 400 kleine uitdunningsdolken, welke verbrandden werd geen noemenswaardige schade aangericht. Van geen der ontstane branden konden de daders worden opgespoord.

6. Personeel.

De beheerder der houtvesterij in Augustus tot Houtvester benoemd van het boschdistrict *Rembang*, tevens belast met de waarneming van het beheer der houtvesterij *Toeder*, werd bij besluit van den Directeur van *Landbouw* ddo 28 December 1905 No. 6037/B, eervol ontheven van die waarneming en ondergeteekende met het beheer der houtvesterij belast. Het beheer werd door mij evenwel eerst op 14 Januari 1906 aanvaard.

De leerling-opziener werd voorts bij besluit van den Directeur van *Landbouw* dd. 15 November 1905 No. 5312/B, tot opziener benoemd, de betrekking van oppasser werd afgeschaft in verband met het besluit van den Directeur van *Landbouw* van 16 Augustus No. 3500/B, waarbij het maandelijksch bedrag, waarover door beheerders van boschdistricten en houtvesterijen kan worden beschikt ten behoeve van bureaupersoneel en oppassers met ingang van 1 October 1905 van ƒ 42.— tot ƒ 30.— werd teruggebracht zoodat op ultimo van het verslagjaar het personeel bestond uit:

1. waarnemend beheerder.
1. opziener.
4. mantri's.
8. boschwachters.
1. schrijver.

Over de dienstijver van het personeel valt niet te klagen.

De 4 mantri's genoten in den loop van het jaar hunne eerste traktementsverhooging.

Digitized by Google

2 boschwachter's werden benoemd tot mantri, waarvan de een werd geplaatst in de houtvesterij *Ngarengan* de andere in het boschdisirict *Rembang*. Voor beide kwamen in de plaats hulpschrijvers van het kantoor van den beheerder.

Algemeene opmerkingen.

Nog meer dan in vorige jaren maakte de bevolking gebruik van de kostelooze vertrekking van medicijnen. Het totaal aantal inlanders dat gedurende 1905 van die instelling profiteerde bedraagt meer dan 1000. Ten slotte volgt hier de balans van inkomsten en uitgaven over het afgeloopen jaar.

INKOMSTEN.			UITGAVEN.		
Houtvenduties	f	38707—	Voor exploitatie	f	7340—
Verbruikt hout.	»	— —	» dunningen	»	798—
Verstrekt hout.	»	— —	» culturen	»	962—
Vaartuigenhout	»	3858—	» wegen en sleuven .	»	332—
Hout aan inlanders . . .	»	4601—	» woningen en bureau		
Dunsel.	»	1210—	» lokaliteiten	»	217—
Huishuur.	»	440—	» onderhoud grenspalen.	»	80—
			» diversen	»	250—
			» traktementen, reisin-		
			demniteiten	»	8987—
			Totaal. . .	f	18966—
			Batig saldo. . .	»	29850—
Totaal. . .	f	48816—	Totaal. . .	f	48816—

Een batig saldo van *f* 29850.— op eene boschoppervlakte van 4063 H.A. staat gelijk met een netto winst van *f* 7.35 per H.A.

De Beheerder van *Toeder*.
J. H. BRESTER.

IV. HOUTVESTERIJ BALO.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en der wildhoutbosschen.

De totale uitgestrektheid bleef hetzelfde, alleen in de verdeeling van natuurbosch, culturen, enz. kwam verandering door aanleg in 1904 van 171,22 H.A. culturen, oorspronkelijk bestaande uit 12,42 H.A. leeggekapt bosch, 9,79 H.A. open plekken en 149,01 H.A. nietswaardig bosch.

Door het in cultuur brengen op vrij groote schaal vooral van nietswaardig bosch moet de gesteldheid der djatibosschen wel zijn vooruitgegaan, en bovendien ook door het minder voorkomen van houtdiefstallen.

2. Cultuur van djati, wildhout en van caoutchouc-leverende gewassen.

Cultuur van 1904:

Omtrent aanleg werd reeds het noodige medegedeeld in het verslag over 1904.

Gedurende 1905 werd voor onderhoud dezer 171 H.A. groote culturen nog besteed een bedrag van *f* 2082. Voor onderhoud van het djaticultuurtje in subvak 11*e*., waar tusschen de rijen toeri werd geplant, werd nog *f* 7.70 besteed. Deze proef met toeribeplanting kan vrij wel als mislukt beschouwd worden, de djati wilde maar niet opschieten en de grasgroei werd door de toeri niet tegengegaan.

De culturen staan over het algemeen goed, brand kwam nergens voor.

Cultuur van 1905:

Digitized by Google

Beplant moesten worden 85,34 H.A., oorspronkelijk bestaande uit 48,03 H.A. leeggekapt bosch, 14.05 H.A. open plekken en 23,26 H.A. nietswaardig bosch. Voor het grootste deel konden deze culturen aangelegd worden in contract met de bevolking. De aannemingssom wissel af tusschen 10 en 35 gulden per H.A., waarvoor de planters het terrein meestal ook schoon maken. $1^1/_4$ H.A. met steenachtigen grond werd middels stronkuitloopers, waartusschen djatipitten werden gepoot, verjongd. De stand der cultuur is overal bevredigend. Voor den aanleg van nieuwe culturen werd uitgegeven een bedrag van *f* 702.

Bovendien moest voor inkoop van den grond in subvak 131*i* nog *f* 125 betaald worden, aangezien de eigenaar hiervan, bij de vroeger plaats gehad hebbende grensregeling en inlijving, nog niet was schadeloos gesteld.

Karetcultuur.

Eind *November* van het verslagjaar werd beslist, dat de resteerende karetzaailingen in potjes, aanwezig op het erf van den boschopziener te *Lodan* moesten uitgeplant worden in subvak 32*a*, een ± 14 H.A. groote oro-oro.

Hiervan werden $3^3/_4$ H.A. in behandeling genomen door planters, die genegen waren voor *f* 30 per H.A. een karetcultuur tot stand te brengen.

Nadat in de laatste helft van *December* de plantheuvels gemaakt waren, werden de 534 zaailingen uitgeplant onder toediening van een weinig vleermuizenmest.

De overige plantheuvels zullen in het begin van 1906 beplant worden met karetmarcotten, afkomstig van eenige boomen uit de houtvesterij *Toeder*. Op ulto. 1905 waren in *Balo* aanwezig:

534 zaailingen uitgeplant in 32*a*.

28 » » op de resp. erven van Beheerder Opziener, 1 Mantri en 1 Boschwachter.

Gedurende het verslagjaar werden aan den Beheerder van *Toeder* voor inboeting der karetculturen aldaar, nog ± 300 karetzaailingen afgestaan. De totale uitgaven voor karetcultuur gedurende 1905 bedroegen *f* 81.

Ten behoeve van culturen werd dus gedurende dit verslagjaar besteed.

voor *onderhoud* der culturen van 1904 (incl. proef met toerl).	*f*	2090,055
» *aanleg* » » » 1905 (incl. karetcult.) . . .	»	782.75
» *grondinkoop* in subvak 131*i*.	»	125,00
Totaal.	*f*	2997,805

3. Exploitatie der djati- en der wildhoutbosschen.

***a.* Geregelde exploitatie.**

Aankap.

Volgens het kapplan moesten worden leeggekapt de subvakken 22*d*, 90*g*., 126*e* en 143*a*, totaal groot 46,20 H.A.

Bovendien moesten de subvakken 7*a*, 22*a*, 90*a*, 90*h*, 91*b*, 91*c*, 92*b* en 92*d* uitgekapt worden.

Het kapplan voor 1905 werd geheel uitgevoerd, waarbij door *kaalkap* verkregen werd $1396^1/_2$ M³. door uitkap werd verkregen $250^3/_4$ M³. terwijl door zuivering, waaronder begrepen het sleuvenhout, verkregen werd $261^1/_4$ M³.

Bovendien werd uit de kapvlakte nog verkregen ± $771^1/_2$ M³. aan onderhands verkocht vaartuigenhout en minderwaardig *timmerhout* en 1754 stapelmeter *brandhout*, benevens 303 picols kesambie-houtskool. De houtval bedroeg dus 2680 M³. timmerhout en 1754 S.M. brandhout.

De kaploonen waren evenals het vorig jaar.

voor hout korter dan 3M. per M³.	*f*	2,00
» » van 3 t/m 4,90 M. » »	»	2,50
» » » 5 M en langer » »	»	3,00
» zwalpenhout » »	»	4,00

voor brandhout 20 en 25 cent per stapelmeter.

Al het onderhands verkochte hout werd door de koopers zelf geëxploiteerd, onder toezicht der boschpolitie waartoe eerst dan vergunning werd verleend, wanneer in een in eigen beheer geëxploiteerd gedeelte het voor openbaren verkoop geschikte hout was opgekapt.

De opbrengst der verschillende sortimenten voor den aankap 1905, alsmede de grootte van het kwaliteitscijfer blijkt uit ondervolgend staatje. Het vaartuigen- en minderwaardige hout is daarin niet opgenomen.

Digitized by Google

OMSCHRIJVING.	Sortiment A. korter dan 3 M.	Sortiment B. 3 t/m. 4.90 M.	Sortiment C. 5 M. en langer.	TOTAAL.	kwaliteitscijfer.
Verkregen door leegkap.	284 3/4	647 3/4	464	1396 1/2	
» » uitkap.	66 1/2	137 3/4	46 1/2	250 3/4	
» » zuivering.	56 3/4	114	11	181 3/4	
» uit sleuven.	31 3/4	45 1/2	2 1/4	79 1/2	
Totaal opbrengst.	439 3/4	945	523 3/4	1908 1/2	81

Houtafvoer. Voor 1905 werd weder een contract aangegaan met den transportaannemer van het voorafgaande jaar voor het uitsleepen en transporteeren van het hout van de kapplaatsen naar de stapelplaats te *Ngandang*, waarvoor per M³. betaald werd *f* 1.50 resp. *f* 2.00, indien de kapplaatsen gelegen waren in het ressort van den Mantri te *Ngandang* resp. in dat van den Mantri te *Krindjo*. Het balkenhout werd op de stapelplaats gekaveld voor ± 13 cent per M³. terwijl het brandhout op de plaats van aankap werd verkocht.

Begunstigd door droog weder kon de afvoer geregeld doorgaan, waardoor op ult. 1905 geen hout meer in het bosch behoefde achter te blijven.

Houtvenduties. Gedurende 1905 werden vier houtvenduties gehouden in het vendulokaal te *Rembang*, terwijl het hout gekaveld lag op de stapelplaats te *Ngandang*, gelegen aan den binnenpostweg van *Lasem* naar *Bodjonegoro* op een afstand van 15 paal van *Lasem*.

Behalve enkele Europeanen waren de koopers meestal Chineezen van *Lasem*, *Rembang* en *Blora*, die voor het hout goede prijzen betaalden.

1538 1/2 M³. *goed balkenhout* werd verkocht voor *f* 50904, of per M³. à *f* 33.— en 260 M³. *afgekeurd balkenhout* voor *f* 6143 of per M³ à *f* 23.60, zoodat de 1798 1/2 M³. *balkenhout* een gemiddelden prijs behaalden van *f* 31.70 per M³.

Bovendien werden nog verkocht 1227 stapelmeter *brandhout* voor *f* 1148.06 of gemiddeld per stapelmeter à *f* 0.93.

Een overzicht der limiten en der behaalde prijzen voor kantrecht beslagen balkenhout en brandhout geeft onderstaand staatje.

Sortiment, enz.	Limiteprijzen per M³. en S.M. in guldens.	Gemiddelde opbrengst per M³. en S.M. in guldens.
korter dan 3 M.	18	21.04
van 3 t/m. 3.90 M.	24	28.30
» 4 » 4.90 »	30	35.84
» 5 » 5.90 »	33	39.65
» 6 » 7.90 »	41	47.70
» 8 M. en langer.	44	53.73
brandhout.	0.50	0.93

De opbrengst van het onderhands verkochte *vaartuigenhout* bedroeg *f* 4474 of 16 1/2 per M³. en van het *minderwaardige timmerhout* *f* 5749 3/4 of per M³. *f* 11 1/2. Van de kesambi-houtskool kon slechts 70 picol onderhands verkocht worden voor *f* 63 3/4.

Op ultimo van het verslagjaar was nog 162 M³. hout en 233 picol kesambi-houtskool in de houtvesterij aanwezig.

***b.* Overname hout door de Mijnbouw Mij. „Sedan"** Bij Besluit van den Resident van *Rembang* ddo. 19 September 1905 No. 620/37 werd aan de Mijnbouw- en Industrieele Maatschappij „Sedan" vergunning verleend tot het doen van eene diepboring naar aardolie in het vak 33, waarvoor verschillende

Digitized by Google

plekken noodig voor oprichting van boorbok, ketelhuis, woningen enz. moesten worden opengekapt. Aangezien vak *33* slechts bestaat uit nietswaardig bosch, zoo werd bij opwerking van het gekapte hout slechts *6* stapelmeter *brandhout* klasse II verkregen, dat door de Maatschappij voor het daarvoor vastgestelde tarief, moest worden overgenomen. Op ulto. *November* 1905 werd het verschuldigde bedrag van *f* 3.60 in 's Lands kas gestort. Tot nu toe heeft de boring geen succes, men verkrijgt slechts zout water.

c. **Uitdunningen.** De in het bedrijfsplan voorgeschreven uitdunning der subvakken 8*a*, 15*a*, 15*b*, 99*a*, 100*a*, 100*f*, 128*a*, 132*a*, 132*c* en 132*e*, totaal 40,67 H.A. culturen van 1885/1893, werd ook in 1905 uitgevoerd, waarvan de totaalkosten incl. toezicht bedroegen *f* 152¼. Al het eenigszins verkoopbare hout werd langs de sleuven opgestapeld, waarbij totaal verkregen werd 313½ stapelmeter dolkenhout met een berekende inhoud van 188 v. M³. Het overige kleine hout bleef na gekapt te zijn in de plantsoenen liggen of werd gebruikt voor het herstellen van sleuven, waarlangs veel karretransport plaats had. Gedurende 1905 kon voor *f* 150¼ aan uitdunsel verkocht worden.

d. **Diverse werkzaamheden.** Gedurende het verslagjaar werden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. Verbetering van het voetpad van *Doeroe* naar sleuf A.R. waarvoor besteed werd *f* 94.
2. Onderhoud van het voetpad van *Ketodan* naar vak 156, waarvoor totaal uitgegeven werd *f* 43.
3. Aanleg van een verbindingsweg van sleuf E naar de desa *Sale*, waardoor een goede afvoerweg verkregen werd voor het hout uit het oostelijk deel der houtvesterij. Totaal kosten bedroegen *f* 282.
4. Onderhoud van 11 K.M. sleuven en wegen, waarlangs karretransport plaats vond, waarvoor totaal uitgegeven werd *f* 235, waaronder echter begrepen is een bedrag van *f* 66 besteed voor het maken van eenvoudige bruggen en duikers in die sleuven, met een totaal lengte van 42 Str.M.
5. Onderhoud van het geheele sleuven- en wegennet, lang 180 K.M. waarvoor totaal besteed werd *f* 376. Hiervoor werden alle sleuven schoongemaakt en onderhouden en tevens alle boschgrenzen opengekapt en waar mogelijk begaanbaar gemaakt.
6. Onderhoud van woningen en van de stapelplaats, waarvoor resp. *f* 150 en *f* 69 uitgegeven werd.
7. Vernieuwing en onderhoud van grens- vak- en H.M. palen, waarvan de totale uitgaven bedroegen *f* 28.

Bovendien werd de kapvlakte voor 1908, alsmede de omgevallen, sterk scheefstaande en bijna doode boomen geringd voor *f* 125.

4. Bewaking. Belangrijke diefstallen kwamen gedurende het verslagjaar niet voor, meestal bepaalden deze zich tot het kappen van dolkjes, het halen van brandhout in gesloten bosch, op een anderen dag dan op den hiervoor opengestelden dag »wage" of met verboden kapwertuig, zoodat de politioneele toestand der bosschen vrij gunstig is te noemen.

Gedurende het verslagjaar werden totaal 122 processen-verbaal of verklaringen opgemaakt, waarvan op het oogenblik 41 nog niet berecht zijn. Van deze 122 boschdelicten handelen over:

houtdiefstallen	31
brandhout sprokkelen in gesloten bosch, op een anderen dag dan wage of met een verboden kapwerktuig	41
beschadiging of kappen levende djatiboomen	8
id. van andere houtsoorten dan djati	22
voeren van schietgeweer uitoefening v/d jacht	2
branden van houtskool	3
beschadiging aanplant door vee of personen	15

Het door diefstal of beschadiging van het houtgewas geleden verlies wordt getaxeerd op eene waarde van *f* 12.88.

Van de 81 door den rechter behandelde zaken werden de 22 daders van 5 gevallen vrijgesproken, van 63 delicten werden de 83 beklaagden totaal tot 1020 dagen krakal veroordeeld, terwijl van de resteerende 13 gevallen de 38 daders beboet werden met *f* 122.

Per veroordeelde beklaagde komt dus ± 12 dagen ten arbeidstelllng en voor de boete betalenden per persoon ± *f* 3.—

Digitized by Google

Door strengere bewaking der culturen in de droogste maanden en door het schoonbranden van een strook van het aangrenzend bosch, konden de jonge culturen voor brand behoed worden.

In het oude bosch kwam nog dikwijls brand voor, waardoor echter geen waardvol hout verloren ging.

5. Personeel.

In de formatie van het personeel kwam in zoover verandering doordat het bureaupersoneel met ingang van 1 October 1905 met 1 oppasser werd verminderd.

Een boschwachter werd wegens onbetrouwbaarheid uit zijn betrekking ontslagen.

Over het algemeen valt over den dienstijver van het personeel niet te klagen. Op ulto. van het verslagjaar bestond het personeel uit:

1 beheerder
1 opziener
4 mantri's
8 boschwachters en
1 schrijver

6. Algemeene opmerkingen.

Van de vergunning, om onderhands vaartuigenhout en timmerhout te koopen werd ruimschoots door de Inlandsche bevolking gebruik gemaakt.

In verscheidene desa's ziet men thans nieuwe huizen van djatihout bouwen, doordat de bevolking nu in de gelegenheid is gesteld goedkoop hout te koopen, al is de kwaliteit hiervan ook veel minder dan het voor openbaren verkoop bestemde hout.

Evenals in het voorafgaande jaar maakte de Inlandsche bevolking gedurende 1905 veel gebruik van de aan den beheerder verstrekte medicijnen.

Ten slotte volgt hier een overzicht van de inkomsten en uitgaven:

De inkomsten bedroegen:

aan openbaar verkocht hout	*f*	58195.—
» onderhandsche verkoop vaartuigenhout	»	4474.—
» idem timmer- en brandhout	»	6013.—
» idem 70 picols houtskool	»	64.—
» idem uitdunningshout	»	150.—
» overname hout door Mijnbouw Mij. »Sedan"	»	4.—
» huishuur	»	420.—
Totaal	*f*	69320.—

terwijl uitgegeven werd voor:

1.	personeel	*f*	9910.—
2.	aankap 1908 M³. timmerhout	»	5276.—
3.	transport 1955 M³. idem	»	3459.—
4.	kavelen 1955 M³. idem	»	244.—
5.	aanmaak 303 picol houtskool	»	159.—
6.	aankap 1227 stm. brandhout	»	255.—
7.	traktementen mandoers, enz.	»	698.—
8.	ringen kapvlakten, kajoe sol enz.	»	125.—
9.	uitdunnen	»	152.—
10.	diversen exploitatie	»	170.—
11.	onderhoud woningen en stapelplaats	»	219.—
12.	wegen, bruggen en sleuven	»	1148.—
13.	grenzen	»	28.—
14.	culturen	»	2998.—
	Totaal	*f*	24841.—

Het batig saldo bedraagt dus *f* 69320 — *f* 24841 = *f* 44479, of per H.A. van van de djatiboschoppervlakte van de geheele houtvesterij *f* 9,03.

Een overzicht van den kap en het batig saldo sedert het begin der houtvesterij geeft ondervolgend staatje:

Digitized by Google

Exploitatie-jaar.	Verkregen houtmassa		Batig saldo
	M³.	S. M³.	in guldens.
1903	277	—	— 6048
1904	1635½	1580	+ 14465
1905	1908½	1754	+ 44479
Totaal.	3821	3334	52896

De beheerder van Balo,
L. H. VAN DE VEN.

V. HOUTVESTERIJ MARGASARI.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djatibosschen.

In de uitgestrektheid 6747.67 H.A. kwam geene verandering, in de verdeeling wat betreft natuurbosch, oudere en jongere cultures kwam natuurlijk wijziging. Door vervanging van slecht groeiend bosch door jonge krachtige plantsoenen is de boschgesteldheid vooruitgegaan.

2. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc- leverende planten.

Onderhoud cultures.

De djaticultures van 1904 en enkele van 1903, de karetcultures van 1902, 1903 en 1904 werden onderhouden. Totaal werd hiervoor uitgegeven *f* 2150. In de maand Februari werd van de djaticultuur 1904 in vak 226*c* en 228*a* ± 7 H.A. geheel door bandjir verwoest. Van verder beplanten is afgezien daar de kans van slagen nihil is.

De djaticultuur 1904 subv. 232*b* had in den Oostmoesson zeer veel te lijden van witte mieren. In den Westmoesson werd op nieuw ingeboet en de slecht groeiende planten op stronk gezet. Ik vrees echter dat de plaag niet te bestrijden zal zijn en de cultuur grootendeels vernield zal worden. Een onderzoek leerde ons dat dit terrein vroeger een koffietuin is geweest en om dezelfde redenen verlaten is.

Aanleg nieuwe cultures.

Volgens het bedrijfsplan moesten in 1905 in cultuur worden gebracht de volgende subvakken No. 58*b*, 63*d*, 90*a*. *b* en *c*, 96*a*. 78*a*. 130*a* t/m *i*, 142*c*. en een deel van 154*b* totaal groot 122.61 H.A. hiervan was 36. 13 H.A. open plek of wildhout en 86.48 H.A. leeggekapt in 1904.

Deze terreinen werden allemaal in cultuur genomen, bovendien werden nog met caoutchouc leverende gewassen beplant de wi. complexen: een deel van subv. 107*b* en 112*b* en subv. 107*d*. samen groot 17,12 H.A. subv. 102*f*. groot 9.25 H.A. en subv. 186*a* en een deel van 194*a* samen groot 15.16 H.A. Totaal werd dus in het verslagjaar in cultuur gebracht 164.13 H.A. Overal werden de cultures aangelegd in contract met de bevolking met tusschenbouw van veldgewassen. Voor alle djaticultures werden contracten gesloten tegen *f* 15 per. H.A. voor de karetcultures respectievelijk tegen *f* 20 en *f* 25, *f* 12½ en *f* 15 en *f* 15 en *f* 17½ per H.A.

Door het laat invallen van de regens waren de djatipitten eerst ongeveer half November uitgepoot, in subv. 154*b*. waar het in December voor het eerst regende, omstreeks half December. De ontkieming was hier en daar minder goed. De rijen werden zooals gewoonlijk op een onderlingen afstand van 3 meter uitgezet, in de rijen die eerst diep omgewerkt waren werden de pitten op ± 20 cM. van elkaar gepoot. Het plantverband zal dan later nader geregeld worden. Deze wijze van planten beviel goed en is zeer aanbevelingswaardig. In vak 130 werd ± 18 H.A. beplant met djatipitten afkomstig van Blora. De pitten ontkiemden minder goed dan de hier verzamelde terwijl over het algemeen de plantjes zich minder goed ontwikkeld hebben.

Digitized by Google

De Ficuszaailingen, gekweekt uit zaad van Banjoemas, werden uitgeplant in subv. 102*f.* en 107*b.d.* 112*b.* Op ult. December waren ze grootendeels uitgeplant, de planten sloegen flink aan. Herhaaldelijk werd karetzaad afkomstig van Kedawoeng uitgezaaid. Het zaad bleek echter niet kiemkrachtig te zijn. In December werd zaad van Banjoemas uitgezaaid, de kieming hiervan was goed. In enkele kweekbakken brak echter een schimmelziekte uit, waardoor ongeveer de helft der plantjes is doodgegaan. Door besproeiing met een zeer slappe oplossing van creoline werd deze ziekte echter tot staan gebracht. Op ulto. December waren er ± 3000 plantjes in potten overgeplant

Er werden 2000 Heveapitten, afkomstig van Soebang afd. Krawang, ter kieming gelegd. Hoewel de kieming redelijk was ± 70% zijn er vele plantjes in de kweekbedden doodgegaan. Totaal zijn er in subv. 102*f.* maar 1039 plantjes uitgeplant. Totaal werd in het verslagjaar voor aanleg cultures uitgegeven *f* 1986.

Er zijn aanwezig 78.6 H.A. cultures van caoutchouc leverende gewassen bovendien zijn er nog 22 H.A. cultures van andere wildhoutboomen zooals woengoe, mahoni, saga, tembesoe en campêche hout.

3. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. Geregelde exploitatie.

Gedurende het verslagjaar is verkregen door leegkap 1446.467 M³. timmerhout en 5539 st. M³. brandhout. Door uitkap overoude stammen 70.790 M³. en 309 st. M³. brandhout, door zuivering 146.782 M³. en 421 st. M³. brandhout. Totaal is dus de verkregen houtmassa 1664.039 M³. timmerhout en 6269 S.M³. brandhout.

Bovendien werd nog uit de subvakken, waarin ult. 1904 de aankap nog niet was afgeloopen, verkregen 62.493 M³. timmerhout en 1340 S.M³. brandhout. De opbrengst van de subv. 14*a* en *d* en 15*a*, waarin in 1904 uitkap van overoude stammen had moeten plaats hebben, was bovendien nog 219.462 M³. timmerhout en 980 S.M³. brandhout.

De totale houtval was dus in het verslagjaar 1945.994 M³. timmerhout en 8589 S.M³. brandhout. De verhouding der sorteeringen was resp. 45, 44 en 11 %, mitschen het qualiteitsprocent ruim 74.

Een overzicht van de verkregen opbrengsten in de verschillende subvakken geeft onderstaand staatje, hierin zijn ook opgenomen de resultaten van enkele subv. waarin de aankap in 1904 nog niet was afgeloopen.

Plaats van aankap.	Grootte in H.A.	Opbrengst in M³.	SORTEERING.		
			A in %	B in %	C in %
58*a*	8.65	89.930	65	33	2
63*e*	10.02	147.316	72	27	1
96*b*	8.43	149.954	49	43	8
c	2.49	80.803	44	48	8
d	2.87	61.116	25	23	52
e	3.42	56.221	54	36	10
128*a*	9.79	244.169	31	57	12
d	2.43	51.727	37	50	13
131*a*	5.56	109.632	27	60	13
c	3.03	28.975	32	58	10
142*b*	9.39	304.208	51	40	9
154*a*	5.04	46.459	77	22	1
b	15.24	240.976	73	26	1
130*g*	11.54	164.163	37	54	9
142*c*	11.57	238.391	49	39	12
14*a*	3.24	37.687	38	49	13
d	5.79	42.132	51	47	2
15*a*	11.60	139.643	38	51	11
b	2.29	37.719	47	43	10
17*c*	4.01	33.071	48	49	3
Totaal.	—	2304.292	—	—	—

Digitized by Google

Uit de meeste subvakken werd ook dit jaar vrij wat meer verkregen dan er getaxeerd was. Alleen de opbrengst in de overoude bosschen viel zeer tegen een gevolg van de vele holle boomen.

Niet genoeg kan er opgewezen worden dat de wijze van exploiteeren zoo'n grooten invloed heeft op de houtopbrengst. Hier worden heel veel balken met geringe dikteafmetingen aangemaakt. Wel werd door velen gezegd dat ze niet verkoopbaar zouden zijn, maar, hoewel in den beginne lastig, later werd alles gaarne gekocht. Desnoods kan men dergelijke houtwerken met dikteafmetingen van minder dan 18 c.M. tegen een lageren prijs verkoopen. In ieder geval zal dan de opbrengst meer zijn dan door dit hout tot brandhout te verkappen.

De kaploonen inclusief draagloonen naar de verzamelplaatsen hebben bedragen gemiddeld *f* 3.98 per M³. voor brandhout *f* 0.21 per S.M³. Het karretransport werd ook dit jaar in eigen beheer genomen. Een deel van het hout werd langs de railbaan vervoerd. Een tijdelijke baan werd hiervoor gelegd naar vak 96. Totaal werd naar de 3 stapelplaatsen 2645 M³. vervoerd, de onkosten waren gemiddeld *f* 1.08 per M³. Er werden nog 6 transportkarren aangemaakt voor *f* 351.

Houtvenduties. Er werden 7 venduties gehouden die over het algemeen vrij goed gingen; totaal werd er verkocht 2095.811 M³. timmerhout voor *f* 55916½ of *f* 26.68 per M³. en 7523 S.M³. brandhout voor *f* 9476½ of *f* 1.26 per S.M³.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de op vendutie verkochte hoeveelheid timmerhout, van de limiten en van de behaalde prijzen.

SORTIMENTEN.	Verkocht M³.	Totale opbrengst in gld.	Opbrengst per M³.	Limiten.	AANMERKINGEN.
Korter dan 2 M.	173.869	3092.25	17.78	16/17	Voor het hout liggende op de stapelplaatsen Margasari en Srengseng, is de limiet *f* 1.— lager dan op Balapoelang.
van 2 t/m. 2.90	691.923	15536.40	22.45	21/22	
» 3 » 3.90	371.733	10095.25	27.16	26/27	
» 4 » 4.90	520.691	17603.65	33.81	33/34	
» 5 » 5.90	131.006	4877.25	37.23	36/37	
» 6 » 6.90	33.074	1571.50	47.51	44/45	Voor afgekeurd hout wordt de limiet met 25 % verminderd.
» 7 » 7.90	3,475	190.50	54.82	54/55	
dwarsleggers en watons	164.650	2855.70	17.34	16/17	
spraken en gladags.	5.390	94.00	17.44	16/17	
	2095.811	55916.50	26.68		

Onderhandsche verkoop. De onderhandsche verkoop nam zeer toe. Er werd verkocht 293.545 M³. timmerhout voor *f* 8289.96⁵ of *f* 28.24 per M³. en 4092 S.M³. brandhout voor *f* 3405.30 of *f* 0.83 per S.M³. Bovendien werd er verkocht 17.067 M³. wildhout voor *f* 274.84 en 27½ picol houtskool voor *f* 18.62⁵. Het uitdunningsmateriaal werd alleen ondershands verkocht en bracht op *f* 6425.92⁵. Totaal was dus de opbrengst van onderhandsche verkoop *f* 18414.65⁵.

Onderstaand staatje geeft aan de hoeveelheid timmerhout ondershands verkocht, sortimentsgewijs en de opbrengst er van:

Digitized by Google

SORTIMENTEN.	Ondersh. verkocht djatihout M³.	Totale opbrengst in gld.	Opbrengst per M³. in gld.
korter dan 2M. . . .	15.591	344.18	22.08
van 2 t/m. 2.90 . . .	70.107	1848.99	26.37
» 3 » 3.90 . . .	48.861	1563.93⁵	32.00
» 4 » 4.90 . . .	74.632	2768.52⁵	37.09
» 5 » 5.90 . . .	4.949	201.86	40.79
» 6 » 6.90 . . .	3.118	155.90	50.00
» 8 » 8.90 . . .	0.500	30.00	60.00
onbesl. dolken 6—6.90 .	3.740	84.15	22.50
» » 5—5.90 .	2.190	14.50	6.62
dwarsleggers	46.559	806.20	17.32
spaken	13.131	232.62	17.71
velgen.	3.969	95.53⁵	24.07
watons.	3.501	108.64	31.03
naven	0.838	20.33	24.26
rijstblokken	1.859	14.60	7.85
	293.545	8289.96⁵	28.24

Uit het volgende staatje blijkt de hoeveelheid totaal in 1905 verkocht sortimentsgewijs.

SORTIMENTEN.	Totaal verkocht in M³.	Totale opbrengst in gld.	Opbrengst per M³.
sort *a*.	951.490	20821.82	21.88
» *b*.	1015.917	32031.36	31.53
» *c*.	176.122	7027.01	39.90
onbesl. dolken *c*. . . .	5.930	98.65	16.63
kl. houtw. spaken dwarls. enz.	239.897	4227.62⁵	17.62
wildhout	17.067	274.84	16.10
	2406.423	64481.30⁵	26.80

Verbruikte houtwerken. Voor bouw woningen, loodsen, bruggen, dwarsleggers voor tijdelijke railbanen is totaal verbruikt 377 M³. timmerhout nader in het verbruiksregister omschreven.

Verstrekte houtwerken. Aan den Houtvester van Cheribon werd verstrekt 8.323 M³. timmerhout.

b. **Uitdunningen.** Op ult. van het verslagjaar waren alle voorgeschreven dunningen afgeloopen, bovendien werd nog begonnen met het dunnen van de mahonij-cultuur in subv. 116*a* Er werd overal sterk gedund, alleen in enkele slechte cultures — ingelijfde sawa's — werd plaatsclijk aan den rand wat uitgenomen. De totale opbrengst was 9544 S. M³. brandhout, 6191 stuks onbeslagen dolken en 254 stapels dolken met een totale inhoud van ± 665 M³. De verkoop van het hout ging zeer goed, de opbrengst was *f* 6426 of *f* 15.05 per H.A. De kosten hebben bedragen inclusief tractement van een maandgelder *f* 3453 of *f* 8.08 per H.A. er blecf dus een batig saldo van *f* 2973 of *f* 6.97 per H.A. Al het hout was ult. 1905 nog niet verkocht en zal het restant vermoedelijk nog ± *f* 1000 opbrengen.

4. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen. Voor onderhoud wegen en sleuven werd uitgegeven *f* 1175.

Voor onderhoud bruggen *f* 56. Het komt nog steeds voor dat bruggen geheel of gedeeltelijk worden vernield.

Digitized by Google

Er werden vernieuwd 10 bruggen met een totale lengte van 47½ Meter. De kosten waren *f* 222. Van 3 bruggen met eene lengte van 35.2 M. werden de steenen landhoofden door de suikerfabriek Balapoelang gebouwd.

Verder werden er nog 9 nieuwe bruggen met eene totale lengte van 33.55 meter gebouwd. De kosten hiervan waren *f* 615 of *f* 18.33 per Meter.

De grenspalen werden nagegaan en op nieuw geteerd en genummerd. Er werden 127 grenspalen en 2 hectometer palen vernieuwd. Waar noodig werden de subvakgrenzen op nieuw geteerd.

De opzieners woning te Srengseng en de boschwachterswoningen te Wanasari en Doekoehrandoe waaraan reeds in 1904 begonnen was, kwamen gereed.

Er werden nog gebouwd 3 mantriwoningen en 2 boschwachterswoningen. Een van deze kon niet geheel voltooid worden. De andere huizen kwamen gereed. Voor bouw woningen werd uitgegeven *f* 3677.

De bestaande woningen werden onderhouden de kosten waren *f* 214.

Voor aanleg stapelplaats Srengseng werd besteed *f* 600. Er werd een houten loods gebouwd lang 50 M. breed 11 M. bedekt met pannen. Er werd een verharde inrijweg gemaakt tevens een kleine mandoerswoning gebouwd. Op de stapelplaats Balapoelang werd aan weerszijden van de uitgegraven spoorbaan een muur gemetseld kosten *f* 250. Voor onderhoud stapelplaatsen werd uitgegeven *f* 199, op stapelplaats Margasari werd een mandoerswoning en een karbouwenkraal gebouwd.

5. Bewaking.

Ook dit jaar kwam het nog veel voor dat er uit de in exploitatie zijnde vakken veel hout gestolen werd. Vooral is dit het geval in het Noordelijk gedeelte der houtvesterij bij de dessa's Djatimerta en Radjekwesi. Hoewel aan de Noord twee boschwachters zijn geplaatst die daar veel hout aangehaald hebben bleek dit niet veel te helpen. Veelal gebeuren deze diefstallen 's nachts en is het dan moeilijk de daders te krijgen. In de omliggende dessa's werd veel hout aangehaald, gelukkig werden de daders zwaar gestraft, zoodat het wel waarschijnlijk is de schrik er ten slotte in zal komen. De andere diefstallen zijn betrekkelijk van weinig belang en hadden meestal betrekking op brandhout of kleine dolken. Werkelijk groote diefstallen kwamen niet voor. Van de verzamelplaatsen werden eenige kleine houtwerken gestolen. De daders zijn niet gevonden. Beschadigingen aan grensteekens komen nog herhaaldelijk voor, men had zelfs hier en daar de grenspalen geheel omgekapt. Vernielen van bruggen en afsluitboomen komt ook veel voor. Over het algemeen genomen is de politioneele toestand, hoewel vooruitgaande, nog niet gunstig te noemen.

Door den Resident van Pekalongan werd een verordening uitgevaardigd tot tegengang van diefstallen in en beschadigingen van 's Lands bosschen, benevens het achteloos branden of ontsteken van vuren op boschgronden of gronden begroeid met grassen, jonge boomen en struikgewas.

Het in brand steken der bosschen en weiden van vee in aanplanten baarde nog veel zorg. Een groot deel van de oudere bosschen brandde ook dit jaar af, de jongere cultures bleven op enkele uitzonderingen na gespaard. Het weiden van vee in aanplanten van minder dan 26 jaar oud werd verboden. Toch komt het nog veel voor, dat de bevolking haar vee in de jonge cultures laat weiden.

In het verslagjaar werden opgemaakt 251 processenverbaal met 488 beklaagden hier beneden nader gespecificeerd.

OVERTREDING.	Aantal proc.-verbaal.	Aantal beklaagden.	Aantal met krakal gestraften.	Aantal personen beboet.	Aantal vrijgesprokenen.	Aantal personen nog niet berecht.	Gemiddeld aantal dagen krakal.	Opgelegde boeten gemiddeld in gld.
Houtdiefstal	128	196	60	23	41	72	15	3
» » door huiszoeking ontdekt	47	117	63	—	17	37	23	—
Ontginningen	9	24	3	—	16	5	33	—
Veeweiden in aanplanten .	39	96	—	18	18	60	—	3½
Meenemen van kapwerktuigen in het bosch . . .	14	22	1	8	4	9	8	1¼
Maken van houtskool. . .	9	28	14	2	2	10	9	3
Boschbranden	3	5	1	—	—	4	30	—

Digitized by Google

De waarde van de aangehaalde houtwerken bedroeg ± *f* 39, bij huiszoeking werd aangehaald voor eene waarde van ± *f* 208.

6. **Personeel.** In het Europeesche personeel kwam geene verandering. De maandgelder werd echter ontslagen en vervangen door een ander.

De schrijver werd benoemd tot mantri-politie in de houtvesterij en geplaatst te Songgom, terwijl de mantri van Songgom overgeplaatst werd naar het boschdistrict Pekalongan-Kendal.

De schrijver werd door een ander vervangen.

De boschwachter van Doekoehrandoe werd benoemd tot mantri-politie in het boschdistrict Tegal c.a. en door een ander vervangen. Op enkele uitzonderingen na gaf het Europeesche en Inlandsche personeel geen reden tot klagen.

Op ultimo van het verslagjaar bestond het personeel uit:

1 beheerder.
1 opziener.
1 leerlingopziener.
4 mantri's.
6 boschwachters.
1 schrijver.

Tevens was werkzaam 1 maandgelder.

Algemeene opmerkingen. In het verslagjaar werden 12 trucks afgestaan aan den Houtvester te Bandoeng. Wij hebben er nu nog 18 hetgeen meer dan voldoende is. Bij besluit van den Resident van Pekalongan dd°. 20 September 1905 No $226/\frac{20}{18}$ werd aan het inlandsche personeel ieder $1^1/_2$ H.A. dienstgrond in gebruik afgestaan.

Hoewel in het verslagjaar meer hout dan vroeger van de stapelplaatsen Margasari en Srengseng verkocht werd moest toch nog eene belangrijke hoeveelheid naar Balapoelang gebracht worden. De meeste koopers willen alleen het daar liggende hout koopen.

Ten slotte volgt hier een overzicht van de inkomsten en uitgaven.

De inkomsten waren:

Aan verkocht hout	*f*	77363.—
» » uitdunningshout	»	6426.—
» houtskool	»	19.—
» huishuur	»	125.—
» verbruikt en verstrekt hout		pro memorie
» opbrengst 12 trucks		»
Totaal	»	83933.—

De uitgaven waren:

aan tractementen en reiskosten personeel	*f*	12018.—
bouw woningen	»	3677.—
onderhoud »	»	214.—
kantoorhuur	»	150.—
voor exploitatie	»	13810.—
onderhoud, bewaking en verlichting stapelplaatsen	»	787.—
aanleg en onderhoud railbanen en lorries	»	317.—
wisselhuur S. C. S. Maatschappij	»	182.—
kavelen	»	300.—
aanleg stapelplaatsen	»	850.—
aanmaak 6 transportkarren	»	351.—
voor dunningen,	»	3453.—
» cultures	»	4136.—
» onderhoud wegen bruggen en sleuven enz.	»	2705.—
» onderhoud grenzen	»	224.—
» diversen	»	262.—
Totaal	*f*	43436.—

Het batig saldo was dus *f* 40497 of *f* 6.— per H.A..

Het volgende staatje geeft een overzicht van de financieele resultaten gedurende de jaren 1904 en 1905 waarin *niet* is begrepen de waarde van verbruikt of verstrekt hout en van het restant hout op ulto. 1905.

Digitized by Google

JAAR.	Inkomsten in gld.	Uitgaven in gld.	Batig saldo in gld.
1904	44046	52007	— 7961
1905	83933	43436	+ 40497
Te zamen	127979	95443	+ 32536

Op ulto. van het verslagjaar was nog aanwezig 218 M³. timmerhout en 123 S. M³. brandhout, minstens vertegenwoordigende eene waarde van *f* 5610.

De Beheerder v/d. Houtvesterij Margasari
F. G. UHL.

VI. HOUTVESTERIJ NGARENGAN.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Bij ordonnantie, opgenomen in Staatsblad 1905 No. 89, werden de bosschen behoorende tot het complex Ngarengan, gelegen in de districten Tajoe en Bandjaran ter gezamenlijke uitgestrektheid van 4239.47 H.A. van het boschdistrict Japara afgescheiden en samengevoegd tot de houtvesterij Ngarengan.

Van de totale uitgestrektheid wordt ingenomen door:

Oorspronkelijk djatibosch	2442.15	H.A.
Djaticultures	652.53	»
Wildhoutcultures	169.46	»
Wildhout	751.59	»
Open plekken	39.76	»
Gedevasteerd bosch	16.18	»
Wegen, sleuven, rivieren, erven en kerkhoven	167.80	»
Totaal	4239.47	H.A.

Het terrein is in het Z. W. vrij geaccidenteerd, in het midden golvend en in het N. O. geheel vlak.

Het Z. W. en het centrale gedeelte zijn gelegen op de uitloopers van het Moeriahgebergte. In het district Bandjaran ten Westen v. d. Passoän rivier, wordt het terrein gevormd door onregelmatige uitloopers van het Tjilering gebergte, welke in hoofdzaak van West naar Oost loopen.

De grond behoort, behoudens enkele kleine uitzonderingen, tot de tertiaire formatie. Over het algemeen vruchtbaar, zijn de gronden bijna alle geschikt voor djati; de zeer vruchtbare voor kaoetsjoekcultures. Enkele gedeelten in het N. O. van het complex, bekend onder den naam Tjankringan, zijn wat drassig. Door een goede drainage evenwel, zullen deze eveneens zeer vruchtbare gronden ook uitstekend te beplanten zijn met kaoetsjoek-leverende boomen. Schuifgrond komt uitsluitend voor in subvak 131a.

De gesteldheid der bosschen is, niettegenstaande de zeer vele ongeregelde aankappen, die vroeger hebben plaats gehad, toch nog vrij gunstig. Ten gevolge van de vruchtbaarheid van den bodem heeft de opstand zich hersteld; de gemiddelde opstandsboniteit is meer dan voldoende. Slechts 16,18 H.A. zijn totaal gedevasteerd.

2. Cultuur van djati, wildhout en van kaoetsjoek leverende gewassen.

a. **Onderhoud cultures.**

Het onderhoud van de djaticulturen bepaalde zich tot de subvakken 8e en 103d resp. groot 9,62 en 3,22 H.A., cultures van 1901 en 1902.

Voornamelijk werden brandvrije strooken gemaakt en kratok geplant ter bestrijding

Digitized by Google

van de alang-alang, welke vooral in subvak 103*d* voorkomt. De cultuur in subvak 8e staat goed en is op zeer kleine pleksgewijze uitzonderingen na, gesloten.

Aangezien er dit jaar geen brand in deze cultuur is voorgekomen, zal zij zich in den loop van het volgend jaar wel geheel sluiten. In subvak 103d staat de cultuur minder goed. De plantcontractanten verlieten de terreinen in het begin van 1905; de cultuur moest toen in koeliedienst onderhouden worden. De achterlijke planten werden bewerkt, enkele ingeboet, terwijl zooveel mogelijk voorzorgen werden genomen tegen brandgevaar.

Na voorafgegane grondbewerkingen werden langs de grens kratokzaden gepoot en tusschen de djati in marmojo en vitex-zaden uitgezaaid.

Alhoewel door deze methode een vrij goede tusschengroei verkregen was en ook de kratok zich goed ontwikkelde, kon niet belet worden, dat deze cultuur afbrandde. Ten gevolge van de zeer drooge Oostmoesson was de kratok nagenoeg geheel verdord en waren de alang-alang en het struikgewas verschroeid.

Door het onvoorzichtig schoonbranden van het vlak naastliggende erfpachtsperceel van den Heer A. CHAUVIN en de krachtige zeewinden, sloeg de brand over in de cultuur, waardoor vele boomen geleden hebben en enkele zijn doodgegaan. Deze zijn in den West-moesson vlak bij den grond afgekapt en beginnen thans weer uit te loopen. De andere hebben een flinke grondbewerking gekregen.

In de andere djaticultures heeft de brand geen schade aangericht; overal kon tijdig gebluscht worden.

De overige cultures die onderhouden werden en 189 H.A. groot zijn, zijn kaoetsjoekcultures, waarin de hevea's en de ficusplanten werden bewerkt.

Langs de grenzen werd, na strooksgewijze grondbewerking, kratok gepoot, die zich flink ontwikkelde. Jammer, dat door de drooge en warme Oostmoesson de meeste kratok de bladeren verloor, die tusschen de drooge alang-alang langs de grenzen viel en daardoor het brandgevaar zeer vergrootte.

Met kracht werden de grenzen schoongemaakt over een breedte van 10 M². en het is aan deze maatregel en het overal plaatsen van tijdelijke wakers te danken, dat er geen belangrijke branden in de vele verspreide kaoetsjoekcultures zijn voorgekomen. Slechts in één geval, boven reeds vermeld, is door het onvoorzichtig branden op het erfpachtsperceel van den Heer CHAUVIN, brand geweest in de cultuur Brodjol, vakken 103 en 105. Behalve 20 castilloa's zijn ook nog 10 ficusplanten verbrand. Deze zijn in den Westmoesson ingeboet met ficus-marcotten. De overige planten die verschroeid waren, zijn wederom uitgeloopen. De doode toppen werden gesnoeid, terwijl de planten een flinke grondbewerking verkregen, zoodat zij thans weer frisch staan.

In het begin van den Westmoesson werden proeven genomen, met het tusschenplanten van vlinderbloemige gewassen in de heveaculturen.

Nadat de grond tusschen de rijen was bewerkt, werden de zaden uitgezaaid waarvan er thans reeds vele zijn opgekomen en een goede ondergroei vormen. Behalve dat deze gewassen de alang-alang zullen verdringen en een goede grondbedekking vormen, oefenen zij een verbeterenden invloed op den bodem uit, die de hevea's ten goede zal komen.

Een 100 tal stekken van de te Ngarengan groeiende Manihot glaziovii werden eveneens tusschen de hevea's geplant. Van dit plantmateriaal werd spoedig afgezien en verder met stekken van koeda-koeda tusschen geplant, een boomsoort die zich nog gemakkelijker laat stekken als de Manihot en die hier zeer veelvuldig voorkomt o.a. overal gebruikt wordt voor het ompaggeren van de Inlandsche erven.

De koeda-koeda heeft dit voor boven de Manihot, dat hij geen varkens aantrekt en zal later bij een eventueele exploitatie geen aanleiding geven tot het vermengen van het zoo waardevolle Hevea melksap met het in qualiteit laagst staande Manihotproduct.

In de cultuur Gangsar subvak 51*a* werden enkele rijen hevea's getopt, teneinde te beproeven, door kunstmatige vertakking de sluiting te bespoedigen. Veel is met deze proef niet bereikt. Hoogstwaarschijnlijk waren de hevea's te groot, zoodat de vertakkingen te hoog boven den grond begonnen, die zich toch niet flink konden ontwikkelen in verband met de geringe draagkracht van de spichtig opgegroeide stammen. De planten moeten veel jonger getopt worden, zoodat de vertakking reeds op ± 50 tot 70 c.M. boven den grond beginnen waardoor twee of meerstammige boomen verkregen worden. Bij het doorkomen van de regens, is hier dan ook een proef mee genomen, terwijl tevens getracht werd de gesnoeide toppen te stekken, hetgeen door de onverschilligheid van den Mantri van Ngarengan jammerlijk mislukte.

Digitized by Google

Thans is wederom beproefd, en nu onder leiding van den Leerlingopziener zelf, of op deze wijze geen heveaplantmateriaal verkregen kan worden.

In de castilloacultuur heerschte bij mijn komst alhier een wortelkraagziekte, door een schimmel veroorzaakt, die vooral hevig optrad in subvak 51*a* en de boomen op een verradelijke wijze overviel. De eerste teekenen van het besmet raken waren niet merkbaar. Zoodra het te zien was, dat een boom iets mankeerde, was de boom meteen verloren. Deze ziekte, die de cultuur met den ondergang bedreigde, werd met succes bestreden, door de aangetaste deelen der schors te verwijderen en het bloot gekomen cambium, dat bedekt was met een mycelium, goed af te wasschen met een 2 % kopersulfaatoplossing. Indien niet meer dan de helft van de schorsomtrek aangetast was, konden de boomen door deze methode nog behouden worden. Waar de castilloa's gestorven waren, werd met ficus-marcotten ingeboet.

Hoewel we in 't afgeloopen jaar een zeer drooge Oostmoesson gehad hebben, staan de kaoetsjoekcultures er toch nog gunstig bij; zij hebben de felle droogte boven verwachting goed doorstaan.

In de heveacultuur te Djemblem subvak *26a* zijn 5 hevea's gestorven, door een onbekende oorzaak.

In November dreigde weer een goed ontwikkeld exemplaar dood te gaan. Door tijdige begieting met 2 % kopersulfaat oplossing bleef de boom behouden.

Tengevolge van de felle droogte is er veel brand geweest, het meest in oud bosch. Zelfs de wildhoutbosschen, die anders om hun vochtigheid en immer frisch loof, geen last van vuur hadden, bleven dit jaar ook niet gespaard. De kratok die anders zulke goede diensten bewijst, moest het dezen keer ook afleggen en inplaats van te helpen het vuur tegen te houden, hielp ze ons dit jaar in tegengestelden zin. Met zulk droog weer als we gehad hebben, zal het brandgevaar in een houtvesterij als Ngarengan, waar zoovele waardevolle kaoetsjoekcultures verspreid liggen, altijd een zaak van voortdurende zorg blijven. Van de desapolitie werd in het begin weinig medewerking ondervonden, doch langzamerhand keerde deze houding zich ten goede, toen ingezien werd, dat deze diensten niet om niet verlangd werden. In December vaardigde de Resident een verordening uit tot tegengang van het achteloos branden bij zuivering voor den landbouw of het ontsteken van vuren op gronden begroeid met grassen, jong boom- en struikgewas in de Residentie Semarang.

Voor het onderhoud van cultures werd totaal besteed *f* 2614.

b. **Aanleg cultures.**

Djati-culturen werden niet aangelegd, alleen kaoetjsoek werd geplant. Van het bedrijfsplan werd belangrijk afgeweken. Volgens dit plan toch zouden in het verslagjaar 44 H.A. beplant worden, terwijl in werkelijkheid 150 H.A. beplant zijn. Op het eind van het verslagjaar waren alle terreinen afgeplant.

Tengevolge van deze énorme uitbreiding zijn de kosten voor aanleg cultures en de daaruit voortvloeiende kosten voor kweekerijen en toezicht aanmerkelijk hooger dan aanvankelijk in het bedrijfsplan geraamd was. Alle plantgaten werden eerst 2 voet diep, goed bewerkt en met wat mest gevuld, vóór dat de planten erin gezet werden. De nieuwe cultures staan alle zonder uitzondering zeer goed.

In de subvakken 5*a* 19*b*, 20*a*-*b* 61*f*. en 62*f*. zijn afwateringssloten gegraven, waardoor veel van de drassigheid verdwenen is.

De ompaggeringen van de kaoetsjoekcultures worden thans van koeda-koeda stekken gemaakt terwijl ook de inspectiepaden met deze boomsoort beplant worden.

Over de methode van planten zij vermeld, dat de kaoetsjoekcultures bijna geheel kosteloos worden aangelegd, inclusief het schoonmaken. In enkele gevallen waar te zwaar hout staat, wordt geholpen. De plantcontractanten krijgen behalve de vrije beschikking over den grond, het wildhout, dat in de te beplanten subvakken voorkomt. Liet het zich in den beginne wat moeielijk aanzien, voldoende plantcontractanten te krijgen, toen de aanplant zoo'n uitbreiding kreeg, in November waren alle gronden uitgegeven.

Vooral het afgestane wildhout schijnt een bijzondere aantrekkingskracht op de bevolking uit te oefenen. En inderdaad bestaan in deze houtvesterij talrijke waardevolle wildhoutsoorten als: »ingas", krandji, segawé, wadang, woengoe en plempoh, die veelvuldig voorkomen. Vooral het fraaie en sterke plempoh hout, met zijn grillige zwarte aderen op een bruinen achtergrond is zeer gezocht evenals het ingas- en woengoehout. Totaal werd voor aanleg cultures *f* 779 uitgegeven. De subvakken 22*a* en 29*c* werden volgeplant met Rasvela. Drassig als zij zijn, is daar tot nu toe

Digitized by Google

elke cultuur mislukt waardoor een alang-alang en glaglah groei optrad, die in den Oostmoesson altijd een uitgangspunt was voor de boschbranden. Te Poentjel werd een kratok-zaadtuin aangelegd teneinde daardoor, de zaden van dit gewas, steeds versch in vooraad te kunnen hebben en zoo mogelijk aan andere boschbeheerders te verstrekken.

Tevens werd een nieuwe kweekerij aangelegd te Tjentong. De beide bestaande kweekerijen te Ngarengan en Poentjel voldeden niet aan de steeds grootere eischen, die gesteld werden, terwijl bovendien de kweekerij te Ngarengan niet onder voldoende toezicht was. De kweekerij heeft langzamerhand zoo'n uitbreiding gekregen, dat beide bestaande, die op zeer bescheiden en primitieven voet waren ingericht, niet meer voldeden.

De ruimte was te klein en vooral het gemis aan water deed zich in den droogen oostmoesson geducht voelen. Besloten werd toen, vooral nu de kaoetsjoek cultures zoo'n belangrijke rol in de herbossching van deze houtvesterij spelen, een permanente goed ingerichte kweekerij te maken.

Aan dat plan werd uitvoering gegeven te Tjentong, aan den kant van de kali van dien naam wat een ideale plaats voor een kweekerij is. Het terrein, een oro-oro, helt heel langzaam n. h. oosten. Aan den oostkant open wordt ze aan den westkant beschut door vrij hoog wildhout. Langs de geheele westkant stroomt een leiding van de kali Tjentong die steeds water bevat, dat ten alle tijde in elke gewenschte richting in de kweekerij gebracht kan worden. Deze kweekerij ligt ongeveer 500 Mr. van de Opzienerswoning af, zoodat een goed toezicht verzekerd is. Voor de kratokzaadtuin en kweekerijen werd inclusief koelieloonen, inkoop potjes, materialen en toezicht totaal uitgegeven ƒ 1717 terwijl aan inkoop en transport materialen ƒ 415 besteed werd.

3. Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

In Maart het beheer overgenomen hebbende kon eerst in April goed met het kappen begonnen worden, zoodat op het einde van het jaar vele subvakken nog niet geheel leeggekapt waren. Het bedrijfsplan schrijft voor, dat de subvakken in 1905 leeggekapt eerst in den westmoesson van 1906 beplant moeten worden.

Door deze maatregel wordt het mogelijk, dat de exploitatie tot op het eind van het jaar voortgezet wordt en het achtergebleven minderwaardig hout in de eerste helft van het volgende jaar opgewerkt wordt.

Dit hout wordt opgekocht door Inlanders, die het zelf bekappen. De bevolking maakt van deze maatregel veelvuldig gebruik. In eigen beheer moesten worden leeggekapt de subvakken 45*e*, 57*b*, 98*a*, 115*a*, 112*c* en een gedeelte van vak 94 tezamen groot 59,95 H.A.

In de subvakken 26*a*, 27*a*, 28*b*, 70*a*, 70*b*, 71*b*, 88*b*, 89*b*. 89*e*, 90*a*, 92*d*. 92*g*, 93*e*, 97*b*, 97*c*, 97*e* en 97*f* moesten de overoude boomen uitgekapt worden. Uit de, voor kaoetsjoek-cultures bestemde, wildhout complexen nl. de subvakken 40*d*, 40*c*, 44*b*, 52*e*, 58*a*, 63*c*, 100*d*, en 107*d* moesten de verspreid staande djatiboomen worden gekapt.

Een overzicht van de verkregen opbrengst in de verschillende subvakken geeft onderstaand staatje.

Digitized by Google

Plaats van aankap.	Grootte in H.A.	Timmerhout in M³.	Aantal stapelm. brandhout verkregen.	*Aanmerkingen.*
45*e*	14.09	474.664	1218½	n.n. afgeloopen.
57*b*	9.30	157.363	332½	—
89*a*	8.50	135.149	166	n.n. afgeloopen.
92*a*	5.67	105.785	263½	» »
94*a*	7.25	82.820	386½	» »
112*c*	7.73	146.261	294	» »
115*a*	7.41	166.748	457	» »
40*d*	—	33.101	319	» »
40*c*	—	15.265	108½	» »
44*b*	—	70.464	311	» »
52*c*	—	75.803	155	» »
58*a*	—	65.488	—	» »
63*e*	—	18.321	8	» »
107*d*	—	70.770	183½	—
100*d*	—	34.491	102½	—
54*a*	—	71.480	—	—
51*a*	—	136.926	—	—
26*c*	—	0.558	—	—
98*a*	—	3.347	—	—
100*e*	—	13.818	—	—
Uitkap.	—	168.628	—	—
Zuivering.	—	382.096	—	—
Totaal. . . .		2429.346	4305½	

Behalve dit hout werd tevens een hoeveelheid verkregen van:
181,364 M³. timmerhout, 150,474 M³. dwarsliggers en 2162½ S.M³. brandhout uit de afgeloopen jaarperceelen Karanganjar c.a. In het geheel werd dus verkregen 2761 M³. timmerhout en 6468 S.M³. brandhout. Het hout uit de afgeloopen jaarperceelen werd door de koopers bekapt en onderhands afgestaan tegen een gemiddelde prijs van *f* 6 per M³. timmerhout en 20 ct. per S.M. brandhout. De totale opbrengst bedroeg *f* 2500.89 Behalve een weinig hout dat voor eigen gebruik bestemd was, werd het meeste timmer- en brandhout verkocht aan de S. F. Pakis.

Van de gelegenheid om onderhands hout te koopen, werd door de bevolking ruimschoots gebruik gemaakt. In het afgeloopen jaar werd op deze wijze verkocht.

Aantal M³. timmerhout.	Vaartuigenhout.	Stapelmr. brandh.	Op welke wijze verkregen.	Gemiddelde opbrengst per M³. en S.M.	Totaal opbrengst.
101.451			Door kooper bekapt	*f* 11.43	*f* 1169.64⁵
207.192			door Exploitatie.	» 27.60	» 5718.48
	1.602		»	» 142.94	» 230.—
		1679	»	» 2.39	» 4011.80
308.643	1.602	1679			*f* 11129.92⁵

De mooie brandhoutprijzen zullen in den loop van het volgend jaar wel dalen. Eenige Europeanen toch hier in de buurt, zooals de erfpachter A. CHAUVIN te Brodjol en de heer WALTER te Keling schijnen het brandhout goedkooper te kunnen leveren uit de afgeschreven stukken in het boschdistrict Japara.

Toch zal de brandhout exploitatie hier nog zeer loonend blijken vooral wanneer langs de railbaan afgevoerd wordt, waardoor de tegenwoordige hooge transportkosten op de helft kunnen worden teruggebracht.

Digitized by Google

Publieke Venduties.

Er kon in het afgeloopen jaar maar één vendutie gehouden worden te Tajoe, waar het hout gekaveld lag. Aangezien de limieten te hoog gesteld waren was het resultaat niet erg schitterend. Bovendien onbekend maakt onbemind, zoodat weinig koopers opkwamen. Besloten werd dan ook, de limieten voor de volgende vendutie te verlagen. Deze eerste vendutie moet dan ook als een proefvendutie beschouwd worden. Verkocht werden 231.633 M³. timmerhout en 625 stapelmeter brandhout met een opbrengst van respect. *f* 6682 en *f* 1250, de totale opbrengst was dus *f* 7932. Een overzicht van de limieten en behaalde opbrengsten per M³. volgt hieronder.

	LIMIETE.		OPBRENGST.	
	per kubiek.	per stapelm.	per kubiek.	per stapelm.
Sort. 2	*f* 20.—		*f* 20.18	
» 3	» 24.—		» 24.11	
» 4	» 28.—		» 28.28	
» 5	» 26.—		» 35.41	
» 6	» 42.—		» 43.37	
brandhout.		*f* 2.—		*f* 2.—

Zooals boven reeds is gezegd, er waren te weinig liefhebbers, zoodat de animo niet groot was. Het volgend jaar, wanneer de koopers meer bekend geraakt zijn met de publieke veilingen hier, de gemakkelijke afvoer, zullen de venduties ongetwijfeld beter gaan.

Dit is in werkelijkheid het geval geweest.

Op het eind van het jaar was nog een restant van 1090,014 M³. timmerhout aanwezig, waarvan 523.655 M³. nog in het bosch lag en 1970. St. M³. brandhout.

Het transport is hier duur door de concurrentie met de fabrieken en kapok-op koopers. Voor het karretransport van timmerhout werd gemiddeld *f* 2.— per M³. betaald en voor het brandhout gemiddeld *f* 0,95 per St. M³. In het geheel werden vervoerd 1739 M³. timmerhout en 10392 dwarsliggers, 3708 uitdunningsdolken en 2842 St. M³. brandhout. De kosten hiervoor bedroegen:

2842 St. M³. brandh. à *f* 0,95	*f*	2700.—
1739 M³. timmerhout	»	
100 M³. uitdunningsdolken.	»	
343 » dwarsliggers.	»	
2182 M³. à *f* 1,96	»	4276.—
Totaal. . . .	*f*	6976.—

Niet al het hout kon vervoerd worden. Door het totaal gemis van steenen zijn de sleuven na een paar transporten in den regentijd zoo slecht, dat eerst gewacht moet worden, tot zij weer geheel opgedroogd zijn. Ook was de tijd te kort. Eerst in Juni kon het transport met kracht ter hand genomen worden. De transportaannemers durven hier zulke hooge voorschotten te vragen, dat in het begin geen overeenkomsten konden worden aangegaan. Eerst later werden de eischen wat bescheidener. Toch moesten nog belangrijke voorschotten verstrekt worden waarvan op het eind van het jaar *f* 144 nog niet was terugbetaald.

Voor het sleepen werd gemiddeld *f* 0,76 betaald. Ook hierin werden aanvankelijk moeilijkheden ondervonden en moesten de houtwerken uitgedragen worden.

Later konden aannemers gevonden worden, die met trekvee werken.

Verstrekt hout.

Aan vreemde departementen werd geen hout verstrekt.

Verbruikte houtwerken.

In 1905 werd voor het bouwen van een beheerderswoning met kantoor, het bijbouwen van de opzienerswoning een stapelplaatsloods, een mantriwoning, 5 boschwachterswoningen, de railbaan, 5 lowry's en 27 bruggen en duikers met een totale lengte van 136 M. en een kweekerij in het geheel 874,054 M³. timmerhout en 12 St. M³. brandhout verbruikt met een waarde van ongeveer *f* 21769, welk bedrag in het financieel overzicht pro memorie wordt gevoerd.

Een nadere specificatie van dit hout is aangegeven in het verbruiksregister.

Digitized by Google

Uitdunningen.

De in het bedrijfsplan voorgeschreven uitdunningen der subvakken *22b. 22c. 22b., 24c., 24a., 25a., 25b, 25c, 27e, 27f, 29a,* 30*f*, 30*a*, 30*g*, 31*a*, 32*c*, 32*a*, 33*a*, 33*b*, 36*a*, 49*a*, 52*a*, 62*a*, 67*a*, 70*a*, 75*d*, 79, 86*b*, 95*a*, 95*c*, 95*d*, 97*b*, en, 97*f*, cultures van 1859 1900 totaal 223,42 H.A. groot, werden uitgevoerd.

In de mooie en oudere cultures werd de hoogdunning en in de jongere culturen de laagdunning toegepast. Het verkoopbare hout werd gedeeltelijk langs de sleuven opgestapeld en gedeeltelijk naar de verzamelplaatsen te Boeloengan en Penggoeng en de stapelplaats te Tajoe vervoerd.

Een hoeveelheid van 3243 nietswaardige onbeslagen uitdunningsdolken met een inhoud van ± 62 M³. werd aan de bevolking afgestaan, in ruil voor arbeid verricht in de uitdunningen. De uitdunningen hebben inclusief toezicht *f* 1429 gekost.

Gedurende het afgeloopen jaar werd voor *f* 1240,37 aan uitdunningshout verkocht, waaraan aan Inlanders 1403 stuks onbeslagen dolken m. c. inhoud van 267, 580 M³. 27,094 M³. vierkant bekapt hout en 54 S.M. brandhout voor totaal *f* 987,74.

Er ligt thans nog een belangrijk restant verkoopbaar dunsel in het bosch. Wanneer meer uitdunningshout naar Tajoe vervoerd had kunnen worden, zou de opbrengst zeker het dubbele bedragen hebben.

Het transport van uitdunningshout per kar is vrij kostbaar.

Doordat het nat is, is het veel zwaarder dan exploitatiehout, zoodat de exploitatie en transportkosten te zwaar zullen drukken op den verkoopsprijs. Ook deze bron van inkomsten zal milder vloeien, wanneer het lowry-transport geregeld is.

Diverse werkzaamheden.

Gedurende het verslagjaar werden de volgende werkzaamheden uitgevoerd en voltooid.

1e. Aanleg van 7 K.M. railbaan.
2e. Bouw van 15 bruggen en duikers met een totale lengte van 76 M. in de railbaan.
3e. Bouw van 11 bruggen en duikers met een totale lengte van 42 M.
4e. Bouw van een hangbrug met een spanning van 18 M.
4e. Bouw van een Beheerderswoning met kantoor te Tajoe.
6e. Bijbouw van de Opzienerswoning te Poentjel.
7e. Bouw van een Mantriwoning.
8e. Bouw van 5 boschwachterswoningen.
9e. Bouw van een stapelplaatsloods te Tajoe.

Over deze werkzaamheden kan het volgende gezegd worden.

Het railmateriaal kwam door vertraging eerst in Augustus, een maand te laat hier aan, zoodat het spoorleggen onmiddellijk ter hand moest worden genomen, om nog in het verslagjaar gereed te kunnen komen.

Een paar tegenvallers waren de volgende zaken.

De bruggen en duikers in sleuf A. tot het kruispunt van de sleuven A. en A. K. moesten vernieuwd worden. De oude waren zoo bouwvallig, dat ze door het zware transport zeker bezweken en ongelukken niet uitgebleven zouden zijn. Voor onteigening van gronden werd *f* 633 uitgegeven.

Belangrijk grondverzet had plaats: ongeveer 6000 M³.

Voor dwarsliggers werden vierkant bekapte houtwerken gebruikt van 125 × 22 × 12 c.M. die met tusschenruimten van 44 c.M. onder de rails liggen.

Alle dwarsliggers werden van te voren gekeept, zoodat de rails met een kleine binnenwaartsche helling gelegd zijn. De baan is ruimschoots geballast met 675 M³. steenen. De dwarsliggers rusten op een laag steenen, terwijl ook de ruimten tusschen de dwarsliggers met steenen zijn aangevuld, waardoor de baan weinig kans loopt uit de lijn te geraken. Verder werden in de baan 15 bruggen gebouwd met een totale lengte van 76 M., waaronder één van 20 M. lengte.

Waar de jukpalen niet in schoenen konden staan zijn ze ingeheid.

Aangemaakt werden 5 lowrys, waaronder 1 ballast- en 1 personen lowry. Begin Februari 1906 had het transport langs de geheele lijn reeds plaats. In het geheel werd voor den aanleg van den railbaan, inclusief inkoop en transport spoormateriaal tot Tajoe *f* 19707 uitgegeven.

De railbaan werd ingevolge voorschrift aangesloten op die van de S. F. Pakis.

In de verschillende sleuven werden ten behoeve van het houttransport 12 bruggen en duikers gebouwd, met een totale lengte van 60 M., waaronder de hangbrug over de kali Lenggi met een spanning van 18 M. Deze brug die in de maand Augustus

Digitized by Google

gereed kwam, heeft met het aanaarden van de landhoofden *f* 774.— gekost. De nieuwe brug is 1 meter hooger opgetrokken dan de oude brug.

Met het bouwen van de woningen, de stapelplaatsloods en het bijbouwen van de opzienerswoning, kan eerst in Mei begonnen worden. Deze bouwwerken kwamen in het verslagjaar alle gereed en waren in Februari alle bewoond. Te Karangsondo werd de administrateurswoning overgenomen van de J. B. E. Mij voor *f* 500.— en bestemd voor mantriwoning.

Deze woning verkeert in zeer goeden staat. De pasangrahan van het B. B. te Tjiloewak werd aan het boschwezen overgegeven. Deze woning, waaraan flinke herstellingen verricht moesten worden, werd den Boschwachter van Tjiloewak afgestaan. De opzienerswoning te Poentjel was te klein. Er zijn 2 ruime kamers bijgebouwd, zoodat de woning thans beter aan haar doel beantwoordt. De stapelplaatsloods kon in het vorige jaar reeds in gebruik genomen worden. Het terrein moest eerst goed schoongemaakt en talrijke water- en beerputten gedicht worden.

De sleuven werden bijna alle onderhouden. Enkele sleuven, die dichtgegroeid waren, moesten in den loop v. h. jaar tweemaal schoon gemaakt worden. Ook waren vele djati- en wildhoutboomen over de sleuven gevallen, die opgeruimd werden. De voor transport gebezigde wegen hadden veel te lijden, vooral de weg tusschen Ngarengan en Doekohsetie waarlangs bijna al het timmer- en brandhout werd afgevoerd. Voor herstel werd een som van *f* 274.— besteed waarvoor in hoofdzaak verhardingsmateriaal werd ingekocht.

De vak- grens- en hectometerpalen werden onderhouden en gedeeltelijk verwisseld. Enkele hectometerpalen waren totaal vernield. Totaal werd hiervoor uitgegeven *f* 41.—

De kapvlakte voor de exploitatie in 1907 en de omgevallen en half doode boomen, werden geringd voor *f* 279.

Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

Inrichtingswerkzaamheden hadden in de houtvesterij niet plaats.

Bewaking.

De politioneele toestand van de houtvesterij is hoewel nog niet zooals zij wezen moet, toch verre van ongunstig te noemen. Slechts eens is een belangrijke aanhaling gedaan van 47 dwarsliggers die 's nachts de kali Pasoän kwamen afdrijven en even vóór zij het erfpachtsperceel van den Heer CHAUVIN zouden passeeren werden aangehouden. Clandestiene houtaankappen op groote schaal kwamen niet voor. De diefstallen bepaalden zich meest tot het kappen van dolkjes, brandhout en het branden van houtskool. Voor een groot deel is deze gunstige politioneele toestand te danken aan de gemakkelijke en goedkoope wijze, waarop de bevolking aan hout kan komen.

In het geheel werden 77 processenverbaal opgemaakt, waarvan op het oogenblik 15. — nog niet berecht zijn. In 6 gevallen volgde vrijspraak. Onderstaand staatje geeft een overzicht van de verschillende overtredingen en de opgelegde straffen.

	Aantal processenverbaal.	Aantal beklaagden.	Aantal gestraften.	Aantal vrijgesprokenen.	Aantal nog niet berecht.	Gemiddeld aantal krakaldagen.	Opgelegde boeten.	Aantal personen beboet.
Overtredingen	17	60	23	26	11	11	—	—
Houtdiefstal	14	18	10	4	4	9	—	—
Ontginningen	1	1	—	—	1	—	—	—
Veeweiden in aanplant . .	6	24	—	4	20	—	—	—
Veroorzaken v. boschbrand.	7	14	6	7	1	3	—	—
Maken van houtskool . .	7	13	13	—	—	8	—	—
Kappen van boomen. . .	21	40	36	1	3	13	—	—
Houtvervoer zonder pas. .	3	6	1	—	5	—	*f* 2.50	1
Beschadigen v. afrasteringen	1	1	—	—	1	—	—	—

Het aantal aangehaalde houtwerken bedraagt 87 met een waarde van *f* 80, terwijl aan brandhout werd aangehaald voor een waarde van *f* 3.40. Bij huiszoeking werden aangehaald 152 houtwerken met een waarde van *f* 54,89.

Digitized by Google

Personeel.

Bij besluit van den Directeur van Landbouw ddo. 15 Februari No. 11 werd ondergeteekende belast met het beheer van de houtvesterij Ngarengan. Het personeel werd in de maanden Februari en Maart door den Resident benoemd. In April werd een maandgelder in dienst genomen, die het evenwel niet lang uithield. In Juni werd hij ontslagen en vervangen door een ander. Ziekte kwam veelvuldig voor.

Behalve ondergeteekende, hadden de schrijver, de maandgelder, de mantri van Boeloengan en enkele boschwachters veel last van koorts. De boschwachter van Poentjel werd wegens ziekte op verzoek eervol ontslagen. In de maand September werd ingevolge het bepaalde bij Gouvernements besluit dd. 16 Augustus No. 3501/B. de oppasser ontslagen.

Op het eind van het verslagjaar bestond het personeel uit:

1 Beheerder.
1 Leerling opziener.
1 Maandgelder.
1 Schrijver.
3 Mantri's.
6 Boschwachters.

Met uitzondering van den mantri van Boeloengan gaf het Inlandsch personeel herhaaldelijk redenen tot klagen en moest in December den mantri van Ngarengan een boete opgelegd worden van *f* 2.50 die op de tractementstaat werd ingehouden.

Algemeene opmerkingen.

De financieele resultaten zijn uit den aard der zaak niet die welke in een normaal jaar zouden verkregen zijn. De vele werkzaamheden en moeilijkheden, die het eerste jaar moesten overwonnen worden, hebben hierop den ongunstigen invloed gehad. Toch zijn zij bemoedigend. Een overzicht van de inkomsten en uitgaven volgt hieronder.

De inkomsten bedroegen.

Aan publiek verkocht hout	*f*	7932.—
» onderhandsch verk. expl. hout	»	11129.58⁵
» onderh. verk. hout uit afgel. jaarp.	»	2500.89
» onderh. verk. uitdunningshout	»	1240,37
» huishuur	»	15.—
Totaal	*f*	22817.84⁵

De uitgaven bedroegen.

Voor personeel tractementen reiskosten	*f*	7091.—
Voor cultures	»	5525.—
Exploitatiekosten	»	18804.—
Dunnen	»	1429.—
Brug over de kali Lenggi 18 Mr.	»	774.—
Onderhoud wegen en sleuven	»	332.—
Aanmaak 12 bruggen en duikers lang 60 Mr.	»	276.—
Inkoop en aanleg railbaan	»	19702.—
Onderhoud v. d. v. karretr. gebezigde wegen	»	274.—
Bouw woningen	»	5837.—
Onderhoud woningen	»	413.—
Onderhoud grens- vak- en hectometerpalen	»	41.—
Diversen	»	347.—
Onderhoud en aanleg stapelplaatsloods	»	691.—
Totaal	*f*	61536.—

Het nadeelig saldo bedraagt dus *f* 38718.—

Evenwel was er op ult. 1905 nog een hoeveelheid van 1090 M³. timmerhout en 1970 S.M. brandhout, dat met het restant uitdunningshout minstens een waarde vertegenwoordigt van *f* 30220, zoodat indien al het resteerende hout verkocht had kunnen worden een nadeelig saldo van hoogstens *f* 8498 verkregen zou zijn.

Tevens dient in het oog gehouden te worden dat de uitgaven voor de cultures door de belangrijke uitbreiding die deze kregen zeer hoog waren.

Het is dan ook mijn vaste overtuiging dat wanneer alles eenmaal geregeld is, de financieele resultaten zeer gunstig zullen wezen.

De Beheerder der Houtvesterij Ngarengan.
H. C. PRAASTERINK.

Digitized by Google

VII. HOUTVESTERIJ OOST—TEGAL.

1. Uitgestrektheid en gesteldheid der djati- en wildhoutbosschen.

Bij Gouvernements besluit ddo. 1 April 1905 No. 34 werd het bedrijfsplan der houtvesterij Oost-Tegal goedgekeurd en deze omvattende de bosschen van de complexen Bantarbolang en Tjipero afgescheiden van het boschdistrict Tegal-Cheribon.

Van de totale uitgestrektheid werd ingenomen door:

Oorspronkelijk djatibosch	1356,81	H.A
Cultuur van t/m. 30 jaar	1053,69	»
Wildhout	2270,35	»
Openplekken	442,83	»
Sleuven	83,45	»
Wegen	6,29	»
Kerkhoven	6,75	»
Rivieren	78,60	»
Moeras	5,27	»
Woning en erven	0,82	»
Totaal	5304,86	H.A

Aan de noordzijde is het terrein voor een groot deel vlak, overigens golvend, steile terreinen komen maar weinig voor.

De houtvesterij behoort tot het stroomgebied der Ramboet,- Waloeh-en Tjomalrivier. Slechts de laatste is gedurende enkele maanden geschikt voor houttransport doch biedt een permanenten dam ten behoeve der irrigatie steeds bezwaar.

De grond behoort tot de tertiaire en kwartaire formatie, op enkele punten komt andesiet boven, over het algemeen is hij zeer geschikt voor djatie, alleen op sommige plaatsen tengevolge van drassigheid minder, welke toestand de laatste jaren aan de noordzijde verergerd is, door den aanleg van de Grogekleiding welke den natuurlijken waterafloop beperkt heeft tot enkele doorlaten, wel voldoende, doch slechts een langzame afvoer tengevolge hebbende.

Op verscheidene plaatsen in het blok Soeren bevindt zich dicht onder de oppervlakte een steenbank, welke hier en daar te voorschijn treedt, en in het blok Tjipero komt op geringe diepte vrij wel overal rolsteen voor.

De gemiddelde opstandboniteit is 2,81 dus niet bijzonder gunstig.

Totaal gedevasteerd bosch komt niet voor, doch de oudere bosschen hebben vrij wel allen te lijden gehad van ongeregelde aankap, welke toestand vooral in het blok Tjipero aan den dag treedt. Van het totaal voorkomend djatibosch 2410,50 H.A. is dan ook de uitgestrektheid waar aankap urgent is ongeveer 50%.

De djatie-complexen Tjipero en Bantarbolang zijn te samen verbonden door een strook wildhout, waarin sporadisch djatie voorkomt. Op enkele plaatsen is dit oorspronkelijk wildhoutbosch, doch het grootste deel is secundair wildhoutbosch, met veel glagah en alang-alang groei, waar tot nu toe vrij wel als regel iederen oostmousson brand ontstaat en dus een groot gevaar voor de daarin aan te leggen nieuwe cultures.

Onder de geregelde aanplanten bevindt zich veel belovend jong bosch.

Als bijzonderheid kan vermeld worden dat een der oudste geregelde djatie aanplanten van Java in deze houtvesterij ligt, vormende het vak 83 nabij de dessa Siraoel.

2. Cultuur van djati, wildhout en caoutchouc-leverende planten.

Onderhoud cultuur.

De Ficus cultuur van 1903 in de subvakken 85*a*. 86*b*. en 86*c*. groot 20,90 H.A werd onderhouden. Aangezien de contractanten den aanplant verlaten hadden geschiedde dit onderhoud in koeliedienst.

In October sloeg tijdens een felle koembang wind woei, vuur over uit het naburig wildhoutbosch en ondanks alle maatregelen verbrandde 4 H.A., wel niet geheel, maar toch was de verwoesting zoodanig dat deze 4 H.A. afgeschreven zullen moeten worden.

Digitized by Google

In de laatste maanden werd alles flink schoongemaakt, kratok tusschen geplant, welke zich gunstig ontwikkelt en zal er op de overbijvende 17 H.A. na flink onderhoud in 1906 wel sluiting intreden.

De djaticultuur van 1904 in vak 164, en in de subvakken 9*c* 10*d* 11*a* 12*a* 13*b* 16*b* 17*b* 18*b* en 22*a* werden door contractanten onderhouden alleen zijn sommige wat on willig de djati te zuiveren van klimplanten welke veel voorkomen en kon deze cultuur dus nog niet afbetaald worden.

De stand is echter goed.

KOSTEN ONDERHOUD CULTUUR.

VAN EN SUBVAK.	Grootte in H.A.	Onderhoud.	Toezicht.	Diversen.	TOTAAL In het geheel.	TOTAAL Per H.A.
Ficus elastica cultuur.						
85*a* 86*b* 86*c*	20.90	*f* 442.80	*f* 105.—	*f* 225.29	*f* 773.09	*f* 37.47
Djaticultuur.						
164	56.59	» 187.55	» 104.—	—	» 291.55	» 5.11
9*c* 10*d* 11*a* 12*a* 13*b* 16*b* 17*b* 18*b* 22*a*.	153.04	» 555.25	» 175.—	—	» 730.25	» 4.77
	230.53	*f* 1185.60	*f* 384.—	*f* 225.29	*f* 1794.89	*f* 7.78

Aanleg nieuwe cultures.

Volgens bedrijfsplan moesten worden beplant de subvakken 9*a* 10*b* 14*a* 65*c* 84*a* 123*a* 123*b* 114*a* 133*b* 163*a* te zamen 120 H.A.

Daarvan werden niet beplant wegens gebrek aan voorbereidingstijd en werkvolk 123*a* en 123*b* en vak 114*a* instede van 16,96 H.A. slechts 10 H.A. totaal dus minder 16,96 H.A.

Meer werd echter geplant in 163*a* 6,66 H.A. en in 84*a* 7,17 H.A. zoodat totaal geplant werd 116,89 H.A.

In contract met de bevolking werd geplant: 9*a* 10*b* 14*a* 65*c* 84*a* 133*b* en 163*a* totaal 106,17 H.A.

Door de buitengewone droogte in December, eerst eind December viel de regen goed in, kwamen de pitten onregelmatig op en gingen verscheidene pas opgekomen plantjes dood, waardoor veel moest worden ingeboet.

Overigens leverde op het einde van het jaar de stand der verschillende cultures geen reden tot bezorgdheid op.

Pogingen om de aannemingssom per H.A. te verlagen werden niet in het werk gesteld, daar eerst in Juli kon worden begonnen met contractanten zoeken en er dus geen tijd was om nog in onderhandeling te treden, wijl het kappen van het wildhout en schoonbranden dringend eischte direct te beginnen.

Aangezien echter de contractssom ad *f* 25 per H.A. hoog is voor deze streken, vooral den goeden grond in aanmerking genomen, zal die som volgende jaren verlaagd moeten worden.

Het plantverband werd in alle djaticultures genomen 0,20 op 3 M. ten einde later te bepalen naar gelang stand en ontwikkeling hoe groot de afstand in de rijen moet zijn.

In *subvak 114a groot 10 H.A.* is karet geplant. Hier waren in het geheel geen contractanten te krijgen, en moest deze cultuur dus in koeliedienst worden aangelegd. Zij is voorloopig goed geslaagd.

Digitized by Google

De uitgaven voor aanleg waren:

VAK EN SUBVAK.	Grootte in H.A.	Onderhoud.	Toezicht.	Diversen.	TOTAAL In het geheel.	TOTAAL Per H.A.	*Bemerkingen.*
Djaticultuur.							
9*a* en 10*b* . .	8.02	*f* 59.—	*f* 35.—	*f* 3.38	*f* 97.38		
14*a*.	17.25	» 138.80	» 70.—	» 7.30	» 216.10		
65*c*.	14.95	» 109.—	» 30.—	» 4.22	» 143.22		
84*a*.	26.12	» 209.—	» 60.—	» 19.40	» 288.40		
133*b*.	15.23	» 151.05	» 42.30	» 10.—	» 203.35		
163*a*.	25.32	» 178.—	» 51.—	» 20.40	» 249.40		
	106.89				*f* 1197.85	*f* 11.21	
Ficus Elastica.							
114*a*.	10.—	» 221.40	» 31.40	» 26.—	» 278.80	» 27.88	inbegrepen schoonmaak terrein.
	116.89				*f* 1476.65		

Verder werden aangekocht 100 kickxia elastica plantjes.

De verpakking daarvan bleek bij aankomst vrij treurig te zijn en moesten deze planten op beddingen gezet worden en zorgvuldig behandeld om weer bij te komen.

Drie en twintig stuks echter konden zich niet herstellen.

De voorraad potten voor de kweekerij werd uitgebreid daar deze te gering was.

3de Exploitatie der djati- en wildhoutbosschen.

a. **Geregelde exploitatie.**

Deze wordt verdeeld in exploitatie in eigen beheer en die in het pachtperceel Tjipero.

De door den contractant van het perceel Tjipero verstrekte inlichtingen omtrent de door hem in het 3de jaarperceel gekapte hoeveelheid hout gaven het volgende aan.

1905.	SORTIMENT A.	B.	C.	Totaal.	BRANDHOUT Djati.	Wildhout.
3de jaarperceel Tjipero . .	101	48	6	155	900	500

In eigen beheer werden de wildhoutvakken welke beplant moesten worden, en waarin verspreid enkele djatieboomen voorkwamen leeggekapt.

De uitkomsten daarvan waren.

Vak en subvak.	Grootte in H.A.	Opbrengst.	SORTEERING. Verkregen. *a.* in %	*b.* in %	*c.* in %
9*a*	2.87	17.928	30	50	20
14*a*	17.—	52.358	17	77	6
65*c*	14.95	63.328	29	54	19
114*a*	17.—	13.863	84	16	—
123*a*	4.55	13.186	72	20	—
133*b*	15.23	15.429	56	54	—
163*a*	25.32	18.059	19	24	57

Bovendien moesten worden leeggekapt eenige afgeschreven stukken hetgeen echter slechts in een dier stukken afliep.

De voorloopige resultaten zijn:

Digitized by Google

Afgeschreven bosch.	Grootte in H.A.	Opbrengst.	Sorteering. Verkregen. a. in %	b. in %	c. in %
a	4.20	nog niet begonnen.	—	—	—
b	8.35	419.760	59	35	6
c	36.25	n.n. afgeloopen	—	—	—
d	12.80	n.n. begonnen	—	—	—
e	18.—	n.n. afgeloopen.	—	—	—

Er werd dit verslagjaar nog niet gezuiverd. Uit den aard kon slechts weinig brandhout gekapt worden, daar eerst het bekapte hout geëxploiteerd moest zijn. Totaal werd daar ook slechts 1400 S.M. brandhout aangemaakt.

Totaal werd verkregen:

leegkap wildhoutsubvakken	194.151	M³.	en	872	S.M. br.
kap afgeschreven bosch	512.924	»	»	528	» »
te samen	707.075	M³.	en	1400	S.M. br.

De kapprijzen wisselen in verschillende gedeelten der houtvesterij.

In de blokken Soeren en Tjipero moet die prijs daar er gebrek aan werkkrachten zijn noodzakelijk hooger wezen.

Als minste kapprijs wordt betaald voor vierkant hout *f* 2.75 als hoogste *f* 4.50. Uitdragen geschiedt als regel door de kappers zelven, slechts bij zwaar hout wordt hulp verstrekt.

Houtafvoer.

De houtafvoer is hier nog al bezwaarlijk.

De trekkrachten, nl. karbouwen zijn in voldoende aantal aanwezig doch de bezitters zijn weinig geneigd om hout te trekken; nu en dan zijn er eenige spannen die zich beschikbaar stellen, doch gewoonlijk duurt het werken dan slechts eenige dagen, waarna ze er weer uitscheiden.

De afvoer geschiedt dan ook grootendeels met paarden als trekbeesten en ook wel met handkarren.

Aangezien deze echter niet zooveel kunnen trekken komt de trekprijs tot dusverre nog al vrij duur. Betaald worden hier *f* 0.22⅝ per paal en per kubiek, voor sommige gedeelten waar zware hellingen in voorkomen, loopt dit op tot *f* 0.30 per paal en per kubiek.

Brandhout kost aan trekloon *f* 0.07 per paal en per S.M.

Daar de eerste jaren de kap voor het hoofddeel juist aan de zuidgrens van de houtvesterij is, dus op een afstand van 15 tot 18 paal, is de gemiddelde transportprijs per M³. vrij hoog, doch wordt deze zoodra daar de kap is afgeloopen veel minder.

Er is hier slechts één bruikbare weg n.l. de groote postweg naar Moga. De sleuven die daarop uitkomen zijn in den Oostmousson zeer goed door karren te berijden, in den westmousson echter zijn zij direct onbruikbaar, hetgeen mettertijd als de kap meer binnen in plaats heeft groote bezwaren zal geven wat transport betreft.

Een lichte railbaan van ongeveer 6 K.M. die telkens opgenomen en gelegd kan worden waar noodig, om het hout tot aan den grooten weg te brengen, zou dan ook geen overbodige weelde wezen, te meer daar sommige sleuven, willen zij geschikt worden gemaakt voor karretransport, kostbare bruggen zullen eischen.

Een houtvendutie kon nog niet gehouden worden daar de stapelplaats nog moest worden aangelegd, welke eerst in December klaar was, zoodat ook die maand eerst met afvoerhout geregeld een aanvang kon worden gemaakt.

Onderhandschen verkoop.

Tot onderhandschen verkoop van 100 M³. timmerhout en 2000 S.M. brandhout en van een partijtje oude houtwerken reeds vroeger door den dienst van het Boschwezen gekapt, en herhaaldelijk op vendutie aangeboden maar niet gewild, werd machtiging verleend bij besluiten van den Hoofd Inspecteur chef van den Dienst van het Boschwezen ddo. 13 Juli 1905 No. 749/H.I. en 13 Juli 1905 No. 750/H.I.

Totaal werd verkocht.

137,456 M³. opbrengst	*f*	3711.25
en 200 S.M. brandhout.	»	280.—

Digitized by Google

SORTIMENT.	Inhoud in M³.	Opbrengst. in het geheel.	Opbrengst. per M³.
a.	36.720	*f* 835.23⁵	*f* 22.79
b.	92.250	» 2713.44⁵	» 29.43
c.	2.040	» 83.64	» 40.99
Onbesl. dolken	6.446	» 73.51	» 11.40
Wildhout	1.039	» 5.42	» 5.22

De kooplust is nog gering, doch bij meerdere bekendheid met de gelegenheid zal de verkoop zich wel uitbreiden.

Overgenomen houtwerken.

De hierboven vermelde partij oude houtwerken welke werden overgenomen van het boschdistrict was groot 245,648 M³. de kwaliteit echter is treurig, daar deze houtwerken eenige jaren in het bosch hebben gelegen, blootgesteld aan weer en wind. Verscheidene stukken daarvan zijn dan ook niet bruikbaar en zullen verzaagd dienen te worden en zoo voor eigen gebruik misschien nog in aanmerking kunnen komen.

Verbruikte houtwerken.

Totaal is verbruikt voor bouwloodsen op de stapelplaats, aanleg laadspoor, bouw bruggen: 71,609 M³. balken en 67,148 M³. onbeslagen dolken, nader omschreven in verbruiksregister.

Verder werd nog 7,411 M³. balken afgestaan aan boschdistrict Tegal-Cheribon bestemd voor bouw woningen in genoemd boschdistrict.

b. **Uitdunning.**

Volgens het bedrijfsplan moesten in 1905 gedund worden verschillende subvakken tot een totaal oppervlak van 184,47 H.A.

Aangezien echter de natte dunningsproducten niet gewild zijn, werd de dunning nu zoo uitgevoerd, dat wat ringbaar was onder het te verwijderen hout, geringd werd en zoodra het voldoende droog is, dus over ± 5 of 6 maanden, worden deze producten opgewerkt, terwijl dan de geringe meerdere kosten ruimschoots vergoed worden door de hoogere te behalen prijzen.

Slechts werd eene kleine hoeveelheid nat dunningsmateriaal verwerkt, om te kunnen voldoen aan mogelijken navraag.

Volledige resultaten dunning zijn dus nog niet op te geven.

Tot onderhandschen verkoop dunningsproducten werd vergunning verleend bij machtiging van den Hoofd Inspecteur chef van den Dienst van het Boschwezen ddo. 13 Juli 1905 No. 748 H.I.

Totaal werd verkocht voor *f* 172.

4. Inrichting der djati- en wildhoutbosschen.

Onderhoud wegen, bruggen en sleuven.

Het sleuvennet werd herhaaldelijk schoongemaakt.

In de nieuw aangelegde sleuven zal het echter wel eenige jaren schoonmaken eischen voor die gezuiverd zijn van glagah en alang-alang. De oude sleuven vereischten slechts gering onderhoud.

Voor onderhoud bruggen werd uitgegeven *f* 5.— aan ophoogen van verzakte landhoofden. Daar deze bruggen vrij wel allen nieuw zijn was het houtwerk nog in goeden staat.

Aangelegd werden vier bruggen totaal 20 strekkende meter benevens 27 duikers, de laatste echter als regel van rondhout.

Een toevoerweg naar de stapelplaats werd aangelegd welke nog al kosten eischte aan verhardingsmateriaal.

De uitgaven onder dit hoofd waren als volgt verdeeld.

Digitized by Google

OMSCHRIJVING.	Bedrag.
Schoonmaak sleuven	*f* 318.29
Verharding wegen.	» 757.05
Onderhoud bruggen	» 5.—
Aanleg bruggen en duikers	» 159.99
Toezicht	» 5.—
Totaal.	*f* 1245.33

Niet alle bruggen opgenomen in het bedrijfsplan om in 1905 te worden aangelegd werden gemaakt, wijl eerst een westmousson afgewacht moest worden om te kunnen oordeelen over de definitieve lengte der bruggen.

Bouw woningen personeel.

Volgens bedrijfsplan moeten in 1905 en 1906 een beheerderswoning, twee mantrieswoningen en vijf boschwachterswoningen gebouwd worden.

Gedurende 1905 werd slechts een aanvang gemaakt met de boschwachterswoning te Bongkok, spoedig echter moest het werkvolk daar worden weggetrokken om te helpen bij den aanleg van de stapelplaats.

Aanleg stapelplaats.

Het leverde reeds zeer veel moeite op een geschikt terrein te vinden, doch ten slotte werd, zij het dan ook duur, een terrein verkregen dat zeer gunstig gelegen is, alleen deelt het in het gebrek dat alle gronden hier hebben, namelijk eene lage ligging.

Gebrek aan werkvolk was hier ook weer een hinderpaal om alles vlug af te doen, doch ten slotte gelukte het in December alles vrij wel klaar te hebben.

Er zijn twee loodsen gebouwd respectievelijk 80 en 70 M. lang en 11 M. breed, benevens een hulploods voor minderwaardig hout.

Een zijlijn van de Semarang-Cheribon spoor werd aangelegd, om als houtlaadspoor dienst te doen.

De weg over de stapelplaats werd verhard, het geheel ompaald en omrasterd, en een woning voor den mandoer gezet.

De kosten beliepen voor koopsom grond	*f* 1943.—
Aanleg houtlaadspoor, bouw loodsen, mandoerswoning enz. enz.	» 2619.52
Totaal.	*f* 4562.52

Voor onderhoud woningen werd verder uitgegeven *f* 50.—

5. Bewaking.

De politietoestand is over het algemeen in deze houtvesterij gunstig te noemen.

De inlander waagt zich hier nog niet licht aan stelen of beschadigen van djatieboomen, daar er nog voldoende beschikking is over wildhout, en er veel wildhout in de dessa komt afkomstig van de aan te leggen djaticultures. Het is echter de vraag of die toestand zoo blijven zal nu in de houtvesterij op verschillende plaatsen gekapt zal worden en er hier en daar onbewaakt hout ligt.

Tot dusverre werden slechts 7 stuks hout gestolen welke aan den rivierkant lagen opgestapeld; wel werd de vermoedelijke dader gevonden, doch door verkeerd instruceeren en foutieve verklaring in het proces-verbaal van een boschwachter werd de man vrijgesproken Ander bekapt hout werd nog niet vermist.

Kapsporen worden in de bosschen ook slechts zelden gevonden.

Sedert het politiepersoneel werd aangesteld werden 30 processen-verbaal opgemaakt met 54 beklaagden, daarvan werden gevonnisd 13 zaken met 24 beklaagden, 4 zaken met 5 beklaagden kwamen vrij en van 13 zaken met 25 beklaagden is de uitspraak nog niet bekend.

Hieronder volgt een staatje aangevend op welke delicten de processen-verbaal betrekking hadden, hoeveel er van berecht werden en met welke uitspraak.

Digitized by Google

AARD DER DELICTEN.	Aangebracht aantal.		Nog niet berecht aantal.		Vrijspraak aantal.		Veroordeeld aantal.		Veroordeeld tot	
	Zaken.	Beklaagden.	Zaken.	Beklaagden.	Zaken.	Beklaagden.	Zaken.	Beklaagden.	Dagen ten arbeidstelling.	Boete.
Boschbrand	4	5	2	2	—	—	2	3	18	—
Stelen bewerkt hout	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—
Stelen brandhout	7	8	3	4	1	1	3	3	19	—
Kappen brandhout.	10	25	6	13	1	2	3	10	58	—
Boschbeschadiging.	1	2	—	—	—	—	1	2	60	—
Houtskoolbranden	1	2	—	—	—	—	1	2	28	—
Bastschillen	2	3	—	—	—	—	2	3	13	—
Veeweiden.	1	1	—	—	—	—	1	1	—	*f* 1.50
Grind uitgraven.	3	7	2	6	1	1	—	—	—	—
	30	54	13	25	4	5	13	24	196	*f* 1.50

Dus één veroordeeling tot geldboete en verder gemiddeld 8 dagen ten arbeidstelling per beklaagde.

Personeel.

Ondergeteekende werd bij besluit van den Directeur van Landbouw ddo. 28 Juni 1905 No. 2651/B. belast met het beheer over de houtvesterij Oost Tegal, na zijne benoeming tot Adjunct houtvester der 1st. klasse bleef die belasting met het beheer blijkens besluit Directeur van Landbouw dd. 27 September 1905 No. 4284/B. gehandhaafd.

Bij besluit dd. 6 Juli 1905 No. 2793/B. werd een opziener geplaatst in de houtvesterij en ten slotte werd het inlandsche personeel benoemd bij besluit Resident Pekalongan dd. 25 Juli 1905 No. 665/$_{1\frac{1}{2}}$ zoodat toen het personeel compleet was.

De opziener werd geplaatst in het ressort Bantarbolang, terwijl Tjipero werd waargenomen door den Beheerder.

Het inlandsche personeel bestaat uit twee mantries, vijf boschwachters en een schrijver. Een mantri en een boschwachter waren reeds vroeger in het complex Oost-Tegal werkzaam, de rest waren nieuw benoemden, behalve de mantri voor Tjipero, welke vroeger boschwachter in het boschdistrict Tegal-Cheribon, nu met promotie tot mantrie in de houtvesterij geplaatst werd.

Bij besluit Directeur van Landbouw dd. 13 September 1905 No 4041/B. werd de opziener van Bantarbolang overgeplaatst naar het boschdistrict Blora en de opziener G. G. J. B. HÄDICKE hier geplaatst.

De verandering van opziener bleek een verbetering te zijn en deed deze opziener steeds zijn best.

Over het inlandsch personeel valt niet te roemen, onbekendheid met hunnen werkkring veroorzaakte veel last, en de mantri van Lenggerong ofschoon reeds vroeger in dienst bij het Boschwezen, was niet erg bruikbaar. Op ultimo van het verslagjaar bestond het personeel uit.

1 beheerder.
1 opziener.
2 mantries.
5 boschwachters.
1 schrijver.

Algemeene opmerkingen.

Daar bij het bedrijfsplan gerekend was op een vol werkjaar en feitelijk eerst in Juli begonnen kon worden, behoeft het geen verwondering te wekken dat het werkplan voor 1905 niet afgewerkt kon worden, te meer daar de kap voor 1905 exceptioneel hoog was.

In het bedrijfsplan was dan ook trouwens het vermoeden reeds uitgesproken dat niet alles in 1905 klaar zoude komen, doch dat eerst einde 1906 alles in orde zoude zijn.

Digitized by Google

Door gebrek aan werkvolk, voornamelijk kappers, kon slechts langzaam gekapt worden en was aanvoer van werkkrachten van buitenaf een vereischte.

Tot dusverre werden tweemaal kappers van andere streken hierheen gebracht, beide keeren was het vrij wel een mislukking daar na een geringe hoeveelheid gekapt te hebben, deze kappers huiswaarts keerden zonder plannen terug te komen, daar het volgens hun oordeel te onvoordeelig kappen was. Waarschijnlijk zal er toe moeten overgegaan worden in 1906 de kaploonen iets te verhoogen. Slechts aan de zuidgrens zijn eenige dessa's waar de bevolking gewend is aan kappen en moet voor de kap steeds volk van daar betrokken worden.

In de houtvesterij zelf is bijna geen bevolking en die welke aan den noordrand woont, heeft het dank zij twee oogsten 's jaars en werk in de riettuinen te goed om in het bosch te willen werken.

De houtvesterij toont ten opzichte van het verkrijgen van contractanten voor de cultures twee zeer verschillende deelen.

De blokken Pamoeti, Bantarbolang, Pesalakan, Kalidjiro en Sambeng vertoonen goede cultures en slechts weinig last met de contractanten, de blokken Tjipero en Soeren daarentegen bezitten nog ongeveer geen cultures (slechts een geringe uitgestrektheid van 15 — 20 jaar oud) en slechts een zeer schaarsche bevolking in de buurt, die nu door het gereedkomen der irrigatieleidingen ruim over irrigeerbaren grond beschikt, in sommige streken gemiddeld 5 bouw per huisgezin, zoodat daar geen gebrek aan grond is en de inlanders dus geen behoefte hebben op boschgronden te planten.

Bovendien brengt die toestand mede dat er slechts weinig dagkoelies beschikbaar zijn en dus zelfs cultures in koelieloon slecht gaan. Het cultuurplan voor die twee blokken is dan ook veel te zwaar te noemen.

Reeds indertijd werd door den houvester *Tobi* er op gewezen dat in die streken een cultuur van 15 à 20 H.A. het maximum zoude wezen dat per jaar aangelegd zou kunnen worden en ondergeteekende gelooft ook niet dat deze uitgestrektheid voorloopig voor uitbreiding vatbaar zal wezen, of er zal gezocht moeten worden naar een andere methode van verjonging nl. cultures van worteluitloopers dan wel natuurlijke verjonging zij het dan met wat hulp, hetgeen echter weer wijzigingen in het kapplan zoude medebrengen.

Ten slotte volgt hier nog een overzicht der inkomsten en uitgaven.

De inkomsten waren.

Aan verkocht hout	/	3991.25
Aan verbruikt hout		p. m.
Aan verstrekt hout (Boschdistrict Tegal-Cheribon)		p. m.
Aan verkoop dunningsmateriaal	»	172.—
Aan vergoeding verbreken contract Tjipero	»	1000.—
Aan huishuur	»	120.—
	/	5283.25

De uitgaven waren.

Personeel tractement en reiskosten	f	3802.14
Exploitatiekosten	»	4957.32⁵
Dunnen	»	296.55
Cultures	»	3424.53⁵
Onderhoud wegen sleuven	»	1245.33
Buitengewone maatregelen	»	5044.65
Diversen	»	528.66
Overgenomen hout van boschdistrict Tegal-Cheribon		p. m.
	/	19299.19
dus een nadeelig saldo van	»	14015.94

Op ultimo 1905 was er echter een restant hout van 668 M³. houtwerken en 1200 S.M. brandhout welke te samen een waarde vertegenwoordigen van minstens *f* 17.000.

Dit restant hout is te wijten aan het feit dat nog geen houtvendutie gehouden kon worden, daar de stapelplaats eerst in December klaar kwam.

Over den afzet van het hout valt natuurlijk nog weinig te zeggen, daar 1905 in dit opzicht nog geen aanleiding kon geven tot conclusies trekken.

De onderhandsche verkoop was niet bijzonder, doch zal deze ongetwijfeld bij meerdere bekendheid beter worden.

De Beheerder van Oost Tegal,
J. C. CLAASEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google